

ספר

שיחות מוהרא"ש

חלק ו'

אשר נשמעו מפי הרב החסיד האמתית וכו', איש האשכולות,
שהכל בו וכו', רא"ש חבורתנו חסידי ברסלב,
מתבר ספר שפת הנחל – פרוש ובאור על כל הספר הקדוש
והנורא "לקוטי מוהר"ן", וספרי שו"ת "אשר בנחל",
ועוד ספרים רבים ונכבדים, הפנויים ומיסדים על פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון, בוצינא קדישא,
בוצינא עילאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב זכותו יגן עלינו

ועל פי דברי תלמידו, מורנו הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגים ליה,

רבי נתן מברסלב זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תנ"ך ומאמרי חכמינו ז"ל הקדושים מגמרא
ומדרשים, והזהר הקדוש, וכתבי האריז"ל, וספרי תלמידי
הבעל שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו,
וספורי צדיקים המקבלים מדור דור.

כל אלה לקטו וסדרו והיו לאחדים בידי
הצעיר באלפי ישרא'ל'

חובא לדפוס על ידי קרן "והאמת והשלוש אהבו"
שנת ה'תשפ חסידי ברסלב עיר הקדש ירושלים תובב"א

את ספרי רבי נחמן מברסלב זי"ע ותלמידיו הקדושים בולל
ספרי מוהרא"ש, "הצדיק מיבנאל" ניתן להשיג במקומות
הבאים:

**הפצה ראשית - קרן "והאמת והשלוש אהבו"
חדש!!! אפשרות משלוחים לכל רחבי הארץ והעולם**
055-678-3366

בני ברק: 054-847-1400

פרדס ב"ז: 058-320-4865

אלעד: 055-678-3366

אשקלון: 054-743-4456

נתיבות: 052-735-4403

אשדוד: 052-761-8316

קרית גת: 054-848-2279

רמת השרון: 058-691-3314

שדרות: 055-938-5500

בית-אל: 052-786-5978

מזפנה יריחו: 052-786-5978

יד בנימין (מחוז דרום): 050-868-4153

מגדל העמק: 058-477-9804

שבי שומרון: 052-956-7899

**מי שמעוניין להפיץ ספרי
ברסלב ונפרסם את פרטיו
בספרים הבאים
יער אתנו קשר
בפלאפון:
055-678-3366**

יבנאל:

(אפשרות למשלוחים לכל רחבי הארץ)

חנות נצני הקודש: 054-228-7882

קרן גר להצדיק: 058-588-8148

ירושלים:

סנהדריה / פסנת זאב / רמת שלמה / בר
אילן:

053-4158646

גבעת שאול: 058-691-3315

צמת בר אילן חנות "ספר הספרים"

הר נוף: 058-326-0155

רמות: 054-586-3486

מאה שערים: 055-678-3366

חנות ברסלב מתחת ל"שול"

חנות עין יעקב

תל אביב: 053-311-1711

פתח תקוה: 055-678-3366

ביתר עלית:

גבעה א': 052-766-7226

גבעה ב': 053-316-8148

OVADIA YOSSEF

RISHON LEZION

AND PRESIDENT OF TORAH SAGES COUNCIL

עובדיה יוסף

הראשון לציון

ונשיא מועצת חכמי התורה

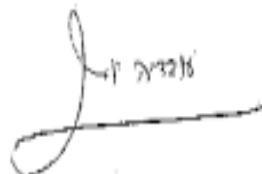
JERUSALEM

ירושלים

הסכמה

הובאו לפני הספרים היקרים "תוך תנח"ל" ו"שיחות מוהרא"ש" ליקוט מדרשותיו של ידידנו היקר רב הפעלים לתורה ולתעודה, אוצר כלי חמדה, יראת ה' היא אוצרו ועליו יציץ נורו, דורש טוב לעמו, זוכה ומזכה את הרבים, חבו ממתקים וכולו מחמדים, תהלתו בקהל חסידים, כש"ת הרב הצדיק האדמו"ר מוהרא"ש שיק שליט"א אשר בדרשותיו הרבים ברחבי הארץ ובערוצי הרדיו התורניים, מקרב רבות את אחינו בני ישראל לאבינו שבשמים, והכל ערוך ומסודר בחכמה ובתבונה, וכטוב טעם ודעת, דבר דבור על אופניו, תפוחי זהב במשכיות כסף, איישר חיליה לאורייתא.

יהו רצון שחפץ ה' בידו יצלח, והיה ה' עמו להמשיך בפעולותיו הבהירות, לקרב רחוקים וללמד קרובים, לחזק ידים רפות ולאמץ ברכים כושלות, ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח, בבריאות איתנה ובנהורא מעלייא, לאורך ימים ושנות חיים, שובע שמחות וכל טוב.

לקוט מספרי מוהרא"ש על מעלת ספר שיחות מוהרא"ש

מוהרא"ש ז"ל מזרז על הדפסת ספר "שיחות מוהרא"ש"

הנה כתוב בספר "אשר בנחל" (חלק פג מכתב י"ח רכא) וז"ל:
'מה עם המשלוח של הספרים? והאם כבר התחלתם בהדפסת
"שיחות מוהרא"ש"? כי ... גרו יאיר, יש לו כבר מוכן חלק ח'
וחלק ט', וכל מה שירצו לשבור אותי, יותר ספרים יצאו לאור
בעזרתו יתברך, וכן עכשו הוא גומר את "תוך הנחל" ויקרא, עד
כאן לשונו.

השארת דעת מוהרא"ש בעולם על ידי ספר "שיחות מוהרא"ש"

הנה כתוב בספר "אשר בנחל" (חלק פו מכתב י"ט קסד) וזה
לשונו: 'וכן כל חלקי "שיחות מוהרא"ש" שהדפסת עד עכשו,
יצאו כל כף יפה, ממש לא יאומן כי יספר, ואני אסיר תודה
לידידי רבי ... גרו יאיר, שלקט וסדר עד עכשו כל אלו החלקים,
דבורים ושיחות וסיפורים יקרים, שאמרתי ודברתי בכל עת
מצוא, אשר אני מקוה להקדוש ברוך הוא, שעל ידי שיחות אלו
יקים אצלי דברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן ז): זהו
עיקר השלמות, שתשאר דעתו בעולם הזה גם בעת ההסתלקות
בשהנשמה עולה למעלה וכו', וכשימלאו ימיו ויגיע זמן
הסתלקותו, אזי יתלבש בזה הדבור שהכניס בחברו, ויהא נחשב
כאלו הוא ממש קים בזה העולם וכו', עין שם; ועל ידי השיחות

האלו יקיים זאת בשלמות, כי סוף כל סוף כף דברתי וכף ספרתי,
עד כאן לשונו.

מוהרא"ש מחנך ללמוד ספר "שיחות מוהרא"ש"

הנה כתוב בספר "אשר בנחל" (חלק קלג מכתב לב תקעא) וזה
לשונו: 'נא ונא ראה לדבק את עצמך לאין סוף ברוך הוא, והיום
אשר נמצא כבר בעולם "שיחות מוהרא"ש", אתה כבר לא צריך
את אף אחד, והלואי שפשאני הייתי בחור צעיר, שיהיו לי את
השיחות האלה, אז לא הייתי צריך את אף אחד בעולם, ולכן
תעין בהם, כי זה כתבו כפה תלמידים מה ששמעו ממני, ואף
שעל פי רוב לא יצא לי לעבור עליהם, אבל חזקה שיצא מתחת
ידם דבר נאה, עד כאן לשונו.

צריך לתפל סיפורי צדיקים ב"שיחות מוהרא"ש"

הנה כתוב בספר "אשר בנחל" (חלק קח מכתב כה תג) וזה
לשונו: 'מה אומר לך, ידידי היקר! אתה לא יכול לתאר איך אני
מעריך אותך, בזה שאתה מחנך את הילדים באמונה פשוטה בו
יתברך, כי אין עוד מעלה יותר גדולה מזה, שמחנכים ילדים
קטנים לאמונה ברוחה ומזוככת בו יתברך, כי מה ישאר מאתנו,
הנה אנחנו פה והנה אנחנו יוצאים מפה וכו', ואל נא נחיה
באשליות וכו', באילו נחיה לעולם וכו', כי כתוב (בראשית ג,
יט): "כי עפר אתה ואל עפר תשוב", ואת זה צריך להחזיר
בילדים קטנים, באופן שיהיה להם ישוב הדעת.

ומאד מאד אני נהנה שאתה מחזיר בהם יראת שמים, כי סוף
כל סוף רק זה מה שישאר מהם, ורק זה ילוה אותם.

וְלִבְּנֵי רְאֵה לְסֵפֶר לָהֶם סִפּוּרֵי צַדִּיקִים, וְזֶה מְאֹד יוֹעִיל לָהֶם לְהִתְקַרְבוֹת אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּי כִּף אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁהַעֲקָר אֵיךְ שֶׁהוּא זָכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה רַק עַל יְדֵי סִפּוּרֵי צַדִּיקִים, וְלִבְּנֵי רְאֵה גַם אֶתְּהָ לְהַחֲדִיר בְּיַלְדֵים סִפּוּרֵי צַדִּיקִים, וְתַתְּבַל אוֹתָם עִם הַשִּׁיחוֹת שֶׁדַּבַּרְתִּי בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנִים, וְנִדְפְּסוּ כְּכַר י"ב חֻלְקִים "שִׁיחוֹת מוֹהֲרָא" ש", וְאֲנִי מְקַנְהָ לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁעֲכָשׁוּ יַדְפִּיסוּ סֵפֶר סִפּוּרֵים, וְזֶה יוֹעִיל מְאֹד לְיַלְדֵים, כִּי הָעֲקָר לְהַחֲדִיר בְּיַלְדֵים אֲמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֲמוּנַת חֲכָמִים, וְכִּף נִצִּיל אֶת יַלְדֵינוּ, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

הַנּוֹד הַבְּנוֹת עַל פִּי הַיְסוּדוֹת שֶׁבְּסֵפֶר "שִׁיחוֹת מוֹהֲרָא" ש"

הִנֵּה כְּתוּב בְּסֵפֶר "אֲשֶׁר בְּנַחֲל" (חֻלְקֵי קִי מִכְּתָב כַּה תִּשְׁפַּב) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: 'נָא וְנָא רְאֵי לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִיָּנִי אוֹפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְשִׂיחָה לְךָ בְּטַחֲוֹן עֲצָמִי, וְאֵל תִּפְתְּרֵי מֵאֵף אֶחָד, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וּבְיָדָיו לֹא יַעֲזוּב אוֹתֵנוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לְהִיּוֹת מְאֹד מְאֹד חֲזָקִים בְּכָל פֶּרֶט וּפְרָט בְּחַיִּים, כִּי עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֲתָנוּ עוֹבְרוֹת כָּל כִּף הַרְבֵּה צְרוּת, וְכָל כִּף הַרְבֵּה יִסּוּרִים וּמְרִירוֹת וְהִרְפַּתְקָאוֹת, עַד שֶׁיִּכְוָלוּ לְהִתְפּוֹצֵץ מְרֹב צַעַר, וּמָה יִשְׁאַר מֵאֲתָנוּ? רַק הַדְּבָרֵי הָאֲמוּנָה שֶׁאֲנַחְנוּ מְכַנְיָסִים בְּבְנוֹת, לְהַנּוֹד אוֹתָן עַל טְהַרַת הַקּוֹדֶשׁ, וְאֲמוּנַת חֲכָמִים, כְּפִי שֶׁמוּבָא בְּשִׁיחוֹת מוֹהֲרָא" ש'.

וְכֵן כְּתוּב (שֵׁם מִכְּתָב כַּה תִּשְׁצַח) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: 'מָה אוֹמֵר לְךָ! אֵין עוֹד מַעֲלָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִחַנּוּד הַבְּנוֹת עַל טְהַרַת הַקּוֹדֶשׁ, וּבְצַנִּיעוֹת, וּבְדַרְךְ אֶרֶץ, וְלְהַחֲדִיר בְּהֵן אֲמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֶת תְּמִשִּׁיכֵי לְדַבֵּר אֶתְּן בְּכָל יוֹם, וְלִסְפֵּר לָהֵן סִפּוּרֵי צַדִּיקִים, וְלִלְמוֹד אֶתְּן אֶת הַלְמוּדִים שֶׁצָּרִיכִים לְלָמוּד – הַלְכוּת, וְהַל"ט מְלָאכּוֹת, וְשֶׁאֵר לִימוּדֵי קוֹדֶשׁ, וְלִבְנוֹת אוֹתָן בְּבְטַחֲוֹן עֲצָמִי, כִּי הֵן

האמהות העתידות, ואל תסתכלי על שום בריה שבְעוֹלָם, ואל תחליש דעתך כלל, העקר שיהיו דבורים עם ודאות, ואת כל החמר תוציאי מהשיחות שדברתי זה ימים ושנים, וכבר מדפסים בי"ב פרכים "שיחות מוהרא"ש".

ובן כתוב בספר "אוצר חנוך הילדים" (קונטרס "עזר למחנכות" עמוד שיב) וזה לשונו: 'ובן ספר "שיחות מוהרא"ש" תלוי במורות, אם הן חזקות בזה – אשריהן שתלמדנה את זאת עם התלמידות, השיחות הן החמאה, הלחם צריך להיות: הלכה, תפלה, פרשת השבוע, נביא, מאמרי חכמינו הקדושים, ומלבד זאת ללמוד עמהן ספר המדות ושיחות מוהרא"ש, ולמעשה כל הלמוד צריך להיות מתובל עם שיחות מוהרא"ש, היינו כפי האמור לעיל הכל סובב על קוטב אמונת חכמים, וממילא תקלטנה התלמידות את כל הלמודים עם יסודות של אמונת חכמים ושיחות מוהרא"ש וכו'", עד כאן לשונו.

נשות כולל "גם" תלמדנה הרבה ספר "שיחות מוהרא"ש" הנה כתוב בספר "אשר בנחל" (חלק קמב מכתב לה תיד) וזה לשונו: 'אני רוצה מאד מאד, שכל אשה צעירה שרוצה להכנס לכולל "גם" – שתכנס, ותסדר הוא, שכל יום תגידו ספר תהלים, היינו יש חמשה ימים בשבוע בכולל, ובכל יום תגידו ספר אחר, כי התהלים גם כן נחלק לחמשה ספרים, ובן ביום שני וביום חמישי יבוא הרב ... גרו יאיר, וילמד אתכן הלכות, ובן תלמדו הרבה "שיחות מוהרא"ש", ותלמדו העקר הלכות לשון הרע, לשמור מאד לא לדבר אחת על השנייה, ולהרבות האהבה בין נשי אנשי שלומנו, והעקר תשמחנה ביחד, ותתחזקנה באמונת חכמים, והקדוש ברוך הוא יעזור, ששזכה להמתיק מעלינו את כל הדינים, עד כאן לשונו.

הנה כתוב בשיחות מוהרא"ש (חלק ו עמודים שיא - שיג) וזה לשונו: 'פעם היה אחד יושב וכותב את השיחות הקדושות שזכה לשמוע מפיו מוהרא"ש וזכרונו לברכה, ופתאום הגיע מוהרא"ש וזכרונו לברכה, והתחיל להסתכל בחלק מהדפים שכתב, ושבח מאד את מעשה ידיו, וחזק אותו הרבה בענין זה, ואמר לו אז, שעוד יבוא זמן שיעשו השיחות האלו פעולה גדולה מאד בעולם, כי רואים בחוש, שכל מי שיש לו איזו התעוררות ותשוקה לעבודת השם יתברך, הוא מתעורר ומתלהב מאד מכל ספור ושיחה שרק שומע מאנשי שלומנו היקרים שהיו בכל הדורות, ובפרט בני הנעורים בלטה נפשם ורוחם ממש לזה, כידוע למי שבקי קצת בטיב בני הנעורים, ולכן יש בזה זכוי הרבים לדורי דורות, ואין לשער ולתאר כלל את גודל מעלת הענין הזה.

ואז שאל מוהרא"ש וזכרונו לברכה את האיש הנ"ל, אם הוא זוכר את תורת רבנו וזכרונו לברכה בלקוטי מוהר"ן חלק א, סימן ד, ולא הבין האיש את פוננת מוהרא"ש וזכרונו לברכה בענין זה, וחזר ופרש לו מוהרא"ש ז"ל, היינו מה שרבנו ז"ל מזכיר בענין מדת הבטול והענוה, שהאדם צריך לזכות לבטול כל הרגשותיו וחומריותו, עד שלא תבוא לו איזו גדלות והתפארות כשהוא שומע את שבחיו, וכמו שמצינו אצל משה רבנו עליו השלום, שראה כתוב בתורה: "וידבר הוי"ה אל משה לאמר", "ויאמר הוי"ה אל משה לאמר", וכן ישראל קוראים בכל יום בתורה שבחיו של משה, והוא בעצמו מספר להם שבחיו, ולא היתה לו שום התפארות וגדלות מזה, וכמו שכתוב (במדבר יב, ג): "והאיש משה עניו מאד" וכו' (עין שם בדברי רבנו ז"ל), ורמז לו מוהרא"ש ז"ל בזה, שעקר עבודתו של האדם, שיוזכה להגיע

להשגה כזאת של ביטול ישותו וחומריותו, עד שלא יהיה אכפת לו כלל בשפותבים שבחיו וגדלתו וכן שיחותיו ודבוריו, ויהיה נדמה לו כאלו מדברים מאיש אחר לגמרי, כי אין זה עושה עליו שום רושם כלל וכלל.

ובשנים הקודמות, לפני שיצא לאור ספרי "שיחות מוהרא"ש", כשהיו אנשי שלומנו מבקשים ומתחננים לפניו שירשה להם מוהרא"ש ז"ל להדפיס ספר שיחות ממנו, היה מתחמק מהם בענותנותו הגדולה ואומר: 'שהלא האדם צריך לפחד באימת מות פן יגיע לו איזה הרהור של גאווה וישות כשמדברים בשבחו ובגדלתו, ויש בזה סכנה גדולה, ולכן לא רצה אז להסכים לזה, אבל לאחד מאנשי שלומנו המתיק טעמו ונמוקו האמיתי, שאין זה בשביל סבה זו, כי כבר נשבר לבו בקרבו לגמרי מרוב המחלוקת והבזיונות ושפיכות הדמים שיש עליו מבית ומבחוץ כל השנים, רק עיקר טעמו, מחמת שמפחד שיתחילו בני אדם לעקב אחריו ולהסתכל על כל תנועה ותנועה שלו, וזה אינו רוצה כלל, כי עיקר הצלחתו היא בזה שהוא נסתר ונעלם מבני אדם לגמרי, אבל אחר קצת זמן החליט בדעתו שלא לחוש גם לזה, כי הבין שהתועלת והפעלה של השיחות והספורים שמספרים ממנו, היא מרובה הרבה מההפסד שיגיע לו מזה, ולכן לבסוף הרשה לאנשי שלומנו לסדרם לדפוס.

וגם בזה היה ספור מיוחד, כי ספר מוהרא"ש ז"ל, שבא אליו רבנו ז"ל בחלום, ושאל אותו: 'למה אינכם מדפיסים ספר "שיחות מוהרא"ש", הלא הרבה אנשים מחיים את עצמם בזה מאד מאד... ומאז נתעורר מוהרא"ש ז"ל ליתן רשות לסדר השיחות שלו לדפוס, ונעשתה מזה התעוררות גדולה בעולם (ודרך אנב, היה אז ספק בין אנשי שלומנו אם לקרוא לספר "שיחות הרא"ש"

או "שיחות מוהרא"ש", ואמר מוהרא"ש ז"ל, שבחלום הנ"ל דקדק רבנו ז"ל לומר "שיחות מוהרא"ש" וכן נקרא שמו בישראל), עד כאן לשונו.

יש לסמוך על ספרי "שיחות מוהרא"ש" ו"תוך הנחל"
הנה כתוב ב"שאלות ותשובות בתסידות פרסלב" (חלק כא
מכתב ב תרפ) וזה לשונו:

שאלה:

מאת טליה: שלום לצדיק. לאחרונה מפרסמים בשמכם דברים שאמרתם על כל מיני אנשים. האם אפשר לסמוך על מי שאומר שהוא שמע את הדבורים בעצמו ולהעביר אותם הלאה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר עקב, י"ח אב ה'תשע"ג.
שלום רב אל טליה תחיה לנכון קבלתי את מכתבך:

את צריכה לדעת שמה שכותבים בשמי וזה לא מובא בספרי שכתבתי – אין לזה שחר וכו'. אומרים בשמי הרבה דברים שלא היו ולא נבראו וכו', וכותבים בשמי הרבה שקרים וכו', ולכן צריכים מאד מאד להזהר לא לקבל מאף אחד שום דבורים שלא ראו בכתבי היד שלי או בספרי שהדפסתי, מלבד כמה תלמידים שהם כותבים את כל השיחות שלי שמודפסות בספרי "שיחות מוהרא"ש", וכן מה שכותבים את התורות שאני דורש ברבים בשם "תוך הנחל" – על זה יש לסמוך, אבל שאר מודעות וכו' או קטעים שכותבים או מדפיסים בשמי באילו שאני כתבתי וכאלו שאני אמרתי את זה – הכל שקר וכזב וכו' וכו'.

ובכלל צריכים לדעת, שאני אף פעם לא מדבר מאחרים וזה כלל לא מענין אותי וכו', ולא יכולים לדעת מה שקורה עם הזולת וזה לא צריך לענין אף אחד וכו', אף אחד הוא לא השומר של

הקדוש ברוך הוא וכו', עניננו זה רק לחזור בתשובה ולתקן את מעשינו ולא לדבר מאחרים.
רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן פג) שזה יצר הרע גדול לומר "צדיק זה נאה, צדיק זה לא נאה" וכו' וכו', ולכן אשרי מי שלא מתערב בעסקים של אחרים וכו' ולא מדבר מאחרים וכו' כי עבור זה יש לנו את הפס"ד-מ"ם הרשע שעוסק לעשות פרודים בנשמות ישראל, כי כל כוח הטומאה שלו זה רק "הפרד ומשל". אנחנו תלמידי רבנו ז"ל צריכים להתזיק את עצמנו ביחד באהבה גדולה מאד, ואיש את רעהו יאמר חזק, ולא יגיד פשטים או סברות על הזולת וכו', אם הוא גדול וכו' או אם הוא קטן וכו', הלואי שנתקן את עצמנו.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים, עד כאן לשונו.

הַקְדָּמָה

אמר המחבר והמסדר את החבור הנפלא הזה, בספר זה יבארו ויספרו
במה וכמה שיחות קדש וחדושי תורה יקרים, ספורים נוראים ונפלאים,
אותות ומופתים, שזכינו לשמוע ולראות מחיי ראשנו, הרב החסיד
מוהרא"ש, זכר צדיק וקדוש לברכה לחיי העולם הבא,

הממשיך והמגלה והמפרסם בדור הזה את אורו הגנוז והצפון של בוצינא
קדישא, בוצינא עלאה, אדונינו מורנו ורבינו, הגאון, הקדוש, איש
האלקים רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו, וכל המובא בספר זה,
זכיתי בעצמי לראות ולשמע ולחקוק על פני הכתב, למען יעמד ימים
רבים.

ויהיה לזכרון לחברים, אנשי שלומנו הקדושים, חסידי ברסלב,
ובעיניהם יראו, ובלבבם יבינו את חשיבות האוצר הזה, אשר הוא מלא
התעוררות והתחזקות גדולה לכל אדם, בכל זמן, בכל מקום ובכל דרגה
ודרגה, וכולם נובעים מהאי נחלא עמיקא ושמירא, דברי תורתו של
מוהרא"ש וצוקל"ה, אשר שח עמנו, ואשר נארע עמו בכל מיני זמנים
ועתותי רצון, והכל קשר ושלב אל תורת רבנו ז"ל, כדי להכניס בנו עוצם
ערבות, ידידות, נועם, אור, זיו שכינתו יתברך, ולהדריך אותנו בדרך
השם, לחזור אליו יתברך, ולהמשיך עלינו אור אמונתו יתברך,
ולהדביקנו בשורשנו.

וסדרתי את הספר בסדר אל"ף בי"ת כל שיחה וספור ומארג השניף לזה,
ואני בטוח, שכל מי שיסתכל בהם בעין אמתית, ימשיך על עצמו ערבות
ונעם צוף דבש, מתיקות עצומה, כאלו שמעם מפיו הקדוש בעצמו, ויזכה
לאשר אמיתי ונצחי, לאור באור החיים, אור הגנוז והצפון, שעליו
נאמר: עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה (ישעיהו סד, ג), ויזכה לגאולה
ש'למיה אמן ואמן!

הַתְּנַצְלוֹת

לְהוֹי יְדוּעַ, כִּי אֵינָהּ דוֹמָה רְאִיָּה לְשִׁמְיָעָה, וְאֵינָהּ דוֹמָה שְׁמִיעָה לְקְרִיאָה, כִּי בְּכָל פֶּעַם יוֹרֶדֶת מְדַרְגָּה, וּבִפְרָטִיּוֹת הַשִּׁיחוֹת וְהַסְּפוּרִים וְהַדְּבוּרִים הַקְּדוּשִׁים הַמוֹכָאִים בְּסֵפֶר זֶה, אֵי אֶפְשָׁר לְשַׁעַר וּלְתַאֵר כָּלֵל אֶת כָּל הַמַּעֲמָד הַנּוֹרָא וְהַנִּפְלָא וְהַסְּפוּרִים שֶׁהָיוּ בְּכָל שִׁיחָה קְדוּשָׁה, כִּי דִרְכוֹ שֶׁל מוֹהֲרָא"ש ז"ל לְהַאֲרִיךְ הַרְבֵּה בְּדַבְּרוֹ מְאֹד, וְכָל שִׁיחָה מִתְאַרְכֶּת הַרְבֵּה מְאֹד, עַד שֶׁעַל־פִּי רֹוב קָשָׁה וְכָבֵד עָלַי לְכַתֵּב אֶת כָּל הַשִּׁיחָה, כִּי הִיָּה צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בָּהּ כַּמָּה וְכַמָּה גְּלִיוֹנוֹת, וּבִפְרָטִיּוֹת הַסְּפוּרִים וְהַסְּבוּבִים שִׁמְהָם יֵצֵאָה כָּל שִׁיחָה, זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר וּלְרַשֵּׁם עַל פְּנֵי הַכְּתָב כָּלֵל.

וְכֵן אֵי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר בְּכַתֵּב אֶת גּוֹדֵל הַדְּבָקוֹת וְהַשְּׁגָת הָאֱלֻקוֹת שֶׁהִרְגִּישׁוּ אֲזוּ בְּשַׁעַה שֶׁדָּבַר וְסִפֵּר, כִּי כָּל מִינֵי חַן שֶׁל אֱמֶת וּדְבָקוֹת וּגְלוּי אֱלֻקוֹת, רָאוּ וְהִרְגִּישׁוּ אֲצֵלוֹ, וְהָיָה מִמֶּשׁ בְּפוּל הַבְּחִירָה, בְּפוּל הַיִּשּׁוּת לְגַמְרֵי, וְהַרְבֵּה פְּעָמִים שִׁכַּחְנוּ אִם אֲנַחְנוּ עוֹמְדִים לְגַמְרֵי בְּזֶה הָעוֹלָם, מְרֹוב הַחַיּוֹת וְהַנְּעָם וְהַיְשָׁבֶת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהַכְּנִים בָּנוּ עַל־יְדֵי כָּל סְפוּר וְשִׁיחָה, וְרָאוּ אֲצֵלוֹ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים כְּחֵד מְקַמְאֵי, וְהַכָּל בְּתַמִּימוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, שֶׁהַסְּתִיר אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי הַסְּתִירוֹת וּבִפְשִׁטוֹת עֲצוּמָה.

וּבְעֵינַי הַסְּתִירָה בְּהַנְּהִיגָה פְּשוּטָה, מוֹהֲרָא"ש ז"ל חֲדוּשׁ נוֹרָא וְנִפְלָא עַד מְאֹד, כִּי מִלְּבַד הַמַּחְלָקֶת וְהַהַסְּתִירָה שִׁישׁ עָלָיו, שֶׁזֶה מְכַסֶּה וּמַסְתִּיר אוֹתוֹ, נוֹסֵף לְזוֹת הוּא בְּעֲצָמוֹ מַסְתִּיר וּמְכַסֶּה אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל מִינֵי כְּפוּיִם וְהַסְּתִירוֹת, וְהַעֲקָר – אֵיךְ יְכוּלִים לְרַאוֹת זֹאת? עַל־יְדֵי תַלְמִידֵי הַרְבִּים, שֶׁקָּרַב אֶל דַּעַת רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁאֲזוּ מִן הַסְּתוּם מְבִינִים עַל הַגְּלוּי, כְּעֵין שֶׁפָּרַשׁ רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲרָ"ן חֶלֶק א', סִימָן ק"ט). אֲשֶׁר מֵהַצְּדִיק בְּעֲצָמוֹ אֵי אֶפְשָׁר לְהַבִּין וּלְהַשְׁכִּיל כָּלֵל, כִּי הוּא כְּמִשְׁלַח הַחוֹתֶם, שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְקְרוֹא בּוֹ כִּי הוּא הַפוּךְ, רַק עַל־יְדֵי תַלְמִידֵי, שְׂרוּאִים שֶׁהֵם אֲנָשִׁי מַעֲשֵׂה, אֲזוּ יוֹדְעִים מַעֲלַת הַצְּדִיק וְכוּ', עֵין שָׁם.

כְּמוֹ-כֵן הוּא אֲצֵל מוֹהֲרָא"ש ז"ל, אֲשֶׁר כָּל תַּלְמִיד שֶׁנִּתְקַרַּב עַל יְדוֹ אֶל רַבְּנוּ ז"ל, הוּא בְּעֲצָמוֹ נַעֲשֶׂה חֲדוּשׁ נִפְלָא, בְּקִי נִפְלָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנוּ ז"ל, וְכֵן מְטִיל בְּכָל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּמִתְמִיד בְּתַפְלָה וּבְהַתְּבוּדָה, וּמִזֶּה

יכולים להבין מרחוק את מעלת הצדיק בעצמו, והחוש מעיד את גדל עצם גדלת מעלתו, כי רואים את אנשיו ומקרבו שקרב אל דעת רבנו ז"ל, שלקטן ולפחות יש דבורים כאלו באמונה ובגלוי אלקות, אשר מתאימים רק לצדיקים מהימים הקדמונים, כמו תלמידי הפעל-שם טוב הקדוש והמגיד, זכרונם לברכה.

ואף שממנו אין רואים שום דבר, אך מתלמידיו רואים נוראות נפלאות, כי מי שרק שמע בפעל את השיחות הקדושות המובאות בספר זה, נתעורר בל-כך אליו יתברך בתשוקה עצומה, עד שלבו בוער אליו יתברך, ומתמיד בתורה ובתפלה ובתבודדות, ומרבה לדבר דבורי אמונה וגלוי אלקותו יתברך עם כל חבריו וידידיו, באשר ידוע ומפרסם זאת בעולם.

ועל-כן כל הקורא ומעיין בספר הקדוש הזה, ידון אותי לכף זכות,

אם לא ירדתי לעמק בוננתו הקדושה, כי אפילו זה המעט, היה קשה וכבד עלי לכתוב, וכמה יגיעות וטרחות יגעתי וטרחתי, להביא את כל זאת על פני הכתב, כי בשעה שמוהרא"ש ז"ל מדבר אפילו במילי דעלמא, וכל שכן בעבודת השם יתברך, נדמה כאילו שומעים קול מהשמים מממש, ושכינה מדברת מתוך גרונו, וכל שיחה ודבור יוצא באש מממש, בהתלהבות עצומה ובישוב הדעת נפלא.

אשרי מי שעמד במחיצתו, ואשרי מי ששמע דבורים אלו, ואז יעיד בעצמו, כי לא הגזמתי שום גזמה, אדרבה, כל מה שכתבתי הוא כטיפה מן הים מממש, כפי אריכות וצחנות לשונו, שדבר עמנו.

על-כל-פנים, גם על המעט הזה עלינו לתת תודה והודאה להשם יתברך, שזכיתי להעלותו על הכתב, והשם יתברך יעורר לבנו על-ידי הדבורים והשיחות הקדושות האלו, ונזכה לשוב בתשובה אמתית אליו יתברך, אשר רק בשביל זה מוהרא"ש הקדוש ז"ל מרבה לדבר כל אלו הדבורים והשיחות היקרות, כדי שנזכה להתעלות באמונה הקדושה, ובגלוי אלקותו יתברך, ונזכה להיות כרצונו יתברך וכרצון צדיקיו הקדושים. וכשם שתדונו אותי לכף זכות, כך ידון אתכם המקום ברוך הוא תמיד לכף זכות.

סֵפֶר
שִׁיחֹת מוֹהֲרָא"ש
חֵלֶק ו'

אַמוּנָה

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁבַשְׁמִים מוֹדְדִים אֶת מַעֲלַת הָאָדָם וְחִשְׁבֹתוֹ כְּפִי הָאֱמוּנָה שְׁלוֹ, כִּי אֶפְלוּ שֶׁהָאָדָם לֹמֵד תּוֹרַת הַרְבֵּה וְעוֹשֶׂה מִצְוֹת הַרְבֵּה וּגְמִילוֹת חֲסִדִים וְכוּ', אֲבָל הָעֶקֶר, אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בְּמִדַּת הָאֱמוּנָה, וְעַם אֵיזוֹ אֱמוּנָה הוּא לֹמֵד וּמְקִיִּים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת, כִּי אֱמוּנָה הִיא הַכֹּל וְהַכֹּל הוּא אֱמוּנָה, אִם הָאָדָם לֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּיַחַד עִם אֱמוּנָה, וְכֵן מְקִיִּים אֶת הַמִּצְוֹת וְעוֹסֵק בְּגְמִילוֹת חֲסִדִים בְּאֱמוּנָה זָכָה וּמְבַרְרֵת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזִי יֵשׁ חִשְׁבֹת אַחֲרַת לְכָל הָעֲבוּדָה שְׁלוֹ, מַה שָּׂאִין כֵּן בְּלִי אֱמוּנָה אֲזִי כָּלֵם הֵם בְּבַחֲנֵינָת מִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדָה, הֵינּוּ מִן הַשֹּׁפָה וְלַחוּץ, וְעַדִּין צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲבֹד עַל עֲצָמוֹ הַרְבֵּה שִׁזְזָה לְהַשְׁלִים עֲצָמוֹ בְּמִדַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה שֶׁל הָאָדָם וְקִיּוּם הַמִּצְוֹת שְׁלוֹ הֵם נִמְשָׁלִים לְפָנֵינוּ יְקָרִים, בְּבַחֲנֵינָת (מְשָׁלִי ג'): "יִקְרָה הִיא מִפְּנֵינוּ", אֲבָל כַּמָּה פְּנֵינוּ הָאָדָם יָכוֹל לְהַחֲזִיק בְּיָדוֹ? אוֹלֵי שְׁלֵשִׁים, אַרְבָּעִים אוֹ חֲמֵשִׁים, אֲבָל לֹא יוֹתֵר, אֲבָל אִם הוּא מְשַׁחֵל חוּט הַדֶּרֶךְ הַפְּנֵינוּ, אֲזִי יָכוֹל לְתַפֵּס אֶפְלוּ אֲלֵפִים וּרְבֻבֹת וְאֵף אֶחָד לֹא יֵאבֹד מִמֶּנּוּ, וְהִנֵּה הַחוּט הַזֶּה הוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, שָׂאֵם הָאָדָם מִכְּנִים מִדַּת הָאֱמוּנָה דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שְׁלוֹ, אֲזִי הֵם נִקְשָׁרִים כָּלֵם בְּיַחַד

בְּקֶשֶׁר חֶזֶק מְאֹד, וְכֵלָם מְדַבְּקִים אוֹתוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְהוּא מְרַגֵּשׁ הָאָרֶז
אֲמִתִּית בְּכָל עֲבוֹדָתוֹ.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שֶׁזֶה מֵה שְׁאֵמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מִכּוֹת
כ"ד), שֶׁבֶּא חֲבִקוּק הַנְּבִיא וְהַעֲמִיד אֶת כָּל יְסוּד עֲבוֹדַת הָאָדָם עַל
עֲמוּד אֶחָד: "וְצַדִּיק בְּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה", כִּי עָקַר חֲשִׁיבוֹת הַצַּדִּיק וּמַעֲלָתוֹ
נִמְדָּדַת כִּפִּי שֶׁהוּא חִי עִם אֱמוּנָה, וְזֶהוּ עָקַר הַנִּקְדָּה מִכָּל הַמְצוּוֹת
וְהַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שְׁלוֹ, וְדִיְקָא חֲבִקוּק הַנְּבִיא גִלָּה אֶת הַסּוּד הַזֶּה,
כִּי מוֹבָא בַּזֶּהר הַקְדוּשׁ, שֶׁהוּא הֵיךְ בֵּין הַשׁוֹנְמִית שֶׁהַחֵיָה אֱלִישֶׁע
הַנְּבִיא, בְּבַחֲיִנַת מֵה שְׁכָתוּב (מְלָכִים ב' ד'): "אֵת חוֹבֶקֶת בֵּין", וְכָל
עָקַר עֲבוֹדַת אֱלִישֶׁע הַנְּבִיא הֵיךְ בְּכַח הַתְּפִלָּה וְהָאֱמוּנָה, וְכִמּוֹ שְׁאֵמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (מַגִּלָּה כ"ז): וְאֱלִישֶׁע דְּעֵבִיד בְּרַחֲמֵי הוּא דְּעֵבִיד.
דְּהֵינּוּ שְׁפַעַל כָּל הַנְּפִסִּים וְהַנְּפִלְאוֹת שְׁלוֹ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהִיא יְסוּד
הָאֱמוּנָה, וְלִכֵּן חֲבִקוּק הַנְּבִיא שְׁנוֹלָד מִתְּפִלָּתוֹ וְאֱמוּנָתוֹ שֶׁל אֱלִישֶׁע
הַנְּבִיא, הוּא הַבֵּין הַיֵּטֵב שֶׁכָּל עָקַר יְסוּד קִיּוּם וְחַיּוּת הָאָדָם הוּא
רַק מִן הָאֱמוּנָה, בְּבַחֲיִנַת "וְצַדִּיק בְּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה", וְלִזְאֵת תְּמַצָּא
בְּמִלַּת חֲבִקוּק שֶׁהִיא אוֹתִיּוֹת חוֹק ק"ב, הֵינּוּ חֵק הָאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה
(כִּי ק"ב עוֹלָה בְּגִמְטְרִיָּה אֱמוּנָה), כִּי הוּא קִבֵּעַ חֵק חֶזֶק כְּיָתֵד בַּל
תְּמוּט, שֶׁעָקַר עֲבוֹדַת הָאָדָם צָרִיף לֵהִיּוֹת עַל נִקְדַּת הָאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה,
וְכָל עֲבוֹדַת הָאָדָם גַּם בְּקִיּוּם מְצוּוֹתָיו צָרִיכָה לֵהִבִּיא אוֹתוֹ לְשִׁלְמוֹת
הָאֱמוּנָה, וְכִמּוֹ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים קי"ט): "כָּל מְצוּוֹתֶיךָ אֱמוּנָה", וְלִכֵּן
תְּמַצָּא שֶׁהַתְּפִלָּה שְׁאֵנַחְנוּ מִתְּפִלָּלִים בְּשִׁבְתוֹת וּבְכִימִים טוֹבִים קִדְשָׁנוּ
בְּמְצוּוֹתֶיךָ הוּא גַם-כֵּן רֵאשִׁי תְּבוֹת ק"ב בְּגִמְטְרִיָּה אֱמוּנָה כְּנ"ל,
כִּי עָקַר הַקְדוּשָׁה שְׁאֵנַחְנוּ מִתְּפִלָּלִים לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ שְׁנוֹכַח לְהַמְשִׁיךְ
עֲלֵינוּ מֵהַמְצוּוֹת, הוּא קִדְשַׁת הָאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה, שֶׁזֶה מְבִיא אֶת הָאָדָם
לְדַבְּקוֹת אֲמִתִּית בּוֹ יִתְבַּרֵךְ.

וּפַעַם פִּרְשׁ מוהֲרַא"ש נ"י אֶת דְּבָרֵי הַמְּשֻׁנָּה (שְׁבַת, פָּרָק ו'):
הַקְטָע יוֹצֵא בְּקַב שְׁלוֹ, הַקְטָע הוּא בְּחִינַת מִי שְׁנִקְטָע וְנִתְקַטָּן הַמְחִיץ
וְהַשְּׂגוֹת שְׁלוֹ, וְהוּא שְׂרוּי בְּקַטְנוֹת הַמְחִיץ וּבְשִׁבְרוֹן לֵב, עָקַר הַעֲצָה

לצאת מזה על-ידי הקב שלו, הינו בחינת האמונה הקדושה (שהיא בגימטריה קב פנ"ל), כי על-ידי שאדם מתחזק באמונה הקדושה, על-ידי-זה יכול לצאת מכל מיני מדרגות פחותות וירודות ולחזור אל הקדושה באמת, וזהו גם-כן בחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא ל"ח.): רוצה אדם בקב שלו יותר מתשעה קבין של חברו, הינו האדם הוא מרצה ושבע רצון ביותר כשזוכה להשלים את עצמו באמונה שלו יותר מכל מיני נאמנות והבטחות שיבטיח לו חברו, כי מה שבין אדם יבטיח לה, זה הכל ושוא, וכמו שכתוב (תהלים ס'): "ושוא תשועת אדם", וכן כתיב (תהלים קמ"ו): "אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה", הינו שהוא בעצמו אינו יכול לעזור לעצמו, ואיך יבטיח לאחרים לעזור להם?! ולכן אפלו תשעה קבין של חברו לא יועיל לו כלל, העקר שיהיה קב שלו, שהאמונה הקדושה תהיה שלו, שיאמין ויבטח רק בהשם יתברך לבד, ואז בודאי תהיה לו ישועה בשלמות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכפי שאדם אוהז באמונה ברורה בו יתברך, בן אי אפשר לבעל-דבר או לשום בן אדם לנגע בו, כי הוא מסבב עם חומה גדולה וחזקה, בחינת (תהלים פ"ט) "ואמונתך סביבותיך", והבעל-דבר רק מצפה אל האדם שיפל מן האמונה הקדושה, חס ושלום, ואזי תכף-ומיד יש לו כח לשלט בו, וכמו שפעם אמר הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, איך מענישים את האדם? רק על-ידי שלוקחים ממנו את האמונה הקדושה, ואז ממילא הוא נענש, רחמנא לצלן, כי בלי אמונה האדם אבוד לגמרי, ולכן כפי שאדם מחזק את עצמו באמונה הקדושה, בן הוא פוטר מעצמו כל מיני דינים ויסורים, והוא חי חיים טובים ונעימים באמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהאמונה הזאת צריכה להיות אצל האדם כל יום חדשה לגמרי, בבחינת (איכה ה'): "חדשים לבקרים רבה אמונתך", ואם האמונה נתישנה אצל האדם, זהו סימן על פגם האמונה, חס ושלום, שעדין אינה בשלמות אצלו כלל, ואמר שיש

הרבה בני-אדם שמתלוננים על הקונטרסים והספרים החדשים שזכה להוציא לאור, כאלו הם תמיד חוזרים ומדברים מאותה הנקדה של אמונה, והם שואלים בקובלנא של הבל, כמה פעמים כבר יכולים לחזר על אותה הנקדה? ובאמת זו שטות גדולה, והיא נמשכת רק מפגם האמונה הקדושה, כי האמונה הקדושה צריכה להיות בכל יום ובכל עת חדשה לגמרי, ואף פעם אין שיף לומר שכבר דבר מספיק מאמונה, ואלו האנשים שוכחים לגמרי שהם אומרים "קריאת שמע" פעמים בכל יום ערב ובקר, שהיא עקר מצות גלוי האמונה הקדושה, ואינם שואלים למה צריכים לחזר על "קריאת-שמע" כל-כף הרבה פעמים, וזהו מחמת שאינם תופסים בעצמם, שכל עקר מצות "קריאת-שמע" היא גלוי האמונה הקדושה, ואומרים את זה מן השפה ולחוץ כמצות אנשים מלומדה, אך אם היו שמים לבם למה שאומרים, אזי היו רואים איך שבכל בקר ובכל ערב וכן בשאר שעות היום צריכה האמונה להיות חדשה אצל האדם לגמרי, ואין שיף לומר שהוא דבר ישן כלל.

וספר מוהרא"ש נ"י, שגם אצל הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, היו מתנגדים כאלו שהתלוצצו מדבוריו הקדושים, ואמרו איך יכולים לדבר כל-כף הרבה מגלוי אלקותו יתברך, ולחזר על זה תמיד עוד פעם ועוד פעם, ואמר על זה הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו: משל למלך שהיה לו מנגן, ונגן לו פעם איזהו נגון שהיה נראה בעיניו מאד, ואהב את הנגון הזה יותר מכל הנגונים, וצוה לו לנגן אותו שוב ושוב אלפי ורכבות פעמים, ובמשך הזמן נמאס הנגון הזה אצל המנגן, וכבר לא היה לו חשק לנגן אותו, אבל המלך אהב את זה הנגון מאד, ורצה שינגן לפניו רק את הנגון הזה, והבין המלך שאין למנגן חשק לזה, ולכן בכל פעם הביא לארמון שלו שר חדש שעדין לא שמע את הנגון הזה, וכשראה המנגן שיש איש חדש שלא שמע את הנגון הזה, אזי התגבר לנגן אותו בהתחדשות חדשה, כי רצה להראות כחו גם לפני האיש הזה, אבל במשך הזמן הביא המלך כבר את כל השרים שבמדינתו, ושוב

נמאס הנגון למנגן, עד שעלתה על דעתו עצה, ועור את עיני המנגן, ובכל פעם אמר המלך למנגן שנמצאים אנשים חדשים שלא שמעו את הנגון, ובדרך זו היה לו תמיד חשק חדש לנגן את הנגון האהוב על המלך.

וענה ואמר הבעל-שם-טוב, זכותו נגן עלינו, המלך הוא מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, והנגון הוא הנגון של האמונה הקדושה, בכחינת (שיר השירים ד'): "תבואי תשורי מראש אמנה", הינו הנגון והשיר של אמונה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ד), והשם יתברך רוצה תמיד לשמע את השיר הנפלא הזה מכל הבריות, אבל האדם שהוא נתון בתוך העולם הגשמי הזה, ורואה לפני עיניו גשמיית וחומריות העולם הזה, אזי במשך הזמן נמאס אצלו הנגון ונתישנת האמונה אצלו, ולכן אין לו חשק לנגן אותו, אבל כשאדם זוכה לעור את עיניו מחיזו דהאי עלמא הגשמי, ובכל דבר הוא מסתפל רק אל אלקותו יתברך, אזי האמונה הקדושה היא חדשה אצלו לגמרי, כי הוא רואה איה שאלקותו יתברך מלא כל הארץ תמיד מחדש, ואזי תמיד חוזר ומשורר הנגון הנפלא הזה של האמונה, ולכן עקר עבודת האדם הוא תמיד לעצם עיניו מחיזו דהאי עלמא, ולהסתפל על הרוחניות אלקות שיש בתוך העולם, ועל-ידי-זה תמיד ישיר שירות ותשבחות אליו יתברך, שהוא השיר של האמונה הקדושה שעולה על כל השירים שבועולם.

ופעם ט"ל מוהרא"ש נ"י בחוץ עם אנשי שלומנו הקדושים אחר חצות לילה כדרך מקדם, וענה ואמר: תדעו שאצל רב אנשי העולם כשהם רואים איזה דבר גשמי, אזי עקר מה שהם רואים כמו עיניהם הוא הגשמיית והחומריות של הדבר, רק הם גם מאמינים שיש בזה הדבר רוחניות חיות אלקותו יתברך המהנה אותו הדבר, אבל אצל הצדיקים וזכי הראות שהשלימו את עצמם באמונה הקדושה, אזי הענין הוא ממש להפך, שהחיות אלקות שיש בכל דבר הם רואים כמו עיניהם ממש רק שיש להם גם אמונה שזה הדבר הוא דבר

גשמי גם-כן... ומי ששמע את השיחה הנפלאה הזאת יוצאת מפי מוהרא"ש נ"י, הנה עומד רועד ומשתומם מגדלת השגת הצדיקים, איך שעיניהם סתומות מחיזו דהאי עלמא לגמרי, עד שהם צריכים אמונה להאמין שיש גם גשמייות בכל הדברים הנמצאים בזה העולם, אשרי מי שזוכה להגיע לאמונה קדושה כזאת!

ובאמת כשהגיע מוהרא"ש נ"י באחת מנסיעותיו הנעלמות לארץ ישראל ומסר לו אחד מאנשי שלומינו את הספר "אוצר-האמונה" שאך יצא לאור, והוא קבץ כל העשרים ושנים קונטרסים על-פי סדר הא"ב שמדברים מאמונה, והתפעל מאד מאד מוהרא"ש נ"י מהספר, ועין בו משך כל זמן נסיעתו במכונית, ונהנה מאד מאד, ולא דבר אז עם אף אחד רק הסתפל בתוך הספר, והיתה לו התפעלות גדולה על יפי הספר, אחר-כך ענה ואמר לנו: אם הנה לי עכשו מליון דולר, הייתי מדפיס מליון עתקים ומפיצם בכל תפוצות ישראל עד שלא יהיה בית אחד מבתי ישראל שלא יהיה שם הספר הזה, כי הספר הזה מכרח שיהיה נמצא בכל בית איש ישראלי, וענה ואמר: כזאת תבחנו את גדל מעלת הספר הזה, אשר אף אחד לא ירצה לקחת אותו להפיצו, כי הקונטרסים המדברים מאמונה, (הינו כל הקונטרסים הבודדים), כן הפיצו בעולם לאלפים ולרבבות עתקים בידוע, אבל את הספר הזה לא יהיה מי שיפיצו, כי רבנו ז"ל גלה לנו על הספרים הנפלאים במעלה נשגבה מאד, תכף-וימיד שיש רק פריכה כבר יש מניעה, ואמר רבנו ז"ל בזה הלשון: דאס טעוועלע וועט זיין שווער אויף צו מאכן (את הפריכה יהיה קשה לפתח), כאומר אשר ספר שהוא מכרך כבר יהיה קשה לפתחו, אף-על-פי-כן, סיים מוהרא"ש נ"י, עוד יתעורר אחד שילך מבית לבית עם הספר "אוצר-האמונה" ויפיצו, כמו שארע עם שאר הספרים שזכה להדפיס, ואמר: מי שיהיה האחד הזה, הוא יהיה חדוש נפלא ונשמה גבוהה וכו', כי הספר הזה הוא חדוש שבחדושים הכלול מכל ספרי רבנו ז"ל וספרי תלמידי הבעל-שם-טוב הקדוש וכתבי האר"ז"ל והזהר והתקונים,

כְּאִשֶּׁר יוֹדֵה מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעֵין אֱמֶת; יֵרָאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׁמַח לִבְנוֹ וְתִגַּל נַפְשׁוֹ.

אֲמוּנַת חֲכָמִים

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שְׁאָדָם שְׁאִין לוֹ אֲמוּנַת חֲכָמִים, הוּא הוֹלֵךְ וּמִסְתַּוֵּבב בְּזֶה הָעוֹלָם בְּחֻשׁ גְּדוֹל, וְעַל-פִּי-רַב אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְשִׁית עֲצָה לְנַפְשׁוֹ הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת וְהֵן בְּרוּחַנִיּוֹת, כִּי הַחֲכָמִים וְהַצְּדִיקִים הָאֱמִתִּיִּים מְלַמְּדִים דַּעַת אֶת הָעַם, אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק וְלַעֲמֹד עַל עַמְדָם בְּכָל מַה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם, וְהֵם מְלֵאִים עֲצוֹת נְכוֹנוֹת וְיִשְׁרוֹת עַל כָּל דְּבַר, וְעַל-פִּי-רַב תִּכְרַף-וּמִיד כְּשֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם אֵיזָה מְשַׁבֵּר אוֹ צָרָה, חֵס וְשְׁלוֹם, הוּא מְאֻבָּד אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי וְאִין לוֹ שׁוּם יְשׁוּב הַדַּעַת כָּלֵל, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אִי אֶפְשֶׁר לוֹ לְצִאת כָּלֵל מִצָּרָתוֹ, אֲבָל עַל-יְדֵי אֲמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא מְאֻמֵּן בְּחֻכְם וּצְדִיק אֱמִתִּי, וּמוֹכֵן לְצִיַּת לְעֲצָתוֹ עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמֵר כִּהוּא זֶה, עַל-יְדֵי-זֶה בּוֹדֵאֵי יִתְרַחֵב לוֹ תְּמִיד, וְיִרְאֶה אוֹר גְּדוֹל בְּתוֹף חֲשֻׁכוֹתוֹ, עַד שְׂיֵצֵא מִן הַחֻשׁף לְתוֹף הָאוֹר בְּאֱמֶת.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, שְׁזֵהוּ בְּאוֹר דְּבָרֵי רַבְּנוּ ו"ל (עֵין לְקוּטֵי-מוהר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ט"א), שְׁעַל-יְדֵי אֲמוּנַת חֲכָמִים יְכוּלִים לְהוֹצִיא מִשְׁפָּטָנוּ לְאוֹר, עֵינֵי שָׁם; כִּי עַל-פִּי-רַב כְּשֵׁי אֵיזָה מְשַׁפֵּט אוֹ דִין עַל הָאָדָם, חֵס וְשְׁלוֹם, נִחְשָׁף לוֹ הַכֵּל וְאֵינוֹ רוֹאֶה שׁוּם נִצּוּץ שֶׁל אוֹר כָּלֵל, אֲבָל עַל-יְדֵי הָאֲמוּנַת חֲכָמִים, הַחֻכְם וְהַצְּדִיק מְאִיר בּוֹ שֵׁי שׁ בְּדִין וּבְמִשְׁפָּט יַד ה', וְאִין עֲצָה אַחֲרֵת רַק לְבָרַח אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלַחְזוֹר לְפָנָיו בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְמִילָא יֵצֵא הַמְשַׁפֵּט לְאוֹר, דִּהְיִינוּ שְׂיֵצֵא נָקִי מִן הַמְשַׁפֵּט וְיִתְהַפֵּף כָּל הַחֻשׁף לְאוֹר גְּדוֹל, כִּי הֲלֵא כָּל עֵקֶר הָאוֹר הוּא רַק אוֹר אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כ"ז):
"ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי".

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהעקר באמונת חכמים — לבטל את דעתו לגמרי אל החכם והצדיק האמת, ולא לנטות מדבריו ימין ושמאל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, שיש סוד גדול בענין של ימין ושמאל שיש באמונת חכמים אמתיים, כי ימין הוא בחינת העבודות הנגלות של עבודת השם יתברך כמו עסק התורה והתפלה וכו', ולפעמים נדמה לאדם שכבר השיג שלמות גדולה בעבודתו ואין לו מה ללמד עוד, וכזה הוא טועה טעות גדולה, כי האדם אף פעם אינו גומר עם עבודתו יתברך, ומחמת זה הוא מכרח תמיד לצית לעצות החכם והצדיק האמת שמלמד אותו דרכי השם האמתיים, ומודיע לו שיש לו תמיד לילך הלאה בעבודתו, ולהעלות את עצמו למעלה למעלה עד אין סוף, כי אסור לאדם לומר לעצמו שהוא כבר השיג כל מה שצריך להשיג, רק תמיד הוא מכרח להשתדל להשלים את עצמו יותר ויותר בעבודת השם יתברך, וכל זה נקרא דרך הימין של הצדיקים.

ומצד שני יש דרך השמאל של הצדיקים כי על-פי-רב נדמה לאדם שבתוך עניני גשמיות העולם הזה ועבודת פרנסתו וכו' שהם נקראים בחינת שמאל, שם קשה לו מאד למצא את השם יתברך, ותמיד נופלות בדעתו כל מיני מחשבות של יאוש וחלישות הדעת, למה הוא צריך לעסק בכל העסקים האלו, ולבסוף הוא מחליט בדעתו שכבר אי אפשר שתהיה לו שיכות אמיתית לעבודת השם יתברך, כי הלא הוא מכרח לפרנס אשה ובנים, וצריך לעבד על זה קשה מאד וכו', ואיך אפשר לו להיות איש כשר באמת, אבל כשזוכה להתקרב לחכם וצדיק אמתי, ולהאמין בו, אזי הוא מקבל ממנו שכל חדש לגמרי, שבאמת גם בדרך השמאל יש אלקותו יתברך, ובניחד עם כל הגשמיות והמניעות יכולים לעבד את השם יתברך, ואדרבה זהו כל עקר רצונו ושעשועיו יתברך, שבתוך כל תקף הגשמיות והמניעות וההסתרות של העולם הזה, גם שם ימצא

הָאָדָם אֶת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְלֹא יִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ אַף לְרַגַע אֶחָד.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש ג"י, שְׁפָזָה מוֹבִינַת לָנוּ הַבְּנָה נִפְלְאָה בְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל הַפְּסוּק (דְּבָרִים י"ו): "לֹא תִסּוּר מִן הַדְּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ יְמִין וּשְׂמָאל" — אָפְלוּ אוֹמְרֵי לָךְ עַל יְמִין שֶׁהוּא שְׂמָאל וְעַל שְׂמָאל שֶׁהוּא יְמִין גַּם-כֵּן לֹא תִסּוּר מִדְּבָרָיו, וְלִכְאוּרָה מִפְּלִיא עֲנִין זֶה, אִיךָ יְכוּל הַחֲכָם לְשַׁנּוֹת אֶת הַיְדוּעַ לְכָל, שֶׁהַיְמִין הוּא יְמִין וְהַשְׂמָאל הוּא שְׂמָאל.

אָבֵל עֵמֶק בְּאוֹר הָעֲנָן הוּא עַל-פִּי הַנ"ל, שֶׁלְּפַעֲמִים נִדְמָה לְאָדָם, שֶׁעֲבוֹדָתוֹ בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ הִיא בְּיָדָיו כְּבָר בְּבַחֲיַנַּת יְמִין, וְהוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיֵּשֶׁר וְהַטּוֹב, וְהוּא כְּבָר נִקְרָא אִישׁ כְּשֶׁר בְּאַמְתּוֹ וְכוּ', וְהוּא חוֹשֵׁב שְׁפָזָה שְׁעוֹמֵד בְּשִׁדְּהַ כָּל הַלֵּילָה, וְצוּעֵק קוֹלוֹת מְשָׁנִים לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, וְאֵינוֹ יֹשֵׁן בְּמַטָּה וְכוּ' וְכוּ', כָּל אֵלוֹ נִקְרְאוֹת עֲבוֹדוֹת אֲמַתִּיּוֹת, וְהוּא כְּבָר צָדִיק גָּמוֹר, אָבֵל כְּשֶׁבָא אֶל הַצָּדִיק וְהַחֲכָם הָאֲמַתִּי, אָזִי נִתְוַדַּע לוֹ שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ הִיא בְּבַחֲיַנַּת שְׂמָאל, כִּי מִי בִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת זְרוֹת וּמְשָׁנוֹת, שְׂאֲחַר כֶּף יִגְרְמוּ לוֹ צְרוֹת וּבִעֵיּוֹת רְצִינִיּוֹת, כִּי עַל-יְדֵי שִׁיעֲמַד בְּשִׁדְּהַ כָּל הַלֵּילָה וַיִּצְעַק קוֹלוֹת מְשָׁנִים וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה כְּבָר יִצְטָרֵךְ לִישֵׁן כָּל הַיּוֹם וְלֹא יִלְמַד וְלֹא יַעֲשֶׂה כְּלוּם, וְזֶה כְּבָר יִגְרַם לוֹ כָּל מִינֵי צְרוֹת בְּשָׁלוֹם-בֵּיתוֹ, וְלֹא יִחַנֵּף אֶת בְּנָיו כְּרֵאוּי, כִּי מֵאַחַר שִׁישֵׁן כָּל הַיּוֹם אֵין לוֹ זְמַן לְהַתְעַנֵּן בְּמַצָּב הַרוּחָנִי שֶׁל יְלָדָיו, וְכֵן בְּעֲנָן פְּרִנְסָתוֹ הוּא מְזַנִּיחַ אֶת הַבֵּית, וַיִּצָּא שְׂכָרוֹ בְּהַפְּסָדוֹ, וְכָל הַהַפְּסָד הוּא הַרְבֵּה יוֹתֵר מִן הַרוּחַ, נִמְצָא שֶׁכָּל מֵה שֶׁהִיָּה נִדְמָה לוֹ לְהִיּוֹת כְּלוֹ יְמִין וְכְלוֹ אוֹר, הוּא בְּאַמְתּוֹ כְּלוֹ שְׂמָאל וְכְלוֹ חֹשֶׁךְ, וְעַדִּין לֹא הִתְחִיל לַעֲסֹק בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל.

וְכֵן לְהַפֵּךְ יֵשׁ כְּאֵלוֹ שְׁחוֹשְׁבִים, שֶׁהֵם מְנַחִים בְּבַחֲיַנַּת שְׂמָאל לְגַמְרֵי, כִּי הֵם מְכַרְחִים לַעֲסֹק רַב הַיּוֹם בְּרִדִּיפַת פְּרִנְסָתָם וְעַסְקִים

גשמיים, ונדמה להם שמחמת זה אין להם שום שיכות כלל לעבודת הימין, שהיא תורה ותפלה, אבל כשבאים אל הצדיק האמת באמונה פשוטה, ושומעים ומצייתים לכל דבריו, אזי נתודע להם, שבאמת בכל עסקיהם יש אלקותו יתברך, והם יכולים להפך את הכל אל בחינת ימין, ולעשות עבודה שלמה מכל פרט ופרט של החיים, כי יכולים למצא את הקדוש-ברוך-הוא בכל מקום ובכל דבר שבעולם.

נמצא, שיוצא לנו אור גדול מתוך דברי חכמינו הקדושים הנ"ל, שהאדם צריך לציית את החכם והצדיק אפילו כשאומר לו על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, כי רק אצל הצדיקים האמתיים יש הלמודים הנפלאים האלו, איך שאדם יכול לעבר את החיים בשלום ולעבד את השם יתברך בכל מה שעובר עליו, ואף-על-פי-כן להיות דבוק בו יתברך.

(ומי שזוכה להיות מקרב אל מוהרא"ש נ"י, ולציית לדבריו ולעצותיו הקדושות, יודע היטב, שכל דבריו הקדושים סובבים על שתי הנקודות האלו, הינו מצד אחד לגלות ולפרסם לאלו שחושבים שהם בבחינת ימין, ונדמה להם כאלו הם כבר תפסו אלקותו יתברך בקרבם, שהם באמת עדין בבחינת פלו שמאל, ומטעים את עצמם לגמרי, וכמו שרואים בחוש שכל אלו שהלכו בדרך קיצונית של ימין לבד, וצעקו בשדה כל הלילה ולא השגיחו על צרכי ביתם וכו', לבסוף נפלו ונתרחקו לגמרי מכל היהדות רחמנא לצלן, ושבו אל דרכם הרעה שהיו בתחלה, מה שאין כן אלו שחפשו ובקשו את השם יתברך גם בבחינת השמאל שלהם, והחליטו בדעתם שיהיה איך שיהיה ויהיה מה שיהיה הם מכרחים למצא את השם יתברך בתוך המצב והמציאות שלהם, הם דיקא הצליחו מאד מאד בעבודת השם יתברך, וזכו לחיות חיים טובים ונעימים בזה העולם באמת, וזכו לגשמיות ולרוחניות גם יחד.

ובאמת מוהרא"ש נ"י בעצמו הוא דגמא חיה לכל הנ"ל, כי מי שמכיר קצת את קורות ימי חייו, יודע היטב שתמיד אחז את שתי הבחינות הנ"ל של ימין ושמאל ביחד, ואף-על-פי שמצד אחד בלה רב ימיו ושנותיו בעבודת השם יתברך, הן ברבוי תפלות והתבודדות בפשדות וביערות, והן בהתמדת התורה הקדושה בשקיפה עצומה יוצאת מן הכלל, אף-על-פי-כן אף פעם לא עזב את בחינת שמאל, ותמיד נשא את כל האחריות של פרנסת ביתו וחנוך בניו, ונהל את כל העסקים הגשמיים שלו בחשבון ישר ומדויק, והיה תמיד לפליאה נשגבה בעיני כל מקרבו, איך שאוחז חשבון מדויק על כל הוצאותיו, הן בענין הדפסת ספרי רבנו ז"ל והן בענין החזקת ישיבת "היכל-הקדוש", והן בהקמת ובנאל עיר ברסלב בארצנו הקדושה, והכל נשא לבד על שכמו הקדוש, ובכל דבר מצא את אלקותו יתברך, וגלה ופרסם תמיד שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל; אשרי הזוכה להיות נמנה בין מקרבו האמתיים ולהסתופף בצל קורתו הקדוש תמיד.

אהבה ויראה

פעם הוכיח מוהרא"ש נ"י את אחד מהתלמידים ברבים, מחמת שפא לבית המדרש בשעה שהיה חולה מאוד ובחלישות כח, והיה קשה לו מאוד לצאת לחוץ, ואף-על-פי-כן בא לבית-המדרש, והוכיח אותו מוהרא"ש נ"י מאוד על זה, ואמר לו שבלי מדת הצמצום האדם אבוד לגמרי, כי כאן הוא חושב להרויח במסירות נפשו לבוא לבית-המדרש בשעה שהוא חולה מאוד, אבל אחר-כך יכביד עליו חליו, חס ושלום, ולא הרויח שום דבר כלל, ומצוות כאלו הם ממצוות הבעל-דבר, שרוצה לגרום לאדם להרס את הגבול, ואחר-כך יהיו נשברים אצלו הכלים לגמרי ולא יהיה יכול לעשות

שום דבר בעבודת השם, חס ושלום, ואזי ענה ואמר אחד למוהרא"ש נ"י, שגם הוא הזהיר אותו לא לבוא עכשו לבית המדרש, כי בודאי יקבל בזיונות ממוהרא"ש נ"י על זה, וענה ואמר מוהרא"ש נ"י: חס ושלום, אני לא בזיתיו כלל, אני רק מחיב להוכיח אותו לקיים מצות עשה של "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", שהיא מצוה מן התורה בדיוק כמו מצות ציצית, תפלין ומזוזה, ואם אין לו שכל ודעת לקיים את זה, אני מכרח לעורר אותו על זה, וגם להציל את אחרים שלא ידבקו ממנו ממחלתו כשיבוא לבית המדרש ויסתובב ביניהם, ולכן הכרחתי לדבר עמו קצת תוכחות ולהשתמש במדת היראה, שיעשה עליו הדבר רשם, אבל לא היתה פונתי לבזותו כלל, חס ושלום.

והמשיך אז מוהרא"ש נ"י את השיחה ואמר: והנה זהו החלוק וההפרש כשמדברים לאשה או לתלמיד, (כי הנה באותו מעמד היה גם-כן אברך אחד שהיו לו בעיות בשלום-בית, מחמת שהיה רגיל לדבר עם אשתו דברי תוכחה ומוסר, והיא נפגעה מאד מזה, ובא וספר צערו לפני מוהרא"ש נ"י), כי עם אשה צריכים להקדים את מדת האהבה, ואחר-כך תבוא היראה ממילא, דהינו שצריכים רק לדבר עמה בדרך נעם ואהבה, לחזק אותה ולפאר מעשי ידיה ומלבושיה וכו', ואז ממילא תבוא אחר כך מדת היראה, שהיא תכבד מאד את בעלה, ותהיה לה יראה מפניו, כי כשאשה רואה שבעלה מחשיב ומיקר אותה, היא נתהפכת אליו לגמרי, ורוצה לעזור לו בכל ענין, מה שאין כן אם האדם הולך עמה בדרך היראה והתוכחה, ומטיל עליה אימה ופחד, אזי תתהפך כנגדו לגמרי, וסוף כל סוף תברח מן הבית, ולא יהיה לו שום דבר כלל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (גטין ו:): לעולם אל יטיל אדם אימה יתרה בתוך ביתו וכו', כי סופו בא לידי שלש עברות: גלוי עריות, שפיכות דמים וחלול שבת וכו', עין שם; כי עם מדת האימה והיראה לא יפעל שום דבר בבית רק יגרם לעצמו ולבני ביתו צרות ויסורים גדולים ביותר, חס ושלום, אבל עם תלמידים הענין בדיוק להפך, להם צריכים להקדים את היראה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים

(כתבות ק"ג): זרק מרה בתלמידים וכו', כי על-ידי שמדברים עם קצת באימה ויראה, על-ידי-זה הם מקבלים כבוד והדר מן הרב, ואחר-כך ממילא יבואו לאהב אותו אהבה שלמה.

(ואת עצם החכמה שיש למוהרא"ש נ"י בהתנהגותו עם התלמידים, זה אי אפשר לשער ולתאר כלל, כי עם כל אחד ואחד הוא מתנהג באופן אחר לגמרי, את אחד מרחק בכל מיני רחוק, ואחר-כך מקרב אותו מן הצד בקרוב יתר, ואת אחד הוא מקרב בכל מיני קרוב רק לעתים מזמנות הוא זורק בו מרה ואימה, וכבר הזהיר אותנו מוהרא"ש נ"י, שאסור לאף אחד להסתכל על השני בענינים אלו, כי הוא מכרח להתנהג עם כל אחד ואחד בצורה ובאופן אחר לפי ענינו ושרש נשמתו, אבל באופן כללי עצם האהבה שיש למוהרא"ש נ"י לכל תלמידיו ולכל בר ישראל, זה קשה לתאר כלל, וכל שאיפתו ומגמתו היא רק לקרב את כלם להשם יתברך, ולעשות אותם צדיקים גמורים, ואפלו שהיו לו תלמידים שהיו מסורים אליו בלב ונפש, ומסרו את נפשם בעבורו פשוטו כמשמעו, עשה מוהרא"ש נ"י כל מיני פעולות שהלה יתרחק ממנו, ואף פעם לא הבנו את טעמו).

ופעם רצה אחד מן התלמידים לתן ברפת שלום למוהרא"ש נ"י אחר שחזר מנסיעה ארפה של כמה חדשים, וענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י: הלא לכאורה כל ענין נתינת השלום אינו מן הצורך כלל, כי אני לא הסחתי דעתי ממך כלל, ואתה לא הסחת דעתך ממני, ולכן נחשב כאלו לא נסעת מפאן מעולם... הרי עד כדי כך קבועה אהבת התלמידים בלבנו; אשרי הזוכה להתקרב לצדיקים אמתיים וללמד מדת האהבה והיראה מהם באמת.

אכילה

מוהרא"ש נ"י אמר, שעקר קדשת אכילת הצדיקים הוא כפי גדל דבקותם בהשם יתברך, כי בודאי מצד גשמיות המאכלים כל בני האדם שווים, כי הצדיקים אוכלים בדיוק אותם המאכלים שאוכלים המון העם, רק האכילה שלהם היא עם מח אחר לגמרי ובדבקות אמתית להשם יתברך, אף-על-פי שמבחוץ אין רואים אצלם שום שנוי כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזוהי ידיעה חשובה לדעת, שבודאי הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, אכל אותו בשר ומרק שאכלו שאר האנשים, וכן האריז"ל וכן רבי שמעון בר יוחאי וכן משה רבנו, עליו השלום, כי כלם היה להם גוף גשמי והצרכו לאכל לקיום גופם כמו שאר האנשים, רק בודאי היה חלוק גדול בין אכילתם לאכילת שאר בני אדם, כי הצדיקים האמתיים אוכלים בדבקות נפלאה ונוראה מאד להשם יתברך, והם משיגים השגות חדשות בהשגות אלקותו יתברך על-ידי אכילתם דיקא, וכל אכילתם היא רוחניות אותיות המחיה את המאכל, פמוכא בלקוטי-מוהר"ן. חלק א', סימן י"ט.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם היו מדברים מגדלת מוהרנ"ת ז"ל, והיה שם איש אחד ואמר בדרך תמיהה: "מה אתם מפליגים כל-כך בגדלת מוהרנ"ת ז"ל, הלא ראיתי אותו אוכל (לאקשן מיט קעז) אטריות עם גבינה", וענה ואמר רבי נחמן טולטשינער ז"ל: "ומה אתה חושב, שמשה רבנו לא אכל אטריות וגבינה?" גם הוא אכל כשאר בני אדם, אבל אכילתו היתה בצורה אחרת לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהדבר הראשון שצריכים לדעת בעבודת האכילה הוא — לאכל במתינות ובדרך ארץ גדול, כמו שבן אדם חשוב יושב ליד השלחן אז, וכמו שפעם אמר רבנו ז"ל, שצריך

הָאָדָם לְצַיֵּר תְּמִיד, שְׂאָדָם חָשׁוּב יוֹשֵׁב לִיד הַשְּׁלַחָן, וְאִזּוּ בְּוַדַּאי תִּהְיֶה אֲכִילתוֹ בְּצוּרָה אַחֲרֵת לְגַמְרֵי, וּכְשֶׂאָדָם זוֹכֵה לְאָכֵל בְּמַתִּינּוֹת וְלֹא כְּרַעֲבָתָן, אִזִּי יָכוֹל לְהִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אֶת הָאֶרֶת הַרְצוֹן מִתְּגַלָּה בְּעַת הָאֲכִילָה, וּכְמוֹכָא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּדִבְרֵי רַבְּנּוּ ז"ל (עֵין לְקוּטֵי מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ד' וְסִימָן ע"ז), שְׂדִיקָא בְּעַת הָאֲכִילָה מִתְּגַלָּה הָאֶרֶת הַרְצוֹן וּמִדַּת הִירָאָה, וּכְשֶׂאָדָם אוֹכֵל בְּמַתִּינּוֹת וּבְדֶרֶךְ אֶרֶץ, הוּא יָכוֹל לְהַרְגִישׁ נִצּוּץ מִהַתְּגַלּוֹת זֹאת, וּפְעַם אָמַר מוֹהַרנ"ת ז"ל, שְׂצָרִיכִים לְהַנִּיחַ הַכֶּף עַל הַשְּׁלַחָן בֵּין לְעִיסָה לְלֵעִיסָה, כִּי אִזִּי יֵשׁ לוֹ זְמַן לְיֹשֵׁב אֶת דַּעְתּוֹ וּלְהִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ הַתְּגַלּוֹת הָאֶרֶת הַרְצוֹן שֶׁמִּתְּגַלָּה אִזּוּ.

וְאָמַר מוֹהַר"ש נ"י, שֶׁהֵרֵב הַחֲסִיד רַבִּי אַבְרָהָם שְׂטַעְרִינְהָרֵץ ז"ל סֵפֶר, שְׂאָצֵל רַבִּי אַבְרָהָם בְּרַעְנִיו ז"ל נִכְד רַבְּנּוּ ז"ל רָאוּ זֹאת תְּמִיד, אִיךְ שֶׁהָיָה מְנִיחַ אֶת הַכֶּף בֵּין לְעִיסָה לְלֵעִיסָה, וְהָיָה מְגַבִּיחַ עֵינָיו לְמַעַלָּה לְשָׁמַיִם בְּהַשְׁתַּוְּקָקוֹת נִמְרָצָת וּבְכִסּוּפִים גְּדוּלִים לְהֵשֵׁם יְתִבְרָךְ, וְרָאוּ אֲצֵלוֹ אֶת הַתְּגַלּוֹת דִּבְרֵי רַבְּנּוּ ז"ל הָאֵלוֹ שְׂדִיקָא בְּעַת הָאֲכִילָה נִמְשַׁכֵּת הָאֶרֶת הַרְצוֹן הַמְּפֹלֵג עַל הָאָדָם.

וּפְעַם אָמַר מוֹהַר"ש נ"י בְּדֶרֶךְ צַחוֹת, שְׂאָצֵל הַתְּרַנְּגוּלִים גַּם־כֵּן רואים הַתְּנַהֲגוֹת כְּזֹאת, שֶׁבֵּין כָּל אֲכִילָה וְשִׁתְיָה הֵם תְּמִיד מְגַבִּיחִים אֶת רֹאשׁם וְעֵינֵיהֶם לְמַעַלָּה, וַיֵּשׁ לְהַכִּין לְמָה הַשֵּׁם יְתִבְרָךְ הַטְּבִיעַ דִּיקָא בְּתַרְנַגּוּל אֶת הַמַּדָּה הַזֹּאת? כִּי הִנֵּה יְדוּעַ שֶׁהַתְּרַנְּגוּל מְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם לְקוֹם בְּחִצּוֹת לִילָה כְּמוֹכָא כְּמָה פְּעָמִים בִּיהֵר הַקְּדוּשׁ, שְׁלַקְחוּ הַתְּנַאֲיִם תְּרַנְּגוּל דִּיקָא לְעוֹרֵר אוֹתָם לְחִצּוֹת, כִּי דִרְכוֹ לְקָרָא בְּאִמְצַע הַלִּילָה תְּמִיד, וְהִנֵּה מַעֲלַת קִימַת חִצּוֹת זֶה אֵי אִפְשָׁר לְתַאֵר כָּלֵל, כִּי אִזּוּ הוּא עַת רְצוֹן גְּדוּל בְּשָׁמַיִם, וְאָדָם יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת רְצוֹנוֹ אִזּוּ מֵאֵד בּוֹ יְתִבְרָךְ, וְכָל הַעוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּלִילָה נִמְשָׁךְ עָלָיו חוּט חֲסֵד בְּיוֹם (חֲגִיגָה י"ב:), נִמְצָא שְׁכָל הַיּוֹם שְׁלוֹ הוֹלֵךְ בְּדַבְּקוֹת אַחֲרֵת לְגַמְרֵי, וְלָכֵן דִּיקָא הַתְּרַנְּגוּל שֶׁמְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם לְקוֹם בְּחִצּוֹת לִילָה, הַטְּבִיעַ בְּטַבְּעוֹ שֶׁבְּעַת אֲכִילתוֹ הוּא גַם־כֵּן מְסַתְּכָל תְּמִיד לְמַעַלָּה, כְּאֵלוֹ כּוֹסֶף

ומשתוקק להשם יתברך, כי יש לו קשר מיחד לענין התגלות הארת הרצון ודו"ק.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, שהיה גאון אחד גדול מאד, שהיתה דרכו לאכל במהירות גדולה מאד, ופעם שאלו אותו על זה: למה הוא ממהר כל-כף באכילתו, ואמר: מחמת שמוכא בספרים הקדושים שבשעת האכילה דגין את האדם, וכמוכא בזהר הקדוש שהוא עידן דקרבא (שעת המלחמה), והוא אינו רוצה שידונו אותו, לכן ממהר באכילתו...

ואמר על זה מוהרא"ש נ"י: אף-על-פי-כן אם האדם אוכל במתינות ובדרך ארץ גדול וממשיך על עצמו הארת הרצון הנ"ל, וגם נזהר מאד בדברי תורה על השלחן, אזי אינו צריך לפחד מהדינים כלל, כי אדרבה על ידי אכילתו הוא ממתיק כל הדינים לגמרי, והוא יכול לזכות לדברים גדולים מאד על-ידי אכילתו דיקא.

וספר מוהרא"ש נ"י, שבימי צעירותו כשילמד עדין בשיבה, וזכה להתקרב לדרכי רבנו ז"ל, אזי נהג לאכל תמיד ביחידות לא עם שאר הבחורים, כי על-פי-רוב בשעת האכילה שאר הבחורים כלם מדברים דברים בטלים וליצנות וכו', והוא לא רצה שתהיה לו איזו שיכות לזה בפרט בשעת האכילה, כי ראה כבר בדברי רבנו ז"ל את עצם מעלת האכילה בקדשה, ואיך שאז דיקא מרגשת עקר היראת שמים על האדם (עין בלקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ע"ו), ולכן היתה לו עבודה מיחדת לאכל לבד בעצמו, ולמד אז דברי תורה על השלחן ושאר עניני עבודותיו ולא התבלבל מאחרים כלל.

ופעם אמר, שבתורה ע"ז הנ"ל של רבנו ז"ל יש הרבה יותר התעוררות לקדשת ומעלת האכילה משיש בשאר ספרים שלמים שנתחברו כלם על קדשת האכילה.

גם פעם אָמר, שְׁעַקֵּר תּוֹרַת הַצְּדִיק הִיא כְּפִי מֵאֲכֹלוֹ, כִּי עַל-יְדֵי הַמֵּאֲכָלִים נִצְטָרְפִים הָאוֹתִיּוֹת בְּצִרּוּפִים וּבִיחּוּדִים שׁוֹנִים (כַּמְבָּאֵר בְּלִקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן י"ט), וְלִכֵּן כְּפִי אֲכִילְתֶּם בֵּן יוֹצֵאת תּוֹרְתֶם, וּמַחֲמַת זֶה לֹא רָאוּ אֶצֶל צְדִיקִים אֲמִתִּיִּם, שֶׁהִכִּינוּ דְבָרֵי תּוֹרְתֶם לִפְנֵי שְׂבָאוֹ לְשִׁלְחָנָם בְּרַבִּים, רַק הִכֵּל כְּפִי שְׁנֹת־חֹדֶשׁ לָהֶם לְפִי הַמֵּאֲכָלִים שְׂאֲכֹלוּ לִיד הַשִּׁלְחָן, וְכֵן לְפִי הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ נִמְצָאִים אִז שָׁם; אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכָה לַקִּדְשֵׁת הָאֲכִילָה בְּאֵמֶת.

וְאָמַר מוֹהַר"ש נ"י, אֲשֶׁר הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּם זוֹכִים לִיְחִיד יְחוּדִים קְדוּשִׁים מִכָּל מֵאֲכָל וּמִכָּל לַעֲיֶסָה וּמִכָּל כֶּף שְׂאוּכָלִים, כִּי מִי שְׂרוּצָה לִהְיוֹת דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, יְכוּל לַעֲבֹד אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִהִכֵּל וּבִכְפָּרְטִיּוֹת מִהַמֵּאֲכָלִים שְׂאוּכֵל, וְהָיוּ צְדִיקִים שֶׁעַל כָּל כֶּף שֶׁהִכְנִיסוּ לְפִיהֶם, כָּנֹנוּ אוֹת אַחַת מִשֵּׁם הַיְי"ה בְּרוּךְ הוּא, וְכֵף צָרְפוֹ שְׁמוֹת וְכוּ', וְכִפֵּי מִסְפֵּר הַשְּׁמוֹת, כְּמוֹ-כֵן אֲכֹלוּ מִסְפֵּר כְּפוֹת שֶׁל מָרֶק וְכִדוּמָה, (וְדַבֵּר זֶה רֹאִים תָּמִיד אֶצֶל מוֹהַר"ש נ"י, מִי שֶׁעִיֵּן הֵיטֵב בְּאֲכִילְתּוֹ וּבִשְׂתִיתּוֹ, שֶׁהִכֵּל בְּחֶשְׁבוֹן צָדֵק).

אָדָר

פַּעַם דִּבֵּר מוֹהַר"ש נ"י מִשִּׁיחַת רַבְּנֵינוּ ז"ל, שְׁעַקֵּר זְמַן נְתִינַת צְדָקָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחֹדֶשׁ אָדָר (עֵינֵי חֵי-מוֹהַר"ן, סִימָן תַּקס"ב — דְּפוּס חֹדֶשׁ), וְהַסְּבִיר מוֹהַר"ש נ"י, כִּי אִז בְּחֹדֶשׁ אָדָר הוּא הַזְּמַן שֶׁל מַחֲיַת עֲמֶלֶק, וְכִמוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵי פּוֹרִים הַקְּדוּשִׁים, וְעַקֵּר מַחֲיַת עֲמֶלֶק נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שְׁנֹתַנִּין צְדָקָה לַצְּדִיק, הֵינּוּ לְהַפְיֵץ דַּעַתוֹ הַקְּדוּשָׁה בְּעוֹלָם, שֶׁזֶה נִחְשָׁב לַצְּדָקוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא מְקוֹם הַתְּגַלּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז): "שִׁכַּן אֶרֶץ וַרְעָה אֱמוּנָה", וְכֵל מֵה שֶׁמְפִיצִים דַּעַת הַצְּדִיק, שֶׁהוּא

המגלה את האמונה הקדושה בעולם, זה נחשב לצדקה הגדולה ביותר, בבחינת (תהלים מ"א): "אשרי משכיל אל דל", הינו אשרי מי שנותן דעת ושכל בדל ובעני בדעתו שנסתר ממנו אור האמונה הקדושה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א' סימן ק"ו), כי אין בעל צדקה גדול מזה שזוכה להכניס גלוי אמונה הקדושה בדעת בני-אדם, ולכן דיקא בחדש אדר שאנחנו עוסקים במחית זכר עמלק, שהוא כלליות כל הכפירות והאפיקורסות שיש בעולם, לכן אז הוא עקר זמן נתינת הצדקה לארץ ישראל, שהוא הפצת דעת הצדיק האמת בעולם.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהיה מנהגם של אנשי שלומנו במדינת פולין, לעשות קול קורא בכל חודש אדר, לעורר אנשים לבוא לקנות ספרי רבנו ז"ל, כי אז הזמן מסגל לזה ביותר כנ"ל.

ופעם בראש חודש אדר, ישב מוהרא"ש נ"י עם תלמידיו בסעדת ראש חודש בבנין הישיבה הקדושה מתיבתא היכל-הקדש, ופתאם באמצע הסעדה נעשה רעש מאיזה חתול שהסתובב על הגג של בנין הישיבה, (וגם נכנס מתחת לגג לתוך כתלי הבנין), ונגרם לאנשי שלומנו בלבול גדול מזה, וצנה מוהרא"ש נ"י לגרש את החתול משם, ומיד אחר-כך החליקה איזו אשה ברחוב לפני בנין הישיבה הקדושה על השלג שירד אז בחוץ, ותכף-ומיד יצאו כמה מתלמידי הישיבה לחוץ לעזר לה, והיו אלו הדברים נראים כמשנים וזרים מאד בעיני כל היושבים שם, אבל מוהרא"ש נ"י לקח רמזים נפלאים מכל פרט ופרט כדרך, ושלב וקשר את הכל לתורתו הקדושה שאמר אז בעת הסעדה.

ואמר אז מוהרא"ש נ"י, כי הנה רבנו ז"ל אומר, שאדר הוא ראשי תבות (תהלים קי"ט): ר'אש ד'ברך אמת (עין חיי-מוהר"ן בהשמטות), וסיום הפסוק הוא: "וילעולם כל משפט צדקך", ויש להבין מהו הרמז לחודש אדר דיקא בפסוק הזה?

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי הנה כל עקר קלפת המן עמלק הוא לקרר את האדם, ולהכשיל אותו במקרה, חס ושלום, ועל-ידי-זה הוא מכניס בו ספקות ובלבולים באמונה הקדושה, בבחינת (שמות י"ז) "היש ה' בקרבנו אם אין" (עמל"ק גימטריה ספ"ק), כי כל עקר פונתו היא ליאש את האדם ולהפיל אותו בדעתו, כאלו אין לו כבר שום תקנה בעולם כלל, והנה להפוך, כל ענינו של רבנו ז"ל הוא רק להגביה ולהרים את האדם, ולחזק ולעודד אותו להתקרב תמיד אליו יתברך, ולא לפל בדעתו משום דבר שבעולם כלל, וכדרך זו מוחקים את זכר עמלק, כי כנגד הקרירות שרוצה עמלק להכניס באדם, כנגד זה צריך להתחדש בכל פעם בכחות חדשים, וידמה לעצמו בכל פעם שרק עכשו הוא מתחיל לעסק בעבודת השם יתברך כתינוק שנולד ממש, כי עקר גבורת האדם היא תמיד בתחילת התקרבותו, וכמאמר החכם: "אין חזק כתחלת החסידות", אבל התחלת האדם צריכה להיות תמיד עם אמת, הינו שלא יהיו לו שום פניות בהתקרבותו אל הצדיק, רק מחמת שרוצה להתקרב להשם יתברך, אבל לא מחמת פניות של כסף וכבוד וכדומה, וכשהתחלת האדם היא עם אמת וכונתו לשם שמים, אז יהיה מבטח, שתמיד תמשך התעוררותו והתלהבותו בעבודת השם יתברך בלתי להשם יתברך לבדו, וסוף כל סוף יזכה למה שצריך להגיע בזה העולם.

וזהו "ראש דברך אמת", הינו כשהראש וההתחלה הם עם אמת, אז "לעולם כל משפט צדקך", הינו שיהיה מבטח, שלעולם יהיה נמשך אחריו יתברך בהתלהבות הלב, וכל זה מקשר לחדש אדר זיקא, כי בחדש זה מוחקים את זכר עמלק, הינו שמוחקים את הקרירות והעצלות שעמלק רוצה להכניס באדם, כי כשאדם עושה תמיד התחלה חדשה עם אמת כנ"ל, אזי מוחקים את זכרו לגמרי, ואין לו כבר כח להחליש את דעת האדם כלל.

והמשיך מוהרא"ש נ"י ואמר, הנה ידוע שחתולה יש בה מדת השכחה (כי היא אוכלת עכברים שהם קשים לשכחה), והנה לפעמים שכחה היא מעלה גדולה, הינו כשמשמש בה לשפח כל הרעות והצרות שלו (עין שיחות הר"ן, סימן כ"ו), אבל יש בשכחה גם חסרון גדול, כי לפעמים השכחה מתגברת לקרר את האדם מעבודת השם יתברך, כי הוא שוכח מהתעוררותו שהיתה לו בימים הקודמים, ועל-ידי-זה מתקרר מעבודתו, חס ושלום, והנה איפה החתול רגיל להסתובב? על הגג, הינו למעלה מהראש, כי החתול רוצה להכנס בראש האדם להכניס בו שכחה, שזה בחינת קרירותו של עמלק, אבל צריכים לגרש אותו משם לגמרי, כי אם לא מגרשים את החתול והשכחה משם, אזי נעשה בחינת ספת דוד הנופלת, הינו שהאשה, שהיא בחינת השכינה הקדושה נופלת ברחוב, (וכמו שהיה אז, שאחר-כך נפלה אשה ברחוב לפני בנן הישיבה), ואיפה היא נופלת? לתוך השלג, הינו לתוך הקרירות והשכחה של עמלק, ולכן צריכים לגרש את השכחה והקרירות מן האדם, וכן להקים את השכינה הקדושה מנפילתה, ועל-ידי-זה יהיה נמחה שמו של עמלק לגמרי.

וזהו מה שאמרו חכמינו הקדושים (ריש מסכתא שקלים): באחד באדר משמיעים על השקלים, וגם אמרו (מדרש תנחומא, פרשת כי תשא), שבענין השקלים נתקשה משה רבנו, עד שהוציא הקדוש-ברוך-הוא מטבע של אש מתחת פסא הכבוד והראה לו, כי עקר מניעת האדם להגיע אל מדת האמת, הוא מחמת תאות קמון, הינו מחמת שמכניס את כל ראשו בתוך רדיפת הפסח והקמון, ואזי כבר אי אפשר לו לראות את האמת, ומתיר לעצמו ומורה התר לרדף את השני ולחלק עליו וכו', וכדי לזכות למדת האמת צריך האדם להיות בבחינת "מה" לגמרי, הינו שאינו רוצה כלום, רק להדבק בו יתברך, ואז יזכה לראות את האמת, והנה משה רבנו ראה שיש הרבה מחלקת ומריבות בין עם ישראל מאז שיצאו ממצרים, ולכן נתקשה מאד איך יזכה להכניס בהם דעת האמת וליחד אותם ביחד,

ולזה הִרְאָה לוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְטַבֵּעַ שֶׁל אִשׁ מִתַּחַת כֶּסֶא כְבוֹדוֹ, הֵינּוּ שָׂרְמִז לּוֹ, שְׂאֵם רוּצָה לְאַחַד אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַנִּחְצָבוֹת מִתַּחַת כֶּסֶא הַכְּבוֹד, צָרִיף לְאַחֵז בְּמְטַבֵּעַ שֶׁל אִשׁ, הֵינּוּ שִׁישׁוּרָף לְגַמְרֵי אֶת כָּל עֲנֵן תַּאֲוֹת מְמוֹן, וְתִהְיֶה כָּל הַתְּלַהֲבוֹתָו וְהַתְּעוֹרְרוֹתָו רַק אֶל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאִשׁ דְּקֻדְשָׁה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִבְטַל אֶת הַקְּרִירוֹת וְהַשְׂכָּחָה שֶׁל עֲמָלָק, וְלִכֵּן אִזּוֹ בְּחֻדֵּשׁ אֲדָר הַזְּמַן מְסַגֵּל בְּיוֹתֵר לְעֶסֶק בְּמִצְוֹת צְדָקָה שֶׁהִיא תְּקוּנַת תַּאֲוֹת מְמוֹן, וְלִהְפִיץ דַּעַת הַצְּדִיק הַאֲמֵת בְּעוֹלָם, שֶׁהוּא מְבַטֵּל וּמְכַנִּיעַ אֶת כָּל הַשְׂכָּחָה וְהַקְּרִירוֹת שֶׁל עֲמָלָק, וְאִזִּי יִתְקַיֵּם אֲצִלוֹ בְּחִינַת: ר' אִשׁ ד' בְּרַךְ אֲמֵת (רֵאשִׁי תְּבוֹת "אֲדָר" כַּנ"ל), הֵינּוּ שִׁיעֻשָׁה תְּמִיד הַתְּחִלָּה חֻדֵּשׁ עִם הַתְּלַהֲבוֹת דְּקֻדְשָׁה בְּבְחִינַת אֲמֵת כַּנ"ל, וְתִהְיֶה נִמְשָׁכַת הַתְּלַהֲבוֹתָו וְהַתְּעוֹרְרוֹתָו לְכָל הַשָּׁנָה כְּלָה, בְּבְחִינַת: "לְעוֹלָם כָּל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָה".

(ומי שֶׁהִיָּה בְּאוֹתוֹ הַמְּעַמָּד, רָאָה גְּדֹל נִפְלְאוֹת הַשֵּׁם, אִיף שֶׁהַצְּדִיקִים מְקַשְּׂרִים כָּל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה שֶׁנִּעֲשִׂית סְבִיבָם אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּמוֹצִיאִים מִכָּל דְּבַר רְמָזִים וְהַתְּעוֹרְרוֹת לְעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהִיָּתָה בְּזֶה אַרְיִכוֹת גְּדוֹלָה, וְלֹא זְכִיתִי לְקַשֵּׁר הַכָּל הַיֵּטֵב הַדָּק, וְכֵן נִשְׁפַּח מִמֶּנִּי הֶרֶב, כִּי הִיָּתָה אִזּוֹ שִׁיחָה נִפְלְאָה כְּדַרְכּוֹ שֶׁל מוהר"א ש"נ", שְׂמֵאֲרִיף מְאֹד מְאֹד, וּמְשַׁלֵּב וּמְקַשֵּׁר בְּדַבּוּרוֹ מֵאֲמָרֵי חַז"ל וּפְסוּקֵי תנ"ך וּמְסַפְּרֵם בְּאִפְּן פְּלֵא, וְכָל סְפוּרֵי הָעוֹלָם הוּא מְקַשֵּׁר בְּתוֹךְ שִׁיחָתוֹ וְתוֹרָתוֹ, וְעוֹשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה שְׁלֵמָה).

בְּעַל תְּשׁוּבָה

מוהר"א ש"נ"י אָמַר: חַז"ל אוֹמְרִים (מְדַרְשׁ רַבָּה, בַּמְדַּבֵּר, פְּרָשָׁה י"ג): אֵין "וְהִיָּה" אֶלָּא לְשׁוֹן שְׂמֻחָה, וְהַעֲנֵן הוּא כִּי "וְהִיָּה" הוּא לְשׁוֹן עֵבֶר, וְכִשְׂאָדָם שׁוֹכַח אֶת הָעֵבֶר שְׁלוֹ, וְעוֹשֶׂה הַתְּחִלָּה חֻדֵּשׁ,

וחוזר אליו יתברך, זוהי השמחה הגדולה ביותר שיכולה להיות, כי עקר התשובה היא לשפח את העבר שלו, ולהתחיל התחלה חדשה, אשר זוהי השמחה הגדולה ביותר.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אין לאדם לפל כשרוצה לחזור בתשובה, ועובר עליו מה שעובר ירידות ונפילות וכו', כי הכל הוא נסיון מלמעלה לראות אם באמת רוצה לחזור בתשובה וכופה את יצרו וכו', אשר זה עקר התשובה — כשעובר במקומות האלו שהיה לפניכן, ואינו עושה מה שעשה עד עכשו; אשרי לו!

ואמר מוהרא"ש נ"י: אם אדם מקבל על עצמו בלב אמת לחזור בתשובה שלמה אליו יתברך, על-ידי זה בודאי ימחל לו הקדוש-ברוך-הוא, והעקר שיהיה בלב אמת ובתמימות גדולה, ויתפלל ויתודה ויכבה הרבה אליו יתברך, ואז ימחל לו הקדוש-ברוך-הוא על כל עוונותיו.

וספר מוהרא"ש נ"י, שאחד מתלמידי הרב הקדוש רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא, זכותו יגן עלינו, היה מלמד אצל איש כפרי אחד שהיו לו שני ילדים, ופעם אחת למד עמהם ספר "ראשית חכמה" וכו', והכפרי הזה ישב מהצד ושמע את המודם, ופעם אחת אחר השעור נתעורר מאד והתחיל לבכות הרבה וכו', ושאל אותו המלמד: "מדוע הוא בוכה כל-כך?" ואמר לו, שהוא רוצה לנסע אתו אל בעל התניא, כי מאד נתעורר מהשעור ורוצה לעשות תשובה, ונסעו ביחד אל בעל התניא, וכשנכנס לחדרו של בעל התניא, התחיל לבכות הרבה מאד, וצעק ואמר שהוא בעל עברה גדול, ורוצה מאד לחזור בתשובה וכו', ענה ואמר בעל התניא: "לא כף חוזרים בתשובה, תשובה צריך לעשות עם אמת", והמשיך הלה לבכות בקול גדול ונורא ואמר: "רבי, אני באמת מתחרט על כל מה שעשיתי, ואני רוצה לחזור בתשובה", ואמר לו בעל התניא כנ"ל: "לא כף חוזרים בתשובה, תשובה צריכים לעשות עם אמת", והוסיף

הלה לבכות עוד ועוד, והתגלגל על הרצפה עד שכמעט התעלף מרב בכי וכו', ואמר לבעל התניא: מה אעשה שחטאתי עם הפריצה של הכפר, והולדתי ממנה שני ממזרים וכו', ענה ואמר לו בעל התניא: חזר לביתך, ותקח ספר תהלים, וצא החוצה, ותתחיל לומר תהלים, ותבכה הרבה אליו יתברך, ויבין ממזמור למזמור תתודה, ואל תפסיק עד שתשמע בשורות טובות, וחזר לביתו, ומיד פשבא לקח ספר תהלים בידו, ויצא לחוץ בקור הגדול אל החצר האחורית של ביתו שהיה שם כמו יער קטן, והתחיל לומר תהלים בבכיות עצומות, ויבין כל פרק התודה אליו יתברך על חטאיו, ובקש שימחל לו וכו', והמלמד הנ"ל ראה שהוא יושב בחוץ וקר מאד, וממש קרוב הדבר שיקפא לגמרי, ואמר לו שיפסיק ויכנס הביתה, אף הוא לא שם לב אליו, ולא הפסיק אלא המשיך לומר פרק אחר פרק והתודה וכו', פתאם בא איזה גוי אל ביתו, וספר למלמד שאצל הפריצה של הכפר מת בן אחד פתאם, וצריכים לעשות לו ארון מעץ לקברו, אף אבד להם הגרזן ולכן בא ללוות גרזן, שיוכלו לעשות את הארון, ונתן לו את הגרזן, ומיד הלך אל הכפרי הנ"ל ובשר לו, שמת בן אחד אצל הפריצה וכו', אבל הכפרי לא הפסיק מלומר תהלים ולהתנדות, כי הרי יש עוד בן אחד וכו', וכך בכה ואמר תהלים, עד שבא הגוי שנית, ואמר, שבעת פריתת העצים לארון וכו', נפל עץ גדול על הבן השני וגם הוא מת, ואז רץ המלמד לכפרי, ובשר לו את הבשורה וכו', ואז הפסיק הכפרי מלומר תהלים ונכנס לביתו בשמחה רבה, כי הבין שבודאי נתקבלה תשובתו, כי בשרו לו מהשמים ממש, שכבר נתקבלה תשובתו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מהמעשה הזה יכולים לראות ולהבין את גדל רחמנותו יתברך על האדם, כי צריך לקבל על עצמו תשובה שלמה באמת וברצינות וכו', ואז כל המשחיתים שברא, רחמנא לצלן, על ידי חטאיו ימחקו לגמרי, ומי שמקבל על עצמו באמת תשובה שלמה, זוכה שמרמזים לו מהשמים, שכל המשחיתים וכו' נמחקו ונתבטלו לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זוהי נקראת תשובה אמתית — כשהאדם הוא מכיר את מקומו, ויודע היטב מה חטא ומה פגם, כי בעוונותינו הרבים, נמצאים היום אנשים שעשו מה שעשו וכו', ויש שהולידו גם ממזרים וכו', ויש שעברו על כל מיני נשג"ז (נדה, שפחה, גזיה, זונה), רחמנא לצלן, ואכלו כל מיני טרפות ונבלות, וחללו שבת ויום הכפורים וכו', ולבסוף כשרק מצמיחים לעצמם שתי פאות ארכים וקונים לעצמם קאפטן ירושלמי וכו', וצועקים בתפלה, הם חושבים שהם כבר בעלי תשובה גמורים וכו', וכבר מתחילים לומר דעות בין יהודים יראי השם שומרי תורה ומצוות, ויש להם כבר כל מיני תכניות להיות ראש ומושלים ומנהיגים וכו', ופותחים לעצמם "ישיבה" בעבור בעלי תשובה והם נעשים ראש הישיבה... ואם אין מכבדים אותם אוי ואבוי לאותו אדם... ובין כך שוכחים את הזבל שהשאירו אחריהם, "הרי אנו כבר צועקים בקולות משנים בתפלה וכו', וכבר יש לנו שתי פאות ארכים ומפזרים וקאפטן ירושלמי, ועל-כן הרי בודאי אנו כבר עובדי השם גדולים ובעלי מדרגה, מכל שכן כשאנו קמים "חצות" ועושים עוד עבודות"... ובין כך שוכחים את הנאוף שלהם וכו', את הלכלוך שלהם וכו', את הנבלות וטרפות שפטמו את עצמם בהם ימים ושנים, ואיך שעברו על פריותות ומיתות בית-דין, רחמנא לישזבן, ואנשים כאלו היו צריכים לישוב בין תנור לכירים ולבקש רחמים ממנו יתברך כולי האי ואולי ימחלו להם, כי רק זו נקראת תשובה כשיושב בין תנור לכירים (הינו באיזו פנה נדחת) ואינו חפץ להיות ראש ישיבה... מנהיג או מושל... באשר נהוג עכשו שעושים בינועס עם הבעל תשובה שלו... אוי לאותה בושה אוי לאותה חרפה.

וסיים מוהרא"ש נ"י ואמר: הקדוש-ברוך-הוא יעזר לנו שלא נטעה את עצמנו ונחזר בתשובה שלמה אליו יתברך, באפן שכל המשחיתים והקלפות שבראנו על-ידי חטאינו ימחו לגמרי, ונצא נקיים וטהורים, אמן כן יהי רצון!

בְּזִיוּנוֹת

מוהרא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְהִתְקַרֵּב אֶל רַבְּנוּ ז"ל, כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׂיִסְבֵּל קֶדֶם בְּזִיוּנוֹת, כִּי אִזּוֹר רַבְּנוּ ז"ל הוּא אִזּוֹר נֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד בְּגִלּוּי אֱלֻקוֹתוֹ בְּתַכְלִית הַמְדַרְגָּה הָעֲלִיּוֹנָה, וְאָדָם אֲשֶׁר מִסְתַּוְּבֵב בְּזֵה הָעוֹלָם, הוּא מְלֵא חֻטָּאִים וְעוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, כַּאֲשֶׁר כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹדֵעַ נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמְכַאֲוֵבּוֹ, וְעַל-כֵּן אֵיךְ יוּכַל אָדָם שְׂמַנַּח בְּדִיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה לְהַשִּׁיג מְדַרְגּוֹת עֲלִיּוֹנוֹת, סוּד הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁהִיא גְלוּי אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ בְּתַכְלִית הַהִתְגַּלוּת?! וְעַל-כֵּן הַהֲכָרַח לוֹ לְסַבֵּל בְּזִיוּנוֹת, וְדַבֵּר אִזּוֹ מוהֲרָא"ש נ"י בְּעֵינֵי אוֹת אֶלְף שְׂרַבְּנוּ ז"ל מְגַלָּה (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ו'), אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הוּא הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה, וְאֲנָשֵׁי הָעוֹלָם הֵם הַנִּקְדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, וּבְאֶמְצַע הִיא הוּא שֶׁהִיא הַבְּזִיוּנוֹת, הֵינּוּ שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְנִקְדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא כָּלֵל הָעוֹלָם הַמְּנַחִים בְּעַמְקֵי עַמְקִים בְּשִׂאוֹל תַּחְתּוֹת וּמִתַּחְתּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה, כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּזִיוּנוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים, וְעַל-כֵּן כָּל מִי שְׂרוּצָה לְהִתְקַרֵּב אֶל רַבְּנוּ ז"ל, הַהֲכָרַח לוֹ לְסַבֵּל בְּזִיוּנוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים, וְלֹא עוֹד אֶלָּא כָּל מִי שְׂמוּסֵר אֶת נַפְשׁוֹ לְגִלוּת אֶת רַבְּנוּ ז"ל, עָלָיו לְסַבֵּל בְּזִיוּנוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלִים, וְעַל-כֵּן עֵבֵר עַל מוהֲרָנ"ת ז"ל בְּזִיוּנוֹת יוֹתֵר מִכָּל תַּלְמִידֵי רַבְּנוּ ז"ל, כִּי הוּא מְסַר אֶת נַפְשׁוֹ יוֹתֵר מִכָּל הַתַּלְמִידִים לְגִלוּת וּלְפָרְסָם אֶת דַּעַת רַבְּנוּ ז"ל בְּעוֹלָם.

וְסִימָן מוהֲרָא"ש נ"י: לְזוֹאת אֲסוּר לְאָדָם לְפַל בְּדַעַתוֹ כַּאֲשֶׁר סוּבַל בְּזִיוּנוֹת בְּגִלְלֵי הַתְּקַרְבוֹתוֹ לְרַבְּנוּ ז"ל אֶלָּא צָרִיךְ לְדַעַת, כִּי כָּף הִיא הַדֶּרֶךְ לְהִתְקַרֵּב אֶל רַבְּנוּ ז"ל, שְׂצָרִיכִים לְסַבֵּל בְּזִיוּנוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים, וְכָל מִי שְׂסוּבַל יוֹתֵר בְּזִיוּנוֹת וּשְׂפִיכוֹת דָּמִים, וּמִחֲזִיק מְעַמְד, עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְקַבֵּל יוֹתֵר מִרַבְּנוּ ז"ל, וּבִשְׂבִיל זֶה רַבִּים נִפְלוּ וְנִתְרַחְקוּ מִרַבְּנוּ ז"ל, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיוּ יְכוּלִים לְהַחֲזִיק מְעַמְד וּלְסַבֵּל בְּזִיוּנוֹת וְעַל-כֵּן נִתְרַחְקוּ לְבִסוּף.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י הרבה מענין זה, איך שרואים בדור הזה ובדורות הקודמים, שהיו אנשים פוחזים וריקים ממש, מקלות "שטעקענעס", ובני אדם רצו אחריהם למאות ולא לפים, ועשו מהם מציאות וקראו להם "רבי"... ובאמת לא היו שום דבר כלל, כידוע ומפרסם דבר זה בפרט בדור הזה, ואין אף אחד מתבייש לקרא על מקלות כאלו בלשון "רבי"... ואדרבה מתפארים שהם מקרבים אל המקל הזה... אשר הוא אינו יודע בין ימינו לשמאלו, וברגע שרק מתודעים שאחד מקרב אל רבנו ז"ל, עושים ממנו כל מיני צחוק וליצנות ושופכים את דמיו, וסובל בזיונות ושפיכות דמים, והדבר הזה הוא פלא גדול מאד מאד, אין זה כי אם אור רבנו ז"ל הוא אור נפלא ונורא מאד, אשר אי אפשר להשיגו, כי אם על-ידי בזיונות ושפיכות דמים, ועל-פן עקר העצה רק לידם ולשתק ולא לענות למתכפרו שום דבר, ועל-ידי-זה יזכה לקבל הרבה מרבנו ז"ל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר כל אחד ואחד שרצה להתקרב אל רבנו ז"ל סבל בחייו בזיונות ושפיכות דמים, ואין גם אחד שינצל מזה, וכמעט שאין מקרב שלא סבל בזיונות ושפיכות דמים בעבור התקרבותו אל רבנו ז"ל, ועל-פן לא כל אחד החזיק מעמד, כי לא כל אחד היה יכול לסבל בזיונות, ומי שעמד בנסיון וסבל את הבזיונות, הוא הצליח מאד מאד.

וסים מוהרא"ש נ"י: על-פן צריכים להתחזק מאד מאד ולידע, אשר דיקא בזכות הבזיונות האלו שסובל בין בביתו ובין בחוץ, על-ידי-זה יהיו נעשים לו כלים גדולים לקבל מרבנו ז"ל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שלפעמים האדם סובל בזיונות מאשתו ומילדיו על לא דבר, שסתם מתנפלים עליו, ואחר-כך האשה מתחרטת בעצמה למה הצרכה לבייש ולבזות כל-כף את בעלה, וצריכים לידע שהכל מלמעלה ולא לענות לה; אשרי מי שמכניס

בדעתו לידע ידיעות אלו, שאי אפשר להשיג שום השגה ברוחניות חיות אלקותו יתברך, אלא כשזוכים לסבל בזיונות ושפיכות דמים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר כל הצדיקים האמתיים סבלו בימי נעוריהם בזיונות ושפיכות דמים, ושפכו את דמם כמים, ודברו עליהם כל דבר אסור, וכל אלו שהחזיקו מעמד ושתקו, הם זכו אחר-כך למה שזכו, בפרט ענין רבנו ז"ל, שם צריכים לסבל בזיונות, ומי שרק סובל את הבזיונות, על-ידי-זה יקבל הרבה מרבנו ז"ל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר אצל אנשי שלומנו כבר ידוע, אם אחד סבל בזיונות סימן שיש לו כחות עצומים, וסימן שיש אצלו התעוררות גדולה לעבודת השם יתברך, ואת מי שפכדו, ידעו שהוא אינו שום דבר, ודבר זה היה אפלו בין אנשי שלומנו, שתמיד היו בודדים שגם אנשי שלומנו חרפו ובזו אותם כאחד הריקים, אף-על-פי-כן עובדי השם האמתיים כבר ידעו, אשר בזה האדם טמונים כחות עצומים, כי אחרת לא היה סובל בזיונות מאנשי שלומנו, ואת אלו שאנשי שלומנו כפדו, ידעו שהם סתם בדים ריקים.

ובכל פעם כשכא אחד אל מוהרא"ש נ"י לספר לו שסבל היום בזיונות, מוהרא"ש נ"י מפליג מאד במעלתו, ואומר: מסתמא אפה צריך לזכות עכשו להגיע לאיזו מדרגה ולאיזו השגה, ובשביל זה אפה סובל מחלקת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר כל מי שיש לו כחות עצומים, כחות עליונים יוצאים מן הכלל, הוא צריך לסבל בזיונות ועלבונות יוצאים מן הכלל, ואפלו מאנשי שלומנו הוא צריך לסבל, שכלם מדברים עליו, ואפלו מאשתו וילדיו הוא צריך לסבל, והוא ללעג ולקלס בעיניהם, ואז אדם כזה הוא בסכנה גדולה עד מאד, שלא יפול ולא יאבד את עולמו כרגע, חס ושלום, אבל אם זוכה להחזיק מעמד,

דיקא על ידי-זה יזכה לאורות צחצחות, וישאיר השארה גדולה בעולם, והמשפיל יבין.

בחירה

מוהרא"ש נ"י היה תמיד מפליג מאד מאד בגדל הנסים והסיעתא דשמיא שצריכים, כדי לשנות בעל בחירה, הינו להכניס בו מחין זכין ומחשבות טהורות, שיכסף וישתוקק להדבק בו יתברך, כי דבר זה קשה מן הכל, וצריכים לסבב עם האדם סבובים רבים, ולצמצם לו השגות אלקותו יתברך בצמצומים ומלבושים שונים, עד שיכולים לעורר אותו קצת לדבק עצמו בו יתברך, וגם אז כולי האי ואולי שתשארה ההתעוררות אצלו, כי על-פי-רב כשרק קצת זמן עובר, נשכח ממנו הכל, וצריכים גם גדול מן השמים, שישארה האדם קבוע בעבודתו באמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שיותר קל לפעל גם אצל הקדוש-ברוך-הוא, שישנה את הטבע באיזה ענין שרק יהיה, מלפעל איזה שנוי לטובה בדעת בן אדם ובמחוו, שיתחיל לחשב מן השם יתברך ומהתורה הקדושה, והזכיר אז מה שפעם אמר רבי נחמן טולטשינער ז"ל, כשבקשו ממנו לספר מופתים מרבנו ז"ל וממוהרנ"ת ז"ל, ענה ואמר: "איין מופת בין איך" (מופת, זה אני), כי אם מנחמן שואב מים יכול להיות רבי נחמן טולטשינער, זהו המופת הגדול ביותר... (כי היה יתום וגדל לבד בלא חנוף, ועל-כן היה רחוק מאד וכו', ועל-די מוהרנ"ת ז"ל זכה להגיע אל מדרגות גבוהות בעבודת השם יתברך).

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכל אחד ואחד מחפש תמיד לראות אותות ומופתים מהצדיקים, כדי לחזק את עצמו באמונה הקדושה, ובאמת אם היה האדם מסתפל ומתבונן בעצמו, איך שזכה לצאת ממצבו הגרוע על-ידי צדיקי האמת שבדור, והתחילה להתנוצץ בו איזו התנוצצות של השגות אלקיותו יתברך, והתחיל לכסף ולהשתוק אחר דבקות השם יתברך באמת, אזי היה רואה את הנס והמופת הגדול ביותר, כי הלא היה רחוק מקדם בתכלית הרחוק, ולא הייתה לו שום השגה בדברים פאלו כלל, ופתאום הוא נהפך לאיש אחר לגמרי, וכל רצונו וכסופו הוא רק להתקרב אליו יתברך באמת, וכי יש מופת יותר גדול מזה? הרי מדבר זה בעצמו יכול האדם לקבל ההתעוררות וההתחזקות הגדולה ביותר להדבק באמונה טהורה בו יתברך ובצדיקיו האמתיים, ואין צריכים התחזקות יותר גדולה מזה.

ובדיוק בזמן שהוא ששח מוהרא"ש נ"י שיחה זו, קבל מוהרא"ש נ"י מכתב מארץ ישראל מאיש אחד, שכתב שלפני כשנה ברך אותו מוהרא"ש נ"י, שיזכה להפקד בבנים, זרע של קימא, וברוך השם, נתקיימה ברכת מוהרא"ש נ"י, ונפקדו בילדים תאומים, גרם ואיר, וכתב במכתבו שבת והודיה להשם יתברך ולמוהרא"ש נ"י על זה, ובסוף המכתב שאל ובקש ברכה ממוהרא"ש נ"י, שיזכה למחין זכין ולמחשבות טהורות, כי יש לו בלבולי מחשבות מאד וכו', ואמר אז מוהרא"ש נ"י: תאמין לי שיותר קל לפעל אצל השם יתברך ישועה של בנים בשביל איזה אדם מלפעל דבר כזה — לשנות הדעת של בעל בחירה, שיתחיל לחשב רק מחשבות טובות וטהורות בעבודת השם יתברך, כי על דבר זה צריך האדם להתנגע ולטרח בעצמו ימים ושנים — לטהר ולקדש את מחשבתו, ואין זה תלוי בברכה לבד שמקבלים מאיזה צדיק.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם באה איזו אשה ל"חפץ חיים" ז"ל, ובקשה ממנו ברכה, שתזכה לבנים צדיקים ולומדי תורה באמת, וענה ואמר לה ה"חפץ חיים": את חושבת שעם ברכה לבד נעשים

צדיק ולמדן, הלא על זה צריכים להתגזע ולטרח ימים ושנים בהתמדה עצומה, ואם-כן איך את מקנה לפעל כל זה בברכה לבד... (מיט א ברכה ווילט איהר האבן קינדער צדיקים און לומדים).

ועוד ספר מוהרא"ש נ"י, שהיה אחד מאנשי שלומנו, שהיו לו הרבה בנים, והצליח עמהם שהלכו בדרך הישר והטוב, ונשארו מקרבים לרבנו ז"ל, וכששאלו אותו איך זכה להצליח כל-כך בבניו, אזי ענה ואמר: "מה אתם חושבים שהם גדלו כף על העץ, בכל יום מלאתי את הכפה שלי עם דמעות להשם יתברך, שאזכה לבנים טובים באמת"... הרי שכל דבר הקשור לאיזה בעל בחירה, צריך האדם לסייעתא דשמיא מיוחדת שיזכה להצליח בו, ואשרי מי שיזכה לקחת עצמו בידיו, ולדעת שכל בחירתו תלויה בו לבדו, והבא ליטהר מסייעין אותו, ובנדאי יזכה לעזר וסיוע גדול מן השמים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: באמת בני-אדם הולכים לחפש מופתים וכו', עד שיש שאומרים כי היום אין כבר דבר זה וכו', ובאמת בחור פגום שהיה מלא חטאים ועוונות ופשעים וכו', וזכה להתקרב אל רבנו ז"ל על-ידי "היכל-הקדוש", והתחיל להתמיד מאד בתורה, וזכה לסיים תנ"ך, משניות, גמרא ומדרשים וזהר הקדוש ותקוננים וכו' וכו', והתחיל להתבודד הרבה עמו יתברך ומתפלל את התפלות שלו לאט ובדבקות גדולה וכו', וזכה למחין נקיים וכו', זהו המופת הגדול ביותר, כי לשנות בעל בחירה מקצה אל הקצה, זהו מופת כמו תחית המתים ממש, ואשרי מי שמתקרב אל בעל מופת כזה...

בְּרִסְלָב

מוהרא"ש נ"י אָמר, כִּי דְבַר רַבְנוּ ז"ל אֵינוֹ מֵתְאָכְסֵן אֶצֶל אָדָם פְּרָטִי, "דָּעַם רַבִּינִים זֶאָךְ שְׁטִיט נִישְׁט אַיִן בֵּי אַ יְחִיד", כִּי דְבַר רַבְנוּ ז"ל הוּא מֵתְנָה לְכָלֵּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֲשֶׁרֵי מִי שְׂזוּכָה לְהַפְיִץ אֶת דְּבַר רַבְנוּ ז"ל לְכָלֵּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְמַעַן יִדְעוּ כָּלֵם מֵהָאוֹר הַגָּנוּז וְהַנֶּעְלָם הַזֶּה, כִּי דֶרֶךְ הַטּוֹב לְהִיטִיב, וְזֶהוּ סִימָן שְׂאוּהֵב אֶת רַבְנוּ ז"ל, וְהוּא מְקַרֵּב אֵלָיו בְּלֵב וְנַפֶּשׁ — כְּשֶׁהוֹלֵךְ לוֹ בְּנַפְשׁוֹ שְׁגָם אַחֲרֵים יִדְעוּ מֵרַבְנוּ ז"ל, לֹא־כֵן מִי שֶׁמְצַמְצֵם אֶת דְּבָרֵי רַבְנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אֶחָד, הוּא שׁוֹטֵה וְגַם רוּחַ, וּמְכַל שְׂכָן מִי שֶׁמוֹנֵעַ אֶת אַחֲרֵים בְּאִזּוֹ דֶרֶךְ שֶׁרַק תִּהְיֶה, הוּא רָשָׁע מְרָשָׁע, כִּי מָה אֲכַפֵּת לָךְ שְׂאָדָם אַחֵר כֵּן יִצְלִיחַ בְּדַרְכֵי רַבְנוּ ז"ל, וְרוֹאִים בְּחוּשׁ כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה שְׂמֵת־חִילִים לִילָךְ בְּדַרְכֵי רַבְנוּ ז"ל, וּמַחֲמַת גְּדֹל הַנְּסִיוֹנוֹת וְהַעֲכוּבִים וְהַמְּנִיעוֹת שֵׁשׁ עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרָט בְּדַבְרֵי רַבְנוּ ז"ל, לְכַסּוֹף מֵתַחִילִים לְהִתְקַרֵּר וְכוּ', עַד שֵׁשׁ שְׂכָבֵר נִפְלוּ מִתְּכַעֲרַת לְבָם אֶל עֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּאֲשֶׁר גָּלָה לָנוּ רַבְנוּ ז"ל, וְאָז הֵם מֵתַחִילִים לְקַרֵּר אֶת אַחֲרֵים, וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שְׁעֲלִיהֶם הִיְתָה כּוֹנֵת רַבְנוּ ז"ל שְׂאָמַר: "חֲסִיד שְׂנִפֵּל גְּרוּעַ מִמְּשֻׁמֵּד", וְהַסְּבִירוֹ מוהֲרַנְ"ת ז"ל (לְקוּטִי־הַלְכוֹת, נִזְיָקִין הַלְכָה ד', אוֹת כ"ח), כִּי מִמְּשֻׁמֵּד כָּלֵם נִשְׁמְרִים, כִּי מִי רוֹצֵה לְהִתְעַסֵּק עִם מְשֻׁמֵּד?! אֲבָל זֶה שְׁהִיָּה מְקַרֵּב, וּמְכַל שְׂכָן שְׂבַעַר פַּעַם בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמַחֲמַת שְׂעֵבֵר עָלָיו מָה שְׂעֵבֵר נִתְקַרֵּר, הוּא מַחֲלִישׁ אֶת דַּעַת אַחֲרֵים, וְאוֹמֵר לָהֶם: "לֹא אֵל זֶה כּוֹנֵן רַבְנוּ ז"ל... דַּעַת רַבְנוּ ז"ל הִיא כֵּךְ"... (כָּל אֶחָד כְּפִי דְמִיוֹנוֹ), וּבְאֵמַת צְרִיכִים לְהִזְהַר מְאֹד מְאֹד מִמְּשֻׁמֵּדִים כְּאֵלוֹ, כִּי בְשִׁלְמָא מְאֹחָד מִבְּחוּץ שְׂאָף פַּעַם לֹא יִדַּע מֵרַבְנוּ ז"ל, וְהוּא בָּא וּמְדַבֵּר נֶגֶד רַבְנוּ ז"ל, הוּא סֵתֵם מִסְכֵּן וּכְסִיל בְּחֻשְׁף הוֹלֵךְ, וְהוּא מְלֵא דְמִיוֹנוֹת שְׁהִתְדִירוּ הַמְּפָרְסְמִים בְּרֹאשׁוֹ, כִּי מָה שִׁיף לְדַבֵּר נֶגֶד דְּבַר רַבְנוּ ז"ל (בְּרִסְלָבֵר חֲסִידוֹת), שֶׁהוּא הַתְּבוּדָדוֹת — לְהִתְבוּדֵד תְּמִיד עִמוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל לְבוֹ וְכָל מָה שְׂעוּבֵר עָלָיו, וּלְהִתְמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, לְהִיּוֹת

ולט"ל בכל חלקי התורה הקדושה, ולהזהר מאד בתפלה בכונה, ולהתפלל במסירות נפש ובכחות ולומר בכל לילה חצות וכו', ואם אחד מדבר נגד זה, ובפרטיות נגד התבודדות, הוא סתם מסכן, אבל מי שכבר היה פעם מקרב והתנהג בדרך רבנו ז"ל, אף לא היה יכול להחזיק מעמד, ונפל ממדרגתו, ועכשו מקרר אחרים, הוא משמד, רחמנא לצלן, כדברי מוהרנ"ת ז"ל, ודבר מוהרא"ש נ"י מענין אלו המקררים את בני הנעורים מעבודת השם יתברך, ומכניסים בדעתם כל מיני שקרים וכו', ומרחקים אותם מללמד ולעין בספרים שזכה לחבר בדרך רבנו ז"ל, הם סתם משמידים פשוטו כמשמעו, כי אם יש אחד שמקבל חיות מהספרים הקדושים, ומתחזק על ידם בעבודת השם יתברך, למה לך לקרר אותו, ולומר שאסור ללמד בספרים אלו, אין זה כי אם אתה משמד, ובפנימיות לך אתה יודע את אמת הדברים, רק שלך קשה לקיים, ועל-כן אתה מקרר את אחרים מללמד בספרים הקדושים, שזכה לחבר בדרך רבנו ז"ל, וכמו שבכלליות ישראל משמד שיצא מכלל ישראל, אף שידוע היטב בלב, אשר דת ישראל היא אמתית, כי האמת היא אחת, אף עליו עבר בחיים מה שעבר כל מיני נסיונות, עד שנתקרר ונתרחק לגמרי מהיהדות, עד אשר יצא לגמרי מכלל ישראל ונעשה משמד, ממנו סובלים הרבה, כי בפנימיות הוא יודע את האמת היכן היא, אף גאותו לא מרשה לו, ועל-כן הוא פוער פיו בלי הפסק, וכמו-כן בפרטיות בין אנשי שלומנו כל אחד שרק פעם זכה לטעם את טעם האור הגנוז של רבנו ז"ל, יודע ומבין את האמת כמו שהיא, אשר הספרים החדשים שזכה לחבר הם סלת ברוחה מספרי רבנו ז"ל, והכל הוא על נכון, אף מחמת שלו קשה וכבד לקיים את כל זאת, או יש לו קנאה מדוע מוהרא"ש נ"י חבר ספרים כאלו, ומדוע הוא לא גלה גלויים כאלו בדרך רבנו ז"ל, על-כן הוא יוצא ומדבר כל דבר אסור על הספרים החדשים: "זה לא ברסלב" וכדומה כל מיני שטויות, ומחמת שהמון העם אינם יודעים להבחין, על-כן קונים את השקרים שלו כדרךם של גויים, אשר קונים כל מה שמספרים להם על עם ישראל ובפרט מה שמשמד מדבר ויורק מפיו הטמא,

זה קונים תכף-ומיד, כי הלא הוא היה בפנים... ועל-כן חסיד שנפל גרוע ממשמד, ואמר מוהרא"ש נ"י, שדבר זה סוכב גם כן בפרטי פרטיות, הינו מי שהיה מקרב אל היכל-הקדש, וזכה ללמד כל-כף הרבה וזכה להתבודד הרבה, וקבל עצות והנהגות ישרות לכל ימי חייו, והוציאו אותו מהבוץ והלכלוך שהיה שם, ועשו לו כל-כף הרבה טובות וכו', ולבסוף כשהוא מתקרב ובורח, הוא מדבר ממש כמו משמד, רחמנא לצלן, וצריכים להזהר ממנו מאד מאד, כי הוא מספן גדול, ומה גם שהוא מספן גדול, הלא ידע מאמת כזו, שזכה לסים פעמים אין מספר ששה סדרי משנה, תהלים, לקוטי-מוהר"ן, תנ"ך, ש"ס, זהר ותקונים וכו' וכו', ועכשו בשביל איזו לשון-הרע או בשביל איזו חלישות הדעת וקשיות שיש לו, יתרחק! ומפל שפן אם הוא גם מדבר, הוא גרוע ממשמד, וצריכים להזהר ולהשמר ממנו מאד.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י הרבה בענין זה, איך שדבר רבנו ז"ל (ברסלבר חסידות) הוא אמת פשוטה בלי שום כחל ושרק, רק להכיר את אמתת מציאותו יתברך, ולידע שאין בלעדו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ולהרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך בתמימות ובפשיטות גמורה, ולספר לפניו את כל לבו, כאשר ידבר איש אל רעהו, ומה שיך לדבר על דרך זו?! ומה שיך גם למנע את אחרים מזה?! הלא דבר רבנו ז"ל הוא דבר רוחני, ודבר זה לא שיך לצמצם וכו' או לעכב וכו', כי דבר רוחני הוא למעלה מכל מיני מדידות והגבלות, ועל-כן לא שיך לצמצם דבר רבנו ז"ל אצל יחיד, ומכל שפן שאי אפשר למנע את אחרים, וזוהי רשעות גדולה, כשעושה דבר כזה, ולבסוף יפל בנפילה שאין לה תקומה, כי את האמת אי אפשר בשום פנים להעלים ולהסתיר ולהעביר מן העולם, יכול להיות רק שלפי שעה יכולים לשפף על האמת זבל ועפר להעלים ולכסות, אבל לא בקביעות, כי אמת מארץ תצמח, אף שתכסה אותה עם עפר ולכלוף וכו', לבסוף תפרח יותר, וכמו שראו דבר זה בכל הדורות, שחשבו המתנגדים להרס ולעקר את חסידות

בְּרִסְלֵב לְגַמְרִי, וְשָׁפְכוּ עַל זֶה זָבֵל וְעָפָר וְלִכְלוּף, וּלְבַסּוֹף מֵהֶם לֹא נִשְׁאַר דָּבָר, וְדָבָר רַבְּנֵי ז"ל (בְּרִסְלֵב חֲסִידוֹת) פּוֹרֵחַ בְּעוֹלָם, וּכְמוֹ-כֵן עִמּוֹ, כָּבֵר רָצוּ כָּל-כָּף הַרְבֵּה אֲנָשִׁים לַעֲקֹד וְלַהֲרֵס אוֹתוֹ, וְנִסּוּ בְּכָל מִינֵי נִסְיוֹנוֹת מְגַנִּים וּמְלַכְלָכִים, עַד שֶׁהִשְׁפִּילוּ אֶת עֲצָמָם, וּבָאוּ לַיָּדִי "מְסִירָה" מִמֶּשׁ אֲשֶׁר דִּינָם מִפְּרָסָם בְּ"שִׁלְחַן עֲרוּד", עִם כָּל זֹאת לֹא הוֹעִיל כָּלֵל, כִּי כָּל מֵה שִׁיכְנִיעוּ אוֹתוֹ וַיִּדְבְּרוּ עָלָיו כָּל דָּבָר אֲסוּר, וַיִּשְׁפִּילוּ וַיִּכְסּוּ אוֹתוֹ עִם כָּל מִינֵי לְשׁוֹן-הַרֶעַ וּשְׁקָרִים וּכְזָבִים, לֹא יוֹעִיל שׁוּם דָּבָר, כִּי דִיָּקָא עַל-יְדֵי-זֶה יִצְמַח יוֹתֵר וַיּוֹתֵר וְכוּ'.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ הִיא רַק לְגָלוּת וּלְפָרְסָם אֶת דְּבָרֵי רַבְּנֵי ז"ל (בְּרִסְלֵב חֲסִידוֹת) בְּעוֹלָם, וְלֹא אִכְפַּת לוֹ מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַע-עוֹלָם, וְכָל זְמַן שִׁיִּסְתּוֹכֵב בְּזֵה הָעוֹלָם, הוּא יַעֲסֹק בְּזֵה, וְאִף שֶׁהָיוּ כָּבֵר הַרְבֵּה שְׁאָמְרוּ שְׁצָרִיכִים לַהֲרֹג אוֹתוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן... וַיֵּשׁ שְׁאָמְרוּ שְׁצָרִיכִים לְחַתֵּךְ אֶת אֲצַבְעוֹתָיו, רַחֲמָנָא לִישׁוֹכֵן, שְׁלֹא יוּכַל לְכַתֵּב עוֹד סְפָרִים... לְבַסּוֹף הֵם מֵתוּ בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה, (כְּאֲשֶׁר יִדּוּעַ וּמִפְּרָסָם בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִי הֵם, וַיִּסְפָּר בְּמָקוֹם אַחֵר).

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: אֶפְלוּ אַחֵר הִסְתַּלְקוֹתֵי כָּבֵר הַשְּׂאֲרָתִי הַשְּׂאֲרָה כְּזוֹ, אֲשֶׁר גַּם אַחֲרַיִם יִדְפִּיֶסוּ אֶת הַסְּפָרִים, וְעַל יָדָם בְּנִקְלָ יִהְיֶה כָּבֵר לְגָלוּת וּלְפָרְסָם אֶת דַּעַת רַבְּנֵי ז"ל בְּעוֹלָם, כִּי סִפְרָיו נִכְתְּבוּ בְּאִפְן וּבְצוּרָה כְּזוֹ, עַד שֶׁגַּם אֵלּוּ הַרְחֹקִים לְגַמְרֵי מִהֵיחֲדוּת (לַעֲתָה), גַּם הֵם יִבְיֵגוּ וַיִּשְׁכְּלוּ בְּדַרְכֵי רַבְּנֵי ז"ל, וְהַרְבֵּה פְעָמִים אָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, כִּי כָּל אֵלּוּ הַסְּפָרִים, שְׁזָכָה לְחַבֵּר בְּתוֹרַת רַבְּנֵי ז"ל, הֵם מִתְּנָה מִרַבְּנֵי ז"ל, שְׁנַתֵּן לוֹ בְּעִבּוֹר שְׁמוֹסֵר נִפְשׁוֹ זֶה יוֹתֵר מִשְׁלֵשִׁים שָׁנָה לְגָלוּת וּלְפָרְסָם אֶת דַּעַת רַבְּנֵי ז"ל בְּעוֹלָם, וְסָבַל כָּבֵר כָּל-כָּף הַרְבֵּה בְּזִיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים מִבֵּית וּמִבְּחוּץ, וּמִסֵּר אֶת נִפְשׁוֹ וּשְׁמוֹ וּמְמוֹנוֹ מִמֶּשׁ רַק בְּעִבּוֹר גְּלוּי דַּעַת רַבְּנֵי ז"ל, וּבְשִׁבִיל זֶה שָׁלַם לוֹ רַבְּנֵי ז"ל בְּחֻזְרָה מִתְּנוֹת כָּל-כָּף יְפוֹת — סְפָרִים יְקָרִים וְנִפְלְאִים עַד מְאֹד, הַמְּחִיִּים נִפְשׁ כָּל חַי וְכוּ', וְאָמַר, שֶׁכָּל מֵה שִׁיִּדְבְּרוּ עָלָיו וַיִּשְׁתַּדְּלוּ לַהֲרֵס אוֹתוֹ וְכוּ', לֹא יוֹעִיל לָהֶם כָּלֵל, אוּלַי רַק לְפִי שְׁעָה, אֲבָל לְבַסּוֹף

יתגלה קלונם ברבים, והם יהיו בטלים ומבטלים, והספרים יתפשטו ויתקבלו בכל תפוצות ישראל, ויקבעו בהם שעורים ברבים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אני לא באתי לעולם, אלא לגלות ולפרסם את דעת רבנו ז"ל בכל העולם כּלו, ולשבר ולבטל ולהכניע את כל המונעים והמכסים והמסתירים והחולקים וכו', ואף שאני יודע שעבודה קשה עד מאד לקחתי על עצמי, ויהיה לי ההכרח לסבל מה שאני סובל אפלו מבפנים, כבר לא אכפת לי כלל, ואמר: את עסק ההדפסה, ברוך השם, העליתי על המקום הנכון, כי עד שנתקרבתי היה ענין של "כל הזכיות שמורות" על ספרי רבנו ז"ל, וכשבאתי, שברתי את השוק לגמרי, והראיתי לכלם, איך שספרי רבנו ז"ל לא נתנים למסחר, רק להדפיס לשם שמים ולמוכרם במחיר נמוך, עד שיהיה מצוי בידו של כל אחד ספרי רבנו ז"ל, [כי עד שבא מוהרא"ש נ"י, היה כל-כף קשה להשיג "לקוטי-מוהר"ן" או "ספורי-מעשיות" או "ספר המדות" ושאר ספרי רבנו ז"ל, כי הדפיסו בכמות קטנה, ובקשו מחיר גבה עד מאד, וכשבא מוהרא"ש נ"י, הדפיס בשנה אחת (שנת תשכ"ה) שמונים וחמשה אלף ספרים מספרי רבנו ז"ל: לקוטי-מוהר"ן, ספר המדות, ספורי-מעשיות, חיי-מוהר"ן, שיחות הר"ן, קצור לקוטי-מוהר"ן, לקוטי-עצות וכו' וכו' ממש כל ספרי רבנו ז"ל, והפיצם בכל העולם כּלו ממש בכמה פרוטות, (אשר דבר זה הדור החדש אינו יודע כבר, כי הם עוד לא נולדו אז), ואשר בשביל זה סבל מה שסבל אז, כי שבר את כל השוק, עם כל זה לא הסתפל על שום דבר, אלא הפקיר את עצמו לגמרי רק בעבור הדפסת ספרי רבנו ז"ל, וכמו-כן בענין ציון רבנו ז"ל, מסר את נפשו מאד לשבר את "כל הזכיות שמורות" שהיה בתחלה, מי שרצה לנסע אל ציון רבנו ז"ל, היתה קלפה מאד קשה וחסוקה, אשר אי אפשר היה לנסע אל ציון רבנו ז"ל, רק על-ידי אדם פּרטי, והוא השתלט על הציון, ולא היה מועיל שום דבר, רק לנסע על ידו, ובא מוהרא"ש נ"י ועשה כל מיני מאמצים לגנוב את הגבול, ועשה מעשה כמה פעמים עם עוד כמה מאנשי שלומנו, והלכו בלי

רשות, (עד שפעם תפסו אותם בערב ראש השנה, והכניסו אותם לבית הסהר), ולא עוד אלא שהדפוס בכל ספריו מפה ומדריף איך נוסעים אל ציון רבנו ז"ל בלי רשות המלכות, וגם על זה היתה לו הרבה מסירות נפש ובזיונות מבית ומבחוץ, אבל סוף כל סוף שבר את המונופול של האחד שהחזיק את מפתח הפניסה אל הציון, והיום נעשתה דרך כבושה, (וגם דבר זה נעלם מהדור החדש, מי היה האדם ומי מנע, ויתבאר במקום אחר), וכמו-כן, סים מוהרא"ש נ"י, הוא בענין ראש השנה, שעכשו יש גם קלפה עצומה ביד אחד, שהוא המחזיק את המפתח על-ידי ששחד את הממשלה במעות הרבה, ואי אפשר לבוא לראש השנה לעיר אומן רק על ידו, ואחרת אי אפשר כלל, אשר באמת זוהי רציחה ורשעות גדולה עד מאד — לתפס את המונופול, ולעשות ביוזעם מציון רבנו ז"ל, עם כל זאת גם את הקלפה והשקר הזה עוד יעקר מהשרש, ותהיה דרך כבושה לנסע לאומן לראש השנה, מי שרק רוצה, ויעשו שם מאה מנינים, ואין לאף אחד מונופול על דבר זה.

(ואמר מוהרא"ש נ"י: פלא אצלי, איך יעשה עכשו אחד מונופול על ציון רבנו ז"ל, ולא ירשה לאף אחד לחפור מקום מהממשלה רק על ידו, בשעה שהוא היה עמו ביחד, בשעה שהיתה דרכם להבריח את הגבול, וישבו ביחד בבית-סהר בעבור זה, ועכשו יעשה מציון רבנו ז"ל ביוזעם וכבוד... ויתבאר במקום אחר כל הספור בפרטיות), על-כל-פנים איך שהוא, אמר מוהרא"ש נ"י, שהוא יעקר גם את הקלפה הקשה הזו, וסוף כל סוף יעשו חבורות חבורות, ויסעו אל ציון רבנו ז"ל, ויתפלל כל אחד עם המנין שלו, ולא יהיה תלוי בדעת אחרים כלל, כי דבר רבנו ז"ל (ברסלבר חסידות) שטייט נישט איין ביי איין יחיד (אינו מתאכסן אצל יחיד), כי הוא מתנה בעבור כלל ישראל.

בְּטָחוֹן

מוהרא"ש נ"י דבר פעם אודות מדת הבטחון, ענה ואמר: הלא בין כף וביין כף האדם צריך לבוא לפניו יתברך, ולסמוך על רב רחמיו וחסדיו, ואם־כן למה לכתחלה לא ישליך האדם את כל יָהֲבוּ וּמִשְׂאוֹ עָלָיו יתברך, ולא ידאג כָּלֵל וּכְלָל, כִּי בּוֹדָאֵי יֵצֵא הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ.

ואמר משל נאה על זה בשם ה"חפץ חיים" ו"ל, שהיה פעם איש עני ואביון, שהיה הולך בדרך ומשאו על כתפו, פתאם עבר על ידו איש אמיד ועשיר רוכב בעגלה גדולה עם סוסים, ויהי כאשר ראה העשיר את העני טורח ומתיגע מחמת כבוד משאו, מיד נתמלא עליו רחמים, וקרא לו, שיעלה על העגלה שלו ויקח אותו למקום חפצו, אזי נענה העני למבקשו ועלה על העגלה, וישב בתוכה, אבל עדין לא הוריד משאו מעל כתפו, וכששאלו העשיר, למה אינו מוריד המשא? ענה לו העני בדרך בושה וענוה: "איני רוצה להכביד על משא העגלה..." אזי ענה ואמר לו העשיר: "זו כסילות וטפשות גדולה, כי העגלה בין כף וביין כף נושאת אותך ואת משאך, ואם־כן למה לא תוריד את המשא מעל כתפך? ...!"

וכן הוא עם כל אדם אצל השם יתברך, הלא בין כף וביין כף האדם צריך לסמוך על חסדו ורחמנותו יתברך בכל עניניו ועסקיו, ואם־כן למה לכתחלה לא ימסור כל יָהֲבוּ עָלָיו יתברך בלי שום דאגה כלל, וזה פרוש הפסוק (תהלים נ"ה): "השליך על ה' יִהְיֶה וְהוּא יִכְלֹכְלֶךָ", הינו שהאדם צריך להשליך את כל יָהֲבוּ וּמִשְׂאוֹ עָלָיו יתברך, ואז בודאי יהיה לו מזון ופרנסה בשפע.

ובענין מה ששואלים בני־אדם, שהלא צריכים לעשות איזו השתדלות מצד האדם, ואסור לסמוך על מעשה נסים לבד, על זה

נוהג מוהרא"ש נ"י לומר, ששאלו פעם את הרב הקדוש רבי מרדכי מנעסכיז ז"ל שאלה זו, ואמר על זה: הלא נפסק בגמרא (עין סנהדרין ס"ה.): עקימת שפתים הוי מעשה, נמצא, שגם תפלה ובקשה בפה הם נחשבים כמו מעשה, ולכן זוהי כבר ההשתדלות של האדם, ואמר מוהרא"ש נ"י, שזוהי ידיעה חשובה מאד לאדם, לדעת כי בענין ההשתדלות כל אחד נבון מאד בדעתו, איזו השתדלות לעשות, וכמה השתדלות לעשות וכו', אבל כשיודעים שעקר ההשתדלות צריכה להיות רק תפלה ובקשה להשם יתברך, אזי על זה אין שום שעור כלל, וכל המרבה הרי זה משבח, ודיקא על-ידי רבוי תפלות ובקשות להשם יתברך, יזכה להמשיך על עצמו שפע וברכה הרבה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר רבנו ז"ל אמר פעם: בעבור פרנסה נאהר בטחון, רק בטחון, כאומר שאין עצה אחרת רק מדרגת הבטחון, ותכף-וימיד כשאדם בוטח רק בו יתברך, אין לו מה לירא ולפחד כלל, כי מדת הבטחון מכניסת באדם לב אמיץ וחזק עד מאד, עד שאינו מתירא ואינו מתפחד משום בריה שבעולם; אשרי מי שמחזק עצמו במדת הבטחון, ואז טוב לו כל הימים, כי מי שזוכה למדת הבטחון, הוא תמיד מישב בדעתו, ואין לו שום פחדים ובלבולים כלל, מאחר שמסר את עצמו לגמרי אליו יתברך.

גלוי אלקות

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר כל אחד ואחד מחפש אחר מדרגות, זה רוצה לזכות לגלוי אליהו הנביא, וזה רוצה לזכות לגלוי נשמות צדיקים, וזה רוצה לזכות לגלוי מלאכים וכו' וכו', ואף אחד אינו יודע אשר גלוי אלקות הוא מדרגה יותר עליונה מהכל, הינו שאדם יזכה להיות דבוק בחי החיים בו יתברך, ולכל יסיון מדעתו רגע

אָחד אַת אַמַתת מְצִיאֹתוֹ יתְבַרְךָ, וְאִיפֹה שָׂרֵק יִסְתַּכַּל וּמֵה שָׂרֵק יִשְׁמַע לֹא יֵרָאֶה וְלֹא יִשְׁמַע רַק אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ, הֵינּוּ שְׂיִזְכָּה לְגִלּוּי אֱלֹקוֹת כְּזֶה, שְׁלֹא יֵרָאֶה וְלֹא יִכִּין וְלֹא יִשְׁכָּיל מְשׁוּם דְּבַר רַק אֶת אֱלֹקוֹתוֹ יתְבַרְךָ, אֲשֶׁר דְּבַר זֶה עוֹלָה עַל כָּל הַגִּלּוּיִים יוֹתֵר מִגִּלּוּי אֱלֹהֵי הַנְּבִיא וְיוֹתֵר מִגִּלּוּי מְלֹאכִים וּשְׂרָפִים וְיוֹתֵר מִגִּלּוּי נִשְׁמוֹת צְדִיקִים, שְׁאֵדָם זוֹכָה לְהִיּוֹת דְּבוּק בְּחֵי הַחַיִּים וּבָטֵל בְּמְצִיאֹת לְגַמְרֵי לְגַבֵּי הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאֵינוֹ רוֹצֵה שׁוּם רְצוֹן אַחֵר רַק לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יתְבַרְךָ, אֲשֶׁר אֵין מְדַרְגָּה לְמַעְלָה מִמְּדַרְגָּה זוֹ, וּמִי שְׂזוֹכָה לְהַגִּיעַ לְהַתְּפַשְׁטוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת כְּזוֹ, כְּבָר אֵינוֹ צָרִיךְ לֹא מְלֶאכֶּה וְלֹא שָׂרֵף וְלֹא נִשְׁמוֹת צְדִיקִים וְלֹא אֱלֹהֵי הַנְּבִיא רַק רוֹצֵה אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר דְּבַר זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר לְאַחֵר כָּלֵל, כִּי הִיא מְדַרְגָּה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, שְׁאֵדָם זוֹכָה לְהִיּוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאֵינוֹ רוֹאֶה לְפָנָי מְרָאֶה עֵינָיו שׁוּם גְּשָׁמִיּוֹת רַק אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ, וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ מְשׁוּם דְּבַר רַק אֶת קוֹלוֹ יתְבַרְךָ, אֲשֶׁר זֶה סוּד רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ וְנִבּוּאָה, כִּי הוּא יתְבַרְךָ מְצַמְצֵם אֶת עֶצְמוֹ מֵאֵין סוּף וְעַד אֵין תְּכַלִּית, לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת וּלְרַמֵּז רְמִזִּים לְאָדָם עַל כָּל פָּרֵט וּפְרֵט בְּחַיִּים; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמַטָּה אֶזֶן לִשְׁמַע מִכָּל דְּבַר אֶת הָאֱלֹקוֹת שְׁבַתוֹף הַדְּבַר, וְכֵן אֵינוֹ רוֹאֶה מְשׁוּם דְּבַר רַק אֶת הָאֱלֹקוֹת הַמְּחִיָּה אֶת הַדְּבַר הַזֶּה, אֲשֶׁר הַמְּדַרְגָּה הַזֶּה עוֹלָה עַל כָּל הַמְּדַרְגּוֹת שֶׁל כָּל מִינֵי גִלּוּיִים שֵׁישׁ רַק בְּעוֹלָם.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר אֵל דְּבַר זֶה רוֹצֵה רַבְּנוּ ז"ל לְזוֹכוֹת אוֹתָנוּ, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שְׂזוֹכָה לְהַתְּקַרֵּב אֵל רַבְּנוּ ז"ל, וְשׁוֹקֵד עַל סִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים וּמְרַבֵּה בַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדָדוֹת, שְׂאֵז יִזְכָּה לְהַגִּיעַ אֵל אֵיזוֹ נִקְדָּה מִגִּלּוּיִים אֵלוֹ, הֵינּוּ מִגִּלּוּי אֱלֹקוֹת; אֲשֶׁרֵי מִי שְׂאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עֶצְמוֹ כָּלֵל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בזה העולם יכולים להטעות את עצמו כל-כף ולהכניס בכל מיני דמיונות, ואף אחד אינו שם על לבו, שהמדרגה הגדולה ביותר בזה העולם היא לזכות לגלוי אלקות, ומי שמשתוקק אחריו יתברך בכלות הנפש, ואינו רוצה כבר שום רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך, זו המדרגה הגדולה ביותר בגלוי אלקותו יתברך, והאדם הזה הוא בעצמו שפל ונכזה, שבור כחרס הנשבר באלפים וברבבות רסיסים, ואינו רוצה רק את אמתת מציאותו יתברך, אשרי מי שמגיע לגלויים אלו, ואז טוב לו כל הימים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מי שכבר זכה להגיע אל מדרגה זו, אזי כל השקרנים יברחו ממנו, כי אמת ושקר אינם מתערבים יחד כלל כמו אור וחשך, שאי אפשר להם לשלט ביחד, ועל-כן מי שזוכה להיות דבוק בו יתברך, לבסוף כל מיני שקרנים וצבועים יברחו ממנו וידברו עליו כל דבר אסור, מאחר שלא יראו אצלו שום דבר, כי נכלל באין סוף ברוך הוא, ודבר זה נעלם מעין כל.

גאווה

מוהרא"ש נ"י אמר, שבענין גאווה וענוה אנשי העולם טועים הרבה, כי חושבים, שאם אחד מדבר קצת מגדלת עצמו, הוא כבר הבעל גאווה הגדול ביותר, וכאמת בדברי רבנו ז"ל מבאר תכלית ההפוך, שדיקא מי שהוא ענו בתכלית הענוה, וכטל בעיני עצמו לגמרי, הוא יכול לדבר משבח עצמו, ואין זה עושה עליו שום רשם כלל, וכדמצינו אצל רבי יוסף (סוטה מ"ט), שאמרו בבית המדרש, משמת רבי בטלו הענוים, וקם רבי יוסף ואמר: לא תתני ענוה דאיכא אנא; דהינו שלא תגידו שאין ענוים, שהלא אני כאן, ולכאורה זוהי תכלית הגאות, לומר על עצמו שהוא ענו, אבל מדת הענוה היא

ענין אחר לגמרי, ועקר שלמות הענוה — כשיהיה במדרגה כזו, שיכול לכתב על עצמו, כמו שכתב משה רבנו על עצמו (במדבר י"ב): "והאיש משה ענו מאד", ואין לו שום גדלות והתפארות מזה כלל, ולכן אין זו שום קשיה כלל מה שלפעמים שומעים כמה מיני התפארות ושבח בדברי הצדיקים על עצמם, כי זה מחמת רב בטולם והתכללותם בו יתברך, שאין מרגישים את עצמם בעולם כלל, ולכן הם מדברים מזה כמו שמדברים מאיש אחר, ועקר פונתם היא רק לעורר שאר נשמות ישראל לילך בדרךם ולקבל דבריהם, ואין בזה שום שמץ של גאונה כלל.

ופעם הראה לי מוהרא"ש נ"י את פרוש ה"כסא למלך" על התקוני זהר, שהוא שואל ומקשה שם, איך רבי שמעון בר יוחאי היה יכול לכתב בזהר: המשכילים זזהירו כזהר הרקיע אילין רבי שמעון וכו', וחיך מוהרא"ש נ"י קצת, ואמר, שאין בזה שום קשיה כלל, כי הצדיקים בטלים ומבטלים בעיני עצמם כל-כף, עד שיכולים לכתב על עצמם כל מיני שבח ופאר, ואין זה נוגע להם כלל.

ופעם בקר רב ליטאי אחד אצל מוהרא"ש נ"י ואמר, שקשה לו לאחזי מפל דרך התסידות בכלל ומדרך רבנו ז"ל בפרט, וכששאל אותו מוהרא"ש נ"י, מה הטעם לזה? ענה ואמר לו, כי שמע שהיו הרבה צדיקים שדברו תמיד משבח עצמם, ובפרט רבנו ז"ל דבר תמיד דבר הרבה משבחי עצמו, ודבר זה נראה מוזר בעיניו מאד, והזכיר למשל מה שאמר רבנו ז"ל, שעכשו יש נחל נובע מקור חכמה, שגם העיר וקדיש, שהוא רבי שמעון בר יוחאי צריך לקבל משם, ואיך מוכן דבר כזה.

וענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י: תדע שכל קשיתך אינה קשיה כלל, כי מי שדבוק בו יתברך בדכיות אמתית, הוא מדבר בשבח עצמו כמו שמדבר מאיש אחר לגמרי, ומה שאמר רבנו ז"ל, שעכשו יש נחל נובע מקור חכמה שגם העיר וקדיש צריך לקבל משם, דבר

זה מוכן כפי פשוטו, כי אי אפשר להבין היטב את דברי רבי שמעון בר יוחאי בזהר הקדוש וכן כתבי האריז"ל והבעל-שם-טוב וכל הצדיקים, כי אם כשיש ההקדמות הנפלאות של רבנו ז"ל, כי רבנו ז"ל בספריו הקדושים פותח את מח האדם בהבנה אחרת לגמרי, ואזי הוא כבר יכול להבין בכל ספרי קדש שבעולם, ולכן בודאי עכשו שיש נחל נובע מקור חכמה, כלם צריכים לקבל ממנו, כי משם נובעת החכמה והבינה להבין בכל מקום שבעולם.

והמשיך מוהרא"ש נ"י ואמר לרב הנ"ל: ועוד דבר שני אגיד לך, מה שאולי אינך יודע, שגם הגאון מוילנא ז"ל, שהיה מתנגד, גם-כן דבר הרבה משבח עצמו, וכמוכא בספר "תולדות אדם" (שהוא תולדות הגר"א שחבר על-ידי אחיו של רבי חיים מואלאזין ז"ל), שפעם אמר הגר"א, שהיה אצלו יעקב אבינו, עליו השלום, ורצה ללמד עמו תורה, אבל הגר"א לא רצה לקבלו, ואמר שרוצה להתנגע בתורה בעצמו, ולא שילמדו עמו לשוא... הרי שדבר שבח נורא ונפלא מאד משבחי עצמו, וכששמע הרב הנ"ל את ענין זה ממוהרא"ש נ"י, ממש קפץ ממקומו ואמר, שאף פעם לא שמע דבר זה, והיה בעיניו לפלא גדול, ומאז הפסיקו להיות לו כל-כף הרבה קשיות ותמיהות על דרך החסידות ועל דרך רבנו ז"ל.

ועל-פי-זה מוכן מאד מה שלפעמים אנו חנו זוכים לשמע מפי מוהרא"ש נ"י כמה מיני שבחים והתפארות, כי מי שמפיר את מוהרא"ש נ"י קצת מקרוב יודע, שבשעה שהוא מדבר מעצמו, זה כאלו הוא מדבר מאדם אחר לגמרי, וכל פונתו היא רק לעורר נפשות השומעים ממנו, שגם הם יכולים לעשות כמהו, ולזכות למדרגות והשגות גדולות בעבודת השם יתברך, ובאמת זה יכולים להעיד כל תלמידיו ומקרביו האמתיים, שדיקא ספורים אלו שהוא מספר מעצמו, מעוררים אותם בתשוקה וחסק נורא ונפלא מאד ללכת בדרך רבנו ז"ל, ולהדבק בו יתברך באמת, ואשרי האזנים שזכות לשמע לקח טוב מפיו.

גוף ונפש

מוהרא"ש נ"י אמר, שעקר עבודת האדם בזה העולם, שייזכה לזכוה ולקדוש בשור גופו, עד שיאיר אצלו אור נפשו ורוחו ונשמתו, ולא יהיה הגוף רק לבוש דק בעלמא המכסה על הרוחניות שיש בפנים ממנו, ועקר הזכוה הזה נעשה על ידי שאדם מרבה בתורה ובתפלה, במצוות ובמעשים טובים, כי בכל עבודה וגייעה שעושים בעבודת השם יתברך, זה מכתת ומשפר כח הגוף, ומכניע החמר לגמרי, עד שבוקע אור הנשמה דרך הגוף, ואזי נשמה לבד מסתובבת בזה העולם, והגוף הוא רק כמו פסוי דק המכסה עליו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזה ענין גזרת המיתה שנגזרה על אדם הראשון, שהיא הגסיסה והמיתה והקבורה וכו', כי על ידי זה נתעפל בשור הגוף, ויכול אור הנשמה להאיר בשלמות, עד שיגיע האדם למקום שצריך להגיע לחיי העולם הבא, והנה אצל הצדיקים נעשה כל זה בחיים חיותם, כי הם נעשים שכן לעפר בחייהם, ויש עליהם כל מיני תולעים ועכברים ויתושים וכו', הנושכים ועוקצים אותם בחיים חיותם בזה העולם, שהם כלל החולקים והמתנגדים, שיש על כל צדיק אמתי, שמדברים עליו כל דבר אסור, והם נושכים ועוקצים אותו בארס לשונם כדגמת העכברים והתולעים וכו', ומזה בא שאור נשמתם כבר מאיר דרך גופם הגשמי גם בעולם הזה, שזהו בחינת מה שכתוב (שמות כ"ז): "כתית למאור", הינו על ידי הכתייה והכתישה של הגוף מתחילה הנשמה להאיר באור גדול מאד, ולכן רואים שדיקא על הצדיקים עוברים כל מיני בזיונות ויסורים שונים, כי הם סובלים הרבה צרות מבנים ותלמידים ומתנגדים וכו', וזה מכניע ואוכל בשור גופם לגמרי, וצדיקים כאלו הם נכללים בו יתברך לגמרי גם בחיים חיותם, ומי שמטה און קשבת לדבריהם, הוא יכול לשמע איה הנשמה מדברת בלי גוף.

וספר מוהרא"ש נ"י, שתלמידי הרב הקדוש רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל היו רגילים לומר, שבשעה ששמעו תורה מפיו, היה נדמה להם כאלו נשמה מדברת בלי גוף, כי זוהי מדרגת הצדיקים האמתיים, שגופם כבר אינו עושה שום רשם אצלם, והם חתיכת נשמה לבד, ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל-פי זה יכולים לפרש הפסוק (דברים ל"ב): "כי אשא אל שמים ידי ואמרת חי אנכי לעולם", הינו כשאזכה לשאת לשמים ידי, דהינו להשם יתברך לבד, ואיני נושא ידי לשום בשר ודם, כי איני נצרך אל הבריות כלל, אזי חי אנכי לעולם, כמו שהיה אצל אדם הראשון קדם החטא, שכתוב אצלו וחי לעולם, כי כל זמן שכל יגיעתי וטרחתי היא רק בעבודת השם יתברך, ואין לי עסק עם בשר ודם כלל, אזי הנשמה מאירה אצלי בשלמות ואין לי בשר הגוף כלל, שצריך לסבל מחמתו צער ויסורי המיתה, מה שאין בן מי שהוא נצרך לבריות, מחמת כסף או כבוד וכיוצא בו, ורוצה שתהיה לגופו איזו חשיבות ותפיסה בזה העולם, אזי בודאי יצטרך לסבל צער ויסורי המיתה, כמו שנגזר על אדם הראשון אחר החטא, ולכן אשרי מי שעובד כל ימיו ושנותיו לקדש ולזכר בשר גופו, עד שיהיה חפשי מכל מיני תאוות המדמות של זה העולם, כי אזי יזכה להפלל בו יתברך עדין בחיים חיותו, וכשיבוא הזמן שיצטרך להפשיט גופו מעל נשמתו, יהיה נעשה עמו ענין אחר לגמרי; אשרי לו ואשרי חלקו!

(ובענין זה מוהרא"ש נ"י הוא חדוש נפלא, ומעט יכולים לראות ולהבין ולהשכיל בספריו הקדושים, וכן בדבוריו שמדבר תמיד עמנו רק דבורים רוחניים התגלות אלקות בגלוי ממש בלי שום לבושים, ומי שמטה און קשבת, ישמע איך שיושבת כאן נשמה בלי גוף ומדברת וכו', וכל זה זכה על-ידי רבוי המתנגדים שלו, שהם התולעים והעכברים העוקצים ונושכים אותו וכו').

גְּרוּשִׁין

מוהרא"ש נ"י דבר כמה פעמים אודות הצרה הנוראה שנתפשטה בין עם ישראל בשנים האחרונות בענין רבוי הגטין והפרודים שנעשים בין איש לאשתו, מה שלא היה דבר כזה בין עם ישראל דורות עולם, ואמר על זה מוהרא"ש נ"י, שתשעים ותשעה אחוזים מהנשואין האלו היו יכולים בנקל להציל, אבל עקר האשמים בדבר הם הרבנים והמנהיגים המתעסקים בדברים אלו, כי על-פי-רב אינם יודעים בין מינם לשמאלם בפרשת שלום-בית, ואיך לתוף ולעשות שלום בין הזוגות, ובשביל כמה מאות דולר שהרויחו מסדור הגט, נח להם לגרם פרוד גמור בין איש לאשה, ולהרס ולקלקל חיייהם וחיי בניהם, ואינם חוששים לדבר כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שלעסק בעניני גטין וכיוצא בהם יכול רק צדיק ורחם גדול כשלמה המלך בשעתו ממש, הינו שמצד אחד יהיה דבוק בו ותברך בדבקות אמתית, ומצד שני יהיה גם בקי היטב בתכונת הנפש של איש ואשה, ומי שעדין לא הגיע לזה, עליו נאמר (קדושין ו:): כל שאינו יודע בטיב גטין וקדושין לא יהיה לו עסק עמם, כי הוא מתחייב בנפשו ממש, ועתיד לתן את הדין על כל כסילותו.

וכמה פעמים קבל מוהרא"ש נ"י מרב צער, כשפאו אליו אברכים שבורים, שהיתה להם קטטה ומריבה עם נשותיהם, והלכו ביחד לאיזה רב, ובמקום להשתדל לעשות שלום ביניהם, תכף-ומיד סדרו להם גט בשביל כמה מאות דולר, והרסו את כל חיייהם, ופעם בא אברך כזה אל מוהרא"ש נ"י, ואמר שהוא מתחרט מאד על שגרש את אשתו על דבר של שטות והבל, אבל הדבר כבר מאחר, כי אשתו כבר ברתה לו עם אחר, וקבל מוהרא"ש נ"י ואמר: כמה הרב הזה מתחייב בנפשו, (היה זה רב נכבד מאד וגם ראש

ישיבה), הלא בשביל גאותו וגדלותו שבר בית בישראל, והרס שלש נפשות: הבעל והאשה ובתם, ואין על זה מחילה עולמית.

ופעם פרש מוהרא"ש נ"י בדרך צחות את מאמר חכמינו הקדושים (גטין צ.): כל המגרש אשתו הראשונה, אפלו המזבח מוריד עליו דמעות; כי המזבח צועק ובוכה, הלא יש לי מספיק קרבנות של מיני בהמות ועופות וכו', למה אתם מקריבים לפני גם קרבנות של בני-אדם... כי על-ידי שגורמים גט ופרוד בין איש ואשתו, זהו כמו שמקריבים קרבנות ממש, כי הורסים את כל החיים של הזוג והבנים, רחמנא לצלן, וזוהי אכזריות שאין כמוה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל-פי-רב הגטין והפרודים הנעשים בין איש לאשה, הם מחמת שגרשו מקדם את השכינה הקדושה מן הבית, ושכחו מהשם יתברך, ועל-ידי-זה גרמו שהאות י' מתבת איש והאות ה' מתבת אשה שביחד יש צרוף השם י"ה שמו של הקדוש-ברוך-הוא נסתלקה משם, ונשארו רק אותיות א"ש א"ש שהיא אש הפעם והמחלקת, ולכן לבסוף הדבר נגמר בגרושין, רחמנא לצלן, כי השכינה הקדושה איננה שמה להחזיק את הבית, ואמר אז מוהרא"ש נ"י בדרך צחות, שזוהי גם-כן תבת "גט", כי חסר שם האות א' המרמזת לאלופו של עולם, ואם היו מכניסים את הא' בתוך תבת גט, היתה נעשה מזה תבת "גאט", שהוא שמו של הקדוש-ברוך-הוא בשפת אידיש.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שלכן צריכים לראות תמיד להכניס את האור של השם יתברך לתוך הבית, הינו לדבר שם דבורי אמונה ודבורי השגחה פרטית, ולהכניס אור של שמחה בבית, כי במקום שיש שמחה שם שורה השכינה הקדושה, ואז תשרה רוח של שלום אמת בבית תמיד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שגם אלו האנשים העוסקים בעשיית שלום-בית בין זוגות, אם אינם מכניסים שם את השם יתברך, אזי אינם פועלים כלום בכל דבריהם, כי היום הצליחו לעשות איזו פשרה ושלום בין בני הזוג, אבל למחר שוב פעם יש איזו מחלוקת וקטטה חדשה ועוד פעם רוצים להתגרש, ולכן אין עצה אחרת רק להכניס ביניהם אור השם יתברך ואור האמונה הקדושה, ואז לאט לאט יראו שאין שום תועלת ותכלית להתקוטט על דברים של שטות והבל, וכודאי יותר טוב לדור ביחד באהבה, אחוה, שלום ורעות.

(ולספר כמה נשואין שזכה מוהרא"ש נ"י להציל ולמנע מגרושין, זה אי אפשר כלל, כי אצל מוהרא"ש נ"י יש כלל חזק מאד, שזוג אינו יוצא מתוך דלתות ביתו, עד שעושה שלום ביניהם, ולפעמים הנה מוהרא"ש נ"י יושב שתיים-עשרה שעות רצופות עם איזה זוג, עד שלבסוף הנה עושה שלום ביניהם, וגדל מסירות נפשו של מוהרא"ש נ"י בענין זה אי אפשר לציר כלל, כי לא הנה משגיח לא על תורתו, ולא על תפלתו, ולא על אכילתו ולא על שנתו, כשבא לעשות שלום-בית בין בני זוג, ופעם בלה את כל ליל הושענא רבא עם איזה זוג, עד שזכה לעשות שלום ביניהם לפנות בקר, ואמר אז מוהרא"ש נ"י, שמי שמסתכל בכתבי האריז"ל יודע, שליל הושענא רבא הוא לילה נורא ואיום מאד, והוא גמר החותם וכו', ואף-על-פי-כן עשיית שלום-בית הוא קודם לכל, ואם השם יתברך אומר: מוטב שימחה שמי על המים כדי להשכין שלום בין איש לאשתו, כל שכן אנחנו מחיבים ללכת בדרכיו יתברך, ועלינו לעשות כל מיני פעולות שבעולם להטיל שלום בין איש לאשתו בכל מחיר שבעולם.

וכן הנה פעם מוהרא"ש נ"י ער כל ליל פורים עם זוג שרצו להתגרש, ותכף-ומיד אחר קריאת המגלה בלילה טעם מוהרא"ש נ"י משהו, ואחר-כך ישב עמם עד עלות השחר, ועשה ביניהם

שְׁלוֹם, וְאַחֲר־כֵּן הִלֵּךְ לַמְקוֹה וְהִכִּין אֶת עַצְמוֹ לְתַפְלַת שְׁחִרַת שְׁל פוּרִים בְּבִקְר, וּפְעָמִים רַבּוֹת שָׁמְעוּ הַבַּחוּרִים קוֹלוֹת רָמִים וּבְכִיּוֹת וּצְעָקוֹת נוֹרְאוֹת שֶׁל מְרִיבּוֹת שֶׁבִקְעוּ מִחֲדַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, כְּשֶׁעָסַק בְּשְׁלוֹם-בֵּית, וּבְנֵי הַזּוּג קָלְלוּ אֶחָד אֶת הַשְּׁנֵי וְכוּ', וּמוֹהֲרָא"ש נ"י יָשַׁב בְּסִבְלָנוֹת גְּדוּלָּה, וְלֹא יָצָא מִשֵּׁם עַד שֶׁעָשָׂה בִּינְיָהֶם שְׁלוֹם, וּכְמוֹ-כֵן יֵשׁ אֲצִלְנוּ סְפוּרִים רַבִּים בְּעֲנִינֵי שְׁלוֹם-בֵּית שֶׁעָשָׂה מוֹהֲרָא"ש נ"י, סְפוּרִים כְּאֵלוֹ אֲשֶׁר לֹא יֵאֱמָן כִּי יִסְפָּר מֵה שֶׁעָשָׂה מוֹהֲרָא"ש נ"י לְהַשְׁכִּין שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה, וּפְעַם בָּא בְּעַל שְׂאִשְׁתּוֹ זָרְקָה אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ, וְאֵינָה מְנִיחָה לוֹ לִישֵׁן בַּבַּיִת, וְהִיָּה זֶה בְּשַׁעַר שְׁתֵּים בְּלִילָה, וְהִלֵּךְ עִמּוֹ מוֹהֲרָא"ש נ"י אֶל בֵּיתוֹ, וְדִבֶּר עִם הָאִשָּׁה וְשָׁכַנַּע אוֹתָהּ, שֶׁיַּעֲשׂוּ שְׁלוֹם-בֵּית, וּלְעֲנִין הַזּוּג הָיָה יְכוֹלִים לְכַתֵּב סֵפֶר שְׁלָם, אִיךְ מוֹהֲרָא"ש נ"י עָשָׂה שְׁלוֹם-בֵּית בִּינְיָהֶם, וְכָל הַסְּפוּרִים מִפְּרָסְמִים בֵּין תַּלְמִידֵי הֵיכַל-הַקֹּדֶשׁ, וְהַחֲדוּשׁ הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר, שֶׁלְּבִסּוֹף דִּיקָא אֵלּוֹ הַזּוּגוֹת נַעֲשִׂים אַחֲר־כֵּן שׁוֹנְאִים לְמוֹהֲרָא"ש נ"י, עִם כָּל זֹאת מוֹהֲרָא"ש נ"י מִמְשִׁיף בְּעִבּוּדָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּה — לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם-בֵּית בֵּין בְּנֵי הַנְּעוּרִים).

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׂאֵף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ מְקָרִים בּוֹדְדִים מְאֹד, שְׂאִין שׁוֹם עֲצָה אַחֲרַת בְּעוֹלָם רַק לְהַתְגַּרֵּשׁ, כִּי הֲלֹא מִצּוֹת גְּרוּשִׁין הִיא אַחַת מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּבּוֹדְאֵי יֵשׁ מְקָרִים שְׂאִין עֲצָה בְּלִי זֶה, אָבֵל זֶה רַק מְקָרִים בּוֹדְדִים מִמֶּשׁ, וְתִשְׁעִים וְתִשְׁעִים אַחֲזוּזִים מִהַגְּרוּשִׁין הַנְּעֻשִׂים הַיּוֹם, הֵיוּ יְכוֹלִים לְמַנַּע בְּנִקְל, אִם הֵיוּ רַק בָּאִים לְחֻכְם וּלְצַדִּיק אֲמַתִּי שֶׁבִקִּי מְאֹד בְּדַבְרִים כְּאֵלוֹ, וְלִכֵּן אֲשַׁרִּי מִי שְׂאִינוּ מְטַעַה אֶת עַצְמוֹ כָּלֵל, וְעוֹשָׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, שֶׁתִּהְיֶה שׁוֹרָה רוּחַ שֶׁל שְׁלוֹם וְאַהֲבָה בַּבַּיִת, וְגַם זוֹכֵה לְהַסְתּוֹכֵב תְּמִיד אֲצֵל צַדִּיקִים אֲמַתִּיִּים הַמְּלַמְּדִים עֲצוֹת יִשְׁרוֹת וּנְכוֹנוֹת עַל זֶה, כִּי אֲזִי יִחְיֶה חַיִּים טוֹבִים וְנַעֲמִים בְּזֶה וּבְכָא לְנֶצַח; אֲשַׁרִּי לוֹ וְאֲשַׁרִּי חֲלָקוֹ!

גרים

פעם דבר מוהרא"ש נ"י אודות גרים, ואיך שהוא דבר פלא מאד, איך שגרים באים להתגיר, וזורקים מהם את אמונתם לבוא לאמונת ישראל, והזכיר את דברי רבנו ז"ל (עין לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן י"ז), שעל-ידי שהצדיק מדבר דבורי אמונה בקדושה ובטהרה, אזי דבוריו הקדושים הולכים ומתפשטים בכל העולם כלו, ולפעמים נכתב זה הדבור בספריהם של הגוים מדינה ומדינה ככתבה, ואזי מוצאים הגוים בספריהם הפך אמונתם, ואזי הם באים ומתגירים ומתקרבים לאמונת ישראל, וכמו שהעידו פמה גרים שנתגירו על-ידי שמצאו בספריהם הפך אמונתם, ומאין זה בא שאלו דוקא מוצאים בספריהם הפך אמונתם וחוזרים לאמונת ישראל, ואחרים אינם מוצאים מזה כלל ונשארים באמונתם? אבל זה מחמת שיש טוב של עם ישראל כבוש תחת ידי הגוים, כשמתגברים אמות העולם על ישראל ואינם מניחים להם לעשות מצוות, כמו שהיה במשך כל הדורות, שמנעו הגוים את עם ישראל לקיים את מצוות התורה הקדושה, נמצא שהטוב שישראל צריכים לעשות הוא כבוש תחת ידם, והנה בתחלה זה הטוב הכבוש אצלם זוכר שבא ממקום קדוש ועליון מאד, אף אחר-כך הגוים מתגברים על זה הטוב וכובשים אותו תחת ידם, עד שהטוב בעצמו שוכח מעלתו, אבל כשדבורי הצדיקים יוצאים בכל העולם, ובסוף נרשמים גם בספריהם כנ"ל, על-ידי-זה לפעמים הגוים האלו שיש תחת ידם הטוב הנ"ל, קוראים בתוך ספריהם את ענין אמונת ישראל, ואזי הטוב הכבוש אצלם נזכר ממעלתו, איך שבא ממקום עליון מאד מחלקי נשמות ישראל, ומתחיל זה הטוב להצטער ולהתגעגע על שנפל ממקום גבוה כזה, ומפחד פן יבוא, חס ושלום, לכליון והפסד, והטוב רק רוצה להמשיך ולחזור למקומו, ומחמת שכבר נקשר ונתפס הטוב אצל הגוים בקשרי קשרים, על-כן כשמתחיל הטוב לחזור, אזי מושך ותולש עמו עוד מהרע שלהם, ומזה גרים באים להתגיר, (וכמבאר

כָּל זֶה בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל הַנ"ל), הָרִי זֶה דְּבַר נִפְלָא מְאֹד, אִיךְ שְׂאָדָם עִם דְּבוּרָיו הַקְּדוּשִׁים, יְכוּל לַגְרֵם הַתְּעוּרָרוֹת בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְלֹא רַק אֶצֶל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִמֶּשׁ, אֲלֵא גַם אֶצֶל הַטּוֹב שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּבוֹשׁ אֶצֶל הַגּוֹיִם, וְלַגְרֵם עַל-יְדֵי-זֶה שְׂיִכּוּאוֹ גָרִים לְהַתְּגַיֵּר, וְאִם-כֵּן רְאוּי לְאָדָם לְהַתְּעוּרֵר מְאֹד בְּכָל פַּעַם שֶׁהוֹלֵךְ לְדַבֵּר דְּבוּרֵי אַמוּנָה עִם אֲחֵרִים, כִּי אֵינּוּ יְכוּל לְדַעַת עַד הֵיכֵן יִגִּיעוּ הַדְּבוּרִים שֶׁלוֹ, וְאִיזוֹ הַתְּעוּרָרוֹת הוּא יְכוּל לַגְרֵם בְּעוֹלָם, עַל-יְדֵי כַּמָּה דְּבוּרִים מוֹעֲטִים.

וְהַזְכִּיר מוֹהֲרָא"ש נ"י גַם אֶת דְּבַרֵי רַבְּנוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת אַבְדָּה, סִימָן א'): מִי שֶׁמְחַזֵּיר אַבְדָּה לְבַעֲלִים, בְּכַח זֶה הוּא מְגַיֵּר גָרִים, וְהַסְבִּיר מוֹהֲרָא"ש נ"י אֶת הָעֲנָנִין גַּם-כֵּן עַל קֶטֶב זֶה, כִּי הָרִי כְּשֶׂאָדָם מְחַזֵּיר אַבְדָּה לְבַעֲלִים, הוּא מְחַזֵּיר אֶת הַדְּבַר הָאֲבוּד לְשֵׁרְשׁוֹ, וְלִכֵּן מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה הוּא גַם-כֵּן גּוֹרֵם שְׂיַחְזִירוֹ הַקְּדוּשׁוֹת הַנְּאֻכָּדוֹת שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל לְשֵׁרְשָׁם, וְאִם יֵשׁ אִיזוֹ קְדוּשָׁה שֶׁנְּאֻכָּדָה בֵּין הַגּוֹיִם כַּנ"ל, אֲזִי הִיא חוֹזֶרֶת לְשֵׁרְשָׁהּ בְּיַחַד עִם הָרַע שֶׁנִּקְשַׁר עִמָּה, וּמִזֶּה נֶעֱשִׂים גָרִים.

וּסְפָר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁבְּסִמּוּךְ לְעִיר אוּמָן הָיָה כְּפָר שֶׁל גָרִים שֶׁנִּתְקַרְבוּ לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְהָיוּ בָּאִים תָּמִיד לְאוּמָן לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַד שֶׁהָיָה לָהֶם שְׁלִחַן אֶחָד מְלֵא עִם גָרִים, וְהַרְבֵּה מֵהֶם נִתְקַרְבוּ עַל-יְדֵי אֶחָד מְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁקָּרְאוּ לוֹ הַרֵב הַחֲסִיד רַבִּי נְחוּם שׁוּסְטֵר ז"ל, כִּי הָיוּ לוֹ דְּבוּרִים נִפְלְאִים שֶׁל אַמוּנָה וְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדוֹ גַּם נִתְקַרְבוּ אֲנָשִׁים רַבִּים לְדַרְכֵי רַבְּנוּ ז"ל, וּכְשֶׁנִּפְטַר רַבִּי נְחוּם, וְרָצוּ בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ לְקַבֵּר אוֹתוֹ בְּקַבְרֵי אֲבוֹתָיו, אֲזִי לֹא הִנִּיחוּ לָהֶם הַגָּרִים הָאֵלּוּ, רַק אָמְרוּ, שֶׁהוּא מְכַרְח לְשֶׁכֶּב בְּתוֹךְ הַכְּפָר שֶׁלָּהֶם, כִּי עַל יְדוֹ נִתְקַרְבוּ כָּלֵם אֶל אַמוּנַת יִשְׂרָאֵל, וְלִבְסוּף פְּעֵלוֹ, שֶׁבְּאַמַּת קִבְּרוּ אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַכְּפָר שֶׁל הַגָּרִים, וְהָיְתָה דְרָכָם לְכוּא אֶל קִבְּרוֹ וְלְהַתְּפַלֵּל שָׁם, כִּי הִחְשִׁיבוּ אוֹתוֹ לְאָדָם גָּדוֹל, וּבְאַמַּת הָיָה אִישׁ מִפְּרָסָם בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְזָכָה לְקָרֵב הַמוֹן בְּנֵי-אָדָם אֶל דַּעַת רַבְּנוּ ז"ל.

וספר מוהרא"ש נ"י, שאחד מהגרים שנתקדכו באומן ערף את הברית שלו בקלויז של אנשי שלומנו, וביום הברית הכין סעדה גדולה מאד לכל אנשי שלומנו, והביא לחם טרי ודג מלוח וירקות וכו', מה שאנשי שלומנו אף פעם לא ראו שפע כזה מרב העניות והדחקות שהיתה שורה בזמן ההוא, וכשבא לעשות את הברית, נשכב הגר על איזה ספסל ואמר למוהל לעשות את הברית מילה, ולא רצה בשום פנים ואפן שיתן לו שום דבר להרדים אותו או אפלו למרח לו משחה וכו', כי רצה להרגיש פאב המילה כשזוכה להכנס בדת ישראל, והמוהל עשה לו את הברית כדין, ולא נתן הגר אפלו אנחה אחת בשעת המילה, ואחר המילה שכב על הספסל כמו מת בחלישות כח מאד, כי היו לו יסורים וכאבים עצומים מהמילה, אבל באמצע הסעדה כשהתחילו אנשי שלומנו לרקוד מגדל שמחת המצוה שבאה לידם, אזי פתאם קם גם הגר והלך לרקוד בחד עם כלם בשמחה ובהתלהבות עצומה, והיה לפליאה גדולה בעיני כל אנשי שלומנו, איך שגר ישמח כל-כף בתמימות ובפשיטות גמורה, על שזכה להכנס תחת כנפי השכינה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבאמת מן הגר יכול האדם לקבל התחזקות עצומה לעבודת השם יתברך, כי אצל הגר רואים, איך שכל מצוה ומצוה הוא דבר חדש לגמרי ועושה את זה בשמחה ובהתלהבות עצומה, ואפלו אם אינו עולה בידו פהגן ובשלמות, אף-על-פי-כן הוא שמח מאד עם כל נקדה ונקדה, וכן צריך להיות אצל כל אחד מישראל, שישמח מאד בכל יום שזוכה לחטף מנקדת יהדותו, ולא יבלבל את עצמו כלל עם מה שאינו עולה בידו פהגן, ואמר מוהרא"ש נ"י, שכשאנשי שלומנו קבלו לפני רבנו ז"ל בקובלנא גדולה שהם רחוקים מאד מהתפלה, וקשה להם מאד להתפלל, היתה דרכו של רבנו ז"ל לחזק ולנחם אותם בכמה לשונות, שלא יפלו בדעתם, ואמר להם רבנו ז"ל: הלא אצל הגר שנתגיר כמה זכיה היא אצלו כשזוכה לידע אמירת התבות לבד

עד "ברוך שְׁאָמַר" וכו', על-פּן ראוי לָאָדָם לְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ וּלְשַׂמַּח מְאֹד, עַל אֲשֶׁר עַל כָּל פְּנִים הוּא זֹכֶה לִזְמַן הַתְּבוּת שֶׁל הַתְּפִלָּה (עֵינֵי לְקוּטֵי-מוֹתֵרֵינִי, חֶלֶק ב', סִימָן קכ"א), הֵרִי מְשַׂמַּחַת הַגֵּר בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְכוּל הָאָדָם לְקַבֵּל הַתְּחִזְקוֹת עֲצוּמָה, שֶׁבְּכָל פֶּעַם תִּהְיֶה עִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲצִלוֹ כְּדַבֵּר חֵדֶשׁ מִמֶּשׁ, וּכְאִלוֹ הַיּוֹם זֶכֶה לְהַכְנִס בְּבֵרִית, וּכְמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים עַל הַפְּסוּק: "הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם" וכו', שֶׁבְּכָל יוֹם וַיּוֹם יִהְיֶה לְפָנֶיךָ כְּאִלוֹ נִכְנָסְתִּי עִמּוֹ הַיּוֹם בְּבֵרִית; אֲשֶׁרִי הַזֹּכֶה לְהִגִּיעַ לְהַשְׁגָּה כְּזוֹ!

דְּבָקוֹת

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שְׁעַקֵּר הַדְּבָקוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִיא, שְׁלֹא יִרְצֶה הָאָדָם שׁוֹם רְצוֹן אַחֵר, רַק לְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרִי, וְזֶה יִהְיֶה כָּל עֵקֶר רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפוֹ כָּל הַיּוֹם, אִיךָ לְהִיּוֹת נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרִי, עַד שְׁלֹא יִרְגִישׁ רַק אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ חוֹפֶפֶת עַל פְּנֵיו, וַיִּהְיֶה כָּל רַמ"ח אֵיבָרָיו וְשֵׁס"ה גִּידָיו וְשָׂאֵר חוּשָׁיו וְתַנוּעוֹתָיו כְּלָם מְקַשְׂרִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרִי.

וסַפֵּר מוהרא"ש נ"י, שֶׁפֶּעַם בְּלֵיל הַסֵּדֶר נִכְנָס הָרַב הַקְּדוּשׁ רַבִּי לְוִי יִצְחָק מִבְּאֲרֵיטְשׁוּב ז"ל לְחַדְרוֹ, וְרָאָה אִיךָ שֶׁהִפֵּל כְּבָר מוֹכֵן עַל הַשְּׁלֵחָן: הַמְצוֹת וְהַמְרֹר וְהַיֵּין וְכו', וְנִכְנָס לְחוּף דְּבָקוֹת וְהַתְּלַהּבוֹת כְּזֹאת, עַד שֶׁקָּפַץ מְרַב שְׂמֵחָה עֲצוּמָה, וְאָמַר בְּהַתְּלַהּבוֹת נוֹרָאָה וְעֲצוּמָה מְאֹד: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִיךָ וּוִיל אַרְיִין גֵּיִין אֵין דִּיר אוּן דִּי זְאֵלְסֵט אַרְיִין גֵּיִין אֵין מִיר", (רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי רוֹצֶה לְהַכְנִס בְּךָ וְשִׂאתָה תַכְנֵס בִּי), וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, שֶׁזֶּהוּ עֵקֶר הַדְּבָקוֹת, שְׁאָדָם יִהְיֶה נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ לְגַמְרִי, וְהוּא יִהְיֶה בְּחוּף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

כְּבִיכּוֹל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבִיכּוֹל יִהְיֶה בְּתוֹכוֹ, וְשׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְהַפְרִיד בֵּינוֹ לְבֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּלֵל.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י: כְּשֶׁאָדָם זוֹכֵה לְדַבְּקוֹת אֲמִתִּית פְּזוּ, אֲזִי הַדְּבָקוֹת הַיָּא הַמּוֹרָה דְרַךְ שְׁלוֹ בְּכָל עֲנִינְיוֹ, כִּי עַל-פִּי הַדְּבָקוֹת הוּא יוֹדֵעַ מַה הוּא צָרִיף לַעֲשׂוֹת וְאִיפֹה צָרִיף לְלַכֵּת, וְהוּא חֵי חַיִּים אַחֲרִים לְגַמְרִי, כִּי הַדְּבָקוֹת הַיָּא אֲוֵרוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְּאִיר לוֹ בְּכָל דְרָכָיו כְּשֶׁמֶשׁ בְּצִהָרִים, וְכִפִּי הַדְּבָקוֹת הוּא יְכוֹל לְבַחֵן אִם יֵשׁ שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹ לֹא, וְכִמוֹ שֶׁפַּעַם אָמַר רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁהָאָדָם צָרִיף לְהַסְתַּפֵּל בְּכָל דְּבַר שְׁעוֹשֶׂה, שְׂיִהְיֶה שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ כָּלֵל עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ, רַק אִם יֵשׁ בְּזֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ — יַעֲשֶׂה, וְאִם לֹא — לֹא, וְאֲזוֹ בְּוֹדָאֵי לֹא יִכָּשֵׁל לְעוֹלָם (עֵינ לְקוּטִי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק ב', סִימָן י"ב).

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שְׂזֵהוּ עֲנִינַן עֲנִינֵי הַכְּבוֹד שֶׁהַקִּיפּוֹ אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּהַלּוּכָם בְּמַדְבָּר, כִּי עֲנִינֵי הַכְּבוֹד הַשְּׁפִיעוּ עַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל דְּבָקוֹת נִפְלְאָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַשְּׁרוּ עֲלֵיהֶם רּוּחַ-הַקֹּדֶשׁ (עֵינ לְקוּטִי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן כ"א), וְעַל יָדָם יִדְעוּ תְּמִיד מְתִי וְאִיפֹה הֵם צָרִיכִים לְנִסְעַ וְלַחֲנוּת בְּמַדְבָּר, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּמַדְבָּר ט'): "וּלְפִי הַעֲלוֹת הָעֲנָן מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרֵי-כֵן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּבִמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכְּן שֵׁם הָעֲנָן שֵׁם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", וְכַשֶּׁהֲגִיעַ הַזְּמַן לְנִסְעַ מִמְּקוֹם חֲנֻתָם, אֲזִי הִרְגִישׁוּ אִיף הַדְּבָקוֹת מוֹשְׁכַת אוֹתָם לְנִסְעַ הִלְאָה, וְכֵן כְּשֶׁהֲגִיעוּ לְמְקוֹם חֲנִיָּה, הִרְגִישׁוּ עַל-יְדֵי הַדְּבָקוֹת, שֶׁכָּאֵן צָרִיכִין לְהַתְעַכֵּב, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי שְׂזוּכָה לְקַדֵּשׁ וּלְטַהַר שְׂבַעַת הַנְּרוֹת שְׁלוֹ, שֶׁהֵם: שְׁתֵּי עֵינָיו, שְׁתֵּי אָזְנוֹ, שְׁנֵי נִקְבֵי חוֹטְמוֹ וּפִיו, כֵּן הוּא זוֹכֵה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַדְּבָקוֹת מִשְׂבַּעַה עֲנָנִים אֵלוֹ, וְעַל יָדָם נִשְׁפַּע עֲלָיו שֶׁפַע אֱלֹקֵי, עַד שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מְתִי וְאִיף לְנִסְעַ בְּכָל דְרָכָיו וְעֲנִינְיוֹ (עֵינ שֵׁם הַיֵּטֵב בְּתוֹרָה כ"א הַנ"ל).

ואמר מוהרא"ש נ"י: אָבֵל אֶף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל תְּלוּי בְּבַחֲרֵת הָאָדָם וְכַמְבָּאָר בְּפֵרוּשׁ הַ"אֹר הַחַיִּים" הַקְּדוּשׁ בְּפִסּוּק הַנִּ"ל: מִגִּיד שֶׁבַחֲן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ חִפְצִים בְּאֲשֶׁר יַחֲפֹץ ה', וּבִטְלוּ אֶת רְצוֹנָם לְגַמְרֵי לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁהֲרִגִישׁוּ עַל-יְדֵי עֲנִי הַכְּבוֹד שֶׁהֵם צְרִיכִים לְנִסְעֵ אוֹ לְחַנוּת, לֹא שֶׁאֵלוּ שְׂאֵלוֹת אוֹ סִפְקוֹת בְּדַבָּר, רַק מְסֵרוֹ עֲצָמָם לְגַמְרֵי לְדַבְּקוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָבֵל הָיוּ כְּאֵלוּ שֶׁהָיָה הָעֲנָן פּוֹלְטוֹן, וְכַמּוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַש"י עַל הַפִּסּוּק (דְּבָרִים כ"ה): "וַיִּזְנַב בְּךָ כָּל הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ", חֲסָרֵי כַח מַחֲמַת חֲטָאִים שֶׁהָיָה הָעֲנָן פּוֹלְטוֹן, עֵינַי שָׁם; כִּי אֵלוּ שֶׁהָיוּ רַחוּקִים מִן הַקְּדוּשָׁה לֹא זָכוּ לְהֶאָרָה וּדְבָקוֹת זֹה, לְהִרְגִישׁ תְּמִיד שֶׁכְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִתָּם, עִמָּם וְאֶצְלָם, וּמַחֲמַת זֶה הִיָּתָה לְעֲמֶלֶק אַחֲזִיזָה בָּהֶם, וְהָיָה יָכוֹל לְקַרֵּר אוֹתָם לְגַמְרֵי, וְלִכְן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזֹּכֵה לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ דְּבָקוֹת אֲמִתִּית בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְבִטֹּל אֶת רְצוֹנוֹ לְגַמְרֵי מִפְּנֵי הַדְּבָקוֹת הַזֶּה, וְאִזִּי תְּמִיד יֵלֵךְ לְבִטָּח דְּרָכּוֹ, וְאֶף פַּעַם לֹא יִכְשַׁל לְעוֹלָם.

ואמר אז מוהרא"ש נ"י, שֶׁעַקֵּר הַתְּקוּיָן וְהַתְּקוּהָ שֶׁל אֱלוֹהֵי-הַכַּחַשׁ שֶׁהָעֲנָן פּוֹלֵט אוֹתוֹן, הוּא רַק עַל-יְדֵי הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁהֵם יְכוּלִים לְהוֹרִיד עֲצָמָם אֲלֵיהֶם, וּלְהַחֲזִיר אוֹתָם לְתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה, וְהֵם בְּבַחֲרֵת מַחֲנֵה דָן, שֶׁהָיָה נִקְרָא מְאֹסָף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, הֵינּוּ שֶׁהָיָה עוֹסֵק תְּמִיד עִם אֱלוֹהֵי חַלּוּשֵׁי-הַכַּחַשׁ לְהַחֲזִירָם לְתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה, וְהַצְּדִיקִים הָאֵלוּ נִקְרָאִים בְּבַחֲרֵת דְּרֵי מָטָה, כִּי יֵשׁ לָהֶם הַכַּחַשׁ לְהוֹרִיד עֲצָמָם אֶל כָּל אֱלוֹהֵי הַמַּנְחִים בְּדִיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת מִמֶּשׁ, וּלְהוֹדִיעַ לָהֶם שֵׁם, שֶׁמֶלֶא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהֵם יְכוּלִים לְעֵלוֹת מִשָּׁם, וְלַחֲזוֹר אֶל דְּבָקוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֲמַת, וְהֵנָּה מִצַּד שְׁנֵי הֵיָה מַחֲנֵה שְׂבִט יְהוּדָה, שֶׁהָיוּ נוֹסְעִים רֵאשׁוֹנִים בְּנִסְיוֹת הַמַּחֲנוֹת, וְהֵם מְרִאִים עַל הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁהֵם בְּבַחֲרֵת דְּרֵי מַעְלָה, שֶׁהֵם מוֹדִיעִים וּמְגַלִּים לְכָל אֱלוֹהֵי שְׁעוֹסָקִים בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֲמַת, וְרוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמָם דְּבָקוֹת אֲמִתִּית, שֶׁלֹּא יִסְתַּפְּקוּ בְּמָה שֶׁזָּכוּ כְּבָר, רַק תְּמִיד יִמְשִׁיכוּ לְנִסְעֵ הַלָּאָה, כִּי תְּמִיד יֵשׁ דְּבָקוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלָה לְהַשִּׁיג, וְאוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַד אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית, וְרַבְּנוֹ יו"ל אוֹמֵר (עֵינַי לְקוּטֵי-מוֹהֲרָ"ן, חֵלֶק

ב', סימן ז'), שעקר השלמות היא לקשר שתי הבחינות הנ"ל ביחד, דהינו דרי מעלה ודרי מטה, ומצד אחד יהיה לאדם הפח להראות לכל דרי מעלה שעדין לא השיגו כלום, וצריכים להמשיך הלאה בעבודת השם יתברך, ומצד שני לגלות לכל דרי מטה שהם בתכלית הירידה והנפילה, שהם יכולים לדבק עצמם משם אל השם יתברך באמת, ולזאת מצינו במשפן, ששם היתה השראת השכינה והתגלות הדבקות, שהוא נבנה דיקא על ידי שני שבטים אלו: יהודה ודן, כי בצלאל בן אורי בן חור היה משבט יהודה ואהליאב בן אחיסמך היה משבט דן, ושניהם ביחד בנו את המשפן, וזה להראות, ששלמות הקדשה הוא לכלל שתי הבחינות האלו ביחד, ורק על ידם יכולים לדבק כל נשמות ישראל בו יתברך באמת.

(ואמר אז מוהרא"ש נ"י, ששתי בחינות אלו מרמזות בתוך עצם שמם, כי בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה מרמז על הדרי מעלה, כי בצלאל על שם בצל אל הית, הינו במדרגה עליונה, בן אורי — הינו בן אור, שמאיר תמיד באור אלקותו יתברך, בן חור — מלשון חור ופתח, שהמשיך אלקותו יתברך מלמעלה למטה דרך חור ונקב מהעולמות העליונים למטה יהודה, כי ביהודה יש כל האותיות של שם הוי"ה ברוף הוא, וזה מרמז על הצדיקים שהולכים תמיד בדבקות גדולה בו יתברך בגלוי נפלא ונורא מאד, ולאידך גיסא אהליאב הוא נוטריקון אהיה לי אב, הינו שהם מגלים רחמנותו יתברך, שהוא כאב המרחם על בנו, ורוצה לקרב אותו, אפלו אם נתרחק ממנו כמו שנתרחק, בן אחיסמך — הינו שהוא סומך כל הנופלים שנפלו ונתרחקו מן הקדשה, למטה דן — הינו בחינת השם אדנ"י המורה על דינים וגבורות, שהם יכולים להוריד עצמם אל תקף החשך וההסתרה של אלו המנחים בדיוטא התחתונה, ולהעלות אותם משם, עד שיחזרו וידבקו בו יתברך באמת, והם מתלבשים בכל מיני לבושים, כדי להגיע אל כל הירודים והנפולים); אשרי מי שזוכה להמשיך עצמו אחרי דבקות השם יתברך תמיד!

דבור

פעם אמר מוהרא"ש נ"י: כָּלֵל זֶה אִמְסַר בְּיַדְכֶם — אִיךָ תוֹכְלוּ לְהַפִּיר מִדְּבוּר הָאָדָם מִי הוּא? כְּשֶׁמְדַבְּרִים עִם אֶחָד דְּבוּרֵי אֱמוּנָה פְּשוּטָה, וְאוֹמְרִים לוֹ, שְׂמֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאִין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל וְכוּ', אִם הוּא שׁוֹמֵעַ וְשׁוֹתֵק וּמְתַלְהֵב בְּלִבּוֹ מְאֹד מִן הַדְּבוּרִים הָאֵלּוּ, זֶהוּ סִימָן שֶׁבְּשָׂרְשׁוֹ נִפְשׁוּ קְדוּשָׁה מְאֹד, וְהוּא כְּלִי מוֹכֵן לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ הַשְּׂגוֹת אֱלֻקוֹת, וְלִכֵּן מְצוּה לְהִרְבוֹת לְדַבֵּר עִמּוֹ כָּל מֵינֵי דְבוּרֵי אֱמוּנָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, וּבִדְבָרֵי תַפְעֵלוֹ אֲצִלוֹ הִרְבָּה, אֲבָל אִם מְדַבְּרִים עִמּוֹ הַדְּבוּרִים הָאֵלּוּ, וְהוּא אוֹמֵר כְּלֵאחֵר יָד: כֵּן, כֵּן, אֲנִי יוֹדֵעַ כְּבָר כָּל זֹאת, וְהוּא דְבָר פְּשוּט מְאֹד וְכוּ', זֶהוּ סִימָן שֶׁהוּא רְחוּק מְאֹד מִן הַקְּדוּשָׁה, וְלִבּוֹ וּמַחוֹ מְלֵא לְכַלּוֹף וְנֵאוּף וְכוּ', וְכָל הָאֱמוּנָה שְׁלוֹ חֲלוּשָׁה מְאֹד, וְאִינָה רַק מִן הַשְּׁפָה וְלַחוּץ.

וְהַסְבִּיר מוהרא"ש נ"י אֶת הָעֲנִיָּן יוֹתֵר, כִּי הִנֵּה מִי שֶׁמְחַפֵּשׁ וּמְבַקֵּשׁ אֱמוּנָה בְּאֵמֶת, אֲזִי כָּל מֵה שֶׁתְּדַבֵּר עִמּוֹ אֱמוּנָה פְּשוּטָה בְּיוֹתֵר, וְתִגְלָה לוֹ, שְׂגָם בְּמָקוֹם אֲשֶׁר הוּא נִמְצָא שָׁם יֵשׁ חֵיוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲזִי הוּא יִתְלַהֵב מְאֹד מִן הַדְּבוּרִים, וְיִשְׁתַּה בְּצִמָּא כָּל דְּבוּר שֶׁתְּדַבֵּר עִמּוֹ מֵעֲנִין זֶה, מֵה שֶׁאִין כֵּן מִי שֶׁהוּא רְחוּק מִהָאֵרֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְלִבּוֹ עָקָם וּמְבַלְבֵּל מְאֹד בְּכָל מֵינֵי קִשְׁיוֹת וּסְפָקוֹת, אִין לוֹ שׁוּם תְּפִיסָה כָּלֵל בְּדְבוּרִים פְּשוּטִים כְּאֵלֶּה, וְהוּא מְחַכֵּה שֶׁיָּבֹא אֶחָד וְיִסְבִּיר לוֹ כָּל מֵינֵי חֻקִּירוֹת וּמְשַׁכְּלוֹת בְּעֲנִין הָאֱמוּנָה, אֲבָל בְּאֵמֶת הוּא רְחוּק מִן הָאֱמוּנָה הַפְּשוּטָה לְגַמְרִי, וְאֶפְלוּ אִם יֹאמֵר בְּפִיו שֵׁשׁ לוֹ אֱמוּנָה, זֶהוּ רַק מִן הַשְּׁפָה וְלַחוּץ, אֲבָל אִין זֶה בְּתוֹף פְּנִימִיּוֹת לִבּוֹ כָּלֵל.

והזכיר מוהרא"ש נ"י את הספור הידוע על הרב הקדוש מבארדיטשוב ז"ל, שבשעה שחזר מללמד את דרכי החסידות מן המגיד ממעזריטש ז"ל, שאל אותו חותנו, מה למד שם, ואמר שלמד אצל המגיד, שיש אלקים בעולם, וצחק חותנו ואמר לו, הלא גם השפחה יודעת זאת, וקרא לשפחה ושאל אותה: "מי ברא את העולם?" ואמרה: "האלקים", ועל זה ענה ואמר הרב הקדוש מבארדיטשוב ז"ל לחותנו: "היא אומרת זאת, אבל אני יודע..." כי יש אחד אומר זאת בפיו, אבל לבו רחוק מזה מאד, אבל עקר שלמות האמונה שיהיה בלב שלם בכל לבו ונפשו, ומן הצורה שאדם מדבר, יכולים תכף-ומיד להבין איך הוא אוהז באמונתו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל-בן הצדיקים האמתיים הדבקים תמיד בקביעות עצומה באור האמונה הקדושה, הם תמיד מדברים דבורים פשוטים של אמונה, כגון "מלא כל הארץ כבודו", "ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל", וזהו כל עקר החיות שלהם, וכן בשעה שהם שומעים איזה דבור של אמונה פשוטה, אפלו שיהיה ממי שיהיה ואפלו מגוי, הם מתלהבים מאד, וממשיכים על עצמם נעם ערבות, זיו האמונה הקדושה, כי הם שומעים איך שכבודו יתברך צועק מכל הבריאה, ובאמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל.

ועל-פי זה פרש פעם מוהרא"ש נ"י בדרך צחות דבר נפלא בפרשת קרח, כי קרח אמר (במדבר ט"ז): כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה', ומדוע תתנשאו על קהל ה', וכתוב אחר-כך: וישמע משה ויפל על פניו, והנה יש לדקדק מה באמת כל-כך רע במה שאמר קרח: כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם השם, לכאורה האמת כן היא? ושנית, למה דיקא אז נפל משה רבנו על פניו כששמע דבורים אלו? אבל התרוץ הוא, שקרח באמת אמר אז דבור נפלא מאד, שכל העדה כלם קדושים ובתוכם השם, אבל הוא אמר את זה מן השפה ולחוץ בלי הרגשת פנימיות לבו כלל, וכמו

שְׂרוּאִים, שְׂבָאֵמֶת הוּא בְּעֵצְמוֹ לֹא נִתְעוֹרֵר מִזֶּה כָּלֵל, רַק אֲדַרְבָּה הַעֲזוּ פָּנָיו לְדַבֵּר כְּנֶגֶד מִשָּׁה, וּכְאֵלוֹ הוּא רוֹצֵה לְהַתְנַשְּׂאוֹת עַל הַצְּבוּר, אֲשֶׁר זֶה לֹא הִיָּה אֵמֶת כָּלֵל, אֲבָל מִשָּׁה רַבְּנוֹ תַּכְּף-וּמִיד כְּשֶׁשָּׁמַע דְּבוּר כֵּזֶה, שָׁפַל הָעֵדָה כָּלֵם קְדוּשִׁים וּבִתּוֹכָם הַשֵּׁם, נִתְּלַהֵב כָּל-כָּף מִזֶּה, עַד שֶׁנֶּפֶל עַל פָּנָיו בְּהַשְׁתַּטְּחוֹת גְּמוּרָה וּבִדְבָקוֹת וְהַתְּבַטְּלוֹת אֲמִתִּית לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, כִּי זוֹ הִיָּתָה מְדַרְגַת מִשָּׁה רַבְּנוֹ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שָׁפַל אֲמוֹנָתוֹ הִיָּתָה בְּפָנִימִיּוֹת נִפְשׁוֹ, וְלָקַח הַתְּעוֹרְרוֹת מִכָּל דְּבוּר שֶׁשָּׁמַע, לְהַדְבִּיק בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְלִכְן אֶפְלוּ מַדְבְּרֵי קֶרֶחַ קֶבֶל הַתְּעוֹרְרוֹת הַנִּזְכָּר, שֶׁגִּרְמָה לוֹ לְהַשְׁתַּטֵּחַ עַל פָּנָיו לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, מֵה שָּׂאִין בֶּן קֶרֶחַ רַק דְּבַר מִהַשְׁפָּה לַחוּץ, שָׁפַל הָעֵדָה כָּלֵם קְדוּשִׁים וּבִתּוֹכָם הַשֵּׁם, וְלֹא נִתְעוֹרֵר כָּלֵל, וּכְמוֹ-כֵן אִם בֶּן אָדָם שׁוֹמֵעַ דְּבוּרֵי אֲמוֹנָה, וְהוּא מִתְּלַהֵב מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁנִּתְבַּטַּל עַל-יְדֵי הַדְּבוּרִים, זֶהוּ סִימָן שֶׁנִּפְשׁוֹ טְהוֹרָה, לֹא-כֵן מִי שֶׁסֶתֵם מְדַבֵּר, זֶה סִימָן שֶׁנִּפְשׁוֹ אֵינָה טְהוֹרָה כָּלֵל.

וְסִיִּם מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁעַל-כֵּן זֹהִי מַצְוָה גְּדוּלָה וְנוֹרָאָה מְאֹד לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ לְדַבֵּר תָּמִיד דְּבוּרֵי אֲמוֹנָה פְּשוּטִים, וּמִזֶּה יִהְיֶה יָכוֹל לְהַכִּיר תַּכְּף-וּמִיד אִיפֹה חֲבֵרוֹ אוֹחֵז בְּעֵנִינִים אֵלוֹ, כִּי אִם הוּא יִקְבַּל מִמֶּנּוּ הַדְּבוּרִים, וְיִתְעוֹרֵר גַּם-כֵּן עַל יָדָם, זֶהוּ סִימָן עַל טְהַר לְבוֹ, וּכְדַאי לְהַמְשִׁיף לְדַבֵּר אֵלָיו, מֵה שָּׂאִין בֶּן מִי שְׂיַגִּיד, שֶׁהַדְּבָרִים הָאֵלוֹ הֵם פְּשוּטִים וִידוּעִים לְכָל, וְלָמָּה לָךְ לַחְזֹר עַל דְּבוּרִים אֵלוֹ כָּל-כָּף הַרְבֵּה פְּעָמִים, זֶהוּ סִימָן שֶׁהוּא רְחוּק מְאֹד מִן הָאֲמוֹנָה הַקְּדוּשָׁה, וְיִתְלוּצֵץ מְאֹד מִכָּל דְּבָרֶיךָ, וְלֹא יִקְבַּל אוֹתָם כָּלֵל, וְלִכְן חָבַל לָךְ לְבַזְּבוֹ אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁלָּךְ עִמּוֹ, יוֹתֵר טוֹב לְדַבֵּר עִם מִי שֶׁמוּכָן לְקַבֵּל דְּבוּרֵי אֲמוֹנָה וְיִרְאֵת שָׁמַיִם, וְאֵז תִּתְעוֹרְרוּ שְׂנִיכֶם בְּיַחַד, וְתִמְשִׁיכוּ עַל עֲצֻמְכֶם נַעֲם זִיו הָאֲמוֹנָה הַקְּדוּשָׁה.

דין תורה

מוהרא"ש נ"י דבר פעם מעסקי דין תורה בין אדם לחברו ואמר, שיש סימנים מבהקים לדעת עם מי הוא הצדק, ולכן דין טוב צריך להיות ממחה בדבר, לדעת היטב סימנים אלו, ולהוציא את הדין תורה בצדק ובמשפט בלי שום הערמה כלל, והזכיר אז את דברי האלשי"ך הקדוש על הפסוק (דברים א'): שמע בין אחיכם וכו', בין אחיכם דיקא, הינו שתוכל לשמע מבין בעלי דינים ומכתלי דבריהם עם מי הוא הצדק והישר, כי מי שיש לו עינים ואזנים טובות, הוא יכול לראות מן הדברים שבינם לבין עצמם מי צודק בדין.

ונתן מוהרא"ש נ"י דגמא אחת לזה, שאם רואים בדין תורה, שאחד מבעלי הדינים צועק ותובע כל הזמן, ואינו מניח את תביעתו אף לרגע אחד, והשני יושב בשתיקה ואינו עונה לו כלום, רק רוצה שיעשו הדינים פשרה ביניהם וכיוצא בזה, זהו סימן מבהק שהצדק עם הראשון, כי מי שבאמת מאבד את ממונו, הוא לא ינוח ולא ישקט אף רגע אחד, מה שאין כן השני בודאי שבע רצון, שיעשו פשרה ביניהם, כדי שירויח מה שאינו שלו, וכמו הדין תורה שהיה לפני שלמה המלך עם שתי נשים, שאשה אחת צעקה כל הזמן שיניחו את הילד, והשניה אמרה שיחתכו את הילד לשנים, ובזה ידע שלמה המלך תכף ומיד שהראשונה היא האמא האמתית.

והנה באותה העת שדבר מוהרא"ש נ"י שיחה זו, קרה מקרה לאחד מאנשי שלומנו בארץ ישראל, שהיה לו עסק ומסחר במכירת זין, והוא מסר לאיזה בן אדם שימכור את היין בשבילו, אבל האיש הזה הערים עליו לגמרי בכמה הערמות, וצעק אחר-כך שכל המקח הוא טעות, ורצה את המעות בחזרה, והנה האיש מאנשי שלומנו הפיר היטב את כל העול שעשה לו, ולא רצה להחזיר מעותיו, אבל הלה הלך וקרא לו לדין תורה, ובשעת הדין תורה טען בעל דינו

שְׁקָרִים רַבִּים מְאֹד, דְּבָרִים שֶׁלֹּא הָיוּ מֵעוֹלָם, אֲבָל הָאִישׁ מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ מִחֲמַת שֶׁהָיָה אִישׁ עֲדִין וְשָׁקֵט מְאֹד, וְגַם לֹא הָאָמִין שֶׁיִּכְוֹל לִהְיוֹת בְּעוֹלָם אִישׁ גִּנְבַּ וְשָׁקָרָן כְּזֶה, לְכֵן יָשַׁב כְּאֶבֶן דוּמָם, כְּמִי שֶׁהוּא נִבְהַל וּמִשְׁתוּמָם מִמְרָאָה עֵינָיו, וְלֹא יָדַע מַה לַעֲנוֹת כָּלֵל, וּמִחֲמַת שֶׁאֵין לַדִּין אֶלָּא מַה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת, וְרָאָה הַדִּין אֵיךְ שֶׁהָלָה צוֹעֵק וּמִשְׁתוֹלֵל עַל מְעוֹתָיו וְכוּ', וְהָלָה יוֹשֵׁב וְשׁוֹתֵק, לְכֵן פָּסַק הַהֲלָכָה לְטוֹבַת הָאִישׁ הַגִּנְבַּ הַנַּ"ל, וְגָמַר אֶת הַדִּין תוֹרָה.

וְהִנֵּה תַכְף-וּמְיָד אַחַר הַדִּין תוֹרָה הַנַּ"ל קָבַל הָאִישׁ מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִכְּתָב מֵאַחֵיו, שֶׁלְמַד בְּמַתִּיבְתָא הֵיכַל-הַקֹּדֶשׁ אֶצֶל מוֹהֲרָא"ש נ"י, וְהָיָה רָגִיל לְכַתֵּב לְאַחֵיו אֶת הַשִּׁיחוֹת וְהַתּוֹרוֹת שֶׁדִּבֶּר מוֹהֲרָא"ש נ"י בְּאוֹתָהּ הַעֵת, וּבְתוֹךְ הַדְּבוּרִים כָּתַב אֶת הַשִּׁיחָה, שֶׁהַדִּין יִכּוֹל לְהַפִּיר מִכְּתָלֵי בְּעֲלֵי דִינִים עִם מִי הוּא הַצָּדֵק, כִּי מִי שֶׁהוּא צוֹעֵק וְקוֹבֵל הַרְבֵּה עַל-פִּי-רַב עִמוֹ הַיֵּשֶׁר, וְכִשְׁקָרָא הַמְּכַתֵּב שֶׁל אַחֵיו תָּמָה עַל גְּדֹל הַהִשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית, שְׂזָמַן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכְּתָב זֶה, כִּי הֲלֹא זֶהוּ מִמֶּשׁ עֵינָיו, וְהַתְּחִיל לְהַתְּחַרֵּט לָמָּה הָיָה בְּטָלָן כְּזֶה, לִישֵׁב בְּשִׁתְיָקָה בְּדִין תוֹרָה, הֲלֹא הָיָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מַחְאוֹת וּצְעָקוֹת גְּדוֹלוֹת כְּנִגְדוֹ, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁזֶה הָיָה נִגְדַּ טְבָעוֹ, כִּי הָיָה אִישׁ עֲדִין וְשָׁקֵט מְאֹד, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה צָרִיךְ לְהַתְּגַבֵּר עַל טְבָעוֹ, וְנִכְנָס בּוֹ מְרִץ חֲדָשׁ שֶׁבּוֹדָאֵי עוֹד יִכּוֹל לְזַכּוֹת בְּדִין.

וְהֵלֶךְ וּמָצָא אֵיזָה עַד אֶחָד שֶׁהָיָה יִכּוֹל לְהַעֲיֵד לוֹ קֶצֶת עַל אַמַּתַּת הָעֵינָן, וְהֵלֶךְ בַּחֲזָרָה אֶל הַדִּין וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דִין תוֹרָה חֲדָשׁ, וְהִלְכוּ שְׁנֵית לְדִין תוֹרָה, וְאָז הִצִּיעַ אֶת כָּל טַעֲנוֹתָיו כְּרְאוּי בְּצַעֲקוֹת וּבְמַחְאוֹת גְּדוֹלוֹת, וּלְבִסוּף חֲזַר הַדִּין מֵהַפְּסָק הַנַּ"ל וּפָסַק הַדִּין תוֹרָה לְטוֹבַת הָאִישׁ מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וַיֵּצֵא הַמִּשְׁפָּט כְּצָדֵק וְכַדִּין.

וְכִשְׁשָׁמַע מוֹהֲרָא"ש נ"י מִכָּל הַסְּפוּר, אָמַר, שְׂמַן הַסֵּתֶם לֹא הָיָה הַדִּין מִמְּחָה כָּלֵל, כִּי רְאִישִׁית, אֵיךְ יִכּוֹלִים לְהַתְּחַרֵּט עַל פְּסָק שֶׁפָּסַק מִכְּבָר, וְשֵׁנִית, הַדִּין הָיָה צָרִיךְ לְהַפִּיר מִתְּחִלָּה שֶׁהִבְעֵל דִּין הַזֶּה הוּא

איש עדין ושקט מאד, ואינו מלמד לצעק ולעשות מחאות כמו האחר, ולכן לא היה לו להתפעל כלל מן הדבורים של הראשון, כי כל זה נכלל בתוך דברי האלשי"ף הקדוש הנ"ל על הפסוק: "שמוע בין אחיכם", שהדין צריך להכיר היטב בין האנשים מה טבעם וענינם, ועל-ידי-זה יכול להוציא לאור פסק דין פראוי, ולכן מן הסתם לא היה הדין ממחה כלל, אבל מוהרא"ש נ"י שמח ונהנה מאד, שעל-ידי העצה הזו למעשה זכה הנגזל לנצח בדין, ונפסק הדין תורה באמת ובאשר.

ולהרבה אנשים שהיה להם דין תורה יעץ מוהרא"ש נ"י ללמד כמה פעמים את המאמר בלקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ר"פ, ולומר על זה התפלה, ויקימו כל מה שנאמר שם, ועל-ידי-זה יצליחו בדין תורה.

דַּרְךְ אֶרֶץ

מוהרא"ש נ"י היה רגיל להזהיר את כל התלמידים על דרך ארץ, איך שיהיו נזהרים בכל דבריהם להתנהג בדרך ארץ גדול, ופעם אמר להם, שגם אחד מהדברים שיזהרו בו, שלא יהיו בבחינת "יוסלה הגלם", שעשה המהר"ל, כי הגלם הזה עשה המהר"ל על-ידי שמות ויחודים פידוע, שמקדם צר צורת אדם על-ידי מים ועפר, והכניס בו כח האש והרוח על-ידי שמות ויחודים, ועל-ידי-זה היה כלול מכל ארבעת היסודות: אש, מים, רוח, עפר, והיה לו כח חיוני כבן אדם ממש, רק כח הדבור לא היה לו, כי זה אי אפשר לבשר ודם, להכניס באיזה נברא את כח הדבור, וזה רק כח השם יתברך בתוך האדם לבד, כמו שכתוב (בראשית ב'): "ויהי האדם לגפש חיה" ותרגומו: לרוח ממללא, כי כח הדבור בא רק מהקדוש-ברוך-הוא

בְּעֶצְמוֹ, וְהִנֵּה עִם הַגֶּלֶם הַזֶּה הָיוּ אֲסוּרִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְשׁוֹם תְּשׁוּמִישׁ גִּשְׁמִי וּמַעֲשֵׂה חוֹל, וְהָיָה כָּל עֵקֶר תְּשׁוּמִישׁוֹ לְהַצִּיל אֶת הַיְהוּדִים מִרְצִיחוֹת הַגּוֹיִם, שֶׁהָיוּ שְׂכִיחוֹת מְאֹד בַּיָּמִים הָהֵם, וְהִנֵּה עוֹד חֶסְרוֹן אֶחָד הָיָה לַגֶּלֶם הַזֶּה, שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ כַּח הַצְּמִצּוֹם כָּלֵל, וּכְשִׁצּוּ אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת אֵיזָה דְבָר, הוּא הַמְּשִׁיף לַעֲשׂוֹתוֹ וְלֹא הַפְּסִיק כָּלֵל, וְלֹא הָיָה מוֹעִיל שׁוֹם דְבָר, רַק אִם הַמְּהַר"ל בְּעֶצְמוֹ צִוָּה לוֹ לְהַפְּסִיק וְאִז הַפְּסִיק...

וּפְעַם אַחַת אֲשֶׁתוֹ שֶׁל הַמְּהַר"ל הִשְׁתַּמְּשָׁה בּוֹ לְצַרְכֶּיהָ, וְצוּתָה אוֹתוֹ לְמַלֵּא כַּמָּה דְלֵי מַיִם, כְּדֵי לְכַבֵּשׁ לְכַבוֹד שְׂבַת, וְעֲזוּבָה אֲשֶׁת הַמְּהַר"ל אֶת הַבַּיִת לְזִמְן קֶצֶר, וּכְשִׁחֲזָרָה מְצָאָה אֶת כָּל הַבַּיִת מְלֵא בְּמַיִם, וְגַם נִשְׁפְּכוּ הַמַּיִם לְחוּץ, וְלֹא יָדְעָה מַה קָרָה עַד שֶׁנִּתְּוָדַע לָהּ, שֶׁהַגֶּלֶם הַזֶּה לֹא הִיָּתָה לוֹ דַּעַת לְצַמְצֵם וּלְהַפְּסִיק אֶת מְלֵאכְתּוֹ, עַד שִׁצּוּ לוֹ בְּפָרוּשׁ...

וְהַמְּשִׁיף מוֹהֲרָא"ש נ"י וְאָמַר: כִּי אֲנִי מְזַהֵר אֶתְכֶם, שֶׁלֹּא תִהְיֶה בְּבַחֲנֵינָת "יוֹסֵלָה הַגֶּלֶם" הַנַּ"ל, (כִּי הָיוּ קוֹרְאִים לַגֶּלֶם בְּשֵׁם "יוֹסֵלָה" כִּידוּעַ), הֵינּוּ שְׂאִין אֶתֶם יוֹדְעִים שׁוֹם צְמִצּוֹם וְהַגְּבֵלָה בְּעִבּוֹדְתְכֶם, כִּי אִפְלוּ בְּדָבָר מְצוּהָ וּבְדָבָר טוֹב צְרִיכִים כַּח הַצְּמִצּוֹם, לְדַעַת מְתִי לַעֲשׂוֹת וּמְתִי לְהַפְּסִיק, וּבְלִי כַּח הַצְּמִצּוֹם הָאָדָם אָבוֹד לְגַמְרִי.

וְנִתֵּן מוֹהֲרָא"ש נ"י אִז דְּגַמָּא לְדָבָר זֶה, כִּי כִּשְׁהָיוּ רוֹצִים הַתְּלַמִּידִים לְשַׁמֵּשׁ אֶת מוֹהֲרָא"ש נ"י, וְלְמַלֵּא לוֹ כּוֹס מַיִם לְשִׁתָּהּ וּכְיוֹצֵא בָּזָה, הָיוּ כְּאֵלוֹ שֶׁלֹּא יָדְעוּ מְתִי לְהַפְּסִיק, וְהָיוּ שׁוֹפְכִים לוֹ כּוֹס אַחַר כּוֹס, אַף־עַל־פִּי שְׁמוֹהֲרָא"ש נ"י לֹא הָיָה צָרִיף לָזֶה כָּלֵל, וְכֵן בְּכַמָּה עֲנִינִים אַחֲרִים, כְּמוֹ הַפְּצַת סִפְרֵי רַבְּנּוֹ ז"ל, שֶׁלֹּא הָיָה רוֹצֵה מוֹהֲרָא"ש נ"י שֶׁיִּלְכוּ לְמַכּוֹר סִפְרִים בְּגִשְׁם שׁוֹטֵף וּבְשֶׁלֶג, כִּי זֶה הָיָה רַק מְקַלְקֵל אֶת הַסִּפְרִים, וְכֵן בְּגִי־אָדָם אֵינָם רוֹצִים לַעֲמֹד בְּאִמְצַע הַרְחוּב כְּשִׁיּוֹרֵד גִּשְׁם חֲזָק, אֲבָל הָיוּ תְּלַמִּידִים כְּאֵלוֹ שֶׁלֹּא יָדְעוּ שׁוֹם גְּבוּל וְצְמִצּוֹם, וְהַפִּיצוּ גַם בְּזִמְנִים כְּאֵלוֹ, וְהִנֵּה לְמוֹהֲרָא"ש נ"י צַעַר

גדול מזה, והיה תמיד חוזר על הדבור הנ"ל, שמי שעושה בן הוא כמו "יוסלה גלם", שאינו יודע צמצום, וכל אלו הם רק עבודות פראיות (שקורין ווילדקייט) שאינו נלמד כלל בחדר של רבנו ז"ל.

והיה מוהרא"ש נ"י רגיל לומר, שאני מוחל על כל השמוש שאתם משמשים אותי, וכן על הפצת ספרי רבנו ז"ל, אם תהיו אנשים פראיים ולא תתנהגו בדרך ארץ, כי זה העקר אצל רבנו ז"ל — שיתנהגו בדרך ארץ גדול, וכמו שפעם אמר רבנו ז"ל: אלו היו יודעים העולם את הדרך ארץ שאני לומד עם אנשי, היו קיסרים ומלכים שולחים את בניהם אלי ללמד דרך ארץ.

וסים מוהרא"ש נ"י את השיחה אז, שדבר זה יהיה לכם ברור מאד, שהשגות רוחניות אלקות ועסק היחודים וכו' אינו הולך ביחד כלל עם פראות ועבודות משנות, ואם תראו בן אדם שמתנהג בפראות, ועושה כל מיני מעשים משנים, תדעו נאמנה, שאין לו שום תפיסה והשגה בהשגת רוחניות אלקות ובעסק שמות ויחודים, כי אין שני דברים אלו הולכים ביחד כלל, ואי אפשר לתפס אותם, כי אם בישוב הדעת גדול ונורא מאד, לא-כן מי שעבודתו היא בפראות ובלא ישוב הדעת ובלא שום צמצום וגבול, תדעו שהוא לא יותר מיוסלה הגלם, ואין בו שום דבר וכו', ואמר, שאת הידיעה הזו צריכים מאד לידע, כי לאחרונה כל גלם שאין לו שום צמצום וכו', ומתנהג בפראות וכו', ומניח את אשתו ואת ילדיו וכו', ורץ כל הלילה בשדה וכו', ואחר-כך ישן כל היום, קוראים לו עובד השם גדול... ובאמת אינו שום דבר, רק יוסלה הגלם...

דמיון

מוהרא"ש נ"י אמר, כי עקר הירידה והנפילה של האדם בזה

העולם, הוא רק מחמת כח המדמה, וכן המחלקת והמריבות בין אדם לחברו, הם מרב כח המדמה שנוכנס בו, כי תמיד מדמה כאלו חברו רוצה לעשות לו רע ולהזיקו, ובאמת הלה אינו מתכוון שום דבר רק הולך בתמימות, ועושה את כל עניניו בתמימות כפי דרכו, ואינו חושב אפלו ממך, וזה שיש לו דמיונות, הוא חושב שרוצים להזיק לו, ועל הדמיון הזה הוא בונה עוד דמיונות, וכך הוא הורס את חיי לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי הדמיון הוא חלי ומחלת עצבים, רחמנא לצלן, ומי שרק נכנס בזה, צריך רחמים רבים לצאת מזה, כי תכף ומיד כשאדם נכנס בדמיונות, על ידי זה נהרס לגמרי, עד שרוב המשגעים שהשתגעו, באו להם השגעונות רק על ידי רבוי הדמיונות שלהם, שדמו בדעתם כל מיני דמיונות וכו', ועל ידי זה באו למה שבאו, עד שנחלו לגמרי, ויושבים בבתי חולי נפש, ואחרים שלא אוחזים עוד במצב כזה, ההכרח להם להסתובב בין פסיכיאטרים ופסיכולוגים, והכל מרב מחלת הדמיון שנוכנסה בהם, שמדמים לעצמם כל מיני שטיות, זה מדמה לעצמו כאלו רודפים אותו ורוחות ושידים... וזה מדמה לעצמו ששומע קולות מהשמים... וזה מדמה לעצמו כאלו רוצים להרג אותו... וזה מדמה לעצמו כאלו מחפשים אותו, ושמים מכשירי האזנה בדירתו, עד שכל כך נכנס בדמיון הזה, שהוא ממש מפחד להיות בביתו, כי בודאי שומעים מה שהוא מדבר... (כאלו אין למדינה או לממשלה דאגות אחרות רק מה שקורה עמו...) ועוד בדומה דמיונות רבים שנוכנסים בבני אדם, וכל מיני שגעונות והבלים, ובפרטיות פגמי הברית, שבאים רק מחמת הדמיון, שמדמה בדעתו נשים וכו', רחמנא לישזבן, וכל מיני תמונות תועבה, ועל ידי זה בא למה שבא, ששופך זרעו לבטלה, רחמנא לישזבן, והורס את כל בריאות גופו לגמרי, ודעתו מתבלבלת, ונעשה מבהל ומבלבל לגמרי, עד שנופל בדכאון וביאוש גמור, והכל מרב הדמיונות שלו שנוכנסו בו, וכן להפך, יש בני אדם שמדמים

דמיונות, כאלו הם כבר הגיעו לאיזו דרגה, וכאלו הם בעלי מדרגה ובעלי השגה, ומבלבלים את דעתם של בני-אדם הפרוכים אחריהם, ועושים להם שטיפת מח, עד שאלו אשר פרוכים אחריהם חושבים, כי באמת הם בעלי מדרגה ובעלי השגה, ובפרטיות בשעה שהם מדברים גדולות, ששואלים בשמים... ומתעצזים עם המלאכים... ועוסקים בתקון נשמות... וכדומה כל מיני דמיונות והבלים והבלי הבלים שיש עכשו בעולם, אשר סתם מבלבלים את דעתם של אנשים תמימים, ועל-ידי-זה הורסים אותם לגמרי, ובאמת הכל דמיון גדול, כי מי שהוא באמת ירא השם ודבוק בו יתברך, הוא אף פעם לא ידבר גדולות, אלא תמיד ישפך שיחו ותפלתו אליו יתברך, ויהיה בוכה ומבכה שמים וארץ, שלכל ידחה ממנו יתברך, כי בזה העולם בנקל לפל בנוקבא דתהומא רבא על-ידי הדמיונות, הינו אפלו אדם שכבר זכה למה שזכה, והגיע למדרגות רבות בעבודת השם יתברך, ובאמת דבוק בו יתברך ומיוחד יחודים, אם לא ישמר על עצמו, רק ימשך אחר הדמיונות, הוא יכול לפל לנוקבא דתהומא רבא, כי צריכים מאד להזהר מקלפת הדמיונות, ורבנו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נ"ד), שפיותר מסתובב כח המדמה על שוני הלכות, כי אחד שהוא למדן גדול ומחדש חדושים, יכול לפל בטעיות גדולות, עד שיחשב בעצמו שהוא יותר גדול מהראשונים...

וספר לנו הרבה מאד מוהרא"ש נ"י בענינים אלה, איך שהוא ראה בעיניו למדנים גדולים, שלבסוף נפלו לנוקבא דתהומא רבא, דיקא על-ידי שדברו גדולות, אף שבאמת היו למדנים מפלגים, אף זה דבר על ה"מגן אברהם" וחלק עליו (עפרא לפומיהו), וזה דבר על ה"חתם סופר" וחלק עליו (עפרא לפומיהו), עד שפגש פעם מישהו שדבר גם על הרשב"א וחלק עליו (עפרא לפומיהו), ואמר מוהרא"ש נ"י, כי אלו באמת למדו הרבה תורה, והיו למדנים מפלגים, אף תכף-ומיד כששמע מפיהם התבטאיות כאלו, הבין תכף-ומיד שהם טמאים ומטמאים, ולא יחזיקו מעמד, וכן נתקיים, שבסוף אחד התגרש, לא עלינו, והשאיר אשה עם שבועה ילדים,

ואחד ירד מדעתו לגמרי והשתגע וקבל שבר עצבים, לא עלינו, ואחד יצא לגמרי לתרבות רעה, וכל זה ראה מוהרא"ש נ"י בעיניו, ואז הבין היטב מה שרפנו ז"ל אומר, שביותר כח המדמה מסובב אחר שוני הלכות, כי נדמה לאדם שהוא כבר למדן הכי גדול, ועל-כן הוא יכול לחלק על הראשונים, ומכל שכן על גדולי האחרונים, ובאמת מי שלומד תורה לשמה, הוא בא לבטול אמתו, ויודע אשר הראשונים וגדולי האחרונים קטנם עבה ממתנו, ועקר למוד תורה לשמה יהיה לשם אל עולם, לא להתיהר ולקנטר, ולא לדבר על גדולי הגאונים שמדורות עברו, ומוציאים בספרים הקדושים שכשהגאונים מתוכחים בהלכה על איזה גאון שהיה בדור שלפניהם מכל שכן על גדולי האחרונים, ומכל שכן וכל שכן על הראשונים, הם כותבים לשונות נפלאים בדרך ארץ גדול, כגון: עפר ואפר אני תחת כפות רגליו, ואיני מבין את קשיתו וכי, הרי אני כבור ואיני מבין דבריו וכי, וכדומה לשונות שמבטלים את עצמם לגמרי, כדי להבין דעת גדולי האחרונים, ומכל שכן גדולי הראשונים, וזה סימן שלומדים תורה לשמה, ותכף-ומיד כשאדם מתחיל לדבר על גדולי האחרונים, ומכל שכן על הראשונים, סימן שמסבב עם דמיונות, וכודאי סוף כל סוף ישתגע או יצא לתרבות רעה, רחמנא לצלן, וכמו-כן בענין מדרגות והשגות, תכף-ומיד כשאדם מתחיל לדבר ממדרגתו, צריכים לדעת שהוא שקרן גדול, והוא מלא חטאות נעורים, והלואי שייזכה לכבס ולנקות חטא אחד שלו מכל שכן רבוי חטאיו ועוונותיו, ובפרט בדור זה, אשר נמצאו כל מיני בעלי תאוות ומדות רעות, אשר שקועים בכל מיני לכלוכים וזיהמות, וזה רק אתמול שהיו מה שהיו, וכבר מדברים היום גדולות, וכל זה בא מקלפת הדמיון, (והאריך מוהרא"ש נ"י בדברים אלו הרבה מאד).

ופעם אחת היה אצלו אברך, שהסתובב אצלו עוד בימי ילדותו, וגדל אצלו כמה שנים, ובאמת התמיד בתורה ועבודה, וקבל ממנו הרבה מאד אף לבסוף שמע מוהרא"ש נ"י שהוא מתחיל לדבר גדולות, שמתים ונפטרים באים אצלו בעבור תקון... והוא מדבר עם

דן בן יעקב... והרמ"א בעצמו נתן לו סמיכה... אז הבין תכף-ומיד, שבאברך הזה נדבקה קלפת הדמיונות ונעשה בעל דמיון, אזי מוהרא"ש נ"י דבר עמו כמה פעמים והזהירו: תדע אם תמשיך בדברים כאלו לבסוף תשתגע וכו', או תשגע אנשים וכו', ותדע אשר צריכים לבקש בכל יום ממנו יתברך רחמים ותחנונים שלא ידבק בו היצר הרע הנקרא דמיון וכח המדמה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"ה), וכשהלה לא רצה לקבל את דבריו, אז גרשו מוהרא"ש נ"י בכזיונות, ואמר לו: אל תבוא אלי יותר, אני לא רוצה לראות אותך, ולבסוף יתגלה קלונו ברבים... וידעו בני אדם מי אתה... ואחר-כך דבר עמנו מוהרא"ש נ"י הרבה מאד מאד בענין זה, איך שצריכים להזהר מאד מקלפת הדמיונות, שהורסת את האדם לגמרי עד שמוציאה אותו לגמרי מדעתו, עד שיכול לחשב על עצמו דברים כאלו, ובפרט אברך שבתחלה היה מלא חטאות נעורים, והיה פגום מאד וכו', ולבסוף בשמוהרא"ש נ"י הכניס בו סדר דרך הלמוד ולמד הרבה, כבר מתחיל לדבר גדולות, כאלו שדן בן יעקב מדבר עמו... והרמ"א נתן לו סמיכה... וצדיקים באים לקבל אצלו תקיין, הבין תכף-ומיד מוהרא"ש נ"י שהאברך הזה פשוט נשתגע מרב גאות וכו', ואמר, שבסוף יתגלה קלונו ברבים (השם ישמרנו).

וספר לנו מוהרא"ש נ"י מה גדל האמת של רבנו ז"ל, שיפיר את עצמו באמת, ובאיזה מעמד ומצב הוא נמצא, ויתבודד בכל יום עמו יתברך, וישפט את עצמו לפניו יתברך איך ובמה מבלה את ימיו ושנותיו, ויתביש מאד מאד מלפניו יתברך, כי את בני-אדם יכולים להטעות מאד, יכולים לשכנע אותם שאלהיו הנביא בא ללמד עמו... וכאלו מדבר עם דן בן יעקב... אבל את הקדוש-ברוך-הוא אי אפשר להטעות כלל, כי הוא צופה נסתרות ויודע מה בחדשוכא וכו', ועל-כן עקר האמת של רבנו ז"ל היא — תפלה והתבודדות, לשפט את עצמו תמיד, ולדבק עצמו כל-כך עמו יתברך, עד שירגיש את הבושה על פניו, כמו שאמר פעם רבנו ז"ל למוהרנ"ת ז"ל בזו הלשון: "ווערסטו ריין רויט פאר השם יתברך?", האם אתה נעשה

אדם לפני השם יתברך? הינו כשאחד מתבייש מזלתו אזלא חנרא ואתא סומקא, שנעשה אדם מרב בושה, ורצה רבנו ז"ל להחדיר במוהרנ"ת ז"ל את הדבקות בו יתברך, שיהיה כל-כך דבוק בו יתברך, עד שיתבייש ממנו יתברך, וירגיש את הבושה על פניו, וזוהי האמת של רבנו ז"ל, ולא שידבר האדם גדולות ונפלאות, ובפרט בשעה שהוא באמת מלכלך בחטאים ובעוונות, וחטאות הנעורים מסריחים ממנו, רחמנא לישזבן.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, אשר הרבי רבי אלימלך מליזענסק, זכותו יגן עלינו, היה חדוש נפלא בדבר זה, אף שהיה בעל מדרגה ובעל השגה נורא ונפלא מאד, שאין לנו שום השגה בו כלל, וכמו שאמר רבנו ז"ל, שאף שהספר הקדוש והנורא "נעם אלימלך" הוא ספר מלא מדרגות גבוהות מאד, עם כל זאת הבעל מחבר הרבה יותר גדול מספרו, ומקבל בין אנשי שלומנו מפי רבנו ז"ל, שאחד מהזקנים במעשה מהשבעה בעטלרס מיום א' סוכב על הרבי רבי אלימלך מליזענסק, זכותו יגן עלינו, ואף-על-פי-כן היה תמיד בוכה ומבכה שמים וארץ ברבים, ומבייש את עצמו ברבים, "איך אני נראה ומי אני", והחדיר דבר זה בין תלמידיו, עד שרחץ אותם לגמרי, שלא יהיה בהם שום שמץ של ישות וגאות, ודבר זה עשה לתלמידיו שהיו בעצמם קדושים עליונים, עובדי השם, דבוקים בו יתברך בדבקות אמת, שיגעו בעבודת השם יתברך ימים ושנים, עם כל זאת רצה לעקר מהם את השמץ דשמץ של ישות וגאות, אשר באמת לא היה אצלם שום דבר פידוע, אשר תלמידיו היו שרפים מרב התלהבותם בדבקות הבורא, עם כל זאת רצה להחדיר ולהטביע בהם, שגם הם יקימו תלמידים כאלו, שיהיו נקיים מכל מיני דמיונות, וסיים מוהרא"ש נ"י, כי רואים בחוש בספרו הקדוש והנורא "נעם אלימלך", איך שכל הספר מדבר מגדלת הבורא יתברך ומשפלות עצמו, איך שהצדיק צריך תמיד להסתכל בגדלת הבורא יתברך, ועל שפלות עצמו, ועל דבר זה סוכב כל הספר.

וסיים מוהרא"ש נ"י: תהלה לאל, יש לנו את רבנו ז"ל, שהוא רבי של לפני מאתיים שנה, אשר אם רק נסלק את חכמתנו ותבונתנו ונדעתנו, ונצית אותו בתמימות ובפשיטות גמורה, אז יאיר בנו אורו הגנוז גם-כֵּן, ונזכה להגיע למדרגות גדולות בעבודת השם יתברך, ועקר המדרגה להתחיל להסתפל על עצמו, היכן הוא עומד בארבעה יסודותיו, אשר משם נמשכות כל התאוות והמדות הרעות: עצבות ועצלות ותאות נאוף וממון ואכילה ושתייה, שיהיה זולל וסובא ודברים בטלים ולשון-הרע ורכילות וגאווה וגדלות (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'), כי מארבעת היסודות, משם נמשכו כל התאוות והמדות הרעות, וכשאדם זוכה להתקרב אל הצדיק האמת, אזי הוא פותח לו את העינים, שיתחיל להסתפל בגדלת הבורא יתברך שמו, ויזכה לראות באורות צחצחות השגות אלקותו יתברך וכו', והעקר להסתפל על עצמו איך הוא מתנהג, ואיך ברר וזכך את המדות והיסודות שלו אש, מים, ריח, עפר (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ס"ז), וסיים מוהרא"ש נ"י, שדבר זה רואים בחוש, אשר מי שזוכה להתמיד בדברי רבנו ז"ל, ומכניס את עצמו בתוך תורתו הקדושה, ומסלק את חכמתו בינתו ודעתו לגמרי, אזי הוא מקבל מרבנו ז"ל דברים נוראים ונפלאים מאד, אפלו היום, שזה כבר כמה וכמה דורות מרבנו ז"ל, כי מי ששוקד בדברי רבנו ז"ל, ומתבודד בכל יום על כל תורה ותורה בלקוטי-מוהר"ן, ומשתדל להתנהג על-פי דרכי עצותיו של רבנו ז"ל, והוא חי ונושם את חזיו עם רבנו ז"ל, על-ידי-זה רבנו ז"ל חי אצלו, ויש לו רבי מעלמא דאתי, רבי מלפני מאתיים שנה, אשרי אנשי שלומנו היקרים, שאינם מטעים את עצמם, רק שוקדים בספרי רבנו ז"ל, ומתבודדים בכל יום.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאי אפשר לצאת מהדמיונות, כי אם על-ידי רבוי שקידה בלקוטי-מוהר"ן ובתפלה והתבודדות, כי כשאדם שוקד על ספרו של רבנו ז"ל נפתחת קשיות גידיו, וכבר מסתפל בצורה אחרת על כל החיים שלו, ומכל שכן כשאדם זוכה גם להתבודד עמו יתברך, ומפרש את כל שיחתו אליו יתברך בכל יום

ויום, ושופט את עצמו על כל דבר ודבר מה הוא עושה, על-ידי-זה
 יזכה להיות נקי מכל מיני דמיונות, ויזכה לחזות בנעם הו"ה ולבקר
 בהיכלו תמיד.

ואף-על-פי-כן תמיד מזהירנו מוהרא"ש נ"י לברח מכל מיני
 צבועים המדברים גדולות בשעה שהם עדין מלאים צוֹאֵה... וזרע
 לבטלה, רחמנא לישזכן, וצריכים לבקש ממנו יתברך, שלא יפל
 בפח יקוש בזה של איזה בעל דמיון, כי בלא תורה, הפל הכל
 ורעות רוח ואלו בעלי הדמיונות, שונאים מאד תורה, ועל-כן בנקל
 להם לטמטם את בני-אדם, כי בלא תורה האדם הוא בעל דמיון
 גדול, לא-כן כשאדם מתמיד בלמוד התורה הקדושה: מקרא, משנה,
 גמרא, מדרש, ספרי הזוהר והתקונים וכל ספרי הפוסקים וכו', אוחז
 לא יוכלו להטעות, כי תכף-ומיד רואה ומבין, שזה סתם בור ובעל
 גאוה המדבר גדולות והוא מסכן גדול, ומפל שכן אלו הפראים
 והמשגעים, הם בעלי דמיונות ולא עובדי השם... אשרי מי שבורח
 מצבועים ושרגנים, ומדבק עצמו אל יראים אמתיים, ואז טוב לו
 כל הימים.

התבודדות

מוהרא"ש נ"י אומר תמיד: כשאדם מדבר אליו יתברך, נגאל
 מכל צרותיו, כי כל זמן שעדין אינו מדבר אליו יתברך, ואינו חוקק
 בדעתו ומחו, שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל עדין, הוא נע
 ונד, הינו כי תמיד מחפש מי יכול לעזר לי, מי יכול לחזק אותי וכו',
 מה שאין כן אם נסבם בדעת האדם, שאין שום מציאות בלעדיו
 יתברך כלל, ורק הוא יתברך יכול לעזר לו, ורק אליו אני צריך
 לדבר, מיד נגאל מכל צרותיו, וזה יהיה גלוי משיח, שיפתח לכל

אחד את הפה לדבר אליו יתברך, כי משיח נקרא על שם משיח אלמים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: צריך להרגיל את עצמו כל-כף לדבר עמו יתברך, עד שלא יוכל לחיות ממש בלי לדבר עמו יתברך, אשר לכן נקראת תפלה בחינת חטם (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), כי כמו שעקר החיות של האדם היא על-ידי הנשימה בחוטמו, ואם יסתמו לו את חוטמו לא יוכל לחיות, כמו-כן בענין התפלה, צריך להרגיל את עצמו כל-כף בתפלה ובקשה אליו יתברך, עד שזה יהיה עקר חיותו, ולא יוכל להיות בלי זה כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: ענין התפלה נקרא חטם גם על שם ארץ אפים שהוא ענין החטם, כי אם אדם מתחיל להתפלל, ירצה לראות ישועה, וצריך סבלנות גדולה לחכות לישועה, כי יש תפלה שנענית ליום ויש לשבוע ויש לחדש ויש לארבעים יום ויש לשנה וכו', ועקר החכמה היא אף פעם לא להתנאש מתפלה, רק להמשיך להתפלל אליו יתברך, כי בודאי בסופו של דבר יזכה לפעל מה שצריך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר אמונה ותקון הברית תלויים ביחד, הינו כי מי שפגם בכריתו, אין לו אמונה בשלמות וכו', כי עקר האמונה הוא כפי שזוכה לזכך את שכלו, ומכניס בו אלקות, שאז זוכה לזכך את לבושי המוח, וזוכה לגלוי אלקות, אך כשמלכלך את מחו בהרהורים רעים וכו', על-ידי-זה מתרחק ממנו יתברך ואין לו אמונה, וכמו שמביא רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ל"א) את הפסוק "ובריתי נאמנת לו", הינו כי אמונה וברית תלויות אחת בתברתה, ועל-ידי שרחוק מאמונה, ממילא רחוק מתפלה והתבודדות.

ואמר מוהרא"ש נ"י: יש בני-אדם שאומרים שהם רחוקים מאד ממנו יתברך וכו', ובאמת לא שיך לומר אני רחוק מהקדוש-ברוך-הוא, כי הוא יתברך מלא כל הארץ כבודו, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות, וכמו שאמר דוד המלך (תהלים קל"ט): "אנה אלף מרוחק ואנה מפניך אברח, אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך" וכו', אך כל מי שחטא ופגם בפרט בפגם הברית שקלקל את מחשבתו, האמונה הקדושה כבויה אצלו, ומרגיש כביכול שהוא רחוק ממנו יתברך, ואינו מרגיש את אורו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם זוכה למח חזק, אזי שום דבר אינו יכול לבלבל אותו, וכמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ע"ב), שמי שיש לו שכל, אפלו אם תתבע אותו אשה יפה במקום סתר שיהיה בכחו למלא תאוותו וכו', הכל אצלו כצחוק והבל, ואינו מבלבלו כלל, כי דבוק בו יתברך, ותמיד מדבר אליו יתברך, ומה שיך להפריד ולעשות איזו מציאות ממשהו חוץ ממנו יתברך, ומי שפגום יותר ויותר, מחו פגום ואמונתו נפגמה, והוא רחמנא לצלן, מסגל לכל מיני תועבות רעות ועברות, השם ישמר.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שפגם בפגם הברית, נמצא בגלות, וככל שנמצא יותר בגלות, פן מרגיש את עצמו יותר רחוק ממנו יתברך, וכשמרגיש עצמו רחוק ממנו יתברך, ממילא לא תפיל אליו יתברך, ולא עוד אלא שכל הענין של תפלה נראה בעיניו כחוכא וטלולא, ואומר שזה דמיון וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אם רואים בן אדם צוחק מענין התפלה וההתבודדות — לדבר אליו יתברך, סימן שהוא פגום בכריתו, אחרת לא היה צוחק מתפלה, כי תפלה תלויה באמונה ואמונה תלויה בברית.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כל עקר הרחוק של האדם ממנו יתברך, הוא רק מחמת שאינו נותן לו יתברך תודה והודאה, ואינו מכיר בתסדים שעושה עמו הקדוש-ברוך-הוא, שעל-ידי-זה מתרחק מתפלה לגמרי, כי בתפלה צריכים שני דברים: א. לתת תודה והודאה על העבר. ב. בקשה על להבא.

ואמר מוהרא"ש נ"י: הרי בכל בקר אנו מברכים ברכות השחר, ואומרים ברכת "פוקח עורים, ומלביש ערמים, והמכין מצעדי גבור" וכו', ואף אחד אינו חושב שהנה הוא יתברך עושה עמי תסדים ורחמים גדולים בכל רגע ורגע, כי מה הייתי עושה, רחמנא לצלן, אם לא היו לי עינים, ולא הייתי יכול לראות, או, רחמנא לצלן, אם לא היו לי רגלים, ולא הייתי יכול ללכת, או, רחמנא לצלן, לא היה לי מה ללבש וכו', ובנדאי האדם צריך עדין ישועות רבות, וחסרים לו עדין דברים, אבל אם מרגיל את עצמו על-כל-פנים להודות לו יתברך על כל החסד הנפלא שעושה עמו, שיש לו עינים ורגלים וכן שאר האיברים, ושהוא בריא, ואשתו וילדיו בריאים וכו', יבין וידע שהוא יתברך עושה לו חסד גדול שהוא חי וכו', ויתרחב לבו לבקש על להבא וכו', אף עקר הצרה והבעיה היא, שאנשים אינם מסתכלים ואינם חושבים בצורה כזאת, רק אומרים שחייבים להם, וצריך לתת להם וכו', ויש להם טענות וקשיות וספקות עליו יתברך, עד שבורחים ממנו יתברך, אשר באמת לא שיה כל הענין הזה של לברח ממנו יתברך, כי מלא כל הארץ כבודו וכו', אף מחמת שכל-כף נכנסו במחו קשיות וספקות עליו יתברך, חושב שיכול לברח ממנו יתברך, ואז בנדאי יהיה לו יותר טוב, אשר באמת אין שטות יותר גדולה מזו, נמצא, שעקר רחוק האדם הוא מחמת שאינו מחפש את חסדי השם יתברך, שעושה עמו תמיד, ועל-ידי-זה נופל בעצמו, עד שמתרחק ממנו יתברך לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כל הסבה שבני-אדם מתרשלים מתפלה, היא רק מחמת שאינם מרגילים את עצמם לתת תודה והודאה אליו

יתברך, כי אם היו נותנים בכל פעם תודה והודאה אליו יתברך על כל החסדים והרחמים שעשה עמם, היה מתרחב לבם והיו מבקשים על להבא כל מה שצריכים, אף מחמת שאינם נותנים תודה והודאה, אזי נופלים בקטנות המחין, וחושבים שפבר סוף העולם וכו', ומתרחקים על-ידי-זה מתפלה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: יש דבור מרבנו ז"ל, שאם שואלים אדם מה שלומו ומה נשמע וכו', ואומר שרע לו ומר לו ויש לו צרות ויסורים, משמים אומרים: "האם שכחת את כל החסדים והרחמים שעושים עמך וכו', ואתה אומר שמר לך וחשך לך, עוד נראה לך מהי מרירות ומהו חשך באמת", ועל-ידי-זה ממשיך על עצמו, רחמנא לצלן, כל מיני דינים, מה שאין פן אם מרגיל את עצמו תמיד לומר: "ברוך השם, הפל טוב, תודה לאל, הפל בסדר" וכו', אומרים משמים: "הרי האדם הזה מלא צרות ויסורים וכו', ובכל אפן אומר שטוב לו וכו', נראה לו מה זה טוב אמתי" וכו', ועל-ידי-זה ממשיך על עצמו רחמים וחסדים; אשרי לו!

ואמר מוהרא"ש נ"י, יש מכתב שכתב הבעל-שם-טוב הקדוש לגיסו רבי גרשון קיטובר, ששם כתוב, שהיתה לו עלית נשמה להיכל משיח, ושאל את משיח אימתי קאתי מר? ואמר לו: כשיפוצו מעינותיך חוצה, ויכלו לעשות עליות נשמה ויחודים כמותך, אז יכלו כל הקלפות, והנה העולם תפס רק חצי מזה ואומר: אימתי קאתי מר? לכשיפוצו מעינותיך חוצה, אף באמת צריך גם את החצי השני.

ואמר מוהרא"ש נ"י: ענין עליות נשמה ויחודים וכו', לכל זה זוכים רק על-ידי תפלה והתבודדות, כי מי שמרגיל את עצמו לדבר הרבה עמו יתברך, לאט לאט מוצף את מחו, עד שזוכה שמאיר לפני עיניו שם הנ"ה ברוך הוא, שזה סימן שפבר חזר בתשובה ונתקבלה תשובתו (עין נעם אלימלך פרשת נח), וכן יזכה שיפתח מחו

ויוכל לזכות לעליות נשמה, פי מחו יאיר באור נורא ונפלא, ולכן
 בודאי צריכים להשתדל שיפוצו מעינותיך חוצה, לגלות ולפרסם
 בכל העולם פלו את האור הגנוז וכו', אף צריכים גם את החצי
 השני, והוא — להתבודד אליו יתברך ולהדבק בו, שאז יזכה לכל
 השאר, ואז יכלו כל הקלפות; אשרי לו!

וסים מוהרא"ש נ"י ואמר: אשרי מי שמרגיל את עצמו
 בהתבודדות, ומרבה בתודה והודאה אליו יתברך, שעל-ידי-זה
 תתרחב דעתו ויפתח מחו, ויזכה לאור נורא ונפלא, לגלוי אורו
 יתברך, ואז יחיה חיים אחרים לגמרי, ואף אחד לא יוכל לבלבל
 אותו פלל, רק יחיה את חיו חיים טובים ונעימים תמיד; אשרי
 המכניס למודים אלו בדעתו ובמחו, אשרי לו ואשרי חלקו!

היכל-הקדש

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר כל מי שנקרא על שם רבנו ז"ל,
 צריך מאד מאד להזהר שלא יהיה, חס ושלום, חלול השם על ידו,
 כי הרי לא ידברו על האדם הפרטי שעשה את החלול השם, רק
 ידברו על רבנו ז"ל, ויאמרו שאנשיו משגעים וכו', וכן אמר רבנו
 ז"ל (ספר המדות, אות צדיק, סימן ס"ט): מי שאוהב את הצדיק, צריך
 להזהר שלא יצא שם רע על הצדיק.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בכל הדורות תמיד היה איזה משגע
 שהסתובב בין אנשי שלומנו, ואנשי שלומנו מאד סבלו מזה, כי
 מיד אמרו: אתם רואים, זהו ברסלבר חסיד, ואלו הם הנהגותיהם
 של חסידי ברסלוב, והוציאו שם רע על אנשי שלומנו בעולם וכו'.

וספר מוהרא"ש נ"י, שבתחלת התקרבותו כשהיה בחור צעיר, היו לו הרבה מניעות להתקרב אל רבנו ז"ל, שמנעו אותו אביו ומשפחתו וכו', והכל מחמת שהיה איזה בחור מבגור, שהיה משגע והסתובב בין אנשי שלומנו, אף שלא היתה לו שום שיכות עמם כלל, אף היה יבא ועושה מהפכה וכו', וכלם אמרו שהוא מאנשי שלומנו, ודרך היתה לבוא למירון לציון רבי שמעון בר יוחאי, ולצעק שם: רבי שמעון א אידוף (והתפון שדוף, אף מחמת בוששה לא אמר את המלה שדוף רק אמר אידוף), כי היה בחור מבגור ורצה שדוף, והוציא שם רע על אנשי שלומנו היקרים, כי כלם אמרו: הנה ברסלבר משגע וכו', ועד היום עוד יודעים על המשגע הזה בעולם וכו', כי הוציא שם רע גדול, וכך היה בכל הדורות שהיה בא איזה משגע בין אנשי שלומנו, אשר באמת לא היתה לו שום שיכות עמם כלל והוציא שם רע, והעולם התרחק מחמת המשגע הזה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהוא מאד מאד מקפיד שב"היכל-הקדש" לא יהיו משגעים וכו', חס ושלום, ואמר: הרי העולם ממילא ידבר, על כל פנים צריכים לראות שאנחנו לא נגרם שם רע שיהיה להם על מה לדבר.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאינו מתבייש באף תלמיד "היכל-הקדש", כי למדו ב"היכל-הקדש" למודים כאלו שאין להם מה להתבייש כלל, אפלו מהישיבות של הגאונים וכו' הכי גדולים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בודאי גם ל"היכל-הקדש" נכנסים כל מיני הולכי בטל וכו', אבל אני איני מתבייש בתלמידי "היכל-הקדש", כי את הלמוד שקבלו ב"היכל-הקדש" לא יקבלו מאף ראש ישיבה וכו' בעולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: הלמודים שמקבלים ב"היכל-הקדש" הם למודים גם בגשמיות, הינו חוץ מהגלוי רוחניות חיות אלקות שזוכים לשמע ב"היכל-הקדש" וכו', גם מקבלים עצות נוראות ונפלאות בגשמיות, איך לעבר את זה העולם בשלום.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כל מי שלקח את הלמודים שקבל בהיכל-הקדש וצית וכו', בודאי אינו מתחרט, פי בודאי זכה כבר לסיים ששה סדרי משנה, וכל שכן אם זוכה ללמד ח"י פרקים משניות בכל יום, וזוכה לסיים בכל חדש משניות, וברוך השם, יש שזכו כבר לסיים עשר פעמים וחמשים פעם ומאה פעם וכו' וכו', וכן מי שאינו מטעה את עצמו ולומד ש"ס, בודאי יזכה לסיים, וכן שלחן ערוך ומדרשים וזהר ותקונים וכו' וכו', אשר את הנעם של זה אי אפשר לתאר ולשער כלל, אשרי מי שאינו מטעה את עצמו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אנשים מבחוץ יכולים לצחק על על הדבורים האלו וכו', ולומר האם גם זה כבר נקרא למוד וכו', ולבטל הכל במחי יד, אבל כשיצאו מזה העולם, אז יסתכלו ויראו מה יש להם ביד, ומה יש ביד למי שצית את רבנו ז"ל, ואז יראו את החלוק.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כל תלמיד מתלמידי "היכל-הקדש" צריך לקבל את הנקדה של תורה, הינו להתמיד בלמוד התורה על-פי סדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, וכאשר רק יש לו איזה זמן פנוי יחטף איזה למוד משניות או יאמר תהלים וכו', כי רק זה נשאר לאדם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כמו שאוכלים ושותים בגשמיות בכל יום ויום, כך צריך לראות שלא להטעות את עצמו, ולחטף בכל יום איזה למוד משניות וכו', ולומר תהלים, וכמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן, סימן כ"ג): אשרי מי שאוכל בכל יום כמה פרקים משניות, ושותה כמה מזמורי תהלים ומתלבש במצוות, ומכל שכן מי שזוכה

לסיים בכל יום כמה דפים גמרא וכמה סימנים בשלחן ערוך וזהו ותקונים ומדרשים, וכן מתבודד בכל יום אליו יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו, כי רק זה מה שנשאָר לאדם, ורק את הלמודים האלו מקבלים ב"היכל-הקדש".

ואמר מוהרא"ש נ"י: אני איני מתבייש משום תלמיד "היכל-הקדש", כי כלם יצאו מ"היכל-הקדש" עם הקדמות נוראות ונפלאות וכו' וכו', ומה יכולים לעשות אם אחר-כך בא הסמ"ך-מ"ם, ועשה עמהם מה שעשה, הרי זו היא כבר הבעיה שלהם, אבל כל מי שיצא מ"היכל-הקדש" יצא עם למודים טובים ונפלאים וכו'.

וספר מוהרא"ש נ"י על תלמיד "היכל-הקדש" אחד, שבהיותו בחור היו לו בזיונות נוראים מאביו וכו', ועכשו, ברוך השם, כבר התחתן ויש לו ילדים וכו', ועכשו יש לאביו נחת גדול ממנו יותר מכל יתר בניו, ומבקש ממנו שיעזור לו וכו' וכו', וישגי לו כסף... והיכן נמצאים שאר ילדיו שלמדו במקומות אחרים, ומדוע אינו מבקש מהם... אף באמת תלמיד "היכל-הקדש" יש לו הקדמות אחרות לגמרי, שיכול להסתדר אפלו בגשמיות הרבה יותר טוב מאחרים; אשרי לו!

ואמר מוהרא"ש נ"י: הרבה מתלמידי "היכל-הקדש" יוצאים אחר-כך ומלמדים אחרים, ואלה מהם שיש בהם אמת, ואומרים ומספרים מהיכן קבלו את הדבורים והלמודים שלהם וכו', ואלה שכבר התגבר עליהם השקר, מסתירים מהיכן קבלו את הדבורים שלהם, אף באמת אינם יכולים להסתיר את זה, כי מי שיקשיב להם ישמע, שהם חוזרים כמו בטיפ את כל הדבורים שלומדים ושומעים ב"היכל-הקדש".

ודבר זה מאד מצוי, אשר אחד שלומד כמה שנים ב"היכל-הקדש", וממלא את עצמו עם כל טוב אמתי ונצחי ב"היכל-הקדש",

ואחר-כך כשיוצא ומתחיל גם-כן לדבר עם אחרים, ורוצה לעשות עצמו "מציאות ויש", ורוצה להסתיר שקבל את דבוריו מ"היכל-הקדש", כבד אי אפשר לו, כי מי שלמד פעם ב"היכל-הקדש" לא יוכל להסתיר זאת, ואפלו שיאמר אחר-כך כל מיני שקרים, כי מחמת שעשה עצמו כבד לאיזה "מציאות ויש" כבד לא יועיל לו כלל, כי תמיד יאמרו: שתיך מהיין ההונגרי, האסט פארזוכט פון דעם אינגרישן וויין...

ואמר מוהרא"ש נ"י, שיכולים להכיר תלמיד "היכל-הקדש", ואינו יכול להחביא את זה כלל, כי תלמיד "היכל-הקדש" מדבר תמיד רק ממנו ותברך, ואפלו כשנותן שעור וכו' מזכיר אותו ותברך בכל פעם וכו', וכבר קרו כמה מקרים שהיו כאלו שנסו להסתיר שהם מ"היכל-הקדש", אף אנשים אמרו להם מיד, הרי אתם מדברים את הדבורים של "היכל-הקדש", כי אתם מדברים כל הזמן רק ממנו ותברך... ואמר מוהרא"ש נ"י: ברוך השם, שזה מה שיכולים לומר על תלמיד "היכל-הקדש", שהוא מדבר כל הזמן ממנו ותברך, עד שיש כאלו שאומרים: "אתה מדבר יותר מדי מהקדוש-ברוך-הוא", ואין לנו כמה להתביש בזה כלל וכלל, וברוך השם, שבזה יכולים להכיר תלמיד "היכל-הקדש"; אשרי הזוכה להיות תלמיד "היכל-הקדש" באמת, ואז יקבל את דעת רבנו ז"ל באופן אחר לגמרי, ויאיר בו אור רבנו ז"ל באור נפלא ובצמצום ובדרך טובה מאד; אשרי לו!

הפצה

מוהרא"ש נ"י אמר, שעל ספרי רבנו ז"ל נאמר מה שרוח-הקדש אמרה על עם ישראל במצרים, היגו כי פרעה אמר: "פן

יְרָבָה", וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמְרָה: "בֵּן יְרָבָה", וְאוֹתוֹ הַדָּבָר הוּא עִם סִפְרֵי רַבְנֵנוּ ז"ל, כִּי יִדְפְּסוּ וַיַּחְזְרוּ וַיִּדְפְּסוּ וַיִּתְפַּשְּׁטוּ בְּכָל הָעוֹלָם כָּלוּ, בֵּין אִם יִרְצוּ אוֹ לֹא יִרְצוּ וְכוּ', וְלֹא יוֹעִיל שׁוּם דְּבָר.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י: רַבְנֵנוּ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק א', סִימָן ג'), שֶׁצְפָרְדֵּעַ הִיא מְלֶה מְרַכֶּכֶת צְפוּרַת דְּעָה וְכוּ', וּמְצִינֵנוּ שְׂרָבִי עֲקִיבָא אוֹמֵר, שֶׁבְמִפְתַּח צְפָרְדֵּעִים בְּמִצְרַיִם הִיְתָה צְפָרְדֵּעַ אַחַת גְּדוֹלָה, וְכִשְׁהָיוּ מִפִּים אוֹתָהּ, הָיוּ יוֹצְאִים מִמֶּנָּה עוֹד צְפָרְדֵּעִים וְכוּ' עַד שֶׁנִּתְמַלְאָה אֶרֶץ מִצְרַיִם, וְכֵן הוּא לְגַבֵּי סִפְרֵי רַבְנֵנוּ ז"ל, כִּי צְפָרְדֵּעַ הִיא עֲנִין הַדְּעָה, וְכַמָּה שְׂיָכּוּ אוֹתָהּ יוֹתֵר, יִצְאוּ יוֹתֵר צְפָרְדֵּעִים, הֵינּוּ כַּמָּה שְׂיַעֲשׂוּ יוֹתֵר פְּעֻלוֹת לְמַנַּע מִלְּהַדְפִּיס וּלְהַפִּיץ וְכוּ', כֵּן יִצְאוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר סִפְרִים.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י: אֲנִי אֵינִי צָרִיף שׁוּם הַסְּפָרִים עַל הַסְּפָרִים שְׂאֵנִי מִדְּפִיס, כִּי הַהַסְּפָרִים שְׁלִי בְּאוֹת מֵהַאֲנָשִׁים שֶׁקוֹרְאִים בְּאֵלוֹ הַסְּפָרִים, וּמְחִיִּים אֶת עֲצָמָם, וְזוֹכִים לְחִזּוֹר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ עַל יָדָם, וְאֵינִי צָרִיף שׁוּם הַסְּפָרִים אַחֲרוֹת.

וְסִפֵּר מוֹהְרָא"ש נ"י, שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם מְקַבֵּל מִכְּתָבִים מִכָּל מִינֵי אֲנָשִׁים, הַמְּסַפְּרִים אֵיךְ שֶׁהַסְּפָרִים הָאֵלוֹ הִצִּילוּ אוֹתָם, וְאֶחָד כּוֹתֵב: "הָרִי הַסְּפָרִים הָאֵלוֹ הֵם אוֹרוֹת מִגֵּן עֶדֶן, וְאֵינִי מִבֵּין אֵיךְ יָכְלוּ לְכַתֵּב אוֹתָם בְּדִיו"... וְהַשְּׂנִי אוֹמֵר: "רְצִיתִי לְהִתְאַבֵּד כָּבֵד, וְהַסְּפָרִים הָאֵלוֹ הִצִּילוּ אוֹתִי"... וְהַשְּׂלִישִׁי כּוֹתֵב: "אֲנִי כָּבֵד נִחְנַק... וְהַסְּפָרִים הָאֵלוֹ הֵם הַחֲמִצָּן שְׁלִי, שֶׁנּוֹתֵן לִי לְחַיּוֹת"... וְכוּ' וְכוּ', כִּיְדוּעַ סְפוּרִים לְאֵלִפִּים וּלְרַכְבוֹת אֵיךְ שֶׁהַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים הִצִּילוּ אֲנָשִׁים פְּשוּטֵי כַּמְשָׁמְעוּ.

וְאָמַר מוֹהְרָא"ש נ"י: הָרִי הַנְּאוּף וְהַפְּרִירוֹת וְהָאֲפִיקוֹרְסוֹת וְהַשְּׁקָר וְהָרַע מִתְגַּבְּרִים בְּעוֹלָם, וְכַנְגֵּד זֶה אֵף אֶחָד אֵינּוּ מְדַבֵּר, וְרַק כְּשֶׁהוֹלְכִים לְהַפִּיץ סִפְרֵי רַבְנֵנוּ ז"ל מִתְחִילִים לְקַטְרֵג וְלוֹמַר: "הָרִי

הם הולכים אל בתי קולנע להפיץ ספרים, הרי הם הולכים במקום מלכלך בתחנה המרכזית להפיץ ספרים וכו', וזה חלול ה'..."

ואמר מוהרא"ש נ"י: אלו שהלכו להפיץ ספרים, כבר פגשו גם ליד בתי קולנע בחורים עם פאות, וגם בתחנה המרכזית בחורים קונים כל מיני חוברות של נאוף וזבל וכו', ועליהם אף אחד אינו מדבר ואינו שואל אותם, מה הם עושים בכאלה מקומות מלכלכים, וכשבאים להפיץ ספרים במקומות אלו, ולהציל נפשות ישראל מרדת שחת, אז אומרים מדוע הולכים וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אם מישהו הולך להפיץ ספרים במקומות אלו, ופוגש שם יהודים אחרים שמקטרגים עליו ושואלים אותו, מה הוא עושה במקומות כאלו? צריך להשיב להם: "אני, ברוך השם, נמצא פה עם שקית של ספרים ומפיץ אותם לכל עובר ושב, ומגלה את הקדוש-ברוך-הוא, ומה אתה עושה כאן? ... מדוע אתה מסתובב במקומות כאלו?" ... ואז יראה איך שהלה יעזב אותו וילך, כי יתביש ממנו וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: העקר הוא הדעת, כי רק זה מה שנשארה מהאדם, וממילא לא אכפת לי אם יהיו לי אנשים או לא, רק העקר שהדעת תשארה, הינו שישארו ספרים בעולם, כי אנשים יכולים ללכת ולדבר אחר-כך כל דבר אסור על "היכל-הקדוש" וכו', אבל את הדעת, הינו את הספרים הקדושים את זה לא יוכלו לבטל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אני איני צריך אנשים, ואיני צריך כבוד, כי הרי יש לי בדיוק ההפך מכל זה — כל מיני בזיונות ושפיכות דמים וצרות וכו', רק העקר אצלי הוא להפיץ את ספרי רבנו ז"ל, ולפרסם את אורו הגנוז בעולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: ברוך השם, לי יש מקנה ומנין משלי, ואין לי שיכות אל אף אחד, ואיני רוצה שתהיה לי שיכות עם אף אחד, ואיני הולך אל אף אחד, וממילא לא יכולים לעשות לי שום דבר, ולכן איני מפחד מאף אחד, שמונע אותי מלהפיץ את ספרי רבנו ז"ל בעולם, וכל כחי אשקיע בזה וכו'.

וספר מוהרא"ש נ"י, שכשהיה בחור צעיר, היה מאד קשה להשיג את ספרי רבנו ז"ל, כי דרשו הון רב בעבורם וכו', ומפנין שזכה להתמיד מאד בספרי רבנו ז"ל בכלל וב"לקוטי הלכות" בפרט, כאב לו מאד, מדוע לא יכולים להפיצם בכל העולם כלו, ולכן החליט שכשיתחתן ידפיס את כל ספרי רבנו ז"ל, ויפיצם בעולם בעבור כמה פרוטות ממש.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רבנו ז"ל אומר (שיחות הר"ן, סימן צ"ג), שיש אור האלף, וצריך לחלק אותו למאות ולאחדים וכו', והם הם הקונטרסים החדשים שעזר לי הקדוש-ברוך-הוא להדפיסם בזכות התמדת הגדולה בספרי "לקוטי הלכות", ובהם כל אחד יכול להבין, וכל אחד יכול להתקרב להקדוש ברוך-הוא.

וספר מוהרא"ש נ"י, שרבי ישראל קארדאנער (אחד מגדולי אנשי שלומנו) הדפיס הרבה ספרי רבנו ז"ל, ועבר עליו מה שעבר וכו', והיה רגיל לומר: עכשו פשיש לנו כפר את קולו של רבנו ז"ל, שאמר: אין שום יאוש בעולם כלל, הסמ"ך-מ"ם יכול לקפץ מהארץ עד לשמים ומהשמים עד הארץ, ולא יועיל לו שום דבר.

וסים מוהרא"ש נ"י: עכשו פשכר יש לנו את הקונטרסים החדשים, לא רק הסמ"ך-מ"ם יכול לקפץ ולא יועיל לו, אלא אפלו כל העולם כלו יכולים לקפץ ולא יועיל להם שום דבר, כי הספרים ידפסו ויתרגמו בכל השפות שרק יכולים, ויפצו בכל העולם כלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: על מי שהולך להפיץ ספרי רבנו ז"ל
 אומרים שעושה חלול השם, ואלה שהולכים לאסוף כסף כביכול על
 שם רבנו ז"ל בעולם וכו', וכל המטרה שלהם היא רק לאסוף כסף
 וכו', הם אינם עושים חלול השם... ואמר מוהרא"ש נ"י: אנו לא
 נבנינו על כסף כלל, אנו בנויים רק על דבר אחד — להפיץ את
 אור רבנו ז"ל, ולא להתפעל משום בריה שבעולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: המקור של הכסף שלי הוא רק אצלו
 יתברך, ואצלו יתברך הרי יש כסף רב מאד, וממילא אני הכי עשיר
 בעולם, ואיני צריך אף אחד.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אנשים אומרים שאצלנו מדברים לשון-
 הרע וכו', ובאמת צריך לגלות ולפרסם מהו לשון-הרע, כי אם
 מדברים על ספרים קדושים שמגלים את האמונה הקדושה וכו',
 ומקריבים יהודים אליו יתברך, זה נקרא לשון-הרע, אף אם מפרסמים
 צבועים ושיקרנים שגונבים מאנשים, ומנסים לרחק אותם מרבנו ז"ל,
 ואשר הם מדברים על הספרים, זה אינו נקרא לשון-הרע כלל, אדרבה
 צריכים להזהיר את כלם שלא יפלו במצודתם הטמאה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: העקר צריך לראות מה עשינו בשביל
 רבנו ז"ל, כי אלה שפכזכור בונים או מקימים ישיבה או כולל וכו'
 על שם רבנו ז"ל, הרי יש עוד כוללים וישיבות וכו', ובלעדן גם
 יהיה, אבל אם לא נדפיס ונפיץ את אור רבנו ז"ל בעולם, אף אחד
 לא יעשה את זה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אפלו אם רואים שאנשים נופלים
 ומתרחקים ומתקררים מהפצת ספרי רבנו ז"ל, ויש להם חלישות
 הדעת, אין להתפעל מזה כלל, ואפלו אם היה אחד מפיץ אלפים
 ורכבות ספרי רבנו ז"ל, ובסופו של דבר התרחק וכו', אין להתפעל
 מכל זה כלל, כי גם במלחמה גשמית לפעמים נופלים מפקדים

גדולים, ובשביל זה אין מפסיקים את המלחמה, רק שמים מפקד
 חדש וממשיכים הלאה, ואותו הדבר לגבי הפצת ספרי רבנו ז"ל,
 שלא צריך להסתכל על אף אחד ועל שום דבר, רק להמשיך ולהפיץ
 את הספרים הקדושים בעולם, עד שלא ימצא בית אחד, שלא יהיה
 שם ספרי רבנו ז"ל, וזו נקראת הפצה אמיתית.

התקרבות לצדיקים

מוהרא"ש נ"י אמר: כל יהודי בפנימיות רצונו בודאי רוצה
 ונמשך מאד אחריו יתברך, אף מעשיו הרעים וחטאיו המרבים,
 ובפרט אם קלל בפגם הברית וכו', ופגם את מחו, מונעים אותו
 מזה, ומסתירים ממנו את גלוי האין סוף ברוך הוא, וצריך להמשיך
 על עצמו רצונות וכסופים טובים רק אליו יתברך, ולזה יזכה רק
 כשיתקרב לצדיק.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם כוסף ומתאנה לאיזו תאנה רעה,
 חס ושלום, על ידי זה מר לנפשו מאד, וזה שרואים, שיש בני אדם
 שמסתובבים, ומרים להם החיים מאד מאד, וחשך להם ולא אור,
 הכל מחמת שעשו מעשים רעים והתאוו תאוות רעות ומגנות, השם
 ישמר, וזה מה שאנו מוצאים בדברי חכמינו הקדושים, שלפעמים
 נכנסת באדם רוח רעה, הינו מחמת מעשיו הרעים נכנסת בו רוח
 רעה, רוח שגעון, רוח שטות וכו' ומרים ומרורים לו החיים, וכשאדם
 זוכה להתקרב לצדיק אמתי, הוא מרים ומגביה את האדם ואת כל
 תאוותיו הגרועות והמגנות וכו' ומעלה אותם, ומוריד לו תורה,
 ומחיה אותו ומאיר לו את החיים, אף עקר הצרה והמרידות היא,
 שהבעל דבר מונע ומעכב מלהתקרב לצדיקים אמתיים, וזה עקר

המרירות ועקר החשף, שלא זוכים להיות מקרבים לצדיק האמתי, שיכול להגביה ולהרים ולהאיר את האדם.

וספר מוהרא"ש נ"י, ששאלו פעם את מוהרנ"ת ז"ל: "מדוע אצל מפרסמים אחרים יש כל-כף הרבה אנשים, ואצלכם כל-כף קצת, והרי אצל אחרים לא שומעים דבורים כאלו כמו אצלכם?" ענה ואמר מוהרנ"ת ז"ל: מי שמונע אותם ללכת אלי שולח אותם אל האחרים, הינו כי הבעל-דבר יניח את האדם לילף לכל מקום, אף לצדיק האמתי ימנע אותו מלהתקרב.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר הצדיקים הגדולים זוכים באמת לזכך את עצמם לגמרי מפל תאוות העולם הזה, ומבטלים עצמם לגמרי אליו יתברך, עד שזוכים להעשות מרפכתו של מקום, הינו כי הצדיקים הגדולים שהם מזככים את גופם לגמרי, עד שמאירה בהם הנשמה, הם זוכים שמתגלה עליהם כבודו יתברך, והם נעשים מרפכה לשכינה, אף מחמת שדבר זה אי אפשר לראות ולהשיג, כי זה דבר התלוי במחו של האדם, לכן מזלזלים מאד בצדיקים, מחמת שלא רואים עליהם שום דבר.

ואמר מוהרא"ש נ"י: לבני-אדם אין השגה ברוחניות, ולכן אינם יכולים להשיג באדם שהוא בטל ומבטל לגמרי אליו יתברך, ומחמת זה נמשכים יותר אל גשמיות, ואפלו את הרוחניות רוצים להלביש בתוף גשמיות, כי אם רואים הרבה אנשים וכו', ומחלקים אכל, או לבושים יפים וכו', נמשכים למקום כזה, כי אין לבני-אדם השגה ברוחניות, ולכן נמשכים אל גשמיות הדבר.

ואמר מוהרא"ש נ"י: הצדיקים הם מועטים, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (סכה מ"ה:), שיש שלשים ונשה צדיקים בארץ ישאל ושלשים ונשה צדיקים בחוץ לארץ, וכודאי אין לעולם השגה כלל בהם, ורק מי שיש לו איזו השגה קצת ברוחניות, ונמשך אל רוחניות

אלקותו יתברך, לו יש קצת דקצת השגה בצדיקים האמתיים, והוא ימשך ויבוא אחריהם ויתקרב אליהם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר אין לתאר ולשער את מעלת ההתקרבות אל רבנו ז"ל, כי הרי אדם מלא עביות וחרמיות וגשמיות וטנוף ולכלוף וכו' עומד פה בזה העולם, ובזכות רבנו ז"ל זוכה לפתח את פיו ולדבר עמו יתברך פנים בפנים וכו', הלא אי אפשר לספר ולדבר מגדל מעלת הענין הזה, ובודאי הזוכה לצית את רבנו ז"ל, באמת אף-על-פי שהיה איפה שהיה, ועשה מה שעשה, בודאי יזכה לצאת משם ולהדבק בו יתברך בדבקות אמת, והעקר שיהיה בלב אמת ולא יטעה את עצמו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס') על המשנה (תרומות פ"א) סתם חרש אינו שומע ואינו מדבר, אשר מי שאינו זוכה לשמע את קול הצדיק ממילא לא ידבר אליו יתברך, ולכן רב העולם שאינם זוכים לשמע את הצדיק, מזלזלים בענין זה מאד מאד, עד שיש כאלו שאומרים: אל מי אתה מדבר, האם אתה מדבר אל הקיר, רחמנא לצלן, ובזה יש כפירות ואפיקורסות, כי הרי הוא יתברך מלא כל הארץ כבודו, ובודאי שומע ומאזין וכו', ולכן מי שמדבר כן ומתלווצץ מזה, סימן שהוא מלא כפירות ואפיקורסות, והוא משחת מאד יהיה מי שיהיה, אם רק מתלווצץ מהתבודדות, סימן שאין נפשו טהורה וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שמחו פגום וחסא בקרי, יכול לומר על ענין ההתבודדות שהוא כמו לדבר אל הקיר, כי קיר אותיות קרי, ומחמת שפגם במחו כל-כך וכו', אינו יכול להשיג ולהבין ענין זה, איך יכולים לדבר אליו יתברך, ועוד אומר שלא צריכים את זה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: על-ידי שאדם זוכה לדבר ולהתבודד אליו יתברך, על-ידי-זה הוא נמצא בבית תמיד, הינו כי כל מקום שהוא

נמצא ביתו שם, כי תמיד מוצא את הקדוש-ברוך-הוא ומדבר עמו יתברך, וזה עקר השמחה לאדם — כשזוכה לדור בתוך שלו, הינו בכל מקום שבא שם ביתו ושם מוצא אותו יתברך, והוא בבחינת (ישעיה מ"ד): "כתפארת אדם לשבת בית", אשר לכל זה יזכה רק על-ידי התקרבות לצדיק, מה שאין פן מי שאינו זוכה לזה, אז מחו מפזר ומפרד וכו', והוא צריך לבריות, ועולם חשוף בעדו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שזוכה להתקרב באמת לצדיק, על-ידי-זה זוכה שנכנס בו ריח טוב ונפלא, ובפרט אם אינו מטעה את עצמו, ולומד בסדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, נכנס בו ריח טוב ונפלא מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כמו שבגשמיות עור אין לו שבע, וכל מה שהוא אוכל נדמה לו כתבן וקש, כי עקר השביעה תלויה בראיה (יומא ע"ד), כמו-כן ברוחניות, מי שאינו מקרב לצדיק, אינו זוכה לראות אלקותו יתברך, ואינו משיג רוחניות אלקותו, והוא תמיד בבחינת רעב, הינו כי תמיד חסר לו משהו בחייו, אפלו שיש לו גשמיות וכו', ואינו יודע מה חסר לו, והכל מחמת רחוקו ממנו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אדם כזה שהוא עור ברוחניות, תמיד רץ ממקום למקום, ואינו יודע מה הוא רוצה ומה הוא מחפש וכו', כי אינו יודע היכן מקומו, ומה צריך לעשות ומה חסר לו וכו', והכל מחמת שאינו מקרב אל הצדיק, שיכול להראות לו את הדרך איך להתקרב אליו יתברך באמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם זוכה להתקרב באמת אל הצדיק, תמיד יזכה לחדש את עצמו בכל פעם בהתחדשות חדשה, וזה הנה הענין של רבנו ז"ל, שתמיד חדש את עצמו, ואמר שאסור להיות זקן, אפלו חסיד זקן וצדיק זקן אסור להיות, רק יחדש את עצמו

תמיד ויהיה אדם חדש (עין שיחות הר"ן, סימן נ"א), וכן אמר רבנו ו"ל (שיחות הר"ן, סימן כ"ו), שאצל העולם השכחה היא חסרון, ואלו אצלו היא מעלה גדולה, כי תכף ומיד שעובר הדבר, מעבירו מדעתו ושוכח אותו, ועל-ידי-זה יכול לחדש את עצמו ולהרים את עצמו לעבודתו יתברך, ולעשות התחלה חדשה, וגם בתורה השכחה היא מעלה, כי אם האדם היה זוכר כל מה שלמד, היה לומד פעם אחת, ולא היה חוזר אף פעם על למודו, וכך על-ידי ששוכח חוזר תמיד על למודו בהתחדשות חדשה וכו', וכן כל ענין התשובה תלוי אף ורק במדת ההתחדשות והשכחה, הינו ששוכח את העבר לגמרי, ומתחיל התחלה חדשה וחוזר אליו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם זוכה לכוא ולהתקרב אל הצדיק, הצדיק מכניס בו שתי בחינות: עשיר ועני, הינו כי על-ידי שמגלה לו את הקדוש ברוך-הוא, על-ידי-זה נעשה בחינת עשיר וכו', אבל יודע, שתמיד צריך להשתוקק ולהתחדש בעבודתו יתברך, ולכסוף אליו יתברך מחדש, ולשכח את העבר לגמרי, שזה בחינת עני, שרופה עוד ועוד וכו', אשרי לו!

ואמר מוהרא"ש נ"י, שצריכים את שתי הבחינות הנ"ל, הינו מצד אחד שידע שהקדוש-ברוך-הוא אתו, עמו ואצלו, ומצד שני שידע שעדין אינו יודע כלום, ורק כף יוכל לעלות ולהתקרב אליו יתברך, כי אם יחשב רק שהוא קרוב אליו יתברך, לא ישתדל להתקרב יותר, וכן אם יחשב שהוא רחוק ממנו יתברך, יפל ויתיאש, ולכן צריך את שתי הבחינות הנ"ל — מצד אחד שידע שהוא קרוב, אף מצד שני שידע שעדין אינו יודע כלום, ולשתי בחינות אלו יזכה רק על-ידי התקרבות לצדיק האמת.

אשרי מי שזוכה להתקרב אל צדיקים אמתיים ואינו מטעה את עצמו, כי על ידם יזכה לצאת מגריעות מעשיו, ולחזור בתשובה אמתית אליו יתברך, וילמד את התורה הקדושה, ויחדש את עצמו

בהתחדשות חדשה לעבודתו יתברך כל ימי חייו; אשרי לו ואשרי חלקו!

התחזקות

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר בזה העולם צריכים התחזקות עצומה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע ממש כפי הירידות והנפילות וחלישות הדעת שעוברות על כל אחד ואחד, כי בזה העולם עוברות על כל אחד חלישות הדעת וירידות וקטנות, כי סוף כל סוף האדם נמצא בסכנה גדולה בזה העולם, כי העולם הזה הוא מלא הסתרות וכסויים והעלמות שמכסים ומסתירים ומעלימים את אמתת מציאותו יתברך, ומה גם שנתקיים (תהלים ק"ו): "ויִתְעַרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מֵעֲשֵׂיהֶם", כי מחמת רבוי הגלות, עם ישראל גרים בין אמות העולם, ואמות העולם והגוים הם מלכלכים ומזהמים בכל מיני לכלוך, ומשקצים בכל מיני שקוץ, תעוב, ערם ונאוף, וההכרח להיות ביניהם, ועל־כן האדם נמצא בסכנה גדולה שלא יאבד את שני העולמות בכל יום, הן מחמת כפירות ואפיקורסות, שאמות העולם ממלאים את העולם, והן עם פאות נאוף, שאמות העולם ממלאים כל חוצות בתמונות תועבה, שקוץ, ערם ותעוב, ועל־ידי־זה האדם נמצא בסכנה גדולה מאד, ועל־כן הוא צריך להתחזקות עצומה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע, ומכל שפן מי שרוצה להפגס בעבודתו יתברך, הוא צריך להתחזקות עצומה, להתחזקות יוצאת מן הכלל, כי הבעל־דבר אורב מאד על אלו שרוצים לחזור אליו יתברך, ובפרט אלו שרוצים לשוב בתשובה אמתית, עליהם אורב מאד, ובפרטי פרטיות אורב על כל מי שרוצה להתקרב אל רבנו ז"ל, כי רבנו ז"ל מוציא את האדם מהעולם הזה, ומדבק אותו אל רוחניות חיות אלקותו יתברך, ועל־כן כל מי

שְׂרוּצָה לְהִתְקַרֵּב אֶל רַבְּנוּ ז"ל, עוֹבְרֵת עָלָיו מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת, כִּי הִסְמִיךְ-מ"ם שׁוּבְרוּ וּמְנַתְקוּ לְגַמְרֵי, וּמְרַבָּה עָלָיו בְּמַחְלֶקֶת, וְעַל-כֵּן מִי שְׂרוּצָה לְאַחֵז אֶת עֲצָמוֹ בְּרַבְּנוּ ז"ל, הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזְּקוֹת יוֹצֵאת מִן הַכֶּלֶל, כִּי עוֹבֵר עָלָיו הֵן מִבְּחוּץ, כִּי כָּל עֲנִיָּן רַבְּנוּ ז"ל הוּא לְלַעֵג וּלְקַלֵּס בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים, וּמִי שֶׁמְקַרֵּב אֶל רַבְּנוּ ז"ל, עוֹשִׂים מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי לִיְצָנוֹת וְצָחוּק, וְכֵן עָלָיו לְסַבֵּל צָרוֹת וְיִסּוּרִים מֵאֲבִיו וּמֵאִמּוֹ, מֵאֲחִיו, מֵאֲחִיוֹתָיו וּמִגִּיסָיו, מִחֲמִיו וּמִחֲמוֹתָיו וְכוּ', וְכוּ', הֵינּוּ שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ אִיזוֹ מְנִיעָה מִמִּישָׁהוּ אַחַר מִמְשַׁפְּחָתוֹ, וּבְיֹתֵר צְרִיכִים הִתְחַזְּקוֹת מִבְּפָנִים, כִּי הַבְּעַל-דָּבָר עוֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ, וְתָמִיד גּוֹרֵם מֵה שְׂגוֹרֵם — מַחְלֶקֶת גַּם מִבְּפָנִים, עַד שֶׁאֲפִלוּ מִי שֶׁכָּבֵר עוֹבֵר עַל הַכֵּל, וְזוֹכֵה לְהִתְקַרֵּב לְרַבְּנוּ ז"ל, מֵתְחִיל עִמּוֹ כָּל מִינֵי יְרִידוֹת וְקִטְנוֹת וְהַשְׁלָכוֹת גַּם מִבְּפָנִים, כִּי זֶה מְדַבֵּר עַל זֶה וְזֶה מְדַבֵּר עַל זֶה, עַד שֶׁכָּל מְדַבְּרִים עַל אֶחָד וְכוּ' וְכוּ', וְזֶה גּוֹרֵם מֵה שְׂגוֹרֵם — חֲלִישוֹת הַדַּעַת וְסִפְפוֹת וּפְרוּדִים, עַד שֶׁלֹּא יוֹדְעִים הֵיכֵן מִשֶּׁה שְׂרוּי וְהֵיכֵן אַהֲרָן שְׂרוּי וְכוּ' וְכוּ', וְנִגְרַמֶּת חֲלִישוֹת הַדַּעַת, וְלָכֵן צְרִיכִים הִתְחַזְּקוֹת חֲדָשָׁה בְּכָל פַּעַם.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר בְּלִי הִתְחַזְּקוֹת אֵי אֲפָשָׁר בְּשׁוּם פָּנִים וְאֲפֵן לְהִחְזִיק מֵעַמֵּד, כִּי בֵּא זְמַן שֶׁעוֹבְרֵת עַל הָאָדָם מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת כְּזוֹ — הֵן מֵעֲצָמוֹ וְהֵן מִכָּל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְהֵן מִכָּל עִירוֹ וְהֵן מִכָּל הָעוֹלָם, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֶבֶד מְנוּס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, וְסִפְר מוֹהֲרָא"ש נ"י אֶת הַסְּפוּר, שְׂרַבְּנוּ, זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, סִפְר לָנוּ פַּעַם אַחַת (תַּיִי-מוֹהֲרָן, סִמֵּן תר"ח — דְּפוּס חֲדָשׁ), אֲשֶׁר בֵּימֵי הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוּשׁ, זְכוּתוֹ יִגָּן עָלֵינוּ, הִזְיָה אִישׁ אֶחָד רַךְ בְּשָׂנִים, וְהִזְיָה מִפְּלֶגֶ מְאֹד וְחָרִיף גְּדוֹל, וְהִזְיָה מִתְנַגֵּד מְאֹד עַל הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב, זְכוּתוֹ יִגָּן עָלֵינוּ, וְצוּה הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוּשׁ לְאַנְשֵׁיו שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ לְקַרֵּב אוֹתוֹ אֵלָיו, וְכֵן עָשׂוּ, וְהִשְׁתַּדְּלוּ וְהִבִּיאוּ אוֹתוֹ לַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב, זְכוּתוֹ יִגָּן עָלֵינוּ, וּבִתְחִלָּה רַחַק אוֹתוֹ הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב מְאֹד, וְלֹא דִבֵּר אוֹתוֹ מְאוּמָה, וְלֹא קִבֵּל מִמֶּנּוּ שְׁלוֹם, וּכְשֶׁרָאָה הָאִישׁ הַנַּ"ל שֶׁהוּא מִרְחֵקוֹ נִצְטַעַר מְאֹד, וְדָחַק עֲצָמוֹ וְנִכְנַס אֵלָיו כַּמָּה פְּעָמִים, וְהַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב, זְכוּתוֹ

גגן עלינו, הנה מרחקו בכל פעם, פעם אחת נתעורר מאד, ובא לפני הבעל-שם-טוב בהקנעה גדולה ובבכיה רבה, והתחיל לקרבו ואמר לו הבעל-שם-טוב, שתעמד עליך מחלקת הרבה בתחלה מבני ביתך, ואחר-כך משכניך, אחר-כך מכל העיר ומכל העולם, ואפלו עופות חלקו עליך, וחסר לביתו, וכן הנה, שבתחלה התחילו בני ביתו להתגרות בו ולחלק עליו, למרות שמקדם הנה חשוב בעיניהם ונחמד בעיני כל, מחמת שהנה איש טוב וכשר, ועתה התחילו לחלק עליו, בתחלה בני ביתו, ואחר-כך חלקו עליו השכנים, ואחר-כך כל העיר, וכן גם כל העולם כלם חלקו ודברו עליו מה שדברו וכו', פעם אחת הנה עומד ומתפלל, והנה מתפלל כראוי בהתלהבות, ובתוך תפלתו והתלהבותו פרח עליו עוף אחד שקורין אינדיג (פרנגול הודו), ובלבל אותו באמצע התלהבותו, וחרה לו מאד, והנה מפריח אותו וחסר, לתפלתו והתלהבותו כבתחלה, ופרח עוד פעם העוף הנ"ל, ובלבל אותו שנית באמצע התלהבותו, וחרה לו ביותר, והפריח אותו פעם שנית וחסר לתפלתו, ובתוך תפלתו והתלהבותו חסר שוב העוף הנ"ל ובלבלו עוד, וחרה לו, ורץ ונטל גרזן, ורצה להתזי ראש העוף מחמת רגזו שבלבלו כל-כך, בתוך כך נזכר מה שאמר לו הבעל-שם-טוב, זכותו גגן עלינו, שאפלו עופות חלקו עליו, ועל-ידי-זה נח רגזו והניח לעוף, ונמנע מלהתזי ראשו, (וכלל פונת מעשה זה, לידיע כמה וכמה ענגנים ונסיונות צריכין לעבור על כל מי שרוצה להתקרב להשם יתברך ולילך בדרךיו יתברך, כי זה האיש הנ"ל הנה צריך לנסיון כזה, שיתנסה על-ידי הבעל-שם-טוב בעצמו דיקא, שהבעל-שם-טוב, זכותו גגן עלינו, בעצמו יהיה דוחה אותו וירחיק אותו ויבזה אותו כל-כך, ויהיה צריך לעמד בנסיון זה לבלי להשגיה על התרחקות הבעל-שם-טוב, זכותו גגן עלינו, רק אדרבה יכתת עצמו תחת רגליו ויסע אחריו כל-כך, וגם לסבל כל מה שסבל אחר-כך מרובוי המחלקת שעליו כל-כך, ועל-ידי שעמד בכל זה, זכה להיות צדיק גדול, אשרי לו! גם הבנתי מרבנו ז"ל, שגם זה הנה לו לישועה גדולה, מה שנתאפק בכעסו ולא הרג את העוף, באשר זכר שהבעל-שם-טוב, זכותו גגן עלינו, אמר לו, שגם

העופות יחלקו עליו, כי אם היה הורג את העוף, היה מזיק לו הרבה לעבודתו, אף הבעל-שם-טוב, זכותו יגן עלינו, הקדים לו רפואה, שרמו לו תחלה זאת, שגם עופות יחלקו עליו, ואחר-כך היה כן. שכמעט הרג את העוף, ובחמלת השם עליו נזכר מה שאמר לו הבעל-שם-טוב, זכותו יגן עלינו, ועל-ידי-זה פסק כעסו ונצל, וזכה אחר-כך למה שזכה.)

ופעם אחת דבר מוהרא"ש נ"י הרבה בענין הספור הזה שספר רבנו ז"ל, בענין מה שצריך לעבר על כל הבא להכנס אל הקדושה, אשר כל מי שיש בו כחות יותר גדולים, כחות נפש נפלאים, ותלויים בו המון נפשות, ההכרח שתהיה עליו מחלקת רבה וקטרוגים, עד שכלם יחלקו עליו, הן משפחתו והן שכניו והן כל העיר, עד שכל העולם כלם ידברו ממנו, ויצטרף להתגלגל ולהיות בפיות של כל הבריות, שכל אחד יאמר עליו מה שיאמר, ויוציאו דבה ושקרים עליו, ויהיו לו יסורים גדולים מזה (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קס"ג), אשר יש אדם שנעשה מכלו וממנו דבור, שנעשה שיחה בפי הבריות, והכל דוברים ממנו, והוא הולך נע ונד, ומתפזר בפי כלם ואצל כל אחד ואחד שבא לשם, יש לו ענויים וצרות משנות וכו', עין שם; וצריך לחזק עצמו מאד מאד לא לפל בדעתו, ואפלו כשיקומו עליו כל תלמידיו שקרב ולמד אותם להתקרב אל הקדושה, גם-כן אסור להתפעל מהם, ומכל שכן שלא יפל בחלישות הדעת; וסיים: אשרי מי שמקרב אל רבנו ז"ל באמת, כי על ידו יקבל את ההתחזקות האמתית לזה.

שְׁלוֹמְנוּ הָאֲמֵתִים, שְׁתָּמִיד בָּכוּ וְצָעְקוּ: "וַי, וַי, וַי לִי, וַי לִי", וְכָל הַתְּבוּדוֹתֶם שֶׁהָיוּ מִתְּבוּדָדִים עִמּוֹ יִתְבַּרְךָ הָיָה בְּצָעְקָה: "וַי וַי", כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם יְכוּלִים לְטַעוֹת מְאֹד מְאֹד וְלִפְלֵ בְּכָל מִינֵי דְמִיוֹנוֹת, כְּאֵלוֹ הוּא כָּבֵר הַגִּיעַ לְאִיזוֹ מִדְּרָגָה, וּבְאֵמַת אָדָם צָרִיךְ לְכַפּוֹת וּלְכַפּוֹת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ עִמּוֹ: "וַי וַי, אֵיפֹה אֲנִי בְּעוֹלָם, וּמָה יִהְיֶה עִמָּדִי, וְרַחֲמָנוּת גְּדוּלָה עָלַי", וְכֵן יִרְבֶּה בְּתַפְלָה וּבְכַבְּשָׁה וּבְצָעְקָה: "וַי, וַי", בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי אַחֲרַת הוּא עֲלוּל לְטַעוֹת בְּכָל מִינֵי טְעוּיֹת, וְלִפְלֵ בְּכָל מִינֵי דְמִיוֹנוֹת.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר בְּפִרוּשׁ גְּלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל, אֲשֶׁר אִם אָדָם עָבַר, חָס וְשָׁלוֹם, חָס וְשָׁלוֹם, אֲפֹלוּ שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת פְּעָמִים עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, אִם יִזְרַק אֶת רֹאשׁוֹ לְאַחֲוָרָיו וַיִּצְעַק: "וַי וַי", וַיִּכְבֶּה לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ וַיִּתְחַרֵּט עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים שֶׁעָשָׂה, לֹא יִזוּז מִשָּׁם עַד שִׁימְחֵלוּ לוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה הַחֲדִיר בָּנוּ רַבְּנוּ ז"ל, שְׁנֵהֵי רִגְלִים לְצָעַק: "וַי וַי", וְלִבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ בְּעַת תַּפְלָה וּבְכַבְּשָׁה עַל רֵעַ מַעֲשֵׂינוּ וְלִכְלוּף מַחֲשָׁבוֹתֵינוּ, כִּי אֲצֵל רַבְּנוּ ז"ל הָיָה הָעֵקֶר אֵמֶת, וְעֵקֶר הָאֵמֶת הוּא שְׁאָדָם יִפִּיר אֶת מְקוֹמוֹ, וְאִי אֲפֹשֶׁר לְהַפִּיר אֶת מְקוֹמוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׁיִּצְעַק בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ: וַי, וַי, מָה אֲתִי וְאִיךָ אֲנִי מְבַלֶּה אֶת יְמֵי וְשָׁנוֹתַי בְּהֶבֶל וְרִיק, וְאִיךָ אֲנִי נִרְאֶה מְלֵא זְהֵמָה, מְלֵא טְמָאָה, מְלֵא שְׂקוּץ וְתַעֲוֹב וּמַחֲשָׁבוֹת זְרוֹת וּרְאִיּוֹת אֲסוּרוֹת וְדְבוּרִים אֲסוּרִים בְּכַעַס וּבְכַפְדּוֹת וּבְכָל מִינֵי מַדּוֹת מְגַנּוּת, וּבְזֶה שִׁיִּצְעַק תָּמִיד לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ: וַי, וַי, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף לְצֵאת מֵהַפֶּח יִקּוּשׁ שְׁנִלְכַד בּוֹ; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוּכָה לְצָעַק בְּכָל יוֹם בְּעַת הַתְּבוּדָדוֹת אֵלָיו יִתְבַּרְךָ: וַי, וַי, וַי, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף לְצֵאת מֵהַפֶּח יִקּוּשׁ שְׁנִלְכַד בּוֹ, וַיִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל מִדְּרָגוֹת גְּדוּלוֹת בְּעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם הִזָּה בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ שֶׁל חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב, וְלֹא הִזָּה שָׁם אֶף אֶחָד, וְכֵן שָׁמַע קוֹלוֹת וְצַעֲקוֹת וּבְכִיּוֹת וְאַנְחוֹת יוֹצְאוֹת מֵהַמְּרַתֵּף, וְהָטָה מוֹהֲרָא"ש נ"י אֶת אָזְנוֹ, וְשָׁמַע אֵיךְ שְׂאֵחַד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ צָעַק בְּקוֹלוֹת מְשֻׁנִּים: "וַיִּלֵּי, וַיִּלֵּי, וַיִּלֵּי, וַיִּלֵּי, רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, חוּס וְחַמַּל עָלַי, הִיָּתְכֵן שְׂיַעֲבְרוּ לִי יָמַי וְשָׁנוֹתַי בְּחֹשֶׁךְ", וּבְכֹה בְּכִיּוֹת עֲצוּמוֹת, וְכָל הַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת שֶׁלוֹ הָיוּ בְּצַעֲקָה: וַיִּלֵּי, וַיִּלֵּי, וַיִּלֵּי, וְנִתְעוֹרַר מוֹהֲרָא"ש נ"י מְאֹד מְאֹד מִמֶּנּוּ, וְרָאָה אֶת הַתְּמִימוֹת וְהַפְּשִׁיטוֹת שֵׁישׁ אֲצֵל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ הָאֲמִתִּיִּים, וְהִזָּה הֵלָּה מְדַבֵּר אֶל אֵיבְרֵיו, כְּאֲשֶׁר אָמַר פֶּעַם רַבְּנוֹ ז"ל אֶל תַּלְמִידוֹ רַבִּי שְׂמוּאֵל אֵיזִיק, שְׂיַדְבֵּר אֶל אֵיבְרֵיו, וְכֵן עָשָׂה הֵלָּה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ שְׂדַבֵּר עִם אֵיבְרֵיו, וּפְרִט עַל כָּל אֵיבֵר וְאֵיבֵר מֵהַ שְׂיַעֲשׂוּ עִמוֹ בְּקָבֵר, וּבֵין פְּרוּט לִפְרוּט שְׂפָרַט בְּפָרְטֵי פְּרִטִּיּוֹת, מֵהַ שְׂיַהֲיֶה נַעֲשֶׂה עִם כָּל אֵיבֵר וְאֵיבֵר, אֵיךְ שְׂיִתְפַּלֵּה בְּקָבֵר צַעֲק: וַיִּלֵּי, וַיִּלֵּי, וּבְכֹה בְּכִיּוֹת עֲצוּמוֹת, וְסִים מוֹהֲרָא"ש נ"י: אַז הִכְנִיתִי מֵהֵי הַתְּבוּדוֹת עִם אֲמַת, וַיִּמָּה זֶה צַעֲקָה וַיִּלֵּי, וַיִּלֵּי.

(וּמוֹהֲרָא"ש נ"י תָּמִיד מְעוֹרָר אוֹתָנוּ שְׂתַהֲיֶה הַתְּבוּדוֹת שְׁלָנוּ עִם אֲמַת בְּכִיּוֹת וּבְצַעֲקוֹת אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ: וַיִּלֵּי, וַיִּלֵּי, כּוֹלֵי הָאֵי וְאוֹלֵי שְׁנוּכָה לְכַפֵּר עַל כָּל עוֹנוֹתֵינוּ, כִּי הָאָדָם הוּא בְּסִכְנָה גְּדוֹלָה בְּזֶה הָעוֹלָם, שְׂלֹא יִפֹּל בְּגֵאוֹת וּבִישׁוֹת, כִּי כְּשֶׁאָדָם חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, תִּכְף וּמִיד שׁוֹכַח אֶת מַעֲשָׂיו הַמְּגֻנִים שְׂעָשָׂה, וְחוֹשֵׁב כְּבָר שֶׁהוּא זָכָה לְמָה שְׁזָכָה, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת רְגִיל לְצַעֲק בְּשַׁעַת הַתְּבוּדוֹת: וַיִּלֵּי, וַיִּלֵּי, עַל הַיָּמִים הַקּוֹדְמִים שְׁלֵי, וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׂיַצַּעֲק תָּמִיד: "וַיִּלֵּי, וַיִּלֵּי, לֹא תִפְנֹס כּוֹ שׁוֹם יִשׁוֹת וְגֵאוֹת; אֲשֶׁרֵי מִי שְׂמַצִּית אוֹתוֹ בְּזֶה).

וַיִּגְבַּה לְבוֹ

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם כָּל-כַּף

שבורים כחרס הנשבר, עד שהם בטלים בעיניהם לגמרי, וכמעט שיאבדו את שני העולמות מרב שבירת הלב שיש להם, כי הצדיקים האמתיים הם מכירים את עצמם היטב היטב, ואינם מטעים את עצמם, ואף שבאמת הם זוכים בכל פעם להשיג השגות נוראות בתורה הקדושה ובגלוי אלקות, עם כל זאת הם תמיד בוכים ומבכים שמים וארץ, שכל ידחו ממנו יתברך, ועל־ידי־זה הם בסכנה גדולה שלא יפלו בנוקבא דתהומא רבא, כי כשאדם הוא שבור בתכלית השבירה, אם אין לו החזק האמתי, על־ידי־זה יכול לפל לגמרי, ועל־כן הצדיקים הגדולים מדברים תמיד בשבח עצמם, ואין להם, חס ושלום, איזו התפארות או יוהרא או גאות או ישות, חס ושלום, חס ושלום, כי הם כל־כך שבורים לאֶלף אלפי אלפים רסיסים, עד שההכרח להם להתחזק ולהמשיך איזה רוח חיים בעצמם, ולדבר איזה שבח על עצמם, כדי שתמשך להם חיות, אף המון עם שרחוקים לגמרי משבירת לב אמת כזו, על־כן אינם מבינים ומשכילים בעבודת הצדיקים, בזה שמגביהים לבם בעבודת השם יתברך, ולכן כל אלו שפגמו בברית, והם מלכלכים מאד בתאות נאוף, הם המדברים על הצדיקים בגאווה עתק וכוז, כי הלא הם סרוחים במעשיהם הרעים, ועל־כן אין להם שום השגה ברוחניות אלקות, ולכן כששומעים שהצדיקים האמתיים משבחים ומפארים את עצמם, תכף־ומיד הם יוצאים לחלק עליהם, ואומרים: ראו איזה בעל גאווה הוא, שמשבח ומדבר מעצמו, ובאמת לא כן הוא, כי בצדיקים האמתיים הדבוקים בו יתברך, אין לשום ברִיה שום השגה כלל, כי הם כל־כך שבורים בעצמם והם בעיניהם כלא כלום ממש, וכמעט שתתבטל חיותם, לזאת הם מדברים ומשבחים את עצמם, ועל־ידי־זה נמשכת להם איזו חיות, אבל באמת הם שבורים לגמרי.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת נסע הרב הצדיק רבי אליעזר מקארנא (בעל מחבר ספר "דמשק אליעזר" על הזוהר הקדוש) אל הרב הצדיק רבי יצחק איזיק מזידיטשוב (בעל מחבר הספר

"לקויטי-תורה", ושמע אצלו הרבה דברי תורה, ובתוך דברי תורתו התחיל לשבח ולפאר את עצמו באיזו מדרגה הוא כבר אויחו, ואיך הוא דבוק בו יתברך, ואיך שאין לו שום הסתכלות בזה העולם, ואינו רואה רק את הקדוש-ברוך-הוא וכדומה שבחים רבים כאלה, ומלאכי מעלה מפחדים ממנו וכו' וכו', וכשלקח הרב הצדיק רבי אליעזר מקאמנא רשות [שקורין געזעגענען זיך] ממנו לחזר אל ביתו, ענה ואמר לו הרב הצדיק רבי יצחק איזיק מזידיטשוב: כשתבוא לביתך, בודאי תספר לאביך שהרבי מזידיטשוב הרבה לדבר משבח עצמו בשעת התורה... והשיב לו הרב הצדיק רבי אליעזר מקאמנא בזו הלשון: קבלה בדי מאבי בשם רבותיו עד הבעל-שם-טוב הקדוש שקבל מאחיה השלונגי, שהצדיק האמתי בשעה שמדבר בשבח עצמו, אז בודאי רוחו נשברה בקרבו לאלפי שברים, והוא בעיני עצמו כלא כלום, ומתוך יראתו שלא יבוא לידי עצבות, הוא מחזק את עצמו בבחינת: "ויגבה לבו בדרך השם", ולהפך הוא מתירא שלא יבוא לידי יוהרא, אז הוא מתחיל לדבר מגנות עצמו, למען יפנע לבבו, וכששמע זאת הרב הצדיק רבי יצחק איזיק מזידיטשוב, נשקו על מצחו כמודה לדבריו שיפה פון, וסיים מוהרא"ש נ"י: הרי לכם מדרגת הצדיקים הקדושים, שזו כל עבודתם, כי אף שזוכים להגיע להשגות גדולות מאד מאד, כי אנחנו רואים בספרי הרב הצדיק רבי יצחק איזיק מזידיטשוב שהם עמקים מאד מאד בקבלה, עם כל זאת היה בעיני עצמו כלא כלום, עד שהצריך לחזק ולאמץ את עצמו שלכל יאבד את שני העולמות, ודבר בשבח עצמו, והבין למעשה.

יהוי

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר ענין הויוי, להתודות בכל פעם

אליו יתברך הוא חלק מההתבודדות, כי אף שבתפלה יש כמה לשונות תודה והודאה ושאלת צרכיו ובקשה להבא, עם כל זאת גם ודוי — להתודות על חטאיו ועוונותיו המרבים, הוא גם-כן חלק מהתפלה וההתבודדות, ועל-כן כמו שצריכים להתבודד בכל יום אליו יתברך, ולפרש את כל שיחתו וכל מה שעובר עליו בתמימות ובפשטות גמורה, כמו-כן צריכים להתודות לפניו יתברך ולספר לו יתברך כל מה שהוא עושה, ויהיה רגיל כל-כף לספר כל מה שהוא עושה, עד שכבר יתחיל להתבייש ממנו יתברך, וזו שלמות הודוי דברים, שאדם צריך להתודות אליו יתברך בכל פעם מה שהוא עושה בפרטי פרטיות, ויבכה לפניו יתברך, ועל-ידי-זה יזכה באמת שהבושה תשרה על פניו, וחכמינו הקדושים אמרו (גדרים כ.): בעבור תהיה יראתו על פניכם — זה בושה, לבלתי תחטאו — מלמד שהבושה מביאה לידי יראת חטא, מכאן אמרו: סימן יפה באדם שהוא בישן, כי בזה שאדם מתודה בינו לבין קונו, ומספר לפניו יתברך את כל לבו וכל מה שעשה בפרטי פרטיות, ואינו מעלים אפלו דבר אחד ממנו יתברך, ומתבייש בחטאיו, על-ידי-זה מוחלין לו על כל עוונותיו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות י"ב): כל העושה דבר עברה ומתבייש בה, מוחלין לו על כל עוונותיו; כי הודוי דברים שהאדם מתודה אליו יתברך מביאו לידי בושה, ועל-ידי-זה יזכה להתנשאות, וזה שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות ודוי דברים, סימן ג'): על-ידי ודוי דברים זוכים להתנשאות, כי בזה שאדם מתודה תמיד בינו לבין קונו, ונמשכת עליו מדת הבושה שמתבייש ממנו יתברך, על-ידי-זה זוכה להתנשאות ולהתפרסם בעולם; אשרי מי שמתודה בכל יום, כי זה חלק גדול מההתבודדות שלו, הינו, כי בהתבודדות צריכים גם לתן תודה והודאה להקדוש-ברוך-הוא על כל החסדים והרחמים הגמורים שעשה עמו, ואסור להיות כפוי טובה, אלא להפיר את החסדים והרחמים הגמורים שעשה עמו הקדוש-ברוך-הוא עד עכשו, וכן יבקש ויתפלל ויתחנן על כל מה שצריך מעכשו, ומלבד זאת יתודה גם על חטאתיו ועוונותיו

המרבים, ולא יטעה את עצמו כָּלֵל, חס ושלום, רק ידע ויכיר את מקומו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר בלי ודוי דברים האדם יכול להטעות את עצמו לגמרי, כי חושב שהכל מגיע לו וכאלו הוא צדיק, וכאלו אין גדול ממנו בעולם, אבל תכף ומיד כשאדם מתחיל להתודות עצמו לפניו יתברך, אז יראה את עוונותיו כמו הרים רמים, רחמנא לישזבן, כי בלי ודוי דברים האדם נמצא בטעויות גדולות וחושב שאין גדול ממנו.

וספר מוהרא"ש נ"י אשר אצל רבנו ז"ל היתה הדרך, מי שנכנס אצלו מיד נזכר כל מה שעשה כל ימי חייו, והתחיל לבכות ולהתודות לפני רבנו ז"ל על כל מה שעשה, ורבנו ז"ל הגביה את ידיו באמצע כאומר מספיק וכי, והלה כבר יצא מכבס כמו ממכונת כביסה, כי בזה שרק התחיל להתודות לפני רבנו ז"ל כבר נתכבסה נשמתו, והרגיש את עצמו אדם אחר לגמרי.

וסיים מוהרא"ש נ"י, שזה שיף גם היום, כשאדם לומד אינו תורה ב"לקוטי מוהר"ן" ומתודה אחר-כך לפניו יתברך, הרי הוא כאלו הנה לו ודוי דברים לפני התלמיד חכם והצדיק; אשרי מי שמתודה בכל יום אליו יתברך, ואז טוב לו כל הימים.

ותרנות

מוהרא"ש נ"י רגיל לדבר מגדל מעלת מדת הותרנות, הן להיות ותָרַן בממונו והן להיות ותָרַן במדותיו, הינו שיותר וימחל לכל מי שעשה עולה נגדו ולא יקפיד עליו כלל, ואמר, שמדת

הותרנות היא סימן על חזק מדת האמונה של האדם, כי מי שאמונתו חזקה וברורה בו יתברך, ויודע היטב שכל תנועה ותנועה משגחת בהשגחתו יתברך הפרטי פרטית, אז תמיד יותר מחלקו לאחרים, כי הוא יודע היטב, שאי אפשר לאף אחד לנגע בשום פרוטה השיגת אליו, וגם אי אפשר לשום ברנה להרע לו בלתי רשותו יתברך, ולכן למה לו להקפיד עליו? ! אם הכסף באמת שך אליו, אז סוף כל סוף זה יחזור לו, ואם עשה משהו עולה נגדו שלא בשורה, סוף כל סוף תחזור העולה על ראשו, כי העולם הזה הוא כמו ראי, כל מה שעושים לשני באמת עושים רק לעצמו, אלא שלפעמים רואים את זה תכף ומיד ולפעמים עובר קצת זמן, אבל סוף כל סוף בהכרח שיחזור הדבר אל עושיהו ביודעים ובלא יודעים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאין לטעות בין מדת הותרנות למדת הפזרנות, כי הם שני דברים נפרדים לגמרי, מדת הותרנות היא מדה משפחת מאד, וכדאיתא בגמרא (מגלה כ"ח): במה הארכת ימים? אמר לו: ותן הייתי בממוני, וכן איתא בדברי חכמינו הקדושים (בבא בתרא ט"ו): על איוב: במאי וסר מרע, שותרן בממונו היה, מה שאין בן מדת הפזרנות היא מדה מגנה מאד, והיא סימן על פגם הברית, רחמנא לצלן, שמפזר למקום שאינו צריך, וצריכים להתרחק ממנה לגמרי.

והסביר מוהרא"ש נ"י את החלוק בין ותרנות לפזרנות, כי ותרנות הוא מי שמותר על ממונו כדי לעשות שלום או בשביל איוז תכלית אחרת, כגון: אחד נכנס לחנות שיש לו שם חוב בהקפה, וכעל התנות אומר לו, שהוא חייב עשרים דולר, והוא יודע שחייב לו רק עשרה דולר, והוא יודע שלא יאמין לו בעל התנות, ויביא הדבר רק לקטטה ומריבה גדולה, (כי במקרה זה אין לו שום הוכחה או ראיה וכיוצא בזה), והולך ומשלים לו כל העשרים דולר, זה נקרא ותרן בממונו, וזוהי המדרגה הגדולה הזו הנזכרת בגמרא, או למשל אדם יכול לקנות בחנות הסמוכה לביתו בלי שום טרחה כלל, רק

שְׁזָה עוֹלָה בְּכַמָּה פְּרוּטוֹת יוֹתֵר מֵהַחֲנוּת הַרְחוּקָה מִבֵּיתוֹ, שֶׁהִיָּה צָרִיף לְטָרַח הַרְבֵּה יוֹתֵר לְהֵבִיא קְנִיּוֹת מִשָּׁם, אִזּוּ צָרִיכִין לְהַתְנַהֵג בְּמִדַּת הַוַּתְרָנוּת, וּלְוֹתֵר עַל הַפְּרוּטוֹת הָאֵלוּ, וְתַחַת זֶה לְהַרְוִיחַ הַטָּרְחָה שֶׁהִיָּה צָרִיף לְהַטְרִיחַ עֲצָמוֹ לְהֵבִיא קְנִיּוֹת מִשָּׁם, אֲפֹלוּ אִם יִהְיֶה קֶצֶת יוֹתֵר בְּזוּל.

אָבֵל מִדַּת הַפְּזָרְנוּת הִיא מִשְׁהוּ אַחַר לְגַמְרִי, הֵינּוּ שְׁזוּרֵק אֵת הַכֶּסֶף לְמָקוֹם שְׂאִינוּ צָרִיף לְגַמְרִי, וְאִינוּ מְרוּיחַ בְּזֶה שׁוּם דְּבָר, כְּגוֹן: מִי שֶׁקוֹנֶה אֶכָּל הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמָּה שֶׁצָּרִיף, וְאַחֲר־כֵּן הוּא זוּרֵק אֵת זֶה לְזָבֵל, הֵרִי זֶה פְּזָרָן מִמֶּשׁ, וְזוֹהִי מִדָּה מְגַנֶּה מְאֹד, וְהוּא סִימָן עַל פְּגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְכַנ"ל.

וְהִיָּה פְּעַם סְפוּר בְּמַתִּיבְתָא הֵיכַל-הַקֹּדֶשׁ, שְׁנֹכְנִס בְּלֵב אַחַד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ רְצוֹן לְבַשָּׁל בְּשִׁבִיל הַפְּחוּרִים תְּלַמִּידֵי הַיְשִׁיבָה לְשַׁבַּת-קֹדֶשׁ. וְהִתְהַ דְּרַפּוֹ לְבּוֹא בְּעָרֵב שַׁבַּת-קֹדֶשׁ, וּלְבַשָּׁל הַרְבֵּה מִיְגֵי מְאָכְלִים שׁוֹנִים בְּשַׁפַּע רַב, אָבֵל הִיָּה מְבַשָּׁל הַרְבֵּה יוֹתֵר מִדֵּי, וּלְאַחַר שַׁבַּת-קֹדֶשׁ הִיָּה חֶלֶק גְּדוֹל גּוֹרֵק לְזָבֵל, וְהִיָּה בְּזֶה בַּל תִּשְׁחִית מִמֶּשׁ, אָבֵל הוּא לֹא הִסְתַּכַּל עַל זֶה, וְהִיָּה קוֹנֶה בְּכָל עָרֵב שַׁבַּת-קֹדֶשׁ (עַל חֲשׁבוֹן הַיְשִׁיבָה) בְּשַׁפַּע רַב, וּמָה שְׁזָרְקוּ אַחֲר־כֵּן זָרְקוּ.

פְּעַם אַחֲרֵי כֵּמָה שְׁבוּעוֹת שֶׁהִיָּה מִתְנַהֵג כֶּן הַבְּחִין מוֹהֲרָא"ש נ"י שֶׁמִּשְׁהוּ לֹא תִקֵּין, כִּי רָאָה שֶׁחֲשׁבוֹן הַיְשִׁיבָה בְּמַכְלֵת עוֹלָה לְסָכוּם עֲנָקִי, וְגַם רָאָה שֶׁבְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבַּת-קֹדֶשׁ זוּרְקִים מְאָכְלִים רַבִּים לְזָבֵל וְכו', וְקָרָא מוֹהֲרָא"ש נ"י לְמַבְשָׁל הַנ"ל וְאָמַר לוֹ שֶׁיִּפְסִיק אֵת כָּל עֲבוּדַת בְּשׁוּלוֹ, כִּי זוֹהִי פְּזָרְנוּת וּבַל תִּשְׁחִית מִמֶּשׁ, וְזֶה פְּגַם גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד, (וְאָמַר אִזּוּ מוֹהֲרָא"ש נ"י אֵת הַשִּׁיחָה הַנ"ל, שֶׁזֶה סִימָן לְפְגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לְצַלָּן), וְאִף-עַל-פִּי שְׁאִסוּר לְהִיּוֹת קִמְצָן וּבִפְרִט בְּהוֹצָאוֹת שַׁבַּת-קֹדֶשׁ, אָבֵל לְפָזֵר כֶּסֶף לְחֹנֶם וּבִפְרִט כֶּסֶף שֶׁל הַקֹּדֶשׁ (כִּי כֶּסֶף הַיְשִׁיבָה הַקְּדוּשָׁה הוּא בְּכֻלָּל כֶּסֶף שֶׁל הַקֹּדֶשׁ), עַל-יְדֵי

זריקת מאכלים לזבל זהו אסור גמור, ויש על זה ענש גדול, רחמנא לצלן.

ואמר מוהרא"ש נ"י לאיש הנ"ל, שכל פרוטה ופרוטה הבאה לידניו היא בנסים גדולים ממש, ולכן צריך לשמור על כל פרוטה כעל בבת עינו, ומכיון שפרוה השם, תמיד יהיה לבחורים, תלמידי הישיבה, לאכל בשפע רב, לכן אין מן הצורך להוסיף מותרות בעלמא, ושב ואל תעשה עדיף, וקבל האיש מאנשי שלומנו את דברי מוהרא"ש נ"י, ושנה את דרכו לגמרי.

ומי שמכיר את מוהרא"ש נ"י מסמוך, יודע שהוא דגמא חיה של מדת הותרנות, פי אף-על-פי שמצד אחד הוא שומר על כל פרוטה שלא תלך לאבוד (ובפרט מעות של הישיבה הקדושה ושל הדפסה, שהם מעות של הקדש ממש וכנ"ל), אבל מצד שני הוא תמיד מתנהג בותרנות גדולה, ובכל מקום שרק אפשר להתחמק מאיזו מריבה או קטטה או טרחה יתרה וכיוצא בזה על-ידי פסוף, תכף-ומיד הוא מותר בשמחה גדולה, ובפרט כשזה נוגע לאיזה דבר מצוה או הדור מצוה וכיוצא בזה, אז כל חפצו לא ישוו בה, וממש רואים אצלו מה שרבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"ג), כשחביב כל-כף המצוה עד שאין מרגיש בהפסד ממון, זאת הבחינה נקראת אמונה, עין שם; פי אז אינו מסתכל על הממון כלל, ונותן תכף-ומיד כל מה שמבקשים ממנו בשתי ידים, ובפרט בענייני רבנו ז"ל, כגון: הדפסה והפצה, בזה אינו מסתכל כלל העקר שיתפרסם שם רבנו ז"ל בעולם.

ובענייני ראינו פעמים רבות, איך שאחד רצה לעשות עולה נגד מוהרא"ש נ"י בממונו, כמו בעל מלאכה שלא עשה מלאכתו בנאמנות, ואף-על-פי-כן בקש ממוהרא"ש נ"י שכרו משלם (עין שיחות-מוהרא"ש חלק א', אות "טעות"), ומוהרא"ש נ"י ותר משלו,

ונתן לו שכרו משלם כמו שקצב מקדם, ולא רצה להתקוטט או להתנפח עמו כלל.

והיה תמיד אומר, שבאמת לאמתה אין שיך להטעות בני-אדם, כי באמת רק מטעה את עצמו, כי לאט לאט מתפרסם הדבר, שהאיש הזה מטעה ומרמה בני-אדם במלאכתו או בחנותו, ובזמן קצר כבר לא תהיה לו מלאכה או קונים, ויצטרף לסגור את חנותו בכושחה ובחרפה. וכן אם לקח פרוטה מאיזה בן אדם שלא פדין, הסוף יהיה שהבסוף יחזור אל בעליו, כי השם יתברך הוא טבת כל הסבות, והוא מוריש לזה ומעשיר לזה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים, והכל בחשבון צדק, ואי אפשר להמלט מזה כלל, ולכן אל יחשב האדם שהוא מטעה את חברו, כי אינו מטעה רק את עצמו.

וספר מוהרא"ש ג"י, שפעם אחת אחר חתונתו נכנס לאיזה חנות של פרות וירקות, ובקש מפעל החנות שיתן לו איזה משקל של מיני פרות, וראה מוהרא"ש ג"י איך שפעל החנות עומד ליד הטלים של הפרות ומתפש ובוחר ומחפש ובוחר ביגיעה רבה ממש, וחשב מוהרא"ש ג"י בדעתו שבוודאי פעל החנות רוצה להיטיב עמו ולבחר בשבילו הפרות היפים ביותר, ומתמת זה הוא מחפש זמן רב כל-כף, ולכן לא הסתפל מוהרא"ש ג"י כלל בתוך השקית שנתן לו, רק לקחה ושלם המחיר והלה, כשהגיע מוהרא"ש ג"י הביתה פתח השקית, וראה איך שכל הפרות היו רקובים ומעפשים אחר לאחר, ובצל החנות לקט לו את הפרות הגרועים ביותר, וחשב מוהרא"ש ג"י בדעתו, מה יועיל כבר לחזור ולהתקוטט עמו, הלא לא ירויח בזה כלום, ויכול הפעל החנות להכחיש זאת לגמרי, ויגיד לו שקנה אלו הפרות לפני שבוע וכו', ולכן ותר על זה ולא אמר שום דבר, רק שלא חזר לקנות ממנו עוד כלל, לא עברו ימים מועטים וראה מוהרא"ש ג"י, שהחנות נסגרה לגמרי, והבין מוהרא"ש ג"י שפעל החנות עשה בן גם לאנשים אחרים, וכך אבד את כל הקונים שלו.

וספר מוהרא"ש נ"י עוד ספור, שפעם פאב לו צוארו זמן רב, והלך אל רופא ממחה (יהודי חרדי) לבדיקה, ואמר לו הרופא שהוא צריך נתוח על הצואר, רחמנא לצלן, ומוהרא"ש נ"י צחק בקרבו על זה, כי ידע שעל פאב פזה אין עושים נתוח, ולכן לא שת לבו לדברי הרופא כלל, אבל הרופא פקש ממנו סכום גדול של פסף על לא כלום, כי רק הסתפל קצת בתוך צוארו ואמר את חנות דעתו המשבשת, והצר למוהרא"ש נ"י הרבה על זה למה יבקש ממנו כל-כך הרבה פסף על שום דבר, אבל לא התקוטט עמו כלל רק ותר משלו ונתן לו שכרו משלם וחזר לביתו, וברוך השם, היתה לו רפואה שלמה בכמה ימים.

לא עברו ימים מועטים וכמה מבחורי הישיבה, תלמידי מתיבתא "היכל-הקדש", הלכו לאסף צדקה, ומצאו דרכם בבית הרופא הנ"ל, ובקשו ממנו צדקה וקבלו סכום הגון יותר מן הסכום שלקח הרופא ממוהרא"ש נ"י בזמן הנ"ל (כי הלכו אליו כמה פעמים ובכל פעם בחורים אחרים), וכשספרו זאת למוהרא"ש נ"י, ענה ואמר: הלא תראו איך השם יתברך הוא מסבב כל הסבות, והוא יתברך פבר החזיר את הפסף למקומו הראוי.

וכוחים

מוהרא"ש נ"י אמר, שדבר רבנו ז"ל הוא לא להפגס בוכוחים עם שום בריה שבעולם, רק לדבר תמיד דבורי אמונה ויראת שמים עם כל אחד, ואז ממילא יתבטל צד שפנגדו, ומי שמכניס עצמו בוכוחים ובקטטות עם אחרים, זהו סימן שמחו מבלבל מאד, והוא מלא ספקות בעצמו, ונדמה לו, שעל-ידי הוכוחים שלו יברר יותר את דבריו עד שגם אצלו יהיו ברורים, אבל באמת אין הוכוחים

פועלים שום דבר כָּלל, והוא נשאר עם כל הספקות והבלבולים כמקדם, וכדרך הכופרים והאפיקורסים שתמיד עוסקים בוכוחים ורוצים להראות לכלם את גדל טפשות דעתם, וזהו מחמת שהם בעצמם תמיד מבלבלים מאד, ואין להם שום מנוחה כָּלל מכל הדעות הכוזבות שלהם, ולכן עקר העצה רק לשתק להם ולא להתנבח עמָהם כָּלל, ואז ממילא "וועט זיך אויסשיסן אלע זיינע פילווער", (יגמר כל החמר נפץ שלו), וממילא כבר יתבטל לגמרי, וכמו שספר רבנו ז"ל משל על זה (עין חיי-מוהר"ן, סימן קצ"ח — דפוס חדש), שפעם הלך אחד ביער ופגע בו גזלן ורצה לגזלו ושאל אותו הגזלן: יש לך כסף? והשיב לו: בודאי, אתן לך את כל הכסף שלי בשביל להציל נפשי, ולקח הגזלן כל כספו, ואחר-כך אמר הנגזל אל הגזלן איך אבוא אל ביתי בלי כסף, כי הייתי נע ונד מביתי זמן רב כל-כך, ואיך אבוא עכשו ריקם לביתי, בכן אני מבקש ממך שתירה בקנה שרפה שלך את הכובע שלי, כדי שיהיה נכר שפגע בי גזלן, וכן עשה הגזלן אחר-כך בקש ממנו עוד שיירה באילו מקומות אחרים, ולבסוף השיב הגזלן אין לי עוד פילווער (חמר נפץ), ואז כשהשיב שאין לו עוד פילווער, ענה הנגזל: עתה שאין לך עוד פילווער בוא לכאן, ותפס אותו בערפו וקרר לאחרים והתגברו על הגזלן ונצחוהו, והנמשל מוכן מאליו, שכן צריכין להתנהג עם כל אלו שרוצים להתחזיר ופוחים ומריבות שיתנו להם לירות כל הפילווער שלהם, ואתה רק תמשיך לדבר דבורי אמונה פשוטים, ואז ממילא יתבטלו לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזה מה שאמר רבנו ז"ל (עין חיי מוהר"ן, סימן תי"ח — דפוס חדש): אני ואנשי הם איין "דע מה שתשיב לאפיקורס", כי כפי הדבורים הקדושים של רבנו ז"ל ואנשיו האמתיים, אזי ממילא מתבטלות כל הכפירות והאפיקורסות של הכופרים, ימח שמם, ואין מן הצורך להכניס עמָהם בוכוחים כָּלל, וזהו גם מה שמבאר בדברי רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ד): "דע מ'ה שתשיב לאפיקורס הוא ראשי תבות שלו"ם, הינו

שְׁעָקָר הַתְּשׁוּבָה לְאַפִּיקוֹרְס צְרִיכָה לִהְיוֹת רַק עִם מִדַּת הַשְּׁלוֹם, וְלֹא עִם שׁוֹם וְכוּחִים וּמְרִיבוֹת כָּלֵל, כִּי כְּשֶׁתְּרַבֶּה לְדַבֵּר דְּבוּרִים פְּשׁוּטִים שֶׁל אָמוּנָה וַיֵּרָאֵת שָׁמַיִם, אֲזַי מִמִּילָא יִקְבַּל הָאִפִּיקוֹרְס תְּשׁוּבָתוֹ, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ פֶתַח־חַוֹן פֶּה כְּנִגְדָּךְ כָּלֵל.

וּפְעַם הָיָה סְפוּר, שֶׁבָּאוּ כַּמָּה מְסִיוֹנֵרִים, יִמַּח שָׁמַם, לְכַנֵּן הַיְשִׁיבָה הַקְּדוּשָׁה, וַרְצוּ לְדַבֵּר אֶת דְּבוּרֵיהֶם הַטְּמָאִים וְהַמְתַּעֲבִים, וְהָיָה מוֹהֲרָא"ש נ"י אֲזַי בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ, וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּחֻכְמָה גְּדוּלָּה מְאֹד, וְתַחֲלָה שָׁאַל אוֹתָם אִיפֹה הַצִּיצִית שְׁלָכֶם? (כִּי הֵם הִתְחַזְּוּ לְשׁוּמְרֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת), וְלֹא הָיָה לָהֶם מַעֲנֶה עַל זֶה, וְהִתְחִילוּ לְסַבֵּב אֶת הַשִּׁיחָה לְעֵנִין אַחֵר, וְלֹא רָצוּ לְלַכֵּת מִשָּׁם, רַק הִתְחִילוּ לְהִתּוֹכַח וּלְדַבֵּר אֶת שְׁטִיּוֹתֵיהֶם, וְאָמְרוּ שֶׁהֵם גַּם יְהוּדִים, אֲזַי שָׁאַל אוֹתָם מוֹהֲרָא"ש נ"י הֲאֵם אַתֶּם נְמוּלִים?... וְהַשִּׁיבוּ לֵאמֹר, וְאֲזַי אָמַר לָהֶם: אִם-כֵּן אֵיךְ אַתֶּם אוֹמְרִים שֶׁאַתֶּם יְהוּדִים, וְלָכֵן מִן הַרְּאוּי דְּבַר רֵאשׁוֹן שֶׁנִּמּוּל אַתְּכֶם... וְצִוָּה לְאַחַד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שִׁילַךְ לְהִבְיֵא סִפִּין שֶׁל מִילָה כְּדֵי לְמוּל אוֹתָם, וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ דְּבַר זֶה נִשְׁתַּנוּ פְּנֵיהֶם לְגַמְרֵי, וּבְרַחוּ מִבֵּית-הַמְּדֻרָשׁ בְּבִהְלָה גְּדוּלָּה מְאֹד... וְנִפְטְרוּ מֵהֶם.

וְאֲזַי עָנָה וְאָמַר לָנוּ מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁכָּךְ צְרִיכִים לְהַתְּנַהֵג תָּמִיד, לְדַבֵּר וּלְגַלוֹת דְּבוּרֵי אָמוּנָה פְּשׁוּטִים וְהַמִּצְוֹת שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֲזַי תֵּרְאוּ אֵיךְ שֶׁמִּמִּילָא יִבְרַחוּ כָּל הַרְשָׁעִים וְהַמְתַּנַּגְדִּים, וְאִין מִן הַצַּרְף לְהַפְּנִס עִמָּהֶם בְּוִכּוּחִים כָּלֵל, כִּי בְּוִכּוּחִים אֵין פּוֹעֲלִים שׁוֹם דְּבַר כָּלֵל, וְאִין קִץ לְדַבְרֵי רוּחַ, רַק הָעֵקֶר לְגַלוֹת אָמוּנָה פְּשׁוּטָה, וּבִזְזָה מְעוֹרְרִים אֶת כָּל הַקְּלָפוֹת, וּכְדָגְמַת הַזְּבוּבִים וְהַיְתוּשִׁים כְּשֶׁמְגַלִּים לְפְנֵיהֶם אוֹר גְּדוֹל וְחֹזֵק מְאֹד, אֲזַי מִתְּעוֹרְרִים עֵינֵיהֶם וּבּוֹרְחִים מִיָּד; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְדַבֵּר מֵאָמוּנָה פְּשׁוּטָה תָּמִיד.

וּפְעַם נִתְּוּדַע לְמוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁשָּׁלַח אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֵיזָה מִכְּתָב לְכַמָּה מִתְּנַגְדִּים וּבְעֵלֵי מַחֲלָקַת לְהִתּוֹכַח עִמָּהֶם עַל אֲמַתַּת דְּבַרֵי מוֹהֲרָא"ש נ"י בְּכַמָּה מִיָּנִי עֵנִינִים, וְחָתַם עֲצָמוּ בְּשֵׁם "נַחֲוּם

כהן", וזה לא היה שמו האמתי, רק לא רצה שיידעו מי כתב את המכתב, ולכן חתם עצמו בשם זר, וכשנודע כל זה למוהרא"ש נ"י, הקפיד מאד, ואמר, שמנוכחים כאלו אין יוצא שום דבר טוב כלל, וזה רק מרבה מחלוקת ומריבות, וההפסד מרבה על השקר, ואז אמר מוהרא"ש נ"י לאיש הנ"ל: אתה היית צריך להכין עצמך לאמונה, ולכתב לכל מקריך ומידעך רק דבורי אמונה פשוטה ויראת שמים, ואז היית פועל הרבה יותר מכל הנוכחים שלך, והנה חתמת עצמך "נחום כהן", ודע ש"נחום כהן" בגימטריה "הכן אמונה" (עם שתי התבות), הינו שיותר טוב שתכניס עצמך באמונה פשוטה, ולא תבלבל עצמך עם ופוחים ומריבות של הבל; אשרי הזוכה לדבר רק דבורי אמונה תמיד.

זווגים

מוהרא"ש נ"י אמר, שאין דבר נעלם בעולם כמו ענין מציאת זווגו של האדם, כי הוא דבר מכסה ומסתר מעיני הבריות לגמרי, ואין האדם יודע מאיפה ומתי יבוא הזווג שלו, ועל זה אמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה ס"ח, סימן ד'): הקדוש-ברוך-הוא יושב ועושה סלמות משפיל לזה ומרים לזה ומוריד לזה ומעלה לזה וכו', כי על-פי-רב שתי נשמות הזווג הן שונות מאד זה מזה והן שני הפכים לגמרי, ואז בודאי קשה מאד לזוגם ביחד, כי למה ירצה זה לקחת את זו? ! אכל מה הקדוש-ברוך-הוא עושה? משפיל לזה ומרים לזה, הינו שזה שהוא למעלה ובעל גאון גדולה, הקדוש-ברוך-הוא מוריד אותו בעל כרחו, וזה שהוא שפל ושבור בעיני עצמו מאד, השם יתברך מעלה אותו, ואזי סוף כל סוף שתי נשמות הזווג מתועדים יחד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזיהו דבר ברור שסוף כל סוף זיווג של האדם מכרח לחזור אליו, ואף ברירה שבעולם אינה יכולה לעכב את שדוכו של אדם, ואפלו אם לעת עתה נתרחקה בת זיווג ממנו, סוף כל סוף היא תחזור אליו, ולכן צריכים לבקש הרבה מהקדוש-ברוך-הוא, שלא יהיה נדחה זיווגו של האדם, ולא יקח אותה איש אחר בינתיים, חס ושלום, ואף-על-פי שלפעמים בשרש הנשמות יש גם לאיש שני איזו שיכות וקשר עמה, אכל הלא רבנו ז"ל כבר אמר (ספר המדות, אות חתון, סימן ז'), שהשדוף שדוכרים, אף-על-פי שאינו נגמר השדוף בעצמו, גם זה מן השמים והשדוף לחוד עושה רשם בו ובה, עין שם; אם-כן יכולים לבקש מהקדוש-ברוך-הוא, שאם יש לאיש אחד שיכות עמה, שיגמר הדבר עם הדבור לבד, ולא יצטרף האחר לקח אותה ממש, חס ושלום, ואזי לא יהיה לו עכוב ומניעה במציאת זיווגו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מה שמבאר בדברי רבנו ז"ל (שם אות ט') שעל-ידי התפלה יכול לשנות זיווג הנכרז בשמים, עקר פונת הענין שיכול לשנות מדת זיווגו, דהינו שעל-ידי התפלה יכולים לפעל שישתנו המדות של בת זוגו, ויתהפף רצונה אליו, ולא יהיה קשה לו למצא אותה, אבל בודאי הזיווג המיוחד לו סוף כל סוף מכרח להגיע אליו, רק שצריכים להתפלל להשם יתברך שלא יהיה עכוב ומניעה בדבר.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל-כן אין לשום בחור לפחד כלל אולי לא יזכה למצא את זיווגו, מחמת שהוא מסתובב בחדרו של רבנו ז"ל, ויש הרבה מתנגדים וחולקים וכו', כי כל זה פחד של הבל ואין שום ברירה שבעולם יכולה לסתור או למנע בת זיווג ממנו, וספר שראה זאת במו עיניו במשך כל השנים, שכל הפחורים שהסתובבו בחדרו של רבנו ז"ל, כשהגיע הזמן שלהם להתחתן, מצאו את בת זוגם ההגונה להם, ולא היה שום עכוב בדבר כלל, וכל המניעות והעכובים נתהפכו לנעימות ולעוזרים ונגמר השדוף בכי טוב, ואמר

שגם אצלו בעצמו ראה דבר זה, כי כשהלכו אנשים לשאל עליו אצל בני אדם שרדפו אותו מאד, כמו ראש הישיבה שלו וכו', אזי כלם אמרו עליו השבחים הגדולים ביותר, ועזרו שיגמר השדוף שלו, ולכן אין לאדם לפחד כלל בענין זה, ואדרבה הלא רבנו ז"ל הבטיח לנו (עין לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן פ"ט), שכל השדוכים נעשים דיקא על ידי הצדיק ובר הדעת שיש בעולם, ולכן דיקא על ידי שיתובב בחדרו של רבנו ז"ל, יזכה למצא את זווגו באפן המהיר ביותר.

וספר מוהרא"ש נ"י, שאצלו היה בחור אחד שזכה להתחתן, והוא מחיב את כל אלו הבחורים שמפחדים להסתובב בחדרו של רבנו ז"ל מחשש שלא יהיו יכולים למצא את זווגם, כי הבחור הזה בשעה שהלך לפגישה עם המשדכת שלו, הלך במעיל קרוע ובאין פרוטה אחת בכיסו (כי הוריו זרקוהו מן הבית מחמת שהסתובב אצל מוהרא"ש נ"י), וכשהצריך לנסע הביתה לא היה לו כסף אפלו לדמי הנסיעה, והצריך ללוות מאביה של המשדכת (שאחר כך נעשה חותנו), ואף על פי שבא בצורה כזו, אף על פי כן לא אבד חינו בעינייהם, וזכה אחר זמן קצר להתחתן במזל טוב, הרי אנחנו רואים איך שכל ענין השדוכים תלוי רק בידו יתברך לבד, ואין שום תרוץ ואמתלא לבחור שמפחד שאצל רבנו ז"ל לא יהיה לו שדוף, והעקר לזכר תמיד, שבענין שדוכים אין אנו יודעים כלל, כי זהו דבר נעלם ונסתר לגמרי מן האדם כנ"ל, והוא נכלל בתוף מה שאמרו חכמינו הקדושים (ריש פרק ב', בחגיגה): אין דורשים בעריות בשלשה, הינו שבעניני חתון וזווגים אי אפשר לדרש ולדבר מזה עם אחרים כלל, כי הוא דבר נעלם ונסתר לגמרי, אשרי מי שזוכה למסר את עצמו לגמרי בידו יתברך, ועל ידי זה יזכה למצא את זווגו חיש קל מהרה באמת.

זרע

מוהרא"ש נ"י אמר, כי מי שנכשל בחטא המגנה של הוצאת זרע לבטלה, הוא תמיד בעצבות ובדכאון ובמרירות גדולה, והוא מלא כפירות ואפיקורסות, רחמנא לישזכן, כי החטא הזה מסמך את העינים לגמרי, עד שקשה וכבד לו להשיג את האמונה הפשוטה, כי מאחר ששפך זרעו לבטלה על הארץ, והיות שהאמונה נקראת כלי שבו מתחדים כל הספירות ועוברים דרך היסוד והיסוד נכנס במלכות, ומאחר שהוא הפריד את היסוד מהמלכות, ועל-כן אי אפשר לו להשיג את האמונה המזככת, כי האמונה היא בחינת מלכות דלית לה מגרמה כלום כידוע, ועל-כן כל אלו אשר חולקים על ספריו הקדושים המדברים רק מהאמונה הקדושה, זה סימן שפגמו בברית, ובפרטיות כל אלו שאינם יכולים לסבל למה הוא חוזר על עצמו כמה וכמה פעמים בענין האמונה הקדושה זה סימן שהם פגומים מאד בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה, כי אחרת לא היו עושים שום בקרת למה הוא חוזר על עצמו בענין האמונה פעמים אין מספר.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר באמת בענין אמונה צריכים לחזור על זה מדי יום ביומו אלף אלפי אלפים פעמים כולי האי ואולי שיזכה להחדיר בעצמו אמונה פשוטה בו יתברך, לידע אשר הוא יתברך מחיה ומתהוה ומקים את כל הבריאה כלה, כי בפרוש גלה לנו רבנו ז"ל, אשר אצל העולם אמונה הוא דבר קטן, אבל אצלי אמונה הוא דבר גדול, ועקר האמונה להאמין בו יתברך בתמימות ובפשיטות גמורה כמו שהנשים מאמינות בלי שום חכמות כלל, ועל זה צריכים לעבד הרבה מאד, כי אי אפשר להשיג אמונה כי אם על-ידי שמירת הברית, כי אמונה ושמירת הברית תלויים זה בזה, כמו שכתוב (תהלים פ"ט): "ובריתי נאמנת לו" (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ל"א) ולכן מי שמתלוצץ מספריו הקדושים, למה חוזר על

עצמו כל-כך הרבה פעמים בענין האמונה, צריכים לידע שהוא פגום מאד בפגם הברית, כי אחרת לא היה עורך על נקדה זו בקרת, וזה ברור למי שיודע מה שקורה בעתים הללו בעולם, רחמנא לישזבן.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר החטא המגנה הזה של הוצאת זרע לבטלה, הורס את האדם לגמרי, ונעשה משגע מאד, כי רב המשגעים באים רק מחמת החטא המגנה הזה שמוציא את זרעו לבטלה, כי הזרע הוא חלק המבחר של המח, וכשהאדם מוציא לבטלה, על-ידי-זה הורס את המח שלו לגמרי, כי מתנפשת הלחלוחית אצלו, ועל-ידי זה משתגע לגמרי, רחמנא לצלן, ורואים בחוש בני-אדם שכל-כך עצבניים, שכל דבר קטן מעצבן אותם, והם נכנסים בכעס וברציחה גדולה על לא דבר, עד שאפילו דבר קטן מעצבן אותם מאד מאד, וכל זה בא מהחטא המגנה הזה של הוצאת זרע לבטלה, ועל-כן מי שרואה שהוא תמיד כעסן ורוצח, ושרוי בדכאון ועצבות תמידית, והוא עצבני, וכל דבר קטן מעצבן אותו, צריך שיתחיל לחפש בעצמו, אם אין אצלו חטא המגנה הזה של הוצאת זרע לבטלה, וישוב בתשובה שלמה, ויכון יהיה לבו ויטוח שאם יחזר בתשובה שלמה, הקדוש-ברוך-הוא יקבלו, כי בפרוש גלה לנו רבנו ו"ל, אשר גם על החטא המגנה הזה מועילה תשובה, ועקר התשובה על חטא הוצאת זרע לבטלה הוא — שישתדל לעבוד הרבה על נקדת האמונה, שיכניס את עצמו לתוף האמונה הקדושה שהיא בחינת מלכות הפלי, ויחזר בכל יום ויום על האמונה הקדושה פעמים אין מספר, באפן שיזכה לבנות את המחין שלו, כי אי אפשר לזכות לשלמות המחין, כי אם על-ידי ברור וזכוף האמונה, ועל-כן מאחר שהוא חטא ופגם כל-כך בהוצאת זרע לבטלה, והפריד את היסוד מהמלכות, עליו להתקרב אל הצדיק האמת שהוא בחינת היסוד, הינו יסוד צדיק, אשר הוא ואיר בו את האמונה הקדושה, כי אי אפשר לזכות לאמונה ברורה ומזככת, כי אם על-ידי התקרבות לצדיק האמת, ועל-כן עקר תקון הוצאת זרע לבטלה הוא על-ידי התקרבות לצדיק האמת, שמאיר בו את האמונה הפשוטה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, מי ש'יודע שחטא ופגם בחטא המגנה הזה של הוצאת זרע לבטלה, שהשליך את זרעו על הארץ, רחמנא לישזבן, ופזר נשמות רבות לבטלה, כי הרי מפל טפה וטפה הנה יכול להברא עוד בר ישראל, ומאחר שהוא הפסיד דבר זה, ועוד גרם להגביר קלפות והוסתרות בעולם, כי כל הקלפות באות רק על ידי החטא המגנה של הוצאת זרע לבטלה, כי מי שחטא בחטא המגנה הזה, הוא גורם שיתרבו המשחיתים בעולם, רחמנא לישזבן, וגורם צרות ונרעות רבות בעולם, אוי לאותה בושה ואוי לאותה חרפה, ואם האדם הנה יודע עד היכן מגיע פגמו, אזי לא הנה יכול לחיות אפלו יום אחד, ורבנו ז"ל גלה לנו (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קמ"א), אשר לאחר מיתתו הולכים אחרי מיתתו מחנות מחנות של אלו המשחיתים, וגדל הבושה והחרפה שיש לו מזה, אין לתאר ואין לשער כלל, כי אז נתגלים עוונותיו בדבים, רחמנא לישזבן, בכזיונות כאלו, ועל כן מי ש'יודע באמת שחטא בחטא הזה, ורוצה לתקן את זה, עליו למסור את נפשו להפיץ את אור הצדיק בעולם, וזהו הקונטרסים החדשים המגלים את אמתת מציאותו ותברך, ואיך שאין בלעדיו ותברך כלל והכל לפל אלקות גמורה היא, ומגלים עצות נוראות ונפלאות לכל הירודים והנפולים איך לשוב אליו ותברך, והם מפיתים בהם רוח חיים חדשה; ועל כן אשרי מי שזוכה להפיץ את הקונטרסים החדשים במסירות נפש, ואינו מסתפל על שום דבר ועל שום מונע ומעכב, כי מי שמכיר את מקומו ויודע היטב, מה עשה ומה פגם ומה חטא ומה פשע בזה העולם, ומה מחכה לו בעולם העליון, אילו ענשים קשים ומרים, רחמנא לישזבן, הוא כבר לא יסתפל על שום ברעה שבעולם ועל שום בזיונות, חרופין וגדופין שבעולם, אדרבה מאחר ש'יודע שנה עקר תקונו, לגלות ולפרסם את הצדיק האמת בעולם המגלה אמונה אמתית, אמונה פשוטה, לעם ישראל, אשר זהו עקר תקון הברית, ואין עוד תקון יותר גדול מזה, מי ש'יודע כל זה, הוא כבר לא מתפעל משום ברעה שבעולם, אדרבה הוא הולך במסירות נפש הכי

גדולה, ומפיץ את הקונטרסים החדשים, שהם תמצית דברי רבנו ז"ל, ואף שסובל עלבונות, בזיונות ושפיכות דמים, הוא מקבל את זה באהבה למען כפרת עוונות, ואזי נכון לבו יהיה ובטוח, שהכל יכפר לו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אם זה שפגם בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה, היה יודע מעלת הזוכה להפיץ את אור רבנו ז"ל בעולם, ואיך שזה עקר תקונו הנצחי לפני היודע תעלומות, היה עושה את זה בחשק חדש בכל יום ויום, מאחר שזהו תקונו, כי כנגד שהשחית את זרעו לבטלה והפיץ ופזר זרעו, רחמנא לישזבן, עליו להפיץ ולפזר דבורי אמונה בעולם, וזהו עקר תקונו; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל, רק מוסר את נפשו לגלות ולפרסם בכל יום את הצדיק האמת, ומחדיר את האמונה הקדושה בעם ישראל על-ידי הפצת הקונטרסים החדשים, שאז בודאי ימחלו לו כל עוונותיו, ויזכה לתקון נצחי, וימחק החטא המגנה ממנו לגמרי.

זכירה

מוהרא"ש נ"י אמר, כי האדם צריך לזכור תמיד רק ממנו יתברך, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נ"ד), אשר צריכים לשמר מאד את הזכרון, ועקר הזכרון לזכור תמיד בעלמא דאתי, הינו לידע שיש עוד עולם, ואמר על זה מוהרא"ש נ"י, כי צריכים להוריד את העולם הבא בעולם הזה, הינו להמשיך רוחניות אלקותו יתברך בזה העולם, ולזכור תמיד רק ממנו יתברך, וצריך להכניס את עצמו כל-כף חזק בזכרון הזה, עד שלא יסיח דעתו לגמרי ממנו יתברך ומעולם הבא, ואפלו שהולך ומסתובב בזה העולם, תהיה מחשבתו דבוקה ואחוזה בעולמות העליונים, וזה נקרא "עולם

הבא איד" (יהודי מעולם הבא), הינו אדם המסתובב בזה העולם הגשמי והחומרי המלא הסתרות וכסויים, אף-על-פי-כן זוכה לחשב תמיד רק ממנו יתברך, ואין בזכרון שלו רק הקדוש-ברוך-הוא, זה עקר מעלתו; אשרי מי שזוכה להמשיך על עצמו את הזכרון הזה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר בתחלה מאד קשה להגיע אל דבר זה, כי סוף כל סוף האדם הוא גשם ומסתובב בעולם גשמי המלא הסתרות וכסויים זהמות ולכלוכים וכו' וכו', והכל בשביל הבחירה והנסיגון, ואם-כן איך יזכה האדם למח מזכר בזה עד שיזכר תמיד מעלמא דאתי, ולא יסיח דעתו כלל ממנו יתברך? אלא עצה בעבור זה — שיתחיל לחשב מרבנו ז"ל בכל יום, הן שילמד ספרו הקדוש והנורא "לקוטי-מוהר"ן", והן שיכניס בדעתו שיחותיו הקדושות, שדבר ושח עם אנשי שלומנו, המדפסות בספרי "שיחות הר"ן", "חיי מוהר"ן", ושאר הספורים שהולכים מדור דור (המדפסים בספר "פעלת הצדיק"), כי בזה שהאדם יחשב בכל יום מרבנו ז"ל הינו מתורותיו ושיחותיו, וכן יחשב מה הוא יכול לעשות בעבור רבנו ז"ל, ואיך יכול לשמשו, אם יחשב כך מדי יום ביומו, אזי לאט לאט יזכה שיזדכך ויטהר מח מחשבתו, עד שלבסוף יזכה לחשב מהקדוש-ברוך-הוא, כי לעקר קדשת וטהרת המחשבה אי אפשר לזכות, כי אם על-ידי התקשרות אמתית אל הצדיק האמת (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רי"א), ועל-כן צריכים לחשב בכל יום מרבנו ז"ל, מה יכולים לעשות בעבור פרסומו בעולם, ואיך יכולים לקרב עוד בני-אדם אל דעתו הקדושה, ובאיזה מקום צריכים היום להפיץ את אורו, וכדומה מחשבות כאלו יחשב בכל יום ובכל שעה, ועל-ידי-זה יזכה שיזדכך מח מחשבתו, ולבסוף יזכה להכניס בדעתו אמתת מציאותו יתברך.

וספר מוהרא"ש נ"י, אשר היה שוחט אחד שעשה פסא לרבנו ז"ל, וחרט בו ציורים יפים מאד צפרים וכדומה, והביאו מתנה לרבנו ז"ל לראש השנה, ושאל אותו רבנו ז"ל: כמה זמן לקח לך

לעשות את הכסף הזה? ענה ואמר: חצי שנה, וחזר ושאל אותו רבנו ז"ל: כמה שעות עבדת בכל יום בעבור זה? ענה ואמר: שעה אחת בכל יום, והשיב על זה רבנו ז"ל בזו הלשון: "אזוי, האסט מיה אין זינען געהאט אלע טאג א שעה" (כף, חשבת ממני בכל יום שעה), ונהנה מזה מאד, ואמרו אנשי שלומנו, שלא נהנה רבנו ז"ל מהכסף כל-כף, רק ממה שחשב ממנו בכל יום שעה אחת, וסיים מוהרא"ש נ"י: רואים מזה איך שרבנו ז"ל נהנה מאד מאד כשאדם זוכה לחשב בכל יום שעה אחת מרבנו ז"ל, ובאמת זוהי סגולה גדולה לטהרת וכוף המחין; ועל-כן מי שרוצה לזכות לזכר תמיד בעלמא דאתי, עצתו שיתחיל לזכר קדם הרבה מרבנו ז"ל, ובכל יום יחשב מחשבות ועצות מה הוא יכול לעשות בעבור רבנו ז"ל, איך הוא יכול לשמשו, ואז יזכה לקדשת וטהרת המח מחשבה, ועל-די-זה מחו ומחשבתו יהיו נעשים כלי לקבל בו אורו יתברך.

זמן

מוהרא"ש נ"י אמר, שאדם צריך לשמר מאד מאד על זמנו, כי אפלו אם האדם שומר על זמנו, גם-כן מי יודע אם יוצא ידי חובתו מה שיש לו לעשות בזה העולם, ומכל שכן מי שקלקל ופגם ימים ושנים, ובטל את הזמן, בודאי הוא צריך על-כל-פנים מעכשו לשמר את הזמן היקר מאד מאד, כדי לתקן את אשר קלקל ופגם בזמן שלו, ורבנו ז"ל גלה לנו (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן מ"ט), בגני-אדם הזוכים לעשות תשובה על העבר, שאף-על-פי שזוכים לתקן מה שעבר, אף-על-פי-כן עדין היכן הוא אותו הזמן שהיו רחוקים מהשם יתברך, שהיו יכולים לעבד את השם יתברך באותו הזמן, ובודאי צריכים לתקן זאת, דהיינו להשלים ולמלא את העבודה שהיו יכולים לעבד את השם יתברך בכל אותה העת שהיו

נזופים מלפניו יתברך ורחוקים ממנו; על-כן אחר שזוכים להתעורר לתשובה, צריכים זריזות גדולה בעבודתו יתברך, ולרוץ מאד מאד, כדי שיזכה על-ידי זריזותו ועבודתו לתקן ולהשלים גם חסרון העבודה של הימים שעברו, כי עכשו צריך לרוץ במהירות גדולה זה הדרך, שהיה יכול לילך בזמן שהיה רחוק מהשם יתברך, ואמר אז רבנו ז"ל לאנשי שלומנו בזו הלשון: איהר דארפט זיך זייער נאגן איהר זאלט נאך קעגן עפעס תאפן, (צריכים אתם להזדרז מאד בעבודת השם, כדי שתספיקו עוד להשיג משהו), וסיים מוהרא"ש נ"י: אף-על-פי-כן אף שאדם כבר בטל את זמנו היקר מכל הון ועשה מה שעשה וכו', ונכשל במה שנכשל וכו', עם כל זאת אם יקח את עצמו על-כל-פנים מעכשו בידיו, ויכניס את עצמו בתוך האמונה הקדושה, להאמין בו יתברך בתמימות ובפשיטות גמורה, אשר אין למעלה מזה, וכל העבודות התורות והתפלות של האדם צריכות להביאו אל האמונה הקדושה, כמו שכתוב (תהלים קי"ט): "כל מצותיך אמונה", ואז על-ידי תקף האמונה שיאמין בו יתברך, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, על-ידי-זה יעלה אל למעלה מהזמן, ויזכה לתקן הכל, כי על-ידי תקף האמונה שאדם מאמין בו יתברך, על-ידי-זה עולה אל למעלה מהזמן, ובבטול הזמן הזה מתקן מה שקלקל בבטול זמן שבלה בהבל וריק.

וספר מוהרא"ש נ"י את הספור שספר רבנו ז"ל (חיי מוהר"ן, סימן צ"ח — דפוס חדש): מעשה במלך אחד, שבנה לעצמו פלטין, וקרא לשני אנשים וצוה אותם שיצירו את הפלטין שלו, וחלק להם את הפלטין לשני חלקים, הינו שמחצה הפלטין יהיה מטל על האחד שיצירו ומחצה השני יהיה מטל על השני לצירו, וקבע להם זמן, שעד אותו הזמן מחיבים הם לצירו.

והלכו להם אלו שני האנשים. והלך אחד מהם ויגע וטרח מאד, ולמד עצמו זאת האמנות של ציור וכיור היטב היטב, עד

שציר את חלקו שהיה מטל עליו בצירור יפה ונפלא מאד, ציר שם חיות ועופות וכיוצא בזה בצירורים נפלאים ונאים מאד. והשני לא שם אל לבו גזרת המלך, ולא עסק בזה כלל, וכאשר הגיע סמוך לזמן המגבל שהיו צריכין לגמר מלאכתם, הנה הראשון כבר גמר מלאכתו ואמנותו בחלקו בצירור נאה ונפלא מאד, וזה השני התחיל להסתפל על עצמו מה זאת עשה, שכלה הזמן בהבל וריק, ולא חש לגזרת המלך, והתחיל לחשב מחשבות מה לעשות, כי בודאי באלו הימים המועטים הסמוכים לזמן המגבל אי אפשר לתקן עוד ללמד לעצמו ולעשות אמנות הצירור לציר חלקו בזה הזמן המועט, כי היה סמוך מאד למועד הקבוע להם.

ונתישב בדעתו והלך והטיח כל חלקו במשיחת סמנין שקורין פאקיסט, ועשה פאקיסט שחור על כל חלקו, והפאקיסט היה כמו אספקלריה ממש, שהיו יכולים להראות בו כמו באספקלריה ממש, (הינו מראה), והלך ותלה וילון לפני חלקו, להפסיק בין חלקו ובין חלק חברו.

ויהי כי הגיע המועד הקבוע, שקבע להם המלך, והלך המלך לראות תבנית מלאכתם אשר עשו באלו הימים, וראה חלק הראשון, שהוא מציר בצירורים נאים ונפלאים מאד ומצירים שם בחלקו צפרים וכו' בדרךכים נפלאים מאד, וחלק השני היה תלוי בוילון וחשך תחתיו, ולא רואים שם מאומה, ועמד השני ופרש את הוילון, והזריח השמש, וכאו והאירו כל הצירורים הנפלאים כלם בחלקו מחמת שהיה שם הפאקיסט, שהיה מאיר כמו אספקלריה, (הינו כמו מראה), על-כן כל הצפרים המצירות בחלק הראשון ושאר כל הצירורים הנפלאים, כלם נראו בתוך חלקו של זה, ונוסף לזה, שגם כל הכלים הנפלאים וכל הרהיטים וכיוצא, שהכניס המלך לתוך הפלטין, כלם נראו גם-כן בחלק השני, וכן כל מה שירצה המלך להכניס עוד כלים נפלאים לתוך הפלטין יהיו כלם נראים בחלקו של השני, והוטב הדבר לפני המלך וכו'.

והסבירו מוהרא"ש נ"י, שדבר זה סובב על שני מיני בני אדם שיוּרְדִים אֶל זֶה הָעוֹלָם, אֶחָד שׁוֹמֵר מְאֹד עַל זְמָנוֹ וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּהַתְמַדָּה רַבָּה מְאֹד מְאֹד, וּמַחְדֵּשׁ חֲדוּשִׁים נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים צִיצִים וּפְרָחִים, וּמְצִיר כָּל מִינֵי צִיּוּרִים בְּהַשְׁגוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְכֵן מִתְמַיד מְאֹד בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ עֲצוּמָה, וּמִתְבּוֹדֵד יָמִים שְׁלָמִים עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַד שְׁזוּכָה לְהִגִּיעַ אֶל בְּטוּל אִמָּת, שְׁמִכְבֹּטֵל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי לְאִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וּמִיַּחַד יְחוּדִים קְדוּשִׁים וְנוֹרָאִים מְאֹד, וּמַחְדֵּשׁ בְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה יְחוּדִים חֲדָשִׁים, וּמְקַשֵּׁר וּמְשַׁלֵּב עוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים, וּמוֹרִיד עַל עֲצָמוֹ אִוֹרוֹת צַחְצְחוֹת, אִוֹרוֹת נִשְׁגָּבִים, אֲשֶׁר זֶה הוּא עֵקֶר הַתְּכָלִית בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי זֶה מֵה שֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּבִשְׂבִיל זֶה שָׁלַח הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הָאָדָם לְזֶה הָעוֹלָם, כְּדֵי שְׂיִזְכֶּה לְצִיר לוֹ אֶת הַפְּלִטִין שְׁלוֹ בְּכָל מִינֵי צִיּוּרִים נִפְלְאִים וְנֹאִים מְאֹד מְאֹד, וְהַשְׁנִי מִתְרַשֵּׁל מְאֹד מְאֹד מִמְּלָאכָתוֹ, וְלֹא דֵי שְׁאִינוֹ עוֹסֵק בְּכָל זֶה, אֲלֵא מְבַלָּה אֶת זְמָנוֹ הַיָּקָר בְּהֶבֶל וּבְרִיק, וְעוֹבְרִים לוֹ יָמִים וְשָׁבוּעוֹת, חֲדָשִׁים וְשָׁנִים, וְאִינוֹ תוֹפֵס אֲשֶׁר הַזְּמַן פּוֹרֵחַ כְּהֶרֶף עֵינַי, הֵנָּה יוֹם וְהֵנָּה לַיְלָה וְהֵנָּה שְׁבוּעָה וְהֵנָּה חֲדָשׁ וְהֵנָּה עוֹד שָׁנָה וְכוּ' וְכוּ', וְכֵן מְבַלָּה אֶת יָמָיו בְּהֶבֶל וּבְרִיק, עַד שְׁיִוֵם אֶחָד הוּא תוֹפֵס עֲצָמוֹ, כִּי רַע וְנָמֵר, כִּי הֵנָּה יִגִּיעַ הַיּוֹם אֲשֶׁר עוֹד מְעַט (קִהְלֵת י"ב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹקִים וְגו', וּמִתְחִיל מְאֹד לְהִצְטַעַר בְּצַעַר גְּדוֹל מְאֹד, וּמִפְּחָד בְּפִתְחוֹת גְּדוֹלִים מִמְּנוֹ יִתְבָּרֵךְ מֵה יִהְיֶה וּמֵה יִשִּׁיב לְשׁוֹלְחוֹ דְּבָר, וְאִיךָ בָּלָה אֶת זְמָנוֹ בְּרִיק וּבְחִשָּׁף, עַד שֶׁמִּתְחִיל לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה אִמְתִּית, וְשָׁב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּבּוֹכָה וּמִתְחַרֵּט מְאֹד עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים, וּמְכַנִּים אֶת עֲצָמוֹ בְּאִמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְנִכְנָס בְּתוֹךְ הָאִמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, עַד שֶׁנִּכְלָל לְגַמְרֵי בְּאִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, הֵינּוּ מְרַב דְּבִקּוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שָׁמוֹ, שְׁזוּכָה עַל-יְדֵי רַבּוּי הַבְּכִיּוֹת שְׁבוּכָה לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֵה וְאִיךָ עָבְרוּ עָלָיו הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים בְּהֶבֶל וּבְרִיק, וּמֵה יִשִּׁיב לְשׁוֹלְחוֹ דְּבָר, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְחִילָה לְהֵאִיר בּוֹ הָאִמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי כִּפִּי שֶׁהָאָדָם בּוֹכָה בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמִסְפֵּר אֶת כָּל לְכָבוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת

גמורה ובוכה אליו יתברך, על-ידי-זה נטהר מחו וזוכה להגיע לאמונה שלמה, וזה ענין הפאקיסט (הינו מראה) שהיא אספקלריה, שכל זה הוא בחינת אמונה, כי אמונה היא בחינת ראי ומראה שהכל נראה בה, ועל-כן כשאדם מחזק את עצמו ביותר באמונה פשוטה בו יתברך, ונכנס לגמרי בתוך האמונה הקדושה, על-ידי-זה נעשה כמו ראי, ולא רק שיזכה שיראו בו כל הציורים היפים והנאים, אלא גם יראו את הרהיטים שהכניס המלך לתוך הפלטיין, כי זו מעלת האמונה הקדושה, ודבר זה הוטב מאד לפני המלך, כי אצלו יתברך מאד מאד חשוכה אמונה, כאשר גלה לנו רבנו ז"ל (ספר המדות אות אמונה, סימן ו'): על-ידי אמונה האדם חביב להשם יתברך כאשה לבעלה (שם, סימן י"ט), על-ידי אמונה נתחכם (שם סימן כ'), מתחלה צריך להאמין בהשם יתברך, ואחר-כך יזכה להבין אותו בשכל, (שם, סימן ל"א), על-ידי אמונה יכול להבין את השם יתברך (שם, סימן ל"ג) על-ידי אמונה הקדוש-ברוך-הוא יסלח לך על עוונותיך, עין שם ;

נמצא, שאצלו יתברך מאד מאד חשוכה אמונה, ועל-כן אפילו אדם שפכר עבר עליו מה שעבר בחיים חיותו, ובטל את זמנו היקר בהבל וריק, עקר עצתו היא לשוב בתשובה אמיתית אליו יתברך, וילך במקום פנוי שאין שם בני-אדם, ויבקש רחמים על עצמו, וישפך שיחו ותפלתו אליו יתברך, כאשר ידבר איש אל רעהו בתמימות ובפשיטות, ויתמיד בזה מאד מאד, על-ידי-זה ינדפך מחו ודעתו, ויזכה לאמונה ברוחה ומזככת, ועל-ידי אמונה יהיה נעשה כמו ראי ומראה אספקלריה המאירה, והכל יראה בו, כי מי שמתמיד בתפלה ובקשה ימים ושנים ושב בתשובה שלמה, על-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא נותן לו שכל ודעת, שבזמן קצר יבין את התורה הקדושה, ויזכה לתקן את כל אשר בטל את זמנו; ועל-כן אשרי מי שזוכה לשוב בתשובה אמיתית, ומתעורר לפני שנעשה מאחר, כי אסור לדחות את השעה כלל, כי האדם אינו בטוח אפילו עם יום אחד, ועל-כן עליו לחזור בתשובה ביום הזה, כמו שאמר

רבי אליעזר (שבת קנ"ג.): שוב יום אחד לפני מיתתך, שאלו תלמידיו את רבי אליעזר, וכי אדם יודע איזה יום ימות? אמר להם: כל שכן ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה, ואף שלמה אמר בחכמתו (קהלת ט'): בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר, אמר רבי יוחנן בן זכאי, משל למלך שזמן את עבדיו לסעדה ולא קבע להם זמן, פקחין שבהן קשטו את עצמן, וישבו על פתח בית המלך, אמרו: כלום חסר לבית המלך? טפשיין שבהן הלכו למלאכתן, אמרו: כלום יש סעדה בלא טרח? ופתאום בקש המלך את עבדיו, פקחין שבהן נכנסו לפניו כשהן מקשטין, והטפשיין נכנסו לפניו כשהם מלכלכין, שמח המלך לקראת פקחים וכעס לקראת טפשים, אמר: הללו שקשטו את עצמן לסעדה ישבו ויאכלו וישתו, הללו שלא קשטו עצמן לסעדה יעמדו ויראו, עין שם; הרי לך איך שצריכים לשמור את הזמן היקר.

זמה

מוהרא"ש נ"י אמר, כי עכשו הבעל-דבר עובד מאד מאד להכשיל את בני הנעורים בכל מיני נאוף וזמה, רחמנא לצלן, ובפרט בארצנו הקדושה, שזה עקר כחם, איך שהם מחדירים כפירות ואפיקורסות בבני הנעורים, הוא דיקא על-ידי שהפקירו את כל הענין של עריות, דהינו שהתירו עריות בפרהסייה, עד שמוכרים כל מיני זבל וזמה בכל החניות ובכל הרחובות, והולכים בפריצות, עד שדבר זה עושה פרצה בנשמות ישראל וגורם מה שגורם, ובפרטיות בזה שגזרו גזרה נוראה שלא היתה עוד בין כלל ישראל במשך כל הדורות שהיא גזרת גיוס הבנות, אשר לוקחים בנות ישראל ומגיסים אותן בעל פרחן לצבא, והן מכשילות את בני הנעורים בנאוף, רחמנא לישזבן, אשר דבר זה גורם מה

שגורם, ועל-כן תכף-ומיד כשבחור נכשל בזמה ובזנות, על-ידי-זה כבר בנקל לו לקבל כל מיני שטיות ודבורי אפיקורסות, מינות וכפירות, כי זה תלוי בזה, כמו שדרשו חכמינו הקדושים (ברכות י"ב:) על הפסוק: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", אחרי לבבכם — זו מינות, ואחרי עיניכם — זה נאוף, כי נאוף וכפירות ואפיקורסות תלויים זה בזה, אך ההתחלה היא על-ידי נאוף וזמה, כי תכף-ומיד כשמחדירים נאוף וזמה בין בני הנעורים, אזי בנקל להכשילם אחר-כך בכפירות ואפיקורסות, ובשביל זה ראה בלעם הרשע שלא יוכל לתפס את נשמות ישראל, כי אם על-ידי זמה, וזה מה שאמר לבלק, אלהיהם של אלו שונא זמה, ועל-ידי שיפקיר את בנותיו לזנות, על-ידי-זה יוכל לתפס אותם, וכן נתקימה עצת בלעם, ועל-כן גם היום זוהי עקר עצת בלעם הרשע — לגיס את בנות ישראל לצבא, והם נכשלים שם במה שנכשלים, ובפרט שכל ענין העריות נעשה הפקר לגמרי, עד שעושים מה שעושים, רחמנא לצלן, ונכשלים בני הנעורים במה שנכשלים, ועל-כן לא בחנם שהם כל-כך תפוסים בכפירות ואפיקורסות, עד שקשה וכבד להוציאם, ובאמת עלינו ללחם נגד זה בכל מיני פחות שבעולם, לגלות ולפרסם את דעת רבנו ז"ל, הן להפיץ את ה"תקון הכללי" — העשרה מזמורי תהלים שגלה רבנו ז"ל בשביל תקון הברית, והן להחדיר בהם אמונה פשוטה בו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אשר כל זה הם הקונטרסים החדשים לבני הנעורים שבדור הזה, שבכל קונטרס מדפסים העשרה מזמורי תהלים, שיהיה מוכן לכל מי שרוצה שיוכל לאומרם, וכן מדברים דבורי אמונה בתכלית הפשיטות, שיחדרו אצל כל בר ישראל, על-כן מי שבאמת רוצה לשוב בתשובה אמיתית, יראה למסר את נפשו לגלות ולפרסם את דעת רבנו ז"ל בעולם, ויגלה להם דבורי אמונה, וכן את העשרה מזמורי תהלים, באפן שיחזיר אותם בתשובה, וזה עקר תקון עוונותינו, ומי שחולק על זה, צריך לדעת, כי הוא בעצמו מנח בזבל, בזנות ובזמה, רחמנא לישזבן, וזה ברור.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אשרי מי שיוכל לבטל את הגזרה הנוראה
 הזו של גיוס בנות, שהיא, רחמנא לצלן, גזרה נוראה מאד מאד, אשר
 הצדיקים הגדולים שבדורות הקודמים כמו ה"חזון איש", זכותו יגן
 עלינו, ושאר הצדיקים הגדולים, גזרו ואמרו שהוא בכלל "יהרג
 ואל יעבר", עד כדי-כך החשיבו את גיוס בנות לעברה חמורה,
 כי בנקל להם להפשיל בכל מיני זנות וזמה, ומכשילים את בני
 הנעורים, אשר ענשם קשה מאד מאד, כי מי שמכשיל את חברו
 וזלתו בעברות, ענשו בראשו, ועל-כן צריכים להתפלל הרבה לפניו
 יתברך, שגזרה להחדיר את דעת רבנו ז"ל בעולם, ולבטל את הזמה
 והזנות מהעולם, וזה אי אפשר כי אם על-ידי דבורי רבנו ז"ל, ואף
 שיש עוד צדיקים בעולם ועוד ספרים קדושים, עם כל זאת הדבורים
 של רבנו ז"ל נוקבים ויורדים לאדם עד פנימיות נפשו, ויכולים
 להוציא אותו אפלו מהפח יקוש שנפל לשם, אשרי מי שמוסר את
 נפשו להפיץ את אור ודעת רבנו ז"ל בפרט בין אנשי הצבא, בחורים
 יקרים, שנכשלו כבר במה שנכשלו צריכים להחזיר אותם בתשובה,
 ולא להסתכל על שום מונע ומעכב, וצריכים לדעת, כי כל אלו
 המעכבים והמדברים נגד זה, הם בעצמם נואפים ככלבים, כי מה
 שיף לעכב דבר זה?! והוא נדמה כמו מי שרואה בים בני-אדם
 טובעים, אזי אינו שואל קשיות, רק קופץ ומתחיל להוציא כמה
 שיכול, ואם אחד יעמד בשפת הים ויאמר לו, זו לא הדרך, האם
 ימנע את עצמו?! הרי הוא שופך דמים, או יהיה נדמה כחסר דעה
 וכו' וכו', כמו-כן ברוחניות, על בני הנעורים עוברים עכשו, רחמנא
 לצלן, נסיונות קשים ומרים של זנות וזמה, כי כל התועבות הרעות
 והפריצות מסתובבות בכל הרחובות, עם כל מיני תמונות תועבה,
 והם נכשלים במה שנכשלים, ועל-כן הגיע הזמן, מי שיש לו רק
 קצת שכל, שימסר את נפשו ואת שמו בעבורו יתברך, וילף ויגלה
 ויפרסם את דעת רבנו ז"ל ברחובות ובאטובוסים ובבתים ובחצרות
 ובבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובבישיבות וכו' וכו', בכל מקום שרק

יש קבוצה של יהודים, ולא יתפעל משום בריה שבעולם, ואז נכון יהיה לבו ובטוח שיזכה לתקן את כל אשר פגם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שצריכים להיות חזקים מאד מאד בעבודה הקדושה הזו, ולא להתפעל משום בריה שבעולם, ואז יזכה לתקן גם את חטאיו; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל, רק מפיץ את אור רבנו ז"ל בעולם, ועל-ידי-זה יזכה לבטל את עצת בלעם, שהיא הנאוף והכפירות והאפיקורסות, ויחדיר בעם ישראל את האמונה הפשוטה בו יתברך, עד שיהיו רגילים לומר העשרה מזמורי תהלים, שהם תקון גמור לפגם הברית; אשרי לו בזה ואשרי לו בכא!

חובות

מוהרא"ש נ"י היה תמיד מזהיר את אנשי שלומנו, שישמרו עצמם מאד מפל מיני חובות, כי אין דבר שמבלבל את האדם מעבודת השם יתברך כמו החובות, והם לוקחים את מח האדם ממנו ממש, כי כל היום הוא מכרח לחשב עצות איה להתחמק מפל בעלי החובות שלו, ואיה יכול לקחת הלואות חדשות, כדי לדחות את בעלי החובות הישנים וכו', וזה מבלבל אותו לגמרי, וכבר אין לו שום מח מישב לעבודת השם יתברך, ולכן למה יכניס האדם את עצמו בדבר זה, הלא סוף כל סוף יצטרך לשלם הכל, אם לא בגלגול זה, אזי בגלגול אחר, ולמה לו צרה פזאת, הלא יותר טוב לחיות את החיים כפי יכולתו, אפלו אם מצבו דחוק קצת, הכל כדי שלא יצטרך לכוא לידי הלואת כסף מבני-אדם ולהיות בכחינת עבד ליה לאיש מלוה.

ואמר מוהרא"ש נ"י פרוש נפלא בפרק ב' של מסכת אבות, המזהיר את האדם לשמור את עצמו מחובות, פן יצטרף להתגלגל בגלגול אחר מחמת זה, כי הנה איתא שם (משנה ט'): צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם, רבי אליעזר אומר: עין טובה ורבי יהושע אומר: חבר טוב וכו', ורבי שמעון אומר: הרואה את הנולד, ואחר-כך כתוב גם-כן ההפך: צאו וראו איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם? רבי אליעזר אומר: עין רעה, רבי יהושע אומר: חבר רע וכו', ורבי שמעון אומר: הלזה ואינו משלם, והנה יש לדקדק, הלא כל התנאים אמרו דבר והפוכו: עין רעה כנגד עין טובה, חבר רע כנגד חבר טוב, ואם-כן למה רבי שמעון אמר: הלזה ואינו משלם כנגד הרואה את הנולד, ולמה הם ההפך זה מזה?

אלא התרוץ הוא, כי מי שרוצה ללוות כסף מאחרים, הוא צריך לזכור, שהוא מכניס עצמו בסכנה עצומה, כי אם לא ישלם לו בגלגול זה, אזי יצטרף לבוא בגלגול אחר כדי לסלק חובותיו, ולכן צריך האדם להתישב בדעתו היטב, אם יהיה ביכלתו לשלם את חובותיו אם לא, ועל זה מזהיר רבי שמעון, שהאדם צריך להיות רואה את הנולד, דהינו לדעת שאם חס ושלום, לא יפרע את חובותיו, ויהיה בבחינת "לזה ואינו משלם", אזי יצטרף לבוא בגלגול ולהיות נולד שנית בזה העולם, חס ושלום, ולכן מי שהוא חכם ורואה את הנולד, הוא בודאי ישקל היטב בדעתו, אם יהיה יכול לפרע חובותיו, ולא ישאר חייב שום פרוטה לאף ברירה שבפעולם, כדי שלא יצטרף להתגלגל, חס ושלום, על דבר זה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעוד פשט יכולים לומר בדברי המשנה הנ"ל, שהחכם הרואה את הנולד לא ילוה כסף למי שהוא חשוד בעיניו שיהיה בבחינת "לזה ואינו משלם", כי הרבה פעמים יכולים להכיר בבן אדם שבא ללוות, שאין בדעתו לשלם כלל רק הוא משליך עצמו לתוך חובות בלי חשבון כלל, ומקנה שפעם יבוא היום שיוכל לשלם, אבל אין לו עכשו שום מראה מקום לזה, ולכן

מי שאינו רוצה לזרק את כספו לאבוד, יהיה חכם הרואה את הנולד, וידקדק מאד למי שהוא מלוה כסף, שיהיה בדעתו להחזיר לו, ואינו סתם גנב בעלמא.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם הלך אחד מבני משפחתו ללוות סכום גדול של כסף מאיזה אופה אחד, שהיה מפרסם לבעל צדקה, ונתן לו האופה נדבה של חמשים דולר, אבל לא רצה להלוות לו כלום, וכששאל אותו: הלא בקשתי ממך הלוואה על סכום מסים, ולא בקשתי ממך נדבה כלל? ענה לו האופה: הלא את ההלוואה לא תוכל לשלם, כי מהיכן יהיה לך לשלם, אבל את הנדבה הזאת תקח ממני, וזה יעזר לך קצת בענייניך, ובדרך זו לא תהיה חייב לאף אחד שום חוב כלל...

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמאד נראה לו הלך מחשבתו של האופה הנ"ל, שהיה "חכם הרואה את הנולד", והבין שלא יהיה האדם ההוא יכול לפרע לו, ובמקום זה נתן לו נדבה הגונה והתחמק מכל העסק.

ופעם בא אל מוהרא"ש נ"י איש אחד שהסתבף בחובות גדולים, והיו בעלי חובותיו רצים אחריו לתופסו, ובא אל מוהרא"ש נ"י לבקש עצה לנפשו, ובקש ממוהרא"ש נ"י ברכה שימצא בן אדם שילווה לו כמה אלפי דולרים, כדי שיהיה יכול לדחות את בעלי החובות שלו לכמה חדשים, אזי ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י: תדע שהברכה שאתה מבקש היא לא ברכה רק קללה, הרי אתה בתוך בור עמק, ואתה מבקש להעמיק לעצמך את הבור, כי אסור לך ללוות עוד כסף מאף בריו שבעולם, אבל אתן לך עצה, שאם תצית אותי, בנדאי תראה גם גדול בלי שום ספק כלל, וזוהי — שתתחיל מהיום לגמור בכל יום את ספר התהלים, ותתחיל מהיום דיקא שהוא יום ראשון לפרשת ויחי, וזו תהיה לך הכנה לימי השוכבי"ם המתחילים בשבוע הבא, כי העקר הוא שבכל יום מימי השוכבי"ם (שהם ששת

השבועות מפרשת שמות עד פרשת משפטים), תגמור את כל ספר התהלים חק ולא יעבר ארבעים יום רצופים, ואז אני מבטיח לך שתראה גם גדול ובעלי החובות יעזבו אותך ולא ירדפו אותך כלל, אבל הכפל הדבר, שזהו רק בתנאי שתצית אותי באמת, ותגמור בכל יום את ספר התהלים, כי אז יראו מלמעלה, שאתה מוכן להשקיע משהו בתוך העסק של רוחניות, ואצל השם יתברך חשוב בעקר לב נשבר, וכמו שכתוב (תהלים נ"א): "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה", וכן כתיב (שם קמ"ה): "קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת", הינו שעקר הדבר שתלך עם אמת, ותכיר שאין לך שום ישועה אלא ממנו יתברך לבד, ואם תזכה גם להוריד דמעות לפניו יתברך בשעת אמירת תהלים, אזי אין למעלה מזה, ובאפן הזה אני מבטיחך ישועה גדולה... והאיש ציית את מוהרא"ש נ"י, וראה נסים ונפלאות באמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמי שכבר הלך כסף, ומפחד אולי שכח מישהו מבעלי חובותיו שלא פרע לו כראוי וכו', עקר העצה שיקשר את כל ממונו להשם יתברך, ויעשה מהם צרכי רבים, כגון: שידפוס ספרי צדיקי האמת ופיצם בכל העולם, ועל-ידי-זה יהיה תקון לכל ממונו, וכודאי יעזר לו השם יתברך, שממילא יהיו נפרעים כל חובותיו, כי על-ידי שימצא הבעל חוב שלו איזה ספר וכיוצא בו, ויתעורר על-ידי-זה בתשובה, הרי זה יהיה הפרעון הגדול ביותר, וזהו בכלל מה שאמרו חכמינו הקדושים (בבא קמא צ"ד): גזל ואינו יודע ממי גזל יעשה בהם צרכי רבים.

ובענין החובות בדבר הדפסת ספרי רבנו ז"ל אמר פעם מוהרא"ש נ"י, שאין זה בכלל חובות כלל, אדרבה זהו כדי להוציא נשמות ישראל מחובותיהם ברוחניות ובגשמיות, ומי שכונתו באמת, כודאי יעזר לו השם יתברך לשלם לכל בעלי חובותיו עד הפרוטה האחרונה.

וזאת ראינו אצל מוהרא"ש נ"י שפכה פעמים זרק עצמו לתוך חובות עצומים בשביל הדפסת ספרי רבנו ז"ל, והיה תמיד אומר, שבודאי לא יעזב אותו השם יתברך, ובזכות רבנו ז"ל יזכה לשלם את הכל, והיה תמיד מתפלל על זה שיזכה לסלק כל חובותיו ולא ישאר חיב פרוטה לאף ברך שבעולם.

ופעם באתי לפניו והגיע לו אז בדאר מכתב שהיה נראה כמו הזמנה לדין תורה מבית-דין כלשהו שבעיר, וענה ואמר לי, תדע שברגע זה הייתי באמצע להתבודד להשם יתברך, והייתי מתפלל הרבה אליו יתברך, שאזכה לצאת מכל החובות שיש לי בהדפסת ספרי רבנו ז"ל ואסלק לכל אחד ואחד עד הפרוטה האחרונה, אבל עכשו אני מפתח שאחד מבעלי החובות קורא לי לדין תורה, ותכף-ומיד פתח המכתב הנ"ל, וראה שבטעות נשלחה לו הזמנה לדין תורה שהיה שיהי לי איש אחר, שהיה שם המשפחה שלו כמו של מוהרא"ש נ"י, ונתחלפו לבית-דין השמות בטעות, ותכף-ומיד התקשר לבית-דין, ובקשו ממנו סליחה על הטעות, ואז נתן תודה והודאה להשם יתברך שלא הצרף לבוא לידי דבר כזה, ובקש מהשם יתברך שיזכה לצאת מכל החובות לגמרי.

ופעם כשהיה מוהרא"ש נ"י מדבר שיחה נפלאה בענין שמירה מחובות וכו', אזי שאל אותו אחד: הלא הזכירו חכמינו הקדושים בכמה מקומות תקנות, שלא תנעל דלת בפני לויים (עין כתובות פ"ח.), וגם הלא אמרו (שביעית, פ"ק י'), שתקן הלל הזקן פרוזבול כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה לזה וכו', אמר-כן הרי אנחנו רואים שלפעמים פן צריכים להלוות פסוף, אזי שאל אותו מוהרא"ש נ"י: הגד נא לי מאיפה אפה יודע כל המאמרים הנ"ל? ענה ואמר לו: כי אני לומד בסדר-דרך-הלמוד, ואני גומר ה"י פרקים משניות בכל יום, וחזר ושאלו מוהרא"ש נ"י: ומי למד אותך דבר זה? ענה ואמר: הלא ספרי "אשר בנחל" שאני תמיד קורא בהם... ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י: תדע שעל דבר זה מתר להלוות פסוף, דהינו בשביל

להדפיס ספרי רבנו ז"ל, שמלמדים את האנשים למודים אלו, ותדע שהכסף שלויתי ממך (כי מוהרא"ש נ"י לזה אז סכום כסף מהאיש הנ"ל), גם-כן היה בשביל להדפיס ספרי "אשר בנחל" ... אשרי הזוכה לעשות צדקה וחסד עם ממונו, ולהדפיס ולהפיץ ספרי רבנו ז"ל בעולם, כי יש בזה זכות הרבים לדורי דורות.

חוזי כוכבים

פעם דבר מוהרא"ש נ"י אודות מה שנתפשטה מאד היום בעולם קלפת חוזי הכוכבים ומסתפלי היד והפרצוף וקוראי מזוזות וכתבות וכו', ורבים מאחינו בני ישראל רודפים אחר בני-אדם כאלו ונותנים להם כסף רב ומתפרסם שמם בעולם, ואמר מוהרא"ש נ"י על כל זה, שמי שיש לו קצת שכל וישוב הדעת רואה את גדל השטות והטפשות שיש בזה, כי למה האדם צריך ללכת לאחד שיגיד לו כל העברות והצרות שלו וכו', הלא האדם יודע אותם היטב היטב בעצמו בלי שיגידו לו אחרים, ומה יש לו כבר שמגלים לו כל מצפוני לבו, הלא אם אין האדם נותן לה עצה איך להתקרב להשם יתברך ולצאת מהעברות והצרות שלה, הרי לא הועיל לה כלום ואין זה רק דמיון גדול מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבאמת צריכים לדון את בני אדם לכך זכות, כי בעוונותינו הרבים, הם מלאים צרות ויסורים, והם רוצים לבקש איזה עזר ותרופה לנפשם, אבל באמת מכל אלו חוזי הכוכבים וקוראי מזוזות וכו' אין יוצא שום דבר טוב כלל, כי אין יכולים לעזר לאדם כלום וגם מה שהם מגלים לאדם את העברות שלו, אין זו שום חכמה כלל, כי היום כמעט כל עברה שתגיד לבני-אדם יש להם זאת, בעוונותינו הרבים, ולכן אין צריכים להיות חכם

גדול כלל, אבל דרך בני-אדם שהם שבורים בעיני עצמם מאד, וכשרק שומעים איך שאחד כוון אל ענינם בדיוק, הם מתפעלים מאד וחושבים שהוא בעל רוח-הקדוש, ובאמת אם תבדקו אחריו תראו שהוא בעצמו אינו כלום, ומן הסתם לפני קצת זמן לא היו לו זקן ופאות, ואין בו יראת שמים, ואם-כן איך ירהיב נפשו לגלות מסתורי בני-אדם, ולתת להם תקונים ועצות, הלא אינו יודע בין ימינו לשמאלו כלל, והוא בעצמו עדין צריך תקון גדול, ומה יש לו להתעסק בתקונים של אחרים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבאמת זה פלא גדול מאד, איך שבני-אדם מתפעלים כשאחד מגלה להם את העברות והצרות שלהם, הלא מי יודע נגעי לבבו כמו האדם בעצמו, ומה יש לו כשישמע את זה מאחרים?! והעקר שיקבל איזו עצה ותרופה שתועיל לו לתכליתו הנצחית, ואמר שהלא ענין זה מבאר היטב בתורה בחלומות של פרעה והפתרון של יוסף הצדיק, כי כשפרעה חלם לו החלום של שבע הפרות ושבע השבלים, אזי באו כל החרטומים ופותרי החלומות, ואמרו לו כל מיני פתרונות, אבל אין פותר אותם לפרעה (בראשית מ"א), ואמרו על זה חכמינו הקדושים (מובא שם בפרוש רש"י), שהיו כלם פותרים אותם, אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנס באזניו, ולא היתה לו קורת רוח בפתרונם, שהיו אומרים: שבע בנות אתה מוליד ושבע בנות אתה קובר וכו', עין שם; כי כל הפתרונות האלו היו הכל אצל פרעה, כי למה אומרים לו כל הצרות והיסורים שיעברו עליו בחיים, מה יש לו מכל זה, הלא היו לו מספיק צרות ויסורים ממקומות אחרים, ומה הועילו לו כל פתרונותיהם?! אבל כשבא יוסף הצדיק ותכף ומיד הזכיר לו שם שמים, ואמר (שם): בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה, דבר זה כבר נכנס באזני פרעה, כי תכף-ומיד כשמגלים לאדם את האמונה הקדושה, שיש אלקים מושל ושליט בעולם, והכל תלוי בידו, בזה כבר מכניסים התחזקות והתאמצות באדם, שיהיה יכול כבר לצאת מכל צרותיו, ואחר-כך גלה לו יוסף הצדיק את פתרון החלום שהם

שבע שני השבע ושבע שני הרעב, ונתן לו כמה עצות טובות אף שיחזיק עצמו בשנות הרעב, ויציל את נפשו מצרה, הרי הפתרון של יוסף הצדיק היה בדרך אחרת לגמרי, בדרך של אמונה והתחזקות, ולכן דבר זה נכנס באזני פרעה מאד, ועשה את יוסף הצדיק שליט על ארץ מצרים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזה צריך להיות התפקיד של כל מנהיג ישראל, שיש לו כח ושליטה על אנשים — שישתמש עם המנהיגות שלו רק לחזק בני-אדם, ולגלות להם האמונה הקדושה, ואין בזה שום חכמה כלל להגיד להם עוונותיהם וצרותיהם, כי בזה רק שוכרים אותם ביותר, העקר להכניס בהם תקנה טובה והתחזקות עצומה, שבודאי עוד יזכו לראות הרבה טוב בימי חייהם, ואף-על-פי שלעת עתה חשוף להם מאד, אבל בודאי עוד מעט יתהפך להם החשף לאור, ויזכו לצאת מכל צרותיהם, וכמו שמסביר מוהרנ"ת ז"ל את עצת יוסף הצדיק שאמר לפרעה (שם): יעשה פרעה ויפקד פקידים על הארץ וכו', והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב, ואומר על זה מוהרנ"ת ז"ל, שעל-פי-רב כשפאה על האדם איזו צרה ויסורים, חס ושלום, אזי הוא שוכח לגמרי שפעם ראה אור בימי חייו, ונדמה לו כאלו אף פעם לא היה לו טוב, וכן אף פעם לא יהיה לו, אבל עקר עצת האדם, שבשעה שיש אצלו בחינת שבע שני השבע, ורואה קצת שמחה וטובה בימי חייו, אזי הוא צריך להפקיד פקידים ולקבע ידיעה זאת בלבו, שבודאי פעם היה לו טוב, וזה יהיה לו לפקדון לשבע שני הרעב, דהינו שאפלו אם יבוא זמן שיהיה נחשף לו האור, אבל תמיד יזכיר לעצמו, שכמו שפעם היה לו טוב, כן עוד מעט יחזור ויהיה לו טוב, ואינו צריך לאבד את עצמו כלל.

וסיים מוהרא"ש נ"י: על-כן שומר נפשו יתרחק לגמרי מכל מיני חוזי פוככים, מסתכלי ידים וקוראי מזוזות וכו', ויקרב עצמו אל הצדיקים האמתיים המגלים תמיד את האמונה הקדושה, ונופחים

התחזקות וחיות חדשה בכל אדם, שבודאי יכולים להתהפך חזיו לחיים טובים ונעימים באמת, כי בדרך זו יזכה לעבר את החיים בשלום, ויטעם טעם של חיי עולם הבא בעולם הזה, אשרי לו ואשרי חלקו.

חצות

מוהרא"ש נ"י אמר, שמי שנוהר לומר בכל לילה "תקון חצות", הוא זוכה להשלים את המרפכה העליונה, כי ארבע רגלי המרפכה הן: אברהם, יצחק, יעקב ודוד, וכנגדם הם הארבע תפלות: שחרית, מנחה, מעריב, חצות, וכשאדם נוהר לומר כל ארבע התפלות האלו בכל יום, הרי הוא משלים את המרפכה העליונה וממשיך על עצמו קדשה גוראה ונפלאה מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי הנה זה אנחנו רואים, שמי שמתרשל באחת משלש התפלות הנ"ל: שחרית, מנחה, ומעריב, אזי מסתכלים על איש בזה כפושע הגדול ביותר, ובאמת צריכים לדעת שפן הדבר הוא ממש במי שמתרשל לומר "תקון חצות" בכל לילה, כי התרשלות באמירת "תקון חצות" היא רק מעשה הבעל-דבר, שמגדיל ומכפיד את הענין על האדם, ומראה לו כאלו כל הדבר אין בכחו וביכולתו לקיים, וכאלו אין העבודה הזאת שיכת רק לצדיקים וגדולים ממנו הרבה, ובאמת זהו פתוי והסתה של הבל, כי כשיש לאדם קצת שכל וישוב הדעת, אזי הוא רואה ומבין שכל הענין של "תקון חצות" הוא דבר קל ונעים מאד, ואינו לוקח זמן רב כלל, כי כל ה"תקון חצות" הוא כליול מעשרה מזמורי תהלים ופרק ממגלת איכה, ועם האמירה הזאת עושה האדם תקון גדול ונפלא מאד בכל העולמות, ולכן למה יתרשל האדם מן העבודה הקדושה הזאת הלא בין כך

על-פירוב הוא ער בחצות הלילה ובשעה שתיים עשרה, ולמה יאבד בידים עת רצון עליונה כזו, שיכול להמשיך על עצמו השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות ובכל עניניו.

ופעם המתיק מוהרא"ש נ"י טעם נפלא בזה, למה רב בני-אדם מזלזלים באמירת "תקון חצות" יותר משאר התפלות, כי הנה מובא במדרש על הפסוק (שמות י"ג): "ויקח משה את עצמות יוסף עמו" וכו', הדא הוא דכתיב חכם לב יקח מצוות, בשעה שהיו כל ישראל עוסקים בבזת מצרים הלך משה לחפש עצמות יוסף, כי השביע את בני ישראל שיעלו עצמותיו עמם, ובא משה רבנו לנלוס, וידע שארוננו של יוסף מנח שם, ולקח ארבע טסות של זהב, וכתב על כל אחת מהן אחד מארבעת פני המרכבה, הינו אדם, אריה, נשר, שור, ולקח הטס שהיה כתוב עליו השם "אריה", וזרק אותו בתוך הנלוס, ופתאם שמע כמו שאגת אריה יוצאת מתוך המים, וידע בברור שארוננו של יוסף מנח שם, אחר-כך זרק הטס שהיה כתוב עליו: "אדם", בתוך המים, ונתחברו כל עצמותיו של יוסף אחד אל אחד, אחר-כך זרק הטס השלישי של "נשר" בתוך המים, ואז צף הארון על פני המים, והוציא משה רבנו את הארון משם, והנה עדין נשאר הטס שהיה כתוב עליו: "שור", וכשהלך משה רבנו לקחת את הארון מן המים, בקש מאחד (יש אומרים שזה היה מיכה) שיחזיק בידו את הטס, והנה פשחור משה רבנו עם הארון שכח לקחת את הטס מיד האדם ונשאר בידו, ובשעה שעלה למרום לקבל את התורה, ורצו הערב רב לעשות את העגל, זרקו את הטס היה כתוב עליו "עלה שור" "עלה שור", ובא ויצא השור עם כח חיוני ממש, וכמו שכתוב (תהלים ק"ו): בתבנית שור אכל עשב; עד כאן דברי המדרש.

והנה ידוע ששלוש התפלות: שחרית, מנחה, מעריב, הן מכונות כנגד שלשת פני המרכבה: "אדם", "אריה", "נשר", (ואמר מוהרא"ש נ"י, שבספרים הקדושים מובא קצת שנויים בענין זה

והכל עולה בקנה אחד), והנה הטסים של כל אלו השלשה עשו את פעלתם בשלמות, כמבאר בדברי המדרש הנ"ל, אבל הטס הרביעי שהיה כתוב עליו "שור", שהוא כנגד הרגל הרביעית של המרפכה המכוננת כנגד דוד המלך ותפלת חצות, זה נשאר ביד האדם הנ"ל כששכח אותו משה רבנו בידו, ולכן לא עשה אז פעלתו כראוי, וגם השתמשו בו אחר-כך לעשות את עגל הזהב, שהוא כלליות כל העברות שבועולם, נמצא שהרגל הרביעית הזו שמכוננת כנגד תפלת חצות נחלש כחה מאד מאד, ומזה נמשך מה שנתרשל ענין של אמירת "תקון חצות" בעיני המון העם ודו"ק.

וסים מוהרא"ש נ"י: אבל זה לעמת זה עשה אלקים, ודיקא מחמת עצם מעלתה של אמירת תקון חצות, אשר בני-אדם מזלזלים בה, צריכים לדעת כי תפלה זו היא מעלה ומסגלת ביותר מכל התפלות, ודיקא על-ידי תפלה בחצות לילה מתקנים כל הפגמים שנמשכו מפגם חטא העגל, כי הלא כל עקר חרבן בית המקדש נמשך מפגם זה, בחינת מה שנאמר (שמות ל"ב): וכיום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם, שאין לה פרענות שאין בה מפרעון חטא העגל, ועל זה אנחנו מקוננים ומתאבלים בכל חצות לילה, וכמבאר בכוננות האריז"ל על הפסוק: "על אלה אני בוכיה" וכו', הינו "על אלה אלהיך ישראל", עין שם; ולכן מי שנוהר בתפלת חצות בכל לילה מעלתו גדולה מאד מאד בשמים, כי דיקא על ידו מתקנים כל הפגמים האלו, וסוף כל סוף יבוא משיח צדקנו בזכות אלו שנוהרים באמירת "תקון חצות" בכל לילה, וכמו שאומר מוהרנ"ת ז"ל (עין לקוטי-הלכות, השקמת הבקר, הלכה א'), שכמו שהיתה הגאולה הראשונה בחצות לילה, כמו שכתוב (שמות י"א): כחצות הלילה אני יוצא בתוף מצרים וגו', כן תהיה הגאולה העתידה בזכות אלו שאומרים "תקון חצות" בכל לילה; אשרי מי שזוכה להיות נמנה עמהם.

חֲתָן

מוהרא"ש נ"י אמר פֶּעַם: להגיד הנהגות מיוחדות לְכָל חֲתָן קֶצֶת קֶשֶׁה עָלַי, כִּי כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ תְּכוּנַת נֶפֶשׁ אַחֶרֶת, וְצָרִיכִין לְדַבֵּר אֶל עֵינָיו בְּפִרְטוּיֹת, אֲבָל הִנְהֵגָה אַחַת אֲנִי יָכוֹל לוֹמַר לְכָל חֲתָן בְּכֻלְלִיּוֹת, שְׂיוֹם אַחֵר חֲפָתוֹ יֵאמַר בְּנִעִימוֹת לְכַלְתּוֹ: הֲרֵי תִרְאִי שְׁאַנְחָנוּ עִכְשָׁו יוֹצְאִים לְדֶרֶךְ אֲרָכָה מְאֹד לְאֶרֶץ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת, וְאַנְחָנוּ אֵינָנו יוֹדְעִים מַה יָבִיאוּ לָנוּ הַחַיִּים, כִּי בְּיָדָי אֲנַחְנוּ מְקוּיִם בְּכָל נִימֵי נִפְשָׁנוּ, שְׂיִהְיֶה הַכֹּל טוֹב וּמִתְקַ תְּמִיד, וְיִהְיֶה לָנוּ רַק שְׂמֵחוֹת וְנִחַת בְּחַיִּים, אֲבָל אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּטוֹחַ בְּכָל זֶה, וּלְפַעְמִים עוֹבְרִים בְּחַיִּים מִשְׁבָּרִים וּמִצָּבִים קָשִׁים, וְלָכֵן הִנְנִי מְבַקֵּשׁ אוֹתָךְ שְׁנַעֲשֶׂה נָא הַסֵּכֶם בֵּינָנוּ, וְאִם יָבוֹא אֵיזָה זְמַן שְׁאַנִּי אֲהִיָּה שְׁבוּר מִחֲמַת אֵיזוֹ סִבָּה שְׂרַק תִּהְיֶה, אֲזִי אֶת תִּרְאִי לְחִזּוֹק אוֹתִי בְּכָל מִינֵי חִזּוֹק שְׂבַעוּלָם, וְאֵל תִּתְּנִי לִי לִפְלֵל כָּלֵל, וְכֵן לְהַפְּךָ אִם אֲנִי אֲרָאָה שְׂאֵת שְׁבוּרָה, מִחֲמַת אֵיזוֹ סִבָּה שְׂרַק תִּהְיֶה, אֲזִי אֲשַׁתְּדֵל בְּכָל כּוּחִי לְחִזּוֹק אוֹתָךְ עִם כָּל מִינֵי חִזּוֹק שְׂבַעוּלָם, שְׂלֹא תִפְלִי וְתִחַיֵּאֲשִׁי, חֵס וְשָׁלוֹם, וּבְדֶרֶךְ כְּזוֹ בְּיָדָי נִזְכָּה לְהַצְלִיחַ מְאֹד בְּכָל חַיִּינוּ תְּמִיד, כָּל זֶה יִגִּיד כָּל חֲתָן לְכַלְתּוֹ בְּיוֹם אַחֵר חֲפָתָם, וְהוּא מְסַגֵּל מְאֹד שְׂיִצְלִיחוּ עַל-יְדֵי-זֶה כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם.

וְאֵמַר מוהרא"ש נ"י, שְׂאִם הָאָדָם זוֹכֵה לְפַעַל הַסֵּכֶם כְּזֶה בְּבִיתוֹ בְּאֵמַת, דְּהֵינּוּ שְׂתְּמִיד יְחִזֵּק אֶחָד אֶת הַשְּׂנִי, כְּשֵׁרוֹאִים שְׂאֶחָד מֵהֶם שְׁבוּר, אֲזִי אֵין עוֹד בְּעוּלָם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה כְּזוֹ, כִּי בְּדֶרֶךְ כָּלֵל כְּשֶׁהַבַּעַל הוּא שְׁבוּר בְּלָבוּ מִחֲמַת אֵיזוֹ צָרָה וּמִשְׁבָּר שְׂעוֹבֵר עָלָיו, וְהוּא מְסַפֵּר זֹאת לְאִשְׁתּוֹ, אֲזִי הִיא מוֹסַפֶּת כָּאֵב עַל כְּאָבוֹ וּמְבֹזָה וּמִשְׂפִּילָה אוֹתוֹ מְאֹד עַל שֶׁהוּא בְּטָלָן וְרַע מְזֵל כְּזֶה, לִפְלֵל לְתוֹךְ מִצָּבִים כְּאֵלוֹ וְכֵן לְהַפְּךָ כְּשֵׁישׁ לְאִשָּׁה אֵיזוֹ בְּעֵינָה וְצָרָה, אֲזִי הַבַּעַל צוֹעֵק עָלֶיהָ שֶׁהִיא אִשְׁמָה בְּדַבָּר, וְלָמָּה אֵין לָהּ דַּעַת וְשִׁכְל וְכוּ',

ועל-ידי-זה שוֹכֵר אוֹתָהּ לְגַמְרִי, וּמַחֲמֵת זֶה בְּעֶצְמוֹ זוֹהִי עֲצָה טוֹבָה לְבַעַל, לֹא לְסֹפֵר כֹּל כְּשִׁלּוֹנוֹתָיו וּבְעִיּוֹתָיו לְאִשְׁתּוֹ, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מְזֻזָּל וּמִשְׁפָּל בְּעִינֵיהָ, וְלֹא תַעֲזוֹר לוֹ הַרְבֵּה כָּלֵל, אֲבָל בַּחַיִּים בַּעַל כָּרְחוּ עוֹכְרִים מְצָבִים קָשִׁים כְּאֵלוֹ, שְׂאִשְׁתּוֹ מְכַרְתָּה לְדַעַת מַהֶם, וְלִכֵּן כְּשׁוֹכֵה לְאִשָּׁה מִשְׁפָּלָת שֶׁתַּחֲזֹק אוֹתוֹ בְּמַצָּבִים כְּאֵלוֹ שְׂלֵא יִפֹּל וַיִּתְיַאֵשׁ לְגַמְרִי, חֵס וְשְׁלוֹם, זוֹהִי הַבְּרָכָה הַגְּדוּלָּה בְּיוֹתֵר, וְכֵן לְהַפֵּךְ כְּשֶׁהַבַּעַל יֵשׁ לוֹ תַכְמָּה וְשִׁכָּל לְחַזֵּק אֶת אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהִיא שְׂבוּרָה וְעַצְבָּנִית עַל אֵינָה דְבָר, זֶהוּ דְבַר גְּדוֹל מְאֹד, וְאִשְׁרֵי חֵתָן שׁוֹכֵה לְהַסְבִּיר זֹאת בְּטוֹב וּבְנֻעִימִים לְכַלְתּוֹ בְּתַחֲלֵת נְשׂוּאֵיהֶם, כִּי בְּדֶרֶךְ זֶה יִזְכּוּ לְחַיִּים טוֹבִים וְנֻעִימִים בְּשְׁלוֹם וּבְאַהֲבָה תָּמִיד.

חלוקי דעות

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שֶׁהַהֲכָרַח שְׂיִהְיוּ חֲלוּקֵי דַעוֹת בֵּין בְּנֵי-אָדָם, כִּי בְּפִדּוּשׁ גָּלוּ לָנוּ תַכְמִינוּ הַקְּדוּשִׁים: כִּשֶׁם שֶׁפָּרְצוּפִיָּהֶם שׁוֹנִים כִּף דַּעוֹתֵיהֶם שׁוֹנוֹת, וְעַל-כֵּן אֵי אֶפְשֶׁר לְהַשׁוֹת אֶת הַדַּעוֹת, כֹּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ הַנִּקְדָּה שְׁלוֹ. אֲבָל צְרִיכִים לְהִזְהַר מְאֹד שֶׁאֶחָד לֹא יִכְפֶּה אֶת דַּעְתּוֹ עַל הַשְּׁנִי, וְכֵן אֶחָד לֹא יִשְׁנֵא אֶת הַשְּׁנִי מֵאֲחֵר שְׂאִינוּ מִחֲזִיק כְּדַעְתּוֹ, וְזֶה עֵקֶר הַחֲרָבָן וְהַגְּלוּת, מֵהַ שְׁקוּרָה עֲכָשׁוּ בְּעוֹלָם, שְׂיֵשׁ חֲלוּקֵי דַעוֹת בֵּין בְּנֵי-אָדָם, וְאֶחָד שׁוֹנֵא אֶת הַשְּׁנִי מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׁנִי אִינוֹ רוֹצֶה לְהוֹדוֹת לוֹ, וְזוֹ טַעֲמוֹת גְּמוּרָה, וְתַכְמִינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (אֲבוֹת פְּרָק ד'): אִיזוּהִי מַחֲלָקֵת לְשֵׁם שָׁמַיִם? זוֹהִי מַחֲלָקֵת שְׂמַאי וְהֵלֵל, וְאִיזוּהִי מַחֲלָקֵת שְׂלֵא לְשֵׁם שָׁמַיִם? זוֹהִי מַחֲלָקֵת קֶרַח וְעֵדְתוֹ וְהַסְּבִירוֹ מוהרא"ש נ"י, כִּי הִנֵּה שְׂמַאי וְהֵלֵל חֲלָקוּ בְּחִרְפוֹת מְאֹד, זֶה אֶסְדַּ וְזֶה הַתִּיר, וְהָיוּ בְּבַחֲמֵינָת "יִקַּב הַדִּין אֶת הַהֵר", אֶחָד לֹא רָצָה בְּשׁוֹמֵ פָּנִים וְאֶפֶן לְהוֹדוֹת לַשְּׁנִי, אִף עַל-פִּי-כֵן מֵהַ שְׂלֵא נוֹגֵעַ לְמַחֲלָקֵת וְלְחֲלוּקֵי דַעוֹת הֵימָּה בְּיַנְיָהֶם אַהֲבָה גְּדוּלָּה מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרוּ תַכְמִינוּ

הקדושים (יבמות ט"ו). אף-על-פי שנתלקו שמאי והלל, לא נמנעו לישא נשים זה מזה, זאת אומרת אף שחלקו ביניהם, ואחד לא רצה לותר לשני, עם כל זאת זה היה רק לגבי הלכה, שכל אחד הולך לפי שרשו, אבל מה ששייך בפרטיות, בזה אהבו אחד את השני, וזה סימן שהיא מחלקת לשם שמים, שפונתם להוציא לאור ההלכה, אז כל אחד הולך כפי דעתו, אבל בפרטיות כל אחד ואחד מחזיק ואוהב את השני עד שמשרך את עצמו עמו, ועל-כן היא מחלקת לשם שמים, מה שאין כן מחלקת קרח ועדתו היתה להם שנאה כבושה על משה רבנו, עד שלא רצו לדבר עמו, ואז ראו שזו לא מחלקת לשם שמים, כי אם היתה להם איזו טענה על משה רבנו, היו צריכים להחזיק בטענתם, אך בפרטיות היו צריכים לאהב את משה רבנו, אבל אצלם היתה להפך, כי היתה להם שנאה כבושה וזלזולו בו, ואז ראו שזו אינה מחלקת לשם שמים רק סתם קנאה ושנאה, כי בפרוש אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין כ"ו): מה נקרא שונא? כל שלא דבר עמו שלש ימים, ואמרו חכמינו (שם) לא נחשדו בני ישראל על כך, וסיים מוהרא"ש נ"י, כי חכמינו הקדושים לא היו יכולים לתאר שתהיה שנאה בין עם ישראל שלא ידברו ביניהם שלשה ימים, וליך תספר שהיום יש שונאים שלא מדברים אחד עם השני שלש שנים ושלושים שנה רק מחמת שנאה... ועובדים בכל עת ורגע על לאו "לא תשנא את אחיך בלבבך", וזה עון חמור מאד מאד, ועל-כן סיים מוהרא"ש נ"י, חלוקי דעות יכולים להיות בין אחד לשני, ואין אחד מכרח לותר לשני, ואין אחד צריך להודות לשני, רק כל אחד מחזיק בדעתו, אבל זה רק בענין הפרטי שחולקים בזה, אבל מה ששייך בין אחד לשני, זה צריך להיות באהבה, ואחד יאהב את השני, ואין לרחות שום דבר, רק אתה אוהב שעכשו יום ואני אוהב שעכשו לילה ואנחנו לא משתוים, אז כל אחד ילך לדרך, זה יאמר שזה יום... וזה יאמר שזה לילה... ואין אנחנו משתוים, ויש בינינו חלוקי דעות, אבל לשנא אחד את השני, זה כבר סימן של רשעות ורציחה, ואין על זה שום למוד זכות, רק קנאה ושנאת חנם, וזה סימן שהכל הולך שלא לשם שמים, כי מה ששייך לאמת ולשם

שמים אוהבים אחד את השני, וכל בר ישראל צריך לאהב את השני, שזו המצוה של "ואהבת לרעך כמוך", שצריך כל אחד לקבל על עצמו בכל יום לפני התפלה מצות עשה של "ואהבת לרעך כמוך", ושלא תהיה לו שום מחלקת עם זולתו, ואפלו שהוא לא מסכים לדעתו ולהנהגתו ולדרכיו, אבל אהבה צריכה להיות אחד עם השני, וזה לא סותר זה את זה, וזה נקרא חלוקי דעות לשם שמים, אבל אם יש ביניהם שנאה, שלא מדברים מחמת שנאה, זו מחלקת שלא לשם שמים, רק מחמת קנאה שמקנא בו לזאת הוא חולק עליו, כי לרב המחלקת באה רק מחמת קנאה, שרואים שההוא מצליח בין בגשמי ובין ברוחני, והוא לא יכול לסבל את זה, על כן הוא שונא אותו בתכלית השנאה, עד שלא יכול לדבר אתו, ומלביש את חלוקי הדעות במחלקת לשם שמים, ובאמת זה שקר גמור, כי אם אין שני בני אדם יכולים לדבר אחד עם השני, זה סימן של מחלקת שלא לשם שמים, מחלקת מחמת קנאה ושנאה, והשם יתברך ישמרנו מהם ומהמוניהם.

טובה

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר אדם צריך להרגיל את עצמו לעשות טובות לזולתו, ובזה מגלה את טהר לבו, כי דרך הטוב להיטיב.

ורגיל מוהרא"ש נ"י לומר לתלמידיו: טובה נקרא כשאנו יכול לעשות את זה, כי כשיכולים לעשות לזולתו טובה ואינו עושה, הוא סתם איש רע, על-כן צריכים להשתדל לעשות בכל פעם טובה לזולתו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר הטוב הזה שעושים טובה לזולתו אסור לילך על חשבון אשתו ובני ביתו, כי בכל טובה צריך להיות טוב מהתחלה עד הסוף, לא שמצד אחד לזה יעשה טוב ולשני יעשה רע, זה כבר לא נקרא טוב, כי מדת הטוב היא מהתחלה עד הסוף, ומדת הטוב היא מדתו יתברך, וכמו שכתוב (תהלים קמ"ה): "טוב הנו"ה לכל", שהקדוש-ברוך-הוא טוב לכלם, וכמו שאמר פעם רבנו ז"ל: הקדוש-ברוך-הוא תמיד טוב, ובזו הלשון אמר: "גאט איז תמיד גוט", על-פני צריכים להרגיל את עצמו ללכת במדה היקרה הזו של עשיית טובה לזולתו ועל-ידי-זה יצליח דרכו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שעושה טובות עם זולתו אף פעם לא יפסיד, כי בזה שעושים טובה לזולתו אין מפסידים, ואפלו שפעמים רבות מקבלים בחזרה רעה תחת הטובה, עם כל זאת הכל משתלם, כי הקדוש-ברוך-הוא אב הרחמן, והוא יודע ובוחר לבנות בני-אדם, ועל-פני אשרי מי שעושה טובות לזולתו ואז יעזר לו הקדוש-ברוך-הוא ויעשה גם עמו טוב, כי במדה שאדם מודד בה מודדים לו, בדרך שאדם הולך, בה מוליכים אותו, ועל-פני אשרי מי שהולך במדת הטוב ולא יפסיד לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר עקר מדת הטוב האדם צריך להתדיר בתוך ביתו, הינו הן שהוא בעצמו יהיה טוב לאשתו וישתדל לעשות רק טובות לאשתו וילדיו, ולהפך גם האשה צריכה לעשות טובות לבעלה ולילדים, ולא יתחמקו אחד מהשני, כי כך מתחילות המריבות בבית, שאחד מתחמק מהשני, ומכל שכן שנכנסת בו רשעות, הבעל נגד אשתו או להפך האשה נגד בעלה, על-ידי-זה נשבר הבית לגמרי, וזה חבל מאד, ועל-פני צריכים לעשות כל מיני פעולות שבעולם שתשרה מדת הטוב בבית, שהבעל יהיה בעל טוב, והאשה תהיה אשה טובה, ואז יצליחו עם הילדים, שגם הילדים יהיו טובים, כי הילדים דרכם לקנות את המדות של ההורים, ועל-פני אם ההורים טובים, אזי גם הילדים טובים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שראה בכל־כף הרבה פתים איך שהרע נחדר בהם, עד שאחד רוצה להתנקם בשני, ועל־ידי־זה חיים חיים ממרמרים מאד מאד, והכל מחמת חסרון הדעת, כי כל מי שיש לו דעת ביותר הוא בעל טובה יותר, ולהפך מי שחסר מדעת, על־ידי־זה הוא איש רע מעללים ובליעל, ועל־כן צריכים לעבד מאד על מדת הטוב — להיות טוב הן לאשתו והן לילדיו ולהפך, האשה צריכה להיות טובה הן לבעלה והן לילדים, ובמדת הטוב יבנו בית חם ונחמד שיהיה לאות ולמופת, כי הכל תלוי כפי מדת הטוב, ומדת הטוב תלויה כפי גדלות המחין שיש.

טעות

מוהרא"ש נ"י אמר, שצריכים לבקש בכל יום ממנו יתברך שלא יהיה נמצא בטעות, כי בזה העולם יכולים להטעות את עצמו מאד מאד, כמו שצעק רבנו ז"ל ואמר (שיחות הר"ן, סימן נ"א): את זה תקבלו ממני שלא יטעה אתכם העולם, כי העולם הזה מטעה מאד, והעקר לא להטעות את עצמו כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי ביותר יכולים לטעות בענין התקרבות לצדיק האמתי הדבוק בו יתברך, כי מי שדבוק באמת בו יתברך, ואין לו שום הסתכלות בזה העולם, והוא בטל ומבטל לגמרי באין סוף ברוך הוא, הוא בעצמו נעשה רוחני, ועל־כן אין לשום בריה שום השגה בו, כי איך אדם גשמי תהיה לו השגה באדם רוחני, כי מאחר שההוא נכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, והוא עדין שרוי בתכלית העביות והגשמיות, והוא מזהם בתכלית הזהמה עם כל מיני רעיונות רעים של ערם, שקוץ ותעוב, ואם־כן איך תהיה לו איזו

השגה בדבר ריחני לגמרי, ובפרט מי שחטא ונכשל בעריות, רחמנא לישזבן, ועשה מעשים מתעבים ומזהמים, עד שעל-ידי-זה נעשה הוא בעצמו חתיכת זהמה, איך הוא יכול להשיג ולידע איזו השגה וידיעה באיש צדיק קדוש ונורא הדבוק לגמרי באין סוף ברוך הוא, שפבר מזמן שכח מזה העולם, ועל-כן לא פחנם שיש טעות גדולה בזה העולם, פי דיקא על צדיק קדוש ונורא הדבוק בחי החיים ובטל ומבטל באין סוף ברוך הוא, מדברים כל דבר אסור, פי הרי הוא לא נראה כלל בזה העולם, ונעשה כמו ראי, ולכן כל הזהמה והנבל שיש בו, הוא רואה את זה על הצדיק הקדוש והנורא הזה, ולהפך איזה שקרן וצבוע שהוא לא רחוק ממעשיו כלל, ועל-כן מאחר שעושה אילו תנועות משנות או אילו עבודות שהוא אינו יכול לחקותו, אזי תכף-ומיד הוא נדמה בעיניו כצדיק קדוש ונורא מאד, וכל זה בא מאחר שהוא אינו רחוק כל-כף ממנו, רק ההוא יכול לעשות דברים שהוא לא יכול לחקות אותם, ועל-כן הוא מחזיק אותו לצדיק מפרסם גדול, ובאמת היא טעות חמורה פמוכן לכל משפיל, כי עקר שלמות הצדיק האמת הוא כשעולה למעלה מעלה, ונכלל במקום שנכלל, עד שאין לו כבר שום הסתכלות ושמיצה והרגשה ומחשבה בזה העולם כלל והוא יכול להוריד את עצמו למטה למטה לכל הירודים והנפולים והמשלכים בתאוותיהם ובמדותיהם הרעות והמגנות, ומלביש את עצמו בכל מיני לבושים, עד שגם הם יוכלו להשיג אור האין סוף ברוך הוא, כי רק זו גדלת הצדיק האמת, שכל מה שעולה למעלה למעלה להיות נכלל במקום שנכלל וכו', הוא יכול להוריד את עצמו באלפים וברכבות ירדות וכו', ולהלביש את עצמו בכל מיני לבושים וכסויים, עד שיורד אל מקומו המזהם והמלכלך ומוציאו משם, ומחדיר גם בו הארת זיו שכנית עזו יתברך, עד שגם לו יש השגה ותפיסה ברוחניות אלקותו יתברך, וזה עקר מעלתו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שצריכים רחמים רבים שלא יתפס, חס ושלום, בטעות הזו, כי רואים בני-אדם שהיו שרויים בכל מיני

עברות שבעולם, והיו מלכלכים בכל מיני לכלוך וזהמה, ובפרט בתאות נאוף וכו', ועשו כל מיני תועבות רעות וכו' ועברו עברות חמורות, ועם כל זאת כשזכו להתקרב אל הצדיק האמת הדבוק בחי החיים, האיר גם בהם אורו יתברך, ולאט לאט נודככו ויצאו משם, והתחילו להלביש את עצמם בלבושים נפלאים של תורה ומצוות ותפלה והתבודדות ושאר דברים טובים, ולאט לאט שכחו לגמרי מהיכן קבלו את זה, עד שגם הם כבר מתחילים לדבר על הצדיקים האמתיים שהיתה להם סבלנות גדולה אליהם ומסרו את נפשם בעבורם, והחדירו גם בהם את אמתת מציאותו יתברך, ועכשו כבר מדברים עליהם כל דבר רע, ובחרו לעצמם איזה שקרן וצבוע שהוא אף פעם לא היה יכול להוציא אותם מהמקום שהיו נמצאים בו, וכל זה הוא בשביל הבחירה והנסיון, שהקדוש-ברוך-הוא הטביע בטבע העולם שתהיה בחירה למען הרבות שכר לאדם, כי אם האדם יחזיק מעמד, וישאר אצל הצדיק האמת, שגלה והחדיר בו אמתת מציאותו יתברך, אזי יזכה להתעלות יותר ויותר, כי אם כשהיה במקום מזהם ועשה כל מיני תועבות רעות, ולכלף את עצמו בכל מיני לכלוכים, עם כל זאת הצדיק הוציאו משם והחדיר גם בו אמתת מציאותו יתברך, מכל שכן אם ישאר אצלו, אז יעלה מעלה מעלה למקומות כאלו שלא העלה על דעתו, ולא חשב עליהם מעולם, כי גדל כח הצדיק האמת אין לתאר ואין לשער כלל, מאחר שהוא כבר זכה להכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, אף בשביל הבחירה והנסיון יש גם שקרנים המטעים את בני-אדם בכל מיני שקר וצביעות, ואם אין האדם מישוב דעתו היכן הוא בעולם ומה עשה ומה עובר עליו, על-ידי-זה בנגל לו להתפס בטעות הזו, וימשך את עצמו אחר אלו הצבועים והשקרנים, ולבסוף יפל בפח יקוש כזה שלא חלם עליו, ויהיה נעלם ונסתר ממנו גם האור וההשגה שכבר זכה להם, ועל-כן צריכים לבקש בכל יום ממנו יתברך, שיהיה נקי מכל מיני טעויות, ויזכה להיות דבוק כל ימי חייו בזה שקרבו אל הקדוש-ברוך-הוא עם אמת לאמתה, כי גם בענין התקרבות להקדוש-ברוך-הוא יש כמה וכמה טעויות, כי בזה העולם יש כל מיני דמיונות וטעויות וכל

מיני שגֵּעוֹנוֹת שְׁמֻטָּעִים וּמְשֻׁגָּעִים וּמְדַמִּים אֶת בְּנֵי-אָדָם, וּמְכַנְּסִים בָּהֶם כָּל מִינֵי שְׁטִיּוֹת הַנִּקְרָאִים "עֲבוֹדוֹת", וּבְאֵמֶת הַכֹּל הַכֹּל וְרַעוּת רוּחַ, כִּי עֵקֶר הַכֹּל הוּא רַק לְזִכּוֹת לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּדַבְּקוֹת אֵמֶת, וּלְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְּשִׁיטוֹת כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוֹ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, שֶׁכֵּל זֶה הוּא עֲנִין שֶׁל תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת, שְׂמָאֵד מְאֹד הַזְּהִירָנוּ רַבְּנוּ ז"ל עַל זֶה.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׂרָאוּי לָנוּ לְשִׁמְחַ מְאֹד מְאֹד, שְׂאָנוּ זוֹכִים לְרַעַת מְרַבֵּי אֵמֶת כְּזֶה, רַבֵּי נוֹרָא וְנִפְלָא כְּזֶה, הַמְּאִיר בָּנוּ אֵמֶת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמַחְדִּיר בָּנוּ כָּל מִינֵי עֲצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת, אֵיךְ לְהַחְזִיק מֵעַמֵּד בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמְחַזֵּק אוֹתָנוּ כָּל-כַּף, אֲשֶׁר מָה הֵינּוּ עוֹשִׂים בְּלֵי רַבְּנוּ ז"ל, כִּי דִּיקָא הוּא פּוֹתַח אֶת עֵינֵינוּ שֶׁלְּכָל נִטְעָה אֶת עֲצָמָנוּ, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם יְכוּלִים לְהִטְעוֹת עֲצָמוֹ מְאֹד מְאֹד, כִּי רוֹאִים בְּחוּשׁ אֵיךְ שְׂאֲנָשִׁים זְקֵנִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יְכוּלִים לְלַכֵּת אַחַר אֵיזָה אַבְרָהָ שְׂאֵינוּ יוֹדֵעַ בֵּין יְמֵינוּ לְשִׂמְאָלוֹ, מִמֶּשׁ מְקַל... וְאֵין לוֹ מַה לְמַכּוֹר כָּלֵל... וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוֹלְכִים אַחֲרָיו זְקֵנִים וְנַעֲרִים כְּמוֹ צֶאֱן הַהוֹלְכִים בְּשׁוּרָה אַחַר הָעוֹ הַרְאִשׁוֹנָה... כִּי אִם לֹא מַחְדִּירִים בָּךְ אֲמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁתִּדַּע בִּידְעָה בְּרוּרָה וְאֲמוּנָה מְזַכֶּכֶת, אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת גְּמוּר הוּא, וְאֵין שׁוֹם תְּכֵלִית בְּזֶה הָעוֹלָם, רַק לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ וְלִשְׁרֵי שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזִי הַכֹּל שֶׁקָּר וְטָעוֹת גְּדוּלָה, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְהִיּוֹת מְקַרֵּב אֶל רַבְּנוּ ז"ל עִם אֵמֶת, וְאִזּוֹ יֵצֵא מִכָּל מִינֵי טְעִיּוֹת וְדַמְיוֹנוֹת.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, כִּי גַם בְּדַבֵּר רַבְּנוּ ז"ל צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים רַבִּים שְׁלֵא יִטְעָה אֶת עֲצָמוֹ, כִּי הַיּוֹם כְּכָר נִמְצְאִים גַּם בֵּינֵינוּ כָּל מִינֵי צְבוּעִים וְשִׁקְרָנִים וְרַמָּאִים, עַד שֶׁגַּם בֵּינֵינוּ יֵשׁ כָּל מִינֵי טְעִיּוֹת שְׁמֻטָּעִים אֶת אֲנָשֵׁי שְׁלוּמָנוּ בְּכָל מִינֵי טְעִיּוֹת וְדַמְיוֹנוֹת, וְצְרִיכִים עַל זֶה רַחֲמִים רַבִּים שְׁלֵא יִתְפַּס בֵּינֵיהֶם, כִּי הָעֵקֶר וְהִיסוּד שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל הוּא תוֹרָה וְתַפְּלָה — לְלַמֵּד וְלִשְׁקֹד עַל דְּלִתֵי הַתּוֹרָה

הקדושה, לזכות לטייל ולהיות בכל חלקי התורה הקדושה: מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכות ואגדות, ברייתות ותוספות, ספרי הזהר והתקונים וכל כתבי האריז"ל וכל ספרי הפוסקים: רמב"ם, טור ושלחן ערוך ונושאי פליהם, וכן להתמיד בתפלה והתבודדות, לדבר עמו יתברך בכל יום ולשיח ולספר לו יתברך את כל אשר עם לבבו, ולהתפלל התפלות הקבועות: שחרית, מנחה, מעריב בקולות ובצעקות ובדבקות אמתית, ולמסור את נפשו לומר בכל לילה סדר תקון חצות, ולקונן ולבקש אז על חרבן בית המחין שלו ועל העלמת והסתרת האמת, ולהרבות בכל יום באמירת תהלים ובלקוטי תפלות, ורק זו היא האמת של רבנו ז"ל, ובלא זה הכל הבל ורעות רוח, ומה שקוראים "עבודות", זה סתם שטיות, כי בלא תורה ותפלה אינו שום דבר, ועם תורה ותפלה יש לו כבר הכל; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל ובוחר באמת.

טענות

מוהרא"ש נ"י אמר, שיש טבע רע אצל בני-אדם שזהם תמיד מלאים טענות על הזלת, ואף פעם אינם שמחים בחלקם, ונדמה להם כאלו אחרים תמיד מפריעים להם ועומדים בדרךם, ואינם מניחים להם להגיע אל ענינם, ובאמת זהו דמיון גדול מאד, כי אף אחד אינו יכול לעכב את האדם להגיע אל תכליתו אם ירצה באמת, וכל הטענות שלו נובעות רק מטבע רע שהטביע בנפשו, שאינו יכול לסבל הצלחת אחרים ותמיד מתקנא בהם, וזה גורם לו לחשב כאלו חברו מעכב אותו להגיע להצלחתו, אבל אין זה נכון כלל, כי אלו היה האדם לוקח את עצמו בידו, ועובד עם כל כחותיו על נקדתו, בודאי היה זוכה להצליח ולהגיע אל דברים יפים מאד, ושום דבר שבעולם לא היה יכול למנע אותו כלל.

ונתן אז מוהרא"ש נ"י דגמא לזה, שיש בני-אדם שהם מלאים טענות על איש רציני המוסר נפשו להכניס כל כחותיו בהתמדת התורה הקדושה ובעבודת השם יתברך, ונדמה להם שהוא עושה דבר קל מאד, והם צועקים עליו למה אינו הולך לעבד כדרך כל הארץ, ולמה בוחר לעצמו עבודה קלה כזו וכזו, ובאמת כל זה נובע רק ממדת הקנאה הנוצרת בקרבם, כי הם יודעים היטב שגם הם היו צריכים להתמיד מאד בתורה הקדושה, אבל נדמה להם שזה כבר אי אפשר להם לעשות, ולכן מוציאים כל אפם וחקתם בטענות ובצעקות שונות, כאלו התלמיד חכם עושה איזה דבר רע וכזו, אבל באמת אין לדבריהם שום שחר כלל.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם הנה רב אחד שישב בעלית ביתו כל היום בלוי ולמד שם בהתמדה גדולה מאד, והנה תמיד מוכן לו בחדרו כוס תה חם שיוכל לשותות ממנו כשיצמא, והנה הרב הזה שם לב, שבכל יום שואב המים של העיר עובר דרך חלונות ביתו ועומד לפוש שמה, ונדרכו להוריד הדליים מפתפיו לכמה דקות ולזקף עצמותיו קצת, אבל אחר-כך גם ממלמל איזה דבר בשפתיו, והכיר הרב ששואב המים עושה כן שמים או שלש פעמים בכל יום, דהינו בכל פעם שהוא עובר דרך חלונות ביתו, הוא עומד לפוש שם וממלמל בשפתיו אילו דבורים, והנה הדבר מאד משנה בעיני הרב, מה עושה שואב המים שם תמיד, ופעם כשראה אותו עומד על יד חלונותיו, דפק על החלון, וקרא לו לבוא למעלה לחדרו, ואז שאלו הרב: מה הוא הדבר שבכל פעם שאתה עובר על יד ביתי ברחוב, אתה נופש קצת מעבודתך, ואתה אומר משהו בשפתך? אזי ענה ואמר לו שואב המים: כן הוא הדבר, יש לי טענות על השם יתברך ועליכם, למה אתם יכולים לישב כל היום בעלית ביתכם בחדר חם עם כוס תה, ואני צריך לשבור עצמותי לסחב מים לכל אנשי העיר, ובחרף אני מתקורר מאד, ואני מכרח לשבור הקרח מן הנהר, כדי לשאב המים, ובקיץ אני מזיע מאד מרוב החם, ולמה איני יכול לישב

בְּחֶדֶר כָּל הַיּוֹם וְלִלְמַד כְּמוֹכֶם? אֲזַי חֲזוֹר וּשְׁאֲלוּ הָרַב בְּחֻכְמָתוֹ: הַגִּד
נָא לִי כַּמָּה אַתָּה מְרוֹיַח לְיוֹם? עֲנֵה לוֹ שׁוֹאֵב הַמַּיִם כֶּף וְכֶף, אֲזַי
אָמַר לוֹ הָרַב: אַחֵי הַיֶּקֶר, מֵהַיּוֹם וְהַלְאָה אֲנִי נוֹתֵן לָךְ אֶת כָּל הַסְּכוּם
שֶׁאַתָּה מְרוֹיַח לְפָרְנִסְתְּךָ, וְהִנֵּה יֵשׁ חֶדֶר אֶחָד הַסְּמוּךְ לְחֶדְרֵי כְּאֵן
לְמַעַלָּה בְּבֵיתִי, וְאַתָּה תָּבוֹא וְתִשָּׁב שָׁם וְתִלְמַד שָׁם כָּל הַיּוֹם, וְגַם
יִתְּנֵנוּ לָךְ כּוֹס תֵּה, וְלֹא יִחְסַר לָךְ שׁוּם דְּבָר, אֲזַי עֲנֵה וְאָמַר לוֹ שׁוֹאֵב
הַמַּיִם: הֲלֹא אֲנִי יוֹדֵעַ אִיךָ לְלַמֵּד, וּמָה אֶעֱשֶׂה שָׁם בְּחֶדֶר? אָמַר לוֹ
הָרַב: הֲלֹא תִּהְיֶה אַתָּה יָכוֹל לֹמַר, אִם־כֵּן תֹּאמַר שָׁם תִּהְיֶה לִּי כָּל
הַיּוֹם, וְהוּטַב הַדְּבָר בְּעֵינַי שׁוֹאֵב הַמַּיִם וְעָשׂוֹ הַהֶסֶכֶם בִּינֵיהֶם.

לְמַחֲרַת הִגִּיעַ שׁוֹאֵב הַמַּיִם לְבֵית הָרַב, וְהִסְתַּגֵּר בְּחֶדֶר הַסְּמוּךְ
עִם תְּהֵלִים וְכוֹס תֵּה, וְהִתְחִיל לֹמַר אֶת סֵפֶר הַתְּהֵלִים, וְהִמְשִׁיךְ עַד
שְׁלֹשִׁים אוֹ אַרְבָּעִים מְזֻמּוֹרִים, וְהִתְחִיל לְפַהֵק וּלְהַתְעַיֵּף, וְשִׁתָּה כּוֹס
תֵּה וְעוֹד כּוֹס תֵּה, וְהִמְשִׁיךְ עוֹד כַּמָּה מְזֻמּוֹרִים, אֲבָל הִרְגִישׁ עֲצָמוֹ
מְאֹד מְשַׁעֲמֵם, וְשִׁתָּה עוֹד כּוֹס תֵּה, וְאָמַר עוֹד כַּמָּה מְזֻמּוֹרִים, עַד
שֶׁבִקְשִׁי רַב גָּמַר פַּעַם אַחַת כָּל סֵפֶר הַתְּהֵלִים, אַחֲר־כֵּן רָץ לְחֶדֶר
הָרַב, וְדָפַק עַל דְּלָתוֹ וְנִכְנַס, וְאָמַר לוֹ, שְׂאִינוּ מְסַגֵּל לְדְבָר זֶה כָּלֵל,
וְכִבֵּר אֵין לוֹ טְעֻנוֹת לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹ לְרַב, וְכָל הַכְּבוֹד שֶׁבְּעוֹלָם
מִגִּיעַ לְרַב, אִם יָכוֹל לִישֵׁב בְּחֶדֶר וְלִלְמַד שָׁם כָּל הַיּוֹם...

הָרִי אֲנַחְנוּ רוֹאִים, שֶׁכָּל הַטְּעֻנוֹת שֵׁישׁ לְאֶחָד עַל חֻבְרוֹ הֵם סֵתֵם
דְּמִיּוֹנוֹת בְּעֵלְמָא, וְאֵין בְּהֵם שׁוּם אֱמֶת כָּלֵל, וְאִם הִיָּה הָאָדָם מְסַתְּפֵל
עַל נִקְדָּתוֹ, הִיָּה מְפִיר שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ נִקְדָּה שְׂאִינָה שֵׁיכַת
לְחֻבְרוֹ, וְאֵין אֶחָד מְפָרִיעַ לְשֵׁנֵי לְהִגִּיעַ לְעֵנִינוּ וּלְתַכְלִיתוֹ, וְאִשְׁרֵי מִי
שְׂאִינוּ מְטַעָה אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל, וְאִף פַּעַם אֵין לוֹ טְעֻנוֹת עַל שׁוּם בְּרִיָּה
שֶׁבְּעוֹלָם, רַק עַל עֲצָמוֹ, דְּהֵינּוּ שֶׁהוּא תְּמִיד תּוֹבֵעַ מֵעֲצָמוֹ לְהִגִּיעַ אֶל
מֵה שֶׁצָּרִיךְ בְּזֵה הָעוֹלָם, וְאֲזַי תְּמִיד יִצְלִיחַ בְּכָל עֲנִינּוֹ, וְיִחְיֶה חַיִּים
טוֹבִים וְנֹעִימִים בְּאַמֶּת.

טְהֵרָה

מוהרא"ש נ"י אמר, כי אדם צריך לבקש בכל יום ממנו יתברך, שיזכה למדת הטהרה, ואי אפשר לזכות למדת הטהרה, כי אם על-ידי תקון הברית, כי עקר הטמאה היא רק פגם הברית, ולהפוך טהרה היא תקון הברית כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב') על-פי מאמרם ז"ל (סוטה מ"ח): משבטלה הטהרה בטלה הריח וכו', שאמר ריחא דחנוניתא אני מריח אמר ליה בני טהרה יש בך, עין שם; כי עקר הטהרה תלוי בתקון הברית, ולהפוך עקר הטמאה היא בפגם הברית, ועל-כן צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך, שיזכה להגיע אל מדת הטהרה, כי הטהרה מביאה לידי חסידות (עבודה נרה כ:), הינו שאי אפשר להיות חסיד, כי אם כשמקדים קדם מדת הטהרה שהיא קדשת וטהרת הברית, ואמרו חכמינו הקדושים (יומא ע"ב:): יראת ה' טהורה עומדת לעד, זה הלומד תורה בטהרה, כי מי שזוכה לטהרת הברית, על-ידי-זה כשמחדש חדושי תורה ומסתלק מזה העולם, עם כל זאת תורתו נשארת לעד, ובני אדם מחיים ומחזקים את עצמם עם תורתו, וזהו סימן שלמד תורה בטהרה — כשבני-אדם מתחזקים מדברי תורתו אפלו לאחר הסתלקותו מזה העולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י אשר עקר הטהרה היא רק אצלו יתברך כפיכול, ועל-כן כל מה שאדם נכלל יותר בו יתברך יותר נמשכת עליו טהרה, וזה מה שאמר רבי עקיבא (יומא פ"ה:): אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים, מה מקנה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל, הינו שצריך האדם להכלל לגמרי בו יתברך, ולהמשיך על עצמו תמיד אורו יתברך, ויציר בדעתו איך שכל העולם כלו הוא עצם עצמיית חיות אלקותו יתברך, והוא נמצא ואין זולתו נמצא, וכל מה

שיכניס במחור ובדעתו ידיעות אלו, אשר הכל לכל אלקות גמור הוא, על-ידי-זה? הנה נכלל בו יתברך, ויזכה אל מדת הטהרה והוא כדגמת המקוה, שהאדם פושט את כל מלבושיו, ונכנס לתוך המים ונתבטה בהם, שזה עקר הטהרה, כמו-כן כשאדם פושט ממנו כל מיני מחשבות זרות ודמיונות, ומכניס בדעתו רק את אמתת מציאותו יתברך זהו עקר הטהרה, וטהרה כזו מביאה את האדם לידי חסידות, ועל-כן צריכים לבקש תמיד ממנו יתברך, שיזכה להגיע אל מדת טהרה כזו, כי יכולים לחיות שבועים שנה בזה העולם ולא לדעת שיש אפלו מדרגה כזו בעולם, שיכולים להכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא ולטהר את עצמו באלקותו יתברך, על-כן על דבר זה צריכים הרבה תפלות ובקשות, לבקש ולהתחנן ממנו יתברך שיזכה להגיע אל טהרה אמתית, שאין לה עוד מדרגה יותר גדולה מזו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאפלו מי שעדין רחוק מכל זה, אסור לו להתיאש כלל, אלא עליו להתקרב אל הצדיק האמת שכבר זכה לזה, ועל-ידי-זה סוף כל סוף גם עליו תמשך טהרה, וכמאמרם ז"ל (בבא קמא צ"ב:): כל המחבר לטהור טהור, ועל אף שעוברות עליו עכשו עדין כל מיני ירידות ונפילות, ונתלכלך בכל מיני כללזכים של פגם הברית, עם כל זאת אם יהיה מקרב אל הצדיק האמת, אשר כבר זכה להגיע אל מדרגה זו להכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, אזי סוף כל סוף גם הוא יזכה לצאת מהפח יקוש שנפל בו, כי הצדיק האמת ממשיך את השכינה אפלו במקומו, כמאמרם ז"ל (יומא נ"ו:): השוכן אתם בתוך טמאתם, אפלו בשעה שהם טמאים שכינה עמם, כי זוהי עבודתם של הצדיקים האמתיים, שזוכים להוריד את השכינה אל נשמות ישראל, אפלו במקום שהם נמצאים, כי הם תמיד מלמדים זכות על נשמות ישראל, ועל-ידי-זה הם מורידים את השכינה ביניהם, וכמאמרם ז"ל (רות רבה בפתיחה): חביבין הם ישראל שאף-על-פי שהם טמאים שכינה ביניהם; ועל-כן העקר לבקש ממנו יתברך, שיזכה להתקרב אל הצדיק האמת, שכבר זכה להכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, וטבל את עצמו בקביעות באור

אין סוף ברוך הוא, שזה עקר הטהרה, ועל ידו יזכה גם כן סוף כל סוף לצאת ממקומו המגנה, כי הצדיק האמת אשר כבר זכה לזה, הוא מוריד את השכינה אפלו בתוך טמאתו וירידתו ונפילתו, עד שגם הוא זוכה לעלות לשם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, באשר למדת הטהרה צריך גם ללכת למקוה בכל יום, כי מקוה מטהרת את הטמאים, וכל מי שיודע בעצמו נגעי לבבו ומכאוביו, איך שנכשל, רחמנא לישזבן, בכל מיני חטאים ועוונות של פגם הברית ועריות וכו', הוא צריך להזהר מאד בטבילת מקוה בכל יום חק ולא יעבר, ואפלו אין בו אלא מחשבות זרות ורהוררים רעים וכו', גם הוא צריך להזהר מאד בטבילת מקוה, כי המקוה מטהרת את האדם מבית ומבחוץ; ועל-כן אשרי מי שזוכה ללכת בכל יום למקוה, ומטהר את עצמו במימי המקוה, וכן אשרי ואשרי מי שזוכה להתקרב אל הצדיק האמת, שהוא ימשיך עליו ערבות, נעימות, זיו, ידידות, חיות אלקותו יתברך, שמשם עקר הטהרה.

טפ"ש

מוהרא"ש נ"י אמר, כי מי שזוכה להתקרב באמת אל רבנו ז"ל, ומתמיד מאד בספרו הקדוש "לקוטי-מוהר"ן", נפתח מחו ונדעתו, וזוכה להסתכל כבר בצורה אחרת על כל העולם כלו, כי ספרי רבנו ז"ל פותחים את מח ודעת האדם עד שיכין דבר מתוך דבר, מה שאין כן מי שאינו לומד את הספר הקדוש והנורא הזה, הוא צריך לרחמים רבים, ובפרט בדורות אלו, אשר מרב חטאים ועוונות נטפשת דעתו, ונעשה טפ"ש ורודף אחר הקבל וריק, ונדמה לו כאלו כבר מצא את האמת... ובאמת הוא צריך לרחמים רבים,

רחמים מרבים, כולי האי ואולי שיזכה להגיע אל איזה מעט שכל, כי
 עוונותיו של אדם מטפשים את מחו, וכל מי שחטא יותר, הוא טפש
 יותר, עד שיש בני אדם שכל כף מתפעלים מאיזה שוטה וכו', או
 איזה בן אדם שעושה הצגות וכו', ונדמה לו כאלו מי יודע מה הוא?
 וכל זה בא לו מחמת טפשות דעתו, שנטפש שכלו וחקמתו מרב
 עוונותיו, וכמוכא בזהר הקדוש (במדבר קנ"ב): טפשין כד חמאן לבר
 נש בלבושא דאתחזי לון שפירא לא מסתכלין יתר, אותן הטפשין
 שרואים איזה בן אדם שוטה או עושה הצגות וכדומה כל מיני
 שקרים שיש עכשו בעולם, והם מסתכלים על הלבושים שלו ולא
 על הפנימיות שלו, חושבים שאין יותר מזה, אבל מי שזוכה ללמד
 בספרי רבנו ז"ל, ולומד בספר הקדוש והנורא "לקוטי מוהר"ן",
 על ידי זה נפתחת קשיות גידיו, ומתחיל להבין ולהשפיל ברזי וסתרי
 תורה, ואז תכף ומיד רואה, שכל אלו הטפשים, כל מיני ההצגות
 שעושים, הם סתם שטיות, וכבר אינם תופסים מקום אצלו, וכל אלו
 האנשים שאינם רוצים ללמד בספרו של רבנו ז"ל, הם סתם טפשים,
 ואמרו חכמינו הקדושים (קהלת רבה, פרשה י'): טפשא סבר דכל עמא
 טפשין פנותיה והוא דלא ידע דהוא טפשא וכל עמא חכימין, כי זה
 טבע של טפש, שחושב שכלם טפשים ורק הוא החכם... ובאמת
 הוא להפך, כשאדם מתחיל ללמד ולהגות ולהתמיד בספרו של רבנו
 ז"ל, והוא הספר הקדוש והנורא "לקוטי מוהר"ן", על ידי זה נפתח
 לבו ודעתו, ומתחיל להסתפל על עצמו איך שהוא באמת טפש,
 ואיך שהוא באמת רחוק ממנו יתברך, ואז משתנה לגמרי כל הליך
 מחשבתו, ובלי התמדה ושקידה רבה בספרו של רבנו ז"ל האדם
 נשאר טפש, ועל ידי זה גורם לעצמו אחר-כך רעות וצרות רבות,
 כי הטפש סובל מה שסובל, והכל מפני שלא זכה לטהרת וקדשת
 המחשבה, כי מרב עוונותיו נטפש שכלו ודעתו וילכו, והוא מלא
 זמה, ועל-כן עובר עליו מה שעובר, ועל-כן אשרי מי שמתמיד
 בספרו של רבנו ז"ל ואז יזכה אל שכל האמת, ואותו כבר לא יוכלו
 להטעות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר גם בין אנשי שלומינו שיף דבר זה, כי בכל פעם מתקרבים כל מיני טפשים שעושים כל מיני הצגות וקופצים וצוהלים וכו', וחושבים מי הם? כאלו הם עובדי השם גדולים, מאחר שרואים מהם עבודות... ובאמת הם רק סתם טפשים המכסים ומעלימים את האמת, ואם תשאל אותם איזה דבר בספרי רבנו ז"ל תראה שאינם יודעים בין ימינם ושמאלם... ואם-כן איך יכולים לקרא לעצמם על שם רבנו ז"ל, בשעה שהם עדין טפשים גמורים, אשר סתם מטעים את הבריות ומעלימים ומכסים את אנשי שלומנו האמתיים, עובדי השם, המתמידים בתורה ובתפלה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בזאת תבחנו מי הוא באמת טפש ומי הוא באמת חכם, מי שאינו מטעה את עצמו כלל אלא בכל יום מתמיד בלמוד התורה הקדושה שעורים בסדרן, הוא החכם האמתי, ומי שנובח ומדבר נגד סדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, הוא טפש גדול, כי מי שנותניו הכל הנה אנחנו פאן ועוד מעט כבר נהיה שם, ומה נשיב אל שולחינו דבר, ועל-כן אמרו חכמינו הקדושים (דברים רבה פרשה ח'): הטפש הזה נכנס לבית הכנסת ורואה אותם עוסקים בתורה, והוא אומר להם היאך אדם למד תורה תחלה, אומרים לו: תחלה קורא במקרא ואחר-כך בספר ואחר-כך בנביאים ואחר-כך בכתובים, משהוא גומר את המקרא, שונה את התלמוד, ואחר-כך בהלכות ואחר כך באגדות, כיון ששומע כך אומר בלבו, אימתי אני למד כל זאת, וחוזר מן השער הוי בשער לא יפתח פיהו, אמר רבי ינאי למה הדבר דומה? לכפר שהיה תלוי באויר, טפש אומר מי יוכל להביאו, ופקח אומר: לא אחד תלה אותו? מביא סותם או קנה ומוריד אותו, כך כל מי שהוא טפש אומר, אימתי אקרא כל התורה, ומי שהוא פקח מה הוא עושה? שונה פרק אחד בכל יום ויום עד שמסיים כל התורה כלה, אמר הקדוש-ברוך-הוא כי לא נפלאת היא, ואם נפלאת היא — ממך, שאין אתה עוסק בה הוי כי המצוה הזאת, עין שם; וכן הוא (ויקרא רבה פרשה י"ט): מי שטפש אומר, מי יכול ללמד את התורה?! מי שפקח אומר: הריני

שונה שתי הלכות היום שתי הלכות למקור, עד שאני שונה את כל התורה כלה, טפש אומר: מה אני מועיל ללמד תורה?! ומשפחה, פקח אומר: ולא שכר יגיעה — הקדוש-ברוך הוא נותן וכו', עיני שם; הרי לך, שהטפש הוא מי שאינו רוצה ללמד בסדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, ואומר שזה לא שיך אליו... ולא אל זה כון רבנו ז"ל וכדומה כל מיני פתויים של הכל אשר הטפשים המסתובבים בין אנשי שלומנו מדברים נגד סדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל.

ותמיד רגיל בפי מוהרא"ש נ"י לומר: פליאה נשגבה בעיני, איך טפשים יכולים להטעות בני-אדם? רואים בני אדם טפשים ושוטים המנהיגים את עצמם ממש כמו משגעים ומטרפים, ואין להם לא דעת ולא חכמה ולא תבונה לא תורה ולא יראה, רק סתם מסתובבים עם פאות מפזרות כמו שדים, ואינם יודעים בין ימינם לשמאלם, וריח רע של מעשיהם המתעבים שעשו עד עכשו עדין מריח ונודף מהם, אותם מחזיקים לעובדי השם גדולים... ומי שלומד בסדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, ומתמיד בתורה הקדושה, וזוכה לקבץ לעצמו שעורים כסדרן במקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכות ואגדות, ברייתות ותוספתות, מפנו עושים כל מיני ליצנות ומדברים עליו כל מיני רעות...

ואמר מוהרא"ש נ"י, שפעם הכירו תכף-ומיד מי הוא טפש ומי הוא חכם, אבל היום צריכים רחמים רבים, רחמים עצומים, לדעת את ההפרש מי הוא הטפש ומי הוא החכם, כי על-פירב אלו הטפשים שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם, מהם עושים כל מיני מציאות כאלו הם משהו... ואלו החכמים האמתיים המתמידים בתורה הקדושה יומם ולילה ודבוקים בו יתברך, מהם מתלוצצים ומחורפים ומגדפים אותם, ומדברים עליהם כל דבר רע... וסיים מוהרא"ש נ"י: כנראה שזהו עקר הבחינה בדור הזה, אשרי מי שזוכה להכיר את החכמים האמתיים, ומדבק את עצמו עמם, ונמצא

בְּחִבְרָתָם, וּבִזְרוּחַ מְכַל מִיָּנִי טַפְשִׁים וְשׁוֹטִים, שָׂאז יִצְלִיחַ דְּרָכוֹ בְּזֶה
הָעוֹלָם.

יְשׁוּב הַדַּעַת

מוהרא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר בְּזֶה הָעוֹלָם צָרִיכִים יְשׁוּב הַדַּעַת
גָּדוֹל עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרָט בְּחַיִּים, וּבְכָל־יְשׁוּב הַדַּעַת אֵי אֲפֹשֶׁר לְהִתְקַיֵּם
בְּזֶה הָעוֹלָם כָּלֵל, וְכָל הַצְּלַחַת הָאָדָם בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת בֵּין בְּרוּחָנִיּוֹת
תְּלוּיָהּ כְּפִי יְשׁוּב הַדַּעַת שְׁזוּכָה לִישָׁב אֶת עֲצָמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם.

וְאָמַר מוהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר בְּאֵמַת זֶה כָּל הָעֲנִיָּן שֶׁל הַתְּבוּדוֹת
שֶׁגָּלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁנִּהְיָה רְגִילִים לְהִתְבוּדָד עִמּוֹ יִתְבַּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה
אָדָם זוּכָה לִישָׁב אֶת עֲצָמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם מֵה הוּא עוֹשֶׂה וּמֵה עָלָיו
לַעֲשׂוֹת, כִּי אַחֲרַת הָאָדָם אֲבוּד לְגַמְרִי, וְרוּאִים שֶׁכָּל הָעֲבֵרוֹת וְכָל
הַחֲטָאִים וְהָעֲוֹנוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה, הַכֹּל רַק מִחֲמַת חֲסֵרוֹן יְשׁוּב
הַדַּעַת, כִּי מִי שְׁזוּכָה לִישָׁב אֶת עֲצָמוֹ בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ עַל כָּל פֶּרֶט
וּפְרָט שְׁעוֹשֶׂה, עַל־יְדֵי־זֶה לֹא בָּא לְיָדֵי מַעֲשִׂים מְגִנִּים, כִּי עַל־יְדֵי
יְשׁוּב הַדַּעַת אֲמַתִּי הָאָדָם זוּכָה לְהִנָּצֵל מִהֲרַבָּה מִיָּנִי פְּגָמִים רָעִים,
וְאִפְלוּ בְּדַבְרִים גִּשְׁמִיִּים גַּם כֵּן יְכוּלִים לְהִנָּצֵל עַל־יְדֵי יְשׁוּב הַדַּעַת,
וְעַל־כֵּן אֲשַׁרִּי מִי שְׁזוּכָה לִישָׁב אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם מֵה הוּא עוֹשֶׂה,
וְאִיךְ וּבְמֵה הוּא מְבַלֶּה אֶת יָמָיו וְאֶת שְׁנוֹתָיו, וְעַל־יְדֵי שִׁזְכָּה לִישׁוּב
הַדַּעַת אֲמַתִּי, יִנָּצֵל בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת מְכַל מִיָּנִי רָעוֹת.

וְאָמַר מוהֲרָא"ש נ"י, כִּי אֵין לְתַאֵר וְאֵין לְשַׁעַר אֶת מַעֲלַת הָאָדָם
הַזּוּכָה לְצִיַּת אֶת רַבְּנוּ ז"ל בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּשְׁזוּכָה לִישָׁב אֶת דַּעַתוֹ
עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרָט מֵה עוֹשֶׂה וְאִיךְ וּבְמֵה הוּא מְבַלֶּה אֶת יָמָיו בְּזֶה
הָעוֹלָם, כִּי זֶה הַמַּתְנֶה הַיְקָרָה בְּיוֹתֵר שֶׁקִּבְּלָנוּ מִרַבְּנוּ ז"ל — יְשׁוּב

הדעת, וצריכים לישוב את עצמו היטב בכל יום, מה ואיך הוא מבקש את היום, ועל-ידי ישוב הדעת אמתית יזכה להצליח הרבה מאד, כי כל אי ההצלחה של האדם בין בגשמי ובין ברוחני היא מחמת שאין לו ישוב הדעת, ונדמה לו שהיום הזה אינו יום, או כאלו אבד מנוס ותקנה ממנו, אבל כשאדם זוכה לישוב עצמו בזה העולם על כל פרט ופרט מה שעושה, אזי משתנה כל הלך-מחשבתו, כי על-ידי ישוב הדעת רואה את האמת, ולהפך על-ידי אי ישוב הדעת האדם מטעה את עצמו מאד, כי נדמה לו כאלו יש לו עוד אלף שנים לחיות, ועושה כל מיני תכניות בחייו, ובאמת הכל הבל ורעות רוח, כי מי יודע מה ילד יום, ושומעים בכל יום ספורים כאלו, שאנשים צעירים שלא תארו לעצמם כלל מה יקרה עמם, והנה פתאום קבלו מחלה ממארת, השם ישמרנו, והנה כבר יצאו מן העולם, ואם היו מישבים את עצמם בעת בריאותם, היו מכינים את עצמם היטב היטב, וזה כל ענין ההתבודדות, שאדם צריך להתבודד בכל יום עמו יתברך, ולישב דעתו מה עליו לעשות בזה העולם, ובאפן הזה יצליח דרכו; ועל-כן אשרי מי שזוכה לישוב דעתו בכל יום מה עליו לעשות ואיך להתנהג, וישפט את עצמו בינו לבין קונו, ועל-ידי-זה יזכה לדברים נוראים ונפלאים מאד.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י הרבה מאד בענין ישוב הדעת, איך שכל אלו מאנשי שלומנו שהתבודדו בכל יום עמו יתברך חק ולא יעבר, על-ידי-זה זכו לישוב הדעת נפלא מאד, כי על-ידי רבוי תפלה והתבודדות נתישבה ונודפכה הדעת מאד, ועל-כן אשרי מי שזוכה לישוב הדעת אמתית, לישוב עצמו בינו לבין קונו בכל יום מה הוא עושה ואיך הוא מבקש את היום.

וספר מוהרא"ש נ"י, שמוהרנ"ת ז"ל החדיר זאת היטב היטב בתלמידיו, שיהיו בעלי ישוב הדעת, ועל-כן תלמידי מוהרנ"ת ז"ל זכו לישוב הדעת הרבה יותר אפלו מתלמידי רבנו ז"ל, כי הלמודים שלמד מוהרנ"ת ז"ל עם תלמידיו בענין רבנו ז"ל היו למודים

אחרים לגמרי, וכמו שאמר פעם רבי בער מטשעהרין, תלמיד רבנו ז"ל, לאחד מתלמידי מוהרנ"ת ז"ל: תאמינו לי, מה שאתם מקבלים ממוהרנ"ת ז"ל בענין רבנו ז"ל, זה הרבה יותר ממה שאנחנו קבלנו מרבנו ז"ל בעצמו, כי מוהרנ"ת ז"ל הלביש את דברי רבנו ז"ל בלבושים מלבושים שונים, וצמצם את זה לכל אחד ואחד כפי מדרגתו והשגתו, ועל-ידי-זה זכה לעלות ולקרב כל-כף הרבה נפשות, ועד היום מי שרגיל ללמד ב"לקוטי-הלכות" רואה איך שהוא מסביר את דברי רבנו ז"ל באפן נורא ונפלא מאד, ועל-פן אשרי ואשרי מי שזוכה להתמיד בספרי מוהרנ"ת ז"ל, כי הוא אשר הלביש וצמצם את האור הגדול של רבנו ז"ל בכלים מכלים שונים, עד שעל ידו דיקא יכולים להבין את דעת רבנו ז"ל, ובלי הקדמות מוהרנ"ת ז"ל כל ההתקרבות היא אינה התקרבות כלל, כי מוהרנ"ת ז"ל החדיר בתלמידיו ישוב הדעת אמתי, שיזכו לישוב את עצמם בזה העולם איפה הם.

וספר מוהרא"ש נ"י, כי רבי נחמן טולטשינער ז"ל, תלמידו של מוהרנ"ת ז"ל, קבל ממנו פעם ברכה על ישוב הדעת, כי פעם נסעו בדרך, ובאה רוח חזקה והפילה את הכובע העליון של מוהרנ"ת ז"ל, וקפץ רבי נחמן טולטשינער מהעגלה, ורדף אחר הכובע ובקשי השיגו ובא בחזרה, ונתנו למוהרנ"ת ז"ל, ומוהרנ"ת ז"ל נהנה מזה מאד מאד, כי אז היתה המחלקת הגדולה עליו, ואם היה נכנס לעיר בלי כובע עליון היה ללעג ולקלס בעיני המתנגדים, והיו עוד מוציאים עליו שם רע וכו' וכו', מי יודע מה וכו' וכו', ועל-ידי שהחזיר לו הכובע העליון נהנה מזה מאד מאד, ואמר לו בזו הלשון: "דיין קאפ זאל דיר זיין אויף די פלאץ" (הראש שלך יהיה מנח על המקום), כאומר שיזכה לישוב הדעת אמתי, וכן נתקיים אצלו, כי רבי נחמן טולטשינער היה בעל ישוב הדעת נפלא מאד, עד שאפלו אנשי העיר אשר לא מאנשי שלומנו, היו באים להתייעץ עמו על כל דבר, כי היה כל-כף מישוב בדעתו עד שאפלו אלו שאינם

נמנים עם אנשי שלומנו, הכירו בו כבעל ישוב הדעת, והיו באים להתייעץ עמו בענין עסקיהם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם מישב את דעתו בכל דבר מה שעושה, אזי חזיו חיי עולם הבא ממש, כי להפך מי שאינו מישב בדעתו, אזי חזיו חיי גיהנום ממש, רחמנא לישזבן, כי הוא כל-כך מבהל ומבלבל ולא יודע לתת עצות לנפשו, מה שאין כן כשאדם זוכה לישב דעתו בזה העולם, אזי מרגיש עולם הבא בעולם הזה ממש; ועל-כן אשרי מי שמישב דעתו בכל יום ויום בינו לבין קונו מה עליו לעשות ואיך עליו להתנהג, ועל-ידי-זה באמת יצליח את דרכו.

יחודים

מוהרא"ש נ"י אמר: כשהאדם זוכה להתבודד בכל יום עמו יתברך כרצונו של רבנו ז"ל, ומבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, על-ידי-זה יזכה במשך הימים והשנים שיזדכך מח מחשבתו, ויזכה ליחד יחודים קדושים אשר אין למעלה מזה, כי על-ידי רבוי תפלה והתבודדות שאדם מתבודד עמו יתברך, על-ידי-זה זוכה למחין נקיים, ומאירים בו היחודים של הארבעה עולמות: ע"ב ס"ג מ"ה כ"ן עם הכתרים שלהם, שהם סוד הארה של הנוקבא דפרדשקא (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), וכל מה שהאדם מתבודד יותר עמו יתברך, על-ידי-זה זוכה שגודל יתרו מחו ודעתו, ורואה את השמות האלו לפני מראה עיני שכלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר אין לה עוד דבר גדול בזה העולם מלזכות להיות דבוק בו יתברך, וליחד יחודים קדושים ונוראים,

כי על-ידי-זה נמשך עליו אור גדול מלמעלה, כי על-ידי כל יחוד ויחוד שאדם זוכה ליחד שמו יתברך בצרופים הידועים, על-ידי-זה נפתחים לו צנורות החכמה העליונה, וזוכה שימשכו עליו אורות צחצחות מהעולמות העליונים, אשרי מי שמיחד בכל יום יחודים קדושים.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהרב הקדוש רבי יצחק מדרהואביטש, זכותו יגן עלינו, טעה פעם בדרך בלילה, ונקלע לאיזה יער גדול, והיה מיחד יחוד אחד, ומרב דבקות בו יתברך והיחוד שיחד שמו יתברך, עשה טובה גדולה לשר של היער, ועל-ידי-זה הוליכו השר של היער לעיר למקום חפצו כהרף עין, שזו מעלת היחודים הקדושים, שעושים טובות לאדם בין בגשמיות ובין ברוחניות; ועל-כן אשרי מי שזוכה ליחד יחודים קדושים!

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר הצדיקים כל-כף דבוקים בו יתברך, ותמיד מיחדים שמותיו יתברך ביחודים ובצרופים אחרים, עד שמספרים מהרב הקדוש רבי זושא מאניפולי, זכותו יגן עלינו, שהיה רגיל לומר: כשיש לפניו שתי דרכים ואינו יודע איזו דרך ללכת, אזי הוא סותם את עיניו ורואה באיזו דרך מאיר לפניו שם הנו"ה ברוך הוא, אז יודע שהוא צריך להלך בדרך זו.

וסיים מוהרא"ש נ"י: עמד וראה את גדל עצם קדשת הצדיקים שהם חיים תמיד עם שם הנו"ה ברוך הוא יתברך שמו שמיחדים לפני עיניהם, ובאיזה מקום שמאיר להם שם הנו"ה ברוך הוא יתברך שמו שם הולכים.

אשרי מי שזוכה ליחד שמותיו יתברך, ועל-ידי-זה יהיה נעשה צנור המשפיע טוב לכל בית ישראל, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא, ובודאי ימחלו לו על כל עוונותיו.

וספר לנו הרבה מוהרא"ש נ"י בענין היחודים, ואמר, שיש אצלו ספר עמק עם כל מיני יחודים, ויש לו פרוש נפלא על זה באפן שגם נערים יודעי ספר יוכלו ליחד יחודים, אף מחמת שיש לו דרך חדשה בסדר היחודים, עדין אין לו חשק להדפיסם, כי אינו רוצה להסתבך במחלקת חדשה, אבל הספר הזה הוא ספר נפלא מאד ביחודי שמוותיו יתברך, יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשנו בהתגלות נוראות הספר הזה.

יום

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר על-פי הקדמותיו של רבנו ז"ל יכולים לחיות חיים טובים, חיים אמתיים בזה העולם אם רק שומרים את היום הזה, כי רבנו ז"ל גלה לנו (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רע"ב) על פסוק (תהלים צ"ה): "היום אם בקולו תשמעו", אם אתם רוצים לשמע בקולו יתברך, עליכם לדעת כי אין לכם רק היום הזה, ואמר מוהרא"ש נ"י: אם אדם מרגיל את עצמו להסתפל רק על היום הזה, אזי משתדל למלא את כל היום עם נקודות טובות, וצריכים לדעת אשר כל יום ויום הוא "יום", ולכן צריכים להכניס בתוך היום הזה כל מיני דברים יפים — שיחות ותפלות, שירות ותשבחות אליו יתברך, מזמורי תהלים, קיום המצוות, למוד התורה הקדושה, תפלה בכונה, שמחה ורקודים ולדבר עם חברו דבורי אמונה, וכל מה שיוכל להכניס בתוך היום זהו אוצרו הטוב, ועל-כן אמרו בזהר הקדוש על פסוק: "ואברהם זקן בא בימים", שפא עם כל הימים שלו, כי אצל אברהם אבינו היה כל יום "יום שלם" [א פילען טאג], כי השתדל לקיים בכל יום מצוות ומעשים טובים, ועל-כן נשלמו ימיו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי עקר ירידת האדם ונפילתו היא כשאינו מתבונן שהיום הזה הוא גם-כן יום, ועוד מעט יעבר ויפרח לו היום, ועל-כן רואים בני-אדם מפטפטים דברים בטלים וקוראים עתונים ומסתכלים בטלויזיה, והכל כדי לגרש את הזמן, ואינם תופסים, אשר כל יום הוא אוצר נפלא ונורא מאד, כי כנגד כל יום בזה העולם יש כנגדו יום בעולם הבא, ועל-כן כפי שהוא מכניס וממלא את היום בעולם הזה, כן נתמלא היום בעולם הבא, ועל-כן אשרי מי שזוכה לשמר את היום שלו, שאז בודאי ימלא את היום הרוחני עם טוב אמתי ונצחי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שצריכים על דבר זה מסירות נפש גדולה מאד, לידע אשר כל יום הוא יום, וחבל לבזבז את היום עם דברים בטלים ולשון-הרע ורכילות, כי הגה יעבר לך היום ומה יהיה לך? ומה ישאר לך? ועל-כן אשרי מי שזוכה לשמר את היום שלו, שאז יזכה למלא את היום עם טוב אמתי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אם היה האדם זוכה להתבונן יקרת מעלת היום הזה, אז היה שומרו מאד מאד, והיה מתחמק בכל מיני חכמות מבני-אדם, והיה מבלה בתורה ובתפלה, במצוות, במעשים טובים ובשיחה בינו לבין קונו, כי רק זה ישאר ממנו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רואים בגשמיות בני אדם העובדים ומקבלים שכר על כל שעה ושעה, והם מתאמצים עוד שעה ועוד שעה ותמיד מסתכלים על השעון לחטף עוד שעה, כי הרי מקבלים שכר על כל שעה ושעה, ואם-כן מדוע לא יעשה אדם את זה בכל יום, שישתכל על השעון שלו, ועוד שעה יחטף דברים טובים, ועוד שעה יחטף מצוות ומעשים טובים ועוד שעה יחטף שיחה בינו לבין קונו, ועוד שעה יחטף דבורים לדבר עם זלתי באמונה הקדושה, כי גם בזה שמדבר עם חברו דבורי אמונה, זה ענין נורא ונפלא מאד, ואין זה, חס ושלום, בטול זמן, אדרבה זו תורה שלומד ברכים

הנקראת תורת חסד, כי בזה שלומד תורה עם זלתי, זוהי תורת חסד, כמאמר ו"ל (ספ"ה מ"ט): וכי יש תורה של חסד, וכי יש תורה שאינה של חסד? אלא תורה לשמה זו תורה של חסד, ותורה שאינה לשמה זו תורה שאינה של חסד, תורה ללמדה זו תורה של חסד, תורה שאינה ללמדה אינה תורה של חסד, נמצא, שזה עקר תורה לשמה — כשזוכה ללמדה לאחרים; אשרי מי שחזק בזה לדבר עם אחרים דבורי אמונה ודבורי השגחה פרטית, שאז בודאי יהיה לו חלק בעבודת חברו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי צריך להיות חכם גדול בזה, כי בדרך כלל אדם אינו חש שעוברים לו השעות והימים, כי פה הוא צריך ללכת לבקר את פלוני, (איזה קרוב וכו'), או דוד, או גיס, או קרוב משפחה רחוק וכו'), ומבלה את ימיו ושנותיו להכל ולריק וכו' וכו', ומה גם כשמדבר עוד דברים בטלים ולשון הרע ורכילות, על ידי זה עוקר את היום שלו, אבל אם אדם זוכה לדעת כי היום הוא יום, והיום הזה הוא יום נורא ונפלא מאד, אז ישמר את היום ופרש מוהרא"ש נ"י את הפסוק (תהלים י"ט): "יום ליום יביע אומר" — הינו כי היום הזה משבח ומפאר את עצמו ליום המחר ואומר ליום המחר: ראה במה בלוי בי הצדיקים הקדושים; אשרי מי שזוכה לשמר על יומו, שאז יזכה לדברים נוראים ונפלאים מאד, וכל הצדיקים לא זכו להגיע למדרגתם, כי אם על ידי זה שזכו לשמר על יומם.

יראה

מוהרא"ש נ"י אמר: מי שמאמין בו ותברך באמונה פשוטה, ויודע אשר אין שום מציאות בלעדיו ותברך כלל, הוא לא יירא ולא

יפחד משום ברִיה שבעולם יהיה איך שיהיה ויהיה מה שיהיה, וכֵּל מה שיכניס את עצמו באמונה פשוטה בו יתברך, אשר הוא יתברך נמצא ואין בלעדיו נמצא, כמו־כן יתחזק לבו בהתחזקות עצומה, ולא יפחד ולא יירא משום ברִיה שבעולם, כי עקר היראה באה לאדם מחמת חסרון אמונה, כי מי שמאמין שהכל בהשגחה פרטית והכל ממנו יתברך, הוא אינו מפחד מאף אחד, רק נכנס בתוך המלחמה, ואינו מתפעל משום ברִיה שבעולם, על־כן צריך להתחזק מאד מאד במדת האמונה הקדושה, ועל־ידי־זה יזכה להגיע ליראה שלמה לירא רק ממנו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי רבנו ז"ל אמר (ספר המדות, אות יראה, סימן ד'): מי שממעט בשיחה יזכה ליראה, כי באמת זה תלוי בזה, כי מי שבאמת מאמין שהקדוש־ברוך־הוא עומד על ידו ואין בלעדיו יתברך כלל, אזי ימעט מאד בשיחה, כי סוף פל סוף הקדוש־ברוך־הוא עומד פה ושומע כל דבור שאני מדבר, ועל־כן צריך מאד מאד לשמר מה הוא מדבר, וזה יביאו לידי יראת שמים.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהיה אחד מאנשי שלומנו, שהיה כל־כף דבוק בו יתברך בדבקות אמת, אשר פעם בא אחד לדבר לפניו אילו שיחות ודברים בטלים, ענה ואמר: נו, נו, איך אתם מדברים דברים בטלים, הקדוש־ברוך־הוא עומד כאן, ונפלה יראה גדולה על כלם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אין לתאר ואין לשער את מעלת מדרגת יראי השמים למעלה בעולמות העליונים, כי בזה שאדם מתירא ומתפחד ממנו יתברך, בזה הוא מוריד את השכינה בזה העולם, כי מודה ומגלה אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ועל־כן אשרי מי שעובד על נקדה זו, שיוזכה לירא רק ממנו יתברך, ולא יפחד ולא יתפעל משום ברִיה שבעולם, ורבנו ז"ל אומר (ספר המדות, אות יראה, סימן י"ט): מי שדבוק תמיד ביראת השם יתברך, הקדוש־ברוך־הוא עושה לו נסים; מאחר שהוא כל־כף דבוק בו יתברך, ויודע אשר

אין בלעדיו יתברך כלל, הקדוש-ברוך-הוא יעשה עמו נסים, ועל-כן אשרי מי שמכניס את עצמו ביראת שמים, ואז לא יפחד משום בריה שבעולם.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י הרבה מאד בענין יראת השמים, שרצה רבנו ז"ל להכניס באנשי שלומנו, ופעם אמר: אני אוצר של יראת שמים, מדוע לא תחחרו אצלי; הינו שצריכים לחזר הרבה על ספרי רבנו ז"ל, ושם יראו גדל נפלאות השגות אלקותו יתברך, ועל-ידי-זה תכנס בו יראה, ורבנו ז"ל זכה ליראה כזו, שאף כשדבר עם אנשיו היה רועד מרב יראת השם, וכשאחז בשלחן היה כל השלחן מתנענע, ועוד בימי ילדותו כשהיה ילד צעיר, ראה אותו פעם הרב הקדוש רבי נחום מטשערנוביל, זכותו גן עלינו, ואמר: מה שכתוב "לבעבור תהיה יראת ה' על פניכם לבלתי תחטאו", נאמר על ילד זה, כי עוד בימי ילדותו זכה ליראת השם; אשרי מי שמכניס בעצמו מדת היראה, ומתירא ומתפחד רק ממנו יתברך.

יבנאל

מוהרא"ש נ"י אמר, כי כל מה שרבנו ז"ל דבר מענין המניעות המתפשטות על כל מי שרוצה להתקרב אליו, ואמר שאפלו דבר קטן שאני מצוה, שלכאורה הוא דבר קטן מאד, אף מחמת שאני צויתי את זה כבד מתפשטות המניעות, זה ביותר סובב על ענין כניסה לגור ביבנאל, כי בעירה יבנאל יש שמה אוצרות טמונים ברוחניות וכגשמיות, ומי שיזכה להכנס לגור שם, יזכה לכל טוב אמתי ונצחי, כי המקום הזה הוא מאד מסגל לעבודת השם יתברך ולהתבודדות, כי הוא ישוב בין הרים גדולים ובין שדות, ויכולים לקים בנקל את הגלוי שגלה רבנו ז"ל על-פי "הנעור בלילה" (לקוטי-מוהר"ן, חלק

א', סימן נ"ב), לצאת בלילה להתבודד עצמו עמו יתברך, עד שיזכה לבטל את עצמו לגמרי, ויהיה כלא ממש, וכן יכולים ללמד שם תורה עם ישוב הדעת אמתי, והמקום הזה הוא מאד מסגל לדבר רבנו ז"ל, ובשביל זה הסמך-מ"ם אורב על כל אחד ואחד הרוצה להכנס לגור ביבנאל, ורואים בחוש איך שכל משפחה ומשפחה הרוצה להכנס לגור ביבנאל, הסמך-מ"ם בעצמו מונע ממנה בכל הפחות, ושם לה רגלים, ויש לו כל מיני שליחים העקר שלא תכנס ליבנאל, לזאת מוהרא"ש נ"י מחזק תמיד את אנשי שלומינו, ואומר כי הוא בעצמו רואה זאת בחוש, איך שהסמך-מ"ם עומד עליו רק בשביל יבנאל, ועל-פן צריכים להתחזק ולחזק אחד את השני, כי המקום הזה יהיה עיר על שם רבנו ז"ל, ואף שכל הענין נראה עכשו כמו חלום, עם כל זאת אם יתחזקו בכל מיני התחזקות להשאר שם, ולהכנס לגור שם עוד משפחה ועוד משפחה וכו' וכו', אז נזפה לראות דברים נוראים ונפלאים שם מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר יבנאל היא מתנה נפלאה מרבנו ז"ל, והוא בעצמו מבטיח לכל אלו שיכנסו לגור ביבנאל, שיהיה להם בית, דירה ורכב משלהם ופרנסה בשפע, כי המקום הזה הוא מקום נורא ונפלא מאד ברוחניות ובגשמיות.

וכמה פעמים דבר מוהרא"ש נ"י באריכות מענין עירת יבנאל, שתתהפך להיות עיר ברסלב, ואף שעדין לא רואים שום דבר, כי הסמך-מ"ם אורב עלינו מאד מאד, עם כל זה אם נהיה עקשנים גדולים, אז נשבר את כל המניעות ואת כל המחיצות, אשר הכל הוא אחיזת עינים.

כבוד אב ואם

מוהרא"ש נ"י תמיד מעורר את כל תלמידיו, שיהיו רגילים ללמד בהלכות כבוד אב ואם ב"שלחן ערוך" יורה דעה, סימן ר"מ, כי הם הלכות נחוצות מאד מאד, הנוגעות לכל יום ממש, וצריך להיות בקי בהם כמו בהלכות ציצית ותפלין ושבת וכו', ויש הרבה בגי' אדם שאינם יודעים אפלו שיש הלכות כאלו ב"שלחן ערוך", וחושבים שהלכות כבוד אב ואם הם מנהגים וחסרות וכו', ובאמת הם מדינא ד"שלחן ערוך", וצריכים לדקדק בהם מאד מאד, וכדויע לנו איך שרבנו ז"ל הקפיד מאד, שלא לנטות מסעיף קטן שב"שלחן ערוך", ולכן ראוי לאדם לחזור בהם כמה פעמים עד שיהיה בקי בכלם, ועל-ידי-זה יהיה יכול לקיים מצוה זו בשלמות, וכמו שקראו חכמינו הקדושים למצוות כבוד אב ואם — מצוה חמורה שבחמורות (עין חלין קמ"ב).

ומוהרא"ש נ"י מזהיר מאד את תלמידיו היקרים, שיזהרו באיזה אופן הם מדברים לאביהם ואמם, ובאיזו לשון משתמשים וכו', כי יש אחד שמדבר אל אביו ואינו אומר לו איזה דבר רע, אבל הלשון והאופן שאומר את הדבר זה הוא פחיתות כבוד ממש, והוא עון חמור מאד, ומפל שפן כשסותר את דבריו בפניו, זהו עון חמור, ובגי' אדם מקלים לעצמם בדברים כאלו, ואינם תופסים שעוברים בזה על לאו חמור שבחמורים.

ורגיל מוהרא"ש נ"י להזכיר את דברי ה"שלחן ערוך" שם בסעיף י"א: ראה אביו שעבר על דברי תורה, לא יאמר לו: עברת על דברי תורה, אלא יאמר לו: אבא, כתוב בתורה כך וכך? כאלו הוא שואל ממנו ולא כמזהירו, ויבין מעצמו ולא יתבייש, עין שם; הרי שאפלו אם הוא רואה את אביו עובר עברה, חס ושלום, אסור

לומר לו בפרוש פן יתביש, חס ושלום, אלא צריך לומר לו בנחת ובדרך שאלה, כדי שלא יגיע ממנו שום פחיתות כבוד לאביו.

וכמה פעמים שמע מוהרא"ש נ"י אברכים או בחורים מדברים בטלפון להוריהם בחצפה, והוכיח אותם תוכחה מגלה אחר-כך. שלא כך צריכים לדבר להורים, כי צריכים להזהר מאד שלא יפגעו בכבודם על-ידי איזה דבור שאומרים להם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאם בחור רואה שבשום פנים ואפן אי אפשר לו להסתדר עם אביו, כי אביו אינו מבין אותו, וגם הוא אינו מבין את אביו, אזי יותר טוב לו לנסע מהבית וללמד בישיבה במרחקים, ולכתב מכתבים להוריו מפעם לפעם, שהכל בסדר וכשוה וכו', וזה הרבה יותר טוב משישאר בבית, ויתקוטט בכל פעם עם אביו ואמו, ויעבר על-ידי-זה על כמה אסורים בהלכות כבוד אב ואם, חס ושלום, ואמר שזה הדבר הבריא ביותר בין לבן ובין להורים — כשהוא לומד בישיבה במרחקים רחוק מן הבית, כי בדרך זו אין קטטות ומריבות בכל פעם בבית על דברי שטות ונהבל, וכן הבן לומד איך הוא צריך להיות עצמאי ולסדר כל עניניו בלי עזר של אביו ואמו, ובדרך זו הוא לומד הקדמות טובות לכל ימי חייו, איך בעצמו להקים בית, ולהסתדר עם אשה ובנים, ואמר כמה פעמים, שתתקף-ומיד כשהילד נעשה בר מצוה, הדבר הנכון ביותר הוא לשלח אותו מהבית ללמד בישיבה במרחקים, ובדרך זו תתקף-ומיד כשהוא נעשה בר דעת בשנות השלש-עשרה, אזי כבר ילמד עצמו דעת ושכל ישר איך להיות עצמאי, ולהסתדר בימי חייו באפן הטוב ביותר.

ומוהרא"ש נ"י גם מעורר על הלכה אחת המזכרת שם בסעיף כ"ב: חייב אדם בכבוד אהיו הגדול ואפלו הקטן הוא תלמיד חכם וגדול בתורה יותר מהגדול וכו', עין שם; וגם הלכה זו מזלזלת מאד אצל הרבה בני-אדם, וחושבים אותה לחמרה בעלמא, ובאמת

היא מצות עשה מדברי סופרים, ודרשו את זה מן הפסוק: "כבוד את אביך ואת אמך", "את" — לרבות אחיך הגדול, ומבאר בכתבי האריז"ל (עין שער המצוות פרשת יתרו): סוד גדול במצוה זו, כי על-ידי ההולדה הראשונה נעשה כלי, ונפתח פתח שיכולות כל ההולדות לבוא אחר-כך, ולכן מחיבים בכבוד אחיו הגדול, עין שם; ולכן קשנודמן לאדם לקיים מצוה זו, עליו לשמח מאד, כמו עם כל שאר המצוות, ואסור לאדם להקל בזה.

ופעמים רבות קשנסעתי עם מוהרא"ש נ"י למקומות שונים, ראיתי איך שקיים מצוה זו בשמחה רבה, כי הרבה פעמים פגש את אחיו הגדול, והבין שהוא צריך לנסע לאיזה מקום, ותכף-ומיד עשה מוהרא"ש נ"י כל מיני פעלות והשתדליות לסדר בשבילו נסיעה למקום חפצו, וכמה פעמים הכניס אותו למכונת שלנו ונתן לו להפגס ראשון ולישב קדימה, והארכנו את הדרך הרבה בעבורו, וכל זה עשה מוהרא"ש נ"י בשמחה רבה, ואמר לי אחר-כך, שעל-פי-רב אין לו האפשרות לקיים מצוה זו, אכל עכשו שזכו אותו מלמעלה שיכול לקיים מצוה זו, הוא עושה אותה בשמחה עצומה.

ומוהרא"ש נ"י מעורר גם-כן את אנשי שלומנו ללמד בהלכות כבוד רבו ותלמיד חכם (שם בשלחן ערוך, יורה דעה, סימן רמ"ב), והזכיר כמה פעמים שמה שמבאר שם בשלחן ערוך (סעיף ל'), שכל אלו הדברים שאמנו, שצריך לכבד בהם רבו לא אמרו, אלא ברבו מבהק, דהינו שרב חכמתו ממנו וכו', עין שם; עקר הפונה על הרב שלמד אותו רב חכמות החיים, דהינו איך שיכול להחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו בחיים, כי מי שלמד עם האדם פלפול וסברא וכיוצא באלו, אין זה עדין נקרא רב חכמתו, כי כשהאדם מתחנך ועובר עליו מה שעובר מצד בלבולי פרנסה והנהגת הבית, אזי כבר אין מועיל לו הרבה אלו הסברות והפלפולים, וכל זה כבר לא אכפת לו כלל, רק עקר הלמוד נחשב מי שלמד אותו חכמות אמיתיות, איך שמתקף כל הבלבולים שלו, הוא יכול עדין ללמד תורה, ולעסוק

בעבודת השם יתברך, ואיך שאין שום סתירה ביניהם כלל, ורבי
 פזה שנתן לו עצות אמתיים והתחזקות עצומה להחזיק מעמד בכל
 אלו המצבים, ולקפץ ולדלג על כלם ולהמשיך בעבודתו, זה נחשב
 לרבו המכהק, ולו מגיע כל עניני הכבוד המכארים שם ב"שלחן
 ערוך", והוא נקרא רב ומנהיג באמת.

וספר מוהרא"ש נ"י, שמוהרנ"ת ז"ל אמר פעם, שהיו לו רק
 שני רביים בחיים, הינו מי שלמד אותו אל"ף בי"ת ורבנו ז"ל, כי
 אלו השנים העמידו אותו על רגליו ולמדו אותו תורת אמת, אשרי
 מי שזוכה להזהר בכבוד רבו פראוי.

כבוד חברו

מוהרא"ש נ"י תמיד מעורר את כל אחד ואחד, שיזהר מאד
 בכבוד חברו לא לזלזל בו או לבישו בשום פנים ואופן, ואמר, שצריך
 לכבד את חברו מחמת החלק אלוה ממעל שיש בתוכו, ומי שמזלזל
 בכבוד חברו סימן שמזלזל בכבוד שמים, ושני דברים אלו מקשרים
 ביחד, ואי אפשר להפריד ביניהם כלל.

ופעם כשאמר מוהרא"ש נ"י תורה ברבים, (ודרך לומר הרבה
 דברי מוסר והתעוררות בדרך נעימה ונפלאה מאד בלי הזכרת שמו
 של שום אדם, רק מעורר כל אחד בדבוריו, עד שכל אחד חושב
 שעליו נאמרים הדבורים), וישב שם איש אחד שהיה לו טבע רע
 מאד, ובכל פעם שאמר מוהרא"ש נ"י איזה דברי מוסר ותוכחה, אזי
 היה הופך את פניו, ומסתכל על האיש הזה שנדמה לו שמוהרא"ש
 נ"י מתכוון עליו, ופעם כשעשה כן, הפסיק מוהרא"ש נ"י באמצע
 דבורו, והוכיח אותו בתוכחה מגלה ובכזיון גדול: איך אתה מעז

פּנִיךָ לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּכָל פֶּעַם, לְהִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים בְּשַׁעַה שְׂאֲנִי אוֹמֵר מוֹסֵר, אִיךְ אַתָּה יוֹדֵעַ שְׂאִין אֲנִי מִתְכַּוֵּן עֲלֶיךָ בְּעֶצְמִי, כִּי בְּאֵמֶת מֵה שְׂאֲמַרְתִּי עֲכָשׁוּ כּוֹנְנֵי עֲלֶיךָ בְּדִיּוֹק, וְאִיךְ אַתָּה הוֹפֵךְ פְּנִיךָ לְהִסְתַּכֵּל עַל אִישׁ אַחֵר וּלְבִזּוֹתוֹ בְּרַבִּים...

וְהַקְפִּיד מוֹהֲרָא"ש נ"י עַל דְּבַר זֶה מְאֹד, כִּי צְרִיכִים לְהִזָּהֵר לֹא לִפְגֹּעַ בְּכַבּוֹד חֲבֵרוֹ וּלְגַרֵם לוֹ בּוֹשׁוֹת וּבְזִיווּנוֹת, וּבְפָרֻט כְּשֹׂאִין הָאָדָם בְּעֶצְמוֹ נְקִי מִן הַדְּבַר הַזֶּה שֶׁהוּא מְבִישׁ בּוֹ חֲבֵרוֹ.

וּגְדֹל זְהִירוֹת מוֹהֲרָא"ש נ"י בְּכַבּוֹד אַחֲרִים, זֶה אֵי אֶפְשֵׁר לְתַאֵר כָּלֵל, כִּי מוֹהֲרָא"ש נ"י נִזְהָר בְּכָל מִינֵי זְהִירוֹת לֹא לְגַרֵם שׁוֹם צַעַר וּבוֹשָׁה לְאַחֲרִים בְּשַׁעַה שֶׁהֶעֱנִין אִינוֹ נוֹגֵעַ לְהַפְרִישׁ אֶת פְּלוֹנֵי מְאִסּוֹר אוֹ מְדַרְכֵּיו הַמְּכַעְרִים, וּפֶעַם אַחַת הִבִּיא מִיִּשְׁהוּ בְּקַבּוּק שֶׁל יֵין שְׂרָף לְבֵית־הַמְּדַרְשׁ, כִּי הִיָּה לוֹ יֶאֱרָצִיט בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְרָצָה שִׁישְׁתּוֹ לְחַיִּים בְּבַקֵּר אַחֵר הַתְּפִלָּה כְּמִנְהַג הָעוֹלָם לְתֵן מִשְׁקָה לְעַלּוֹי נְשִׁמַת הַנְּפֻטֵר, וְהָאִישׁ הַנַּ"ל מֵהָר קָצַת לְלַכֵּת אַחֵר הַתְּפִלָּה, לְכֵן הִשְׁאִיר הַבְּקַבּוּק עַל הַשְּׁלֶחָן וְהִלֵּךְ לְעִבּוֹדָתוֹ, וְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ לֹא שָׁתוּ מִמֶּנּוּ כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁקְּבִלְנוּ מִרְבֵּנוֹ וְ"ל לֹא לְשִׁתּוֹת שׁוֹם מִשְׁקָה הַמְּשַׁכֵּר חוּץ מִיֵּין לְקִדּוֹשׁ וְלְהַבְדִּילָהּ, וְאִזּוֹ שְׂאֵל אַחַד מְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ אֶת מוֹהֲרָא"ש נ"י, אִם יִחְזִיר לְאִישׁ הַזֶּה אֶת הַבְּקַבּוּק יֵין שְׂרָף כְּשִׁיחֹזֵר, כִּי לֹא שָׁתוּ מִמֶּנּוּ אֲנִשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ מְאוּמָה, וְאָמַר לוֹ מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׂאֵל יִחְזִיר לוֹ אֶת הַבְּקַבּוּק, כִּי קְרוֹב מְאֹד שֶׁהָאִישׁ הַנַּ"ל יִתְבַּיֵּשׁ עַל שְׁנִתָּן אֶת הַבְּקַבּוּק לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ לְשִׁתּוֹת, וְאַף אַחַד לֹא שָׁתָה מִמֶּנּוּ, לְכֵן שָׁב וְאֵל תַּעֲשֵׂה עֲדִיף, וְיִשְׂאֵר הַבְּקַבּוּק בְּכַנֵּן הַיְשִׁיבָה, וּכְשִׁיזְדַמֵּן אֵיזָה עַרְל שִׁיבּוֹא לְבַנֵּן לְתַקֵּן אֵיזָה דְּבַר וּכְיוּצָא, אֲזִי נוֹכַל לְתַת לוֹ אֶת זֶה, וְרְאִינוּ אִזּוֹ אִיךְ שְׁמוֹהֲרָא"ש נ"י הַקְפִּיד מְאֹד עַל כְּבוֹד אַחֲרִים, וּכְשִׁחַשַׁשׁ בְּאֵיזָה חֻשׁ בְּעֶלְמָא פֶּן הַשְּׁנִי יִפְגַע בְּאֵיזָה דְּבַר, אֲזִי הַתְּחַמֵּק בְּכָל מִינֵי אֶפְנִים; אֲשֶׁרֵי מִי שְׂזוּכָה לְהִזָּהֵר בְּכַבּוֹד חֲבֵרוֹ תָּמִיד.

כתל המערבי

פעם דבר מוהרא"ש נ"י שיחה נפלאה מענין מעלת קדשת מקום מקדשנו הכתל המערבי, ואמר שאי אפשר לתאר ולשער כלל את מעלת קדשת המקום ההוא, כי הוא שער השמים ודרך שם עולות כל התפלות לפני פסא פכודו יתברך, ומשם הוא מקור האמונה הקדושה, וכמו שמזכר בזהר הקדוש (שמות ה'): מעולם לא זזה שכינתא מכתלא דמערבא דבית מקדשא, דכתיב (שיר השירים ב'): הנה זה עומד אחר כתלנו והוא ראש אמונה לכל עלמא וכו', עין שם; ואפלו אלו הצדיקים שנמנעו מלילך אל הכתל המערבי, לא היה מחמת שהכחישו קדשת המקום ההוא, חס ושלום, רק מחמת שפאב להם על עצם חלול השם שנעשה שם, הן מחמת הערבים הישמעאלים, ימח שמים, שמסתובבים שם על הר הבית, והן מחמת החילונים שמסתובבים שם בכל מיני פריצות ושחצנות, אבל עצם קדשת המקום במקומו עומד, וכמו שהעידו חכמינו הקדושים, שמעולם לא זזה השכינה משם, וגם כל גדולי הצדיקים אפלו הקנאים הגדולים ביותר הלכו באיזו עת רצון ובהצנע אל הכתל המערבי, ושפכו שם לבם לפני השם בבכיות עצומות מאן הפוגות על גלות ישראל ועל גלות השכינה הקדושה, כי כל מי שיש לו לב טהור באמת, הוא ממילא נמשך מאד אחרי קדשת המקום ההוא ומתגעגע אליו תמיד, עד שהצדיקים הגדולים אינם מסיחים דעתם פרגע מהר הבית וממקום המקדש, ותמיד כוספים ומשתוקקים מתי יזכו לראות בנחמת ציון וירושלים ובבנין בית מקדשנו במהרה בימינו.

(וגם דרכו של מוהרא"ש נ"י לילך שם בלילה ובהצנע, ורגיל לומר, שקשה לו מאד ללכת שם ביום בשעה שבאים לשם תורים

מכל אמות העולם, ומסתובבים שם בפריצות ושיחצנות וכו', וזה ממש קורע לו את הלב, ואי אפשר לו להבליג על דבר זה, ומכרח לבוא שם רק בהצנע ובלילה, בשעה שאין שם הרבה בני-אדם, ולשפך אז את נפשו לפני השם יתברך).

והיה מוהרא"ש נ"י מאד מקפיד על אלו שדברו נגד הכתל המערבי בלשונות חריפים של בושה ובזיון, כאלו הוא מקום טמא ומחרם, חס ושלום, והיה אומר, שמי שמדבר כן זהו סימן שנפגמה אצלו האמונה הקדושה, כי אפלו אם אין האדם רוצה ללכת לשם מחמת הסבות והטעמים שלו, אף-על-פי-כן אסור לו לדבר כנגד קדשת המקום ההוא, רק לומר שהוא אינו יכול ללכת לשם מחמת כל הנעשה שם מסביב, אבל לא מחמת עצם קדשת המקום בעצמו, ופעם אחר תפלת ערבית שאל אחד בעצם כסילותו את מוהרא"ש נ"י, ומה כבר יש במקום ההוא? ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י: הלא שמה שער השמים ודרך שם עוברים כל התפלות וגם תפלת ערבית שהתפללת לפני כמה דקות, עלתה דרך שם ולא דרך מקומות אחרים, והלא גם אנחנו רואים בחוש שכשייש איזו צרה, חס ושלום, ליהודי בארץ ישראל, מה הוא עושה? הלא תכף-ומיד רץ אל הכתל המערבי, ומתפלל ובוכה שם, ומה שעשו הפושעים והחילונים ישות ומציאות מן המקום ההוא, ואינם נוהרים בקדשתו, מה יש לנו עמם, הלא זהו כמו כל דבר שבקדשה, שהקלפות רוצות תמיד להתאחז שם, ובפרט במקום קדוש כזה, שהוא קדוש יותר מכל העולם כלו, ולכן אין לנו להסתפל על כל הקלפות האלו כלל, רק לתפס הדבר שבקדשה, ולהיות נזהר בו פראוי, וכי מחמת שהפושעים וכו' תפסו איזה דבר שבקדשה, אנחנו נעזב אותו, חס ושלום? ! וכאמת מובא בהקדמת ספר של צדיק אחד, שכותב, שזה גם שאלו הרשעים והפושעים אינם מצוים לנו להניח תפלין, שאם היו מצוים, יכול להיות שכמעט היה אסור אפלו להניח תפלין וכו', ובמחילת כבודו הרם, זהו דבר שטות, כי מה יש לנו עמם, כשהאדם דבוק בו יתברך, ומקים מצוותיו לשמו יתברך, אין לו עם

הַרְשָׁעִים וְהַפּוֹשְׁעִים כָּלֵל, וְאַנְחָנוּ צְרִיכִים תְּמִיד לְדַלֵּג וּלְקַפֵּץ עַל כָּל
הַמְּנִיעוֹת וְהַקְּלָפוֹת הַמְּסַבְּבוֹת אֶת הַקְּדוּשָׁה, וּלְקַיֵּם אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ
בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גְּדוּלָה.

וְדַרְכוֹ שֶׁל מוֹהֲרָא"ש נ"י לִיעוֹץ לְהִרְבֵּה אַנְשִׁים שְׂצָר לָהֶם בְּאִיזָה
עֲנָן, שְׂלֹכוֹ לִיד הַכֶּתֶל הַמַּעְרָבִי בְּזִמְנֵי צָנוּעַ, וַיִּשְׁפְּכוּ אֶת לְבָבָם בְּשִׂיחָה
— זו תְּפִלָּה, לְפָנֵי הַשָּׁם, וּבְיַדֵּי יְזוּכּוֹ לְרֵאוֹת יְשׁוּעָה גְּדוּלָה, וְהִיָּה
אִישׁ אֶחָד שֶׁהֲצִילוֹ מוֹהֲרָא"ש נ"י מְבוֹר שַׁחַת וּמִשְׁאוֹל תַּחֲתִיּוֹת מִמֶּשׁ,
וְזָכָה לְשִׁמְשׁ אֶת מוֹהֲרָא"ש נ"י בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ גְּדוּלָה, אֲבָל אַחֲרֵי-כֵן
נָסַע לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל וְנִתְקַרַּר מֵהַתְּקַרְבוֹתָיו עַל-יְדֵי כַּמָּה לְצִיִּים וּבְעֲלֵי
דְמִיוֹנוֹת וְכוּ', אֲבָל דְּבָר אֶחָד נִשְׁאַר לוֹ שֶׁקָּבַל מִמוֹהֲרָא"ש נ"י, דִּהְיִינוּ
מָה שֶׁהוּא רְגִיל לִילֵךְ אֶל הַכֶּתֶל הַמַּעְרָבִי בְּכָל חֻצוֹת לִילָה לִוְמַר תְּקוּן
חֻצוֹת, וְלִהְתְּבוֹדֵד קֶצֶת עִמּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְהִיָּה מוֹהֲרָא"ש נ"י רְגִיל לִוְמַר,
שְׂאֵלְמָלָא זָכָה אוֹתוֹ רֵק עִם דְּבָר זֶה, שִׁיזְכָּה לְהִיּוֹת בְּכֶתֶל הַמַּעְרָבִי
בְּכָל חֻצוֹת לִילָה, וְלִוְמַר שֶׁם תְּקוּן חֻצוֹת, כְּבָר הִיָּתָה כְּדָאִית כָּל
הַתְּקַרְבוֹתָיו.

(וְהַזְכִּיר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁהֵרֵב הַקְּדוּשׁ רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחֲמָן
ז"ל הִיָּה אוֹמֵר, שֶׁנִּשְׁמַת רַבְּנוּ ז"ל נִמְצְאָת לִיד הַכֶּתֶל הַמַּעְרָבִי בְּחֻצוֹת
לִילָה; אֲשֶׁרֵי הַזְכָּה לְהִיּוֹת שָׁם בְּאוֹתָהּ הַעֵת).

וּפְעַם פָּגַשׁ מוֹהֲרָא"ש נ"י אֶת אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ לִיד הַכֶּתֶל
הַמַּעְרָבִי, וְהִיָּה בּוֹכָה שֶׁם מְאֹד מְאֹד מֵאַן הַפּוֹגוֹת, וְאַחַר שֶׁגָּמַר
תְּפִלָּתוֹ בָּא וְנָתַן "שְׁלוֹם" לְמוֹהֲרָא"ש נ"י, וְאָמַר לוֹ שֶׁבְּאַמַּת הַטֶּבַע
שְׁלוֹ הוּא שְׂאִינוּ בּוֹכָה כָּלֵל אֶף פְּעַם, אֲבָל עֲכָשׁוּ עוֹבְרַת עָלָיו צָרָה
גְּדוּלָה כְּזוֹ, עַד שְׂאִינוּ יְכוּל לְהִתְאַפֵּק כָּלֵל מִלְּבַבּוֹת כָּאֵן לִיד הַכֶּתֶל
הַמַּעְרָבִי, וְהַכִּיּוֹת וְהַדְּמָעוֹת זוֹלְגוֹת מֵאַלְיָהֶן, וְאָמַר לוֹ מוֹהֲרָא"ש
נ"י, שֶׁבְּעוֹנוֹתֵינוּ הִרְבִּים, בֶּן הוּא, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְאַדָּם שֶׁתְּהִיָּה לוֹ
הַרְגָּשָׁה אִמְתִּית בְּעִבּוּדַת הַתְּפִלָּה וְכֵן בְּכַבּוּד קְדוּשַׁת הַמְּקוֹם שֶׁל
הַכֶּתֶל הַמַּעְרָבִי, עַד שִׁיְהִיָּה לְבוֹ נִשְׁבָּר לְשִׁבְרֵי שְׂבָרִים כְּחֵרֶס הַנִּשְׁבָּר

ממש, ואז כשנתבטלת ממנו כל ישותו, הוא יכול להרגיש שם איזו התנוצצות מהארת אלקותו יתברך.

ואז אמר לו מוהרא"ש ג"י, שזהו פרוש דברי חכמינו הקדושים (סוף מסכת ברכות ובתוספתא שם): לא יכנס אדם בהר הבית במעות הצרורות לו בסדינו ובאבק שעל רגליו ובאפונדתו החגורה לו מבחוץ ולא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחרמך וכי, עין שם; והפירוש הוא, שמי שכבר בא להר הבית שהוא מקום מקדשנו, ורוצה להרגיש שם איזו התנוצצות מהארת אלקותו יתברך, צריך להזהר שלא תהיה ביאתו לשם עם ישות וגאות הלב, כי אז לא ירגיש שם שום דבר, וזהו "לא יכנס במעות הצרורות לו בסדינו" — הינו שלא יכנס לשם עם מחשבות שיש לו הרבה ממון ועשירות גדולה, ולא יגבה לבו כלל מחמת עשירותו, וכן לא תהיה פונתו לבוא לשם כדי להרויח כסף או לבקש נדבות מבני אדם ושליח מצוה געלט (כסף של שליח מצוה), כמו שמצוי היום, בעוונותינו הרבים, שבני-אדם עושים מן המקום שהוא משרד למגביות ולאסוף נדבות וכי, ואין שם המקום לזה כלל, כי ליד הכתל המערבי צריכים רק לעסק בתפלה ולבקש מהשם יתברך שפע ופרנסה, כי אצלו יתברך יש כל הכסף והזהב שבעולם, ולא לבקש שם כסף מבשר ודם כלל.

וזהו "ולא באבק שעל רגליו" — הינו שלא יכנס לשם עם גאון וישות ונגיעות עצמיות, כי רגלים מרמזות על מדת הגאון, וכמו שכתוב: "אל תבואני רגל גאון", וזהו גם "ולא באפונדתו החגורה לו מבחוץ" — הינו שלא תהיה אמונתו ועבודתו מן השפה ולחוץ, כדי להראות לבני-אדם את מעשיו, וכדברי רבנו ז"ל (עין שיחות הר"ן, סימן קפ"ד), שעל-ידי החגורה של האדם יכולים להפיר אמונתו.

וְזֶהוּ "וְלֹא יַעֲשֶׂנוּ קַפְנֵדְרִיא וְרִקְיָקָה מְקַל וְחֶמֶר", כִּי, בְּעוֹנוֹתֵינוּ
 הַרְבִּים, יֵשׁ הַרְבֵּה בְּנֵי-אָדָם שֶׁבָּאִים אֶל הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי רַק לְטִיֵּל שֵׁם
 וּלְבִלוֹת אֶת זְמַנָּם לְשׂוּא, וַיֵּשׂ גַּם כָּאֵלֹו שֶׁמַּעֲזִים נַפְשָׁם לֶאֱכֹל שֵׁם
 בְּטָנִים וְגִרְעִינִים וְלִירוֹק הַקְּלָפוֹת עַל הַרְצָפָה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְזֶה בְּדִיוֹן
 עֲצוּם מְאֹד, הַשֵּׁם יִשְׁמְרֵנוּ, וְזֶהוּ "וְלֹא יַעֲשֶׂנוּ קַפְנֵדְרִיא וְרִקְיָקָה"
 וְכו', כִּי מִכָּל אֵלֹו הַדְּבָרִים צְרִיכִים לְהִזְהַר מְאֹד, אִם הָאָדָם רוֹצֵה
 שְׁתַּהֲיֶה לוֹ אִיזוֹ הַרְגָּשָׁה בְּכַבּוּד קִדְשַׁת הַמָּקוֹם שֶׁל שְׂרִיר מְקַדְּשָׁנוּ
 הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי יִבְנֶה וְיִכּוֹנֵן בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ.

פְּנוֹת

פַּעַם גָּלָה מוהרא"ש נ"י גְּלוּי נִפְלָא בְּעִנְיַן פְּנוֹת הַשְּׁמוֹת
 הַמְּבֹאָרִים בְּכַתְבֵי הָאָרִיז"ל וּבְדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת,
 וְעָנָה וְאָמַר: הֲלֹא אֵין דְּבַר בְּעוֹלָם שֶׁמַּגְלֶה עֲצָם מְצִיאוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
 יִתְבָּרֵךְ בְּכָל דְּבַר כְּמוֹ פְּנוֹת הַשְּׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי
 בְּשִׁעָה שֶׁאָדָם מְכוֹן לְשְׁמוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, הֵן הַשֵּׁם הַיְיָ"ה פְּשוּט בְּאַרְבַּע
 אוֹתִיּוֹתָיו, הֵן הַשֵּׁם הַיְיָ"ה בְּמֵלֹאוֹ, שֶׁהוּא: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן וכו',
 אֲזִי בְּאוֹתָהּ עֵת הָאָדָם דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּאַמֶּת בְּכָל מַח מַחֲשַׁבְתּוֹ,
 וְהָרִי הוּא מַגְלֶה אֹז, שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁיְהִיָּה נִמְצָא, שֵׁם הוּא כְּבוֹדוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וְהוּא סְמוּךְ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּמְקוֹם שֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב
 שֵׁם הוּא כָּל הָאָדָם, וְלִכֵּן בְּרַגַע זֶה שֶׁאָדָם מְכַנֵּס בְּדַעְתּוֹ אֶת פְּנוֹת
 שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, הוּא דְבוּק שֵׁם בְּאוֹתָהּ הָעֵת, וְזֶה מְזַכֵּךְ וּמְטַהֵר אוֹתוֹ
 מְאֹד.

וְנִתֵּן מוהרא"ש נ"י אֶז דְּגָמָא אַחַת לְזֶה, כְּגוֹן דְּבָרֵי רַבֵּנוּ ו"ל
 (לְקוּטִי"מ מוהר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן פ"ב) עַל הַפְּסוּק (תְּהִלִּים נ"ג): "כָּלוּ סָג
 יַחְדָּיו" — שֶׁאֶפְלוּ אִם הָאָדָם רוֹאֶה אֶת עֲצָמוֹ שֶׁנְּסוּג אַחוֹר מִכָּל

וכל, אף-על-פי-כן צריך לאחזו עצמו יחדו, הינו לקשר עצמו אליו יתברך ממקום שהוא מנח, נמצא, שאפלו בשעה שנפל וירד האדם לאיזו ירידה ונפילה, ואז בעצם נפילתו הוא מכונן בדעתו לשם ס"ג הקדוש (שהוא הו"ה במלוי יודי"ן ואלפי"ן כזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י), אזי הוא מדבק עצמו אליו יתברך מעצם נפילתו ממש, ומתפך כל הירידה לעליה, כי הרי גלה אלקותו יתברך גם בתוך עצם החשך והאפלה שלו, וזהו הנחת רוח והשעשועים הגדולים ביותר שיכולים לגרם למעלה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעצם מעלת מי שמרגיל עצמו לכונן בדעתו צרופי שמוותיו יתברך בכל עת, אי אפשר לשער ולתאר כלל, כי זה מוציא את האדם ממקומו השפל והגרוע, ומדבק את עצמו בו יתברך ממש, ואף-על-פי שזהו רק לעת קצרה ולזמן מועט מאד, אף-על-פי-כן באותה העת הוא עולה בעליה גדולה מאד, ובכרבות הזמן כשירגיל את עצמו בזה, יזכה להיות דבוק בו יתברך בקביעות עצומה, ואף-על-פי שלעת עתה קשה וכבד על האדם מאד להכניס מחו בזה, וכל הענין בא לו בטרחת וביגיעה גדולה, אף-על-פי-כן כשיזכה להתמיד בזה ולהתבודד עמו יתברך בכל יום, הינו לפרש שיחתו לפני השם יתברך תמיד בכל עת, אזי לאט לאט יזדבך מחו ויהיה יכול לתפס הפנוות האלו בדעתו בדרך קלה מאד, ויהיו נצטירים בדעתו במהירות ובנגל מאד, ויזכה לטיל משם זה לשם זה כמי שמטיל בגן נהדר.

ופעם הסביר מוהרא"ש נ"י, שהמקור למנהג ישראל קדושים שמנגנים ומשוררים במקומות מסוימים בתפלה ובפרט בימים נוראים ובעתותי רצון, זהו כדי לתן זמן לבעל תפלה וגם לקהל לכונן הפנוות השכיכות לחלק התפלה הזה, פי בהרבה מקומות בתפלה יש פנוות ארכות המבארות בכתבי האריז"ל ובסדור הרש"ש וכו', וצריכים זמן מה כדי לכונן את כלם, ומזה נמשך ונשתלשל המנהג שמארכים אז בנגונים ובשירים, כדי לתן זמן לכונן בכל אלו הפנוות, וסיים

מוהרא"ש נ"י: אַבְל מִי שְׁדַבּוּק בּוֹ יִתְבַרֵךְ בְּדַבְקוֹת אַמֶּת, וַיֵּשׁ לוֹ מַח מְזַכֵּךְ מְאֹד, אַזִּי כָּל הַפְּנוּנוֹת מְסֻדְרוֹת לְפָנַי עֵינָיו כְּהֵרֵף עֵין, וְאִינוּ צָרִיף שְׁהוּת כָּלֵל לְכוּן אֶת כָּלֵם...

וּלְחַתֵּן אֶחָד בְּיוֹם חֲפָתוֹ אָמַר מוהרא"ש נ"י, שְׂיִכּוֹן בְּעַת שְׂיִרְקָד עִמוֹ מוהרא"ש נ"י, וְכֵן בְּעַת שְׂיִרְקָד מְצֹנָה טֹאנֵץ עִם הַכֶּלֶה לְאַרְבַּעַת הַשְּׁמוֹת: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, מְקַדֵּם מְלִמְטָה לְמַעְלָה וְאַחֲר־כֵּף מְלִמְטָה לְמַטָּה, וְהַסְבִּיר לוֹ הַסֵּדֵר בְּפִרְטִיּוֹת, וְאָמַר לוֹ שְׁזֵה מְרָמֵז בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (שיחות הר"ן סימן פ"ו), שְׁהַפְּרִסְטִיקִים (פְּזוּז וְכִרְכוּר) שְׁעוֹשִׂים בְּשַׁעַת רְקוּדִים שֶׁל חֲתוּנָה, זֶה בְּחִינַת "אֲנֹכִי אֲרֹד עִמָּךְ מְצִרִימָה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ" וְכו', וְכֵן מֵה שְׁמֵהֶפְכִּין אֶת עֲצָמוֹ בְּשַׁעַת הַרְקוּדִים זֶה בְּחִינַת "וּמִשָּׁה עָלָה" וְכו', "וַיֵּרֵד ה' עַל הַר סִינַי", שְׁהַתְּחַתּוּנִים עָלוּ לְמַעְלָה וְהַעֲלִיּוּנִים יָרְדוּ לְמַטָּה, עֵין שָׁם; וְזֶהוּ מְרָמֵז בְּכּוּנוֹת הַשְּׁמוֹת הַנ"ל מְלִמְטָה לְמַטָּה וּמְלִמְטָה לְמַעְלָה, וְעָשָׂה הַחֲתָן בְּדַבְרֵי מוהרא"ש נ"י, וְאָמַר, שְׁלֹא הֵיטָה מְתָנָה נִפְלְאָה כְּזֹאת בְּעוֹלָם שְׁהָיוּ יְכוּלִים לְתַן לְחַתָּן כְּמוֹ דְּבוּרִים אֱלוֹ שֶׁל מוהרא"ש נ"י, כִּי הִרְגִישׁ בְּזֶה הָאָרֶה גְּדוּלָּה וְעֲצוּמָה מְאֹד, וְהוּא מְחֻזָּק טוֹבָה לְמוהרא"ש נ"י כֹּל יָמָיו עַל זֶה; אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכָה לְהַכְנִיס דַּעְתּוֹ בְּכּוּנוֹת אֱלוֹ!

וּפְעַם שְׁמַעְנוּ מִפִּיו, כְּשֶׁהוּא רוֹקֵד לְפָנַי הַכֶּלֶה, הַרְקוּדִין שֶׁלוֹ לְפָנֶיהָ הֵן בְּדַמוֹת שָׁם ש'ד"י, הֵינּוּ שְׁהוּא רוֹקֵד וְהוֹלֵךְ וְכו', קָדֵם בְּדַמוֹת ש' וְאַחֲר־כֵּף בְּדַמוֹת ד', וְאַחֲר־כֵּף בְּדַמוֹת י', כִּי הַשֵּׁם הַזֶּה הוּא שְׁמִירָה שְׁלֹא יִכְשָׁלוּ, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּאֶסוּר נִדָּה, כִּי סוֹפֵי תְבוּת שִׁי"ן דְּל"ת יו"ד הוּא נ'ד'ת', וְכֵן הַשֵּׁם הַזֶּה הוּא גַם מְסַגֵּל לְהוֹלְדָה וְכו', וְאַצֵּל חֲתָנִים הוּא רוֹקֵד בְּאֶפֶן אַחֵר גַם עַל-פִּי צְרוּפֵי שְׁמוֹת, וְהַשֵּׁם יוֹדַע כְּוָנָתוֹ.

פְּרָה

מוהרא"ש נ"י אמר, שְהָאָדָם צָרִיף לְהַגִּיל אֶת עֲצָמוֹ, שְבִכָּל פַּעַם שְׂיִהְיֶה לוֹ אֵיזָה צַעַר וְיִסּוּרִים, כְּגוֹן: שְנַפֵּל עַל אֵיזוֹ אָבָן אוֹ קֶבֶל מִכָּה מְאִיזָה דְבָר וְכִיּוֹצֵא בְזֶה, שְתַכְּף־וּמִיד יִתְפַּלֵּל לְהֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ, שְׂיִהְיֶה לוֹ זֶה לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת, וְשִׁיזָכָה מַעֲתָה לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְלָמָה, וְאָמַר, שְבִזָּה הָאָדָם מְרוּיַח כְּפָלִים, כִּי הַדְּבָר הָרָאוּן שְמְרוּיַח הוּא תִקּוּן לְנַפְשׁוֹ, וּבְצַעַר וּבִיִּסּוּרִים הָאֵלֶּה מְנַקִּים לוֹ מֵעֲוֹנוֹתָיו וּמִפְּגָמָיו, וּבְדַרְךָ זוֹ לֹא יִצְטָרֵף לְסִבַּל אֶת הַיִּסּוּרִים הַקָּשִׁים וְהַמְרִים שֶׁל הַגֵּיהֲנוֹם, וְכִמוֹ שְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרֻכּוֹת ה.): 'יִסּוּרִים מְמַרְקִין עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם; וְאֵל יַחֲשֹׁב הָאָדָם שְׂיִסּוּרִים אֵלּוֹ מְכַרְחִים לִהְיוֹת יִסּוּרִים קָשִׁים וּמְרִים, חֵס וְשָׁלוֹם, אֲלֵא אֶפְלוֹ כָּל צַעַר קַל שְׂיֵשׁ לְאָדָם הוּא בְּכָלל יִסּוּרִים, וְכִמוֹ שְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (עֲרַכִּין טז.): עַד הֵיכָן כַּתָּן שֶׁל יִסּוּרִים? אֶפְלוֹ הַכְּנִיס יְדוֹ לְכִיסוֹ לְהוֹצִיא מִטְּבַע אַחַת וְנַחֲלַף לוֹ לְמִטְּבַע אַחֶרֶת, הֲרֵי זֶה יִסּוּרִים; אִם־כֵּן רְאוּי לְהִתְפַּלֵּל לְהֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ, שְעַל־יְדֵי יִסּוּרִים קָלִים אֵלּוֹ שְנִכְשַׁל בָּהֶם, יִתְכַּפְּרוּ לוֹ עֲוֹנוֹתָיו, וְיִזָּכָה לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְלָמָה לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ.

וְדָבָר שְנֵי הָאָדָם מְרוּיַח עַל־יְדֵי אַמִּירָה זוֹ שְׂיִהְיֶה לוֹ לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת: כִּי מוּכָא בְכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל, שְׂיֵשׁ גִּלְגוּלֵי נַשְׁמוֹת בְּעֵץ וְאָבָן וּבִשְׂאָר דּוּמָמִים, וְהֵם מְחַכִּים לְאֵיזָה תִקּוּן, שְׂיִזְכּוּ לְעֲלוֹת לְמָקוֹם שְצָרִיכִים לְעֲלוֹת, וְהֵם יְכוּלִים לִהְיוֹת מְנַחִים שָׁם בְּמָקוֹמָם הַרְבֵּה יָמִים וְשָׁנִים בְּלֵי שׁוּם תִקּוּן כָּלל, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אָבֵל עַל־יְדֵי שְבָא אָדָם וְנַפֵּל עַל אֵיזוֹ אָבָן, וְהוּא מִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה עַל־יְדֵי נְפִילָתוֹ וְאוֹמַר: שְׂיִהְיֶה זֶה לוֹ לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת וְכוּ', אֲזִי מְלַבֵּד מֶה שְׂמַקְבֵּל כְּפָרָה בְּאֵמֶת עַל עֲוֹנוֹתָיו, הוּא גַם גּוֹרֵם תִקּוּן לְאָבָן הַזֹּאת שְנַפֵּל עָלֶיהָ, כִּי הֲלֵא עַל יְדֵה דִיקָא נִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה, וְלָכֵן רְאוּי לְכָל אָדָם לְהִסְתַּכֵּל עַל הַהֲשָׁנָה הַפְּרֻטִית שְבִכָּל דְבָר, וְלָמָּה דִיקָא נִכְשַׁל בְּדָבָר זֶה, וּבְיִבּוּדָאֵי יֵשׁ בְּזֶה כְּוִנָּה עֲלִיוֹנָה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, בְּשִׁבִיל תִקּוּן נַפְשׁוֹ

ושאר נשמות המגלגלים, וראוי לו לקבל התעוררות דקדושה מכל מה שנגרע עמו, ועל-דיו זה יצליח מאד בכל עניניו תמיד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שדבר זה כדאי לאדם לזכור תמיד, שבכל פעם שנגרע לו איזה נזק בביתו, חס ושלום, יצדיק את הדין ויאמר: שיהיה זה פפרה על כל עוונותיו, וגם יהיה למזל טוב, כגון שגשבר איזה כלי בבית, לא יכעס ויתעצב על זה, רק אדרבה יאמר: "מזל טוב", ושיהיה לסימן טוב בבית, וגם שיהיה לכפרה כנ"ל, ויש דרך של בני-אדם שבשעה ששוכרים איזה כלי בבית, בודאי לא גידו שום דבר כלל, ויסתירו מיד את כל הענין, אבל אם האשה או אחד מן הילדים שברו איזה כלי, אזי יכעסו ויתעצבו עליהם מאד, ויצעקו בקולות גדולים: איך לא נזהרתם כראוי, ולא שמרתם ודקדקתם על מעשיכם וכו', כי אצל עצמו אינו יכול לראות כלל איזה פגם וחסרון, אבל אצל אחרים כבר קל לו מאד, אבל באמת אין זו הדרך הנכונה כלל, רק צריכים לקבל כל דבר באהבה, ולומר שזה יהיה לו לכפרת עוונות, ולא להכנס לכעס מחמת זה, חס ושלום, כי אזי אדרבה הוא מקלקל יותר ממה שמתקן, ואשרי מי שמרגיל בביתו רוח אהבה כזו, שאין מתעצבנים כלל על שבירת איזה כלי וכיוצא בזה, רק אדרבה צועקים "מזל טוב" בשמחה רבה, ומהפכים כל הענין לשמחה גדולה, כי אזי תמיד יהיה הצלחה בבית.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל-פי זה יכולים להבין את דברי הלל שאמר בשעה שהיה הולך בדרך, ושמע קול צוחה בעיר: "מבטח אני שאין זה בתוף ביתי", וצריך להבין איך היה מבטח באמת על דבר זה, אבל על-פי הנ"ל מובן מאד, כי כבר ידע שלמד בתוף ביתו, שבכל דבר שרק יארע, אף פעם לא יצעקו צעקות גדולות ופראיות בדרך העולם, רק יקבלו כל דבר באהבה ובשמחה, ולכן כבר היה מבטח, שהקולות האלו אינם באים מתוף ביתו, ולכן אשרי מי שזוכה להכניס לביתו אור ורוח קדושה כזו.

לב נשָׁבֵר

מוהרא"ש נ"י אָמַר בְּשֵׁם מוהרנ"ת ז"ל, שְׁהִתְבַּטָּא פְּעַם וְאָמַר
 בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: אַז דִּי צַדִּיקִים וְוַאס אֵיךְ וְוִיִּיס זֵי זַעֲנַעַן גְּעוֹעֵן אַמְתִּיעַ
 צַדִּיקִים אוֹיב זֵי הָאָבֵן נֶאֱדָר גְּעֵהאַט אַ לֵב נִשְׁבֵּר אַזוֹי וְוִי אֵיךְ הָאָב,
 וְוִיִּיס אֵיךְ נִישְׁט אוֹיב ס'איז דָּא אַ גֵּן עֲדָן פֶּאָר זֵיִי, (אם הצדיקים
 שֶׁהִפְרָתִי, שְׁהִיּוּ בְּאֵמַת צַדִּיקִים, אִם הִיָּה לָהֶם הַלֵּב נִשְׁבֵּר שֵׁישׁ לִי,
 אֵינִי יוֹדֵעַ אִם יֵשׁ גֵּן עֲדָן בְּשָׁבִילִם), כִּי כְּשֶׁאָדָם הוּא כָּלֵב נִשְׁבֵּר
 וְנִדְפָה, אַזִּי הוּא כָּלִי גָבוּל, וְאִזִּי מְאִיר לוֹ אוֹרוֹת צַחְצַחוֹת, אוֹרוֹת
 עֲלִיוֹנִים, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוּכָה לְלֵב נִשְׁבֵּר, וּמוהרנ"ת ז"ל הִיָּה לוֹ
 לֵב נִשְׁבֵּר אֲמַתִּי, כִּי הִחְזִיק אֶת עֲצָמוֹ לְלֹא כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר פְּעַם
 רַבְּנוֹ ז"ל לְבַתּוֹ שֶׁכַּח עַל מוהרנ"ת ז"ל, שֶׁהוּא בְּעֵינֵי עֲצָמוֹ כְּחֻתִּיכַת
 אֲדָמָה (וְוִי אַ שְׁטִיק בְּלֶאטֶע), וְרַבְּנוֹ ז"ל הִפְלִיג מְאֹד מְאֹד בְּמִדְרָגָתוֹ,
 וּבְכַפֵּרֵט בְּמִדַּת הַלֵּב נִשְׁבֵּר שֶׁהִיָּה לוֹ.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים הַקְּדוּשִׁים שְׁזוּכִים לְהַגִּיעַ
 לְמִדְרָגוֹת נִשְׁגָּבוֹת בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ, וְזוּכִים לְהִיּוֹת דְּבוּקִים תָּמִיד
 בּוֹ יְתַבְרַךְ, מְלַמְזָלָה שׁוֹמְרִים עֲלֵיהֶם שְׁלֹא יִפְלוּ לְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא
 רַבָּא, כִּי מִי שְׁזוּכָה לְהַגִּיעַ לְאִיזוֹ מִדְרָגָה, הוּא נִמְצָא בְּסִפְנֵי גְדוּלָה
 כְּכֹל רְגַע שְׁלֹא יִפֹּל בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא מִצַּד יִשׁוּת וְגֵאוּת, כִּי
 הַפְּעַל-דְּבַר אוֹרֵב מְאֹד מְאֹד לְצַדִּיקִים הַקְּדוּשִׁים שְׁדַבְּקִים בּוֹ יְתַבְרַךְ
 בְּדַבְּקוֹת אֲמַת וּמִיחָדִים יְחוּדִים קְדוּשִׁים וְכוּ' וְכוּ', כְּדִי לְהַפִּילָם
 בְּיִשׁוּת וּבְגֵאוּת, וְהַקְּדוּשָׁ-בְרוּךְ-הוּא חָס עֲלֵיהֶם, וְעַל-כֵּן מְעַמִּיד
 עֲלֵיהֶם רְשָׁעִים אֲרוּרִים, שֶׁהֵם חוֹלְקִים עֲלֵיהֶם וּמְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם כָּל
 דְּבַר אָסוּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁבֵּר לָבָם לְאֶלְפֵי רְסִיסִים, וּבְזֶה הֵם נְצוּלִים
 מִגֵּאוּת וְיִשׁוּת, וְסִים מוהרא"ש נ"י: בְּשָׁבִיל זֶה כָּל צַדִּיק אֲמַתִּי

שהוא דבוק בו יתברך, ישתדל לחזק את עצמו מאד מאד לא לפל
 בדעתו כלל כשהוא מסבב עם כלבים הנוכחים עליו, ונושכים אותו,
 ושוברים את לבו וכו', כי את הצדיקים שומרים מלמעלה, ולכן צריך
 שלא יפלו בדעתם, רק ידעו שהכל מלמעלה, כדי לשומרו שלא
 יפל בנוקבא דתהומא רבא, כי דיקא במקום האור שם מסתובבים
 הזובים, כאשר רואים כשיש בחוץ חשך גדול, ופתאם נראה אור,
 אזי כל הזובים סביב האור, ומשתגעים ופורחים סביב האור,
 כמו-כן בגלות המרה והנמרת הזו שישראל סובלים מה שסובלים
 מאמות העולם, ושורה חשך פפול ומכפל, ויש העלמה והסתרה
 גדולה, ופתאום בא צדיק קדוש ונורא שמאיר את אמתת מציאותו
 יתברך, והוא אור גדול ונורא מאד, אז לא בחנם שמסתובבים סביבו
 כל מיני זובים וממש משתגעים וכו', וזה סימן אם האדם היא צדיק
 אמת — כשרצים סביבו כל מיני שרצים וזובים וחולקים עליו,
 והוא בעין האור שנתגלה באמצע הלילה והחשך, שאז באים לעוף
 סביבו כל מיני זובים וכו', ובאמת היא טובה גדולה לצדיקים, שיש
 להם מתנגדים, כי כך נשבר לבם, כי המתנגדים הרשעים המדברים
 כל דבר אסור על הצדיקים האמתיים הדבקים בו יתברך, גורמים
 שיהיה נשבר לבם, ועל-ידי-זה הם נצולים מישות וגאות.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי יכול לשער ומי יכול לספר ומי יכול
 לתאר את גדל הלב נשבר שיש לצדיקים אמתיים, שהם בעיניהם
 כלא ממש, ומרגישים את עצמם כאלו הם הגרועים ביותר בעולם,
 והם החיכים והם גורמים לעולם את כל הצרות והיסורים והמרירות,
 ובשכיל זה הם מבכים שמים וארץ, שיחוס וירחם הקדוש-ברוך-הוא
 על העולם, כי מה חיכים עם ישראל? הלא הם בעצמם החיכים,
 ובשכילם באה כל הרעה הזאת, וספר מוהרא"ש נ"י, שהרבי רבי
 אלימלך היה רגיל לומר, מה שכל העולם באים אליו וצועקים
 לפניו, זה מבקש שיחיה בנו, וזה צועק על פרנסה, וזה צועק על
 חיים, וזה צועק על מקשה לילד וכדומה, שהיו באים המוני אנשים
 אל הרבי רבי אלימלך לבקש ישועה, אמר: על-ידי שאלימלך חטא,

ועל-ידי-זה הכריע את כל העולם לכף חובה, בשביל זה צועקים לפניו "תן לי בוני, תן לי חיי, תן לי מזוני, שנלקח ממני בעבורך"; צמד וראה והתבונן את גדל הלב נשבר של הצדיקים שאפלו שבאו אליהם אנשים עם בקשות, זה על בריאות וזה על בנים, זה על פרנסה וזה על חיים, החזיקו את עצמם שכל זה הוא בשביל שהם גרמו לעצמם מה שגרמו; אשרי מי שזוכה לחזק את עצמו בתקף נפילתו, ויודע מעלת הלב נשבר למעלה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר למעלה בשמים מאד מתחשבים עם אדם שהוא תמיד בלב נשבר, ורבונו ז"ל בעצמו הפליג בזרעו של הבעל-שם-טוב הקדוש, שתמיד יש להם לב נשבר, כי הם נכדי דוד המלך, ודוד המלך היה תמיד בלב נשבר, כמו שכתוב (תהלים נ"א): "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוה", שבקש והתחנן דוד המלך ממנו יתברך שלא יבוה אותו, כי יש לו לב נשבר; ועל-כן אשרי האדם הזוכה לחזק את עצמו, ואינו נשבר משום דבר, שאז יגיע למדרגות רמות בעבודת השם יתברך, אשרי לו!

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מי שזוכה באמת ללב נשבר, הוא צריך לשמור את עצמו מאד, שהלב נשבר לא יביאו לעצבות, ולא יפל על-ידי-זה לכעס, כי בנקל לבוא על-ידי לב נשבר לעצבות ולכעס, חס ושלום, ואז יצא שכרו בהפסדו; על-כן אשרי מי שמחזק את עצמו בעת שיש לו לב נשבר, וידע אשר היא מדרגה גדולה מאד מאד; אשרי מי שמחזק את עצמו בזה!

למוד

מוהרא"ש נ"י אמר פעם: אם יסתכל האדם בשער הגלגולים

לְהַאֲרִיזׁל, יְרָאָה, שְׁיֵשׁ חֲטָאִים הַרְבֵּה שְׁכַמְעֵט אֵין מוֹעִילָה תְּשׁוּבָה
 עֲלֵיהֶם, כִּי לֹא יִסְפִּיקוּ כָּל הַיָּמִים שְׁאָדָם חַי עַל פְּנֵי הָאָדָמָה לְהַתְּעַנּוֹת
 וְלְהַסְתַּגֵּף בְּכָל הַתְּעַנּוּת וְהַסְּגוּפִים הַנֶּאֱמָרִים שֶׁם בְּשַׁעַר הַנֵּל וּבְשַׁעַר
 כַּתְּבֵי הָאֲרִיזׁל, אֲבָל יִזְכֹּר הָאָדָם מֵה שֶׁפְּתוּב בִּירוּשָׁלַיִם: כָּל הַעוֹסֵק
 בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, מַעֲלָה אֲנִי עָלָיו כָּאִלוֹ לֹא חֲטָא מִיָּמָיו; הֵרִי כְּשֶׁאָדָם
 מְכַנִּיס אֶת עַצְמוֹ בְּלַמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְזוֹכֵה לְטִיֵּל בְּכָל מְקוֹמוֹת
 הַתּוֹרָה עַל-פִּי סֵדֵר דְּרָף הַלְמוּד שֶׁל רַבְּנוֹ זׁל, הֵרִי הוּא מוֹרִיד וּמַעֲבִיר
 מֵעַל עַצְמוֹ כָּל הַפְּגָמִים וְהַקְּלָקוּלִים שֶׁגָּרַם עַל-יְדֵי עוֹוֹנוֹתָיו, וְאֵינָם
 נִזְכָּרִים לוֹ כְּלָל, כִּי כַּח הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הוּא גְּדוּל מְאֹד, וּמְטַהֵר
 אֶת הָאָדָם מֵעוֹוֹנוֹתָיו לְגַמְרֵי, כְּשֶׁמְכַנִּיס אֶת עַצְמוֹ בָּהּ בְּאַמְתָּה, וּפַעַם
 כְּשֶׁדָּבַר רַבְּנוֹ זׁל מִמַּעַלְתַּל לַמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאִיךָ שְׁנֵה גְּדוּל
 מִן הַכָּל, וּמְכַבֵּס אֶת הָאָדָם מֵעוֹוֹנוֹתָיו, אֲזִי שָׂאל מוֹהֲרַנְיָת זׁל אֶת
 רַבְּנוֹ זׁל, אִם זֶה נֶאֱמַר אֶפְלוֹ עַל מִי שֶׁחֲטָא בְּפָגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא
 לְצַלֵּן, שֶׁהוּא עוֹן חֲמוֹר מְאֹד, וְגַעַר בּוֹ רַבְּנוֹ זׁל וְאָמַר: וְכִי אַתָּה
 יוֹדֵעַ גְּדוּל כַּחַה שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה? הֲלֹא בְּרִית הוּא בְּיִסוּד וְתוֹרָה
 בְּתַפְאָרַת (שֶׁהִיא יוֹתֵר גְּבוּהָה), וְעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה יְכוּלִים
 לְתַקֵּן הַכָּל; וְלִכֵּן כְּשֶׁאֵינְ הָאָדָם בְּטָלָן וְהוּא מְכַנִּיס עַצְמוֹ בְּהַתְּמַדַּת
 הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּשַׁעוֹרִין כְּסִדְרָן עַל-פִּי סֵדֵר דְּרָף הַלְמוּד שֶׁל רַבְּנוֹ
 זׁל, וְקוֹבֵעַ לְעַצְמוֹ שַׁעוֹרִים בְּכָל חֻלְקֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּמַקְרָא,
 מִשְׁנָה, גְּמָרָא, מְדַרְשׁ, סְפָרִי, הַזֵּהֵר הַקְּדוּשׁ וְהַתְּקוּנִים וְכַתְּבֵי הָאֲרִיזׁל,
 וּשְׁאָר סְפָרֵי חֲסִידוֹת, אֲזִי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה תְּשַׁנֶּה אוֹתוֹ לְאִישׁ אַחַר
 לְגַמְרֵי, וְיִהְיֶה יְכוּל לְצַאת מִכָּל הַרְגָלָיו הַרְעִים, וְכַבֵּר תְּהִיָּה לוֹ שְׁאִיפָה
 אַחֲרֵת לְגַמְרֵי בְּחַיָּיו, דְּהֵינּוּ שְׁיִתְחִיל לְהַדְּבִק בּוֹ יַתְּבַרְךָ מִתּוֹךְ דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְיִמְשִׁיף תְּקוּן נִפְלָא לְנַפְשׁוֹ.

וּבְשַׁעַה שְׁאָמַר מוֹהֲרַאׁשׁ נ״י שִׁיחָה זֹו, אֲזִי שָׂאל אַחַד
 מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ אֶת מוֹהֲרַאׁשׁ נ״י: הֲלֹא לְכַאוֹרָה גַם הָאֲרִיזׁל יָדַע
 מִהִירוּשָׁלַיִם הַנֵּל, וְאִם-כֵּן לְמָה הֶחְמִיר כָּל-כָּף בְּסַפְרָיו הַקְּדוּשִׁים
 עַל כָּל הַחֲטָאִים וְהַעוֹנוֹת, שְׁצָרִיכִים סְגוּפִים וְתַעֲנִיּוֹת וְכוּי? וְעַנָּה

ואמר לו מוהרא"ש נ"י: כנראה עוד לא היה הזמן והעת שיתגלה האור של רבנו ז"ל בעולם, דהינו הדרך הפבושה שסלל לנו רבנו ז"ל בתורה ובתפלה, שהוא ענין סדר דרך הלמוד שלו ועבודת ההתבודדות, כי מכמה טעמים כמוסים היה אורו של רבנו ז"ל נסתר מפל העולמות, עד שזכינו להתגלותו כאן למטה בעולם הזה, אבל עכשו שיש לנו העצות הנפלאות של רבנו ז"ל, שהן כלולות בעקר בשני היסודות שייסד לנו, הן על-ידי סדר דרך הלמוד והן על-ידי עבודת ההתבודדות, אזי יש כבר תקון גמור לכל דבר שבעולם, ואין האדם צריך לפחד מזה כלל, רק שיראה לא להטעות את עצמו, ויכניס עצמו בעבודת התורה והתפלה באמת, ואז יזכה לראות נוראות נפלאות בימי חייו, מה שלא שער ותאר כלל.

והיה בחור אחד מאנשי שלומנו, שהיה רגיל לבוא לפני מוהרא"ש נ"י לשפף לפניו מר נפשו על שעוברים עליו הרבה נסיונות קשים ומרים בחיים, כי עדין היה פלג גוף ולא זכה למצא זיוגו, והיה מוהרא"ש נ"י מחזק אותו בכל פעם, ואומר לו, שאי אפשר לדחוק את השעה כלל בענינים אלו, רק עקר העצה היא, שבזמן השווי והחפוי, יכניס האדם את עצמו לתוך למוד התורה הקדושה, וזה ישמר אותו מכל רע, והדבורים האלו של מוהרא"ש נ"י נכנסו בבחור הזה, והתחיל להתמיד בתורה הקדושה, ולסיים מסכתא אחר מסכתא בש"ס בבלי, עד שזכה לסיים כל הש"ס כלו, והתחיל פעם שניה, ואז הגיע יום שני דחול המועד סכות, שהוא יומא דהילולא של רבנו ז"ל, ורצה לעשות סיום על מסכת ברכות לכבוד היומא דהילולא, ולהביא את זה בתור מתנה לרבנו ז"ל, וכינתים שכח לגמרי, שבאותו היום היה לו תור במשרד הפנים, כדי להעשות תושב אמריקאי, ואשר לתור הזה כבר חפה כמה חדשים ארבים, אבל מחמת שהיה כל-כך טרוד לעשות סיום מסכת ברכות, לכן שכח מהתור לגמרי, עד שעבר היום ונזכר מפל זה, והיה לו צער נורא מאד עד אין שעור, ואזי הלך למוהרא"ש נ"י, וספר לו כל הספור, ונחם אותו מוהרא"ש נ"י מאד, ואמר לו שהכל בהשגחה

נוראה ונפלאה מאד, ומן הסתם גרם בשמים שעשועים גדולים ונוראים מאד על שותר לגמרי על דבר חשוב זה, כדי לעשות סיום מסכת לכבוד היומא דהילולא של רבנו ז"ל, ובנדאי זה יהיה לו תקון גדול לכל פגמיו ועוונותיו, וחזק ונחם מוהרא"ש נ"י מאד את הבחור בדבוריו המתקים, ולא אבד את עצמו כלל, ובמשך הזמן קבל תור אחר, וסדר כל מה שהיה צריך לסדר על הצד הטוב ביותר.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאל יחשב האדם שזהו דבר צחוק וספור בעלמא, שהאדם יכול לעבר ולטיל בכל התורה כלה על-פי סדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, והוא דבר שאי אפשר במציאות כלל, כי בנדאי הוא דבר יציב ונכון מאד, והוא שיך לכל אדם יהיה מי שיהיה אם רק יכניס עצמו בזה, ואל ישפח האדם שבהיותו במעי אמו כבר למדו עמו כל התורה כלה, ורק פשיצא לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ושכח הכל, ובנדאי למדו אותו כל התורה כלה, בשביל התכלית הזו שיזכה בימי חייו עלי אדמות לחזר על הכל, ולהגיע לכל מקומות התורה על-ידי גיעתו וטרחתו, ואז יחזר וימשיך על עצמו האור הנפלא, שהיה דלוק על ראשו לפני צאתו לאויר העולם, ויעלה ויתענג בנעם ערבות זיו השכינה הקדושה הגנוזה בתוף התורה, וזה מרמז בדברי חכמינו הקדושים (מוכא בפרוש רש"י דברים כ"ח): ברוך אתה בכוףך וברוך אתה בצאתך, שפיהא יציאתך מן העולם בלא חטא כביאתך לעולם, הינו שתזכה לחזר על כל דברי התורה הקדושה בחיים חיותך בעולם הזה, וממילא יהיה בלא חטא בדברי הירושלמי הנ"ל, שמעלה אני עליכם כאלו לא חטאתם מימיכם, ואזי תהיה יציאתך מן העולם כביאתך, הינו בשעת ביאתך לעולם למדת כל התורה כלה, דהינו בהיות האדם במעי אמו, בן יציאתך מן העולם מלא וגדוש מכל דברי התורה הקדושה, ותהיה נקי מן החטא והעון לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאין אנו יכולים לתאר את גדל הזכות שיש לנו, שהנחילנו רבנו ז"ל סדר דרך הלמוד שלו, כי בדרך

זו האדם יכול להיות עסוק תמיד באיזה למוד, הן למוד חמש ותנ"ך הן למוד גמרא או מדרש או אמירת תהלים, כי אפלו בשעה שהאדם מרגיש שאין לו מח מישב ללמד איזה דבר בעמקות ובעיון, אף-על-פי-כן הוא יכול לעסק באיזה למוד קל ולא יבטל זמנו לריק כלל, מה שאין בן מי שאינו יודע מזה, נדמה לו שהוא מכרח תמיד להעמיק מחו בלמוד; ומלמודים אחרים כמו למוד מדרש או משניות וכיוצא בהם, מזה אינו יודע כלל, ובישיבות למדוהו שלמוד שאיננו בעמקות הוא רק בשביל בעלי בתים ואנשים פשוטים ולא בשביל למדנים ובחורי ישיבה, ולכן הולך לו כל זמנו להבל ולריק, ואינו לומד כלל, ולכן אנחנו צריכים לתת שבח והודאה להשם יתברך תמיד על שאנו יודעים מסדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, כי זה מציל את הזמן היקר שלנו ממש, ואנו יכולים לתפס ולסגל לעצמנו המון נקודות טובות בלמוד התורה הקדושה, ובמשך הזמן יצטרף לחשבון גדול, עד שיזכה האדם לסיים כל התורה כלה.

ופעם יצא מוהרא"ש נ"י לרחוב לפני בנין הישיבה הקדושה, וראה אברך אחד יושב ליד ביתו עם רדיו בידיו, והאזניות תחובות בתוף אזניו (מה שנתפשט שגעון זה היום בעולם, שכלם הולכים עם רדיו קשור במתנם עם אזניות תחובות באזניהם), ואזי ענה ואמר מוהרא"ש נ"י לאנשי שלומנו: באו וראו אילו פנים יש למי שאינו יודע מרבנו ז"ל ומסדר דרך הלמוד שלו, הלא תראו אברך חסידי עם זקן ופאות יושב בחוץ ואין לו מה לעשות בזמנו כלל, עד שצריך לקחת רדיו עם אזניות ולשמע מה ששומע — כל הזבל והתועבות שמשמיעים שם, אבל לקחת משניות או ספר אחר בידו זה אינו נופל בדעתו כלל... הרי תראו איך אנחנו מאשרים שאנו יודעים מסדר דרך למודו של רבנו ז"ל, ובוא נבוא לא להטעות את עצמנו, ונצית את רבנו ז"ל בתמימות ובפשטות לקבע לעצמנו שעורים קבועים בכל מקומות התורה הקדושה, ועל-ידי-זה בודאי נזכה לאחרית ותקנה טובה בזה ובבא לנצח.

ליצנות

מוהרא"ש נ"י אָמר, שְׁלִיצְנוֹת הִיא קְלִפָּה גְרוּעָה מְאֹד מְאֹד, וְהִיא זֶה לְעֻמַּת זֶה בְּטֻמְאַה כְּנֶגֶד כָּל הַגְּלוּי הַנִּפְלֵא שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל שֶׁהוּא תְּמִימוֹת עֲמֻקָּה מְאֹד מְאֹד, וּמִי שֶׁנִּתְּפַס בְּקְלִפָּה זוֹ שֶׁל לִיצְנוֹת, אִי אֶפְשֶׁר שֶׁתְּהִיָּה לוֹ הַרְגָּשָׁה אֲמִתִּית בְּלִמּוּדֵי רַבְּנוּ ז"ל, כִּי צְרִיכִים לְזֶה תְּמִימוֹת גְּדוּלָּה, וְאֲנֹשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ רְגִילִים לוֹמַר, שְׁלֹכֵן פֶּתַח רַבְּנוּ ז"ל אֶת הַלְקוּטֵי-מוֹהַר"ן הַקְּדוֹשׁ עִם הַפְּסוּק (תְּהִלִּים קי"ט): "אֲשֶׁרִי תְּמִימֵי דְרָךְ", שֶׁזֶהוּ כְּדֵי לְהוֹרוֹת שְׁכָל הַתּוֹרוֹת וְהַלְמוּדִים שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל תְּלוּיִים בְּמִדַּת הַתְּמִימוֹת, שֶׁהִיא הַפֶּךָ קְלִפַּת הַלִיצְנוֹת, וְרֹאוּ בְּמִשְׁךָ כָּל הַדּוֹרוֹת, שֶׁאֵלֹו מְאֲנֵשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ שֶׁהִיוּ תְּמִימִים גְּדוּלִים, וְלֹא נִשְׁמַע מִפִּיהֶם שׁוֹם דְּבוּר שֶׁל לִיצְנוֹת כָּלֵל, גְּדָלוֹ וְהַצְּלִיחוּ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, מֵה שֶׁאֵין בֶּן אֱלוֹ שֶׁהִיָּתָה אֶצְלָם קְלִפַּת הַלִיצְנוֹת, אֶפְלוּ בְּכִמוֹת מוֹעֵטָה מְאֹד לֹא הַצְּלִיחוּ כָּלֵל, וְלִבְסוּף נִתְקַרְרוּ הַרְבֵּה מְעַבְּדוֹתָם.

וְאָמַר מוֹהַר"ש נ"י, שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה מִיָּנִי סוּגִים שֶׁל לִיצְנוֹת, יֵשׁ אֶחָד שֶׁהוּא מְזִיק לְחִבְרוֹ בְּלִיצְנוֹתוֹ וְהוּא נִקְרָא בְּזֶה שֵׁד מִמֶּשׁ, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וּכְמוֹ שֶׁמְסַפֵּר רַבְּנוּ ז"ל בְּסִפּוּר שֶׁל הַחֲגֵר (עֵין סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מַעֲשֵׂה ג'), שְׁכָל עֶסֶק הַשְּׂדִים הִיָּה לְעִשׂוֹת לִיצְנוֹת וְלְהַתְּפַאֵר אִיךָ הַזִּיק לְאִישׁ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי וְכוּ', וְלִכֵּן כָּל אֱלוֹ שֶׁגּוֹרְמִים אֵיזָה הַזִּיק לְזֻלַּת בְּלִיצְנוֹתָם הֵם נִקְרָאִים שְׂדִים מִמֶּשׁ, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וְצְרִיכִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם לְגַמְרֵי וְלְעִשׂוֹת כָּל מִיָּנִי פְּעֻלוֹת לְבַטֵּל אוֹתָם, כִּי הֵם מְזִיקֵי עֲלֵמָא מִמֶּשׁ, רַחֲמָנָא לְצִלָּן.

וְאָמַר מוֹהַר"ש נ"י: בּוֹאוּ וְאֲתֵן לָכֶם דְּגָמָא אַחַת מֵה נִקְרָא לִיצְנִים שֶׁהֵם שְׂדִים וּמְזִיקֵי עֲלֵמָא, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, כִּי הִנֵּה סִפֵּר לִי זוּג

אחד שזכה לפני זמן קצר לחזר בתשובה, והיו להם כמה מיני בעיות בשלום-בית, ובאו אלי ועשיתי שלום ביניהם, ונתתי להם כמה ספרים מספרי רבנו ז"ל, והחיו עצמם בהם מאד, ופעם נסעו בדרך בטקסי הוא ואשתו, והיה הבעל קורא בספר "שמירת הזמן" אשר זו היתה כל חיותו, ובתוך הטקסי ישב לץ אחד, והתחיל לעשות כל מיני ליצנות מהספר הנ"ל, עד שנחלשה מאד דעת האישה, ונעשה מבלבל לגמרי, הרי האישה הלץ הזה הוא מזיק וישד ממש, רחמנא לצלן, כי פעל בליצנותו להחליש דעת של נפש ישראל, שזכה רק עכשו לחזר בתשובה, ומי יודע אם לא גרם בליצנותו שיחזר לסורו ויפל לתוך באר שחת, רחמנא לצלן, הרי הוא מזיק וישד ממש, ועם הליצנות שלו הוא הורג נפשות, רחמנא לצלן, על-כן מי ששומע איזה בן אדם עושה ליצנות ושחוק מאיזה דבר שבקדושה יהיה מי שיהיה, צריכים לסתם את האזנים ולהתרחק ממנו לגמרי, כי האדם אז בסכנה גדולה שלא יהיה נזק מהבל פיו של המזיק והישד הזה, השם ישמרנו.

ודבר אז מוהרא"ש נ"י מענין דברי הבדחנות והליצנות שנוהגים לומר בחתונה וכו', ואמר, שבודאי היא מצוה גדולה מאד לשמח חתן וכלה, ומזה נשתרוב המנהג ישראל קדושים, שלוקחים בדחן לחתנה לומר מלי בדחנות וכו', אבל פשהבדחן עושה ליצנות מדברי התורה הקדושה ומדברי חכמינו הקדושים, זהו אסור חמור מאד, ואסור בהחלט לשמע דבורים כאלו, לכן מי שמכניס עצמו בדבר זה, צריך להזהר מאד שלא יתלוצץ בתוך דבוריו מאיזה דבר תורה ומאמר חכמינו הקדושים, חס ושלום, כי הוא אסור חמור מאד, ואין על זה שום התר כלל.

ופעם היה מוהרא"ש נ"י באיזו חתנה, ושמע שהבדחן עשה ליצנות מדברי חכמינו הקדושים בתוך דבוריו, והצטער מוהרא"ש נ"י על זה מאד מאד, ואמר אז לאחד מאנשי שלומנו שהיה אתו, שהוא מתפלא איך לא יתבייש איש זה לומר ברבים דבורים כאלו...

אבל קצת זמן אחר-כך נודע למוהרא"ש נ"י, שהפדחן הזה הוא גנב מפרסם ומערים על בני-אדם באפן מוזר מאד, כי היתה דרכו להעמיד את המכונת שלו באמצע הדרך, ולצעק שנתקלקלה המכונת, ואין לו כסף בכיסו לשלם לגורר לגרר המכונת למוסף, ובנדאי היהודים שנסעו בדרך רחמו עליו מאד, ונתנו לו כסף פנצ'ר, כי מי לא יעזר ליהודי בעת דחקו, ואחר-כך הוא היה נוסע הלאה, ועושה החכמה הזאת שוב ושוב, עד שהוציא מפמה בני-אדם סכום הגון של כסף... ואז אמר מוהרא"ש נ"י, שכבר לא קשה לו כלל איך יעשה ליצנות מדברי התורה הקדושה וממאמרי חכמינו הקדושים, כי הלא הוא גנב בעלמא המלסטם את הפריות, ואין לו שום יראת שמים כלל.

ודרך אגב דבר אז מוהרא"ש נ"י ממה שנהוג בקצת חתנות ושמחות של נשואין, שאותו הפדחן שאומר דברי בדיחות וליצנות בפעם הסעדה, הוא גם אומר דברי תשובה והתעוררות לחתן לפני החפה, ואמר מוהרא"ש נ"י על זה, שמי שיש לו קצת שכל וישוב הדעת, הוא רואה שכל הענין הוא צחוק וכסילות גדולה, כי בשלמא אם הפדחן הזה הוא ירא שמים אמתי וכל דברי בדיחותו נאמרים בכונה מיחדת וביראת שמים, אזי ראוי לו גם לומר דברי התעוררות לחתן לפני חפתו, אבל כשהפדחן הזה הוא סתם איש לץ וקל מאד והוא עומד לפני החתן לומר דבורי תשובה והתעוררות, הלא כל הענין לשחוק יחשב, ואין שני הדברים האלו מתחברים ביחד כלל, וחכל לחתן שצריך לחפות שבדחן יעורר אותו לתשובה ביום חפתו, כי ראוי לכל חתן לעורר את עצמו מאד ביום חפתו לעסק כל היום כלו בתפלה והתבודדות להשם יתברך, שיזכה להצליח מאד בכל החיים, וכבר ידוע לנו איך שהפליג רבנו ז"ל מאד בתפלות החתן ביום חפתו, ואיך שישכול לפעל אז ישועות והשפעות טובות לכל ימי חייו.

ופעם מצא מוהרא"ש נ"י את הספר "פני יהושע" שהיה מכרך מאחוריו בגיר של דברי ליצנות (של בדיחות מעתון וכו'), וענה ואמר

מוהרא"ש נ"י, שזהו בודאי בזיון גדול שספר גדול יכרכוהו בנזר
 בזה, וכי חסר לכורך נירות מספרים אחרים לכרך בהם ספר קדוש
 כמו ה"פני יהושע", אבל זה מזכיר לו לענין המתנגדים והחולקים
 על הספרים הקדושים והקונטרסים החדשים שזכה להדפיס ולהוציא
 לאור, שהם גם כן כותבים כתבי פלסתר ודברי ליצנות והבל נגדם,
 ורוצים לדמות את כתבי הפלסתר אל הספרים הקדושים שמגלים
 אמתת מציאותו יתברך, כמו שרוצים להשוות אלו הבדיחות של
 העתון לספר "פני יהושע" להבדיל, שכל מי שמסתפל על זה רואה
 תכף ומיד ההפרש והחלוק שיש ביניהם, וכן הם ממש כל אלו
 שעושים ליצנות וחולקים על הספרים הקדושים המגלים האמונה
 הקדושה בעולם, שהם כמו הנירות של הבדיחות שעומדות מתחת
 הספר הקדוש "פני יהושע", שכל מי שיש לו עינים לראות, מבין
 תכף ומיד החלוק וההפרש שיש ביניהם, אשרי מי שזוכה להיות
 נזהר מכל מיני ליצנות שבעולם, ולהדבק במדת התמימות, לעסוק
 בעבודת השם יתברך באמת ובתמים כל ימיו לעולם.

לקוטי-מוהר"ן

מוהרא"ש נ"י אמר, שתורות רבנו ז"ל בספרו "לקוטי-
 מוהר"ן" הקדוש נדמות לצלחת מלאה של מרגליות, וכשם שבאשר
 מנחות הן כל אחת ואחת לבד לא נראה היפי והפאר שלהן, אבל
 כשמים בהן חוט אחד ומקשרים אותן ביחד, אזי נעשה מהן תכשיט
 ושרשרת נפלאה ויקרה מאד, וכן ה"לקוטי-מוהר"ן" הקדוש, שכל
 תורה של רבנו ז"ל נראית מבחוץ כאלו היא ענין נפרד בפני עצמו,
 ולכן אין לרב בני-האדם השגה בזה, אבל כשמשיכים בזה חוט
 של אור האין סוף ברוך הוא, שהוא גלוי האמונה הקדושה, שיוצא
 מתוך כל תורה ותורה, וכן מוציא עצות לעבדא ולמעשה מכל

תורה, אזי כל ה"לקוטי-מוהר"ן" הקדוש מאיר באור נערב ונפלא מאד, ורואים איך שכל הספר קשור ומקשר תורה אחת לשניה, והוא כדגמת שרשרת נפלאה ונוראה של מרגליות הנ"ל.

ומי שפעם שמע למודי מוהרא"ש נ"י ברבים בספר "לקוטי-מוהר"ן", הוא יודע פרוש ענין זה, כי מוהרא"ש נ"י מגלה את אור האמונה הקדושה השורה בתוך כל דבור ודבור של רבנו ז"ל, ומוציא מכל תורה דבורי התעוררות והתחזקות לעבדא ולמעשה לכל אחד ואחד מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, ולפעמים על שורה אחת של דברי רבנו ז"ל יצמד מוהרא"ש נ"י וידרש שעות ארכות של התעוררות והתחזקות שאינם נראים מבחוץ כלל, ורק כשמסתכלים היטב רואים איך שהכל מרמז ומקשר בתוך דברי רבנו ז"ל, ואין דבר שבעולם שאין יכולים להבין על-פי ההקדמות הנוראות שנתן לנו רבנו ז"ל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שגם כל פסוקי התורה הקדושה שבתורה, נביאים וכתובים, וכן כל מאמרי חכמינו הקדושים, מאירים באור אחר לגמרי, כשמקשרים אותם לדברי רבנו ז"ל, ומי שלבו רחב ויבקי מאד בדברי רבנו ז"ל, יכול לפרש כל פסוק שבתנ"ך וכל מאמרי חכמינו הקדושים על-פי תורת רבנו ז"ל, וכמו שפעם אמר רבנו ז"ל בעצמו, שמכל תורה ומכל שיחה שלו יכולים לעבר על כל התורה שבכתב והתורה שבעל פה, לפרש אותם על-פי המאמר הזה, ואצל מוהרא"ש נ"י ראינו דבר זה פעמים רבות, איך שפתחו לו איזה פסוק מספר התנ"ך או איזה מאמר מדברי חכמינו הקדושים, ותכף-ומיד קשר מוהרא"ש נ"י את הפסוק ואת המאמר לדברי רבנו ז"ל ב"לקוטי-מוהר"ן", והיו הדבורים מאירים מאד מאד.

ותמיד מוהרא"ש נ"י מעורר את כל תלמידיו, שיחזרו הרבה על הספר "לקוטי-מוהר"ן" הקדוש, עד שיהיו כל דברי רבנו ז"ל בכל תורה ותורה שגורים על פיהם, ואמר, שהלא ידוע לנו איך

שמוהרנ"ת ז"ל אָמר פֿעם לְאַחַד שְׂרָאָה אוֹתוֹ חוֹזֵר הִרְבֵּה עַל דְּבָרֵי הַ"מְגִן אַבְרָהָם" בְּעַל־פֶּה, וְאָמַר לוֹ מוֹהֲרַנְתָּ ז"ל: "יוֹנְגֶערמאַן חוֹזֵר אַסאַךְ לְקוּטֵי־מוֹהֲר"ן וְוַאֲרוּם אֵין דַּעַם גּוֹף וְוַאֲס וְוַעַט לִיגְעֵן לְקוּטֵי־מוֹהֲר"ן וְוַעֲלֵן דִּי וְוַעֲרִים נִישְׁט קוּמְעֵן אױן קְבֵר" (אַבְרָהָ, חוֹזֵר הִרְבֵּה "לְקוּטֵי־מוֹהֲר"ן", כִּי בְּגוֹף שְׂיֵהִיָּה בּוֹ "לְקוּטֵי־מוֹהֲר"ן" לֹא יִגְשׁוּ אֵלָיו הַתּוֹלְעִים בְּקְבֵר), וְאָמַר מוֹהֲרַא"ש נ"י, שְׂבִשְׂבִיל דְּבָר זֶה לְבַד כְּדַאי לְלַמֵּד וְלַחֲזוֹר עַל הַ"לְקוּטֵי־מוֹהֲר"ן" הַקְּדוּשׁ פֿעַם אַחַר פֿעַם, כִּי הַעֲנֵשׁ שֶׁל תּוֹלְעִים בְּקְבֵר זֶהוּ עֲנֵשׁ קָשָׁה וְנֶמֶר מְאֹד, וְכִמוֹ שְׂאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרִכּוֹת י"ח:): קָשָׁה רַמָּה לְמַת כְּמַחַט כְּבִשָׁר הַחֵי, וְכֵן פֿעַם אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (עֵין שִׂיחוֹת הַר"ן, סִמֵּן פ"ד): שְׂבַעוֹלָם הִזֵּה מִחַמַּת שֵׁישׁ לְאָדָם טְרֵדוֹת וְעַל הַפְּרִנְסָה, יָכוֹל לִהְיוֹת שְׂיַעֲקֹץ וְיִנְשֹׁף אוֹתוֹ פְּרַעוֹשׁ, וְהוּא לֹא יִרְגִישׁ, מִחַמַּת שְׂמַחֲשַׁבְתּוֹ טְרוּדָה בְּאִיזוֹ מַחֲשָׁבָה שֶׁל פְּרִנְסָה וְכִיּוֹצֵא, אֲכַל שֵׁם בְּקְבֵר, שְׂאֵז אֵין לְאָדָם שׁוּם טְרֵדָה וְשׁוּם מַחֲשָׁבָה אַחֲרַת, אֲזִי הוּא שׁוֹמֵעַ אֶפְלוּ הַרְחִישָׁה וְהַהֲלוּף שֶׁל הַתּוֹלְעִים, אִיךְ שֶׁהֵן רוֹחֲשׁוֹת וּבָאוֹת אֵלָיו, וּמְרַגִישׁ הַצֵּעַר שֶׁל כָּל נְשִׁיכָה וְנְשִׁיכָה, וְאֵין שׁוּם דְּבָר שְׂיִטְרִידָהוּ וְיִמְנַעְהוּ מִגְדֵּל צַעֲרוֹ הַקָּשָׁה, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְלִכְּן אִם מוֹהֲרַנְתָּ ז"ל הַבְּטִיחַ לָנוּ, שְׂעַל־יְדֵי לְמוֹד סִפְרוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל נִנְצַל מִכָּל זֶה, הֲלֹא רַק מִטַּעַם זֶה לְבַד בּוֹדַאי כְּדַאי וְכִדַאי לַחֲזוֹר עָלָיו הִרְבֵּה, וּכְשֶׁהָאָדָם זׁוֹכֶה לְהִרְגִישׁ הַטַּעַם שֶׁל הַ"לְקוּטֵי־מוֹהֲר"ן" הַקְּדוּשׁ, אֵז כְּבָר מְרַגִישׁ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵינוֹ מְבַקֵּשׁ עַל זֶה שׁוּם שְׂכָר כָּלֵל.

וְכָבֵר נִדְפַס וְנִתְפַשֵּׁט בְּעוֹלָם הַלּוֹחַ שֶׁל לְמוֹד "לְקוּטֵי־מוֹהֲר"ן", שְׂעַל יְדוֹ יְכוּלִים לְגַמֵּר אֶת כָּל סִפְרֵי לְקוּטֵי־מוֹהֲר"ן בְּכָל חֹדֶשׁ וְהַלּוֹחַ הַזֶּה עָשָׂה מוֹהֲרַא"ש נ"י בְּשָׁנוֹת צְעִירוֹתוֹ, כִּי כֵן הָיְתָה דְרָכּוֹ תָמִיד לְגַמֵּר אֶת הַ"לְקוּטֵי־מוֹהֲר"ן" בְּכָל חֹדֶשׁ, וּבְדֶרֶךְ חֲכָמָה הוֹצִיא אַחַד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ אֶת הַלּוֹחַ הַזֶּה מִמוֹהֲרַא"ש נ"י, וְהַעֲתִיק זֶה לְעַצְמוֹ וּפְרַסֵּם אוֹתוֹ בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ, וּכְשֶׁרָאָה מוֹהֲרַא"ש נ"י אֶת גְּדֵל הַפְּעֻלָּה שְׂעוֹשָׂה בְּעוֹלָם, אֲזִי הִסְפִּים לְהַדְפִּיסוֹ וְלְהַפִּיצוֹ בְּכָל תְּפוּצוֹת

ישראל, וְכֵל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים מִשְׁתַּדְּלִים בְּכָל כַּחַם לְסִימוֹ בְּכָל
חֹדֶשׁ, אֲשֶׁרֵי הַזֹּכֶה לְהִיּוֹת נִמְנָה עִמָּהֶם !

לְשׁוֹן-הָרַע

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שְׂאֵם חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים בְּרִית
כְּרוּתָה לְלְשׁוֹן-הָרַע שֶׁתִּתְקַבֵּל, וְאֶפְלוּ דוֹד הַמְּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, קִבֵּל
לְשׁוֹן-הָרַע, אֲזִי הוּא סִימָן שֶׁהַנְּסִיּוֹן שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד,
וְקוֹשֶׁה לְאָדָם לְהַנְצִיל מִזֶּה, וּבִמְצִיאוֹת אֲנַחְנוּ רוֹאִים עַד הַיְכָן כַּחוֹ
שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע, עַד שֶׁאֶפְלוּ אִם הָאָדָם יוֹדֵעַ בְּעֶצְמוֹ שֶׁהַדָּבָר שֶׁקָּרַ
מִחֻלָּט, כִּי הוּא בְּעֶצְמוֹ רָאָה הַסְּפוּר בְּעֵינָיו, וְיוֹדֵעַ שֶׁאִינוּ נֹכֹחַן מִה
שֶׁבַע לְשׁוֹן-הָרַע אוֹמֵר לוֹ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן כִּשְׂאֵחַד מְכַנֵּס בּוֹ אָרֶס
שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע וּמֵהַפֶּךְ הַמַּעֲשֶׂה מִן הַמְצִיאוֹת, אֲזִי הוּא לְבַסּוֹף גַּם
יֵאֱמִין לוֹ וּיקָבֵל עָלָיו לְשׁוֹן-הָרַע.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, אֵל תַּחֲשָׁבוּ שְׂאֵנִי מְסַפֵּר לָכֶם סֵתֵם דְּבָרִים
בְּעֵלְמָא, אֶלָּא בֵּן הִיא הַמְצִיאוֹת, וְאֶסְפֵּר לָכֶם מַעֲשֶׂה שֶׁקָּרָה אֶצְלִי:
הָיָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶבְרָהָ אֶחָד שֶׁנִּסְתַּבֵּךְ בְּחֻבּוֹת, וְנִתְיָשַׁב בְּדַעְתּוֹ
שֶׁיֵּצֵא לְחוּץ לְאֶרֶץ לְקַבֵּץ קֶצֶת כֶּסֶף, אֲבָל אֲשֶׁתּוֹ לֹא הִיָּתָה מְרַצָּה
מִזֶּה כָּלֵל, וְתַכְּף-וּמִיד כִּשְׁנִסַּע בְּעֵלָה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְאַרְצוֹת הַבְּרִית,
הַתְּקַשְׂרָה אֵלַי אֲשֶׁתּוֹ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְכַתָּה לְפָנַי בְּטִלְפוֹן, אִיךָ
שֶׁבָרַח מִמֶּנָּה בְּעֵלָה לְחוּץ לְאֶרֶץ לַעֲשׂוֹת כֶּסֶף, וְהִיָּתָה מֵרַת נֶפֶשׁ
מְאֹד, וְנִחַמְתִּי אוֹתָהּ קֶצֶת, וְאָמַרְתִּי לָהּ, שֶׁבּוֹדָאִי לֹא טוֹב עָשָׂה בְּזֶה
לְנַסֵּעַ מִבֵּיתוֹ בְּלִי רְשׁוּתָהּ, אֲבָל עֲכָשׁוּ שֶׁכָּפַר נִסַּע לֹא יִהְיֶה לָּהּ צַעַר
כָּלֵל, וּבְעֻזַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּזִמְן קֶצֶר יַעֲשֶׂה הַרְבֵּה כֶּסֶף, וְיִחְזוֹר לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל עִם מִתְנֹת יְפוֹת מְאֹד בְּשִׁבְלָהּ וּבְשִׁבִיל הַבָּנִים, וְאִין לָּהּ מִה

לדאג פלל, וכך דבר מוהרא"ש נ"י על לבה עד שהרגיעה מאד, ונשתנה רוחה לגמרי.

והנה הבעל כשהגיע לארצות הברית היה אצל מוהרא"ש נ"י, וגם ספר למוהרא"ש נ"י איך שיש לו חובות וכו', ומוהרא"ש נ"י חזק אותו שלא ידאג פלל והשם יתברך יעזר לו לעשות פסך רב בזמן קצר, ויחזור לביתו עם מתנות יפות בשביל אשתו, ובינתיים ספר האברך למוהרא"ש נ"י, שיש לו מכתב המלצה מאיזה רב בארץ ישראל לראש ישיבה גדולה פאן בארצות הברית, וכששמע זאת מוהרא"ש נ"י, אמר לו: אם-כן, עשה זאת ותסע מהר לישיבה הזו בעיר ההיא, ותראה את מכתב ההמלצה לראש הישיבה, ושם תתעקש שיעזרו לך בכל מה שיכולים.

והאיש ציט לעצת מוהרא"ש נ"י, ונסע לישיבה הנ"ל, ועזר לו השם יתברך שנשא חן בעיני ראש הישיבה וכן בעיני שאר תושבי העיר, וקבל שם פסך רב בזמן קצר מאד, עד שהוא בעצמו לא האמין בגדל הצלחתו שהיתה לו.

והנה אז עסקו הבחורים תלמידי "היכל-הקדש" בהוצאת הקונטרסים של "אמרי מוהרא"ש" (פי אז עדין לא היו מכרכים בצורת ספר), והיו מוכנים כמה קונטרסים לשלח לארץ ישראל, ומוהרא"ש נ"י צוה אז לבחורים שלמדו במתיבתא "היכל-הקדש", שייכינו כל החבילות של הקונטרסים, ויארזו אותם, כי בכל יום יכול האיש לחזור מנסיעתו מהישיבה ההיא, וירצה לחזור תכף-ומיד לארץ ישראל, ולכן בדרך זו יהיה הפל מוכן בשבילו, (ומוהרא"ש נ"י עדין לא שמע אז פלל מהצלחתו הגדולה), והבחורים ראו וכן תמהו, איך יכול להיות דבר כזה, כי הלא האיש הנ"ל בא לקבץ הרבה פסך בשביל חובותיו, ולמה יברח כל-כף מהר מארצות הברית, אבל אף-על-פי-כן קימו את רצון מוהרא"ש נ"י בתמימות ובפשיטות, וארזו כל החבילות של הקונטרסים הנ"ל.

לפתע באותו הלילה ממש הגיע הלה מדרך עם בשורה טובה ומשמחת, שהצליח מאד שם באפן יוצא מן הכלל, והוא כבר מוכן לנסע מחר לביתו, (כי עשה שם באמת סכום צתק), וגם ספר למוהרא"ש נ"י לתמו, שבא אל בית עשיר אחד, והעשיר בקש ממנו סליחתו שלא היה לו כסף מזמן, אבל היה שהוא עוסק בתכשיטי זהב, לכן נתן לו תכשיט אחד ששוה הרבה כסף, והוא יכול למכור אותו בכמה מאות דולר, וספר למוהרא"ש נ"י, שמסתפק עכשו איך הוא יכול למכור את זה.

אזי ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י: למען השם, אל תמכור זאת לאף אחד, רק תקח את זה מתנה בשביל אשתך, וכך יהיה הכל על נכון, כי אשתך תשמח מאד על שנסעת והבאת לה מתנה יפה כזו, ותמחל לך על הכל, והוא ציט לכל דברי מוהרא"ש נ"י, ונסע הביתה ולקח עמו חבילות הקונטרסים הנ"ל שהיו כבר מוכנות (על-פי גדל רוח קדשו של מוהרא"ש נ"י), ובא לביתו בשמחה גדולה, ונתן המתנה לאשתו והיה הכל בשמחה, בשלום ובאהבה.

והמשיך מוהרא"ש נ"י ואמר, שלכאורה האברך הנ"ל ראה עין בעין כמו מעשה הבעל-שם-טוב הקדוש ממש (בעל שסקיע מעשה), כי הלא כך אמרתי לו בתחלה, יעזר לך הקדוש-ברוך-הוא להצליח בזמן קצר, וגם תחזר הביתה עם מתנות יפות לאשתך, וזה היה גם יוצא מן הכלל, שקבל תכשיט של זהב מאיזה עשיר, כי כל השנים שהבחורים הולכים בעבור צדקה, אף פעם לא ארע להם מעשה כזה שאיזה עשיר יתן להם תכשיט או כיוצא בזה, ורק האברך הזה קבל תכשיט נפלא, הלא אין זה דבר פשוט כלל...

ואמר מוהרא"ש נ"י: אף-על-פי-כן האיש הנ"ל חזר לארץ ישראל, ואנשים תמהו והתפעלו למה חזר כל-כך מהר לשם, עד שכמה שכנים רעים שגרו בשכנותו הוציאו שם רע, שהטעם שתזר

כִּלְכֹּף מֵהָר מֵאַרְצוֹת הַבְּרִית הִיָּה מִן הַסֶּתֶם, מִחֶמֶת שְׁמוֹהֲרָא"ש נ"י
וְרַק אוֹתוֹ מִבְּנֵי הַיְשִׁיבָה, וְלֹא רָצָה לְתַן לוֹ אֲכַסְנִיָּה שֶׁם, כִּי אֵין זֶה
בֵּית מְלוֹן וְכוּ', וְלִכֵּן הֲצַרְף לְעֹזֵב שֶׁם בְּמַהֲירוֹת, (הַבֵּל יִפְצָה פִּיהֶם).

וְהִנֵּה בְּרִית כְּרוּתָה לְשִׁפְתֵימָם לְלִשׁוֹן-הָרַע שְׁתַּתְקַבֵּל, וְהִכַּח שֶׁל
לְשׁוֹן-הָרַע הוּא כִּלְכֹּף גְּדוֹל, עַד שֶׁהַדְּבוּרִים הָאֵלוֹ נִכְנָסוּ קֶצֶת גַּם
בְּלִבּוֹ שֶׁל הָאִישׁ בְּעֶצְמוֹ, וְהִתְחִיל לְחַשֵּׁב מִחֲשָׁבוֹת כְּאֵלוֹ מוֹהֲרָא"ש
נ"י לֹא קָרַב אוֹתוֹ כִּלְכֹּף, וְלֹא בִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁישְׁהָה קֶצֶת אֲצִלוֹ בְּבִנְיָן
הַיְשִׁיבָה הַקְּדוּשָׁה, וְזֶה גֵרָם שֶׁגַם נִכְנָסוּ בּוֹ קִשְׁיוֹת אַחֲרוֹת, לְמָה לֹא
רָאָה שְׁמַתְפַּלְלִים שֶׁם וְתִיקֵן בְּכָל יוֹם וְכוּ', עַד שֶׁנִּתְבַּלְבַּל מִחוּ
לְגַמְרִי, וְנִתְקַרְרוּ הוּא וְאִשְׁתּוֹ מִכָּל הַתְּקַרְבוּתָם אֶל מוֹהֲרָא"ש נ"י, עַד
שֶׁהַחֲלִיטוֹ לְהוֹצִיא כָּל סִפְרֵי מוֹהֲרָא"ש נ"י מִבֵּיתָם, וְנִתְהַפְּכָה דַעְתָּם
לְגַמְרִי.

כְּשֶׁשָּׁמַע מוֹהֲרָא"ש נ"י אֵת כָּל הַסְּפּוּר, תָּמָה וְאָמַר: אֵיךְ יִהְיֶה
לְלִשׁוֹן-הָרַע כֹּחַ כִּלְכֹּף גְּדוֹל, עַד שֶׁבַעַל הַמַּעֲשֶׂה בְּעֶצְמוֹ יִקְבַּל
אֵת זֶה, בְּשַׁעָה שֶׁהוּא יוֹדַע שֶׁהַכֹּל שֶׁקָּרַח מְחַלֵּט, וְרָאָה בְּעֵינָיו נִסִּים
וְנִפְלְאוֹת מִמֶּשׁ שֶׁלֹּא כְּדַרְךְ הַטָּבַע, אֲבָל זֶהוּ מִפְּלֵאֵי חֲקֵי הַבְּחִירָה
וְהַנְּסִיּוֹן, וְקִשָּׁה לוֹמַר פְּרוּשִׁים בְּדָבָר זֶה, וְצָרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה
מִהַקְּדוּשַׁת-בְּרוּךְ-הוּא, שִׁינְצֵל הָאָדָם מִכָּל מִיַּי דְּמִיּוֹנוֹת כְּאֵלוֹ, וְלֹא
יַעֲשֶׂה לְשׁוֹן-הָרַע עֲלָיו שׁוֹם רֶשֶׁם כָּלֵל, (וְיִמְרַב רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל מוֹהֲרָא"ש
נ"י עַל הָאֲבָרָךְ הַנִּל, שֶׁלַח כְּמָה אֲנָשִׁים לְדַבֵּר עִמּוֹ וְלְהוֹצִיא אוֹתוֹ
מִדְּמִיּוֹנוֹתָיו, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם, פָּעִלוּ אֲצִלוֹ וְנִתְחַרַט מִשְׁטוֹתוֹ, וְחֹזֵר וּבָא
לְמוֹהֲרָא"ש נ"י בְּבִטּוֹל גְּמוּר).

וְתִהְיֶה לְאֵל, הָאֲבָרָךְ הַזֶּה וְאִשְׁתּוֹ רְאוּ עוֹד הַרְבֵּה מוֹפְתִים גְּלוּיִים
שֶׁקָּרוּ לָהֶם, בְּמַכִּירַת דִּירָה וְקִנְיַת דִּירָה וְכוּ', מִמֶּשׁ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים
גְּלוּיִים.

מדות

מוהרא"ש נ"י אָמר: אָדם צָרִיף תָּמִיד לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יתְבַרֵּךְ, שְׂיוֹצִיא אוֹתוֹ מִכָּל מִינֵי מַדּוֹת וְתַאֲוֹת רָעוֹת וּמַגְנוֹת וְכוּ', כִּי הָעֵקֶר בְּחַיֵּי הָאָדָם הוּא הַמַּדּוֹת, וְאִם יֵשׁ לְאָדָם מַדּוֹת טוֹבוֹת, זוֹכֵה לְחַיִּים טוֹבִים בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, וְכֵן לְהַפֵּךְ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אִם הוּא מְלֵא מַדּוֹת וְתַאֲוֹת רָעוֹת, הַחַיִּים שְׁלוֹ מָרִים וּמְרוֹרִים, וְהוּא יוֹצֵא שְׁחוֹר מִתְחִלָּה וְעַד סוּף (שְׁקוֹרִין פֶּאֶרְשׁוּוֹאֶרְצֵט).

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שְׂצָרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יתְבַרֵּךְ, שְׂיֵצֵא מִכָּל מַדָּה וּמַדָּה רָעָה בְּפִרְטֵי פִרְטִיּוֹת, וְכֵן שְׂיִזְכֶּה לְכָל הַמַּדּוֹת הַטּוֹבוֹת בְּפִרְטֵי פִרְטִיּוֹת, הֵינּוּ שְׂיִבְכַשׁ מִמֶּנּוּ יתְבַרֵּךְ, שְׂלֹא תִהְיֶה לוֹ הַמַּדָּה הַרָעָה שֶׁל גְּנֹבָה, הֵינּוּ לְקַחַת מָמוֹן אוֹ רְכוּשׁ שֶׁל אַחֲרִים, וְכֵן שְׂל כַּעַס, שְׂלֹא יִהְיֶה כַּעֲסָן וְרוֹצֵחַ וְאִישׁ רַע וּבִלְיַעַל, וְכֵן עַל כָּל מַדָּה וְתַאֲוָה רָעָה שְׂצָרִיף לְצַאת מִמֶּנָּה, צָרִיף לְבַקֵּשׁ בְּפִרְטֵי פִרְטִיּוֹת, וְכֵן עַל הַמַּדּוֹת הַטּוֹבוֹת שְׂאָדָם רוֹצֵה לְזַכּוֹת אֲלֵיהֶם, הֵינּוּ שְׂיִהְיֶה יָשָׁר וְסַבְּלָן וְכוּ', צָרִיף לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יתְבַרֵּךְ בְּפִרְטֵי פִרְטִיּוֹת.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שְׂלִכֵן אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל עַל סֵפֶר הַמַּדּוֹת, שְׂהַסְפֵּר הַזֶּה עָשָׂה אוֹתוֹ יְהוּדִי, כִּי הָעֵקֶר הוּא הַמַּדּוֹת שֶׁל הָאָדָם, וְזֶהוּ עֵקֶר כָּל סֵפֶר הַמַּדּוֹת, שְׂמְבַרֵּר אֶת הַטּוֹב מִתּוֹךְ הַרַע, וּמְרַאֶה לְאָדָם אֵיךְ לְשַׁבֵּר אֶת כָּל הַמַּדּוֹת וְהַתַּאֲוֹת הַרָעוֹת שְׁלוֹ, וְלְזַכּוֹת אֶל כָּל מִינֵי מַדּוֹת טוֹבוֹת שְׂבַעוּלָם; אֲשֶׁרִי הַזּוֹכֵה לְהַתְמִיד בְּסֵפֶר זֶה, שְׂאֵז יִזְכֶּה לְכָל הַנִּי"ל.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י: רַבֵּנוּ ז"ל אוֹמֵר, אֲשֶׁר הַתַּאֲוָה הַכְּלָלִית הִיא תַּאֲוַת נְאוּף (לְקוּיֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ל"ו), וְכִשְׂאָדָם זוֹכֵה וְשׁוֹבֵר אֶת הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, מִמִּילָא מִתְקַן אֶת הַכָּל, כִּי כָל הַמַּדּוֹת

הרעות נמשכות ובאות מתאות נאוף, הינו כי מי שנופל בתאות נאוף, ממילא נופל בכל שאר מיני תאוות ומדות רעות, כי פעם בא מנאוף (עין שיחות הר"ן, סימן רמ"ט), וכן תאות קמון וגנבה באה מתאות נאוף (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"ג), וכן כל שאר המדות הרעות, כלין נובעות מתאות נאוף, ושרשן הוא מתאנה זו, ולכן נקראת תאנה זו תאנה הכללית, כי כל התאוות והמדות הרעות נכללות בה ונמשכות ממנה, ולכן כשאדם זוכה ומשבר תאנה זו, על-ידי-זה ממילא מתקן את כל שאר התאוות והמדות הרעות, כי כלין יתבטלו ממילא, כשיזכה לקדש ולטהר את עצמו מתאנה זו, ולכן תקון הברית נקרא "תקון הכללי" דיקא, כי על ידו דיקא נתקנין כל שאר התאוות והמדות הרעות; אשרי מי שזוכה לתקן את בריתו, שאז ממילא יגיע לתקון שאר כל המדות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר אין עוד מדה רעה, שיכולה לעקר את האדם לגמרי כמו מדת הפעס, שעליה נאמר הפסוק: "טרף נפשו באפו", הינו כי מאבד את נשמתו לגמרי, ועוקר עצמו משני העולמות, ולכן רבנו ז"ל עבד על מדה זו, עד שעקר אותה לגמרי מעצמו, כי בתחלה אמר על עצמו, שהיה פעסן מאד מאד, אף אחר-כך עבד וזכף את עצמו במדה זו כל-כף, עד ששום דבר לא הכעיס אותו כלל. וכן אומר הרמב"ם (הלכות דעות), אשר את מדת הפעס צריכים לשבור לגמרי ממנו מן הקצה אל הקצה, הינו שלא יכעס כלל וכלל, ויהיה כמו מת ממש, שלא מבלבל אותו שום דבר, ויזכה לסבלנות גדולה, שאין מדה טובה הימנה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר כל מי שרוצה להגיע למשהו בזה העולם, צריך שתהיה לו מדת התחזקות, וכמו שאמר מוהר"ן ז"ל: למה זכה רבי שמעון בר יוחאי למה שזכה? כי היתה לו מדה זו בהתחזקות, ולמה זכה האריז"ל למה שזכה? כי היתה לו מדה זו בהתחזקות, ולמה זכה הבעל-שם-טוב למה שזכה? כי היתה לו מדה זו בהתחזקות, ולמה זכה רבנו ז"ל למה שזכה? כי היתה לו

מדה זו בהתחזקות, ולמה זכיתי אני למה שזכיתי? כי יש לי מדה זו בהתחזקות, כי הכל תלוי בהתחזקות, וזה מה שרפנו ז"ל בא להכניס בנו את מדת ההתחזקות, שנוכל להתחזק בכל מה שעובר עלינו, ועל-ידי-זה ממילא נזכה לכל טוב אמתי ונצחי, פי התחזקות צריך בכל דבר ודבר שעובר על האדם, הן בגשמיות והן ברוחניות.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כל צדיק וצדיק, כדי להגיע למדרגתו, היה צריך לעבד ולהתיגע בתפלות ובתחנונות ובבקשות ימים ושנים, ושום דבר לא בא לו בקלות, כי אם זכה למה שזכה, סימן שעבד והתיגע על זה ימים ושנים, עד שעזר לו הקדוש-ברוך-הוא והגיע למה שהגיע, ולכן לא שיך לקנא באיש פשוט, ולומר שזכה מן ההפקר, וכאלו הכל בא לו בקלות, או מצד נשמתו וכו', רק אם זכה למה שזכה, היה צריך לעבד ולהתיגע על זה, וכמו שאנו מוצאים אצל משה רבנו, עליו השלום, שהוריד את התורה פלה לזה העולם, והיה צריך להתיגע על התורה מאד מאד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ספרי האזינו), שאמר משה רבנו, כמה היה צריך להתיגע עד שזכה לתורה הקדושה, כי למד ושכח ולמד ושכח והתיגע, עד שעזר לו הקדוש-ברוך-הוא ונתן לו את התורה, כי שום דבר שבקדשה לא בא לאדם בקלות, ואם רואים שאיזה צדיק זכה למשהו, סימן שהתיגע על זה, וכן רואים אצל רבנו ז"ל, שהיה צריך לעבד ולהתיגע עד שזכה למה שזכה, כמו שהיה רגיל לומר על עצמו, שבצעירותו היה כעסן גדול מאד מאד, אף אחר-כך זכה ושבר את המדה הזאת, עד שזכה ששום דבר לא בלבב והכעיס אותו כלל, וכן כל הצדיקים כלם זכו למה שזכו רק על-ידי שהתיגעו מאד על כל מדה ומדה, עד שבאו אליה, וצריך לדעת שעל כל הצדיקים עברו נסיונות קשים ומרים, עד שזכו לשבר מעצמם את התאוות, ושום דבר לא בא להם בנקל, אף עמדו בנסיון, וחזקו את עצמם מאד מאד, ועל-ידי-זה זכו למה שזכו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כְּשֶׁאָדָם זֹכֶה לְשֹׁבֵר מִמֶּנּוּ אֵת הַמַּדּוּת וְהַתְּאוּוֹת בְּשִׁלְמוֹת, אֲזִי זֹכֶה לְגִלּוּי תּוֹרָה, גִּלּוּי אֱלֻקוֹת נוֹרָא וְנִפְלְא מְאֹד מְאֹד, עַד שְׁאִינוּ רוֹאֶה שׁוֹם דְּבָר רַק רוֹחֲנִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רוֹאִים אֵת יוֹסֵף הַצַּדִּיק שְׂזֻכָה לְמַה שְׂזֻכָה רַק מִחֲמַת שְׁעֵבֶר עָלָיו מַה שְׁעֵבֶר, וּבְכָל אִפֶּן הָיָה יָכוֹל לְהִתְחַזֵּק, כִּי תִתְּאוּרוּ לְעֲצָמְכֶם אִם אַחִים הָיוּ מוֹכְרִים אֵיזָה אֶח אַחֵר לְעֶבֶד, הָרִי הָיָה נִכְנָס בְּכַעַס וּבְרָצִיחָה גְדוֹלָה עָלֵיהֶם, וְהָיָה שׁוֹנֵא אוֹתָם מְאֹד מְאֹד, וְכָל שִׁפְן כְּשֶׁעוֹד עֵבֶר עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק כָּל-כָּף הִרְבָּה, שְׁמֵכְרוּ אוֹתוֹ בֵּין הַמְּצָרִים שֶׁהָיוּ מְזֻהָמִים מְאֹד, וּמְצָאוּ עָלָיו אֵיזָה בְּלִבּוֹל וְעַלִּילָה גְדוֹלָה, וְהָיָה בְּבֵית-הָאֲסוּרִים וְכוּ', אֲךָ יוֹסֵף הַצַּדִּיק הִתְחַזֵּק וְהִתְאוּר בְּמַדַּת הַסְּכָלְנוּת, וְחִזַּק אֵת עֲצָמוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא זֻכָה לְמַה שְׂזֻכָה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר רוֹאִים, שְׂרַבֵּי שְׁמֵעוֹן בַּר יוֹחָאי הָיָה צָרִיף לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בְּכָל מַה שְׁעֵבֶר עָלָיו, וְהָיָה צָרִיף סְכָלְנוֹת גְּדוֹלָה, כִּי הָרִי הָיָה צַדִּיק גְּדוֹל, וְהָיָה יָכוֹל לְעֲשׂוֹת גַּל שֶׁל עֲצָמוֹת מְכַל מִינֵי רִשְׁעִים (שִׁבְת ל"ד), אֲךָ בְּשַׁעָה שְׁמֵלֵךְ רוּמֵי רַדֵּף אַחֲרָיו, הִכְרַח לְשִׁבְת בְּמַעְרָה שְׁתִּים עֲשָׂרָה שָׁנָה מִפְּרֵשׁ מְכַל הָעוֹלָם, אֲךָ מִכִּיָּן שֶׁהָיוּ לוֹ הַהִקְדָּמוֹת הַנְּכֻוֹנוֹת, וְהִיָּתָה לוֹ מַדַּת הַהִתְחַזְקוֹת, הָיָה יָכוֹל לְהִחְזִיק מִעֲמֵד, וְדִיקָא שֶׁם חֵבֶר אֵת "תְּקוּנַי הַזֶּהֱר" הַקָּדוֹשׁ.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אִם הָיוּ לוֹקְחִים הַיּוֹם בֶּן אָדָם וְסוֹגְרִים אוֹתוֹ בְּמַעְרָה, שְׁיֵאכֹל רַק חֲרוּבִים וַיִּשְׁתֶּה רַק מַיִם, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוֹם קֶשֶׁר עִם הָעוֹלָם הַחִיצוֹן, הָרִי הָיָה מְשִׁתַּגֵּעַ, כִּי לֹא הָיָה לוֹ עִם מִי לְדַבֵּר, וְלֹא הָיָה לוֹ אֲכָל וּשְׁתִּיָּה וְכוּ', וְכִמּוֹ שְׁרוּאִים בְּחַוָּשׁ, שֶׁהַעֲנָשׁ הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר שְׁנוֹתָנִים לְאֲסִירִים הוּא — שְׁשָׂמִים אוֹתָם בְּצִינּוֹק, בּוֹרְדִים, עִם לְחָם צַר וּמַיִם לַחֵץ, בְּלִי שׁוֹם קֶשֶׁר לְעוֹלָם הַחִיצוֹן, אֲשֶׁר זֶהוּ עֲנָשׁ נוֹרָא וְאִיוֹם, כִּי הָאָדָם אֲזוּ הוּא בּוֹרֵד וְאֵין לוֹ עִם מִי לְדַבֵּר, וּמְשִׁתַּגֵּעַ לְגַמְרֵי, אֲךָ לְרַבֵּי שְׁמֵעוֹן בַּר יוֹחָאי הָיוּ הַהִקְדָּמוֹת הַנְּכֻוֹנוֹת,

וחזק את עצמו, ולכן דיקא משם הוריד לנו גלויים נוראים ונפלאים כאלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שיש לו ההקדמות של רבנו ז"ל, יכול לחזק את עצמו בכל מה שעובר עליו, כי אפלו אם ישימו אותו בקדר מבדד בלי שום קשר לעולם החיצון, גם-כן לא יאבד את עצמו, אדרבה דיקא משם ידבק את עצמו אליו יתברך, וישיר לו יתברך שירות ותשבחות, שיחות ותפלות וכו', ויחיה חיים טובים ונעימים אפלו במקום פנה, אשר מי שאין לו ההקדמות אלו יכול להשתגע ממש.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהפעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, העיד על הצדיק רבי יצחק מדרהאביטש, זכותו יגן עלינו, שהיה אביו של הרב הקדוש רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב, זכותו יגן עלינו, שהיתה לו נשמה מאד מאד נמוכה, אף הוא העלה אותה למדרגות רמות מאד מאד, והסביר מוהרא"ש נ"י, שנשמה נמוכה פרוש, שהיה רחוק מאד מאד ממנו יתברך, והיה לו קשה וכבד מאד להתקרב אליו יתברך, ולשבר ממנו את כל התאוות והמדות הרעות, אף הוא החזיק מעמד, והיתה לו סבלנות, ועל-ידי-זה זכה לשבר הפל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שיש לאדם סבלנות והתחזקות פרושו, שאם מתגברת עליו איזו תאוה ומדה רעה, יש לו סבלנות והתחזקות שלא לפל אליה, כגון: אם מתגברת עליו מדת הפעס, יכול לחזק את עצמו שלא יכעס יהיה מה שיהיה, וכן אם מתגברת עליו תאוה נאוף, מתחזק בעצמו שלא להפשל בשום אפן שבעולם, וכן יכול לחזק את עצמו, שאפלו שנפל ואפלו שעשה מה שעשה, שלא יפל בדעתו, אלא יתחיל מחדש, וכשאדם זוכה למדת הסבלנות וההתחזקות הזו, יכול להעלות את נשמתו למדרגות רמות וגבוהות מאד מאד; אשרי לו ואשרי חלקו!

וסיים מוהרא"ש נ"י ואמר: אשרי ואשרי מי שזוכה להתקרב לרבנו ז"ל, שעל-ידי-זה יזכה לחזק את עצמו תמיד בכל מה שעובר עליו, ועל-ידי-זה יזכה לשבור ממנו את כל המדות והתאוות הרעות, ויזכה להתעלות בתכלית המעלה, ויזכה לחזות בנעם הו"ה ולבקר בהיכלו: אשרי לו!

מסירות נפש

מוהרא"ש נ"י אמר, שכל בר ישראל ראוי לו להיות מוכן ומזמן בכל עת ורגע למסור את נפשו על קדוש השם, ועל-ידי-זה יזכה להשגה גבוהה בעבודת השם יתברך, כי כל זמן שהאדם מקשר ומחבר אל גשמיות העולם הזה, עדין קשה וכבד לו להשיג איזו השגה רוחנית, השגה אלקית, אבל כשאדם מוכן ומזמן למסור את נפשו על קדוש שמו יתברך, אז באמת ישיג השגה עצומה וגבוהה עד מאד ברוחניות אלקות.

ואמר מוהרא"ש נ"י: אבל מסירות נפש צריכה להיות עם אמת, רק לשמו יתברך, בלי שום מחשבות של לקבל השגות, כי האדם צריך למסור את נפשו באמת אליו יתברך, ואז יזכה באמת להשיג השגה רוחנית, השגה גבוהה עד מאד, לא-כן אם רק ירצה למסור נפשו כדי להשיג השגות, זה לא יועיל לו כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י בשם הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ, זכותו יגן עלינו, שהקפיד מאד על תלמידיו, שלא יטריחו עצמם בעבודת השם יתברך בכונה שישגו השגות עליונות, רק לעבד את הקדוש-ברוך-הוא בתמימות ובאמת, ואם יהיה הגון להשגה ממילא תבוא לו, וספר הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ, זכותו יגן עלינו,

שהוא יודע על אחד שהתפלל להשיג רוח-הקדוש, ותפלה עושה מחצה, והשיג רוח בלי קדשה... (הינו שנסתגע), ופרש הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ, זכותו יגן עלינו, שזה פונת הפסוק (בראשית ל"ב): "ויצקב הלך לדרך ויפגעו בו מלאכי אלקים", הינו שהאיש הישראלי צריך להתנהג בתמימות ובפשטות ולילך בדרך אשר בחר לו, ולא לחפש מדרגות והשגות, ואז "ויפגעו בו מלאכי אלקים" — שיזכה להגיע אל מדרגות גבוהות בעבודת השם יתברך, ולא שהוא ירדה אחריהן; ואמר גם רבי פנחס מקוריץ, זכותו יגן עלינו: מאותו יום שהתחלתי לעבד את הבורא יתברך, לא רדפתי אחר שום דבר שבעולם להשיגו, רק מה שהקדוש-ברוך-הוא בעצמו נתן לי, כי ירא אני מאד מהשם יתברך.

וסים מוהרא"ש נ"י, שהן הן דברינו, שהאדם ימסר את נפשו תמיד רק אליו יתברך, ולא ירצה שום רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך, ועל-ידי-זה יזכה באמת להצליח את דרכו בזה ובכא לנצח; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו, רק כל חפצו וישעו הוא לזכות למסר נפשו אליו יתברך על קדוש השם, ואז דיקא יזכה לסלק את עצמו מכל העולם הזה, ותמשך עליו הארה נוראה ונפלאה עד מאד.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהצדיק הקדוש רבי נחמן קוסובר, זכותו יגן עלינו (המוכא הרבה פעמים בספר התולדות), לא האריך ימים ונפטר בגיל ארבעים, כי עבודתו היתה בכחות גדולים, והיה תמיד מתפלל להשם יתברך שיקחהו מעולם הזה קדם שיזקין, ולא יהיה לו, חס ושלום, איזה מכשול, ושמעו איך שתמיד התפלל וצועק בזו הלשון: טאטינא איך וויל אהיים (אבא אני רוצה לחזור הביתה), נעם מיך אהיים ווארום איך האב מורא איך זאל נישט קאליע ווערן, (קח אותי הביתה, כי אני מתירא שלא אתקלקל), וסים מוהרא"ש נ"י זו היתה עבודת הצדיקים — למסר את נפשם תמיד על קדוש שמו יתברך, וכל-כך פחדו שלא יכשלו באיזה חטא ועון והרהור

רע, חס ושלום, ועל-כן דיקא על-ידי-זה זכו למה שזכו, להגיע אל מדרגות גבוהות בעבודת הבורא יתברך שמו.

מנחה מעריב

מוהרא"ש נ"י אמר: ביותר צריכים להזהר להתפלל במנין תפלת מנחה ומעריב, כי תפלת שחרית האדם צדין נזהר להתפלל במנין, אבל תפלת מנחה ומעריב הוא כבר מזלזל, ובאמת להתפלל תפלת מנחה ומעריב בצבור ובמנין, הוא מסגל לפרנסה, ואמר רמז לדבר, כי אמרו חכמינו הקדושים (פסחים פ"ח.): אברהם קראו ה', יצחק קראו שדה, ויעקב קראו בית, הינו את בית-המקדש שהוא מקום התפלה, ואמרו חכמינו הקדושים (פסחים פ"ח.): אברהם תקן תפלת שחרית, יצחק תקן תפלת מנחה, ויעקב תקן תפלת ערבית, והנה בשדה צומחים כל המאכלים, ועקר השלמות להביאם אל תוף הבית, נמצא שמנחה ומעריב הם נגד פרנסה הצומחת בשדה, וצריך להביאה אל תוף הבית, שנה בחינת יצחק ויעקב, ועל-כן צריכים להזהר מאד מאד בתפלת מנחה ומעריב במנין דיקא.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מה טוב ומה נעים לעשות איזה שעור בין מנחה למעריב, כאשר נהוג בכל תפוצות ישראל, שבין מנחה למעריב לומדים פרק משניות, וכן יש מקומות שלומדים אז "עין יעקב", וכן ראה פעם באיזה בית-הכנסת שלמדו אז פרק רמב"ם, ואצל אנשי שלומינו נהוג ללמד אז "לקוטי-מוהר"ן".

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת ספר לו הרב החסיד רבי לוי יצחק ז"ל, כשהוא בא בפעם הראשונה לאומן, היה הדרך אז ללמד בין מנחה למעריב תורה ב"לקוטי-מוהר"ן", ועליה כל ההלכות

מ"לקוטי־הלכות", והיה לילה אחד לומד ברבים הרב החסיד רבי שמשון, ולילה אחד לומד ברבים הרב החסיד רבי געצי, וכל אחד המשיך במקום שפסק זלתי אתמול, ואמר אז הרב החסיד רבי לוי יצחק ז"ל, שהיה תענוג לשמע למודם שלמדו בשכל ובלישוב הדעת מאד, ולמודו של הרב החסיד רבי שמשון היה במתינות גדולה, ודבר הרבה מענין אמונה פשוטה, ולמודו של הרב החסיד רבי געצי היה בהתלהבות גדולה, ודבר הרבה מענין עבודה ותפלה בכח ובצערות, וכך נמשכו השעורים כמה שנים רצופות, ועל־פירוב היה לומד הרב החסיד רבי שמשון, וכל דבוריו היו בישוב הדעת גדול מאד, והיה מאריך בדבורי אמונה, (וימננו קבל הרבה הרב החסיד רבי יצחק בריטער).

וספר מוהרא"ש נ"י, כי תקף־ומיד אחר המלחמה בעודם במחנה פליטים בגרמניה הארוכה, כבר התחיל רבי לוי יצחק ז"ל ללמד "לקוטי־מוהר"ן" בין מנחה למעריב ברבים, כי אחד מאנשי שלומנו הרב החסיד רבי צבי רייכמאן ז"ל הדפיס את ה"לקוטי־מוהר"ן" בשנת תש"ז בגרמניה, וחלקו בין אחינו בני ישראל, והיה במקום אחד קבוץ גדול מאחינו בני ישראל, ושם למד רבי לוי יצחק ז"ל בין מנחה למעריב "לקוטי־מוהר"ן", והיו באים אל השעור יותר ממאה אנשים, וספר מוהרא"ש נ"י, שהוא פגש כמה אנשים שהיו בשעור ההוא וספרו נפלאות מה עשה השעור הזה, שהפית בהם ממש רוח חיים, ואף שהם לא היו מאנשי שלומנו, עם כל זאת באו לשמע את דבוריו, והחיו את עצמם מאד מאד עם דבוריו, ואחר־כך פשבא הרב החסיד רבי לוי יצחק ז"ל לירושלים, התחיל ללמד שם בין מנחה למעריב כסדרן "לקוטי־מוהר"ן", והיה חזק מאד מאד בהנהגה זו, ואף שהיו לו הרבה מתנגדים שישובו אז בבית־הכנסת, ולא רצו לשמע את דבוריו, אף־על־פי־כן ישב בשלחנו ולמד "לקוטי־מוהר"ן" בין מנחה למעריב, וכמעט בכל פעם שדברו מתנגדיו בקול, כדי להפריעו מלמודו, הוא לא התפעל מהם כלל, רק דפק על השלחן וצעק: מה זה, בבית־הכנסת של

רבנו ז"ל אי אפשר לדבר דבוריו? [וואס איז דאס? אין רבינ'ס בית מדרש קען מען נישט רעדן א דבור פון רבי'ן]. ודבר זה חזר על עצמו כמעט בכל פעם, ולבסוף הוא נצח, (וכמה פעמים כשבא מוהרא"ש נ"י לארץ ישראל ובקר בבית-המדרש בין מנחה למערב, מסר לו הרב החסיד רבי לוי יצחק ז"ל את הלמוד שילמד ברבים את השעור ב"לקוטי-מוהר"ן" במקום שאחו, ואז באו כל אנשי שלומנו מכל בית-הפנסת לשמע אותו, והיתה דרכו של הרב החסיד רבי לוי יצחק ז"ל לומר לו: בוא לגור כאן, כי אני רואה שאצלך כלם באים, ונעשה שקט בין מנחה למערב, כי כלם רוצים לשמע אותך...

משפט

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר אדם צריך לשפט את עצמו בכל יום איפה הוא בעולם, שכל זה הוא בחינת התבודדות, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ט"ו), שהעקר הוא בחינת משפט, לשפט את עצמו היטב היכן הוא בזה העולם, כי בלא מדת המשפט, האדם יכול לטעות מאד בזה העולם, ולילך בדרך עקלקלות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי ראוי לנו לשמח מאד על נעם חלקנו, אשר קבלנו מרבנו ז"ל מתנה יקרה כמו מדת המשפט, להיות הגילים לשפט את עצמנו בכל פרט ופרט בחיים מה לעשות, כי מי שמרגיל את עצמו במדת המשפט, ושופט את עצמו בכל פרט ופרט שעושה, על-ידי-זה יעבר את זה העולם בשלום, ולהפך מי שאינו זוכה לשפט את עצמו, על-ידי-זה הוא מאבד את העולם הזה והעולם הבא גם יחד, כי באמת כל מה שעובר על האדם בין בגשמי

ובין ברוחני, הוא רק מחמת שאינו זוכה לשפוט את עצמו היכן הוא בעולם, כי אם היה זוכה לשפוט את עצמו היכן הוא בעולם, והיה מישב את דעתו היטב היטב, אף פעם לא היה יוצא לריב עם זלתי, ומכל שכן לא היה רב ומתקוטט בביתו, כי כל המחלקת והמריבות בביתו של אדם הן, מחמת שאין לו ישוב הדעת, כי מחו ודעתו מבלבלים לגמרי, ועל-ידי-זה נכנס תמיד במריבות ובצעקות בביתו, לא-כן כשזוכה לשפוט את עצמו, ויודע שהכל ממנו יתברך, אז לא שיה שום מריבות ומחלקת, כי מוסר את עצמו לגמרי אליו יתברך, ולזה זוכים רק על-ידי משפט.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מובא במדרש (רבה פרשת שופטים, פרשה ה', סימן ד'): אמר הקדוש-ברוך-הוא: הנפש והדין נתונים בידי, שמרו את הדין ואני אשמר נפשותיכם; הינו כי האדם צריך לדון את עצמו תמיד, איפה הוא בזה העולם, ומה הוא עושה ואיך מתנהג, והאם הוא יוצא, חס ושלום, מדרכי התורה הקדושה, והאם הוא עוקר את עצמו מהתורה הקדושה, חס ושלום, ואז כשאדם שומר את הדין והמשפט, ושופט את עצמו בכל פרט ופרט בחייו, ודן את עצמו איך הוא מתנהג, והאם כך הוא צריך להתנהג, וחוזר באמת בתשובה, אז הקדוש-ברוך-הוא שומר את נפשו, שלא יפל ברע, כי מי שמרגיל את עצמו לשפוט את כל ענינו בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות, על-ידי-זה ישמר מכל רע, כי כל הרעות והצרות והיסורים והמרירות שעוברים על האדם, הם רק מחמת שאינו דן ושופט את עצמו, ורואים בחוש, כי הרבה פעמים האדם גורם מחלקת עם אשתו או עם ילדיו, והכל מחמת שאינו זוכה לישב את עצמו היטב בזה העולם, ואינו זוכה לשפוט את עצמו, האם עליו לעבר את זה העולם בחיים כאלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר תכף-ומיד כשאדם דן את עצמו בזה העולם, אין עליו דינים למעלה, כמובא (שם במדרש): אמר רבי אליעזר, אם נעשה הדין למטה אין הדין נעשה למעלה, ואם לא

נעשה הדין למטה, הדין נעשה למעלה; הינו כשאדם שופט את עצמו היטב בזה העולם על כל מה שעובר עליו בין בגשמי בין ברוחני, הוא בא אליו יתברך, ומפרש את כל שיחתו, ומספר לו יתברך את כל אשר עשה, ודן ושופט את עצמו, על-ידי-זה ממתיק ממנו את כל הדינים, ואין עליו שום דין למעלה, לא-כן כשאין האדם זוכה לישוב דעתו בזה העולם, ואינו דן ושופט את עצמו, על-ידי-זה דנים ושופטים אותו למעלה, וכשדנים ושופטים אותו למעלה, אזי מדת המשפט נתלבשת בכל דבר להרע לו, שזה כלל הצרות והיסורים והפחדים שיש לאדם מבני-אדם ומחיות רעות, ועובר עליו מה שעובר, והפל מחמת שאינו זוכה לשפט את עצמו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל דבר זה צריכים להרבות הדבור, הינו להכניס בבני-אדם את מדת המשפט, שיהיו רגילים להתבודד בכל יום עמו יתברך, ולפרש את כל שיחתם, ולשפט את עצמם היטב היטב, האם כף צריכים להתנהג? האם כף צריכים לילך בזה העולם? ואז על-ידי ישוב הדעת הזה, יזכו להכלל לגמרי בו יתברך, כי מי ששופט את עצמו תמיד בכל פרט ופרט בחייו, על-ידי-זה אינו מתגרא משום בריה שבעולם, רק בוטח בו יתברך; ואמרו חכמינו הקדושים (שם סימן ט'): כל מי שבוטח בהקדוש-ברוך-הוא, זוכה להיות פיוצא בו; כי על-ידי שאדם שופט את עצמו, ורואה בחוש שאין לו על מי להשען, על ידי-זה הוא בורח רק אליו יתברך, ואינו צריך ככר שום בריה שבעולם; על-כן אשרי מי שזוכה להתבודד בכל יום עמו יתברך, ושופט את עצמו על כל פרט ופרט בחייו מה שעושה, ואפלו שיש לו צרות ומרירות בביתו — הן מאשתו והן מילדיו, וכל שכן שיש לו איזו צרה מבני-אדם בחוץ, והוא שופט ודן את עצמו, על-ידי-זה יזכה להגיע לישוב הדעת, ויבין ככר את כל צורת החיים באפן אחר לגמרי, כי תכף-ומיד כשאדם דן ושופט את עצמו, אזי הוא ככר מגביה את עצמו ויוצא מזה העולם, ורואה ומסתכל על כל החיים בצורה אחרת; אשרי מי שזוכה לשפט את עצמו בכל יום, ואז טוב לו כל הימים.

מתנגדים

כמה פעמים שאלו אנשים את מוהרא"ש נ"י, להסביר להם מה שמצינו, שהיו הרבה מפרסמים שהתנגדו וחקקו על רבנו ז"ל, וכיותר על מוהרנ"ת ז"ל, ואף על פי כן כתוב בספרים על המפרסמים האלו כל מיני שבחים ותארים של כבוד, וכן מספרים מהם מעשים נפלאים ואותות ומופתים, ואיך שזכו למדרגות והשגות, והנה לכאורה איך יכול להיות דבר כזה, שחקקו על צדיקים אמתיים וקדושים כמו רבנו ז"ל ותלמידיו הקדושים שבכל דור ודור, ואף על פי כן זכו לאיזו מדרגה והשגה, ולכאורה אין הדבר מובן כלל? והיה מוהרא"ש נ"י עונה ואומר להם, שבאמת הענין פשוט מאד מאד להבין, כי אלו המפרסמים, יכול להיות שבאמת היו צדיקים ועובדי השם, ועלו והגיעו לאיזו מדרגה מסימת ולאיזו השגה בעולמות העליונים, ושם צפו והביטו כמה שצפו והביטו, אבל יותר גבה מזה לא ראו כלל וכלל, ואדרבה שם היה הכל חשוף ונחשף אצלם, בכחינת מה שהאריז"ל מפרש הפסוק (ישעיה מ"ה): "יוצר אור ובורא רע", שבעולם היצירה שהוא יותר למטה יש אור, אבל בפריאה שהיא יותר גבוהה הכל חשוף, כי מחמת עמק המשג לא רואים שם שום דבר כלל, ולכן הצדיקים המפרסמים האלו נדמה להם שבכך אין מה להשיג יותר, כי לא היתה להם שום השגה כלל כמה שנעשה למעלה מהם, אבל דבר רבנו ז"ל ותלמידיו הקדושים, ההארה שלהם באה מעולמות גבוהים ונעלמים כאלו, שלא היתה לצדיקים הנ"ל שום הבנה והשגה כלל, ואדרבה היה כל הענין חשוף ומוזר אצלם, ולא התחילה להיות להם איזו השגה כל שהיא בזה, ולכן חלקו והתנגדו עליו, מחמת שנדמה היה להם שאין בזה השגה כלל

וספר מוהרא"ש נ"י, שראה בספר "חיי מוהר"ן" דפוס ישן (דפוס פראמפיל), שפעם אמר רבנו ז"ל לענין החלוק בינו לבין שאר כל הצדיקים, שכל שאר הצדיקים מגיעים עד כאן (והראה רבנו ז"ל על הכתפים שלו), אבל אני... (והגביה ידיו הקדושות למעלה, ועשה בהם תנועה כזו המראה, שכל ענין השגתו הוא למעלה למעלה בעולמות העליונים, שאין להם בו שום השגה כלל).

ומוהרא"ש נ"י רגיל לומר בשם הרב החסיד רבי לוי יצחק ז"ל, שבנדאי נמצאים בעולם הרבה אנשים פשרים ועובדי ה' גרויסע ערלעכע אידן, אבל אף-על-פי-כן אינם זוכים לדעת מרבנו ז"ל, אבל תדעו, שאם היו זוכים לידע מרבנו ז"ל, היה אי אפשר לשער ולתאר עצם מעלתם, כי היו מגיעים למדרגות והשגות כאלו עין לא ראתה וכו', והיה מוהרא"ש נ"י רגיל להמשיך שיחה זאת ולומר, שבנדאי גם בין אנשי שלומנו היקרים יש עובדי השם אמתיים וחדושים נפלאים, ואין שום בריה יודעת מהם כלל, אבל אף-על-פי-כן לאו כל אחד ממקרי רבנו ז"ל זוכה לשמש את רבנו ז"ל, רק יחידי סגולה ממש, ואת המעלה של האיש הזוכה לשמש את רבנו ז"ל, זה אי אפשר לשער בשכל אנושי כלל, כי היא זכות נוראה ונפלאה מאד לעצמו ולכל העולם כלו לדורי דורות, ולכן אשרי מי שזוכה בחיים חיותו להתודע מרבנו ז"ל ולהתקרב אליו באמת; ואשרי ואשרי מי שזוכה בחיים חיותו לשמש את רבנו ז"ל בכל לבו, נפשו ומאודו, כי שכרו הרבה מאד בזה ובכא לנצח.

נאוף

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר תאנת נאוף עקרה תלוי בדמיון, כפי שאדם מכניס את עצמו בתוך דמיון תאנת נאוף, כן בוערת בו

תאנה זו, כי באמת הכל שטות והכל גדול, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ע"ב), אשר היצר הרע הוא רק מחמת הדמים, ומי שיש לו דעת צחה היצר הרע הזה של נאוף הוא אצלו שטות גדול ושגעון, ואין צריך שום התגברות לנצח אותו, כי תאנה זו בא מעכירת הדמים, וכל מה שאדם מכניס בדעתו יותר תאנה זו, ומתהרהר בהרהורים רעים ורעיונות מגנים, כמו־כן בוערת בו תאנה זו, ועל־כן תאנה זו תלויה רק בעינים, כי אין היצר הרע שולט אלא במה שעיניו רואות, ולכן כשמסתכל על תמונות תועבה, בוערת בו תאות נאוף, וכל מה שמכניס את עצמו יותר בתאנה זו, כמו־כן בוערת בו תאנה זו יותר ויותר, כי עקר תאות נאוף תלוי רק כפי הדמיון, ועל־כן רואים איך שכלל אמות העולם שטופים כל־כף בנאוף, והם מדפיסים בכל יום כל מיני ספרי שקוץ, תעוב, ערם וזהו, וכבר כל־כף הכניסו את עצמם בזה, עד שקשה וכבד להם לצאת מזה, כי דמיונם כל־כף חזק בנאוף, עד שאי אפשר להם להפרד מזה כלל, ולכן צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך שיזכה לטהר עצמו מתאנה זו, שלא יהיה בו שום חלק מתאנה זו, כי היצר הרע עובד על האדם מאד מאד חזק בזה, עד שמטמטם לו את דעתו ואת שכלו, וקשה וכבד לו לצאת מהתאנה המגנה הזו.

ורבנו ז"ל אמר, שתאנה זו היא כל־כף חזקה, עד שאדם יכול לאחז בידו מת שלשה ימים, (ובודאי כשאדם אוחז מת ונפטר הוא מתעורר בתשובה), עם כל זאת כשרק יראה את התאנה הזו, יזרק את המת מאחורי גבו ויעשה את שלו... כי כל־כף בוערת בו תאנה זו, אשר באמת היא שטות גדולה, כי הוא מלא דמיונות, עם כל זאת היא מתגברת ומתפשטת מאד על האדם, ובזו הלשון אמר רבנו ז"ל: "א מענטש קען האלטן א מת דריי טעג און אז ער וועט זעהן די תאנה וועט ער איהם ווארפן איבער די פלייצעס און וועט טהון זיינס; כי אי אפשר בשום פנים ואפן שבעולם להנצל מתאנה זו, אלא על־ידי רחוק המחשבה והראיה מתאנה זו, וכפי שאדם מבטל

את עצמו ואינו מסתפל על תאנה זו, ואינו רואה תאנה זו, ואינו חושב מתאנה זו, כן נצל מתאנה זו לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי בדמיון זה של תאות נאוף נתפסים רב העולם, ובפרט בני הנעורים, שעדין רחוקים משוב הדעת, ורתחת הדמים בוערת בהם, ועל-כן תכף-ומיד כשרואים איזו תמונת תועבה, זה מגרה יצרם ומביאם למה שמביאם, ועל-כן מי שרוצה להנצל מתאות נאוף, אי אפשר בשום פנים ואפן שבעולם, רק על-ידי שישמר את עיניו ואת מחשבתו, ויבקש הרבה רחמים ממנו ותברך שיזכה לזכך ולטהר את דמיו, ועל-ידי-זה יזכה באמת למחין נקיים, וזה יציל אותו מכל מיני נאוף. והעולה על הכל הוא, על-ידי רבוי שקינה בלמוד התורה הקדושה, כי התורה הקדושה שאדם לומד, מטהרת את האדם מכל מיני זמה, ומוציאה ממנו כל מיני דמיונות, ומדבקת אותו בחי החיים, ועל-ידי-זה יכולים להנצל מתאות נאוף; אשרי מי ששומר את עיניו ואת מחשבתו, ומתפלל בכל יום אליו ותברך שיזכה להנצל מתאות נאוף, וכן מרבה בלמוד התורה הקדושה, שעל-ידי-זה יזכה להיות נקי מתאנה זו לגמרי.

נסיונות

מוהרא"ש נ"י אמר: כל אחד ואחד שרוצה להכניס לעבודת השם ולהתקרב אל הקדושה, ההכרח שיעבור עליו מה שיעבור, ומנסים אותו מן השמים, ולכן כשרוצה להתקרב אל הקדושה, מתגברת על האדם איזו תאנה או מדה רעה מתאוות וממדות הגוים, ומפילה אותו ומחלישה אותו, עד שנתרחק מן הקדושה לגמרי על-ידי-זה מרב מה שעובר עליו, ואת כל אחד ואחד מנסים במדה רעה אחרת, אחד בכעס ושני בנאוף ושלישי בגנבה וכו', כל אחד כפי ענינו,

ובאמת צריך לדעת, אשר כל זה הוא רק נסיון, כי הקדוש-ברוך הוא חפץ חסד הוא, ורוצה לקרב את כל אחד ואחד, אך האדם צריך לעמוד בנסיון, ואם יזכה לשבר את המדה והתאוה הרעה שנפל בה, יזכה להתגלות נפלאה בתורה ובעבודת השם יתברך, ויזכה להשיג את האור הגנוז גלוי אלקותו יתברך, ועל-ידי-זה יזכה לדעת מה היא נקדתו ומה הוא צריך להוציא מהכח אל הפעל בזה העולם, ולכן בשעה שעובר על האדם מה שעובר, אינו צריך לפל בדעתו, חס ושלום, רק לדעת ולהבין ולהשכיל, אשר הכל הוא רק לנסות ולבחון אותו, אם יוכל לעמוד ולהתגבר על התאוה והמדה הרעה שנפל אליה, ועל-ידי-זה יזכה לצאת ממנה ולזכות לגלוי אלקות נפלא; אשרי לו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ל"ו), אשר הקלפה קדמה לפרי, ומי שרוצה לאכל הפרי צריך לשבר מקדם הקלפה, ולכן עובר על האדם מה שעובר לפני שזוכה לאיזו התגלות של הקדשה, כי נופל לתוך איזו תאוה ומדה רעה, וצריך לשבר אותה, כדי שיזכה להשיג את האור ויתגלה אליו, ע"ן שם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: באמת יכולים למצא את התורה ואת רוחניות חיות אלקותו יתברך בכל הלשונות, כי באמת הכל לכל אלקות, ורבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ל"ג), שאפלו מי שעוסק במשא ובמתן עם עפוי"ם לא יכול להתנצל ולומר, שאי אפשר לעבד את השם יתברך מחמת עביות וגשמיות שנופלת תמיד עליו, מחמת העסק שעוסק תמיד עמהם, כי כבר גלו לנו חכמינו הקדושים, שבכל הדברים הגשמיים ובכל לשונות העפוי"ם יכול למצא בהם אלקות, כי בלא אלקותו אין להם שום חיות וקיום כלל, ע"ן שם; הינו כי באמת הכל לכל אלקות, ובשפתם של הגויים בעצמם, אם יטה היטב את אָזְנוֹ יכול למצא את התורה ואת הקדוש-ברוך-הוא, אך מחמת שלכל אמה ואמה מהשבעים אמות

יש מדה רעה אחרת שבה היא נתונה, וכמו שאנו רואים בחוש, שאמה זו יש לה מדה רעה של רציחה, ואמה זו מדה רעה של גנבה, ואמה אחרת של פצע וכיו', כל אמה ואמה יש לה מדה רעה אחרת, על-כן נסתר ונעלם בלשונם ובמקומם אורו יתברך, עד שקשה וכבד למוצאו, אשר זה עקר הגלות, הינו כשנפש מישאל נופלת בין הגוים או שנופלת לתוך אחת מהתאוות והמדות הרעות שלהם, וקשה לה מאד לצאת מזה ולמצא שם את רוחניות חיות אלקותו יתברך, ובאמת נשמתו של אדם צועקת וזועקת וכו' כשהאדם נופל לתוך איזו תאוה ומדה רעה, אף האדם בעצמו כל-כך נתרחק, עד שאינו שומע את צעקת נשמתו ואנקתה, וממילא נופל איפה שנופל, ורק הצדיק יכול לשמע את צעקת הנשמה באמת, ועל ידו יכולים לחזור בתשובה ולהתקרב אליו יתברך, כי הצדיק מחזק את האדם, ומגלה לו, אשר גם הוא יוכל להתקרב אליו יתברך וכך הוא ההכרח שיעבר עליו, ולכן מי שרוצה להתקרב אליו יתברך, צריך להתקרב קדם אל הצדיק, שיגלה לו, שכל מי שרוצה להכנס אל הקדושה, ההכרח שיעבר עליו מה שיעבר, וינסו אותו בכל מיני תאוות ומדות רעות וכו', והעקר הוא להתחזק ולא לפל בדעתו יהיה מה שיהיה, כי בלי ההתקרבות אל הצדיק, לא יוכל לחזק את עצמו, וממילא יפל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: צריך לדעת, אשר דבר זה, הינו הנסיונות והמדות והתאוות הרעות שמתגברות עליו, עובר על כל אחד ואחד בלי יוצא מן הכלל, ואין אחד נקי מזה, כי כל מי שרוצה להתקרב באמת אל הקדוש-ברוך-הוא, חייב לעבר עליו מה שיעבר, ואם זוכה ומתגבר ושובר את התאוות, וזוכה למצא את הקדוש-ברוך-הוא בכל מקום, ומדבק את עצמו אליו יתברך, זוכה להתגלות נוראה ונפלאה בגלוי אלקותו יתברך.

וספר מוהרא"ש נ"י, שמוכא (בספרים "תפארת ישראל" על משניות ו"נתיב מצוותיך" מהרב הקדוש מקמארנא ז"ע), שהיה מלך אחד שהיה

בְּקִי בְּחֻכְמַת הַפְּרָצוּף, וּבְקֶשׁ שְׂיָצִירוּ לוֹ אֶת הַצְּוֵרָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, כִּי רוֹצֵה לְרֹאוֹת מִי הוּא וְכוּ', וּכְשֶׁהֵבִיאוּ לוֹ צִיּוּר שֶׁל צוּרַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, אָמַר בְּתַמִּיחָה גְּדוּלָּה: "הֲיֵזָה הוּא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ? הֲרִי הָאָדָם הַזֶּה שֶׁהִבֵּאתֶם אֶת דְּמוּת פְּנֵי אֵלַי, יֵשׁ לוֹ כָּל הַמַּדּוֹת וְהַתְּאֻוֹת הַרְעוֹת שֶׁבְּעוֹלָם", וְאָמְרוּ לוֹ: "בְּאֵמֶת לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵיךְ בִּכְחַ אֵת כָּל הַתְּאֻוֹת וְהַמַּדּוֹת הַרְעוֹת שֶׁרָצוּ לְהַתְּגַבֵּר עָלָיו, אֵךְ הוּא טָהוֹר וְזָכָה אֵת עֲצָמוֹ מִכָּלֵם, עַד שְׂזָכָה לְמָה שְׂזָכָה."

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י: בְּדֶרֶךְ כָּלֵל כְּשֶׁמְתַגַּבְּרוֹת עַל הָאָדָם הַתְּאֻוֹת וְהַמַּדּוֹת הַרְעוֹת, הוּא אוֹמֵר, שֶׁהוּא כְּבֹר בְּוַדָּאֵי אֵינּוּ יָכוֹל לְהַתְּקַרֵּב אֶל הַקִּדְּשָׁה וְלִזְכוֹת לְהַשְׁגוֹת אֱלֻקוֹת וְכוּ', וְהִרְאִיָּה שֶׁמְתַגַּבְּרוֹת עָלָיו כָּל-כֶּף הַרְבֵּה תְּאֻוֹת וּמַדּוֹת רְעוֹת, וּבְאֵמֶת זוֹהִי טְעוֹת גְּדוּלָּה, כִּי אֲדַרְבֵּה כָּל שֵׁשׁ לְאָדָם יוֹתֵר תְּאֻוֹת וּמַדּוֹת רְעוֹת הַמְתַּגַּבְּרוֹת עָלָיו וְכוּ', וְהוּא זוֹכֵה לְשׁוֹכְרִים, עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהַתְּגַלּוֹת יוֹתֵר גְּדוּלָּה וְיוֹתֵר גְּפֻלָּה, וּכְמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ ז"ל סִפֵּר עַל עֲצָמוֹ, שֶׁבִּימֵי צְעִירוּתוֹ הֵיךְ כַּעֲסָן גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד, וּכְשֶׁזָּכָה לְהִגִּיעַ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, זָכָה לְשַׁבֵּר אֵת מִדַּת הַכַּעַס לְגַמְרִי, עַד שְׂזָכָה לְמָה שְׂזָכָה, וְכֵן כָּל הַצְּדִיקִים בְּתַחֲלַת עֲבוֹדָתָם הַתְּגַבְּרוּ עֲלֵיהֶם כָּל מִינֵי תְּאֻוֹת וּמַדּוֹת רְעוֹת, וְהָיוּ לָהֶם גְּסוּיּוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרוּרִים, אֵךְ זָכוּ לְעֵבֶר עַל הַכָּל וְלְשַׁבֵּר אֵת תְּאֻוֹתֵיהֶם וּמַדּוֹתֵיהֶם הַרְעוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ לְמָה שְׂזָכוּ אֲשֶׁרֵי לָהֶם, וְכֵן אֲצִל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי אֵת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְנַסִּים בְּתַאֲוָה וּבְמַדָּה רְעָה שְׁלוֹ, וּבְכֹה שֶׁמְתַגַּבְּרָ עָלָיו צָרִיף לְדַעַת, שֶׁזֶהוּ הַנְּסִיּוֹן שְׁלוֹ וְאֵת זֶה צָרִיף לְשַׁבֵּר, וְאִם יִזְכֶּה לְהַתְּגַבֵּר וְלְשַׁבֵּר אֵת הַתַּאֲוָה וְהַמַּדָּה הַרְעָה שֶׁמְתַגַּבְּרַת עָלָיו, יִזְכֶּה לְמָה שְׂיִזְכֶּה; אֲשֶׁרֵי לוֹ וְאֲשֶׁרֵי חֵלְקוֹ. וְזֶה עֵקֶר הַנְּסִיּוֹן וְעֵקֶר הַגְּלוּת וְעֵקֶר הַצָּרָה, שֶׁתְּאֻוֹת הַגּוֹיִם מְתַגַּבְּרוֹת עַל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֵךְ צָרִיף לִידַע, שֶׁהַהֲכָרַח שִׁיְהִיָּה כָּף, וְאִם יִזְכֶּה לְהַתְּחַזֵּק וְלְשַׁבֵּר אוֹתָם, יִזְכֶּה לְהִגִּיעַ לְמָה שֶׁצָּרִיף לְהִגִּיעַ, אֲשֶׁרֵי לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרֵי לוֹ בְּכֹה!

נצרך לבריות

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר מי שנצרך לבריות, אין לה עוד קללה יותר גדולה מזו, כעין שאמרו חכמינו הקדושים: כיון שנצרך אדם לבריות פניו נשתנין לכמה גונין, ורבנו ז"ל פרש (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ו), שהפנים הם בחינת האמת של האדם, ועל-כן כיון שאדם נצרך לבריות, האמת שלו נשתנית לכמה גונין, כי צריך לחנף לכל אחד ואחד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר רב אלו העניינים שמסתובבים בשכרון רוח, בא להם רק מחמת שהם נצרכים לבריות, כי אין להם אמונה שלמה, לידע שהכל בא ממנו יתברך, וחושבים כאלו בני-אדם הם הנותנים להם, ועל-כן הם תמיד שבורים ומסתובבים במרירות גדולה, כי כיון שנצרך אדם לבריות עולם חשף בעדו ומרים לו החיים, ותמיד הוא מתלונן להקדוש-ברוך-הוא.

וספר מוהרא"ש נ"י ספור מהרב הקדוש רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב, שהיה תלמידו של הבעל-שם-טוב הקדוש, והיה דבוק מאד בו יתברך כדרךכם של תלמידי הבעל-שם-טוב הקדוש, ופעם אחת בערב שפת קדש לפנות ערב היה שבור מאד, כדרךן של צדיקים, שהם שבורים בעצמם לאלפי ולרבבות רסיסים, כי מחשיבים את עצמם לגרועים ביותר, והיה שם איזה בדיחן שרצה לפקח את דעתו, ונגש הבדיחן אל הרב הקדוש רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב, ושאל אותו בדרך בדיחותא: "הלא העני, כמה יסורים מגיעים לו עד שמספיק להכין צרכי שבת, כמה הלואות הוא צריך ללוות וכמה יגיעות וטרחות הוא צריך לטרח, עד שמשיג אילו מעות בעבור צרכי שבת, ובעל הבית אין לו צער להכנה של שבת, כי יש לו כסף הרבה לקנות צרכי שבת, ואינו צריך לטרח, וכשמגיע שבת ומתחיל

העני לומר פרקי מסכת שבת, תכף-ומיד מתחיל לשון המשנה:
 "העני חייב", ובאמת למה יהיה חייב העני, מה פשעו ומה חטאו?"
 כל זה שאל הבדחן דרך בדיחותא, כדי לפקח דעת הרב הקדוש רבי
 יחיאל מיכל מזלאטשוב, זכותו גגן עלינו, אך הרב הקדוש התחיל
 להתבונן בקשיא ואמר: "יפה הקשית, ואשיב לך בשבת-קדש",
 והלך לו הבדחן, והנה דרכו של הרב הקדוש רבי מיכל מזלאטשוב,
 שהיה בשבת אש שלהבת מרב התלהבותו בקדשת שבת-קדש, על
 אף שכל השבוע היה דבוק בו יתברך בדבקות אמת, והיה אצלו
 בטול הבחירה ממש, אבל כשפאה שבת, אז נעשה כאש שלהבת,
 והיה רץ כל השבת בדבקות אנה ואנה בחדרו, ויהי בעת סעדת שבת
 באמצע אמירת תורתו, ענה ואמר הרב הקדוש רבי יחיאל מיכל
 מזלאטשוב אל הבדחן (שהיה שם גם-כן באותה העת): "תדע שאת
 הקשיה שלך שאלו במתיבתא דרקייעא והשיבו, שבשכיל זה מגיע
 לעני שיהיה חייב, בשכיל שפשט העני את ידו ועשה השתדלות..."

וסים מוהרא"ש נ"י: עמד וראה איך שמדברי בדחנות הצדיקים
 האמתיים מקשרים את זה לרוחניות, ועולים למתיבתא דרקייעא
 ושואלים שם מה ששואלים, וזה מה שהשיבו להם, כי בשכיל זה
 העני חייב, בשכיל שפשט העני את ידו אל בעל הבית, להורות
 שאסור לאדם להיות נצרך אל הבריות, ואסור ללכת ולסמוך על
 זלתי, אלא עני צריך לבקש רק ממנו יתברך, ואז דיקא ישפע עליו
 שפע; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל רק מצית את רבנו
 ז"ל, שהזהירנו להתבודד אליו יתברך, וכל דבר שצריך הוא מבקש
 ומתחנן ושואל רק ממנו יתברך, ואינו הולך אל עשירים כלל, רק
 אליו יתברך, אשרי לו!

נאמנות

מוהרא"ש נ"י אמר, שאסור שתהיה לאדם שום נאמנות בכשר ודם בין בגשמיות ובין ברוחניות, ואמר שבגשמיות עוד מובן למה צריכים להזהיר את האדם על זה, כי רבים הם הגנבים והשקרנים שיודעים להטעות את הבריות, ולהוציא מהם ממונם, על-ידי נאמנות של שקר, אבל ברוחניות אינו מובן כלל למה יהיה בן אדם טפש כזה לשים את נאמנותו באחד שרואים תכף-וימיד, שהוא רוצה לעקר אותו מקדשותו ועבודתו ולעשות אותו אמלל לגמרי, רחמנא לצלן.

והסביר מוהרא"ש נ"י את כוננתו הקדושה, כי הגה רבנו ז"ל הזהיר אותנו כמה פעמים לשמור מאד על כספנו וממוננו, ואם-כן איך ילך אחד וישים בטחונו בכשר ודם, וימסר לו כספו וממונו, שעבד על זה ביגיעות רבות וקשות מאד, ויאמין בו שיחזיר לו את הכסף ששיצטרך לו, הלא האדם הוא חשוד לגנב ממנו את הכל, ולהתכחש לו לגמרי, ואפלו אם לא יכחיש אותו לגמרי, יגיד לו שאין לו עכשו כסף להחזיר לו וכו', ולכן למה ישים האדם את ממונו בנאמנות של בשר ודם, ששיצטרך אחר-כך שיהיה לו עמו דין ודברים, ולסחב אותו לבית דין או לבית המשפט, ורק אז אולי יועיל לו להוציא ממנו ממונו כדין.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאפלו לאח אסור לאדם להאמין בעניני כסף, כי אף-על-פי שהוא אח נאמן שלך, ומבקש ממך שתשים אצלו סכום הגון של כסף על נאמנותו, ויחזיר לך את זה כשתרצה אסור להאמין בו, כי אפלו אם אינו חשוד לגזל ממך ממונה, אבל כשתצטרך את זה, יאמר לך, שאין לו עכשו וידחה אותך מיום ליום, ואמר, שכבר ראה ספור כזה, שאחד נתן סכום הגון של כסף לאחיו בנאמנותו, והבטיח לו שיחזיר לו לכשיצטרך, וכשפעם הצורך כסף לשלם לשכר דירה, ובקש מאחיו את הכסף, אזי אמר לו, שאין לו עכשו, ואי אפשר לו להחזיר לו כעת, והוסיף לומר: אם תרצה

תקח את הכובע שלי או את המעיל וגם הנעלים, אבל אין לי כסף להחזיר לך עכשו, והלה היה צר לו מאד, כי הצריך את הכסף באופן דחוק, ולא היה יכול לעשות שום דבר להוציא אותו מאחיו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאם באופן כלשהו האדם צריך לשים כספו בנאמנות אצל בשר ודם, שיהיה לפחות כל הענין בכתב כתוב וחתום בכתב ברור, שלא יהיה יכול להכחיש שום דבר כלל, ואמר שמוכא בכמה ספרים הקדושים וגם בדברי מוהרנ"ת ז"ל, שמחמת שאמות העולם לא קבלו תורה שבעל פה, לכן אין להם שום נאמנות בפיהם ובדבורם, רק מה שכתוב בכתב ברור, שאי אפשר להכחישו כלל, וכן נוהג, בעוונותינו הרבים, אצל אלו הרחוקים מן התורה הקדושה בכלל ומהתורה שבעל-פה בפרט, שאי אפשר להאמין להם בפיהם ובדבורם כלל, ולכן מוכרח להעלות כל דבר בכתב, שאם יהיה אחר-כך איזה סכסוך דברים, יהיו יכולים לקחת אותו לבית-דין או לבית המשפט, להוציא את הממון פדת וכדין.

ואמר מוהרא"ש נ"י: והנה כל זה מדבר בגשמיות, שאדם צריך להזהר ולהשמר מאד לא לשים את כספו בנאמנות של בשר ודם, אבל ברוחניות הוא פלא וחדוש עצום, איך בן אדם ישים נאמנותו ביד בשר ודם, ויאמין בו שהוא רוצה לעזור לו לתכליתו הנצחית, הלא דבר זה יכולים לראות תכף-ומיד בלי שום נאמנות כלל, כי אם האדם מחזק אותך ללמד ולהתפלל יותר משהיית עושה קדם לכן, אזי בודאי ראוי להסתובב אצלו ולשתות בצמא את דבריו, אבל אם האיש הזה רק מדבר על לבך שתעזוב את דרכי למודיך ועבודת תפלתך, ומברר לך עם ראיות ברורות שאין זה דרך של למוד ושל תפלה וכו', אבל אינו נותן לך עצה אחרת איך שפן תוכל להשלים את עצמך בעבודת השם יתברך, אם-כן הרי הוא רמאי גדול ורוצח נפשות ממש, ולמה תאמין בו אפלו לרגע קל, הלא השקר שלו נראה לעין כל, ולמה יהיה אדם טפש וכסיל כזה לצית לדבריו?!

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזהו דבר פלא אצלו מאד, ואינו יכול להבין בשום אופן, איך בני-אדם יכולים להתפתות לאיש כזה, אבל המציאות היא שבני-אדם נתפסים ברשתות טמאות כאלו, ויכול אדם לישב וללמד בהתמדה פרקים משניות ודפים גמרא, ויבוא אליו אחד ויסביר לו בראיות טמאות שלו, איך שזה לא נקרא דרך למוד, וצריכים ללמד בעיון בפלפול ובסבא וכו', ולא אכפת לו כלל לדעת שהאיש הזה אינו אוהז בלמוד של עיון, ואין לו מח לזה כלל ופרקי המשניות ודפי הגמרא האלו הם מצילים אותו מבאר שחת ממש, אבל אלו המפרסמים והרמאים לא אכפת להם מזה כלל, רק רוצים במדת הנצחון שלהם להראות שאין זה דרך של למוד, ובינתים גורמים לנשמות ישראל לפל בבאר שחת ממש, רחמנא לצלן.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבשלמא אם האדם היה יושב ולומד ח"י פרקים משניות, ויבוא איש אחד ויאמר לו: למה תהיה בטלן כזה, אני אראה לך דרך איך ללמד ל"ו פרקים משניות וכיוצא בזה, אזי מגיע לו כל הכבוד, וכדאי ללכת אחריו ולקבל את דבריו, וגם אין זה אומר שהראשון שלמד אותו איך ללמד ח"י פרקים משניות הוא שקרן ורמאי, רק השני שיכול להראות גדולות מזה, בודאי צריכים להדבק בו, אבל כשבא השני ואומר לו שח"י פרקים משניות אינו נקרא דרך של למוד כלל, ומחליש את דעתו לגמרי, הרי עשה אותו אמלל מאד, ולמה יהיה כסיל כזה לצית אף רגע אחד לדבריו הטמאים.

וספר מוהרא"ש נ"י, שזקנו הרב הצדיק רבי משה שמואל מקאסאן ז"ל הייתה דרכו כל ימיו ללמד התורה הקדושה בהתמדה עצומה, וגמר את כל הש"ס פעמים אין מספר וגם משניות וזהר הקדוש וכו', והיו כאלו מבני משפחתו שהיתה דרכם לעשות ליצנות ממנו "ער דאווענט גמרא און משניות און זהר וכו'" (הוא מתפלל דפי גמרא ופרקי משניות ודפי זהר וכו'), ואמר מוהרא"ש נ"י,

שהוא הכיר את אלו הליצנים שכל שנותיהם ישבו עם הטלפון בכל יום שעות ארכות ודברו לשון-הרע ורכילות על כל אנשי העולם, ופטריו מייהם ושנותיהם בלי כלום, וזהו דבר ברור, שבודאי שיותר טוב לומר דפים גמרא פרקי משניות ודפי זהר אפלו בלי הבנה כלל מלדבר לשון-הרע ורכילות וכו', שהם אסורים חמורים מאד מאד, רחמנא לצלן, וכאן בזה העולם יכולים להטעות את הבריות מאד, אבל שם בעולם העליון איזו בושה וחרפה יגיע להם, כי יראו מה נעשה עם כל מייהם ושנותיהם שבלו בעוונות ובחטאים כאלו, מה שאין בן הלה שעסק כל ימיו בתורה ותפלה, לא יזכו אפלו לראות את מקום מושבו בגן עדן, כי לא תהיה להם הזכיה לזה כלל.

וסיים מוהרא"ש נ"י, שעל-כן לא יהיה האדם טפוש וכסיל בזה ותמיד יסתכל היטב על מה שיש לו בידו, ואם יש איזה מקום שאדם מקבל משם חזוק והתעוררות ללמוד התורה הקדושה, אזי לא יאבה ולא ירצה לשמע שום דבור מאנשים אחרים שרוצים להחליש את דעתו, אפלו שילבישו עצמם בלבוש של גרא וחסיד ויביאו לו כל מיני ראיות ברורות מן התורה הקדושה, כי הם רק שליחים של הסמ"ד-מ"ם בעצמו, וצריך לברח מהם לגמרי ולא לשים נאמנותו בהם אף לרגע אחד, ואם ירגיל האדם את עצמו להסתכל על מציאות החיים ולעשות לעצמו חשבון תמיד, מה יש בידו, בודאי לא תוכל להטעות אותו אף בריה שבעולם, ויזכה להגיע לתכליתו ולענגנו הנצחי בזה ובכא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו!

גַּר תָּמִיד

מוהרא"ש נ"י שבח מאד את המנהג שחדשו להדליק גר תמיד בקביעות על ציון רבנו ז"ל, כי כך התנהגו כל הדורות, שהיה בוער

אצל ציון רבנו ז"ל נר תמיד, לקיים את דברי רבנו ז"ל (ספר המדות, אות נר תמיד): בזכות נר תמיד הדולק בשמן זית נצולין מגזרת שמד, אשר מוהרנ"ת ז"ל הזהיר על זה ביותר, שידלק נר תמיד של שמן זית על ציון רבנו ז"ל, והיה רבי נחמן טולטשינער ז"ל הגבאי הממנה על הדלקת נר תמיד על ציון רבנו ז"ל, וכן אחר-כך בנו רבי אברהם ז"ל, היה נזהר בזה מאד, ובעת היארצייט של אביו, כשהזכיר את אביו על ציון רבנו ז"ל, אחת מזכיותיו הזכיר גם דבר זה, שהיה נזהר מאד להדליק את הנר תמיד על ציון רבנו ז"ל, וגם רבי אברהם ז"ל בעצמו כשהיה בא בעת חצות, וכשמצא את הנר תמיד דולק, היה נותן שבח גדול להקדוש-ברוך-הוא על זה, ואם מצא שהיה מכבה, התנצל מאד ובקש מחילה מרבנו ז"ל, למה קרה דבר כזה שפכה נר התמיד, מסתמא לא היה שמן מספיק... וכן שאר אנשי שלומנו היו נזהרים מאד מאד שיהיה דלוק נר התמיד על ציון רבנו ז"ל עד מלחמת העולם השנייה, שאז הוגלו אנשי שלומנו משם, ועתה בשנה האחרונה שכרו איזה יהודי בעיר אומן, ושלמו לו שהוא ידליק את הנר תמיד, וישתדל לשמר שיאיר תמיד, וכשהייתי עם מוהרא"ש נ"י בציון רבנו ז"ל פגשנו את היהודי הזה שבא להדליק את הנר תמיד, וסדר את הפתילה עם השמן, וקדם שהדליק נגש אליו מוהרא"ש נ"י, ובקשו שיתן לו רשות להדליק את הנר תמיד, ומסר לו את זה בשמחה, וכשהדליק מוהרא"ש נ"י את הנר תמיד, בקש אז הרבה ממנו יתברך: כשם שהוא מדליק עכשו את הנר תמיד על ציון רבנו ז"ל, כן יזכה להדליק את אור רבנו ז"ל בכל נשמות ישראל, ויאיר אור רבנו ז"ל בכל העולם כלו, וכל ישראל יחזרו בתשובה ויהיו שמורים מכל מיני משמדים ומינים ואפיקורסים, ותתבטל גזרת השמד והכפירות והאפיקורסות מעם ישראל, (והאר"ך בתפלה זו), ואחר-כך היה בשמחה גדולה ואמר לי: אני מאד שמח על הזכות שנפלה לי להדליק את הנר תמיד על ציון רבנו ז"ל, כי הוא דבר גדול מאד מאד, ואמר לי אז מוהרא"ש נ"י, כי כן צריכים להקפיד, שידלק בכל בית הפנסת הנקרא על שם רבנו ז"ל נר תמיד של שמן זית, והוא סגלה גדולה שיאיר שם אור

רַבְּנוּ ז"ל; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁנֹזְהָר בְּהַדְלָקַת נֵר תְּמִיד, וְאֲשֶׁרֵי וְאֲשֶׁרֵי מִי שְׁמַנְדָּב שָׁמֵן לְהַדְלִיק אֶת נֵר הַתְּמִיד, וַיְבַדְּאֵי יִזְכֶּה לְהַמְתֵּקַת הַדִּינִים עַל-יְדֵי-זֶה.

סְבָלָנוֹת

מוהרא"ש נ"י אָמַר: אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם פָּנִים וְאֶפֶן לַעֲבֹר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלִי מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, כִּי עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם כָּל מֵינֵי מַשְׁבְּרִים וְגַלִּים, זֶה בְּבֵיתוֹ מֵאֲשֶׁתוֹ וְזֶה בְּבֵיתוֹ מִלְּדָוּוֹ, זֶה בַּחוּץ מִפְּרִנְסָתוֹ וְזֶה מִשׁוֹנְאִים וְכוּ' וְכוּ', וְעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹבֵר מִשְׁבֵּר אַחֵר, וְלוֹלֵי שְׂיֵהָה סְבָלָן לֹא יוּכַל לְהַתְקִים כָּלָל; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שְׁקוֹבֵעַ בְּעֲצָמוֹ מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר זֶה עֵקֶר מַעֲלַת הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים, שְׂזוֹכִים לְהַגִּיעַ אֶל מַה שְׁמַגִּיעִים בְּכָל פַּעַם רַק עַל-יְדֵי מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת שֵׁישׁ בָּהֶם, וְכָל מִי שֶׁהוּא סְבָלָן גְּדוֹל, וְשׁוֹמֵר אֶת עֲצָמוֹ מִכַּעַס וּמְקַפְדוֹת, הוּא זוֹכֵה לְהַגִּיעַ לְהַשְׁגַּת רוּחַנִיּוֹת אֱלֻקוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג שׁוּם רוּחַנִיּוֹת בְּלִי מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת, וְהָאֲרִיז"ל אָמַר, שְׂאִין לָךְ עוֹד מִדָּה הָעוֹקֶרֶת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי כְּמוֹ מִדַּת הַכַּעַס וְהַקְּפָדוֹת, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁרוֹצֵה לְהַשִּׁיג אִיזוֹ הַשְּׁגָה בְּרוּחַנִיּוֹת, עָלָיו לְהִיּוֹת סְבָלָן גְּדוֹל, וְיִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעִבּוּר מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג, רַק עַל-יְדֵי מְסִירוֹת נַפְשׁוֹ, כִּי טַבַּע הָאָדָם לְהִיּוֹת מְעַצְבָּן וְלִפְּלַ כַּכַּעַס וּבְקַפְדוֹת, וְעַל-כֵּן צְרִיךְ לְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ לְהִיּוֹת סְבָלָן.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת הִיא הָעִבּוּדָה הַקָּשָׁה בְּיוֹתֵר לְהַשִּׁיג, כִּי מְרַב מְרִירוֹת וְצָרוֹת שְׁעוֹבְרוֹת עַל הָאָדָם בְּבֵיתוֹ מֵאֲשֶׁתוֹ וּלְדָוּוֹ, וּבַחוּץ מִפְּרִנְסָתוֹ, שְׂבַנֵּי-אָדָם מִשְׁפִּילִים אוֹתוֹ, אֲזִי

ההכרח שיהיה תמיד מעצבן ובכעס, וזה מה שעוקר אותו מלהשיג רוחניות חיות אלקותו יתברך, ועל-כך צריך למסור את נפשו בעבור מדת הסבלנות, וכל אלו שזכו להשיג מדרגות רוחניות, לא זכו להן אלא על-ידי שהיו סבלניים גדולים, וסבלו מאד מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי קדם שאדם זוכה להשיג רוחניות חיות אלקותו יתברך, אורות צחצחות, אורות עליונים, מנסים אותו הרבה מן השמים, אם יש בו מדת הסבלנות, ואם אינו פועס, כי בזה שהאדם הוא סבלן, על-ידי-זה יש לו פלים לקבל כל האורות הרוחניים.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר לפי דברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קנ"ה) אי אפשר להגיע לסבלנות הנקראת אריכת אפים, כי אם על-ידי מדת האמונה, כי כל מה שאדם מאמין בו יתברך, ויודע אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, כמו-כן הוא אף פעם לא יתעצבן ואף פעם לא יהיה בכעס, ובזה שאדם זוכה להיות סבלן ומאריך אפו, על-ידי-זה זוכה לבנות לעצמו את מדת האמונה, כי זה תלוי בזה, וזה אי אפשר בלא זה, הינו אמונה — להאמין בו יתברך אשר בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, מביאה את האדם לידי סבלנות גדולה, ולהפך מי שהוא סבלן גדול, הוא מורה ומגלה שיש לו אמונה, כי אחרת לא היה סבלן, כי סבלנות תלויה באמונה, וכמו-כן להפך אמונה תלויה בסבלנות, ועל-כך אשרי מי שזוכה להיות סבלן.

ודבר עמנו הרבה מוהרא"ש נ"י מענין סבלנות, איך שאדם צריך לעבד הרבה על נקדה זו, כי בחייו של האדם עוברים עליו כל-כף הרבה משברים מבית ומבחוץ, וכל-כף הרבה עליות וירידות, והוא אף פעם לא יודע מה עומד לקרות עמו, וכשמתאזר במדה היקרה של סבלנות, על-ידי-זה יכול לעבור על הכל, לא-כן מי שהוא כעסן וקפדן, ומכל שכן מי שמכניס אימה יתרה בתוך ביתו, על-ידי-זה

נשָׁפֵר לְגַמְרֵי, כִּי שׁוֹבֵר אֶת בֵּיתוֹ וְשׁוֹבֵר אֶת עֲצָמוֹ, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְחַזֵּק בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוּת, שָׂאז יִזְכֶּה לְכָל טוֹב אֲמִתִּי וְנִצָּחִי.

וּסְפָר מוהֲרַא"ש נ"י כִּי רַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל מִבֵּיא בְּסִפְרוֹ (שֶׁעַר הַקְּדוּשָׁה חֶלֶק ד'), שֶׁפַּעַם הִיָּתָה חֲבוּרָה שֶׁל עוֹבְדֵי הַשֵּׁם גְּדוֹלִים, וְהָיוּ מִתְבוֹדְדִים עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּפְרָשׁוּ מִכָּל הַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְרָאֵשׁ הַחֲבוּרָה לִמַּד אוֹתָם דְּרַכֵּי הַנְּהֻגוֹת בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אֵיךְ לִזְכוֹת לְנִבּוּאָה וְלִרוּח־הַקְּדוֹשׁ, וְהָיָה אִישׁ אֶחָד שֶׁשָּׁמַע שֵׁישׁ חֲבוּרָה כְּזוֹ, וּבָא גַם-כֵּן לְהַצְטַרֵּף אֶל הַחֲבוּרָה, עָנּוּ וְאָמְרוּ לוֹ הַחֲבָרְיָא: עֲלִיךָ לִילֵךְ קֹדֶם אֶל רֹאֵשׁ הַחֲבָרְיָא וְלִשְׁאֹל אוֹתוֹ, אִם הוּא מְקַבֵּל אוֹתָךְ שֶׁתְּהִיָּה בְּצוּתָא עִמָּנוּ, וְהִנֵּה הָאִישׁ הַזֶּה הָיָה מִתְעַנֶּה הַרְבֵּה תַעֲנִיּוֹת וּמְסַגֵּף אֶת עֲצָמוֹ בְּהַרְבֵּה סְגוּפִים, וְהָיָה עוֹבֵד הַשֵּׁם גְּדוֹל מְאֹד, וְהָיָה חֲפִץ גַּם כֵּן לְהִגִּיעַ אֶל מַדְרָגוֹת שֶׁל רוּח־הַקְּדוֹשׁ וְנִבּוּאָה, וְהִלֵּךְ אֶל רֹאֵשׁ הַחֲבָרְיָא וְשִׁפָּף לְפָנָיו אֶת כָּל לְבָבוֹ וְכוּ', עָנָה וְאָמַר לוֹ רֹאֵשׁ הַחֲבָרְיָא: אִם אַתָּה יָכוֹל לְקַחַת סֵל תְּאֻנִּים וְלִילֵךְ בְּשׁוּק וְלוֹמַר: מִי שֵׁיבֹזֵה אוֹתִי יוּכַל לְקַחַת תְּאֻנִּים בְּחֻנָּם, וְלֹא תִגִּיב שׁוּם דְּבָר, רַק תְּהִיָּה סֹבֵלֵן אֲזִי אַתָּה יָכוֹל לְהַצְטַרֵּף אֵלַינּוּ, וְאִם אֵינְךָ יָכוֹל, אֲזִי חֲבַל עַל כָּל עִבּוּדְתָךְ וַיִּגִּיעַתְךָ, עָנָה וְאָמַר לוֹ: הַכֹּל אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת, אֲבָל לֹא זֶה, וְהַשֵּׁיב לוֹ רֹאֵשׁ הַחֲבָרְיָא: אִם-כֵּן חֲבַל לְךָ עַל כָּל הַיְגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג שׁוּם הַשְּׂגָה רוּחָנִית, כִּי אִם עַל-יְדֵי מִדַּת הַסְּבָלָנוּת, שָׂאָדָם צָרִיךְ לְהִיּוֹת סֹבֵלֵן כָּל-כָּךְ, עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֲכַפַּת לוֹ שׁוּם דְּבָר, אֶפְלוּ שִׁיחֲרָפוּהוּ וַיְבַזּוּהוּ בְּרַבִּים יִהְיֶה סֹבֵלֵן גְּדוֹל.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר כָּפִי מֵהַ שֶׁעוֹבֵר בְּזֶה הָעוֹלָם כָּל מִינֵי עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת, כִּמְעַט שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַתְחַזֵּק בְּלִי מִדַּת הַסְּבָלָנוּת, וּבְפָרֵט בְּבֵיתוֹ שֶׁל אָדָם, כִּי עַל-פִּירֵיב הָאִשָּׁה אֵינָה מְשִׁתְּנִית עִם בַּעֲלָהּ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הַבַּעַל מְכַנֵּס אֵימָה יִתְרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְזֶה גּוֹרֵם מְתַחִים וּמְרִיבוֹת וּמַחְלָקַת, וּמְדַקְדַּק עֲלֶיהָ עַל כָּל פְּרוּטָה שֶׁמוֹצִיאָהּ, וְתַמִּיד יֵשׁ לוֹ בְּקֶרֶת הַיֵּכָן הִיא הוֹלְכַת, וְעַל-יְדֵי-זֶה כָּל בֵּיתוֹ מִתְהַפֵּף לְמַתַּח גְּדוֹל, וַיֵּשׁ אֲצִלוֹ אֵימָה יִתְרָה, וְזֶה גּוֹרֵם כָּל מִינֵי מְרִיבוֹת, אֲבָל

אם הִיָּה הָאָדָם זֹכֶה לְהִגִּיעַ אֶל מִדַּת הַסְּבָלָנוּת, וְהָיָה סִבְלָן גָּדוֹל, אָז הָיָה מְצַלִּיחַ בֵּין בְּגִשְׁמֵי בֵּין בְּרוּחָנִי, כִּי יֵשׁ הֲרֵבָה פְּעָמִים שֶׁלֹּא צְרִיכִים לְהִסְתַּפֵּל עַל הַכֹּל בְּבֵית, מִכָּל שֶׁפֶן שְׁצָרִיכִים לְהִזְהַר מְאֹד לֹא לְהִכְנִיס אִמָּה יִתְרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (גִּטִּין ז.): לְעוֹלָם אֵל יִטִּיל אָדָם אִמָּה יִתְרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ; כִּי יָכוֹל לְגַרֵם לְקַלְקוּלִים רַבִּים. וְעַל-כֵּן אֲשָׁרֵי מִי שְׂזֹכָה לְהִגִּיעַ אֶל מִדַּת הַסְּבָלָנוּת, שְׂאֵז יִחְיֶה חַיִּים טוֹבִים, חַיִּים מְתָקִים, עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמִכָּל שֶׁפֶן מָה שְׂיִזְכֶּה בְּעוֹלָם הַבָּא, כִּי כְּשֶׁאֵין לְאָדָם שְׁלוֹם בֵּית, וְנִעֲשֶׂה בִּינֵיהֶם פְּרוּד וְכוּ' וְכוּ' אֲזִי בָּא לְכָל מִינֵי פְגָמִים, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבְן, עַד שְׂיֵשׁ בְּגִי-אָדָם, שְׁמֵרֵב קְלָקוּל הַשְּׁלוֹם-בֵּית שְׁלָהֶם, שְׁנַעֲשֶׂה עַל-יַדֵּי שְׁתַּמִּיד הַכְּנִיסוּ אִמָּה יִתְרָה בְּתוֹךְ בֵּיתָם, וְעָרְכוּ בַקֶּרֶת עַל הָאִשָּׁה, עַל-יַדֵּי-זֶה גָּרְמוּ לְעַצְמָם מָה שְׁגָרְמוּ כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְכַאֲבִים וִירִידוֹת וּנְפִילוֹת וְהַשְּׁלָכוֹת, עַד שְׁנִכְשְׁלוּ בָמָה שְׁנִכְשְׁלוּ, וְהַכֹּל בָּא לָהֶם מִחַמַּת אִי סְבָלָנוּתָם; וְעַל-כֵּן אֲשָׁרֵי מִי שְׂזֹכָה לְקַנּוֹת בְּעַצְמוֹ מִדַּת הַסְּבָלָנוּת וּמִדַּת הַהִשְׁתַּוּוֹת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֲכַפַּת לוֹ שׁוּם דְּבָר, וְאֲדַרְבָּה הוּא מְשַׁתַּדֵּל שְׂיִהְיֶה תַּמִּיד שְׁלוֹם וְאַהֲבָה, וְאֵז יְצַלִּיחַ אֶת דְּרָכּוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"שׁ ג"י, אֲשֶׁר דְּבָר זֶה צָרִיךְ כָּל אֲבָרְךָ לְהִכְנִיס בְּדַעְתּוֹ, אִם רוֹצֶה שְׂיִתְקַיֵּם בֵּיתוֹ וְיִגּוּרוֹ בְּאַהֲבָה, אַחֲנֶה וְרַעוּת כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, עָלָיו לְהִתְאַזֵּר בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוּת, כִּי בְּחַיֵּי הָאָדָם יֵשׁ הֲרֵבָה נְסִיוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים, הֵן מִצַּד הָאִשָּׁה וְהֵן מִצַּד הַיְלָדִים, שֶׁלֹּא בְּכָל פְּעַם הָאִשָּׁה שׁוֹמַעַת לְבַעֲלָהּ, וְכֵן הַיְלָדִים, וְעַל-כֵּן אִם לֹא יִתְאַזֵּר בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוּת, לְבִסּוּף יָכוֹל לְהִתְפּוּצֵץ כָּל הַבֵּית מִכַּעַס וּרְצִיחָה, מִמְּרִיבוֹת וּמִכָּל דְּבָר רַע, חֵס וְשְׁלוֹם, וְכֵן מִצְעָקוֹת וּקְלָלוֹת וְהַכְּאוֹת הַיְלָדִים, וְהַכֹּל בָּא מִחַמַּת אִי סְבָלָנוּת, וְעַל-כֵּן מִי שְׂרוֹצֶה לְבַנּוֹת אֶת בֵּיתוֹ עַל יְסוּדוֹת חֲזָקִים, עָלָיו לְהִתְאַזֵּר בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוּת, כִּי בֵּית שְׂיֵשׁ שֵׁם סְבָלָנוּת, הוּא מְאֹד מְצַלַּח בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחָנִי, וְצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הֲרֵבָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל מִדַּת הַסְּבָלָנוּת, כִּי בְּזֶה תְּלוּיִים כָּל חַיֵּי הָאָדָם; אֲשָׁרֵי מִי שְׂזֹכָה לְהִגִּיעַ אֶל מִדַּת הַסְּבָלָנוּת.

סגופים

מוהרא"ש נ"י אָמר, שְׁאִין אָנחנוּ יְכוּלִים לְתַאֵר אֵילוּ טוֹבוֹת וְחֻסְדִּים רַבֵּנוּ ז"ל עוֹשֶׂה עִמָּנוּ, כִּי הֲלֹא הִרְבֵּה גְדוּלֵי הַצְדִּיקִים בְּדוֹרוֹת הַקְּדָמוֹנִים כְּתָבוּ בְּסִפְרֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים, שְׂאֵי אִפְשֶׁר לְהִתְקַרֵּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּאֵמֶת בְּלֵי סְגוּפִים וְתַעֲנִיּוֹת רַבּוֹת, וְהַסְּגוּפִים שֶׁהֵם כְּוֵנוּ עֲלֵיהֶם הָיוּ סְגוּפִים אֵיוּמִים וּמִפְחִידִים מְאֹד, מֵהַ שֶׁקָּשָׁה לְכַן-אָדָם פְּשׁוּט לְצִיר בְּעֵינָיו, כְּמוֹ טְכִילָה בְּקֶרֶח וְגִלְגּוּל שֶׁלֵּג וְגִלְגּוּל חֲרוּלִים וְכוּ', וְכַעֲזֵן שֶׁמְסַפְּרִים מֵעֲבוֹדַת הַרֵב הַקְּדוּשׁ רַבִּי דָּוִד לְעֶלְזָבֵּעַר ז"ל, שֶׁקָּיָם בְּעֶצְמוֹ שֵׁשׁ שָׁנִים אֶת תְּשׁוּבַת סֵפֶר הַקְּנָה שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה קָשָׁה וְכַבְדָּה מְאֹד, מְלֶאָה בְּסְגוּפִים קָשִׁים וּמְרִים, וּמְסַפְּרִים עָלָיו, שֶׁאַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ מֵצֵאוּ אֵיזָה עֶרְל אֶחָד שֶׁהָיָה זָקֵן מְפֹלֵג מְאֹד כְּבֵן מֵאָה וּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים, וְחֵי אַחֲרֵיכֶּן עוֹד כְּפָה שָׁנִים, וּשְׁאַלְוֵהוּ, אֵיךְ זָכָה לְאַרְיִכוֹת יָמִים כְּזֹאת? וְאָמַר, כִּי קִבַּל פֶּעַם בְּרַכָּה מֵהַרֵב הַקְּדוּשׁ רַבִּי דָּוִד לְעֶלְזָבֵּעַר, שֶׁאַרְיֵךְ יָמִים, כִּי דָרְכוּ שֶׁל הַרֵב הַקְּדוּשׁ הַנִּזְכָּר הֵיטָה לִילֵךְ בַּחֲרָף אֶל רֹאשׁ הַר אֶחָד, וְהָיָה פּוֹשֵׁט מְלִבּוֹשָׁיו וּמִגְלָגֵל עֶצְמוֹ לְתַחֲתִית הַהַר, וְלִרְגְלֵי הַהַר הָיָה נֶהָר קָטָן וְהָיָה כְּפּוֹא בַּחֲרָף וּמֵלֵא קֶרֶח, וְהָיָה מִתְגַּלְגֵּל לְמִטָּה בְּכַח כְּזֶה, עַד שֶׁשָּׁבַר אֶת הַקֶּרֶח וְנִפְל לְתוֹךְ הַיָּמִים וְטָבַל כֶּף, וְהִנֵּה בְּסִבִּיבוֹת הַהַר גָּרוּ כְּפָה עֲרֵלִים צְעִירִים, שָׂרְאוּ מֵעֲשֵׂי הַצְדִּיק בְּכָל לַיְלָה, וְרָצוּ לַעֲשׂוֹת שְׂחוּק וְלִיצְנוּת מִמָּנוּ, לְכֵן לָקְחוּ בְּקִבּוּקֵי זְכוּכִית וּשְׁכָרוּ אוֹתָם עַל שְׁפּוּעַ הַהַר, כְּדִי שֶׁשְׂיִתְגַּלְגֵּל הַצְדִּיק יַחֲתֵף אֶת בְּשָׂרוֹ מֵהַזְכוּכִית, וְחִמְנָא לְצֵלָן, וְהִנֵּה כֶּף הָיָה, שְׁבִיּוֹם הַשָּׁנִי כְּשֶׁבֵּא הַצְדִּיק לַעֲשׂוֹת אֶת עֲבוֹדָתוֹ, נִתְגַּלְגַּל מִן הַהַר וְנִחְתֵּף בְּשָׂרוֹ מְאֹד, וְחִמְנָא לְצֵלָן.

וְהִנֵּה אַחַר הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה פָּגַשׁ אֶחָד מִן הָעֲרֵלִים הַצְעִירִים אֶת הַרֵב הַקְּדוּשׁ, וּשְׁאַלּוּ בְּדֶרֶךְ צְחוּק וְלִיצְנוּת: נוּ, קִבַּלְתָּם הַיּוֹם סְגוּפִים

טובים? אזי ענה ואמר הרב הקדוש: האמה הוא שעשה הדבר הזה? ... "לאנג זאלסטו לעפן" (תאריך ימים מחמת זה), [וזה היה הערל הזקן הזה], עד כדי כך היה חביב על קדושים אלו כל סגוף וסגוף שזכו אליו, ואף-על-פי-כן אחרי כל הסגופים האלו כשבא הרב הקדוש הנ"ל לרבי אלימלך, זכותו גן עלינו, אזי כסה רבי אלימלך את פניו בטליתו ולא רצה להסתכל עליו כלל, וענה ואמר: "עם פנים כאלו באים אלי?" עד שלבו של הרב הקדוש רבי דוד לעלוכער נשבר בקרבו לגמרי בשברי שברים, ובכה אל השם יתברך הרבה מאד, ורק אז קרב אותו באמת הרבי, רבי אלימלך, זכותו גן עלינו, ונעשה מגדולי תלמידיו, כי אצל רבי אלימלך, זכותו גן עלינו, עקר החשיבות היה שפלות ולב נשבר, הרי אנחנו רואים מכאן את גדל העבודות והסגופים של הצדיקים הקודמים.

והנה עכשו בא רבנו ז"ל ואומר לנו בהחלט ובברירות, שאין אנחנו צריכים כל אלו הסגופים כלל, רק "אם תשליכו את החכמות שלכם ותצייתו לעצות שלי, אזי לא תהיה דרגה בעולם שלא תגיעו אליה", ואל נשפח שרבנו ז"ל מדבר גם לאנשים הגרועים ביותר, והשפלים ביותר שבעולם, כמונו היום, שגם אנחנו נוכל לזכות לכל זה אם רק נציית לרבנו ז"ל באמת; אם-כן היש צדיק בעולם שיעשה חסד וטובה עם אנשיו כמו שרבנו ז"ל רוצה לעשות עמנו, ואם-כן למה נהיה בטלנים ולא נציית לרבנו ז"ל באמת, בשעה שרוצה לזכות אותנו עם דברים נוראים ונפלאים כאלו?!

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזאת צריכים לדעת היטב, שתעניות וסגופים לבד אינם חשובים לכלום, וכמו שאומר רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י'), שזה כדגמת מי שעשה חורים באיזה שק והוריק את השק עם מה שהיה בתוכו, אזי נשאר לאדם שק עם חורים, וכך הוא הגוף, אם מסגפים אותו בכל מיני תעניות וסגופים, אזי נשאר לאדם גוף מלא חורים ולא פעל כלל לשנות את הגוף

מתאוותיו הקודמות, והעקר שיהיה לאדם לב נשבר ונדכה, ותמיד יעסק בתורה ובתפלה להשם יתברך.

ומספר שפעם בא איש אחד לבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, ושאל אותו בתמיהה, הרי למד בכתבי הארז"ל שאם אחד מתענה ארבעים יום רצופים ואינו מדבר שום דבור בטל וגם אינו ישן כי אם מעט מזעיר, אזי יזכה לרוח הקדש, והוא קיים כל זה, ומדוע לא זכה להשגת רוח-הקדש? ולקח אותו הבעל-שם-טוב הקדוש בידו, והוציאו לחוץ לארות הסוסים, והראה לו סוס אחד שעמד שם, וענה ואמר: הלא זה הסוס גם-כן אינו אוכל רק תבן, ולא דבר כבד כמה שנים, וגם ישן מעט מזעיר כדרך הסוס, ואף-על-פי-כן הוא נשאר סוס בעלמא ולא נשתנה כלל...

הרי העקר הוא איך שהאדם מדבק את עצמו בו יתברך מתוך הסגופים שלו, ואין הסגופים בעצמם שום דבר כלל, ואם רבנו ז"ל הבטיח לנו, שעל-ידי תפלה והתבודדות ושאר העצות שלו יכולים להגיע לכל המדרגות וההשגות שבעולם, אם כן למה לא נזרק את שכלנו ודעתנו לגמרי ונצית אותו באמת?!

ופעם בא אל מוהרא"ש נ"י איש אחד שלא היה עוסק כל-כף בעבודת השם ובתורה ובתפלה כראוי, רק היתה דרכו לסגף את עצמו בענייני אכילה וכיוצא בזה, ונדמה היה לו שבוה יש לו כבר איזו מעלה וחסירות, ופעם ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י: הרי את מי הנך חושב שאתה מסגף במעוט אכילתך, אתה חושב שהנך מסגף את היצר הרע, אבל באמת אין אתה מסגף אלא את היצר הטוב, כי אין אתה עושה רע אלא לעצמך במה שאינך אוכל, כי הלא כל עבודת האדם היא תורה ותפלה, ומי שלא עוסק בתורה ותפלה מה כבר יועילו לו כל מיני תעניות וסגופים, וסיים מוהרא"ש נ"י ואמר: תאמין לי, שהסגוף הגדול ביותר — שלא ידבר האדם הרבה ולא יפספט כל העולה על רוחו, רק יתגבר על יצרו לבלם

את פיו מלדבר עם בני-אדם, ויעסק כל היום בתורה ובתפלה, ואין יותר סגוף למעלה מזה.

ובפעם אחרת אמר מוהרא"ש נ"י, שמי שמצית את רבנו ז"ל, אזי מן השמים גם כן מסבבים עמו, שמדי פעם בפעם הוא טועם טעם של הסגופים האלו, כי גלגול שלג מקים על-ידי שהולך להפיץ את ספרי רבנו ז"ל בחרף בתוך הקור והשלג, ולפעמים נופל ומחליק על הקרח, ואזי נחשב לאדם כגלגול שלג, וספר מוהרא"ש נ"י, שכן קרה אצלו הרבה פעמים בשעה שהלך להפיץ ספרי רבנו ז"ל ולאסוף צדקה להדפסת ספרי רבנו ז"ל, שנפל והחליק על הקרח והשלג, והיה תמיד אומר: "רבנו של עולם, שיהיה נחשב לי זאת כמו גלגול שלג וכו'", והיה מתעורר הרבה להשם יתברך מזה בכל פעם; אשרי מי שזוכה לצית את רבנו ז"ל, כי אזי יזכה להגיע לתקונו ותכליתו הנצחי בזה ובכא לנצח.

ספרים

מוהרא"ש נ"י היה מתלוצץ מאד מאלו בני-האדם שהיו מסרבים לקחת ספר מספרי רבנו ז"ל בידם, וכל שכן שלא היו רוצים להסתפל בזה כלל, והיה מוהרא"ש נ"י אומר, שאין טפשות וכסילות יותר מזה, כי למה יפחד האדם להסתפל בתוך איזה ספר של דברי תורה, שנכתב על-ידי יהודי שומר תורה ומצוות יהיה מי שיהיה, אם רק בנוי על יסודות חזקים על-פי מאמרי חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים, זהר הקדוש וכתבי האריז"ל וכו'.

והיה מוהרא"ש נ"י רגיל להזכיר לענן זה את דברי רש"י הקדוש על הפסוק (במדבר י"ג): "וראיכם את הארץ מה היא ואת

העם היושב עליה החזק הוא הרפה וכו', הבמחננים אם במבצרים",
 ופרש רש"י ז"ל, סימן מסור להם אם בפרזים יושבים — חזקים הם,
 שטומכים על גבורתם, ואם בערים בצורות יושבים — חלשים הם;
 וכן הוא בענין למוד ספרים, אם האדם הוא פתוח ומוכן להסתכל
 בתוך ספר שבא תחת ידו, זהו סימן על גדל פחו וגבורתו, ואינו
 מפחד כלל, שהספרים האלו יקררו אותו מלהסתכל בשאר ספרי
 הצדיקים שהוא מסתופף בצלם, מה שאין כן אם האדם סוגר את
 עצמו בתוך מסגרת, ואינו רוצה להסתכל בספרים אחרים שאינם
 מחצרו, זהו סימן שהוא חלוש כח מאד, והוא מפחד שהם יטו את
 לבבו מהתקרבותו אל רבותיו, והוא סימן, שעדין לא זכה לטעם
 טעם אמתי של למוד דברי התורה הקדושה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהמציאות מראה, שכל אלו שאינם
 רוצים ללמד ספרים אחרים שאינם מרבותיהם ומנהיגי חצרותיהם,
 באמת לאמטה אינם לומדים בקביעות גם את הספרים של רבותיהם
 בעצמם, כי הסברה היתה נותנת, שכל אלו שבשיטה אינם רוצים
 ללמד ספרים אחרים, לכל הפחות בספרים שלהם יהיו בקיאים מאד
 ישר והפוך בכל מקום ממש, אבל המציאות אינה כן, שעל-פי-רוב
 האנשים האלו לומדים קצת פה ושם בדרך עראי בעלמא בספרי
 רבותיהם, כי בכל שבוע מתחילים כמה קטעים מפרשת השבוע,
 ואף פעם אינם גומרים אותם, ולבסוף אינם בקיאים בספרים כלל,
 מה שאין כן מי שלומד בסדר דרך למודו של רבנו ז"ל, ונכנסת בו
 התעוררות וחשק עצום לעבור בכל הספרים שבעולם, וכמו שצוה
 לנו רבנו ז"ל בפרוש, שרצונו שאנחנו נהיה בכל הספרים שבעולם
 (עין שיחות הר"ן, סימן כ"ח), אזי לבסוף הוא זוכה לעבור ולסיים את כל
 הספרים הקדושים שיש בעולם מכל הצדיקים וכל המנהיגים שהיו
 בעם ישראל, ובקי בכלם הרבה יותר מהמקורבים שלהם בעצמם.

וזאת ראינו אצל מוהרא"ש נ"י, שפמה פעמים באו אנשים
 מחצרות אחרים למכר ספריהם למוהרא"ש נ"י, ודרכו של מוהרא"ש

נ"י היתה לקנות את כלם, וגם הרבה פעמים לתן להם תמורתם ספרי רבנו ז"ל, וכן בספריה הגדולה שלו נמצאים כל מיני ספרים שבעולם, ובפרט ספרי חסידות מתלמידי הבעל-שם-טוב הקדוש ותלמידי תלמידיו נמצאים אצלו כמעט כלם והוא לומד בכלם, והיתה דרכו להראות להרבה אנשים שהיו באים אליו מחצרות אחרות, שאצלו נמצאים הספרים של כלם, וכלם חשובים ויקרים בעיניו, ולא יחשבו שנתעורר ללמד ספרי רבנו ז"ל לבד, ואינו מכיר מה שכתוב בספרים אחרים, כי ברוך השם, עבר על כלם, ויודע היטב מה שכתוב בהם, ואף-על-פי-כן ספרי רבנו ז"ל מאירים בצורה אחרת לגמרי, ומי שבקי היטב בספרי רבנו ז"ל יש לו הבנה אחרת בכל הספרים שבעולם, וכבר מוציא מהם למודים והתעוררות לעבודת השם יתברך לעבדא ולמעשה, מה שעל-פי-רב סתם בני-אדם אינם רואים את כל זה שם כלל; ולכן אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל, וזוכה להתמיד מאד בספרי רבנו ז"ל וכן בשאר הספרים שיש בעולם, כי אזי ירגיש טעם אחר בחיים, ויאירו לו כל דברי התורה הקדושה באור נערב ונפלא מאד; אשרי לו ואשרי חלקו.

ספר המדות

מוהרא"ש נ"י תמיד מעורר את כל אנשי שלומנו שיעסקו הרבה בספר המדות של רבנו ז"ל, כי הלא רבנו ז"ל אמר על הספר הזה: "דאס האט מ'ך געמאכט פאר א יוד" (זה עשה אותי ליהודי), ולכן כדאי ללמד הרבה בספר זה, עד שיהיה כל סעיף וסעיף שגור בפיו ממש, ואנשי שלומנו רגילים לומר שכל סעיף בספר המדות הוא פסק הלכה של רבנו ז"ל, ועל-פי כל הענינים המזכרים שם יכול האדם להיות איש צדיק וכשר באמת.

ופעם אמר מוהרא"ש נ"י, שצריכים לקחת כל סעיף וסעיף בספר המדות, ולרחץ אותו בדמעות, כדגמת אלו בני-אדם שמרביבים עדשות על העינים, שדרךם להוציא העדשות מן העינים בכל יום, ולרחץ אותם היטב עם חמר המיחד לכה, ואחר-כך מחזירים אותם לעינים, כמו-כן ראוי לעשות עם כל סעיף וסעיף של ספר המדות, שראוי להוריד דמעות לפני השם יתברך, שיזכה לקיים מה שכתוב שם, ואמר אז מוהרא"ש נ"י: "נו, שיעשה זאת אחד, ונראה אם לא יזכה למה שיזכה", (ובזה רמז לנו מוהרא"ש נ"י שפך היתה דרכו לעשות), וסיים אז ואמר: ואפלו מי שאינו יכול להוריד דמעות ממש, על כל פנים ירחץ אותם במים — זו תפלה, וישפך לבו לפניו יתברך במים, שיזכה לקיים כל הנאמר שם, (ובפעם אחרת אמר לנו מוהרא"ש נ"י, שהיתה דרכו לסיים את כל ספר המדות בכל שבוע, עד שהיה רגיל אצלו בעל-פה).

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכדאי לכל אחד לחזור בספר המדות בפרטיות על המדה הזאת שמתגברת עליו ביותר, עד שזה יהיה שגור בפיו בעל-פה ממש, וזה יועיל לו הרבה לתקן זאת המדה בשלמות, כגון: מי שמתגברת עליו תאוה אכילה, יחזור הרבה באות "אכילה", ומי שצריך חזיק באמונה יחזור הרבה באות "אמונה", או מי שנפל ונכשל בכעס, ילמד הרבה באות "כעס" וכו', וכן כלם, ובאופן זה יעשה אותו ספר המדות ליהודי ממש, ויזכה אותו לתקן כל מדותיו בשלמות, וכבר ידוע לנו איך שרבינו ז"ל רצה שנדפס אותו בפורמט קטן שיכנס לכיס, כדי שנוכל לשאת אותו עמנו בדרך להגות בו תמיד, ואשרי מי שזוכה לקיים זאת, ויהיה ספר המדות רגיל על לשונו, כי אזי יזכיר לעצמו בכל פעם מה שרבינו ז"ל אומר על מדה זו, ויהיה לו לעזר ולסיוע בכל דרכיו ועניניו.

סדר ליל פסח

פעם בליל התקדש חג הפסח דבר מוהרא"ש נ"י מעצם מעלת הלילה הקדוש הזה, ואיך שהאדם צריך לנהל את הסדר בנמוס ובדרך ארץ גדול, כי אז בשעת מעשה האדם עושה סדר לכל חזיו במשך השנה, וכפי שהאדם מתנהג בסדר, כן תלך לו כל השנה, ולכן בודאי כדאי לישב בסדר בשמחה ובדבקות גדולה, כי אזי תהיה לו שנה של שמחה וחיים אמתיים בדבקות הבורא ותברך שמו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהעקר שישמר האדם את עצמו מאד מאד מפעם וקפדות בשעת הסדר, כי מדת הפעם מכלה ומפסידה לו הכל, רחמנא לצלן, והפעל-דבר עושה כל מיני חכמות וערממיות להכשיל את האדם בפעם בסדר, כי כאן נשפך לו היין וכאן שברו הילדים את המצות, וכאן לקחו את ההגדה שלו וכו', ומדת הפעם מתחילה לכער בו, אבל כשאדם יודע שזה נסיון מן השמים, אזי ימחל ויותר על הכל, וימשיך את הסדר בשמחה ובדבקות גדולה, ולא יהיה אכפת לו כלל מכל הדברים האלו, ובדרך זו תהיה לו שנה של שמחה ודבקות, ויהיה נשמר ממדת הפעם לגמרי.

ואמר אז מוהרא"ש נ"י, שהסימנים של הסדר: קדש ורחץ וכו', יכולים לפרש את כלם על הקטב הנ"ל, שפעל ההגדה מזהיר אותנו שנשמר מאד ממדת הפעם והקפדות, ובדרך זו יהיו לנו חיים טובים כל השנה, כי "קדש ורחץ" מרמזים שעקר הקדשה תלוי ברחיצה מפעם ומקפדות, כי רחץ אותיות רצח, הינו הרציחה של פעם, ומדה זאת צריכים לרחץ לגמרי מן האדם, גם רח"ץ ראשי תבות צ'דיק ח'סד ר'חמים, הינו אם אתה רוצה להיות צדיק דהינו שומר הברית באמת, אז תמיד תאחו את מדת החסד והרחמים, ותגמל חסד עם כל הבריות, ותרחם עליהם, ותהיה נוהר מהפעם בתכלית הזהירות,

ויכבֵּר גְּלֵה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל, שְׁמַדַּת הַכַּעַס בְּאֵה מִפְּגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן (עֵין שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן רמ"ט), וְלִכְּן הַרוּצָה לִהְיוֹת צַדִּיק נוֹטֵר הַבְּרִית בְּאַמְתָּ, צָרִיךְ לְרַחֵץ וּלְנַקוֹת אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מִמַּדַּת הַכַּעַס וְהַקְּפָדוֹת.

"פְּרָפֶס" הֵינּוּ שְׁתֵּהִיָּה בְּכַחֲנִית ר"ף וס"ף, הֵינּוּ שְׁתֵּהִיָּה בְּכַחֲנִית מֵה שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (תַּעֲנִית כ'): לְעוֹלָם יֵהָא אָדָם רַף קְנָה, הֵינּוּ שְׁלֵא תִכְעַס וְתִתְעַצְבֵּן עַל שׁוֹם דְּבָר רַק תִּהְיֶה כְּאֶסְקוּפָה הַנִּדְרָסֶת בִּיּוֹדֵי כָל, הֵינּוּ כְּמוֹ מִפְּתֵן הַבֵּית (שְׁקוּרִין שְׁנוּעֵל), וְזֶהוּ פְּרָפֶס — נוֹטְרִיקוֹן ר"ף ס"ף.

"יַחֲץ" — זֶה גַם מְרַמֵּז עַל שְׁבִירַת הַכַּעַס וְהַקְּפָדוֹת, כִּי יַחֲץ אוֹתִיּוֹת חֲצָ"י, שְׁזוּהֵי בְּחִינַת מַחְלַקַּת וְרִדִּיפוֹת הַנִּמְשָׁכוֹת מִמַּדַּת הַכַּעַס, וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב הַתְּרַגּוֹם עַל הַפְּסוּק (בְּרֵאשִׁית מ"ח): "וְרַבּוֹ בְּעַלֵּי חֲצִים" — בְּעַלֵּי פְּלוּגָתָא, וְרַבְּנוּ ז"ל מְפָרֵשׁ עַל-פִּי זֶה מֵאָמַר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מְדַרְשׁ רַבָּה, קֹהֶלֶת פְּרָשָׁה א'): אֵין אָדָם מֵת וְחֲצֵי תַאֲנוֹתוֹ בְּיָדוֹ, הֵינּוּ מִי שְׁאוּחֵז תַּאֲנוֹתוֹ מִמַּחְלַקַּת וּמִכַּעַס, אֲזִי בּוֹדָאֵי כְּאֵלוֹ לֹא מֵת, וְכִמוֹ שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ: "אֲגוּרָה בְּאֶהְלֶךְ עוֹלָמִים", וְשְׁאֵלוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (יְרוּשְׁלָמֵי שְׁקָלִים, פָּרָק כ'): וְכִי עֲלֵתָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל דָּוִד שְׁיִהְיֶה חַי וְקַיִם לְעוֹלָמִים? אֵלֶּא עַל יָדֵי שְׁיִהְיֶה אוֹמְרִים דְּבַר הַלְכָה מִשְׁמוֹ, וְלֹא יִתְרַבּוּ עֲלָיו בְּעַלֵּי מַחְלַקַּת, אֲזִי נִחְשָׁב כְּאֵלוֹ חַי וְקַיִם לְעוֹלָם וְאֵינוֹ מֵת, וְזֶהוּ: אֵין אָדָם מֵת וְחֲצֵי תַאֲנוֹתוֹ בְּיָדוֹ, הֵינּוּ כְּשְׁאוּחֵז תַּאֲנוֹתוֹ מִמַּחְלַקַּת, כִּי אֲזִי נִחְשָׁב כְּאֵלוֹ חַי לְעוֹלָם וְעַד (עֵין לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קמ"ה), וְזֶה יַחֲץ אוֹתִיּוֹת חֲצָ"י, הֵינּוּ שְׁאֵם יַחֲצָה וַיִּשְׁפֹּר מִמֶּנּוּ מִדַּת הַחֲצֵי שְׁהִיא הַכַּעַס וְהַמַּחְלַקַּת, אֲזִי יִזְכֶּה לִירֵשׁ בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה וּבֵין הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁהֵם כְּמוֹ שְׁנֵי חֲצָיִם שֶׁל חֶלֶק אֶחָד, כִּי בּוֹדָאֵי זֶהוּ עֶקֶר הַשְּׁלֵמוֹת, שְׁיִקְשֹׁר הָאָדָם חַיֵּי עוֹלָם הַזֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, וַיִּדַע שְׁשִׁנְיָהֶם בְּיַחַד נִקְרָאִים עוֹלָם שְׁלֵם, וְזֶהוּ כְּפִי שְׁמִפֹּר אֶת כַּעַס בְּרַחֲמָנוֹת וְהוּא בְּשָׁלוֹם עִם כָּל בְּרִיָּה, כֵּן הוּא זוֹכֵה לִירֵשׁ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת בְּיַחַד.

"מגיד" — זהו כמו מן גיד, הינו מהיכן נמשכת מדת הפעם והחרון אף? זהו מגיד ברית קדש, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"ט), שגיד מרמז על ברית קדש, וכן אומר רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ') על הפסוק (דברים ט'): "ויגד לכם את בריתו", שאמירת ההגדה בליל פסח בקול רם היא מסגלת לתקון הברית, עין שם; כי מי שפוגם בברית, חס ושלום, אזי הוא תמיד בכעס ובקפדות (כמוכא בשיחות הר"ן, סימן רמ"ט), וכל עקר גלות מצרים היתה כדי לתקן פגם הברית של אדם הראשון, כמוכא בכתבי האר"ל, ומשה רבנו, עליו השלום, תמה למה הצרכו עם ישראל לירד לגלות עמקה וחשוכה כזו, אבל כשראה הדלטורין ובעלי המחלקת שהיו ביניהם, אזי אמר: אכן נודע הדבר, כי מן הפעם והקטטות שהיו ביניהם הבין שזה מורה על פגם הדעת, פגם הברית, רחמנא לצלן, ולכן בא אליהם להאיר בהם דעת האמת, דעת הקדשה, שירחצו ויטהרו עצמם מהפעם והקפדות הזו לגמרי, וכזה יזכו לתקן פגם הברית, וזהו "רחצה", הינו שעקר העצה לבטל הפעם והאכזריות היא על-ידי פחינת רחיצה וטבילה במקוה, כי אין דבר שמטהר את האדם כמו טבילת מקוה, והוא גם סגולה גדולה מאוד לבטל את הפעם מן האדם, וכמוכא בכתבי האר"ל (עין שער רוח הקדש, תקון י"ג), כי מקנ"ה בגימטריה פע"ס (עם הכולל), וגם הוא גימטריה השם קנ"א (שהוא אקי"ה במלוי ההי"ן כזה: אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה, שהוא מסגל לבטל הפעם מן האדם, ולכן הוא תקון נפלא מאוד לטבל במקוה ולכונן לשם קנ"א הנ"ל, וזה יטהר וירחץ את האדם ממתת הפעם לגמרי, ולכן "מגיד ורחצה" הולכים ביחד הינו תקון הברית וטבילת מקוה, כי שניהם מסירים את הפעם מהאדם לגמרי.

וזהו "מוציא מצה", הינו שתזופה למצא דעת גדולה וחיים נצחיים, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נ"ו), שמצוה מרמזת על התגלות דעת גדולה מאד, עין שם.

"מרור", אבל מה יעשה האדם אם בכל זאת מר ומרור לו מאד, ועדין לא זכה להתגלות דעת כזו? אזי עקר העצה הוא "כורף", הינו שיכרוף המרור בין חתיכות המצה, הינו שיידע ויאמין שמה שמרור לו עכשו, זה גם בהשגחתו ותברוף הפרטי פרטית, ויזכה למצא את השם ותברוף בין בטיבו בין בעקו, אשר זהו בעצמו שלמות הדעת, בשעה שהוא יודע שכל מאורעותיו הם לטובה, והוא מעין עולם הבא ממש (עין לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ד'), ועל זה מרמזת כריכת המרור בין חתיכות המצה שהוא הדעת, הינו שיכלל גם הצער והמרירות שלו בתוך הדעת, וידע ויאמין שהכל בא לו רק מהשם ותברוף לבד, וזה ימתיק מעליו כל הצער והיסורים, וירגיש טעם מעין חיי עולם הבא.

וזהו "שלחן ערוך" "צפון", הינו שיזכה להשפעות טובות בין בעולם הזה ובין בעולם הבא, כי כאן למטה יהיה לו שלחן ערוך מכל טוב, ולא יחסר לו שום דבר כלל, וגם לעולם הבא יזכה לרב טוב הגנוז והצפון, בחינת (תהלים ל"א): "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך".

ומהו עקר תענוג שעשועי עולם הבא? זהו "ברך הלל", הינו לברך ולהלל לשמו הגדול ותברוף, כי תודה והודאה זה עקר שעשועי עולם הבא (עין לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ב'), ומכל זה תזכה לבחינת "נרצה", אותיות "הרצן", הינו שתכלל לגמרי בהארת הרצון העליון, ולא תרצה שום דבר אחר כלל, רק להדבק בו ותברוף תמיד בדבקות אמתית ונצחית; אשרי מי שזוכה לנהל את הסדר בליל פסח עם כוונות ומחשבות כאלו, שהוא מוכן לשבור מעצמו כל מיני כעס וקפדות, ולזכות להכלל בו ותברוף לגמרי, כי אז ימשיך על עצמו שפע דקדושה לכל שאר השנה כלה.

עֲנוּה

מוהרא"ש נ"י אָמר, אֲשֶׁר אֵין לָךְ עוֹד מִדְּרָגָה גְדוֹלָה בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם כְּמִדְּרַגַת הָעֲנוּה וּבִטּוּל, שְׁאָדָם בָּא אֶל בִּטּוּל כְּזֶה, עַד שְׁאִינוּ מִחְשִׁיב אֶת עֲצָמוֹ לְשׁוּם דָּבָר, כִּי רַבְּנוּ ז"ל גָּלוּה לָנוּ (לקוטי־מוהר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נ"ב), שְׁאָדָם צָרִיף לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, וְלִלְכֵת אֶל מְקוֹם פְּנוּי שְׁאִין בְּנֵי־אָדָם הוֹלְכִים שָׁם אֶפְלוּ בַּיּוֹם, וְשָׁם יִבְקֶשׁ וַיִּתְפַּלֵּל לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ, שְׂיִזְכֶּה לְקַדֵּשׁ וּלְטַהַר אֶת עֲצָמוֹ, וּלְזַכֵּף אֶת מִדּוֹתָיו, עַד שְׂיִזְכֶּה לְמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְצָרִיכִים לְעִבּוֹד קָדָם עַל מִדָּה אַחַת, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד, עַד שְׂיִזְכֶּה לְשַׁבֵּר אֶת הַמִּדָּה הָרָעָה וּלְבּוֹא אֶל הַמִּדָּה הַטּוֹבָה, וְכֵן אַחֲר־כֵּן מִדָּה אַחֲרַת, עַד שְׂיַעֲבֹר כְּבָר עַל כָּל הַמִּדּוֹת, וַיִּזְכֶּה לְזַכֵּף אֶת עֲצָמוֹ מִמִּדּוֹת רָעוֹת וּיְבּוֹא לְמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְכִשְׁכֹּבֵר זָכָה לְבִטֹּל מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת, וַיֵּשׁ לוֹ מִדּוֹת טוֹבוֹת, אַז הוּא צָרִיף לְהִתְחִיל לְעִבּוֹד עַל הַגָּאוֹת וְהַיְשׁוּת שְׂיֵשׁ בוֹ, כִּי אֶפְלוּ שְׁאָדָם יִגַּע בְּתַפְלָה וְהִתְבּוֹדְדוֹת יָמִים וְשָׁנִים, וְזַכֵּף אֶת כָּל מִדּוֹתָיו, עַד שְׂזַכֶּה לְכָל מִינֵי מִדּוֹת טוֹבוֹת, עִם כָּל זֹאת עָלָיו לִידַע שְׂעֲדִין נִשְׁאָרָה אֶצְלוֹ הַגָּאוֹת וְהַיְשׁוּת עַד שְׁנַחֲשֵׁב בְּעֵינָיו לְאַיִזָּה דָּבָר, וְעַל־כֵּן צָרִיף לְהִתְיַגֵּעַ וּלְהִרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוֹת עַד שֶׁלֹּא יִשְׁאַר מִמֶּנּוּ כְּלוּם, שְׂיִהְיֶה בְּבַחֲיַנַת "מֵה" בְּאַמַּת, עַד שְׂיִזְכֶּה לְבּוֹא לְבִטּוּל אִמְתִּי שְׂיִכְלֹל נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי בוֹ יִתְבַּרְךָ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם כָּלָל, כְּאִלוֹ לֹא מְדַבְּרִים מִמֶּנּוּ, שְׂזֶה עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת, נִמְצָא שְׁאֶפְלוּ כְּשְׁאָדָם כְּבָר זַכֵּף אֶת עֲצָמוֹ מִכָּל הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת וְהַתְּאֻוֹת הָרָעוֹת, וְזָכָה כְּבָר לְמֵה שְׂזַכֶּה, עִם כָּל זֹאת עָלָיו לְעִבּוֹד עַל מִדַּת הַיְשׁוּת וְהַגָּאוֹת, כִּי אֶפְלוּ כְּשְׁכֹּבֵר זָכָה לְכָל הַמִּדּוֹת הַטּוֹבוֹת, עֲדִין יְכוּלָה לְהִדְבֵּק בוֹ אִיזוֹ יְשׁוּת וְגָאוֹת, וְצָרִיף לְעַקֵּר מִעֲצָמוֹ אֶת זֶה לְגַמְרֵי.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שְׂרַבְּנוּ ז"ל אָמַר (לקוטי־מוהר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ע"ב), אֲשֶׁר עֵקֶר הַגְּדֻלָּה שְׁהָאָדָם צָרִיף לְזַכּוֹת אֵלֶיהָ בְּזֶה הָעוֹלָם

היא שפלות, שִׁיְהִיָּה שְׁפֵל בְּעֵצְמוֹ לְגַמְרִי, וְיִכִּיר אֶת עֵצְמוֹ הַיֵּטֵב
 מִי הוּא, עַד שִׁיְהִיָּה כָּל-כָּף בְּטֵל וּמִבְטָל בְּעֵינֵי עֵצְמוֹ, עַד שֶׁתִּמְיֵד
 יִמָּצֵא אֶת עֵצְמוֹ בְּקֶבֶר, שְׁזֵה עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְשׁוֹם
 שְׁלֵמוֹת, כִּי אִם כְּשִׁזְזָה לְהַעֲשׂוֹת שָׂכָן לְעֶפֶר בְּחַיָּיו, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב
 (יְשַׁעְיָה כ"ו): "הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עֶפֶר", וְדַרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 (סוֹטָה ה): מִי שֶׁנִּעְשָׂה שָׂכָן לְעֶפֶר בְּחַיָּיו, הֵינּוּ מִי שֶׁמִּבְטָל אֶת עֵצְמוֹ
 לְגַמְרִי, וְתִמְיֵד חוֹשֵׁב אִיף שֶׁהוּא כָּבֵר שׁוֹכֵב בְּקֶבֶר וְנִעְשָׂה שָׂכָן לְעֶפֶר
 בְּחַיָּיו, אִזְ דִּיקָא "הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ", הוּא זֹכָה לְקוּם לְתַחִית הַמֵּתִים,
 שֶׁהוּא תַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא, כִּי רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם נִקְרָאִים מֵתִים, וְעַל-כֵּן
 אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהַשִּׁיג רוּחַנִיּוֹת אֱלֻקוֹת, כִּי תַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא אִי
 אֶפְשָׁר לָנוּ לְהַשִּׁיג עִכְשׁוֹ, מִחֲמַת שֶׁאֲנוּ עִכְשׁוֹ בְּגָבוּל, וְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ
 גָּבוּל וְצִמְצוּם, אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג תַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא הַרוּחָנִי, וּכְשֶׁאֲדָם
 מִבְטָל אֶת עֵצְמוֹ לְגַמְרִי עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְבַחֲנִיַת עֶפֶר בְּחַיָּיו, שֶׁהוּא נִעְשָׂה
 שָׂכָן לְעֶפֶר בְּחַיָּיו, וּמִרְגִישׁ אֶת עֵצְמוֹ שֶׁהוּא כָּבֵר קְבוּר בְּקֶבֶר, וְהוּא
 בְּטֵל וּמִבְטָל בְּעֵינֵי עֵצְמוֹ לְגַמְרִי, אִזְ נִתְקַים אֲצִלוֹ "הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ" —
 שְׁזוּכָה לְתַחִית הַמֵּתִים מֵה שֶׁהָיָה מִקֵּדָם בְּבַחֲנִיַת מֵת, רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם
 נִקְרָאִים מֵתִים, עִכְשׁוֹ כְּשֶׁבָא לְבִטּוּל וְשִׁפְלוּת כְּזוֹ, שֶׁנִּעְשָׂה שָׂכָן לְעֶפֶר
 בְּחַיָּיו, עַל-יְדֵי-זֶה נַחֲיִית אֲצִלוֹ נִקְדַּת הָעוֹלָם הַבָּא, וְזוּכָה לְהַשְׁתַּעֲשַׁע
 בְּחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בְּלִי גָבוּל, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא
 בְּטֵל אֶת עֵצְמוֹ לְגַמְרִי, עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְעִבּוֹר עַל כָּל הַגְּבוּלוֹת וְעַל
 כָּל הַצִּמְצוּמִים, וְרַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר שֵׁם, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְזֶה כִּי
 אִם עַל-יְדֵי שֶׁמִּתְקַרְבִּים אֶל הַצְּדִיק הָאֱמֵתִי, וְזֵהוּ סִימָן שֶׁאֲדָם מִקְרֵב
 אֶל צְדִיק אֱמֵתִי — כְּשֶׁבָאָה עָלָיו שִׁפְלוּת, עַד שֶׁנִּעְשָׂה בְּעֵינֵי עֵצְמוֹ
 כְּלֵא כְלוּם, וְהוּא שָׂכָן לְעֶפֶר בְּחַיָּיו, אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמִּתְקַרֵּב אֶל צְדִיק
 אֱמֵתִי כְּזֶה, שֶׁיְכוּל לְהַחֲדִיר בּוֹ אֱמֵתֵת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי כְּזֶה,
 עַד שֶׁתִּבְטָל יְשׁוּתוֹ לְגַמְרִי, וְיַעֲשֶׂה שָׂכָן לְעֶפֶר בְּחַיָּיו, וְאִז יִקִּים אֲצִלוֹ
 "הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עֶפֶר" — שֶׁיִּקְיָן בְּתַחִית הַמֵּתִים, מֵה שֶׁעַד
 עִכְשׁוֹ הָיָה בְּבַחֲנִיַת מֵת — רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים.

ודבר עמנו הרבה מוהרא"ש נ"י מענין זה, איך שהאדם צריך לחזור כל-כף הרבה בדברי רבנו ז"ל, עד שיחקקו בו דברי רבנו ז"ל בתוך עצמותיו, כי זה הסימן שאדם באמת מקרב אל רבנו ז"ל — כשנפלות עליו שפלות, והוא תמיד שכן לעפר בחייו, והוא תמיד חושב מיום מיתתו ויום קבורתו, עד שיש כאלו שפכר זכו לבוא לבטול כזה, שמרגישים את עצמם שהם כבר שוכבים בתוך הקבר, והם נעשו שכנים לעפר בחייהם ממש; אשרי מי שמגיע אל מדרגה כזו שהוא תמיד חושב שהוא כבר מנח בתוך הקבר, ושם מה יש לו להפסיד?!

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, שעקר השלמות שאדם צריך לזכות בזה העולם היא, שאפלו יושב בחדרו ועוסק בתורה ותפלה והתבודדות, שיחשב שבאמת הוא נמצא כבר בתוך הקבר, אף נתנו לו שם רשות ללמד... ונתנו לו שם רשות לעשות ארון ספרים שיהיה מסבב עם ספרים... הינו שהאדם אפלו שיושב בחדרו המסבב עם ספרים, יהיה כל-כף בטל ומבטל בעיני עצמו, עד שיהיה נדמה לו שבאמת הוא כבר מת ונפטר מזה העולם, ויושב בתוך קברו, ונתנו לו רשות להעמיד בתוך קברו ארון של ספרים וכסא ושלחן שישב שם וילמד...

(עמד וראה מדרגת הצדיקים הגדולים, והבנו מפיו הקדוש שהוא אויזו במדרגה זו, על-כפן שום דבר לא יכול כבר לשבר אותו).

והרבה פעמים דבר עמנו מוהרא"ש נ"י בענין גדלת הספר הקדוש והנורא "נעם אלימלך", איך שכל הספר הזה מדבר מגדלות הבורא יתברך שמו ומשפלות עצמו, ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מי שלומד הרבה בספר הקדוש והנורא "נעם אלימלך", תמשך עליו גדלות הבורא ושפלות עצמו, ורואים איך שהצדיק הקדוש הרבי, רבי אלימלך מליז'ענסק, זכותו יגן עלינו, מבזה את עצמו כל-כף, וידוע אשר אמר פעם על עצמו בזו הלשון: עביר אלימלך צריך

להברא גיהנום חדש, כי לא יספיק לו הגיהנום מכבר, חס ושלום, עמד וראה גדלתו במדת הענוה עד שהחזיק את עצמו לגרוע ביותר, שאמר שהגיהנום אינו מספיק לו, והוא צריך גיהנום חדש.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת היטה אצלו דחקות גדולה, ונסה הגבאי להסיתו, היות שהוא מפרנס את בנו הרב הקדוש רבי אליעזר, מדוע אינו משלחו שיתפרנס בפני עצמו, וכך לא תהיה לו כל-כך דחקות, ענה ואמר הרבי רבי אלימלך: הלא כל זכותי שתהיה לי מעט פרנסה היא רק בזכות זה שאני מפרנס את בני ובני ביתו, כי אחרת לא מגיע לי שום דבר... עמד וראה מה זו מדת הענוה.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת היה הרב הקדוש רבי שניאור זלמן מלאדי, זכותו יגן עלינו (בעל התניא והשלחן ערוך), אצל אחד מרבני המתנגדים, ושאל הרב המתנגד על ספר אחד שנמצא אצלו שנקרא בשם "נעם אלימלך", ושמע שמחברו מתלמידי המגיד ממעזריטש, והוא מנח אצלו תחת הספסל (רחמנא לישזכן), ובקש מהרב הקדוש "בעל התניא" לציר לו מהות המחבר, והשיב לי הרב הקדוש "בעל התניא" בזו הלשון, אציר לפניכם מהות המחבר, אם הייתם מניחים אותו בעצמו תחת הספסל היה שותק ולא אומר לכם דבר, כי הרב הקדוש בעל "נעם אלימלך" היה ענו ושפל ברוך מאד, ומאד נתפעל הרב המתנגד, והוציא את הספר מתחת הספסל ונשקו, והתחיל לעין בו, וסיים מוהרא"ש נ"י: עמדו וראו מה נקראת ענוה, שהיה כל-כך דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, כמו שרואים גדלתו מתוך ספרו, איך שמדבר תמיד ממדרגת הצדיקים, ולבסוף היה בעיני עצמו כלא כלום, והחשיב את עצמו שהוא הגרוע ביותר בעולם, וצריך לברא בשבילו גיהנום חדש... וכל זכותו בפרנסה היא רק שמפרנס את בנו ובני ביתו, וזוהי שלמות הענוה; אשרי מי שמגיע לענוה כזו, שהוא בטל ומבטל בעיני עצמו לגמרי, שאז ירגיש חיים אמתיים וחיים נצחיים.

עולם

מוהרא"ש נ"י אמר, שֶהעוֹלָם הַזֶּה מְלֵא הַסְתָּרוֹת וְכַסוּיִים הַמְכַסִּים וּמַעְלִימִים אֶת אֲמַתּוֹ מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל זֶה נִקְרָא עוֹלָם לְשׁוֹן הַעֲלָם, כִּי בְשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיחָה בְּרֵא הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הַעוֹלָם הַזֶּה בְּצוּרָה כְּזוֹ, שֶׁתְּהִיָּה נִעְלָמָת וְנִסְתָּרָת אֲמַתּוֹ מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָדָם יִצְטָרֵף לְחַפְשׁ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר זוּהִי עֲבוּדַת הַצְּדִיקִים הַקְּדוּשִׁים שְׂמוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם בְּכָל יוֹם לְחַפְשׁ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל מֵה שְׂזוֹכִים לְחַפְשׁ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְזוֹכִים לְמַצָּא אוֹתוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה יִתְהַפֵּף הַעוֹלָם הַזֶּה אֶל הַעוֹלָם הַבָּא, הַיְנוּ הַגְּשָׁמִיּוֹת אֶל הַרוּחָנִיּוֹת, כִּי מְכַנְּסִים אֶת הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא לְתוֹךְ זֶה הַעוֹלָם, כִּי נִתְאַנָּה הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁתְּהִיָּה לוֹ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים, וְזוֹ עֲבוּדַת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, לְחַפְשׁ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ הַעֲלָמָת הַעוֹלָם הַזֶּה, עַד שְׂיִזְכֶּה לְמַצָּא אוֹתוֹ.

וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, שְׂאָדָם צְרִיף לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד, וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל הַיְרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שְׁלוֹ וְשֶׁל הַדּוֹרוֹת, אֲדַרְבָּה אִם הוּא מְרַגֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ הַכִּי יְרוּד וְהַכִּי נִמְף, וְכֵן אִם הַדּוֹר הוּא מְגַשֵּׁם כָּל-כֶּף, בְּאֲשֶׁר רוֹאִים בְּחוּשׁ בְּדוֹר הַזֶּה, אֵיף שֶׁהַפְּרִיצוֹת וְהַתְּאַוּוֹת עוֹשׂוֹת פְּרִצוֹת בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהוֹרְסוֹת אֶת כָּל הַקְּדוּשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְהַעֲלָמָה וְהַהִסְתָּרָה כָּל-כֶּף גְּדוּלָה, עִם כָּל זֹאת צְרִיכִים לְדַעַת, כִּי דִיקָא שֶׁם כְּשֶׂאָדָם יִזְכֶּה לְחַפְשׁ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזוּ יִתְגַּלֶּה אֵלָיו אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, כִּי קָדָם בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ, שְׂאָז תְּהִיָּה הַתְּגַלּוֹת אֱלֹקוֹת פְּנִיִם אֶל פְּנִיִם, יִהְיֶה הַהִכָּרַח לְעֵבֵר עַל עַם יִשְׂרָאֵל נְסִיוֹנוֹת גְּדוּלִים, הַסְתָּרוֹת וְכַסוּיִים עֲצוּמִים, עַד שֶׁלֹּא יֵרְאוּ כָּלל וְכוּ', כִּי יִהְיֶה הַסְתָּר פְּנִיִם גְּדוּל מְאֹד, עִם כָּל זֹאת צְרִיכִים לְהַחְזִיק מִעֲמֵד, וְלִידַע

אשר דיקא מתוך החשך ענן וערפל הזה, אם מתחזקים יכולים למצא אור גדול ונורא מאד, כי זה לעמת זה עשה אלקים.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשמתבוננים בכלליות הבריאה, אזי רואים איך שהדורות תמיד הולכים ויורדים יותר למטה בתוך תקף התגברות התאוות והמדות הרעות, ומדור אחד לדור שני כבר לא יכולים לדמות אנשים אלו לאנשים אלו, כי כבר ירד הדור השני פלאים בכפל כפלים, והאדם צריך התחזקות גדולה ונוראה מאד, שלא יהיה נשטף בשטף מים רבים של ירידת הדורות, רק יזכה להשאר חזק ותקיף בעבודת השם יתברך, ולא תגיע אליו כל הטמאה והזנהמה היו המתגברת בחוץ.

וספר מוהרא"ש נ"י ספור נורא ונפלא בענין ירידת הדורות, שבימי הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, היתה אשה צדקת אחת, שהיתה רגילה להביא לבעל-שם-טוב הקדוש ותלמידיו הקדושים עופות ואנזים למאכלם, ופעם בדרך נסיעתה להביא להם אכל כדרך נסעה העגלה דרך איזה נהר, ונהפכה העגלה ונטבעה בתוך הנהר ומתה, וכששמע הבעל-שם-טוב הקדוש את השמועה הזו נבהל מאד, כי ידע שהיתה אשה כשרה מאד, שמסרה את נפשה להביא תמיד אכל בשביל התלמידים ולהחיות נפשם, ומחמת זה גזר ואמר, שהנהר יתיבש לגמרי, ולא ילכו בו מים לעולם, וכן היה, אבל השר של הנהר קטרג בשמים על הבעל-שם-טוב הקדוש, למה עשה דבר כזה, אבל הבעל-שם-טוב הקדוש עמד חזק בדעתו ואמר, שלא היה לשר של מים רשות להטביע את האשה הזו, ולא היה לשר של המים מענה בפני הבעל-שם-טוב הקדוש, רק הבטיח שינקם את נקמתו מזרע הבעל-שם-טוב, אם יזדמן להם לעבור במקום הזה שהיה פעם הנהר, והנה הבעל-שם-טוב הקדוש הניח צנאה לבניו ולכל יוצאי חלציו, שלא יעברו במקום הזה, ואחר הסתלקות הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, ארע פעם שבנו הרב הקדוש רבי הירש ז"ל, נסע בעגלה לדרך, והתעמק

מאד במחשבותיו הטהורות בתורה ובדבקות השם יתברך, ושכח לגמרי מצוואת אביו, שאסר עליו לעבר במקום הנ"ל, ופתאום ראה שהעגלה הגיעה למקום ההוא והיה כבר מאחר, ופתאום באמצע הדרך התחילו מים רבים לצאת בשטף גדול ונורא מאד, וכסו אותו ואת כל העגלה ובעל העגלה נטבע תכף-ומיד ומת, אבל רבי הירש ז"ל התחיל לשוט בכל כחו, ולא ראה שום מקום לצאת מן המים, אבל פתאום ראה מרחוק איזה נר מאיר, ושמע קול יוצא מהנר ואמר לו לבוא אחרי, והלך אחרי הנר עד שזכה לצאת בשלום.

בחלום הלילה נתגלה הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, אל בנו רבי הירש ואמר לו: תדע בני, שזה הנר שראית הייתי אני בעצמי, אבל אגיד לך את האמת, שאם הייתי יודע שהעולם נעשה כל-כף משחת ומקלקל מאז שנסתלקתי עד עכשו, הייתי אומר שיותר טוב שתטבע במים, ושלא אצטרך לירד בזה העולם להציל אותך, והייתי צריך לעבר שנית את הנקר דינור, כדי לזכך את עצמי מאורא דהאי עלמא.

והמשיך מוהרא"ש נ"י ואמר: אם הבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, אמר זאת בימיו, מה אנחנו נגיד בימינו אלה, שמתגברת הטמאה והזהמה יותר ממה שהיה בימי דור הפבול, והנסיונות מתגברים בחוץ מאד, וצריך האדם התחזקות עצומה מאד, לא להיות נשטף בזרם מים רבים; ואמר פעם צדיק אחד: בשלמא, אם היה הספר "ראשית חכמה" ברחוב וכל הזבל והזהמה היו מנחים בארון הספרים, אזי היה שיף איזה נסיון ובחירה, אבל כשכל הטמאה והזבל נמצאים בחוץ בריש גלי, והספר "ראשית חכמה" סגור ומסגור בתוף ארון הספרים, מה יעשה הבן שלא יחטא?!

ואמר מוהרא"ש נ"י, שצריך לחזק את עצמו מאד מאד בעתים הללו, כי מאחר שההצלמה וההסתרה כל-כף גדולות עד שנעלם

לגמרי אורו יתברך, עד שיש אנשים שמהפכים את האור לחשך והחשך לאור, ואין יודעים היכן הצידיק, עם כל זאת צריכים התחזקות עצומה מאד מאד, ולידע, שדיקא בעת הערפל והחשך והתרחמה השרויים בעולם, דיקא שם אם ימסר את נפשו, יזכה לגלות את אמתת מציאותו יתברך, כי באמת אין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ומי שזוכה לגלות את ההסתרה הזאת, על-ידי-זה זוכה להאיר על עצמו אורו של משיח, שבוא יבוא ולא יאחר; אשרי מי שמכניס בעצמו תמיד אמתת מציאותו יתברך, ואינו מסתכל על שום דבר בגשמיות העולם הזה, רק בכל דבר הוא מחפש ומבקש את רצונו יתברך, ואין לו רצון אחר מבלעדיו יתברך, וכל חיותו היא רק להשיג רוחניות אלקות, אז בודאי יזכה להגיע לכל המדרגות שבעולם, כי הבחירה חפשית, ואפלו מי שכבר חטא ועשה וקלקל מה שחטא ועשה וקלקל וכו', עם כל זאת אם יבחר בטוב, אזי באמת יזכה לגלות את כל ההעלמות וההסתרות מהעולם הזה, ויזכה למצא את הקדוש-ברוך-הוא בזה העולם.

עקשן

מוהרא"ש נ"י אומר: את העקשנות בזה העולם צריך לשני דברים: על מדת השמחה שיהיה תמיד שמח, כי טבע של האדם למשך את עצמו אל העצבות והמרירות מרב הצרות והיסורים וההרפתקאות שעוברים עליו, ועל-כן נמשכת עליו תמיד עצבות ומרירות, ואפלו שאינו רוצה, עם כל זאת מרב הצרות והיסורים, הבלבולים, הקטנות והעניות שעוברים עליו, ההכרח לו שימשך אל העצבות והמרירות, ועל-כן קשה וכבד מאד להיות בשמחה, ולכן צריך האדם להיות עקשן גדול על נקדת השמחה, שיהיה

איך שיהיה יהיה באיזה מצב שיהיה, ישתדל למסור את נפשו על שמחה, להיות שמח ולשמע כלי זמר, כי צריכים עקשנות גדולה על מדת השמחה, וכמו־כן צריכים להיות עקשן גדול על ענין התפלה וההתבודדות, לבוא בכל פעם אליו יתברך, ולבקש ולהתחנן על נפשו שיחוס וירחם עליו הקדוש־ברוך־הוא, ויוציאו מהפח נשבר שנפל לשם, ויהיה עקשן גדול על זה, כי על־פירכ כשאדם עוסק בתפלה והתבודדות, לבסוף הוא נתקרה, כי נדמה לו כאלו מדבר, חס ושלום, אל הקיר, ואין מי שישמע אותו, ועל־כן הוא צריך להיות עקשן גדול על ענין התפלה, ואפלו שרואה את עצמו במצדה ובמלכות שכבר לא יוכל לצאת משם, חס ושלום, עם כל זאת אסור להתיאש מן הרחמים, כמאמרם ז"ל (ברכות י'): לעולם אל ימנע אדם עצמו מן הרחמים, אפלו חרב חדה מנחת על צוארו, ואמר מוהרא"ש נ"י, כי הרב הקדוש רבי נחום מטשערנוביל, זכותו יגן עלינו, הקשה הא קא חזינן שכמה בני־אדם מבקשים רחמים ואין קול ואין עונה, חס ושלום, ותרץ הוא ז"ל, שבודאי מה שיצא מפי חכמי הגמרא הקדושה לא יחזר ריקם וכן הוא האמת, כי לכל אחד ואחד יורדת השפעה לעולם מכבודו יתברך למעלה מכל העולמות בחסד וברחמים גמורים, אשר שם אין דין כלל, ויורדת לכל אחד ואחד השפעה גדולה, רק כשמגיע להיכל הראשון אז מתעורר דין, רחמנא לצלן, לקטרג: הלא חייב האדם על זה ועל זה, ולמה לעשות לחיבים טובות, ואז צריך האדם לעורר רחמים עליו, עד שבזכות הרחמים יחוש השפעתו להלן לעולם השני, וכן בכל עולם אשר ההשפעה הולכת שם, יש כמה מקטרגים מאד, ולכן צריך רחמים גמורים להורידה, וכאשר הרחמים גוברים להורידה לעלמא הדין, ואז מתחילין מקטרגים מזה העולם, גם־כן אין שעור, לכן צריך גם־כן רחמים גמורים, ואם יתחכם האדם לעורר רחמים בלי שום הפסק, בודאי יבוא לבקשת מבקשו, רק מחמת שמבקש פעם ושתים ושלש ופוסק, ואזי נתעכבת השפעתו על העולם, וממתנת מתי יבקש עוד פעם, ואפשר שבפעם הזאת יבוא מבקשו, ומפני העדר הבקשה נעדר המבקש, רחמנא לצלן, ועל זה אמרה הגמרא:

לעולם אל ימנע עצמו מן הרחמים, הינו בלי הפסק, ועל-כן צריך להיות עקשן גדול בתפלה, ולא יניח את מקומו בשום פנים ואפן, כי בודאי סוף כל סוף אם יהיה עקשן ולא יניח את מקומו, יזכה להושע בישועה נוראה ונפלאה; אשרי מי שמתעקש להיות בשמחה, וכן מרבה להתפלל ולהתבודד עמו יתברך, שעל-ידי שני דברים אלו שגלה לנו רבנו ז"ל שהם היסוד בחיי האדם, יזכה לעבור את זה העולם בשלום.

ורגיל מוהרא"ש נ"י לומר, כי רבנו ז"ל אמר על זה העולם (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן מ"ח): ודע שהאדם צריך לעבור על גשר צר מאד, והכלל והעקר שלא להתפחד כלל, והנה בודאי על גשר יכולים לפל או מצד זה או מצד זה, אף כשיש לאדם גדר מזה וגדר מזה שהיא שמחה והתבודדות, אז אין לו מה לפחד מהגשר צר מאד, מאחר שיש לו שני גדרים משני הצדדים, ואזי אף פעם לא יפל; אשרי מי שמתבודד בכל יום עמו יתברך, והוא תמיד שמח, שאז בודאי אין לו מה לירא ולפחד לעבור בזה העולם, ובודאי יגיע בשלום אל מקומו.

עינים

מוהרא"ש נ"י אמר: עקר האדם הוא העינים והלב, והם קשורים זה בזה, ולכן צריכים לשמור עליהם מאד מאד, כי הפל לטוב או לרע תלוי בעינים ובלב, כי העין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרים, ואם אינו רואה אינו חומד, וממילא נצול מכל מיני רע; אשרי לו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שרוצה לזכות לגלוי השגחתו יתברך, גלוי אלקותו יתברך, ורוצה לזכות לטהר ולנקות את עצמו, ושתהייה לו מדות טובות, צריך לשמר על עיניו שלא יסתכל איפה שלא צריך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רבנו ו"ל אומר (לקוטי מוהר"ן חלק א', סימן נ"ד), אשר מי שזוכה תמיד להסתכל תמיד על עלמא דאתי הינו על רוחניות אלקותו יתברך, על-ידי-זה זוכה לטוב עין, ועל-ידי-זה ממילא יזכה תמיד להסתכל בעלמא דאתי, מה שאין כן מי שיש לו רע עין, יש לו, רחמנא לצלן, מיתת הלב, שלבו מת לגמרי, ואינו מרגיש שום רוחניות כלל, רק תמיד מקנא בשני וכו', כי העקר הוא לא להסתכל על השני, ורבנו ו"ל אומר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ה), אשר ככל שהאדם סותם עיניו יותר ויותר מחיזו דהאי עלמא, זוכה לעלות יותר ויותר, כי עקר ההצלחה תלוי כפי שהאדם שומר את עיניו לא להסתכל היכן שלא צריך, ולא להסתכל על אחרים כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שמתגברת עליו התאוה הזאת של הסתכליות רעות, שתמיד מכרח להסתכל, הן על נשים, רחמנא לצלן, והן על חברו תמיד מה הוא עושה, ומה יש לו וכו', ומקנא בו וכו', על-ידי-זה מחו מבלבל מאד מאד, ואין לו ישוב הדעת כלל, מה שאין כן מי שזוכה לסתם עיניו מחיזו דהאי עלמא, על-ידי-זה זוכה לישוב הדעת ולראות גלוי אלקותו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם זוכה לסתם את עיניו מכל הבלי העולם הזה ותאוותיו ולכלוכיו, אזי זוכה להכלל לגמרי בו יתברך, שהוא בחינת יחוד שמו יתברך "שמע ישראל וברוך שם" (עין לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ל"ו), וחלילה וחס, אם העינים שלו פתוחות, ומסתכל תמיד היכן שאינו צריך, רחמנא לצלן, נופל לתוף לכלוף עמק עמק.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁעַנְיָן זֶה הוּא בְּכָל־לַיּוֹת וּבְכַרְטוּיּוֹת וּבְכַרְטוּי פְּרֻטְיוֹת, בְּכָל־לַיּוֹת הוּא עֲנִיָּן תַּאֲוֹת נְאוּף, הֵינּוּ שְׁמֻסְתַּפֵּל תְּמִיד הֵיכֵן שְׁאָסוּר, וּבְכַרְט בְּקִיץ שְׁהֶרְחֹבוֹת מְלֵאִים שַׁחַץ וְזִהְמָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְלַכְלַף רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, וְאִם שׁוֹמֵר אֶת עֲצָמוֹ וּמִתְגַּבֵּר עַל יְצָרוֹ וּמְחַזֵּק מְעַמָּד, זֹכֶה לְגִלּוּי אֱלֻקוֹת נוֹרָא וְנִפְלְא מְאֹד, וּבְכַרְטוּיּוֹת כְּשֻׁמְסְתַּפֵּל תְּמִיד עַל חֲבֵרוֹ בְּרַע וּמְקַנָּא בּוֹ מְדוּעַ יֵשׁ לְשָׁנֵי וְלוֹ אֵין וְכוּ', אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה נּוֹפֵל לְכָל מִינֵי רַעוֹת, וּכְשׁוֹזֹכָה לְסִתָּם עֵינָיו, נִצּוֹל מִכָּל הַנֶּ"ל, וּבְכַרְטוּי פְּרֻטְיוֹת כְּשֻׁמְסְתַּפֵּל תְּמִיד עַל עֲצָמוֹ בְּרַע, וְחוֹשֵׁב לְעֲצָמוֹ, מְדוּעַ אֲנִי כֵּן, וּמְדוּעַ אֲנִי כֵּזֶה, וְעַדִּין אֵינִי זֹכֶה לְשׁוֹם דְּבָר וְכוּ', עַל־יְדֵי־זֶה נּוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ מְאֹד מְאֹד, וּמִגִּיעַ לְכָל הָרַע שֶׁבְּעוֹלָם.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: אָדָם צָרִיף לְזִכּוֹת לְסִתָּם אֶת עֵינָיו לְגַמְרֵי, וְלֹא לְהִסְתַּפֵּל לֹא עַל נְשִׁים, חֵס וְשְׁלוֹם, וְלֹא עַל חֲבֵרוֹ וְלֹא עַל עֲצָמוֹ כָּלֵל, רַק לְהִסְתַּפֵּל תְּמִיד עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, שְׁלֹא יַעֲנִין אוֹתוֹ שׁוֹם דְּבָר רַק הוּא יִתְבַּרֵּךְ לְבַד, וְיַדַּע שֶׁהוּא אֵינּוּ צָרִיף וְאֵינּוּ רוֹצֶה שׁוֹם דְּבָר, רַק אוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, בְּחִינַת: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּכְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלְכוּתוֹ", שְׁאֵינּוּ צָרִיף רַק אוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה תְּמִיד לְהַחֲזִיק מְעַמָּד וְאֵף פַּעַם לֹא יִפֹּל, מֵאַחַר שְׁאֵינּוּ צָרִיף שׁוֹם דְּבָר, וְאֵינּוּ מְחַפֵּשׁ שׁוֹם דְּבָר, לֹא מְדַרְגּוֹת וְלֹא הַשְּׁגוֹת וְלֹא שׁוֹם דְּבָר אַחַר, רַק אוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ לְבַד, וְעַקֵּר הַמְדַרְגָּה שֶׁהוּא רוֹצֶה הִיא רַק לְגִלּוּי אֱלֻקוֹת, שְׁאֵז מִמִּילָא יַעֲזוֹר לוֹ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְהַגִּיעַ לְכָל מִינֵי מְדַרְגּוֹת, וְכֵן אֵינּוּ מְסֻתַּפֵּל עַל חֲבֵרוֹ, כִּי רוֹצֶה רַק אוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְלֹא אֲכַפֵּת לוֹ מֵהַ חֲבֵרוֹ עוֹשֶׂה כָּלֵל, וּמַצִּדּוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ יַעֲמַד עַל הָרָאשׁ... אוֹתוֹ זֶה אֵינּוּ מְבַלְבֵּל כָּלֵל, כִּי הוּא אֵינּוּ צָרִיף כְּלוּם רַק אוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְכֵן אֵינּוּ מְסֻתַּפֵּל עַל נְשִׁים, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, וְאֵינּוּ בָּא לְשׁוֹם רַע, מֵאַחַר שֶׁצָּרִיף רַק אוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ; אֲשֶׁרֵי לוֹ!

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: רַבְּנּוּ י"ל אוֹמֵר (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ל"ו), אֲשֶׁר עַל־יְדֵי אֲמִירַת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּכְרוּךְ שֵׁם" עַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹל

מפגם הברית, וזה הטעם שמכסים העינים בשעת קריאת הפסוקים הנ"ל, כי זה עקר הענין שאדם ישמר על עיניו וממילא לא יכשל וכו', עין שם; הינו שזוכה להנצל מתאוות נאוף, על-ידי שסותם את עיניו ואינו מסתכל, וכן נצול מפל שאר מיני מדות ותאוות רעות, כי הכל תלוי בעינים, וכמו שכתוב אצל האשה בחטא עץ הדעת: "ותרא אותו כי טוב הוא", הינו שעל-ידי הראיה דיקא נפלה בחטא, ולכן אם האדם זוכה לקדש את עיניו, על-ידי-זה יזכה להנצל מפל התאוות והמדות הרעות, כי העקר תלוי רק בעינים של האדם, ואם זוכה לשמר על עיניו יזכה לכל טוב אמתי ונצחי אשרי לו.

עליות

מוהרא"ש נ"י אמר: צריך לדעת מה נקראת עליה ומה נקראת ירידה, בודאי כל אחד משתוקק לעלות בכל פעם עליות יותר גדולות, ורוצה להגיע אל מדרגות גבוהות, ולהיות כאחד הצדיקים הגדולים, ולא הולך לו, והוא נופל בכל פעם לנוקבא דתהומא רבא, וכל מה שהוא חותר להתעלות בעליה יותר גדולה, הוא נופל בירידה יותר גדולה, כל זה בא מחמת שאינו יודע מה זה עליה ומה זה ירידה, אין האדם צריך להשתוקק לשום דבר רק להקדוש-ברוך-הוא בעצמו, כי אם אין האדם רוצה שום דבר רק את הקדוש-ברוך-הוא, אינו רוצה להשיג שום השגות, ואינו רוצה לעלות לשום עליות, רק להשיג את הקדוש-ברוך-הוא, אז דיקא יצליח ברכו, מה שאין בן כשירצה לעלות לאילו מדרגות ועליות, על-ידי-זה יפל באין סומך, ולכן צריך להרגיל את עצמו לא לרצות שום רצון אחר מבלעדו רצונו ותברך, ולהשתדל להכליל רק בו ותברך, ואפלו שעובר מה שעובר — ירידות ונפילות והשליכות, ונתלכלך בכל פעם בחטאים ובעוונות, יהיה חזק ואמיץ מאד בחייו, ואל יניח את מקצת מקומו

איפה שעומד, רק ישתוקק אחריו יתברך, ואז דיקא יזכה להגיע אל מדרגות נוראות ונפלאות בעבודת השם יתברך.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהחווה מלובלין, זכותו יגן עלינו, הנה לו תלמיד אחד, ופעם השתוקק להיות אצל רבו לחג הפסח, ונסע אל רבו, ובאמצע הדרך נתקלקלה העגלה והכרחו לחכות עד שיתקנו את העגלה, ובין כך ירד היום וישן עד למחרת אחר הצהריים, ועדין הנה רחוק מאד מעירת רבו, והתחיל להצטער מאד מאד איך ישאר בחג הפסח באיזה כפר נדח, ויצרף להתארח אצל איזה כפרי, ושם לערוף עמו הסדר, ומי יודע מה עם המצות וכו', והנה לו צער גדול מאד, ובכה מרוב צער שלא יוכל להיות בסדר של רבו הקדוש, והתפלל ערבית של חג הפסח בשכרון לב גדול מאד ובכיות עצומות, ובכה מאד מאד על רע מזלו, ואיך שנפל לעמקא דתהומא רבא, ומכרח עכשו לחגג את החג בין אנשים כפריים, אנשים פשוטים, אחר התפלה ארחו איזה כפרי לסדר, ולא היתה לו בררה ונכנס אליו, אף בכה כל הזמן, והיתה לו חלישות הדעת גדולה מאד, וכשהכפרי שר את ההגדה עם טעיות רבות... הוא בכה יותר — איך נפלתי ונשלכתי במקום כזה, שאפלו את העברי אינו יכול לבטא, והכפרי הזה היה איש תמים מאד, וחסב שהאורח שלו בוכה על כל פסקה של ההגדה, מאחר שראה שהוא איש כשר מאד שהתפלל ערבית בבכיות עצומות, מסתמא גם עכשו הוא מבין סודות גדולים בתוך ההגדה, ועל-פן בכל פסקה שהוא אומר האורח שלו בוכה מאד, ונתעורר הכפרי ואמר את הפסקאות של ההגדה בקול יותר ובשירים אבל בטעיות רבות... כי לא היה יכול לבטא את המלים היטב, והתלמיד של החווה בכה בכיות עצומות, שנפל למקום כזה וכל הסדר שלו היה בשכרון לב גדול מאד, ובכה היכן הוא בעולם, כשגמרו את הסדר, מרב מרירות נפל בשנה עמקה וישן, וקדם אור היום קם ונתעורר בתשובה: מה עשיתי שבכיתי הרבה מאד אתמול, בודאי הכל בהשגחה פרטית, כי שמעתי מרבי כי לפעמים משליכים את אחד במקום נמך מאד לראות היכן יפנה

אז, ואם יזכה להתחזק אפלו בתקוה ירידתו ונפילתו והשלכותיו, והתחיל להתחרט — למה הייתה לו אתמול בלילה חלישות הדעת כל-כף, ולמה בכה כל-כף, הלא הכל היה בהשגחה פרטית, ונספם אצלו שהלילה השני בסדר השני יהיה בשמחה ובהרחבת הדעת, כי הלא הכל בהשגחה פרטית, פי בודאי רצה הקדוש-ברוך-הוא שיהיה שם בכפר הזה, ובודאי צריך משהו לתקן שם, והיה כל היום בגדלות המחין, עד שנכנסה בו ישות, שהוא השיג את דרכו יתברך, ונמצא במצב של עליה, ואת הסדר השני ערך עם הכפרי בשמחה עצומה, והכפרי שר את פסקאות ההגדה בטעיות רבות...

והוא שמח מאד ביחד עם הכפרי, והייתה לו גדלות המחין שזכה להגיע למדרגת עליה, כשנגמר החג, נסע אל רבו הקדוש, ויהי כשהגיע לבית רבו, הקדימו רבו וקבלו בסכר פנים יפות, ושאל אותו: היכן היית בלילה הראשון של הסדר, הלא כל העולמות האירו ממך? ענה ואמר התלמיד לחוזה הקדוש: רבי, כמדמני שזה היה בלילה שני, שאז זכיתי להארה גדולה, והרגשתי עליה גדולה, ענה ואמר לו רבו הקדוש: לא, לא, בלילה השני היה חשך גדול בכל העולמות ממך, אך בלילה הראשון האירו אורות נשגבים בכל העולמות מהסדר שלך, הגד לי מה היה עמך, כן שאלו רבו הקדוש, ונתבלבל התלמיד מאד, ולא הבין פשר הדבר, כי ידע האמת אשר בלילה הראשון היה מר לו מאד, והרגיש את עצמו הכי נמוך והכי ירוד והכי משלך, וכאן אומר לו רבו הקדוש, שהוא האיר את כל העולמות, ודיקא בלילה שני שאז הרגיש כל מיני ערבות ונעימות וידידות חיות אלקותו יתברך, אז דיקא אמר לו רבו שהיה חשך, ענה ואמר לו רבו הקדוש: תדע, כי למעלה בשמים מאד מתפארים עם אדם שיש לו לב נשבר, ובפרט כשנדמה לו כאלו אבד מנוס ותקוה וכאלו לעולם כבר לא ישע, אז דיקא אדם כזה שהוא שבור בעצמו כחרס הנשבר לאלפי אלפים ורבבות רסיסים, הוא מאיר אורות נוראים, אורות צחצחות לגמרי, לא-כן כשהאדם חושב שהוא כבר זכה לאיזו עליה ולאיזו דרגה, צריך שיידע שהוא נמצא בטעות

גְּדוּלָה וּבִדְמִיּוֹן גְּדוּל, וְצָרִיף לְרַחֲמִים רַבִּים, שְׁלֵא יֵאבֵד אֶת שְׁנֵי
הַעוֹלָמוֹת.

וְסִיִּים מוֹהֲרָא"ש נ"י: זֶה מֵה שְׁדַּבְּרָנוּ, כִּי אָדָם צָרִיף תָּמִיד לִידַע
שְׁאִינוּ יוֹדַע כָּלֵל, וְכֹל מֵה שְׁעוּלָה בְּעֵלְיָה יוֹתֵר גְּדוּלָה, הַסִּימָן לִידַע
אִם הוּא מַחְזִיק בְּעֵלְיָה — כְּשִׁמְרָגִישׁ אֶת עֲצָמוֹ שֶׁהוּא הֵכִי אִמְלָל
וְהֵכִי רַחוּק, וְיִושֵׁב בְּשִׁבְרוֹן לֵב, וְלִבּוֹ שָׁבוּר כְּחֶרֶס הַנְּשֻׁבֵר.

וְסִפֵּר לָנוּ מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֵיף שְׁרַבְנוּ ז"ל, אֵף שֶׁגָּלָה לָנוּ תוֹרוֹת
נוֹרְאוֹת, תוֹרוֹת נִפְלְאוֹת, הַשְּׂגוֹת עֲלִיוֹנוֹת עַד מְאֹד, שֶׁהַלְבִּישׁ גִּנְזֵיָא
דְּמַלְכָא שְׁגָם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים כְּמוֹנוּ יִזְכוּ, עִם כָּל זֹאת אַחֲר־כֵּן
כְּשֶׁהִלְכוּ בְּנֵי-אָדָם מִמֶּנּוּ, הָיָה זוֹרֵק אֶת עֲצָמוֹ עַל הַרְצָפָה בְּפִשׁוּט
יָדַיִם וְרַגְלָיִם, וְהָיָה בּוֹכָה וּמְבַכָּה שְׁמַיִם וְאָרֶץ שְׁלֵבֵל יֵאבֵד אֶת
עוֹלָמוֹ...

וְדָבָר זֶה עָשָׂה בְּקִבְעוֹת, שְׁכָכֵל פַּעַם אַחֵר שֶׁגָּלָה סוּדוֹת נוֹרְאִים,
סוּדוֹת נִפְלְאִים, הָיָה שְׁרוּי בְּצַעַר וּבִיסוּרִים גְּדוּלִים, וְהָיָה לוֹ לֵב
נִשְׁבֵּר גְּדוּל מְאֹד, וּפַעַם שָׁמַע אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוּמְנוּ אֶרְבָּנוּ ז"ל
אַחֵר שֶׁגָּלָה רַבְנוּ ז"ל תוֹרָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, שֶׁעוֹמֵד עִם פָּנָיו
אֶל הַקִּיר וּבוֹכָה עַל פְּסוּק (תְּהִלִּים קי"ט): "תַּעֲיִתִי כְּשֶׁה אֹבֵד בְּקֶשׁ
עֲבָדְךָ", וְהָאֲרִיף עַל פְּסוּק זֶה מְאֹד, וּבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׁלֵבֵל יֵאבֵד
עוֹלָמוֹ לְנֶצַח.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה הוּא אֶצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל,
שְׁכָכֵל פַּעַם נִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא כְּבָר זָכָה לְאִיזוֹ עֲלֵיָה, וְאִזּוֹ הוּא בְּגִדְלוֹת
הַמַּחֲזִין וּבִישׁוֹת, מִי יוֹדַע אִם אִינוּ מְטַעָה אֶת עֲצָמוֹ כָּלֵל, כִּי רַבִּים
חָלְלִים הִפִּילוּ אֵלּוֹ הַדְּמִיוֹנוֹת וְהַהֲבָלִים, שְׁאָדָם חוֹשֵׁב שֶׁהוּא כְּבָר
זָכָה לְאִיזוֹ מְדֻרְגָה, וְהוּא כְּבָר נִמְצָא בְּאֵילּוֹ עוֹלָמוֹת, וּבְקֶאֱמַת הַכֹּל
טְעוֹת גְּדוּלָה, כִּי הָאָדָם עֲלוּל לְאֵבֵד אֶת עוֹלָמוֹ כְּרַגַע אִם יַחְזִיק אֶת
עֲצָמוֹ לְמִשְׁהוֹ, לֹא-כֵן כְּשִׁאָדָם מְרַגֵּישׁ שֶׁהוּא הֵכִי נִמְךָ וְהֵכִי שָׁבוּר

והכי רחוק ונהכי מלכלף, דיקא אז כשנדמה לו שאבד מנוס ותקנה ממנו, דיקא אז יאירו עליו אורות נוראים, אורות צחצחות, אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל, וזוכה לידע שאין יודעים כלל מה נקרא עליות ומה נקרא ירידות, והאדם צריך תמיד לחזר בתשובה אמתית אליו יתברך, ואז אף פעם לא יתרחק.

פְּרִנְסָה

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר פרנסה היא תלויה רק בידי הקדוש-ברוך-הוא, ועל-כן מי שרוצה לזכות לפרנסה טובה, עליו לבקש תמיד רק ממנו יתברך, כי זה עקר העצה, לבקש ממנו יתברך בכל יום בעקשנות גדולה, ויקבע לעצמו שעה מיחדת להתפלל: "רבוננו של עולם, תעזרני שתהיה לי פרנסה בנקל ופרנסה בכבוד, ופרנסה בלי צער ובזיונות" וכי' וכי', וירבה בתפלה זו מדי יום ביומו שעה אחת, ואם יתמיד בזה ארבעים יום, יראה שנוי לטובה, ותבוא לו פרנסה מצלחת מאד, אך צריך לדעת כי יהיה לו נסיון, כי אחר חמשה או עשרה או עשרים יום, יבוא הבעל-דבר וישפך אותו לגמרי, ויאמר לו: מה לך להמשיך להתפלל, עזב את הכל, וזה אשר גורם לו חסרון הפרנסה, אבל אם האדם יהיה חזק, ויתפלל בכל יום מדי יום ביומו בקביעות עצומה שעה אחת בעבור פרנסה, אזי יראה נסים נגלים שיעשה עמו הקדוש-ברוך-הוא, וזה ברור בדיוק ומנסה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר אפלו מי שיש לו כבר משרה בפרנסה, ומאד דחוק לו שם, אסור לו לזרק את הפרנסה, אלא צריך לבקש ממנו יתברך שיירחיב לו בפרנסה, ושהפרנסה תזרק אותו, ולא שהוא יזרק את הפרנסה, כמו שאמר פעם מוהרנ"ת ז"ל לאחד שרצה לעזוב את החנות, ענה ואמר לו מוהרנ"ת ז"ל בזו הלשון:

ראה שהחנות תזרק אותך ולא שאתה תזרק את החנות, "א פרנסה ווארפט מען נישט אַוועק, נאר די פרנסה זאל דיך אַוועק וואַרפֿן", ואז תדע שאתה צריך לישב וללמד, כי איש זה היה חפץ מאד לישב על התורה ועל העבודה, אך היתה לו חנות גדולה, והיה מקשר אליה ורצה להפטר ממנה, ולכן בא לשאל את מוהרנ"ת ז"ל מה עושים, וענה ואמר לו מוהרנ"ת ז"ל כנ"ל, שפרנסה לא זורקים, אלא פרנסה צריכה לזרק אותך, וכך תדע שזה מהשמים, וספר מוהרא"ש נ"י כי כן היה אצל הרב הקדוש רבי שלום דובער מליובאוויטש שבא אליו איזה חסיד, שהיה לו יער עם אלפי עצים, וזו היתה פרנסתו שמכר את העצים, ובעת מלחמת העולם הראשונה עם חיל ממשלת האשכנזים, ימח שמם, היה בסכנה גדולה, ובא ושאל את עצת הרב הקדוש הרש"ב אם למכור את עצי היער, ענה ואמר לו בזו הלשון: קבלה בידינו מהמגיד הקדוש ממעוריטש, זכותו יגן עלינו, אם יש לאדם כלי אל ישבר בעצמו את הכלי, ורק אם מן השמים משברים את הכלי, אז אין עצה ואין חכמה ואין תבונה נגד השם, וסיים מוהרא"ש נ"י: בן הדבר בכל עניני פרנסה צריכים למסור את עצמו לגמרי לאין סוף ברוף הוא, ואיך שהוא יתברך יתנהג עמו, כך יתרוצה, ואם הוא צריך לפרנסה יותר טובה, אזי יבקש ממנו יתברך ברחמים ובתחנונים, שיחוס וירחם עליו, ויספר לפניו יתברך את כל מה שעובר עליו ברוחניות ובגשמיות, ואיך שצריך פרנסה, ויספר בפירטי פירטיות את כל לבבו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי כל אלו מאנשי שלומנו, שהרגילו את עצמם לדבר בכל יום אליו יתברך, ובטחו רק בו יתברך, וספרו לו יתברך את כל לבבם, הם זכו לפרנסה יוצאת מהכלל, והקדוש ברוך הוא סבב להם כל מיני סבות לטובה, שפבר באה להם פרנסה בנקל; אשרי מי שמוסר את עצמו לגמרי אליו יתברך, והוא רגיל לבוא להתפלל אליו יתברך בכל יום על פרנסה, שאז יצליח דרכו כל ימי חייו.

פדיון הבן

מוהרא"ש נ"י אמר, כי מקבל בפי העולם, שמי שמשתתף בסעדת פדיון הבן, הוא כמו שהתענה פ"ד תעניות, והוא תקון לחטא הוצאת זרע לבטלה, (ואף שלא נמצא לפתגם זה מקור, אף זה שגור בפי העולם), וצריכים טעם לזה מה שיכות יש לפדיון הבן לתקון הברית? אף יש לומר כי מובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קמ"א), כשאדם שב בתשובה אמתית, ומצטער באמת על גדל פשעיו וחסריו, ומתחרט בחרטה אמתית, אזי מגדל החרטה ירגישו גם כל הלכות של כל הטפות שנמשכו ממנו, ולכל מקום שנמשכו, ירגישו שם במקום שהם את גדל החרטה שיש לו, הן אותן שנמשכו ממנו ונתנהה מהן בניו ממין בני-אדם, והן אותן שנמשכו ממנו למקום אחר, חס ושלום, וזה (דברים ל'): "ומל' ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך", הינו כשימל השם את לבבו, ימול גם לבב זרעו, ולהיכן שנמשך הזרע הן למין בני אדם, אזי מחיבים בניו שירגישו גם בן הרהורי תשובה על-ידי שנמל לבב אביהם, וכן אם נמשך למקום אחר, חס ושלום, אזי ימולו שם הלכות, וירגישו באיזה מעמד ומצב הם נמצאים, ועל-ידי-זה שהוא מתחרט הם יוצאים ממקום שהם נמצאים, נמצא כשהאב מתחרט באמת על מעשיו ועושה תשובה באמת על כל עוונותיו, ושובר את לבבו באמת לפניו יתברך, על-ידי-זה גורם שגם נפשות בניו נשבר לבם בקרבם, וגם הם יתעוררו בתשובה, והנה חכמינו הקדושים אמרו (פסיקתא דרב כהנא) אתם מכרתם בכורה של רחל בעשרים כסף שהם חמשה סלעים, לפיכך יהיה כל אחד ואחד מכם פודה בנו הבכור בחמשה סלעים, וצריך להבין מה הקשר למכירת יוסף אל פדיון הבכור? אלא רבנו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב'): יוסף ששמר את הברית נטל את הבכורה, נמצא שיוסף הוא ענין של תקון הברית, תקון המחין, ועל-כן זכה לבכורה, שהיא המדרגה העליונה שאדם דבוק בו יתברך, פי בכורה מרמזת על השגחה נוראה ונפלאה

ממנו יתברך, כמאמרם, זכרונם לברכה (בבא מציעא ס"א): אמר הקדוש-ברוך-הוא, אני שהבחנתי במצרים בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור וכו', עין שם; נמצא שבכור הוא בחינת השגחה, שהקדוש-ברוך-הוא משגיח עד כדי כך לידע מי הבכור, נמצא שעל-ידי הולדת הבכור נתגלית השגחתו הפרטי פרטית, ולכן כשהקדוש-ברוך-הוא עוזר לבר ישראל, ונולד לו בכור הוא בחינת תקון הברית, כי זה עקר תקון הברית, שהאדם יתחתן ויוליד בנים, וכשהקדוש-ברוך-הוא מוזה אותו בהולדה ראשונה בן זכר, יש לו מצוה לפדותו, כמאמרם, זכרונם לברכה (קדושין כ"ט). האב חיב בבנו לפדותו, וכזה שהוא פודה אותו, הוא ממשיך השגחה נפלאה, כי מגלה אז, אני שהבחנתי במצרים בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור, כי תכף-ומיד כשיש השגחה גלויה, על-ידי-זה מתקן הברית, כי עקר קלקול הברית הוא מחמת חסרון האמונה, כי המאמין האמתי שאין בלעדיו יתברך כלל, אז לא היה בא אל שום חטא, כי איך יחטא האדם כשהקדוש-ברוך-הוא שם, ועל-כן בהכרח כשאדם חוטא, חס ושלום, אז שוכח מהשגחתו יתברך, ולכן עכשו בשעה שמביאים את בנו הבכור אל הפהן לפדותו, בזה חוזר וממשיך השגחתו הפרטית, ותכף-ומיד כשיש השגחה פרטית, על-ידי-זה נמחלים כל עוונותיו, וכזה מובן מה שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות, פרק ו', הלכה ה') העולם כלו ומלואו עשוי כפרם, ומה פדיונו? ברכה, עין שם; הינו כי הקדוש-ברוך-הוא נתאווה כשם שיש לו דירה למעלה, כך תהא לו דירה למטה (מדרש תנחומא בחקותי), הינו שיכירו אותו יתברך בזה העולם מכל דבר, וכל זמן שאין האדם מברך ברכה, על-ידי-זה העולם שיך רק להקדוש-ברוך-הוא, ואין לבני-אדם רשות להנות ממנו, ואיך פודים את העולם? כשעושים ברכה, כי מברכים ומזכירים את שמו יתברך על כל פרט של זה העולם, ועל-ידי-זה יש רשות להנות ממנו, וכמאמרם, זכרונם לברכה (ברכות ל"ה). כתיב: "לה' הארץ ומלואה", וכתיב: "והארץ נתן לבני אדם", אלא כאן קדם ברכה וכאן לאחר ברכה; נמצא בשעה שאדם מברך ברכה, ומגלה על

פָּרַט שֶׁל הַבְּרִיאָה שָׁמוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַל-יְדֵי-זוֹ פּוּדָה אֶת הַדָּבָר, וּכְמוֹ-כֵן כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם פּוּדָה אֶת בְּנוֹ, וְאִינוּ מְכַרְךָ עָלָיו, הוּא שׂוֹף לְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא, וּכְשֶׁאָדָם מְבִיא אֶת בְּנוֹ אֶל הַכֶּהֵן וּפּוּדָהּ וּמְכַרְךָ עָלָיו, עַל-יְדֵי-זוֹ נִשְׁאָר אֶצְלוֹ, וּמַעֲלַת הַבְּכוֹר הִיא שֶׁלְכָל הַהוֹלְדוֹת יֵשׁ חֵלֶק בּוֹ, כִּי הוּא עוֹשֶׂה אֶת הָאִשָּׁה לְכָלִי, וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שָׁנִים בְּנַחֲלָה (בְּכֹא בְּתָרָא קכ"ג), כִּי הָרִי כָּל הַהוֹלְדוֹת יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק מִמֶּנּוּ, כִּי עֲשֶׂה אוֹתָהּ לְכָלִי, וְכֵן עַד שְׁנוּלָד הַבְּכוֹר, חוֹשְׁבִים אוּלַי הִיא לֹא מְסַגֶּלֶת לְהוֹלִיד, אֲבָל כְּשֶׁנּוּלָד הַבֵּן הַבְּכוֹר אָז רוֹאִים שֶׁהִיא בֵּן מְסַגֶּלֶת לְהוֹלִיד, וְעַל-כֵּן יֵשׁ לְכָל הַהוֹלְדוֹת חֵלֶק בַּבְּכוֹר, וְזוֹ מַעֲלַת עִם יִשְׂרָאֵל עַל אַמּוֹת הָעוֹלָם, כִּי עִם יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בְּכוֹר, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (שְׁמוֹת ד'): "בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל", וְזֶה שֶׁאֲמַרְהָ לְאֵה (בְּרִכּוֹת ז'): רְאוּ מַה בֵּין בְּנֵי לֶבֶן חָמִי, דְּאִילוּ בֵּן חָמִי אֶף עַל גַּב דְּמַדְעֵתִיה וְזַבְנֵי לְבַכִּירוּתִיה דְּכַתִּיב וַיִּמְכֹּר אֶת בְּכוֹרְתּוֹ חֲזִי מֵאֵי כְּתִיב בֵּיה וַיִּשְׁטַם עִשׂוֹ, וְאִלוּ בְּנֵי, אֶף עַל גַּב דְּעַל פְּרַחִיה שֶׁקְלִיה יוֹסֵף לְבַכְרֵתִיה מִיְנִיה אֶפְלוּ הֵכִי לֹא אֶקְנֵא בֵּיה, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב: "וְלִמְעַן לְהַצִּילוֹ מִיָּדָם", וְזוֹהִי מַעֲלַת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל אַמּוֹת הָעוֹלָם, כִּי יֵשׁ בָּהֶם כָּל הַמְּדוּת הַטּוֹבוֹת, כְּמֵאמָרָם, זְכוּרָנָם לְבָרְכָה (יְכּוֹמוֹת ע"ט): שְׁלֹשָׁה סִימָנִים יֵשׁ בְּאַמָּה זוֹ: רַחֲמָנִים, בִּישָׁנִים, גּוּמְלֵי חֲסָדִים, וְעַל-כֵּן נִמְשַׁכֵּת בְּיוֹתֵר הַשְּׁגָחָה עַל עִם יִשְׂרָאֵל, כִּי הֵם בְּכוֹרֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּבְזֶה יוֹבֵן מַה שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה כ'): בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר מְצָאוּ כְּתוּב "כְּתוּב אוֹר" (עִם אֶלֶף) אֵלוּ בְּגַדֵי אָדָם הֵרֵאשׁוּן, וּבָהֶם הָיוּ הַבְּכוֹרוֹת מְשַׁתְּמָשִׁים, כִּי אָדָם הֵרֵאשׁוּן הֵיךְ יֵצִיר כְּפִיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְזָכָה לְהַגִּיעַ אֶל דְּבָקוֹת כְּזוֹ, עַד שֶׁאֶפְלוּ כְּשֶׁהָיָה מְלַבֵּשׁ עִם כְּתוּב עוֹר לְפִי רַבִּי מֵאִיר הָאִיר בּוֹ הָאוֹר אֶפְלוּ אַחֵר הַלְבוּשִׁים, מְרַב דְּבָקוֹתוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וּמִשָּׁם דִּיקָא מְשַׁתְּמָשִׁים הַבְּכוֹרוֹת בְּלְבוּשִׁים, הֵינּוּ כִּי גַם הַבְּכוֹר מְמַשִּׁיף עַל עֲצָמוֹ הַשְּׁגָחָתוֹ הַפְּרִטִי פְרִטִית, וְרַבְּנוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ז'), כִּי עַקֵּר הַגְּלוּת אֵינָה אֲלֵא מַחֲמַת חֲסָרוֹן אֲמוּנָה, נִמְצָא, שֶׁעַקֵּר הַגְּאֻלָּה תְּהִיָּה עַל-יְדֵי שִׁמְלֵא אֶת הָעוֹלָם בְּאֲמוּנָה, וְזֶה שֶׁמוּבָא

במדדךש (שמות רבה, פרשה ט"ו, סימן י"ט): אמר הקדוש-ברוך-הוא למשה: כשם שעשיתי יעקב בכור, כן אני עושה למלך המשיח בכור, והוא פלא, אך לפי הנ"ל יוכן מאד, כי כל זה תהיה עבודת משיח צדקנו, להכניס אמונה פשוטה בעם ישראל, ודיקא על-ידי משיח צדקנו נזכה להכנס אל ארץ ישראל, כי הוא יוליכנו קוממיות לארצנו, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (בכורות ה.): עשה מצוה זו (של פדיון בכור) שבשכילה תכנס לארץ.

ובענין מה שאוכלים שום בפדיון הבן, אמר מוהרא"ש נ"י שהוא על דרך שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות נ"א): מי שאכל שום וריחו נודף, יחזור ויאכל שום אחר כדי שיהיה ריחו נודף? הינו שמרמזים לו, הרי חטאת בפגם הברית, הוצאת זרע לבטלה, ועכשו כשאתה בא לתקון, ראה לשמר את עצמך שעל כל פנים מהיום והלאה לבל תעשה עוד את החטא הזה, ועל-כן אוכלים שום דיקא, לגלות לו — ראה איך שיש לזה ריח נודף ואל תאכל עוד שום, כדי שיהיה ריחך נודף יותר, אלא שוב בתשובה ואל תעשה עוד את החטא המגנה הזה הגורם מרירות לאדם, וזה הטעם שמחלקים אז גם ספר, כדי להמתיק את מרירותו, כי תכף-ומיד כשאדם שב בתשובה באמת, על-ידי-זה נתהפכת המרירות למתיקות.

פרסום

מוהרא"ש נ"י היה מאד מקפיד על אלו בני אדם שמפרסמים אותו בפרסום של שקר, והיה רגיל לומר שהוא סובל יותר מאלו שמפרסמים אותו בפרסמת של שקר ממה שהוא סובל מהמתנגדים שלו, כי הם הם הגורמים כל עקר המחלקת שיש עליו, כי כשמפרסמים אותו בכל מיני פרסומות של הבל ומספרים בשבחו

בְּכָל הַרְחֻבוֹת, עַל-פִּי-רַב אֲנָשֵׁי הָעוֹלָם אֵינָם מְאַמִּינִים לְכָל זֶה, וְגוֹרְמִים שִׁי צָחֲקוּ מֵהַכֵּל, וְגַם יְדַבְּרוּ עַל תַּלְמִידֵי הַיְכָל-הַקֹּדֶשׁ כַּל דָּבָר אֲסוּר שֵׁשׁ מְשַׁגְּעִים וּמְטַרְפִּים, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי בַחוּץ אֲסוּר לְסַפֵּר שְׂבָחִים וּמוֹפְתִים וְכוּ', כִּי זֶה רַק מְרַחֵק בְּנֵי-אָדָם, וְכָל עֵקֶר דְּבוּרוֹ שֶׁל תַּלְמִיד מִ"הַיְכָל-הַקֹּדֶשׁ" צָרִיךְ לִהְיוֹת רַק דְּבוּרֵי אֲמוּנָה וְהַתְחַזְּקוֹת וְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְלוֹמַר הַדְּבָרִים בְּשֵׁם אוֹמְרָם, דִּהְיִינוּ מַה שְׂזָכָה לְשַׁמֵּעַ מִפִּי מוֹהֲרָא"ש נ"י, דְּבוּרִים אֵלּוּ יְכוּלִים לוֹמַר וּלְפָרְסָם בְּכָל הַרְחֻבוֹת וְלֹא לְהַתְבַּיֵּשׁ כָּלָל, אֲבָל לֹא לְהַפְלִיג בְּשִׂבְחָיו אוֹ בְּמַעֲשָׂיו לְפָנֵי אֲנָשִׁים זָרִים (מַה שֵׁשׁ בְּאֵמַת הַרְבֵּה מְאֹד לְסַפֵּר וּלְשַׁבַּח בְּלִי שְׁעוֹר, אֲבָל לוֹ דוּמְיָה תְהִלָּה, וְאֵי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר דְּבוּרִים כְּאֵלוּ בֵּין אֲנָשֵׁי הָעוֹלָם כְּיָדוּעַ), כִּי זֶה רַק מְקַרֵּר וּמְרַחֵק בְּנֵי-אָדָם, וְלֹא יוֹצֵא מִזֶּה שׁוֹם תּוֹעֵלַת כָּלָל.

וּמוֹהֲרָא"ש נ"י רָגִיל לוֹמַר: אִם אַתֶּם רוֹצִים לְדַבֵּר אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים מִמְּנֵי תִדְבְּרוּ מִחֲדוּשֵׁי הַתּוֹרָה וְדְבוּרֵי אֲמוּנָה וְהַתְחַזְּקוֹת שְׁשׁוּמְעִים אֲצִלְנוּ, כִּי זֶהוּ הָאוֹת וְהַמוֹפֵת הַגָּדוֹל בְּיִתְרָה, אִם יְכוּלִים לְשָׁנוֹת דַּעַת שֶׁל בַּעַל בְּחִירָה וּלְהַגְבִּיחַ אוֹתוֹ מִתְהוֹמוֹת הָאָרֶץ וּמִתְחַתִּיו, שִׁיתְחִיל לַעֲסֹק בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, וְיִתְחִיל לְהַתְבוּדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וּלְלַמֵּד שְׁעוּרֵי תּוֹרָה כְּסִדְרָן, תְּאַמִּינוּ לִי שְׂאִין אוֹת וּמוֹפֵת גָּדוֹל מִזֶּה, וְתִהְיֶה לְאֵל, יֵשׁ הַמּוֹן כְּאֵלוֹ אֲצִלְנוּ, וְכָבֵר אָמַר רַבִּי נַחֲמָן טוּלְטְשִׁינָר וְ"ל בְּשַׁעֲה שְׁשָׂאֵלוֹ אוֹתוֹ שְׂיֵאמַר אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים מִמוֹהֲרָנִ"ת וְ"ל, וְהִיָּה אוֹמֵר: אוֹת וּמוֹפֵת זֶה אֲנִי, אִם מִנְחָמָן וּוּאֲסַעַר טְרַעְגָּעַר (שׁוֹאֵב מֵיִם) יְכוּל לִהְיוֹת רַבִּי נַחֲמָן טוּלְטְשִׁינָר זֶהוּ הָאוֹת וְהַמוֹפֵת הַכִּי גָדוֹל...

וּמוֹהֲרָא"ש נ"י הִיָּה מְאֹד מְאֹד מְקַפִּיד עַל הַדְּבָרִים כְּאֵלוֹ, שֶׁלֹּא יִפְרָסְמוּ אוֹתוֹ סֵתֵם בְּפָרְסוֹם וּבְשִׂבְחָהִים שֶׁל הַבַּל, וְהִיָּה אוֹמֵר לְתַלְמִידִים שְׁבַשְׁעָה שְׁשׁוֹאֵלִים אוֹתָם מִי כְּתַב אֶת כָּל הַסְּפָרִים הַנִּפְלְאִים וְהַקּוֹנְטְרָסִים הַחֲדָשִׁים, שִׁיגִידוּ שְׁכַתְּבֵהוּ זֹאת בְּרִסְלָבֵר חֲסִיד אַחַד, שְׁכָבֵר מְזָמָן אֵינּוּ בְּזֶה הָעוֹלָם וּמְצָאוּ אוֹתָם בְּכַתְּבֵי יָד... וְעַל

ספרי "אשר בנחל" שיש בהם תאריכים של שנים אלו, יגידו שזה נכתב על-ידי קבוצה של עשרה אברכים ברסלבר חסידים בירושלים, ותכוננו שעשרה האברכים הם העשר ספירות מפתר עד מלכות... אבל אין מן הצורך כלל לגלות ולפרסם שאני כתבתי אותם, כי רק יוצא לי רעות וצרות מדברים כאלו.

ופעם התבטא מוהרא"ש נ"י ואמר, תדעו שיש לי צרות מאלו המפליגים אותי עד השמים בדיוק כמו אלו שמשמים אותי עד התהום, ולכן יותר טוב לא לדבר ממני כלל רק לדבר ולספר דבורי אמונה והתחזקות והתעוררות ששומעים אצלי, אבל ממני בעצמי תשכחו לגמרי.

ובעינינו ראינו ספורים כאלו שנתעוררה מחלקת ובלבולים גדולים על-ידי אנשים שהיתה להם תאוה לגדלה לדבר דבורים של שבחים ואותות ומופתים וכו', וספרו אותם לפני אנשים לצים, בורים וריקים, ועל-ידי-זה גרמו מחלקת גדולה עליו, ונתרחקו הרבה אנשים שהיו יכולים להתקרב על-ידי ספריו הקדושים, ולכן אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל, ומדבר רק דברי תורה ודבורי אמונה והתחזקות ששומעים לרב ב"היכל-הקדש", ואזי בודאי יזכה לקרב נפשות רבות אל הקדשה, ויהיה שם שמים נתקדש על ידו.

פנים

מוהרא"ש נ"י אמר, שכל אחד צריך להרגיל את עצמו לקבל כל אדם בסבר פנים יפות ועם חיוך קל על פניו, ובזה כבר עוזרים לשני בחצי ישועה, כי אף-על-פי שלפעמים אין האדם יכול לעזור לחברו לענינו, אבל על-ידי שהוא מחיך לו ומקבל אותו בסבר פנים

יפות, על-ידי-זה כָּבֵר מִקַּל הַמַּשָּׂא מְעַלְיו לְגַמְרֵי, כִּי מִי שֶׁהוּא שָׁבוּר וְנִשְׁבֵּר מְאֹד בְּקִרְבוֹ, וּמוֹצֵא אֶת חֲבֵרוֹ בָּא מוּלּוֹ בְּסִכָּר פָּנִים יָפוֹת וְעַם חֵיוֹף קַל עַל פָּנָיו, זֶה מְחִיָּה אוֹתוֹ הֶרְבֵּה, וּמַגְבִּיָּה וּמְרִים אֶת מַחוֹ בְּאֶפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי, כִּי עַד עֲכָשׁוּ חָשַׁב שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ חֲשׂוֹף וְאָבוּד, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ גַּם שָׁאֵר כָּל הַבְּרִיּוֹת שְׂרוּיּוֹת בְּעֲצָבוֹת וּבְמִרְרוֹת גְּדוּלָּה, וּמִמִּילָא כְּבָר אֵין שׁוּם מְנוּס וְתַקְנָה, אֲבָל כְּשֵׁרוּאָה אֶת חֲבֵרוֹ עִם חֵיוֹף קַל עַל פָּנָיו, וְהוּא מְקַדִּים לוֹ שְׁלוֹם בְּסִכָּר פָּנִים יָפוֹת, בְּזֶה הוּא מְשַׁנֵּה אֶת דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וּכְבָר מִתְחִיל לְהַסְתַּפֵּל עַל כָּל הַחַיִּים בְּצוּרָה אַחֲרָת.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שֶׁכָּל זֶה נִקְרָא פָּנִים דְּקִדְשָׁה אֲנָפִין נְהִירִין (עֵין לְקוּוֹטֵי-מוֹהֲרִין חֶלֶק א', סִימָן כ"ג, וְזֶה הַקְּדוּשׁ פִּרְשַׁת יִתְרוֹ פ"ז). כִּי מִי שֶׁמְזַכֵּף אֶת פָּנָיו לְקַבֵּל כָּל אָדָם בְּסִכָּר פָּנִים יָפוֹת, זֶהוּ עֵקֶר הַפָּנִים דְּקִדְשָׁה, כִּי הוּא מִמֶּשׁ מְחִיָּה בְּגִי-אָדָם עִם הַפָּנִים שְׁלוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ אֲנָפִין נְהִירִין, הֵינּוּ פָּנִים מְאִירוֹת, כִּי כְּשִׁזְכִּים לְהַחֲיוֹת נַפְשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל, אֲזִי חוֹזְרִים וּמְאִירִים עֲלָיו אוֹר הָאֵין סוּף בְּרוּף הוּא שֶׁהוּא אוֹר נִשְׁמָתוֹ, וְזוֹהִי הַמְּצוּה הַגְּדוּלָּה בְּיוֹתֵר שֶׁיְכוּלִים לַעֲשׂוֹת עִם בֵּר יִשְׂרָאֵל, דִּהְיִנוּ לְהַחֲיוֹת אוֹתוֹ מְנַפִּילָתוֹ, וְלְהַחֲזִיר לוֹ הַמַּחֲיָן שְׁלוֹ, וְזִכּוּתוֹ גְּדוּלָּה מְאֹד בְּשָׁמַיִם, אֲבָל לְהַפֵּךְ מִי שֶׁמְסַתּוֹבֵב בְּזֶה הָעוֹלָם עִם פָּנִים זוֹעֲפוֹת וּפָנִים עֲצוּבוֹת תְּמִיד, אִישׁ כְּזֶה יֵשׁ לוֹ פָּנִים דְּטִמְאָה אֲנָפִין חֲשׂוּכִין, וְהוּא נִכְשָׁל בְּאֶסּוּר שֶׁל (שְׁמוֹת כ'): "לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פָּנָי", עַל פָּנֵי דִיקָא, כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ תְּמִיד בְּפָנִים זוֹעֲפוֹת, בְּפָנִים עֲצוּבוֹת, זֶה כְּמוֹ עֲבוּדָה זְרָה מִמֶּשׁ, וּמְמַרְמֵר אֶת כָּל מִי שֶׁרַק מִסְתַּפֵּל עֲלָיו, וְזֶהוּ מִצַּד הַסְטֵרָא אַחֲרָא וְהוּא חֲצִי קִלְלָה מִמֶּשׁ, כִּי כְּשֶׁבְנֵי אָדָם מִסְתַּפְּלִים עֲלָיו, הֵם מְקַבְּלִים חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וְנוֹפְלִים בְּיָאוּשׁ וְכוּ', וּמִמֶּשׁ רוֹאִים הַגְּהֵינּוּם עַל פָּנָיו, וְלִכֵּן לְמַעַל לְאָדָם לְהַשְׁחִית פָּנָיו עִם פָּנִים דְּסִיטְרָא אַחֲרָא שֶׁהֵם פָּנִים חֲשׂוּכִין, יוֹתֵר טוֹב לְהֵאִיר אֶת פָּנָיו עִם פָּנִים דְּקִדְשָׁה, פָּנִים מְאִירוֹת, וּבְזֶה לֹא רַק שִׁיחִיָּה אֶת עֲצָמוֹ, אֲלָא גַם יַחֲיָה אֶת כָּל מִי שֶׁמִּסְתַּפֵּל עֲלָיו וּפּוֹגֵשׁ אוֹתוֹ.

ואמר מוהרא"ש נ"י שזה נכלל במה שאמרו חכמינו הקדושים (כתבות קי"א:): טוב המלבין שנים לחברו יותר ממשקהו חלב, שנאמר ולכן שנים מחלב, אל תקרי ולכן שנים אלא ולבון שנים, עין שם; כי כשמלבין שנים לחברו, הינו כשמראה לו פנים שוחקות, פנים מאירות, בזה הוא עושה לו טובה יותר גדולה ממשקהו חלב בגשמיות או ברוחניות שזהו מרמז על דברי תורה הנמשלים לחלב כי כשנותן לו חלב לשמות בגשמיות או אפלו מגלה לו דברי תורה לפעמים חברו הוא נתון בתוך יאוש ועצבות כזאת עד שלא יעור לו כל זה כלל אבל כשאמה מלבין השנים שלף אליו ואמה מקבל אותו בסבר פנים יפות ובפנים שוחקות בזה אמה יכול להחיותו ממש ולשנות את כל דעתו לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזהו גם מרמז בדברי חכמינו הקדושים (אבות פ"ק ב') אל תהי רשע בפני עצמך, בפני עצמך דיקא הינו עם הפנים שלך (עין לקוטי-מוהר"ן, ח"ק א', סימן כ"ג הנ"ל), כי לפעמים האדם הוא רשע ממש עם הפנים שלו, כי הוא מסתובב בכל מקום עם פנים זועפות כאלו, עד שהוא ממרמר לב כל מי שרק מסתכל עליו, נמצא שהוא עושה רשעות עם הפנים שלו, וזהו עון גדול מאד, כי הוא מחליש דעת בני-אדם, אפלו בלי לדבר עמהם ולהתעסק עמם כלל, ומי יודע כמה דעות בני-אדם החליש עם הפנים העצובות שלו, ולכן בודאי כדאי לאדם להרגיל את עצמו בפנים שוחקות תמיד, כי בזה יהיה צדיק עם הפנים שלו, ויזכה להחיות הרבה בני-אדם עם צהלתו.

וכל מי שזכה להסתופף בצל קדשו של מוהרא"ש, גרו יאיר, יודע שהוא חדוש גדול בענין זה, ותמיד מראה פנים שוחקות ושמחות לכל אדם, והמון בני-אדם העידו, שהחיו את עצמם רק עם הסתכלות על פניו המאירות של מוהרא"ש נ"י, אפלו בלי לדבר עמו כלל, כי הרגישו בזה הארה עצומה מאד, וכבר אמר לנו רבנו ז"ל

(עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"ט), שְׁאָדָם יְכוּל לְזַכֵּךְ אֶת הַפְּנִים שְׁלוֹ עַד שְׁחִבְרוּ יִקְבַּל הַרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה בְּזֶה שָׂרָק יִסְתַּכַּל בַּפְּנִים שְׁלוֹ, אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְהִגִּיעַ לְמַדְרָגָה כְּזוֹ.

פְּלֵא

מוהרא"ש נ"י אָמַר, כִּי יֵשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם דְּבָרִים נִפְלְאִים מְאֹד פְּלֵאֵי פְּלֵאִים מְגִדְלוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, וְאִם הָאָדָם מִתְּבוֹנֵן בְּכָל דְּבַר דּוּמָם, צוּמָח, חִי, מְדַבֵּר, בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט מֵהֶם, יִרְאֶה וְיִבִּין וְיִשְׁפִּיל פְּלֵאֵי הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, וְיֵשׁ דְּבָרִים כְּאֵלוֹ שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ חוֹפֵס וּמְשִׁיג גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהַכֹּל מִחֲמַת שְׁאֵינוֹ זוֹכֵה לְשֵׁים לֵב לְדְבַר זֶה, וּבִאֲמַת כְּשֶׁאָדָם שֵׁם לֵב אֶל כָּל פֶּרֶט מִפְּרֵטֵי הַבְּרִיאָה, יִרְאֶה פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת נִפְלְאוֹת הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, וְכִמּוֹ שֵׁיִשׁ בְּכִלְלִיּוֹת הַבְּרִיאָה נִפְלְאוֹת רַבּוֹת פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת, כְּמוֹ-כֵן יֵשׁ בַּפְּרֵטִיּוֹת בֵּין בְּגֵי-אָדָם נִפְלְאוֹת רַבּוֹת, כִּי הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם בְּעֶצְמָם פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת, אֵיךְ שְׁזָכוּ לְהִגִּיעַ אֶל מַדְרָגוֹת כְּאֵלוֹ שֵׁיְהִי דְּבָקִים בְּתַכְלִית הַדְּבָקוֹת בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֵף שֶׁהֵם חָמַר עַב וְגַם כְּמוֹ אַחֲרִים, עִם כָּל זֹאת זָכוּ לְהִגִּיעַ אֶל מַדְרָגוֹת כְּאֵלֶּה בְּהִשְׁגוֹת אֱלֻקוֹת, אֲשֶׁר לֹא יֵאֱמָן כִּי יִסְפֵּר הַשְּׁגָתָם וּמַדְרָגָתָם.

וספר מוהרא"ש נ"י אֲשֶׁר הַמְּגִיד הַקְּדוּשׁ מִמְּעוֹרֵיטְשׁ, זְכוּתוֹ יִגֵּן עָלֵינוּ, הִיָּה רְגִיל לֹא מְרַבֵּן שׁוּמְעִים מִרְבֵּנוּ הַבְּעַל-שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ, זְכוּתוֹ יִגֵּן עָלֵינוּ, בְּעֶצְמוֹ, שֶׁסִּפֵּר שְׁנוּלֵד מֵאָבָא וְאֵמָא גְּשָׁמִיִּים, לֹא הֵינּוּ מֵאֲמִינִים בְּזֶה, כִּי מֵרַב אֹר וּדְבָקוֹת וְחִיּוֹת אֱלֻקוֹת שְׁזָכָה לְהִשְׁיֵג, וְגִלָּה לָנוּ נוֹרְאוֹת נִפְלְאוֹת כְּאֵלוֹ, עַד שֶׁלֹּא עָלְתָה עַל דַּעְתָּנוּ שְׁאָדָם זֶה הוּא יְלוּד אִשָּׁה, וְאִם לֹא הִיָּה אֹמֵר לָנוּ כֵּן בְּפִרוּשׁ, שְׁנוּלֵד עַל-יְדֵי אָבָא וְאֵמָא, לֹא הֵינּוּ מֵאֲמִינִים, עֲמַד וּרְאֵה וְהִשְׁתוּמֵם מֵה

נִקְרָא פְּלָאי פְּלָאוֹת בֵּין בְּנֵי אָדָם, שֶׁהַתְּלִמִּידִים לֹא יֵאֱמִינוּ שֶׁהָאָדָם
הַזֶּה הוּא יְלוּד אִשָּׁה.

וְסֵפֶר מוהֶרָא"ש נ"י, כִּי לְמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל הָיָה תְּלִמִּיד אֶחָד, שֶׁהָיָה
רְגִיל לומר על ה"לְקוּטֵי-הַלְכוֹת": אִם לֹא הָיִיתִי מְפִיר אֶת בַּעַל
הַמַּחְבֵּר, הָיִיתִי אוֹמֵר שֶׁלֹּא חֵבֵר זֹאת יְלוּד אִשָּׁה אֲלֵא מְלֶאכֶּה, מֵרֵב
הָאוֹר וְהַחַיּוֹת וְהַזֵּיו וְהַהֲתַחֲזָקוֹת שֵׁשׁ בְּתוֹכָם.

וְאָמַר מוהֶרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת הִתְבַּטָּא רַבֵּנוּ ז"ל עַל
עֲצָמוֹ, וְאָמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "פּוֹן מִיר קָעַן מְעַן זַעֲהֵן גְּאוּט'ס גְּרוֹיִסקֵייט",
(מִמְּנֵי יְכוּלִים לְרֵאוֹת גְּדֻלוֹתוֹ יְתָבְרָךְ), כִּי הֵשִׁיג כָּל-כָּף רוּחַנִיּוֹת חַיּוֹת
אֲלֵקוֹת בְּמִדְרַגָּה עֲלִיוֹנָה מְאֹד, עַד שֶׁגָּלָה נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת אֲפֹלוּ
לְכָל הַיְרֻדִים וְהַנְּפוּלִים וְהַמְשַׁלְכִים בְּתַאֲוֹתֵיהֶם וּבַמְדוּתֵיהֶם הַרְעוֹת,
שֶׁגַם הֵם יָזְכוּ לְהֵשִׁיג אֶת הָאוֹר הָאֵין סוּף בְּרוּף-הוּא, כִּי־דוּעַ לְכָל
אֵלוֹ הַהוֹגִים בְּסִפְרָיו הַקְּדוּשִׁים, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בְּשׂוֹר וְדָם, מִזֶּה
יְכוּלִים לְתַאֵר וּלְשַׁעַר גְּדֻלוֹתוֹ יְתָבְרָךְ, אֲשֶׁר עַד אֵין סוּף מַגִּיעָה,
וְלִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָה תִּמְן כָּלֵל; עֲמֵד וּרְאֵה וְהִשְׁתַּוְּמֵם אֶת מַעֲלַת
גְּדֻלַּת הַצְּדִיקִים, שֶׁזָּכּוּ בְּעֲצָמָם לְהַגִּיעַ אֶל מִדְרַגּוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת
כְּאֵלוֹ עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי וְהַחֹמְרִי, שֶׁמִּסְתַּוְּבָבִים בְּנֵי-אָדָם עִם
מַחְשְׁבוֹת שֶׁל הֶבֶל וְתַאֲוֹת רְעוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְכָבוֹד, מַחְלֵקֵת וּמְרִיבוֹת,
וּפְהַ מִסְתַּוְּבָבִים צְדִיקִים קְדוּשִׁים כְּאֵלוֹ שְׂדִבּוּקִים לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף
בְּרוּף הוּא, וְהֵם בְּטָלִים וּמְבַטְלִים בְּאוּרוֹ יְתָבְרָךְ, עַד שֶׁאֵין לָהֶם כְּבֹר
שׁוּם מַחְשְׁבָה אַחֲרֵת, רַק רוּחַנִיּוֹת חַיּוֹת אֲלֵקוֹתוֹ יְתָבְרָךְ, וּמִיַּחַדִּים
יְחוּדִים קְדוּשִׁים, וּמִמְשִׁיכִים עַל עֲצָמָם עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, זִיו, יְדִידוֹת,
חַיּוֹת אֲלֵקוֹתוֹ יְתָבְרָךְ, אֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא דְבַר נוֹרָא וְנִפְלֵא מְאֹד, פְּלָאי
פְּלָאוֹת; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה לְהַתְּבוּנָן בְּכִלְיּוֹת הַבְּרִיאָה: דוּמָם, צוּמַח,
חֵי, מְדַבֵּר, וְנִפְלְאוֹת הַבוֹרָא, וְאֲשֶׁרֵי וְאֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה לְהַתְּבוּנָן
בְּפִרְטֵיּוֹת הַבְּרִיאָה וּבְצְדִיקִים הַקְּדוּשִׁים הַדְּבָקִים בּוֹ יְתָבְרָךְ, בְּמַעֲלָתָם
וּבְמִדְרַגָּתָם, עַד שְׁזוֹכִים שֶׁשְׂכִּינָה מְדַבֵּרַת מִתּוֹךְ גְּרוֹנָם מִמֶּשׁ, פְּלָאי
פְּלָאוֹת; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁשָּׂם לְבוֹ לְדַבֵּר זֶה!

ציון

מוהרא"ש נ"י אָמר, אֲשֶׁר ציון רבנו ז"ל הוא נחלת כָּלל ישראל, ואי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם אֶת הַציון אֶצֶל אָדָם אֶחָד, ומי שְׂאוֹמֵר כֵּן, שֶׁהוא בְּעַל הַבֵּית עַל הַציון, הוא שוֹטֵה, רָשָׁע וְגַם רוֹחַ, וּמֵה יֵשׁ לוֹ עִם ציון רבנו ז"ל.

וְדַבֵּר זֹאת מוהרא"ש נ"י לְעַנְּנֵן חֲדָשִׁים מְקָרוֹב בָּאוּ, שֶׁהִתְחִילוּ לְהִשְׁתַּלֵּט עַל הַציון שֶׁל רבנו ז"ל, וְאוֹמְרִים שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְבֹא אֶל ציון רבנו ז"ל בְּפָרֵט לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אִם עַל יְדֵיהֶם, וְאָמַר עַל זֶה מוהרא"ש נ"י, שֶׁזוֹ רִשְׁעוֹת גְּדוֹלָה שְׂאִין כְּמוֹהָ, כִּי זֶה לָנוּ כְּבָר אַרְבָּעִים שָׁנָה, שְׂאָנוּ מְחַפִּים לְזִכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל ציון רבנו ז"ל, וּבְפָרֵט לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְהִנֵּה עוֹמְדֵת חֲבוּרָה שֶׁל רִשְׁעִים וְעִבְרִינִים, שְׂעֵדִין לֹא הִתְנַקּוּ מִכָּל מִינֵי תוֹעֵבוֹת רָעוֹת שְׂעִשׂוּ בִימֵי נְעוּרֹתָם, וְרוֹצִים לְהִשְׁתַּלֵּט עַל הַציון שֶׁל רבנו ז"ל, כְּאֵלוֹ הֵם הַבְּעֵלֵי-בָתִּים, וּכְאֵלוֹ רַק עַל יָדָם צְרִיכִים לְנִסְעַ אֶל ציון רבנו ז"ל.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, כְּבָר הָיָה סְפוּר כְּזֶה, שֶׁהָיָה אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ שֶׁהִשְׁתַּלֵּט עַל הַציון, וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים לְנִסְעַ לְציון רבנו ז"ל בְּלְעֲדִיו, כִּי הָיוּ לוֹ קְשָׁרִים עִם הַמְּשַׁלָּה, וְעָשָׂה מֵה שֶׁלְּבוֹ חֲפֵץ וְכוּ', לָזֶה נִתֵּן רְשׁוֹת וְלָזֶה לֹא נִתֵּן רְשׁוֹת, וְגַם גָּרַם לְכַמָּה מְסִירוֹת וְכוּ', לְכִסּוּף לֹא עָבַר זְמַן רַב וְמֵת מִיָּתֵהּ מְשָׁנָה, וְסִיִּם מוהרא"ש נ"י: כֵּן הִדְבָּר עִם הַקְּבוּצָה הַזֹּאת, אֲשֶׁר אֲנִשְׂיָהּ בּוֹרִים וְרִיקִים, בְּעֲלֵי עֲבָרָה וְעִבְרִינִים, הַמְּשַׁתְּלֵטִים עִכְשָׁו עַל ציון רבנו ז"ל, גַּם סוֹפֵם יִגִּיעַ, כִּי בּוֹדָאֵי לֹא יִשְׁתַּק רבנו ז"ל עַל דְּבַר זֶה, ומי שְׂמוֹנֵעַ אֶת זְלָתוֹ לְבֹא אֶל ציון רבנו ז"ל, זֶה סִימָן שֶׁהוא רְחוֹק לְגַמְרֵי מִרבֵּנוֹ ז"ל, וְאִין לוֹ

שום שיכות לרבנו ז"ל כלל, ואף שהוא צועק ונובח ככלב... וקופץ וצוהל כמו שדים ורוחות... הכל הבל ורעות רוח, אם אדם יכול לעכב את זלתו מלהגיע אל ציון רבנו ז"ל, הוא משחת בתכלית ההשחתה, וזהו סימן שהוא איש רע מעללים ולא עובד השם...

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאינו יכול להבין איך יכולים לקרות אדם שמונע את אחרים מלנסע אל ציון רבנו ז"ל בשם: "עובד השם", וממש נתקיים מה שהנביא ישעיה מקונן (ישעיה ה'): "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חשך לאור ואור לחשך, שמים מר למתק ומתק למר, הוי חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבונים" וגו', אוי להם ואוי לנפשם, ודבר זאת מוהרא"ש נ"י בענין מה שגרה בשנתים האחרונות, שחבורה של מטרפים השתלטו על ציון רבנו ז"ל, ואומרים "כל הזכיות שמורות להם"... ומונעים את אחרים מלבוא אל ציון רבנו ז"ל, ושאל מוהרא"ש נ"י: איך יכולים אנשים כאלו להקרא בשם עובדי השם, אשר אפלו על יהדותם יש ספק גדול... כי נולדו בטמאה כידוע שהוריהם לא שמרו טהרת המשפחה וכו', ויש מהם שפגומים מאד, רחמנא לישזבן, ואנשים כאלו נקראים בשם "עובדי השם"?! הרי הם המונעים מלבוא אל ציון רבנו ז"ל...

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, ששמע בפרוש מהרב החסיד רבי לוי יצחק ז"ל, שזוכר מימי בחרותו אילו צרות ויסורים היו להם להגיע אל ציון רבנו ז"ל, כי הסתובבו שם כלבים גדולים כגדל חמורים ממש, ובהסתכלות עליהם לבד כבר נפלה אימה ופחד, ומכל שכן כשהתחילו לרוץ אחר האדם, כמעט שיצאה נשמתו מרב אימה ופחד, ודבר זה היה להם תמיד, כשרצו ללכת בלילה אל ציון רבנו ז"ל, שהתנפלו עליהם חבורות של כלבים מאימים כאלו, והיתה דרכם של אנשי שלומנו לקחת אתם מקלות, והלכו חבורה שלמה אל ציון רבנו ז"ל, וכך הצליחו להגיע, וסיים מוהרא"ש נ"י, כי היום יש לנו חבורה של כלבים ההולכים על שתי רגלים, והם מאימים

שמי שלא יסע דרךם, יביאו משטרה ויגרשו אותו, ולא יכניסו אותו לעיר אומן, אוי להם ואוי לנפשם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שפמו שזכה כבר לשבור הרבה מניעות בדרך רבנו ז"ל, וגלה את האמת כמו שהיא, וגלה את פרצופם של השקרנים, כמו-כן ישבר את המונופול והמניעות האלו של החבורה הזו של העברנים, המשתלטים על ציון רבנו ז"ל, והוא אינו מתפחד מהם כלל, ומאמין באמונה שלמה, כי סוף כל סוף תגלה קלונם ברבים, כי מי שרק ימנע את זלתו מלנסע אל ציון רבנו ז"ל, זה סימן שהוא שקרן גדול וצבוע שאין כמהו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהוא אינו יכול להבין איך יכול להיות דבר כזה, שאחד הנקרא מאנשי שלומנו ימנע את זלתו מלבוא אל ציון רבנו ז"ל, איך אינו מתביש מעצמו?! איך יכול להסתפל בפני זלתו?! הלא ציון רבנו ז"ל הוא המקום היחיד שנשארו לנו בעבור תקון נפשנו, ואיך יכולים לבוא רשעים ארורים, ולמנע ולעכב בני-אדם מלבוא לראש השנה לציון רבנו ז"ל?! אין זה כי הם הם שלוחי הסמ"ד-מ"ם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהוא יכול להעיד שיש מקום עוד היום להפגס לעיר אומן לראש השנה יותר מעשרת אלפים אנשים בלי שום גזמא, כי הוא ראה בננינים רבים שהרוסים רוצים להחפירם לאנשים, ועל-כן אל יבלבלו את המוח ולא ישקרו, כאלו אין הרוסים מניחים להפגס רק לאלף וחמש מאות איש, כי אין יותר מקום, כי הכל שקר, ויש בזה אינטרס עצמי, אינטרס של כסף, כי הוא בעצמו ראה את הבננינים שרצו להחכיר, אך מחמת שבאה חבורה של עברנים ושלמו שחד רב, על-ידי-זה תפסו את הציון לעצמם ואומרים "כל הזכיות שמורות"... וסיים מוהרא"ש נ"י: תראו לבסוף מה יהיה, ואז תבינו למפרע שהייתי צודק.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי הוא תמיד משתוקק וכוסף ומבקש ומתפלל להקדוש-ברוך-הוא, שיזכהו להביא אל ציון רבנו ז"ל מליון יהודים לראש השנה, אדרבה שיהיו אלף מנגינים שם, העקר שיבואו כמה שיותר אחינו בני ישראל אל ציון רבנו ז"ל, ויקבלו את תקונם הנצחי, ומי שתופס את ציון רבנו ז"ל לעצמו, ואומר על ציון רבנו ז"ל: "כל הזכויות שמורות..." זה סימן שאין לו שום שיכות אל רבנו ז"ל, ולבסוף יתגלה קלונו ברבים.

(ויש עוד ספורים לאין ספור בכל הנ"ל שזכיתי לרשם אותם, אשר אני בעצמי ראיתי את כל זה, כי נסעתי עם מוהרא"ש נ"י בחדש אב, כדי לארגן שכל אנשי שלומנו תלמידי "היכל-הקדוש" יוכלו לנסע לראש השנה לציון רבנו ז"ל, ולא יאמן כי יספר אשר חבורה וחמולה של עברנינים, הם אשר עכבו את כל הנסיעה, ויש בזה אריכות ויתבאר במקום אחר).

צרות

מוהרא"ש נ"י אמר: בשעה שעוברים על האדם צרות ויסורים, אז הוא בסכנה גדולה שלא יפל בנוקבא דתהומא רבא, כי הצרות של האדם מעקמות את לבו, ובנקל לו לפל, חס ושלום, באילו מחשבות של כפירות ואפיקורסות וטענות עליו יתברך, ועל-כן צריך להזהר מאד בעת שעוברים עליו צרות ויסורים מרורים, ולמצא הרחבות בתוך צרותיו, כעין שפרש רבנו ז"ל את הפסוק (תהלים ד'): "בצר הרחבת לי", הינו שאפלו בצרה בעצמה השם יתברך מרחיב לנו, כי אם יסתכל האדם על חסדי השם, יראה, שאפלו בעת שהשם יתברך מצר לו, גם בצרה בעצמה השם יתברך מרחיב לו, ומגדיל חסדו. עמו, וזה "בצר הרחבת לי", הינו אפלו בתוך הצרה בעצמה

נתת לי הרחבה בתוכה, מלבד מה שאנו מצפים, שהשם יתברך יושיענו בקרוב מכל הצרות, ויטיב עמנו מאד, אך אפלו גם בצרה בעצמה מרחיב לנו, וסיים מוהרא"ש נ"י, שמוהרנ"ת ז"ל הזהיר מאד את אנשי שלומנו לילך עם תורה זו בכל עניני הגשמיות ובכל מה שעובר עליו, שתמיד יזכר את דברי רבנו ז"ל אלו, שצריכים למצא הרחבות בתוך הצרות, ואז כשמרגיל את עצמו לילך בדרך זו, אזי יכול להפטר לגמרי מהצרות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זו היתה דרכו של דוד המלך, שהיה מוצא הרחבות בתוך צרותיו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי, תענית, פ"ק ב', הלכה ד'): אמר דוד לפני הקדוש-ברוך-הוא, כל צרה שהייתי נכנס לתוכה אתה היית מרחיבה לי, נכנסתי לצרתה של בת שבע נתת לי את שלמה, נכנסתי לצרתן של ישראל ונתת לי את בית המקדש וכו', עין שם; כי הוא הלך תמיד בדרך זו של "בצר הרחבת לי", כי עבר על דוד המלך צרות ויסורים מרורים, הן מחמיו והן מנשיו והן מילדיו והן משונאים, עד שרצו להרג אותו פשוטו כמשמעו, ובזו וחרפו אותו והתלוצצו ממנו, עם כל זאת מצא הרחבות בתוך צרותיו, כך צריכים להתנהג, שבכל פעם שבאה על האדם איזו צרה, ישתדל בכל מיני אפנים שבעולם למצא הרחבות בתוך הצרה, ואז יזכה לבטל ממנו את כל הצרות לגמרי, ואם יהיה חכם בעיניו, ולא ירצה ללכת בדרך זו, אזי יהיו חיי מרורים מאד מאד, ויהיה לו קשה מאד לסבל את צרותיו, עד שיש בני-אדם שמקבלים התקפת לב ושכץ מח, רחמנא לצלן, כי המחלות האלו באות לאדם רק מחמת שלוקח אל לבו ואל מחו את צרותיו, ואינו רוצה למצא הרחבה בתוך צרותיו, ועל-כן מי שעוברת עליו איזו צרה מרה, עליו לעשות כל מיני פעולות שבעולם למצא הרחבות בתוך צרותיו, ועל-ידי-זה יזכה סוף כל סוף לבטל את כל הצרות ממנו, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (שחר טוב, תהלים כ"א): מתוך צרה רוחה, שנגמר: "ועת צרה היא לייעקב וממנה יושע", כי דיקא כשעוברים על האדם צרות ויסורים קשים ומרים מאד, וזוכה

להתחזק מאד מאד, ומוצא הרחבות בתוך צרותיו, אז יזכה לבטל ממנו את הצרה לגמרי, לא-כן אם ימשך אחר הצער, אזי הצער ימשך אחריו ועלול להיות חולה, ועל-כן כל מי שעוברת עליו איזו צרה או איזו מרירות, שישתדל להמתיקה בכל מיני אפנים שבעולם וימצא הרחבות בתוך צרותיו, ואפלו שעוברות עליו מרירות וצרות כאלו שכמעט ישתגע, עם כל זאת יעשה כל מיני פעולות שבעולם להרחיב לעצמו, ולמצא הרחבות בתוך הצרות, ויחכמינו הקדושים אמרו (שם כ'): כן אמר הקדוש-ברוך-הוא לישראל, אם ראיתם שהצרות מכסות אתכם, באותה שעה אתם נגאלים; ועל-כן מי שרואה שעוברות עליו כל-כן הרבה צרות בחיים, וכמעט שישתגע מרב צרותיו, צריך לידע שאם יחזיק מעמד, ולא יקרא תגר אחריו יתברך, אלא יבוא ברחמים וכתחוננים לפניו יתברך, שיחוס וירחם עליו, וישוב בתשובה אמיתית, אז נכון לבו יהיה ויבטח, שיגאל מכל צרותיו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזה נסיון גדול לאדם, כי טבע האדם בשעה שעוברות עליו אילו צרות ואילו יסורים ואיזו מרירות, תכף-ומיד יש לו טענות עליו יתברך, מדוע ולמה יתנהג עמו כן, עד שיש בני-אדם שמתעקם כל-כן לבכם, ובאים לידי כפירות ואפיקורסות, רחמנא לישזבן, וזה מה שגורם להם את כל הצרות והיסורים יותר ויותר, וכמאמרם, זכרונם לברכה (מדרש פנחומא, פרשת בהר): בן אדם בין שמגיעה לו צרה ועושה תשובה, הקדוש-ברוך-הוא מצילו, ואם לאו הקדוש-ברוך-הוא מביא עליו עוד צרה; ועל-כן אשרי מי שזוכה למצא הרחבה בתוך צרותיו.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, כי בדרך זו הלה מוהרנ"ת ז"ל כל ימי חייו, כי הוא סבל צרות ויסורים מרורים, והיה כל ימיו כפושע בינו לבין המות, רחמנא לצלן, שקמו עליו מתנגדים רשעים, והכניסו אותו בבית-סהר וחרפו ובזו אותו ושברו חלונותיו, והמטירו עליו אבנים, וקם עליו מי שקם וכו', והיה מר לו מאד מבית ומבחוץ, כי

סבל הרבה מילדיו ומבני ביתו וממתנגדים, וגם רבם ככלם מאנשי שלומנו בדלו ממנו בשנות המחלקת מרב פחד ויראה ששררו אז, והביאו אליו בכל פעם משטרה, כדי להפחידו ולשבר את רוחו, עם כל זאת מוהרנ"ת ז"ל חזק את עצמו בכל מיני אפנים שבעולם, והלך בדרך הזו של רבנו ז"ל שגלה לנו, איך שצרכים למצא הרחבות בתוך הצרות, וזה אשר עזרו כל ימי חייו, ולא רק שהתחזק בעצמו, אלא עוד זכה לחזק את אחרים, והשאיר ספרים פאלו המחיים נפש כל חי, והכל היה בזכות שזכה לחזק את עצמו בתוך מרירות הצרות שעברה עליו; אשרי מי שזוכה לחזק את עצמו בעת צרתו, ואז יזכה להפוך הכל לטובה.

צרכי צבור

מוהרא"ש נ"י אמר, מי שמכניס עצמו בצרכי צבור צריך להיות מוכן להכל, הינו שבגני אדם יחרפו ויבזו אותו ויחשדו בו כל דבר רע וכדומה, הינו שיקומו עליו כל מיני שונאים ומקנאים, ואם הוא מוכן לכל זה, אזי יצליח, לא-כן אם רוצה לישב בשלוחה ולהנות מפספי צבור, זה לא הולך; ועל-כן מי שחוגר מתניו לעסק בצרכי צבור, עליו להיות מוכן לגרוע ביותר, ולא תפעל, רק יעשה ויעסק בצרכי צבור באמונה, ואז דיקא יצליח.

ופעם אחת דבר מוהרא"ש נ"י לפני כמה עסקנים באריכות, מהו גדר צרכי צבור באמונה, ענה ואמר להם: הגדר של צרכי צבור באמונה הוא, שיעזב את כל נגיעותיו ועניניו הפרטיים, וישתדל רק בטובת הצבור, וזה נקרא "עוסק בצרכי צבור באמונה", כי כל זמן שיש לאדם איזה ענין ונגיעה פרטית מהעסק, כגון שרוצה להרויח כסף או להשיג כבוד או שאר טובות הנאה, עדין הוא

רחוק לגמרי מלהקרא "עוסק בצרכי צבור באמונה", וכמאמרם, זכרונם לברכה (שמות רבה, פרשה כ"ז, סימן ט'): נתמנה אדם בראש ונטל טלית, לא יאמר לטובתי אני נזקק, לא אכפת לי בצבור, אלא כל טרח הצבור עליו, אם ראה אדם מעורר בייא (עושה מעשה עול) על חברו או עובר עברה, ולא ממחה בידו הוא נענש עליו, ורוח הקדש צונחת: בני, אם ערכת לרעה אתה ערב עליו תקעף לזר כפיד, אמר לו הקדוש-ברוך-הוא אתה הכנסת עצמך לזירה (מקום התאבקות ומלחמה), ומי שמכניס עצמו לזירה או נצוח או נוצח, הינו כיון שאדם נתמנה על הצבור, עליו לידע אשר כל טרח הצבור עליו, וצריך להשתתף עם הצבור, ואם רואה איזה עול אצל חברו או שעושה עברה, לא יפחד, ויגיד לו, ועליו לידע, כי כניסה לצרכי צבור הוא כמו כניסה למקום התאבקות ומלחמה או שנוצח או שמנצחים אותו, הינו שהוא צריך להיות מוכן להתמודד עם המציאות, כי לא הולך הכל כמו שהוא רוצה, ואם רואה איזה עון או עברה, עליו לגלות את זה, כי אחרת הוא נכנס תחתיו, וזה תלוי על צנארו, ואל יחשב כי בזה שנקנסים בצרכי צבור מלקקים דבש, כי תכף-ומיד כשעוסק עם הצבור עליו לסבל עם הצבור, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (תענית י"א.): בזמן שהצבור שרוי בצער אל יאמר אדם אלך לביתי, ואכל ואשתה ושלוש עליך נפשי וכו', כי יקבל ענשו, אלא עליו להצטער עם הצבור, וישתדל רק בטובת הצבור, ואל יסתפל על עצמו כלל, ואפלו שיערכו עליו בקרת ויצערו אותו, אל יתפעל כלל, כי כף הולך צרכי צבור, או מנצח או מנצחים אותו, עם כל זאת על כל אדם שמכניס עצמו בצרכי צבור באמונה, ומוסר נפשו בעבור טובת זלאתו, עליו לידע, שאף ש'לו בפרטיות יוצאת צרה גדולה מזה, אף-על-פי-כן מדרגתו מאד גדולה וחשובה בכל העולמות, כי אצלו יתברך מאד חשוב אדם שמוסר נפשו בעבור טובת הצבור, ואף שיש לו בטולים רבים, עליו אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי, ברכות, פרק ה', הלכה א'): העוסק בצרכי צבור פעוסק בתורה, כי באמת זה בעצמו תורה, שמשתדל לעזר לצבור, ועקר העזר — לעזר להם להתקדם בקיום המצוות,

ועוזר להם בפרנסתם, ומקל מהם ודאגתם ומזרזן לתורה, אזי זהו בעצמו תורה, ועל-כן העוסק בצרכי צבור כעוסק בתורה בעצמה, כי הוא מקיים את התורה על-ידי-זה, ודבר זה כל אחד יכול לעשות, כי מי שרק חוגר מתניו לעסק בצרכי צבור באמונה והולך לו בחייו לעזור לרבים, הרי הוא חשוב כאחד הגדולים, כמאמרם ז"ל (ראש השנה כ"ה): אפלו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הצבור, הרי הוא כאביר שבאבירים, העקר שתהיה פונתו לשם שמים, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות, פרק ב'): וכל העמלים עם הצבור יהיו עמלים עמם לשם שמים, ואל יתגאה בעצמו, חס ושלום, ומכל שכן שאל יכביד על הצבור, שזה נקרא פרנס המתגאה על הצבור, שאז אין הדעת סובלתו (פסחים ק"ג:), וכלם שונאים אותו, כי מי שמטריח על הצבור ומכל שכן מי שעושה עול עם הצבור ומבזוז כספי צבור להנאתו ולצרכיו ומטיל פחדו ויראתו עליהם, כי מושל עליהם, הוא נקרא פושע ישראל, כמאמרם ז"ל (ראש השנה י"ז): פושעי ישראל בגופן — זה פרנס המטיל אימה יתרה על הצבור שלא לשם שמים, ואמרו (חגיגה ה'): הקדוש-ברוך-הוא בוכה על פרנס המתגאה על הצבור, כי גורם לגלות השכינה, כי אין השכינה שורה אלא בקהל (עין סדר עולם רבה), וכשהפרנס מתגאה על הצבור הוא מפרר את הקהל לגמרי, כי זו דרכם של אלו הפרנסים הגונבים וחומסים כספי צבור, שהם תמיד משתדלים לפרר ולהפריד בין הקהל, כדי שלא יתאחדו באגודה אחת נגדו, ועל-כן הוא חכם להרע, ועושה כל מיני תרגילים להפריד ולהפריד את הקהילה, באפן שיוכל לגנב כספי צבור ואף אחד לא ידע מזה, מאחר שהוא תמיד עושה פרודים בין הצבור, אכל לבסוף נופל בנפילה כזו שאין לה תקומה, כי הוא נתחלק ונופל, כמאמרם ז"ל (שיר השירים, רבה, פרשה ו', סימן י"א): כל מי שהוא מנהיג שררה על הצבור בישראל, ואינו נותן דעתו היאך הוא מנהיג את ישראל, סוף שהוא נופל ונוטל שלו מתחת ידיהם, כי זוהי אחריות גדולה לאדם המקבל עליו שררה של צרכי צבור, ועל-כן אשרי מי שעוסק בצרכי צבור באמונה, וכל מגמתו היא רק בעבור טובת הצבור, שאז יקבל שכרו משלם, כי

אין הקדוש-ברוך-הוא מקפח שכר שום ברִיה, ומי שעוסק בצרכי צבור באמונה, ומוסר נפשו בעבור הצבור בלי שום נגיעות עצמיות, לבסוף נתעשר, כמאמרם ז"ל (יומא כ"ב): ביון שנתמנה אדם פרנס על הצבור מתעשר, ודעת לנכון פי מן השמים מנסים היטב את האדם, אם הוא עוסק בצרכי צבור באמונה, קדם שמקבל עצירותו, כי מי שמוסר נפשו תמיד בעבור הכלל, ואינו רוצה שום רצון אחר, רק לעשות רצון אביו שבשמים, לטרח עם הצבור לשם שמים, לבסוף מתנשא ונתעשר, ואם יש לו איזו פונה עצמית או אילו נגיעות, לבסוף נעקר לגמרי, כי נתפרסם שמו לשמצה, וכן מאבד הכל ונעשה עני.

ומוהרא"ש נ"י רגיל תמיד לדבר מהמדרש (פרשת צו, פרשה י', סימן ב'): אמר ישעיה הנביא, מטיל הייתי בבית תלמוד, ושמעתי קולו של הקדוש-ברוך-הוא אומר: את מי אשלח ומי ילך לנו? (אל כלל ישראל להחזירן בתשובה), שלחתי את מיכה והיו מכין אותו בלחי, שלחתי את עמוס והיו קוראין אותו פסילוס (גמגמן), מעתה את מי אשלח ומי ילך לנו? ואמר הנני שלחני, אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: ישעיה בנני, טרחנין סרבנים הם, אם אתה מקבל עליך להתבזות וללקות מבני, אתה הולך בשליחותי, ואם לאו, אין אתה הולך בשליחותי, אמר לו: על מנת כן, גוי נתתי למכים ולחיי למורטים וכיו, אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: אהבת צדק — אהבת לצדק את בני, ותשנא רשע — שנאת לחיכם, על-כן משחך אליהם שמן ששון מחבריה, ובחר בו, עין שם; פי ההכרח לכל מי שרוצה להכנס בצרכי צבור, שיסבל בזיונות ושפיות דמים ויריבו עמו, עד שגם יכו אותו, ואם אף-על-פי-כן הוא מוכן לקחת, אז הקדוש-ברוך-הוא בוחר בו ומשפיע עליו נבואה, וזוכה לכל טוב אמתי ונצחי, אשרי לו!

צדיק

מוהרא"ש נ"י אמר: כְּשֶׁהצדיק האמת אומר תורה, באותה שעה נעשה בחינת (אסתר ט'): "וְשָׁמְעוּ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינֹת", הינו שפתאם נופלים הרהורי תשובה בבני-אדם בכל קצוי תבל, והם בעצמם אינם יודעים מהיכן באה להם ההתעוררות הזאת (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"ז), ואפלו בני-אדם היושבים אצל צדיקים אחרים, קטני ערך, והם דוחפים את עצמם שם לשמע תורה מפיהם, ובאמת אין בתוך צדיקים אלו כל-כף הרבה טוב, שיכול לעורר לבות בני ישראל לאביהם שבשמים, ואף-על-פי-כן בני-אדם מקבלים התעוררות מהם, גם זה נמשך מאלו הצדיקים האמתיים הגדולים במעלה מאד, כי על-ידי אמירת תורתם, נחלקים דבוריהם הקדושים באויר, והדבורים הולכים ומתפזרים בכל העולם כלו, ועל-ידי-זה נופלים הרהורי תשובה בלבות בני-אדם בכל כדור העולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכן הדבר בענין אותות ומופתים, שלפעמים נתראים על-ידי צדיקים פשוטים קטני הערך, ובני העולם חושבים, שמזה יש ראיה והוכחה על גדלת הצדיקים האלו ועל חשיבותם ומעלתם, והאמת אינה כן, כי כל הישועות והנסים והמופתים הנעשים בעולם, הם רק בכח הצדיקים הגדולים במעלה מאד, שתמיד מבקשים ומתפללים על כל הדור כלו, ותפלתם תמיד פניהם על כל בני ישראל יהיו באיזו מדינה שיהיו, יהיה להם כל טוב ברוחניות ובגשמיות, ועל ידם ובזכותם נעשות כל הישועות וההשפעות הטובות שבדור, ורק כשהשפע יורד למטה בעולם הזה, הכל מתלבש ומתגשם אצל צדיק פלוני או צדיק פלוני, ונראים הדברים כאלו הם באים ממנו, אבל באמת לאמתה אין זה בא מכחם כלל, רק מכח הצדיק הגדול שמתפלל על כל הדור כלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שרַבְנוּ ו"ל סַפֵּר מִשָּׁל נֶאֱדָה עַל עֲנִיָּן זֶה, שְׁפַעַם הַלֵּךְ אָדָם בַּיַּעַר, וּבֹא כְּנִגְדּוֹ זָאב גָּדוֹל, שֶׁהִיָּה מוּכָן לְקַפֵּץ עָלָיו לְטֹרֵף אוֹתוֹ, וְהָאִישׁ הַזֶּה לֹא הִיָּה עִמּוֹ שׁוֹם כְּלֵי יָיִן, רַק הַגְּבִיָּה אֵיזָה מִקַּל שֶׁהִיָּה מִנַּח עַל הָאָרֶץ, כְּדֵי לְהִגֵּן עַל עֲצָמוֹ מִפְּנֵי הַזָּאב, וְעָשָׂה עֲצָמוֹ כְּאִלוֹ הוּא יוֹרֵה עַל הַזָּאב עִם הַמַּקַּל שְׁלוֹ, וּבִינְתִים הִיָּה יוֹשֵׁב אִישׁ אֶחָד עַל אֵילָן גְּבוּהָ וּבְיָדוֹ קִנְיָה שְׂרָפָה (רוֹבָה), וְרָאָה כָּל הַנְּעֻשָׂה שֶׁם לְמַטָּה, אִיךָ הַזָּאב מוּכָן לְקַפֵּץ עַל הָאָדָם כְּנִ"ל, וְהוּא יָרָה עַל הַזָּאב עִם הַרוֹבָה שְׁלוֹ, וְהָרַג אֶת הַזָּאב, וְהִנֵּה הָאִישׁ לְמַטָּה נִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא הָרַג אֶת הַזָּאב בְּעֲצָמוֹ עִם הַמַּקַּל שְׁלוֹ, וְלָקַח אֶת הַזָּאב עַל כַּתְּפָיו, וְנִכְנַס לְעִיר, וְהִתְחִיל לְהִתְפַּאֵר שֶׁהוּא הָרַג זָאב עִם הַמַּקַּל שְׁלוֹ; וְכֵן הוּא בְּדִיוֹק הַעֲנִיָּן שֶׁל צַדִּיקֵי הַדּוֹר, שֶׁנִּדְמָה לָהֶם שֶׁהֵם פְּעֻלוֹ הַכֹּל בְּזִכּוֹתָם וּבַתְּפִלָּתָם, וּבְאַמַּת כָּל הַיְשׁוּעוֹת הֵן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּאֵילָן גְּבוּהָ, וְזִכּוֹתוֹ מְגַנָּה עַל כָּל הַדּוֹר כְּלוֹ.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שְׁזֵהוּ בְּאַמַּת סִימָן מְבַהֵק עַל מַעֲלַת הַצַּדִּיק הָאָמֵת שֶׁבַדּוֹר, שֶׁהוּא מְסַתְּפֵל וּמַעֲיִן בְּכָל פַּעַם בְּצַרְכֵי כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ, וּמִתְפַּלֵּל תָּמִיד עַל כָּל נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֵין לוֹ קִטְנוֹת הַמַּחֲזִין לְהִתְפַּלֵּל רַק בְּשִׁבִיל עֲצָמוֹ וּמִשְׁפַּחְתּוֹ וְעַדְתּוֹ וְכוּ', רַק הוּא מִשְׁגִּיחַ עַל צַרְכֵי כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ, וּפַעַם אָמַר, שֶׁהַצַּדִּיק מְסַתְּפֵל עַל הָעוֹלָם כְּמוֹ מִי שֶׁמְסַתְּפֵל עַל כְּדוֹר קָטָן שֶׁבְּיָדוֹ, וְכֵן כְּמוֹ מִי שֶׁפּוֹרַח לְמַעְלָה מִכַּפַּת הָרִקִיעַ, וּמִבֵּיט מְלַמְעָלָה לְמַטָּה עַל כְּדוֹר הָאָרֶץ, וּמְסַתְּפֵל עַל כָּל הַנְּעֻשָׂה שֶׁם עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת וְכוּ', וּבְאַמַּת כָּל הַנְּעֻשָׂה שֶׁם אֵין מַגִּיעַ אֵלָיו כְּלָל, כִּי הוּא כְּבָר מְסַלֵּק מִכָּל הָעוֹלָם הַגְּשָׁמִי הַזֶּה לְגַמְרֵי, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ בְּכַחוֹ לְהוֹרִיד עֲצָמוֹ לְכָל בְּרִיָּה, וְלְהִתְלַבֵּשׁ לְפָנָיו בְּמַלְבוּשִׁים שׁוֹנִים, וּבְדֶרֶךְ זֶה הוּא עוֹזֵר לְכֻלָּם בְּכָל מָה שֶׁיִּכּוֹל לְהוֹרִיד עֲצָמוֹ בְּיוֹתֵר, וְזֵהוּ מוֹרָה עַל גְּדֹל מַעֲלָתוֹ בְּיוֹתֵר, וְאֵין זֶה שׁוֹם מַעֲלָה כְּלָל לְסַגּוֹר עֲצָמוֹ בְּחֹדֶר וּלְהַפְרִישׁ עֲצָמוֹ מִבְּנֵי-הָעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה לֹא תִגִּיעַ שׁוֹם תְּכֵלִית וְתוֹעֵלֶת לְשֹׂאֵר אַנְשֵׁי הָעוֹלָם מַעֲצָם מְדַרְגוֹתָיו וְהַשְּׂגוּתָיו, וְאַצֵּל הַצַּדִּיק חָשׁוּב יוֹתֵר דְּבוּר אֶחָד שֶׁיִּכּוֹל

להכניס בתוך העולם, לעזור לבני-אדם באמונה ובהתחזקות וכו', יותר מכל ההשגות הגדולות והגבורות שלהם (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ק"ב), כי זהו כל פסופם ורצונם — לעזור לזלת, ואינם מסתכלים על כבוד עצמם כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכל מעלת הצדיק היא — שיש לו סבלנות לכל אחד ואחד, והוא מוכן לשמע כל צרכיהם ולהשיב כל שאלותיהם אפלו מהפחות ביותר שבישראל ואפלו מאשה או קטן וכו', כי מוכן לשמע כל הבלבולים שלהם, ולתרוץ להם כפי יכלתו, ובלי זה אינו נקרא צדיק וגוטער יוד כלל.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם נכנסה אשה אחת לרב הקדוש מסאטמאר ז"ל, להראות לו החלה שאפתה לכבוד שבת-קדש, ושאלה את הרבי: "נו, רבי זענען זיי שיינע חלות?" (נו רבי האם החלות יפות), והרב הקדוש מסאטמאר ז"ל חיך, ואז ונחה דעתה, וכשתמהו אנשים למה פנה אליה כלל, ענה ואמר, שאם היו דוחפים אותה לחוץ, היו שוכרים אותה לגמרי, ואיך מתר לשבר נשמה אחת מישראל! ...!

ופעם דבר מוהרא"ש נ"י בטלפון עם אשה אחת, ששאלה כל מיני שאלות פשוטות שאינן חשובות כלל וכו', ועמד שם סמוך למוהרא"ש נ"י תלמיד אחד שחרה לו מאד, למה האשה הזו תבלבל את מוהרא"ש נ"י בכל מיני שאלות כאלו, והיה קופץ מרב פעם וקפדה, איך יש חצפה לאשה לבלבל את מוהרא"ש נ"י באפן כזה, ואחר גמר שיחת הטלפון, ענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י, שזה אחד מן הטעמים שהוא מקפיד בדרך כלל, שאף אחד לא יעמד על ידו בשעה שמדבר עם אחרים, כי דבר זה קשה מאד לבני אדם להבין, איך הצדיק יכול להוריד את עצמו לכל אחד ואחד ולסבל אותו בסבלנות גדולה מאד, ואין זה מבבלב אותו כלל.

וְאֲזִי עָנָה וְאָמַר לוֹ מוֹהְרָא"ש נ"י: תַּדַּע שְׂדִיקָא מַחְמַת שְׂיִישׁ לִי הַסְבְּלוֹת הַזֹּז, לְכֵן הֵייתִי יְכוּל לְחַבֵּר חֲבוּרִים וּסְפָרִים קְדוּשִׁים וְרַבִּים כְּאֵלוֹ, וּבִאֲפֵן אַחַר לֹא הָיָה שִׁיף כָּלֵל, וְאִם-כֵּן לָמָּה לָךְ לְהִתְעַרֵב בְּעִנְיָנִים שְׂלִי, בְּדַאֲי אֲנִי יוֹדֵעַ מָה אֲנִי עוֹשֶׂה.

וְגַם בְּאוֹתָהּ הָעֵת נִכְנַס בְּחֹר אֶחָד מִבְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל מוֹהְרָא"ש נ"י עִם אִיזוֹ בְּקִשָּׁה, וְדַבֵּר קִצַּת "הֵיִימִישׁ" (בְּקִרְבָּה יְתָרָה) עִם מוֹהְרָא"ש נ"י כְּדֶרֶךְ בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, וְהַתְלַמֵּיד הַנַּ"ל גַּם-כֵּן עָמַד שָׁם מֵהַצַּד, וְשׁוֹב הַקְּפִיד עַל זֶה, לָמָּה אֶחָד יְדַבֵּר לֹא כָל-כֶּף בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד עִם מוֹהְרָא"ש נ"י, אֲזִי עָנָה וְאָמַר לוֹ מוֹהְרָא"ש נ"י: מָה אַתָּה חוֹשֵׁב, לְמַשֶּׁה רַבְּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, לֹא הָיוּ בְּנֵי מִשְׁפָּחָה נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים אֲצֵלוֹ, וּמְדַבְּרִים עִמּוֹ "הֵיִימִישׁ"? הֲלֹא זֶה חֵלֶק מֵהַחַיִּים, וְדַבֵּר זֶה מִכֶּרֶח לְהֵיוֹת, וְאִם כֵּן לָמָּה לָךְ לְהִתְעַרֵב בְּדַבְּרִים כְּאֵלוֹ וּלְהַקְפִיד, הֲלֹא אֵין אַתָּה מִבֵּין בְּדַבְּרִים כְּאֵלוֹ כָּלֵל.

וְלִפְנֵי שִׁיצָא הַתְלַמֵּיד הַנַּ"ל מֵהַחֶדֶר טִלְפֵן אִישׁ אַחַר לְמוֹהְרָא"ש נ"י, וְסִפֵּר לוֹ שְׂיִישׁ לוֹ עֲכָשׁוּ רַעֲיוֹן לְקִנּוּת רַפֵּת עִם חֲמֵשׁ מֵאוֹת פְּרוֹת, וְלַעֲשׂוֹת מְזֵה מְסֻחַר גְּדוֹל, וְאוּלַי יְהִיָּה מְזֵה עֲשִיר גְּדוֹל, וְשָׁמַע מוֹהְרָא"ש נ"י כָּל הַדְּמִיוֹנוֹת שֶׁלוֹ בְּסִבְלָנוֹת גְּדוּלָּה, וְאָמַר לוֹ מוֹהְרָא"ש נ"י, שְׂאִם יִצְלִיחַ, יִרְאֶה לְשַׁלַּח בְּכָל שְׁבוּעַ שְׁפַע שֶׁל חֵלֶב לְיִשְׂבִיבָה... וְדַבֵּר עִמּוֹ קִצַּת זְמַן, וְסִגַּר אֶת הַטִּלְפּוֹן.

אֲזִי פָּנָה מוֹהְרָא"ש נ"י לְתַלְמִיד הַנַּ"ל וְאָמַר לוֹ, אִם הֵייתִי סוֹגֵר אֶת הַטִּלְפּוֹן עִם הָאִישׁ הַזֶּה תִּכְף-וּמִיד, וְהֵייתִי אוֹמֵר לוֹ: תִּפְסִיק כְּבָר עִם הַדְּמִיוֹנוֹת שֶׁלָּךְ, הֵייתִי שׁוֹבֵר אוֹתוֹ לְגַמְרִי, אֲבָל בְּזֵה שְׁשִׁמְעָתִי אוֹתוֹ וְגַם דִּבְרָתִי עִמּוֹ קִצַּת, תִּהְיֶה לוֹ כְּבָר מְנוּחָה כְּמָה שְׁבוּעוֹת, וְיִחְיֶה עֲצָמוֹ עִם הַחֲלוּמוֹת הָאֵלוֹ, וְאוּלַי בְּאַמַּת יְהִיָּה עֲשִיר מְזֵה, עַד שֶׁהוּא יִרְאֶה בְּעֲצָמוֹ שֶׁהַכֵּל שֶׁקָּרַדְתָּ וְדִמְיוֹן גְּדוֹל, אֲבָל אֲסוּר לְהַחֲלִישׁ דַּעַת שֶׁל שׁוֹם בְּרִיָּה, וּלְגַרֵּשׁ אוֹתוֹ בְּשַׁעַה שְׁפִוּנָתוֹ הִיא לְטוֹבָה; אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוֹכָה לְהַכְנִיס בְּעֲצָמוֹ מֵדַת הַסְבְּלוֹת בְּאַמַּת, וְלִסְבֵּל אֶת כָּל בְּרִיָּה

וְלַעֲזֹר לָהּ בְּכָל דְּרָךְ שֶׁהוּא יְכוּל, כִּי אֵין עוֹד דְּבַר חָשׁוּב בְּמַעֲלָה,
כְּמוֹ מִי שְׁזוֹכָה לַעֲזֹר לְנַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

צְבִיעוֹת

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שְׁאָדָם צָרִיךְ לְשַׁמֵּר אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד מְאֹד
מִכָּל מִינֵי צְבוּעִים, הֵן שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה
מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, שֶׁהוּא לֹא יִהְיֶה צְבוּעַ, הֵינּוּ שְׂלֵא יִצְבַּע אֶת עֲצָמוֹ,
כִּי בְּנִקְל לֹו לְאָדָם לְטַעוֹת מְאֹד מְאֹד בְּזֶה הָעוֹלָם, עַד שִׁיִּצְבַּע אֶת
עֲצָמוֹ בְּצַבַּע אַחֵר, שִׁיִּחְשַׁב שֶׁהוּא כְּבָר מְשֵׁהוּ, וְכֵן צָרִיךְ רַחֲמִים רַבִּים
שְׂלֵא יִצְבַּעוּ לֹו אָדָם אַחֵר, כְּאֵלוֹ מִי יוֹדֵעַ מַה הוּא, וּלְבַסּוֹף הוּא
שֶׁקָּרַן וְרַחוּק לְגַמְרֵי מִכָּל אֱלֹוֹ הַשְּׂבָחִים שֶׁמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ, וּבְנִקְל
לְאָבֵד עַל יָדוֹ אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וְעַל־כֵּן צָרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ
יִתְבַּרֵךְ, שְׂלֵא יִפֹּל בְּיַדֵּי הַצְּבוּעִים, הֵן שֶׁהוּא לֹא יִהְיֶה צְבוּעַ וְיִטְעֶה אֶת
הַבְּרִיּוֹת, וְהֵן שְׂלֵא יִמְשֵׁךְ עֲצָמוֹ אֶל הַצְּבוּעִים, אֲשֶׁר הַבְּרִיּוֹת טוֹעוֹת
אֲחֵרָיו.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְהַנְצִיל מִצְבִּיעוֹת, הֵן
צְבִיעוֹת שֶׁל עֲצָמוֹ וְהֵן צְבִיעוֹת שֶׁל אַחֲרִים, כִּי אִם עַל־יַדֵּי רַבּוּי
תִּפְלָה וּבִקְשָׁה וְהִתְבּוֹדְדוֹת, לְהִתְבּוֹדֵד הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּכָל יוֹם,
וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִלְּפָנָיו יִתְבַּרֵךְ שִׁיִּזְכֶּה לְמַח וְיָ וְנָקִי, כִּי בְּפִרוּשׁ
גְּלָה לְנֹו רַבּוּי ז"ל (לְקוּטִי־מוהר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן א'), שְׂעַל־יַדֵּי שְׁאָדָם
עוֹסֵק בַּתְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, עַל־יַדֵּי־זֶה כָּל אֱלֹוֹ הַמְּפָרְסְמִים שֶׁנִּתְפָּרְסְמִים
בְּעוֹלָם עַל־יַדֵּי עֲזוֹת נוֹפְלִים לְפָנָיו, כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְתִפְלָה, אֲזֵי
זוֹכֶה לְהִפְלֵל בְּדַבַּר הַשֵּׁם, וְאֲזֵי כָּלֵם נוֹפְלִים תַּחֲתָיו, עַל־כֵּן הָעֶקֶר
לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ מְדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ, שְׂלֵא יִטְעֶה אֶת עֲצָמוֹ וְלֹא
יִטְעֶה אֶת הַבְּרִיּוֹת, וְיִשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, כִּי כָּל מַה

שְׂאֵדָם זוֹכָה לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ יוֹתֵר בּוֹ יִתְבַרֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִזְדַּכְּךָ מֵחוֹ וְדַעְתּוֹ מְאֹד.

וְהַזְהִיר אוֹתָנוּ מְאֹד מְאֹד מוֹהֲרָא"ש ג"י עַל דְּבַר זֶה, לְבַל נִסְתַּפֵּל עַל מַה שְׂבָנֵי-אָדָם אוֹמְרִים, הָעֵקֶר לְהִסְתַּפֵּל מֵה שְׂאוּמְרִים בְּשָׂמִים, אֲשֶׁר דְּבַר זֶה הוּא נֶעְלָם מֵעֵינַי כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לְדַעַת דְּבַר זֶה כָּל זְמַן שְׂנַמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם, וְסִפֵּר שֶׁפַּעַם אַחַת הֵלֵךְ הַמַּגִּיד מִמְּעֻזְרִיטְשׁ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, עִם כַּמָּה מִתְלַמְּדֵי בְּלִיל הַסֵּדֶר, וְשָׁמְעוּ אִיךָ שְׂאִיזָה יְהוּדֵי כְּפָרִי אוֹמֵר אֶת הַהֲגָדָה בְּשִׁבְרֵי אוֹתִיּוֹת... וְכִשְׁהִגִּיעַ לְ"תָם מַה הוּא אוֹמֵר" בְּכֹה הִרְבֵּה מְאֹד, וְהִזָּה בְּעֵינֵיהֶם פְּלִיאָה נִשְׁגָּבָה, מַה וְלָמָּה לְאִישׁ כְּפָרִי לְבָכוֹת פֹּה, וְאִזּוֹ שֶׁלַח הַמַּגִּיד הַקְּדוֹשׁ מִמְּעֻזְרִיטְשׁ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, אֶת אֶחָד מִתְלַמְּדֵי, שֶׁיִּכְנַס לְשֶׁאל אוֹתוֹ לָמָּה הוּא בּוֹכָה, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר אָךְ נִכְנַס, שָׁאֵל אֶת הַכְּפָרִי: שְׁמַעְתִּי קוֹל בְּכִיָּה וְאִמְרָתִי לְהַכְנִס, הָאֵם קָרָה לָכֵם אִיזָה דְּבַר שְׁבִשְׁבִיל זֶה אַתֶּם בּוֹכִים? הַשִּׁיב לֹא, אֲלֹא אֲנִי אוֹמֵר כִּי אֶת הַהֲגָדָה, וְכִשְׁהִגַּעְתִּי לְחֻכְכֶם מַה הוּא אוֹמֵר... רָשַׁע מַה הוּא אוֹמֵר... אֲנִי רוֹאֶה שֶׁהַחֻכְכֶם וְהַרְשָׁע אוֹמְרִים מִשְׁהוּ, אֲבָל אֲנִי מִבִּין אֶת דְּבָרֵיהֶם (כִּי הַכְּפָרִי לֹא הִבִּין פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת), אֲךָ כִּשְׁהִגַּעְתִּי לְתָם מַה הוּא אוֹמֵר... הַתְּחַלְתִּי לְבָכוֹת מְאֹד מְאֹד, כִּי תָם בְּלִשׁוֹן אֶלֶט פּוֹלִישׁ (פּוֹלִינִית עֵתִיקָה) הוּא שָׁם, הִינּוּ שְׂאֵנִי רוֹאֶה שֶׁהַחֻכְכֶם אוֹמֵר מִשְׁהוּ, וְאֲנִי לֹא מִבִּין מַה הוּא אוֹמֵר, וְהַרְשָׁע אוֹמֵר מִשְׁהוּ, וְאֲנִי לֹא מִבִּין מַה שֶׁהוּא אוֹמֵר, אֲבָל תָּם וְהָרִים אֲצַבְּעוּ לְשָׂמִים שָׁם מַה אוֹמְרִים, הָעֵקֶר מֵה שְׂאוּמְרִים בְּשָׂמִים, עָנָה לוֹ הַתְּלַמִּיד: כֵּן, כֵּן, עַל זֶה יֵשׁ הִרְבֵּה לְבָכוֹת וְיִצָּא, וְסִפֵּר אֶת זֶה לְרַבּוֹ הַמַּגִּיד הַקְּדוֹשׁ מִמְּעֻזְרִיטְשׁ, וְהַפְּלִיג מְאֹד מְאֹד בְּפְרוּשׁוֹ שֶׁל הַכְּפָרִי, כִּי הָעֵקֶר הוּא מֵה שְׂאוּמְרִים לְמַעְלָה, וְסִיִּים מוֹהֲרָא"ש ג"י: אָדָם יָכוֹל לְחִיּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם בְּטַעוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד, פֹּה שׁוֹמְעִים שֶׁהַחֻכְכֶם אוֹמֵר מִשְׁהוּ, וְהַרְשָׁע אוֹמֵר מִשְׁהוּ, אֲבָל הָעֵקֶר מֵה אוֹמְרִים בְּשָׂמִים, עַל-כֵּן צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הִרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבַרֵּךְ, שְׁלֹא יִפֹּל בֵּין כַּת הַצְּבוּעִים הַצּוֹבְעִים אֶת עֲצָמָם וְצוֹבְעִים אֶת הָעוֹלָם, רַק תְּמִיד יִבְקֹשׁ רַחֲמִים מִמֶּנּוּ יִתְבַרֵּךְ, שִׁיתְּרַחֵק מִכָּל מִינֵי מִפְּרָסְמִים שֶׁל שֶׁקֶר.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר ביותר צריך האדם לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך, שהוא לא יצבע את עצמו והוא לא יהיה, חס ושלום, מפרסם של שקר, אלא כל התנהגותו שתהיה רק על-ידי התורה הקדושה, ויעורר ויחזק ויאמץ אחרים גם-כן לשוב בתשובה, כי אחרת הוא גם-כן מפרסם של שקר, כי עקר השקר של צבוע הוא, שבמקום לעורר ולחזק ולאמץ בני אדם אחרים, הוא עושה כל מיני תחבולות שיחזיקו ממנו, אבל את העקר הוא שוכח, על-כן הוא צבוע.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר אם האדם יהיה חזק בעבודת התפלה וההתבודדות, על-ידי-זה יזכה להנצל מכל מיני רמאות ורמאים, ומכל מיני שקר ושקרנים, ומכל מיני צביעות וצבועים, ויזכה להכלל בחיי החיים.

קנאה

מוהרא"ש נ"י שח פעם שיחה נפלאה בענין מדת הקנאה, איך שאסור לקנא שום ברך שבעולם, ואיך שאדם צריך להגיע למדרגה כזאת, שלא יקנא אלא אותו יתברך לבוד, וכמו שגלה רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רע"ח) על הפסוק (במדבר כ"ה): "בקנאו את קנאתי", שזהו בחינת הצדיק שאינו מקנא שום צדיק לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, רק אותו יתברך לבוד, עין שם; כי כשמגיע האדם להשגה זאת, אזי הוא גר בעולם החרות, ואין אחד שבעולם מפריע לו כלל, כי הלא אינו מקנא את שום ברך, ואינו רוצה להשתרר ולהשתלט על הזלת, רק כל עקר כוננתו היא להכלל

בו יתברך, ולהיות דבוק בו יתברך כמו הצדיקים האמתיים, ומה יש לו עם אחרים?!

ואמר מוהרא"ש נ"י, שענין זה מנח גם בתוך דברי רבנו ז"ל, שפעם אמר, אני יכול לעשות צדיקים כמני ממש, כי רבנו ז"ל גלה בזה, שהעלה את עצמו לגמרי ממדת הקנאה, עד שהוא יכול לעשות צדיקים כמהו ממש, וזהו כל חפצו ורצונו, שיגיעו כל הבריות למדרגה כזו, שיהיו כמהו ממש, כי עקר כל הבלבולים וחלישות הדעת שעובר על האדם, הוא מחמת אחת משתי הסבות: או מחמת שהוא מקנא באחר שגדול ממנו, ויש לו חלישות הדעת, למה הוא לא זכה להיות כמהו, או מצד שני הוא מפחד, שאיש אחר ישיג אותו, ויגיע למדרגתו או שיהיה גדול ממנו, ואז הוא בעצמו כבר לא יהיה כל-כך חשוב, ומדת הקנאה הזאת באחד משני האפנים, הורגת ואוכלת את רב בני-אדם ממש פידוע, אבל כשידע האדם שאין לו עם אחר פלום, ועקר עבודתו היא להוציא מהפח אל הפעל את נקדתו היחידה, שזה גם-כן נכלל בדבור של רבנו ז"ל — כמני ממש, הינו שאני צריך להיות כמו שאני, הינו עם הירידות והבלבולים שלי, כי לא יתבעו ממני בשמים, למה לא הייתי כמו פלוני ופלוני, רק למה לא הייתי כמני, ובדבר זה שאני צריך לפעל בעולם, אין שום ברירה אחרת שיכולה להשיג אותי בזה, כי זה התפקיד והתכלית שלי לבד, וכשנתברר כל זאת אצל האדם, אזי אף פעם לא יתבלבל מאחרים כלל, רק ילך לבטח דרכו, ויחיה חיים טובים ונעימים באמת, וזהו מה שרבנו ז"ל אמר, שיכול לעשות צדיקים כמני ממש, הינו כמו אני שאני מקנא שום ברירה שבעולם, רק אותו יתברך לבד, בבחינת "בקנאו את קנאתי" הנ"ל, כך אני יכול להביא את כל הבריות להשגה זו, ושכל אחד יסתפל על נקדתו היחידה להיות כמהו, ולא לקנא שום ברירה אחרת בעולם, ואמר מוהרא"ש נ"י, שגלה לנו עכשו סוד גדול בשיחה זו של רבנו ז"ל, אשר על-ידי הסוד הזה יכול האדם לעבר את כל החיים בשלום, להיות דבוק בו יתברך באמת, אשרי מי שזוכה להבינה.

קרי

מוהרא"ש נ"י אָמר, אֲשֶׁר פָּגַם הַמְקָרָה שְׁקוּרָה לְאָדָם שְׂיוּצָא וְרָעוּ לְבַטְלָהּ, הוּא רַק מַחְמַת הַרְהוּרִים רָעִים, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים: מְהִרָה בְּיוֹם בָּא לִיּוֹדֵי טַמְאָה בְּלִילָהּ, וְעַל זֶה תִּקְוֶה רַבְנוּ ו"ל לומר הַעֲשֵׂה מְזִמּוּרֵי תְהִלִּים, שֶׁהֵם הַ"תִּקְוֶה הַכְּלָלִי", וְאָמַר שְׁקָדָם צְרִיכִים לְלַכֵּת לַמְקָוָה, וּבְזוֹ הַלְשׁוֹן אָמַר: "דָּאָס עֲרֻשְׁטֵעַ אִיז מְקָוָה" (הַרְאֵשׁוֹן הוּא מְקָוָה), הֵינּוּ הַתִּקְוֶה הַרְאֵשׁוֹן שֶׁל קָרִי, שְׂיוּצָא וְרָעוּ לְבַטְלָהּ, הוּא טְבִילַת מְקָוָה.

אָמַר מוהֲרָא"ש נ"י כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה סְגֻלוֹת לְהַנְצִיל מִמְקָרָה לִילָהּ, וְהוּא עַל-יְדֵי שְׂיִלְמַד אֲגָדָה קָדָם שְׂיִישׁוֹן, וְיַעֲשֵׂה לְעֲצָמוֹ קְבִיעוֹת בְּעֵין יַעֲקֹב, וְאָמַר מוהֲרָא"ש נ"י, שְׂשִׁמְעַ מְצַדִּיקִים שְׂאָמְרוּ, שְׂטוֹב לְלַמֵּד קָדָם הַשְּׁנָה תָּנָא דְבֵי אֱלִיהוֹ, וְהוּא מְסַגֵּל לְהַזְהֵר שְׂלֵא יָבוֹא לִיּוֹדֵי קָרִי.

וּסְפָר מוהֲרָא"ש נ"י שְׂשִׁמְעַ מְהִרָב הַחֲסִיד רַבִּי לְוִי יַצְחָק שְׂסַפֵּר לוֹ, שְׂשִׁמְעַ מְהִרָב הַקְדוּשׁ רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחֲמָן ו"ל, שְׂשִׁמְעַ מְאָבִיו רַבִּי נַחֲמָן טוֹלְטְשִׁינֵר, שְׂהַפִּיר עוֹד יְהוּדֵי אֶחָד, שְׂהִיָּה נוֹסֵעַ לְהִרְבֵּי הַקְדוּשׁ רַבִּי מְרַדְכֵי מְטֻשְׁעֵרְנוֹבֶל, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ, וּסְפָר לְפָנָי רַבּוֹ, שְׂבָכָל לִילָהּ רוּאָה מְקָרָה לִילָהּ, וְהוּא עוֹן הַקָּרִי, רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, וְאִינוּ יוֹדֵעַ לְשִׁית עֲצוֹת לְנַפְשׁוֹ מֵהַ לְעֲשׂוֹת, וְנִתֵּן לוֹ הִרְבֵּי הַקְדוּשׁ רַבִּי מְרַדְכֵי מְטֻשְׁעֵרְנוֹבֶל כְּמָה עֲצוֹת, וּבְכָל פַּעַם חֲזָר וְאָמַר, שְׂאִינוּ מוֹעִיל כָּלָל, אֲזִי אָמַר לוֹ: אֲתָן לָךְ עֲצָה, שְׂבּוֹדָאֵי תוֹעִיל, וְהוֹצִיא לוֹ סֵפֶר "לְקוּטֵי-מוהֲרָ"ן", וְאָמַר לוֹ: תִּלְמַד בְּכָל לִילָהּ קָדָם שְׂאֲתָה הוֹלֵךְ לִישׁוֹן בְּסֵפֶר הַקְדוּשׁ הַזֶּה, וְאֲזִי בּוֹדָאֵי תַּנְצֵל, וְכֵן הִיָּה, שְׂהִלָּה קָבַל עַל עֲצָמוֹ לְלַמֵּד קָדָם הַשְּׁנָה "לְקוּטֵי-מוהֲרָ"ן", וְנִפְסַק לוֹ כָּל

ענין הקרי, ודבר זה הוא פלא גדול, ורבי נחמן טולטשינר עוד הפיר את האדם הזה, והיה רגיל לספר ספור זה. על-כל-פנים מי שידע שחטא בחטא הזה של הרהורים רעים, ומפחד שלא יבוא לידי מקרה לילה, וכן מי שקורה עמו בכל לילה עון הקרי, שיקבע לעצמו שעור ב"עין יעקב" כסדרן בכל לילה איזו פסקה וכן שעור ב"לקוטי-מוהר"ן", ובדאי יועיל לו.

קבלה

פעם הסביר מוהרא"ש נ"י את החלוק בין חכמת הקבלה וסודות התורה שנתגלו לתלמידי הבעל-שם-טוב הקדושים לבין חכמת הקבלה של הקדמונים, שכתבו ספרים שלמים בנויים ומיסדים על שאלות וחקירות בחכמת הקבלה, עד שבאו אל המכון ואל מפתחות החכמה העליונה, כי הנה תלמידי הבעל-שם-טוב הקדוש הלכו בדרך האמונה והתפלה, הינו שסלקו דעתם וחקמתם לגמרי, ומסרו נפשם אליו יתברך בעבודת התפלה ובאמונה פשוטה בהשגחה העליונה שיש בכל פרט ופרט, ועל-ידי-זה זכו שנתגלה להם עמק החכמה בשלמותה, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ט"ו, וסימן מ"ד וסימן ע"ג), שעל-ידי תפלה במסירות נפש, האדם זוכה שמתגלים לו סודות התורה, עין שם; ומחמת זה הגלויים שלהם הם מאירים העינים ממש, ועל-ידי ההקדמות הנכונות שלהם, יכול כל אחד ואחד מישואל להבין דברים נפלאים בחכמת הקבלה, ובפרט על-ידי הגלויים שנתגלו לנו על-ידי רבנו ז"ל ותלמידיו הקדושים, יכול אפלו הפחות שבפחותים לזכות לחיים נצחיים על ידם, אם רק ישליך דעתו ושכלו הפגום ויצית להם באמת, מה שאין בן שאר ספרי הקבלה של הקדמונים שבנויים על דרך שאלה וחקירה, בהם קשה מאד לרב בני-אדם שתהיה להם איוו השגה

והרגשה בהם, כי אין מהם סובל דברים אלו, ובפרט כשפגמו במה שפגמו, ולכן זעירין אינון מאד שיש להם השגה בספרים אלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהעקר בחכמת הקבלה הוא תמימות ופשיטות גמורה, דהינו שיכניס האדם את עצמו בתוך אמונה, ויאמין היטב שכל הדברים שהוא לומד הם פשוטו כמשמעו ממש, אפלו שאינו זוכה לעת עתה להבין, ואזי סוף כל סוף יזכה שתהיה נפתחת לו חכמת הקבלה, אבל אם יכניס האדם בדעתו אילו קשיות וספקות במה שהוא לומד, אזי הוא רחוק מלמוד זה בתכלית הרחוק, וכמו שפותב הרב הקדוש רבי חיים ויטאל ז"ל בהקדמתו לכתבי האריז"ל, שאם האדם יתלה מעוט השגתו וחסרון הבנתו בעצמו, אזי אפשר לו ללמד בספרים הללו, מה שאין כן אם יחשב שיש איזו טעות וקשיה בדברים, ואולי בעל המחבר לא הבין כראוי וכו', אזי יותר טוב שלא יכנס בלמוד זה, כי יקלקל הרבה על-ידי זה, חס ושלום.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שגם צריכים ללמוד זה אימה ויראה גדולה, דהינו שילמד בכתבי האריז"ל ושאר ספרי הקבלה בפחד גדול מהדר גאווה ותברך, כי הלא עכשו הוא עוסק בדברים העומדים ברומו של עולם, וכמו שפותב הרב הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק ז"ל (בהנהגות האדם אות ה'), ולפעמים ילמד באימה במעט כתבים מהאריז"ל, וכל זה באימה ויראה ופחד ה' וכו', עין שם; ויש בגי'אדם שחושבים, שמי שלומד שעור בספר הקדוש "עץ חיים" ברבים עם כוס תה חס בידו, ושואל קשיות וחקירות ומפלפל בדברים וכו', שהאיש הזה הוא כבר מקבל גדול, ובאמת אין זה תכלית המכון של למוד הקבלה כלל, רק העקר שתהיה נכנסת באדם יראה ואימה עלאה על-ידי הלמוד הזה, וכמו שמדיק הרב הקדוש רבי אלימלך, זכותו יגן עלינו, בדבריו הנ"ל שילמד "מעט" בכתבים באימה וביראה וכו', כי הרב הקדוש הנ"ל למד כתבי האריז"ל בחיות ובהתעוררות כזו, עד שרק הסתכל בכמה שורות של כתבי

הָאָרִיז"ל, כָּבֵר נִשְׁרָף לְגַמְרֵי מְרֵב אֹר שֶׁהַגִּישׁ שָׁם, וְזֶה נִקְרָא מְקַבֵּל אֲמַתִּי, מֵה שְׂאִין כֵּן מִי שְׁלוֹמֵד לַמּוֹד זֶה בְּדֶרֶךְ שֶׁל חֲכָמָה וּסְבָרָה וְחִקְיָה וְכוּ', אֲזִי הַחֲכָמָה הַזֹּאת נַעֲשִׂית לּוֹ כִּמוֹ חֲכָמוֹת אַחֵרוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּמוֹ שְׁמוּצָאִים בְּכֹמָה בְּתֵי סֵפֶר וְאוֹנִיבְרִסִּיטָאוֹת גְּדוּלוֹת, שֵׁישׁ פְּרוֹפֶסוֹרִים הַבְּקִיָּאִים מְאֹד בְּכָל חֲכָמַת הַקְּבָלָה, וְכָתְבוּ סִפְרִים שְׁלֵמִים עַל זֶה, אֲבָל הֵם רְחוּקִים מֵהַדַּת וּמֵהַיְהוּדוֹת לְגַמְרֵי, וְאֵינָם שׁוֹמְרֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת כָּלֵל, רַחֲמָנָא לְצַלָּן.

וּפַעַם דִּבֵּר מוֹהֲרָא"ש נ"י אוֹדוֹת הַחֲלוּק בֵּין הַדֶּרֶךְ שֶׁלוֹ בְּלַמּוֹד הַקְּבָלָה לְבֵין הַדֶּרֶךְ שֶׁל מְקַבְּלִים אַחֵרִים, וְעָנָה וְאָמַר: אֲנִי נִמְשָׁל לְמָה שְׂאָמַר רַבְּנוּ ז"ל בְּסִפְרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת (בְּמַעֲשֵׂה י"ב שֶׁל הַבַּעַל תַּפְּלָה) אוֹדוֹת הַגְּבוּר, שֶׁפִּתְאֹם בָּא וְנִכְנַס לְתוֹךְ הַמַּחֲנֶה שֶׁל בַּעֲלֵי הָאֵיבָרִים, וּפָזַר אוֹתָם לְכָאן וּלְכָאן וְכוּ', עֵינֵי שָׁם; הֵינּוּ שְׂאֵנִי נִכְנַס לְמַעֲשֵׂה לְתוֹךְ עֵקֶרן שֶׁל הַדְּבָרִים, אֵיךְ מוּצָאִים לְמוֹדִים שֶׁל גְּלוּי אֱלֻקוֹתוֹ? תִּבְרָךְ לְעַבְדָּה וּלְמַעֲשֵׂה בְּתוֹךְ אֱלוֹ הַדְּבָרִים, כִּי סוּף כָּל סוּף הֲלֹא כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּנִגְלָה וּבְנִסְתָּר, הַכֹּל רַק כְּדֵי לְגַלוֹת אֶת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, עַד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִהְיֶה מִי שִׁיְהִיָּה יִהְיֶה יָכוֹל לְחַזֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאֲמַת, וְלִכֵּן אֵין זְמַן וּמְקוֹם לְפִלְפוּלִים וּדְרָשׁוֹת וְכוּ', רַק עֵקֶר הַתַּכְלִית לִיְרֵד לְעִמְקֵן שֶׁל הַדְּבָרִים, וְלֵהוֹצִיא מִשָּׁם עֲצוֹת נִכּוֹנוֹת לְעַבְדָּה וּלְמַעֲשֵׂה, אֵיךְ לְעַבְדוֹ? יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ הָעֲנִינִים הָאֵלֶּה, וְלִכֵּן יֵשׁ לִי דֶרֶךְ חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי בְּכָל כְּתָבֵי הָאָרִיז"ל, וְאֲנִי מְגַלֶּה אֵיךְ יְכוּלִים לְקַבֵּל הַתְּעוֹרְרוֹת דְּקַדְשָׁה לְעַבְדָּה וּלְמַעֲשֵׂה מִתּוֹךְ דְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים, וְזוֹהִי גַם הַדֶּרֶךְ שֶׁלִּי בְּסִפְרֵי רַבְּנוּ ז"ל וּמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל, כִּי גַם בָּהֶם יֵשׁ לִי דֶרֶךְ חֲדָשָׁה שְׂאֵף אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עֲדִין לֹא עָמַד עַל זֶה, כִּי אֲנִי לוֹמֵד "לְקוּיטֵי-מוֹהֲרַ"ן" וְ"לְקוּיטֵי-הַלְכוֹת" לְעַבְדָּה וּלְמַעֲשֵׂה, אֵיךְ יְכוּלִים לְהַתְחַזֵּק וְלֵהִתְאַמֵּץ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל פִּי תוֹרָה זוֹ וְכוּ', וְעַל-פִּי תוֹרָה זוֹ וְכוּ', כִּי הֲלֹא כָּל דְּבָרֵי רַבְּנוּ ז"ל הֵם בְּנוּיִים וּמִיִּסְדִּים עַל כְּוִנָּה זֹאת, לְקַרֵּב אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֲמַת, וְלֵהִגְבִּיהוּ וְלֵהַרְיֵמוֹ לְכָל הַמְּדַרְגּוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, וְאֵם אֵין הָאָדָם לוֹמֵד סִפְרֵי רַבְּנוּ ז"ל בְּאֶפְסֵן כְּזֶה,

הוא עדין מנח בדמיונות רבים, ונדמה לו כאלו זו שטה חדשה בדרך החסידות ועבודת השם וכו', ובאמת כל דברי רבנו ז"ל, הם רק גלוי נורא ונפלא של האמונה הקדושה לעבדה ולמעשה, עד שיכול כל אחד ואחד מישראל להיות נעשה צדיק גדול באמת אם רק ירצה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבמשך ימי חייו דבר עם הרבה מקבלים ושמע דבריהם וכו', וזהו דבר פשוט שבחור צעיר שלומד ב"היכל הקדש" אפלו רק קצת זמן, וכל שכן מי שמקרב כבר שנים רבות, יש לו דבורים יותר פנים מכלם, כי ב"היכל הקדש" מדברים תמיד דבורים נוראים ונפלאים של אמונה פשוטה והתעוררות והתחזקות לכל אחד ואחד בכל דרגה שיהיה, וזה חודר ונכנס לתוך לב האדם תכף-ומיד, ועושה שם רשם לטובה יותר מכל מיני דבורים אחרים שיש בעולם, ואשרי מי שזוכה להוציא מכל למועדו בנגלה ובנסתר עצות נכונות לעבדה ולמעשה, איך להתקרב אליו יתברך, כי בזה הוא מגיע לתכלית המכוננת של כל דברי התורה הקדושה, וזה נקרא מקבל באמת, כי הוא מקבל התעוררות וחיית חדשה מכל מה שלומד, אשרי מי שזוכה להגיע לזה.

קשיות

מוהרא"ש נ"י אמר, שיש בני אדם שהם קשיות וספקות על הנהגת השם יתברך, וזה שובר את רוחם מאד, וגורם להם עצבות ודפאון רוח וכו', ובאמת אין עוד צחוק וקסילות בזאת, כי מי הוא כל האדם בעצמו שיהיו לו ספקות וקשיות וכו', הלא הוא טפה סרוחה ונחתיכת עפר ואפר, ומה הוא שיתחיל לחשב מחשבות עקמות כאלו, תדמה לעצמך שלקחת רגב של אדמה, וצירת בו דמות אדם, ותתחיל האדמה לומר לך קשיות וספקות על הנהגת

השם יתברך, הלא היית צוחק מאד, והיה כל הדבר ללעג ולקלס בעיניך, כי הלא מי מדבר, הלא רגב אדמה וגוש עפר, ובאמת כן הוא האדם ממש, שייסודו מעפר וסופו לעפר, לכן מי הוא בכלל שיתחיל לחשב אילו קשיות וספקות על הנהגת השם יתברך, ואפלו אם הוא כבר איש זקן וכא בימים, אזי הוא נדמה לשק של תפוחי אדמה או פר ושור גדול וכו', כי מה היא מעלתו מחמת זקנותו, הלא רק שאכל כבר בחייו שק שלם של תפוחי אדמה או שור ופר שלם, או אולי כמה מאות עופות, ואם-כן מהי כל תשיבותו, ואיך יעז נפשו לשאל קשיות על השם יתברך, הלא צריכים לעבד ימים ושנים לזכך בשר הגוף, עד שלא יתגלה אצל האדם רק גלוי הנשמה, וכמו שהעידו על צדיקים שהיו נראים לבני-אדם, כאלו נשמה עומדת לפניהם בלי גוף, וכן מספרים על הרב רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל, שבשעה שדבר מגלוי אלקותו יתברך היה נדמה לשומעים, שנשמה מדברת בלי גוף, אבל מי שרחוק מזה בתכלית הרחוק, איך יחשב לעצמו, שראוי שתהיה לו קשיה וספק בהנהגת השם יתברך, הלא הוא גוש עפר וחמר עכור, וצריך להתביש מאד בפעולה על דעתו איזו קשיה וספק פלשהו, וכמו שאומר רבנו ז"ל (עין שיחות הר"ן סימן ל"ב), שאין צריך לבאר גדל הבושה שראוי שתהיה לאדם כשבאות עליו מחשבות של בלבולי אמונה, ועל-ידי בושה ולב נשבר הוא מגרש ומשבר החקירות והמחשבות האלו, עין שם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכן הוא בענין הקשיות והספקות שעולים על לב האדם על הנהגת הצדיקים שמתדמים ליוצרים, שבודאי ראוי לאדם להתביש מאד כשנופלים בדעתו קשיות וספקות עליהם, כי הלא הוא איש גס ומגשם מאד, ואיך יעז פניו לשאל קשיות על צדיקים כאלו, שכבר עבדו ימים ושנים לזכך את בשר גופם לגמרי, ואין להם קשר אל החומריות והגשמיות כלל, וכבר הקדים לנו רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן נ"ב), שכמו שקשה קשיות על השם יתברך, כמו-כן בהכרח שיהיה קשה קשיות על הצדיק

שמתדמה אליו בתברוך, ואין עצה אחרת לאדם, רק לבטל את חכמתו ודעתו לגמרי, שלא יהיה קשה לו שום קשיות כלל, ועל-ידי-זה יחיה חיים טובים ונעימים באמת.

ופעם בא איש אחד לבית מוהרא"ש נ"י מקדם בבקר השכם, ודפק על דלתו בכח גדול, והקיץ את כל בני הבית מהשנה, ואמר שיש לו משהו דחוף לדבר עם הרב, וחשבו שזהו איזה דבר חרום ודחוף מאד, ובא מוהרא"ש נ"י אל הדלת, ורצה קדם ללכת לטבל במקנה ולהתפלל, אבל האיש ההוא התעקש מאד שהדבר דחוף, והוא מכרח לדבר עכשו עם הרב, ושאל את מוהרא"ש נ"י איזו עצה על בעיה רצינית שהיתה לו, וענה לו מוהרא"ש נ"י איזו עצה נכונה לעשות.

כנראה האיש הזה לא היתה לו אמונת חכמים באמת, ואחר התפלה חזר ובא אל מוהרא"ש נ"י ושאל אותו, אולי יעשה באפן אחר וכו', וענה ואמר לו מוהרא"ש נ"י, הלא איני מבין אותך, באת אלי באפן דחוף מאד לשאל עצה, ואמרתי לך חנות דעתי, ולכן מה אתה חוזר ושואל אותי עכשו, הלא כפי הנראה אין אתה רוצה לקבל עצה ממני רק אתה רוצה שאני אסכים על העצה העקמה שלך, ולכן למה אתה בא אלי בתחלה לשאל עצתי... והנה האיש הזה באמת לא היתה לו אמונת חכמים כלל, ונכנסה בדעתו קשיה גדולה שמוהרא"ש נ"י לא התנהג עמו כראוי, והלך ואמר לשון-הרע לחבריו, שמוהרא"ש נ"י לא אמר לו עצה טובה וכו', והלשון-הרע הלך מאיש לאיש עד שחזר ונתודע הדבר למוהרא"ש נ"י.

אזי אחר-כך בסמוך פשישבו כמה מהאנשים ששמעו את הלשון-הרע על מוהרא"ש נ"י בתוך שעות בספרי רבנו ז"ל שאמר מוהרא"ש נ"י, ענה ואמר מוהרא"ש נ"י: עכשו אני מבין פשט בפסוק (תהלים קט"ז): "כל האדם כוזב", כי הלא מקדם כתיב "כי חלצת נפשי ממות את עיני מן דמעה את רגלי מדחי" וכו', והיה

ראוי לכל אדם להפיר, שכל חיותו ותקנתו היא רק מהשם יתברך, אכל מי מפיר את זה, הלא זעירין אינון מאד שזוכים לדעת זאת, ולכן מסיים דוד המלך, עליו השלום, ואומר: "כל האדם כוזב" — שכלם כוזבים ושקרנים, כי אף אחד אינו זוכה להפיר מאיפה באה חיותו, ובמקום יהדות להשם יתברך, הם מתמלאים קשיות וספקות עליו יתברך, והנה בן הדבר הוא לגבי הצדיק, כי הצדיק מוריד את עצמו בכל מיני ירידות וקטנות המחין להציל את האדם ממות לחיים ממש, והוא נכנס לתוך הבוץ העמק שלו, ומעלה את האדם ממש, ואחר כל זה עדין יש לאדם ספקות וקשיות עליו עד שהולך רכיל מאיש לאיש ומדבר עליו סרה, הרי עכשו מוכן מאד את דברי דוד המלך, עליו השלום: "כל האדם כוזב" — כי מכרחים לומר, שאיש כזה הוא פלו שקר וכזב ממש, (וכן היה האמת, שמוהרא"ש נ"י כבר הציל פעם את האיש הנ"ל ממות לחיים, וקרב אותו ליהדות, ונשתנו כל ימי חייו לגמרי), והמשיך מוהרא"ש נ"י ואמר, איך יכולים להבין דבר כזה, שאיש אחד יציל את השני ממות, ואחר-כך יקשה עליו כל מיני קשיות וספקות, וידבר סרה עליו, הלא הציל אותו ממש, ואיך מתר לך לדבר עליו, ומי גדול לנו מהתנא הקדוש רבי מאיר, שלמד תורה מפי אלישע בן אבויה, ואחר-כך נתפקר רבו ונעשה אחר, ואף-על-פי-כן לא עזב אותו רבי מאיר, והלך אחריו ללמד תורה ממנו, והעידו עליו חכמינו הקדושים, שתוכו אכל וקלפתו זרק, ולכאורה למה המשיך רבי מאיר ללכת אחריו, הלא לכאורה היה צריך לברח ממנו לגמרי כשיצא מן הדת? אלא התרוץ הוא, כי הלא אלישע אחר למד עמו תורה וקרב אותו בימים הקודמים אל השם יתברך, וממילא איך יכולים להתרחק ממנו, הלא הוא הכניס בו חיים חדשים, ואם-כן קל וחומר בן בנו של קל וחומר כשאין הרבי של האדם בחינת אלישע אחר, רק הוא צדיק אמת, איך יעז האדם נפשו לשאל קשיות וספקות עליו, הלא זוהי בושח וחרפה גדולה, והוא ממש דברי הפסוק הנ"ל: "כל האדם כוזב"; אשרי מי שאין לו קשיות וספקות כלל על הנהגת השם יתברך והצדיקים

האמתיים, ורק זוכה לדעת שבאמת לאמתה אין קשה שום קשיות כלל.

קרוב רחוקים

פעם קבל אברך אחד לפני מוהרא"ש נ"י, שהוא עוסק תמיד לקרב רחוקים ליהדות, וקרב איזה אברך שנעשה אחר-כך מתמיד גדול, וסיים את כל הש"ס חמש ושש פעמים, ויש לו מזה חלישות הדעת גדולה, כי הוא בעצמו עדין לא זכה לסיים את הש"ס אפלו פעם אחת, אבל פלוני זה שהוא קרב ליהדות כבר השיג אותו לגמרי, ובכל פעם שהוא רואה שהאנשים האלה, שהוא קרב ליהדות מתמידים מאד בעבודת השם יתברך, זה מחליש דעתו הרבה, כי רואה איך שכלם "האבן איהם איבער געיאגט" (כלם השיגו אותו).

ואמר לו מוהרא"ש נ"י: תדע שזה חסרון גדול, כי כן אמר לנו רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן קי"ט), שהאדם צריך להגיע למדרגה פזאת שיאמר, שאף-על-פי שקשה לי להיות איש פשוט, אף-על-פי-כן חברי יהיה על-כל-פנים איש פשוט, ובתחלה לא הבין מוהר"ן ז"ל למה רבנו ז"ל היה צריך להזהיר אותנו על זה, אבל אחר-כך ראה בחוש איך שבני-אדם מקנאים מאד באחד שזוכה להתלהב לעבודת השם יתברך פראוי, כשהם עדין עומדים מבחוץ לגמרי, ואז הבין, שבדאי דבר גדול דבר רבנו ז"ל, שזוהי מדרגה גדולה מאד פשאוחזים בזה, ולכן למה יש לה חלישות הדעת מזה, אדרבה אתה צריך לקרב אנשים באופן כזה שתאמר: הלואי שהם ישיגו אותי אלפים ורבות פעמים, כי מה שהם יהיו גדולים וחשובים, זה לא יגרע ולא יוסיף ממדרגתך כלל, וכל החלישות הדעת שלך באה רק מקטנות המחין וממדת הקנאה, שהיא מדה פחותה וגרועה מאד.

והסביר לו מוהרא"ש נ"י, שזה נכלל במה שאמרו חכמינו הקדושים (בבא קמא צ"ב.): כל המתפלל בעד חברו, והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחלה, כי כמו שאדם צריך איזו ישועה, והולך ומתפלל בעד חברו שצריך גם-כן אותה הישועה, ואינו מתפלל על עצמו כלל, על-ידי-זה עוזר לו השם יתברך עם ישועה גדולה, והוא נענה תחלה, כמו-כן הוא בקרוב רחוקים ובדבור עם בני-אדם, שאין לאדם להסתפל על עצמו כלל איפה, ובמה הוא אוהו, ואפלו אם נגרמה לו איזו ירידה ובטול זמן מזה, כי הוא צריך לעשות את שלו לקרב רחוקים אל השם יתברך, על-ידי-זה בעצמו בודאי סוף כל סוף יעזר לו השם יתברך לזכות לדברים יפים מאד והשגות גבוהות בעבודת השם יתברך, ולא יהיה חסר ממנו שום דבר כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזהו מכרח לכל מי שעוסק בקרוב רחוקים לדעת, שבהכרח יהיו לו בלבולים רבים וירידות ונפילות, כי הבעל-דבר מתגרה בו מאד, מחמת שמוציאים בני-אדם מתחת ידו, ומחזירים אותם אל הקדשה, אבל כשהאדם יודע כל זאת מקדם, שבהכרח שיגרמו לו בלבולים וירידות וכו', והוא מכרח להחזיק מעמד, אזי בודאי סוף כל סוף יזכה לראות פרות יפים מכל היגיעות והעמל שלו, וכמו שבגשמיות אי אפשר להוליד בלי שיטמא עצמו, כמו-כן בדיוק ברוחניות אי אפשר להוליד איזו נשמה ולקרב אותה להשם יתברך בלי שיטמא עצמו, כי בעל כרחו יצטרך לשמע כל הזבל והלכלוך שלו, ויש בזה סכנה גדולה, שלא יתפס האדם בתוך הרע הזה, אבל מי שחזק מאד בלבו, ואינו מסתפל על עצמו כלל, רק עקר פונתו היא לקרב כל הרחוקים להשם יתברך, והוא מוכן למסירות נפש ממש, אפלו אם נגרמו לו בלבולים וירידות מחמת זה, אזי בודאי יעלה בידו לקרב הרבה רחוקים להשם יתברך באמת, וסוף כל סוף יזכה לעלות לכל המדרגות וההשגות שלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעקר הפננה בקרוב רחוקים צריכה להיות, לקרב את האדם להשם יתברך לבד ולא לשום אדם במקום מסוים, כי תכף יומיד שרוצים לעשות ישות ומציאות מהקרוב, שהאדם הזה הוא מכרח לבוא למקום זה ולאיש זה וכו', אזי כבר לא תהיה לאדם הצלחה אמיתית, כי הלא יש לו בזה נגיעה עצמית, ואין פונתו לשם שמים כלל, ולכן אשרי מי שזוכה לדבר אל לבות בני-אדם ולקרב אותם להשם יתברך, דהינו שידבר על לבם דבורי אמונה ויראת שמים, ויעורר אותם ללמוד התורה הקדושה ולקיים המצוות, ואינו מצמצם אותו במקום מיוחד, ואומר לו שהוא מכרח לבוא לכאן או לכאן, רק אדרבה מגלה לו שמלא כל הארץ כבודו, ויכולים להיות יהודי טוב ואיש פשוט בכל מקום שהאדם נמצא, כי בדרך כזו תהיה לאדם הצלחה רבה בקרוב רחוקים, ויזכה להכניס הרבה נפשות תחת צל כנפי השכינה.

רצון

מוהרא"ש נ"י דבר פעם אחת מענין הרצונות והכסופים של האדם, ואמר שרבונו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"ג), שכל אלו בני-אדם הבאים לחכם הדור, כל אחד ואחד יש לו איזה רצון, והצדיק לוקח את כל הרצונות, ועולה עמהם ומוריד על ידם תורה, עין שם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זו המעלה שבאים לצדיק אמתי, והוא מדבר עם האדם וכו', כי כשבאים אל הצדיק מקבלים את אבדתו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קפ"ח), הינו כי לכל אחד ואחד יש חלק אלוק ממעל, שננתנו לו, אף מחמת רבוי עוונותיו וגריעות מעשיו אבד אותו, וכשבא אל הצדיק, והצדיק מגלה לו

אַלְקוּתוֹ יִתְבַּרַךְ, וּמִלֵּהִיב אוֹתוֹ לְעִבּוּדְתוֹ יִתְבַּרַךְ, וּמִגְלָה לוֹ, אֲשֶׁר
אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרַךְ כָּלֵל, עַל-יְדֵי-זֶה מְקַבֵּל בַּחֲזָרָה
אֶת הַחֶלֶק אֵלּוּק מִמַּעַל שְׁלוֹ, וּמִתְחִיל לְהִתְלַהֵב אֵלָיו יִתְבַּרַךְ מִחֲדָשׁ
בְּרִצּוֹנוֹת וּבְכִסּוּפִים חֲדָשִׁים.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ אוֹמֵר: אוֹרַח הוּא
אוֹר ח', הֵינּוּ כִּי כְּשֶׁבָא אוֹרַח מְבִיא עִמּוֹ אֶת אוֹר הַח', הֵינּוּ אוֹר
הַבֵּינָה, כִּי כְּשֶׁבָא אוֹרַח מְבִיא עִמּוֹ תוֹרָה, וְלִכֵּן רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁכַּאֲשֶׁר
בָּאִים אֲנָשִׁים אַחֲרַיִם אֶל הַצַּדִּיק, הוּא אוֹמֵר תוֹרָה אַחֲרַיִת, כִּי כָּל אֶחָד
מְבִיא אֶת חֶלְקוֹ בַּתוֹרָה, וְהַצַּדִּיק אוֹמֵר תוֹרָה עַל-יְדֵי-זֶה, כִּי לוֹקַח
אֶת הַרְצוֹנוֹת שֶׁל כָּלֵם וְעוֹלָה עִמָּהֶם וּמוֹרִיד תוֹרָה כִּנְ"ל.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: כָּל מִי שֶׁבָא אֶל צַדִּיק, סִימָן שֵׁישׁ לוֹ אֵיזָה
רְצוֹן טוֹב, אֶף צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרַךְ, שִׁיְהִי לוֹ רְצוֹנוֹת
וְכִסּוּפִים טוֹבִים אֵלָיו יִתְבַּרַךְ, כִּי כָּל אֶחָד לְפִי רְצוֹנוֹתָיו וְכִסּוּפָיו, כֵּן
מְזַמְּנִים לוֹ צַדִּיק שִׁיְדַרְיֵכוּ לְפִי שְׂרָשׁוּ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י: מִי שֶׁרְצוֹנוֹתָיו הֵם רַק בְּגִשְׁמִיּוֹת, וְרוֹצֵה
כֶּסֶף אוֹ כְּבוֹד אוֹ פָּרְסוּם וְכוּ', מְזַמְּנִים לוֹ "צַדִּיק" כְּזֶה שְׂאוּהֵב כֶּסֶף
אוֹ כְּבוֹד וּפָּרְסוּם שִׁיתְחַבֵּר אֵלָיו וַיְדַרְיֵכוּ, כִּי בְּזֶה מִנַּח מַחוּ וְזֶה רְצוֹנוֹ
וְכִסּוּפָיו, וּמִמִּילָא הַזְּמִינּוּ לוֹ מְנַהִיג כְּזֶה לְפִי שְׂרָשׁוּ וּרְצוֹנוֹ.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר אָפְלוּ מִצַּד הַקְּדוּשָׁה כָּל אֶחָד כְּפִי
מַעֲמָדוֹ וּרְצוֹנוֹ וְכוּ' כֵּן מְזַמְּנִים לוֹ צַדִּיק שִׁיְדַרְיֵכוּ, וְאִם אֶחָד רוֹצֵה
מְאֹד לְשִׁבֵּר תַּאֲוֹת אֲכִילָה, כִּי מְאֹד צָר לוֹ שֶׁהוּא אוֹכֵל הַרְבֵּה וְכוּ',
מְזַמְּנִים לוֹ צַדִּיק כְּפִי שְׂרָשׁוּ וְכִסּוּפָיו, הֵינּוּ צַדִּיק שֶׁצָּם וּמִתְעַנֶּה וְכוּ'
וְכוּ', כִּי הַכֹּל תְּלוּי לְפִי הַרְצוֹנוֹת וְהַכִּסּוּפִים שֵׁישׁ לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד.

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, אֲשֶׁר עָקַר הַתְּכָלִית הִיא רַק לְכֶסֶף
וְלִהְיוֹתוֹק אֵלָיו יִתְבַּרַךְ, שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם רְצוֹן אַחֵר מִבְּלַעֲדֵי

רצונו יתברך, הינו שייבטל עצמו לגמרי רק אליו יתברך, אף לזכות לתכלית הזו, רק יחידי סגלה זוכים, בבחינת (אבות ב'): "בטל רצונך מפני רצונו, כדי שייבטל רצון אחרים מפני רצונך", והם זוכים שמזמינים להם צדיק כזה שאוחז בזה בשלמות, הינו שהוא בטל ומבטל אליו יתברך בתכלית השלמות, ומדריכם בדרך הישר, אשרי להם.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שזוכה באמת להתקרב אל רבנו ז"ל, ויודע מי הוא ומה עשה ואיך נראה לפני ההתקרבות, ואינו מטעה את עצמו, זוכה לבטל מעצמו תאנת ממון לגמרי, כי זוכה שרבנו ז"ל מאיר בו רצונות וכסופים רק אליו יתברך, שלא ירצה שום רצון אחר רק אותו יתברך; אשרי לו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: מי שזוכה להתקרב באמת לרבנו ז"ל, זוכה להיות מאנשי הבעל תפלה, כי רבנו ז"ל מאיר בו את ענין התפלה והתבודדות, אשר עקר ההתקרבות לרבנו ז"ל תלוי רק כפי שמקבל ממנו ענין זה של תפלה והתבודדות; אשרי הזוכה לקבל גלוי זה מרבנו ז"ל.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רבנו ז"ל רצה שנתבודד כל היום כלו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן צ"ו), אף אמר שההכרח לומר לאנשים כמונו שתהיה להם על כל פנים שעה אחת ביום התבודדות וכו', והסביר מוהרא"ש נ"י, אשר לומר לאדם שתהיה לו כל היום וכל הזמן התבודדות, הוא בחינת אין סוף, והוא כמו שאדם יקפץ לתוך הים שהוא אין סוף שבודאי יטבע, כי הוא רבוי אור בשבילו, ולכן אמר רבנו ז"ל, שעל-כל-פנים צריכים שעה אחת התבודדות, כי הצדיק מצמצם את התלהבות של האדם, ומנחה אותו בדרך הישר, כי מרב רצונות וכסופים יכול להתבטל לגמרי, ועל-ידי ההתקרבות לצדיק זוכה לצמצם התלהבותו ולכער כראוי להשם יתברך (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ע"ו).

מוהרא"ש נ"י, אשר היום אין לאנשים כח ומח אפלו לשעה של התבודדות, ולכן צריכים לומר להם שיתבודדו אפלו חמש דקות ואחר-כך אולי עוד חמש דקות וכו' וכו', אשר זה כל אחד יכול, ובמשך היום פלו יוכלו לחטף שעה של התבודדות, אשרי הזוכה לזה.

וספר מוהרא"ש נ"י, שרבי נחמן טולטשינער סדר פעם את ביתו של מוהרנ"ת ז"ל לכבוד שבת, וגמר לסדר את כל הבית, ונשארו עוד חמש דקות עד הדלקת נרות, ואמר למוהרנ"ת ז"ל: גמתי ונשארו עוד חמש דקות, ענה ואמר מוהרנ"ת ז"ל בהתלהבות גדולה "גרויסע פינעף מינוט, גרויסע פינעף מינוט", (חמש דקות גדולות), כאומר: הרי בחמש דקות יכולים לעשות הרבה מאד, וכן פעם אחת עמד מוהרנ"ת ז"ל ליד המזוזה, ובקש על איזה ענין ממנו יתברך, ואמר לרבי נחמן טולטשינער, שעוד חמש דקות "יעורר" אותו, ומזה רואים את גדל המעלה שאדם זוכה ומנצל אפלו רק כמה דקות להתבודד אליו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשמלכשים עדין בלבוש הגשמי, קשה לאדם לתפס מה הם חמש דקות, כי הוא זמן מועט ואינו חשוב אצלו כלל, ולכן הוא מזלזל בו, אבל אם זוכה אפלו רק חמש דקות בכל יום לצעק אליו יתברך: רבוננו של עולם עזר לי, רבוננו של עולם, הצילני מהיצר הרע, רבוננו של עולם, קדש אותי וכו' וכו', בודאי זוכה לפעל הרבה אצלו יתברך, והחמש דקות האלו חשובות מאד.

וספר מוהרא"ש נ"י, שמספרים על ה"חת"ם סופר" ז"ל, ששאלו אותו איך זכה למדרגתו וכו', ואמר: על-ידי חמש דקות... והסביר שבכל אלו הזמנים שהבחורים האחרים היו מבטלים את זמנם, הינו לפני האכל אחר התפלה, וכשהולכים בדרך וכו', את כל אלו

הזמנים שמרתי, ועל-ידי-זה זכיתי למה שזכיתי, וממילא רואים את מעלת האדם שמנצל אפלו רק כמה דקות; אשרי לו!

ולכן אשרי מי שאינו בטלן ומנצל את זמנו היקר, אפלו רק כמה דקות להתבודד אליו יתברך, עד שהולך לבית-הכנסת או עד שהולך לתחנת האוטובוס ועד שהאוטובוס מגיע וכדומה, ומגלה אז לפניו יתברך את רצונותיו וכסופיו הטובים. שאז לרב טוב הצפון והגנוז יזכה, אשרי לו ואשרי חלקו.

ראש השנה

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר עקר הקבוצ בראש השנה הוא רק באומן, כי שם חלקת מחוקק צפון וטמון רבנו ז"ל, ובכל השבועות קדם הסתלקותו לעילא, דבר הרבה מראש השנה הקדוש והנורא, איך שצירכים לבוא אליו, וכן בערב ראש השנה דבר הרבה מאד, וכן בראש השנה האחרון, ומזה הבין מוהרנ"ת ז"ל, כי פגנתו של רבנו ז"ל היא לבוא אל אומן לראש השנה, אפלו אחר הסתלקותו לעילא ולעילא, ושם הוא עקר הקבוצ, ועל-פני אשרי ואשרי מי שזוכה לבוא אל רבנו ז"ל לראש השנה, ונוסע אל אומן, ומחפלת יחד עם אנשי שלומנו.

וספר לנו הרבה מאד מוהרא"ש נ"י עוד לפני הרבה שנים, שסוף כל סוף נזכה לראות דברים נוראים ונפלאים, מה יהיה נעשה בענין ראש השנה, שיפתחו הגבולות ויוכלו כל אנשי שלומנו לנסע אל ציון רבנו ז"ל, ודבר זה דבר מוהרא"ש נ"י עוד לפני כמה שנים, אשר אף אחד לא חלם אז שיהיה זה דבר מציאותי, ועכשו אנחנו רואים בחוש איך שנפתח הגבול, וכלם יכולים לנסע, אף מוהרא"ש

נ"י חוזר ומדגיש ומעורר ומחזק את אנשי שלומנו, שישמרו מאד מהפעל-דבר, כי בכל דבר קדוש ונורא מתאחזות הקלפות והסטרא אחרא מאד מאד, בפרט בענין תקוין גמור, שגלה לנו רבנו ז"ל לבוא אל ציונו הקדוש בפרט לראש השנה, על זה אורב הסמ"ך-מ"ם מאד מאד, ועל-כן הוא גורם פרוידים בין אנשי שלומנו, עד שגם בזה נעשית מחלקת, זה עושה "ועד העולמי", וזה עושה "ועד אנשי שלומנו לאומן", וזה בא ועושה "ועד פרטי בעניני רבנו ז"ל" וכו' וכו', כל אחד יש לו הועד שלו, ובאמת הכל הכל ורעות רוח, כי צריכים לדעת כי באים רק אל רבנו ז"ל ולא אל שום ועד... ואין לנו עסק עם שום ברירה שבעולם, אנחנו באים רק אל רבנו ז"ל לקבל תקונו, ועל-כן, סיים מוהרא"ש נ"י, שלדעתו צריכים לעשות שם אפלו מאה מנינים, ואין ביכלת פמה אנשים לכפות את דעותיהם המהפכות על כלליות אנשי שלומנו.

והמשיך מוהרא"ש נ"י וגלה לנו נוראות נפלאות מה שיהיה נעשה על ציון רבנו ז"ל, ואמר וכו', שאז יבואו אלפים ורבבות על ציון רבנו ז"ל, כי דבר רבנו ז"ל הוא ענין רוחני וזה ימשך, ועל-כן צריכים תכף-ומיד עכשו כשנפתח הגבול לעקר את כל המשג של "ועד", הינו שאי אפשר שבעל תשובה או גר אחד או סתם פרחח יבוא ויכפה את דעתו המעקמת על כלליות אלפי אנשים ורבבותם, ומי ראה כזאת, ועל-כן אשרי מי שעושה שם מנין נפרד. ובכלל הסביר מוהרא"ש נ"י, כי לא שיך דבר זה כלל, כי יש, תהלה לאל, מקרבים חדשים, אחינו בני ישראל התימנים, אחינו בני ישראל הספרדים, אשר כל אחד ואחד מתפלל לפי הנסח שלו, ואי אפשר לכפות עליהם את הנסח שלנו, ועל-כן כל אחד ואחד יתפלל במנין ובנסח שלו, וישיר את השירים שלו, ויבוא אל רבנו ז"ל לקבל את תקונו, ולא צריכים להתפעל משום ברירה שבעולם, ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר עוד בימי מוהרנ"ת ז"ל, כשהתגברו החולקים מאד למנע את אנשי שלומנו מלנסע לציון רבנו ז"ל, אמר אז מוהרנ"ת ז"ל אל בנו רבי יצחק: בערב ראש השנה תהיה באומן ותעמד אפלו

בשוק, אשר משם רואים את ציון רבנו ז"ל, ותאמר אז את העשרה מזמורי תהלים, שהם ה"תקון הכללי", ובראש השנה תתפלל באומן אפלו באיזה פרודור של איזה בית-הכנסת, כאומר שאין צריכים להתפעל מאף אחד, הינו שאפלו יגיע איזה זמן, שלא יניחו לך לעמד סמוך אל הצייון, תעמד מרחוק אפלו בשוק, אבל משם רואים את הצייון, ומשם תאמר את העשרה מזמורי תהלים, אבל בראש השנה תתפלל באיזה פאליש (פרודור), העקר שיהיה באומן, ובזו הלשון אמר לו: "ווי איך זעה פארלייגט זיך דער בעל דבר זייער שטארק אויף דעם רעביני'ס זאך ובפרט אויף דעם ענין פון ראש השנה, זאג איך דיר אז ערב ראש השנה זאלסטו שטיין אפלו אין מארק וואס פון דארטן זעט מען דעם רעביני'ס ציון און זאלסט זאגן די צעהן קפיטלך תהלים און ראש השנה זאלסט דאווענען אפלו אין א פאליש", ועל-כן לא צריכים להתפעל משום בריה שבעולם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זו הלכה ב"שלתן ערוך", אם יש לאחד שונא, הינו אם הבעל תפלה הוא שונא למישהו, או הבעל תוקע שונא למישהו, אזי אף אחד לא יוצא לא בתפלות ולא בתקיעות, והיות שהבעל-דבר עובד מאד מאד חזק שיהיו פרוידים ושמאה בין אנשי שלומנו, ועל-כן אשרי ואשרי כל אחד המתפלל במנין שלו ועוזב את חברו, ולא יהיו לו שום סכסוכים עם זלאתו, ומכל שכן שאי אפשר להניח דבר זה, ששנים או שלשה ואפלו חמשה אנשים שמי יודע מה הם... יעשו לעצמם ועד, והם יטרידו את כלליות אנשי שלומנו, ובפרט שאנו מחכים שיבואו שם אלפים ורכבות אנשים, כן ירבו, ואיך יכולים להניח דבר כזה: "ועד העולמי" ... "ועד הפרטי" ... "ועד הבית" ... "ועד החצר" ... וכו' כדומה כל מיני שטיות כאלה, שהם ישתלטו על כל אנשי שלומנו, אשר הכל הבל ורעות רוח, ועל-כן הוא מצוה לאנשי שלומנו, שכל אחד ואחד יעשה מנין משלו, וככה יהיה שלום ואהבה ואחדות, ואף אחד לא יריב עם חברו, רק כל אחד יתפלל היכן שמושכו לבו והיכן שמקבל את נקדתו, ובאפן הזה יצליחו מאד.

והזהיר אותנו מאד מוהרא"ש נ"י, שֶׁנַּעֲשֶׂה לְעֲצֻמְנוּ מִנֵּן נִפְרָד, הֵינּוּ שָׁפֵל תְּלִמְיָדֵי הַיְכָל־הַקֹּדֶשׁ שֶׁבְּכָל אֶתֶר וְאֶתֶר, יַעֲשׂוּ לְעֲצָמָם מִנֵּן מִיָּחָד בְּאוֹמֶן, וְלֹא יִתְפַּלְלוּ עִם כָּל אֱלֹהֵי הַלְּצִים וְהַחֹלְקִים וְכוּ', וְכוּ', וְאִין לָנוּ מָה לְהַתְּבַיֵּשׁ כָּלֵל, כִּי, תִּהְיֶה לָּאֵל, כָּל הַשָּׁנָה אָנוּ זֹכִים לְשִׁמֵּשׁ אֶת רַבְּנוּ ז"ל, וְאָנוּ סוֹבְלִים בְּזִיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דְּמַיִם כָּל הַשָּׁנָה, רַק בְּעִבּוֹר שְׁאָנוּ מְפִיצִים אֶת אוֹר וְדַעַת רַבְּנוּ ז"ל, וְעַל־כֵּן מָה וְלָמָּה לָנוּ לְהַתְּעַרֵב עִם אֲחֵרִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְהַכְּנִס עִמָּהֶם בּוֹפוֹחִים, עָלֵינוּ לְהַתְּפַלֵּל בְּמִנֵּן פְּרָטִי, וְעַל־יְדִי־זֶה נִצְלִיחַ אֶת דְּרַבְּנוּ תְּמִיד.

רשעות

מוהרא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר יֵשׁ טֵבַע רַע אֶצֶל בֶּן־אָדָם, לְעֲשׂוֹת תְּמִיד רִשְׁעוֹת עִם זְלָתוֹ, וְזֶה בָּא מִחֲמַת חֲטָאֵיו הַמְּרַבִּים, כִּי הָאָדָם צָרִיף לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת רַחֲמָן, וְלִרְחֹם עַל כָּל בְּרִיָּה, וְלְעֲשׂוֹת רַק טוֹבוֹת עִם זְלָתוֹ, וְזֶה אֲשֶׁר מְגַלֶּה אֶת טֵהַר לִבּוֹ, וְעַל־כֵּן צָרִיכִים לְעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלוֹת שְׁבַעוֹלָם, לְהִיּוֹת אִישׁ טוֹב, וְלֹא לְהִיּוֹת רָשָׁע, חַס וְשָׁלוֹם, לְעֲשׂוֹת רִשְׁעוֹת לְזָלְתוֹ.

וּדְבַר מוהֲרַא"ש נ"י בְּעִנְיַן רֵאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁלֹּא תַחְרוֹנֶה תְּפִסּוּ כַּמָּה אֲנָשִׁים אֶת הַצִּיּוֹן תַּחַת יָדָם, וְעוֹשִׂים רִשְׁעוֹת גְּדוֹלָה עִם בְּנֵי־אָדָם, שְׂאִינָם מְרָשִׁים לְנִסְעַ לְצִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל רַק דְּרַכְּסָם, וְאִם לֹא, אֲזִי עוֹשִׂים כָּל מִינֵי פְּעֻלוֹת שְׁבַעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִגִּיעוּ לְצִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְאָמַר מוהֲרַא"ש נ"י, אֲשֶׁר אִין לָךְ עוֹד רִשְׁעוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזֶּה, שְׂאָדָם מוֹנֵעַ אֶת זְלָתוֹ מִלְּהִגִּיעַ אֶל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְאֶף שְׂאוֹמְרִים עַל מִי שְׂאוֹמְרִים שֶׁהוּא עוֹבֵד הַשֵּׁם גְּדוֹל מְאֹד, אֶךְ מֵאַחַר שֶׁעוֹשֶׂה רִשְׁעוֹת וּמוֹנֵעַ מִלְּבוֹא אֶל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל, הוּא סָתָם רָשָׁע

מִרְשָׁע, וּמַעֲשָׂיו מוֹכִיחִים מִי הוּא, כִּי מִי שְׁזוּכָה בְּאֵמֶת לְהִיּוֹת מְקַרֵּב
 אֶל רַבְּנוּ ז"ל, הוּא צָרִיף לְהִיּוֹת רַחֲמָן, כִּי מִדַּת הַרְחָמְנוּת שֶׁהִיְתָה
 אֶצְל רַבְּנוּ ז"ל עוֹד לֹא הִיְתָה בְּעוֹלָם, כִּי רַחֲמְנוּת כְּזוֹ שֶׁרַבְּנוּ ז"ל גְּלָה
 בְּעוֹלָם, אֶפְלוּ לְרַחוּקִים בְּיוֹתֵר, וְאֶפְלוּ לְגֵרוּעִים בְּיוֹתֵר, עַדִּין עוֹד
 לֹא הִיְתָה מִימֹת עוֹלָם, כִּי כָּל הַלְמוּדִים שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל הֵם רַחֲמְנוּת
 גְּדוּלָה מְאֹד, וּמִשְׁבַּרְת אֶת הַרְשָׁעוֹת שֶׁל הָאָדָם, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁמְקַרֵּב
 בְּאֵמֶת לְרַבְּנוּ ז"ל, נַעֲשֶׂה בְּטַבְּעוֹ רַחֲמָן, וּמְרַחֵם עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת,
 וּמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ לְגַלוּת וּלְפָרֶסֶם אֶת דַּעַת רַבְּנוּ ז"ל בְּעוֹלָם, כִּי חָשׁוּב
 לוֹ מְאֹד, שֶׁכִּמוֹ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מְרַבְּנוּ ז"ל, שְׂגָם אַחֵר יֵדַע מְרַבְּנוּ ז"ל,
 וּכְמוֹ שֶׁהוּא רוֹצֵה לְנַסֵּעַ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְרַבְּנוּ ז"ל, גַּם אַחֲרִים יָבֹאוּ
 אֶל רַבְּנוּ ז"ל כְּדֶרֶךְ בֵּן הָאוֹהֵב אֶת אָבִיו, הוֹלֵךְ לוֹ בְּחַיִּים שְׂגָם אַחֲרִים
 יָבֹאוּ לְקִנּוּת אֶצְל אָבִיו, וְזֶה מוֹרָה שֶׁהוּא בֵּן מְסוּר לְאָבִיו, לֹא-כֵן
 כְּשֶׁהֵבֵן מְרַחֵיק קוֹנִים מִהַחֲנוּת שֶׁל אָבִיו, זֶה מְגַלֵּה אֶת לְכוּף מַעֲשָׂיו
 וּגְרִיעוֹת מְדוּחָיו, וּכְמוֹ-כֵן בְּרוּחָנִיּוֹת, מִי שֶׁבְּאֵמֶת מְקַרֵּב לְרַבְּנוּ ז"ל,
 חָשׁוּב לוֹ מְאֹד שֶׁכָּל עִם יִשְׂרָאֵל יֵדְעוּ מְאֹד כְּזֶה, וְכָל עִם יִשְׂרָאֵל
 יָבֹאוּ אֶל הַצִּיּוֹן, וְאִם רוֹאִים שֶׁאֶחָד עוֹשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם
 לְמַנַּע וּלְעַכֵּב אֶת אַחֲרִים מִלְּבֹא אֶל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל, וְרוֹצֵה שֶׁיָּבֹאוּ
 רַק דְּרָכּוֹ, זֹרֵר שְׁעוֹת גְּדוּלָה שְׂאִין כְּמוֹהָ, וְאִין מֶה לְהַתְּפַעֵל מֵאָדָם
 כְּזֶה, כִּי הוּא סֶתֶם רָשָׁע מְרָשָׁע.

וְדַבֵּר מוֹהֲרָא"ש נ"י הִרְבֵּה מְאֹד מַעֲנִין מִדַּת הַרְשָׁעוֹת שֶׁנִּדְבָּקָה
 בְּבָנֵי אָדָם, שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם שֶׁכָּל הַחַיּוֹת שֶׁלָּהֶם לַעֲשׂוֹת רְשָׁעוֹת לְזוֹלָתָם
 עַל לֹא דָבָר, כִּי פְלוֹנֵי אֵינּוּ מְפִיר אוֹתָךְ וְכוּ', וְאִין הוּא רוֹצֵה מִמֶּךָ
 שׁוֹם דָּבָר וְכוּ', וְלָמָּה לָךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ רְשָׁעוֹת, אִין זֹאת אֵלָא מַחֲמַת רַע
 מִעַלְלֶיךָ; עַל-כֵּן מִי שֶׁנִּדְבָּקָה בּוֹ מִדַּת הַרְשָׁעוֹת, עָלָיו לַצַּעֵק הִרְבֵּה
 אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, שֶׁיִּזְכָּה לְצִאת מִהַפֶּח יְקוּשׁ
 הַזֶּה שֶׁנֶּפֶל לְשָׁם; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוּכָה לְצִאת מִהַרְשָׁעוֹת שָׁלוֹ, וְזוּכָה
 לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ הַרְחָמְנוּת שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר צריכים לגלות ולפרסם את הרחמנות של רבנו ז"ל לכל העולם כּלו, ועל-ידי-זה כּוּלי האי ואולי נזכה לשכר את הרשעות שיש בעולם, כי הבעל-דבר אורב מאד מאד על דבר רבנו ז"ל, שלא יתפרסם בעולם, ומונע ומעכב מאד שלא יתגלה בעולם למודו של רבנו ז"ל, כי הבעל-דבר שונא מאד את רבנו ז"ל, ועל-פן מי שבאמת מסור אל רבנו ז"ל, ראוי לו למסור את נפשו לגלות ולפרסם לאחרים את דעת רבנו ז"ל בעולם; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כּלל, ואז טוב לו כל הימים.

רמזים

מוהרא"ש נ"י תמיד מעורר אותנו לקיים את דברי רבנו ז"ל, שנסתכל על החכמה והשכל שיש בכל דבר (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן א'), וגם להוציא רמזים לעבדה ולמצעה מכל דבר שאנו רואים ושומעים (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נ"ד), ונדרכו לומר, שהרמזים האלו יכולים להוציא מכל פרטי הבריאה, הינו מדומם, צומח, חי, מדבר, וגם מגוי, ומי שיש לו מח מזכך, יכול לראות אלקותו יתברך מכל דבר ממש.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י, שפעם ישב ברכבת, והיה מתבודד עמו יתברך, ועמד שם גוי אחד ממולו, והראה עליו כּאלו הוא חסר בדעתו, חס ושלום, ולא ענה לו מוהרא"ש נ"י שום דבר כּלל, רק המשיך להתבודד עמו יתברך, ואמר אז באמצע התבודדותו: "רבנו של עולם, תראה שאפלו הגוי הזה מבין עלי שאני איני שלם בדעתי, אם-פן תרחם עלי שאזכה לחזר בתשובה שלמה לפניך באמת..." ואמר לנו מוהרא"ש נ"י, שנתעורר מאד מדברי הגוי הנ"ל, ועשה מכל הענין תפלה ושיחה נאה להשם יתברך, ולא התפעל כּלל

מדברי הגוי, ומכל שכן שלא נפל בדעתו כלל, רק מזה בעצמו עשה תפלה ושיחה.

ומי שזכה להסתובב אצל מוהרא"ש נ"י ראה זאת כמו עיניו, איך שתמיד הוציא רמזים נפלאים מכל דבר, וכן כל דבוריו, אפלו אלו שהיו נראים כדבורים פשוטים, היו מלאים רמזים והתעוררות גדולה להשם יתברך, ומי שהיה מטה אזניו לזה, היה נתעורר מאד על ידו, והתחיל לדעת באמת איך שכל הדומם, צומח, חי, מדבר של הבריאה, מגלים אלקותו יתברך.

והרבה פעמים היה נשמע מפי מוהרא"ש נ"י, איך שהיה כוסף ומשתוקק מאד לגור בעיר הונלולו שליד הוואי (שהיא מדינה אחת רחוקה בא"י הים), והיה כאומר לנו, ששם היתה לו שלווה והשקט ומנוחת הנפש מכל הבלבולים והטרדות שמסבבים אותו מכל צד, כי שם במדינה ההיא הוא המקום השקט ביותר, כי היא רחוקה מאד מאד, ופעם אחת כשהיה מטייל עמנו באיזו עת רצון, הסביר לנו פונתו הקדושה בזה, שתמיד מדבר מהעיר הונלולו שבמדינת הוואי, כי הונלולו הוא נוטריקון: הני ל"ו ל"ו, דהינו הני ל"ו צדיקים שיש בארץ ישראל ול"ו צדיקים שיש בחוץ לארץ, שאין העולם חסר מהם, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (סנה. מה.) על הפסוק: "אשרי כל חוכי לו", והם גרים על יד הוואי שהוא לשון השם הו"ה ברוך הוא, כי אלו הצדיקים הגנוזים דבקים תמיד בו יתברך, כי שם הו"ה מאיר לפני עיניהם, בבחינת "שויתי הו"ה לנגדי תמיד", וגם ידוע שמדינת הוואי היא המדינה החמשים מארצות הברית, וזה מרמז על בחינת שער הנו"ן של הקדושה המתגלה לצדיקים האמתיים הדבקים בו יתברך, בבחינת: "עין לא ראתה אלקים זלתיך יעשה למחפה ל"ו", (הרי גם מעיר ומדינה שהיא דומם האדמה, הוציא מוהרא"ש נ"י רמזים נפלאים, וגלה לנו בהם איך שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והלואי שנוזכה להיות בין אלו שנכללו בהני ל"ו ל"ו [הונלולו] וגרים בהו"ה [הוואי] וכנ"ל.)

ופעם באמצע החרף היינו עם מוהרא"ש נ"י בדרך חזרה מבית הדפוס להדפיס איזה ספר, ושמענו איך שפמה ערלים צועקים זה לזה, האחד צועק: "תלך להונלולוי", והשני צועק לו בחזרה: "הלואי, כי שם הרי חם מאד", ופנה מוהרא"ש נ"י אלינו וחיף ואמר: הלא תשמעו מה שהם אומרים, כי בודאי שם ב"הונלולוי" חם מאד, כי הל"ו צדיקים שבדור הם מתענגים בנעם זיו השכינה הקדושה... (הרי שהוציא רמזים מבחינת מדבר שהם הערלים הנ"ל, וקבל מהם התעוררות לעבודת השם יתברך).

ובשנסעתי עם מוהרא"ש נ"י לציון רבנו ו"ל לעיר אומן, כדי לשכר בנגן בשביל אנשי שלומנו לימי ראש השנה הקדושים, ושם נתודע לנו הקלוקול הגדול והחרבן הנורא שעשו כמה עזי פנים ומטרפים, הקוראים עצמם על שם רבנו ו"ל, לשחד ממשלת מדינת רוסיה, שלא תתן רשות לאנשים להיות בעיר אומן לראש השנה, רק מי שינסע לשם על ידם, והיה מוהרא"ש נ"י מספק מאד, אם לשכר הבנגן הנ"ל ולא לחוש לכל דבריהם ואזהרותיהם, או אולי יבוא ואל תעשה עדיף, שלא להכנס במחלקת ובלבולים בימי ראש השנה הקדושים, ובפרט שהזהירו שהמשטרה של ממשלת רוסיה תוציא כל אדם מהעיר אומן בימי ראש השנה, אם לא יהיה לו רשיון וויזה מיחדת, ולכן היה מוהרא"ש נ"י מאד מספק בדרך, עד שנסענו לציון מוהרנ"ת ו"ל בעיר ברסלב, וכשקם מוהרא"ש נ"י מהשתטחותו על ציונו של מוהרנ"ת ו"ל ענה ואמר לי בזו הלשון: נראה שנהיה בראש השנה הזה בעיר יבנאל... (כאומר שנתגלה לו שם אצל ציון מוהרנ"ת ו"ל, ששב ואל תעשה עדיף, ויעשה את הקבוצ בעיר יבנאל), וכשנסענו מעיר ברסלב להגיע לעיר מעז'בוז, מקום ציון הבעל-שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, עברנו דרך העיר נעמרוב, מקום הולדת מוהרנ"ת ו"ל, ושם עצרו נהגי הטקסי כדי להכנס לאיזו מסעדה לאכל, וכשיצאנו מהמכונת לטייל קצת בחוץ עד שיגמרו סעדתם, עבר פתאום מעל ראשינו מחנה עצום

שֶׁל כִּמָּה אֲלֵפֵי צַפְרִים בְּלֵי שׁוּם גְּזֵמָה מִמֶּשׁ, כִּמוֹ עֲנַן גְּדוֹל כְּסוּ
 מֵעַל רֵאשֵׁנו אֶת הַשָּׁמַיִם, כִּלְעַן מְצַפְצָפוֹת וְשׁוֹרְקוֹת בְּקוֹלוֹת גְּדוֹלִים
 וּמִשְׁנִים, וְהִיא מֵרָאָה מְאֹד מְפֹלָא, מֵה עוֹשׂוֹת כָּאֵן פִּתְאוּם כִּמָּה אֲלֵפֵי
 צַפְרִים כָּאֵלוֹ וְעִפּוֹת לְמַעְלָה מֵעַל רֵאשֵׁנו בְּעֶרְבוּבִיָּה גְדוֹלָה בְּכִמָּה
 מִיָּנִי סְבוּבִים שׁוֹנִים, וּבְכָל פַּעַם שׁוֹרְקוֹת וּמְצַפְצָפוֹת בְּקוֹלוֹת גְּדוֹלִים,
 וְרֵאִיתִי אֵיךְ שְׁמוֹהֲרָא"ש נ"י עוֹמֵד וּמְסַתְּכָל עֲלֵיהֶם וְצוֹחֵק מְאֹד,
 וְשֹׁאֲלֵתִי אֶת מוֹהֲרָא"ש נ"י, מֵה פְּרוּשֵׁן שֶׁל הָעוֹפּוֹת הָאֵלוֹ, וְלָמָּה
 הוּא צוֹחֵק כָּל-כָּף עַל זֶה? עֲנָה וְאָמַר לִי מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁמֵרְמְזִים לוֹ
 מִן הַשָּׁמַיִם אֵיךְ יִהְיֶה נִרְאָה הָרֵאשׁ הַשְּׁנָה הַזֶּה בְּעִיר אוֹמֵן, שְׁתִּהְיֶה
 כְּזוֹ עֶרְבוּבִיָּה גְדוֹלָה עִם צַעֲקוֹת וְקוֹלוֹת מִשְׁנִים וְתִהְיֶה מֵהִפְכָּה
 שְׁלֵמָה... לְכֵן אֲנִי מִבִּין הַיֵּטֵב, לָמָּה הָאִיר לִי לִיד צִיּוֹן מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל,
 שֶׁנֶּעֱשָׂה אֶת הַקְּבוּץ הַקְּדוֹשׁ שְׁלֵנוּ בְּעִיר יְכִנָּאֵל בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה הַבָּא
 עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, (הֵרִי הוֹצִיא מוֹהֲרָא"ש נ"י רְמְזִים נְפִלְאִים מִבְּחִינַת
 הַחֵי שֶׁהֵם הָעוֹפּוֹת הַנִּל, וְהִבִּין תְּכַף וּמִיד, שֶׁדָּבָר גְּדוֹל מְרְמְזִים לוֹ
 מִן הַשָּׁמַיִם עַל-יְדֵי-זֶה). אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה לְהוֹצִיא רְמְזִים נְפִלְאִים
 לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְכָל דָּבָר שֶׁרָק רוּאָה וְשׁוֹמֵעַ.

רֵאשׁ חֹדֶשׁ

מוֹהֲרָא"ש נ"י רָגִיל לַעֲשׂוֹת בְּכָל רֵאשׁ חֹדֶשׁ סְעֵדָה לְכָל
 הַתְּלַמִּידִים, וְאוֹמֵר תּוֹרָה בְּאַרְיִכוֹת גְּדוֹלָה כְּדַרְפוֹ, וּמִשְׁלַב בֵּין דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה אֶת רְמְזֵי וְצִרוּפֵי הַחֹדֶשׁ בְּאֶפֶן נְפִלְא, (וְנִעְתְּקוּ הַרְבֵּה מֵהֶם
 בְּסֵפֶר "חֵק נִתָּן"), וּמְדַבֵּר בְּכָל חֹדֶשׁ דְּבוּרִים נְפִלְאִים מְאֹד, וְאַעֲתִיק
 דְּרוּשׁ אֶחָד מֵה שְׁמֵצָאֵתִי אֶצֶל הַחֲבָרִים: רֵאשׁ חֹדֶשׁ הִיא מְאֹד
 וּמְתַמִּיד יוֹם מִיְחָד, הֵינּוּ יוֹם חַג, כִּי (פְּסָחִים ע"ז.): רֵאשׁ חֹדֶשׁ
 אֶקְרִי חַג, כִּי (לְקוּטֵי-הַלְכוֹת רֵאשׁ חֹדֶשׁ, הִלְכָה ו', אוֹת ה'): רֵאשׁ חֹדֶשׁ
 הוּא זְמַן שְׂמֻחָה כִּמוֹ בְּיוֹם טוֹב, כִּמוֹ שְׂפָתוּב (בְּמִדְבָר י'): "וּבְיוֹם

שמתחכם ובמועדיכם ובכראשי חדשיכם" וגו', וכן אמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא רבתי), נמצאת אומר, שראשי חדשים שקולים כנגד המועדות והשבתות, ולכן נהגו לומר בו את ההלל, שמהללים ומשבחים את הקדוש-ברוך-הוא, שחדש חדש הביא לנו, ובו הוא מכפר לנו עוונותינו, כמו שאנו אומרים בתפלה: זמן כפרה לכל תולדותם, פי (שבועות ט'). שעיירי ראשי חדשים מכפרים, פי (לקוטי-מהר"ן, חלק א', סימן י') שרש התשובה הוא בראש חדש, פי בראש חדש אמר הקדוש-ברוך-הוא הביאו עלי כפרה, ומזה נשתלשל בכל הנבראים הרהורי תשובה, ובזה שאדם חוזר בתשובה בראש חדש, נתכפרים כל עוונותיו של כל החדש, ונקרא ראש חדש לרמז, שבכל חדש יכולים לעשות התחלה חדשה, לשכח את העבר ולהתחיל מחדש, פי (לקוטי-הלכות תפלין, הלכה ה', אות י"ט) נמשלה מלכות דוד ללבנה, שהיא מתחדשת בכל עת, שמרמזת על כנסת ישראל, שצריכים להתחדש בעבודתם בכל עת, כדי שיזכו להתחדש לעתיד, כמו שאנו אומרים: "וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן, שהם עתידים להתחדש כמותה, ולפאר ליוצרים על שם כבוד מלכותו", ואז אומרים: "דוד מלך ישראל חי וקיים", פי זה עקר החיות, כשזוכים להתחדש בכל פעם, ועל-כן ישראל מונים ללבנה, שממנה החדשים (חלין ס'). רמז שאנו צריכים להתחדש בכל עת לחיות בכל יום ובכל עת חיות חדשה בעבודת הבורא, פי אין אנו נזקנים לעולם, חס ושלום, ואפלו כשעובר עלינו מה שעובר — כל מיני צרות ויסורים בעיות ומרירות, בא ראש חדש, ואנו מתחילים מראש ומתחדשים מחדש, שעל שם זה נקרא ראש חדש, פי (שמות רבה, פרשה ט"ו, סימן כ"ג), אמר הקדוש-ברוך-הוא: לא נתתי ראשי חדשים אלא לכם, שנאמר (שמות י"ב): "החדש הזה לכם" וגו', ואמרו (שם): חדשיכם — לפי שהחדשים מתנה הם לישראל, וראש חדש מכניס תקנה לעם ישראל, כמאמרם ז"ל (פרקי דרבי אליעזר, פרק נ"א): כמו שראשי חדשים מתקדשין ומתחדשין בעולם הזה, כך ישראל יהיו מתקדשין ומתחדשין לעתיד לבוא כמו ראשי חדשים, ועקר החג של ראש חדש נתן רק לנשים, כמו שאמרו

חכמינו הקדושים (שם, פרק מ"ה): בשעה שרצו ישראל לעשות את העגל, אמרו לנשים, שיתנו את נזמיהם ותכשיטיהן, ולא רצו, ולא קבלו עליהן לתן נזמיהן לבעליהן, ונתן להן הקדוש-ברוך-הוא שכרן בעולם הזה, שהן משמרות ראשי חדשים יותר מן האנשים, ונתן להן שכר לעולם הבא, שהן עתידות להתחדש כמו ראשי חדשים, וכן פסק המחבר (שלחן ערוך, ארח חיים, סימן תי"ז), והנשים שנוהגות שלא לעשות בו מלאכה הוא מנהג טוב, ועל-כן נוהגים לעשות סעדה בראש חודש כמו שנפסק בשלחן ערוך (ארח חיים, סימן תי"ט): מצוה להרבות בסעדת ראש חודש, ומוכא בחדושי הר"ן (שבת כ"ד), שחייב לקבע סעדתו בראש חודש על הפת ולברך ברכת-המזון, עין שם; ומספר, שמוהרנ"ת ז"ל אמר בשם רבנו ז"ל, שסעדת ראש חודש היא מסגלת לבנים, ועל-כן נהגו כל מי שאין לו עדין ילדים, שיעשה סעדת ראש חודש, וזו סגולה גדולה בעבור הלידת בנים, ואוספים את כל העניים, ונותנים להם לאכל בשפע, וכדאית המצוה הזו שיתברכו על ידם עם בנים, וכמו שאנשים עושים סעדת ראש חודש, כמו-כן ראוי גם לנשים לעשות סעדת ראש חודש, ושיתאספו יחד וידברו דברי תורה וספורי צדיקים, כי ביותר צריכות הן לעשות את סעדת ראש חודש, כי זהו החג שלהן, שנתן להן הקדוש-ברוך-הוא, והן אסורות במלאכה.

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם אחת עשתה אדל בת רבנו ז"ל סעדת ראש חודש, והיו שם הרבה נשים בחדר אחד, ודברה עמהם הרבה ספורים מרבנו ז"ל, ובחדר נפרד ישבו הגברים ודברו שם דברי תורה בקול גדול, וחשבו הנשים שקבר מברכים "ברכת המזון", ענתה ואמרה להם אדל בת רבנו ז"ל: עדין אין מברכים "ברכת המזון", כי אנשי אבא פשמברכים שומעים אותם (מיין טאטענס מענטשן ווען זיי בענטשן הערט מען), ותכף-ומיד אחר-כך שמעו קול גדול בהתלהבות ובהתעוררות, ענתה ואמרה: עכשו מברכים "ברכת המזון", וה"ברכת המזון" של תלמידי רבנו ז"ל ומוהרנ"ת ז"ל ה"ה באפן נפלא ובהתעוררות גדולה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר אם זוכים לעשות סעדת ראש חדש, ומתבוננים היטב מהו ראש חדש, והיכן אותים בשנה, הינו באיזה חדש אותים, זה ענין אחר לגמרי, כי ככה מזכירים לעצמם בכל חדש את ראש השנה הקדוש והנורא של רבנו ז"ל, אשר בפרוש אומר, שאצלו העקר הוא ראש השנה, ותכף-וימיד כשרק חולפת השנה הוא כבר מטה אָזנו לשמע אם לא מעוררים לאמירת סליחות... ובאפן הזה כשזוכים לעשות בכל חדש סעדת ראש חדש, ומדברים הרבה מענין החדש, והיכן אותים בשנה, על-ידי-זה נזכרים בראש השנה הקדוש והנורא; אשרי מי שזוכה לעשות בכל ראש חדש סעדה, ומזמין הרבה עניים לסעדתו, ומרבה לדבר עמהם דברי תורה.

שיחות

פעם היה אחד יושב וכותב את השיחות הקדושות, שזכה לשמע מפי מוהרא"ש נ"י, ופתאם הגיע מוהרא"ש נ"י, והתחיל להסתכל בחלק מהדפים שכתב, ושבח מאד את מעשה ידיו, וחזק אותו הרבה בענין זה, ואמר לו אז, שעוד יבוא זמן שייעשו השיחות האלו פעלה גדולה מאד בעולם, כי רואים בחוש, שכל מי שיש לו איזו התעוררות ותשוקה לעבודת השם יתברך, הוא מתעורר ומתלהב מאד מכל ספור ושיחה שרק שומע מאנשי שלומנו היקרים שֶהיו בכל הדורות, ובפרט בני הנעורים בלטה נפשם ורוחם ממש לזה, כידוע למי שבקי קצת בטיב בני הנעורים, ולכן יש בזה זכוי הרבים לדורי דורות, ואין לשער ולתאר כלל את גדל מעלת הענין הזה.

ואז שאל מוהרא"ש נ"י את האיש הנ"ל, אם הוא זוכר את תורת רבנו ז"ל בלקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד', ולא הבין האיש את פונת מוהרא"ש נ"י בענין זה, וחסר ופרש לו מוהרא"ש נ"י, הינו מה שרבנו ז"ל מזכיר בענין מדת הבטול והענוה, שהאדם צריך לזכות לבטול כל הרגשותיו וחקמיותו, עד שלא תבוא לו איזו גדלות והתפארות כשהוא שומע את שבחיו, וכמו שמצינו אצל משה רבנו, עליו השלום, שראה כתוב בתורה: "וידבר ה' אל משה לאמר", "ויאמר ה' אל משה לאמר", וכן ישראל קוראים בכל יום בתורה שבחיו של משה, והוא בעצמו מספר להם שבחיו, ולא היתה לו שום התפארות וגדלות מזה, וכמו שכתוב (דברים י"ב): "והאיש משה ענו מאד" וכו' (עין שם בדברי רבנו ז"ל), ורמז לו מוהרא"ש נ"י בזה, שעקר עבודתו של האדם, שיזכה להגיע להשגה כזאת של בטול ישותו וחקמיותו, עד שלא יהיה אכפת לו כלל כשפותבים שבחיו וגדלתו וכן שיחותיו ודבוריו, ויהיה נדמה לו כאלו מדברים מאיש אחר לגמרי, כי אין זה עושה עליו שום רשם כלל וכלל.

ובשנים הקודמות, לפני שיצא לאור ספרי "שיחות מוהרא"ש", כשהיו אנשי שלומנו מבקשים ומתחננים לפניו שירשה להם מוהרא"ש נ"י להדפיס ספר שיחות ממנו, היה מתחמק מהם בענותנותו הגדולה, ואומר, שהלא האדם צריך לפחד באימת מות פן יגיע לו איזה הרהור של גאוה וישות כשמדברים בשבחו וגדלתו, ויש בזה סכנה גדולה, ולכן לא רצה אז להסכים לזה, אבל לאחד מאנשי שלומנו המתיק טעמו ונמוקו האמתי, שאין זה בשביל סבה זו, כי כבר נשבר לבו בקרבו לגמרי מרב המחלקת והבזיונות ושפיות הדמים שיש עליו מבית ומבחוץ כל השנים, רק עקר טעמו, מחמת שמפחד שיתחילו בני-אדם לעקב אחריו ולהסתכל על כל תנועה ותנועה שלו, וזה אינו רוצה כלל, כי עקר הצלחתו היא בזה שהוא נסתר ונעלם מבני אדם לגמרי, אבל אחר קצת זמן החליט בדעתו לא לחוש גם לזה, כי הבין שהתועלת והפעלה של השיחות

והספורים שמשפירים ממנו, היא מרבה הרבה מההפסד שיגיע לו מזה, ולכן לבסוף הרשה לאנשי שלומנו לסדרם לדפוס.

וגם בזה היה ספור מיחד, כי ספר מוהרא"ש נ"י, שבא אליו רבנו ז"ל בחלום, ושאל אותו, למה אינכם מדפיסים את ספר "שיחות מוהרא"ש", הלא הרבה אנשים היו מחיים את עצמם בזה מאד מאד... ומאז נתעורר מוהרא"ש נ"י לתן רשות לסדר השיחות שלו לדפוס, ונעשתה מזה התעוררות גדולה בעולם, (ודרך אנב, היה אז ספק בין אנשי שלומנו אם לקרא לספר "שיחות הרא"ש" או "שיחות מוהרא"ש", ואמר מוהרא"ש נ"י, שבחלום הנ"ל דקדק רבנו ז"ל לומר "שיחות מוהרא"ש" וכן נקרא שמו בישראל).

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבאמת מכל אחד ואחד מאנשי שלומנו היקרים, יכולים לכתב שיחות וספורים לאין ספור, כי כל שיחותיהם ודבוריהם הם תמיד בעבודת השם יתברך, והם תמיד זוכים לראות אותות ומופתים נוראים על-ידי עצם התמדתם בתפלה והתבודדות אליו יתברך, וכן אמר אחד מאנשי שלומנו ושמו רבי אבא ז"ל, שבכל מקום שמדברים שנים מאנשי שלומנו, ראוי לשלישי לבוא ולכתב כל דבוריהם, כי בודאי יצא מביניהם שיחות קדושות וטהורות המעוררות את לב האדם לעבודת השם יתברך.

והיה מוהרא"ש נ"י רגיל לומר, שכל אלו השיחות והספורים שקבל מרבי לוי יצחק ומשאר אנשי שלומנו היקרים, זה היה מחמת שהטה אָזְנוֹ לָהֶם הַיָּטִב וְהוֹצִיא מְדַבְּרֵיהֶם וְשִׁיחוֹתֵיהֶם דְּבוּרִים וְשִׁיחוֹת נִפְלְאוֹת, מֵה שְׂאֵף אֶחָד לֹא הָיָה תּוֹפֵס אוֹתָם כָּלֵל, וְאֲדַרְבֵּה הָיוּ אַחֲרֵים שׁוֹחֲקִים וּמְתַלּוֹצְצִים מְדַבְּרֵיהֶם, וְהָיָה נִרְאָה לָהֶם כְּדַבְּרִים שֶׁל מַה בְּכָף, אֲבָל מוהֲרַא"ש נ"י הוֹצִיא מֵהֶם שִׁיחוֹת וְסִפּוּרִים נִפְלְאִים, עַד שֶׁנִּשְׁאַרָה מִזֶּה הַשְּׂאֵרָה נִרְאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, כִּי מוהֲרַא"ש נ"י הִכְנִיס אֶת כָּל אֵלּוּ הַשִּׁיחוֹת וְהַסִּפּוּרִים בְּתוֹךְ הַסִּפּוּרִים

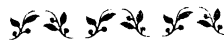
הקדושים שלו, והם מחיים מאד את כל מי שקורא בהם, אשרי הזוכה להסתכל בהם!

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכל אלו השיחות שנכתבו ממנו, הם רק אחד מני אלה ממה שדבר במשך כל השנים, וגם על-פירוב לא נרשמה רק החיצוניות של כל שיחה ושיחה, דהינו מה שהיה נראה לעינינו, אבל פנימיות שיחתו, ואל מה היתה פונתו באמת וכו', זה לא נודע לנו כלל, ואי אפשר להסביר זאת לבני-אדם, כי בכל שיחה ושיחה של הצדיקים, יש הרבה תכן ופנימיות אשר לא נראה מבחוץ כלל, כגון: יחודים וצדופי שמות וכו', וכן המתקנות הדינים על-ידי ספורי-מעשיות (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ה'), ואם היה נודע לבני-אדם אפלו מקצת מאלו הדברים, היו מאד נבהלים ומשתוממים מדבר זה, ומחמת זה אמרו חכמינו הקדושים (עבודה זרה י"ט): אפלו שיחתן של תלמידי חכמים צריכה למוד, כי בתוך כל שיחות החלין שלהם יש רזים וסודות עליונים, וצריכים למוד ממש כדי להבין אותם; אשרי מי שזוכה להבינם קצת.

ואמר אז מוהרא"ש נ"י שיתן לנו דגמא קטנה לדבריו הנ"ל, כי באותו היום בבקר דבר עם אברך אחד, שקבעה אשתו תור אצל איזה רופא, ואמר לו מוהרא"ש נ"י, שאינה צריכה ללכת אל הרופא, ושיגיד לרופא תרוץ, שלא יכלה אשתו ללכת אליו מחמת שהיה לה חם של מאה וארבע מעלות (פארנהייט)...

ואמר מוהרא"ש נ"י, הנה מבחוץ נראה כאלו אמרתי לו איזה תרוץ בעלמא, אבל תדעו שיש גם בזה פונה גדולה, כי ידוע מספרי קבלה שאשתו של אדם מרמזת לנוקביה דזעיר אנפין, שהיא בחינת השם הנו"ה במלוי ההי"ן העולה בגמטריה ב"ן כידוע (יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה), והנה מובא בכתבי האר"ל, שכל ה"ה כלולה משלש ווי"ם, כי כך היא צורת ה"ה, שהיא נעשית משלש ווי"ם כידוע, נמצא שכל ה"ה עולה בגמטריה י"ח (שלש פעמים ו"ו), והנה בשם ב"ן

הנ"ל יש ארבעה ההי"ן, ולכן ארבע פעמים י"ח עולה בגימטריקה שבעים ושנים, ועם שאר האותיות של השם הנ"ל, הינו יו"ד ו"ו, עולה הכל בגימטריקה מאה וארבע, נמצא שאשתו של אדם שהיא בחינת שם ב"ן הנ"ל עולה עם ההי"ן הנ"ל כמספר מאה וארבע, הרי תראו במה שאמרתי לאברהם הנ"ל שיגיד לרופא תרוץ שיש לאשתו מאה וארבע מעלות חם אין זה סתם דברים כלל... אשרי מי שזוכה להטות אָזְנוֹ וְלִבּוֹ אֶל כָּל דְּבוּר וְשִׁיחָה שְׁיוּצְאִים מִפִּי הַצַּדִּיקִים הָאֲמֵתִיִּים, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יִמְשִׁיךְ עַל נַפְשׁוֹ עֲרֻבוֹת, יְדִידוֹת, נַעַם, זִיו הַשְּׂכִינָה, וְיִטְעַם טַעַם שֶׁל גֵּן עֵדֶן מִמֶּשׁ.

שדין יהודאין

מוהרא"ש נ"י אָמַר: הַצַּדִּיקִים הָאֲמֵתִיִּים שְׁלוּמְדִים תּוֹרָה, עָקָר לְמוֹדֵם הוּא לְמוֹד לְעוֹלָם הַבָּא, הֵינּוּ לְהוֹרִיד גְּלוּי אֱלֻקוֹתוֹ יְתַבְּרֶךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְלִקְרֹב נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יְתַבְּרֶךְ, כִּי עָקָר חֲדוּשֵׁי-הַתּוֹרָה שֶׁל הַצַּדִּיקִים הָאֲמֵתִיִּים הֵם רַק לְהוֹרִיד אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה, הֵינּוּ לְמוֹד גְּלוּי אֱלֻקוֹת, בְּאִפְּן שֶׁכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יִשְׁיֵג אֶת אֲמֵתַת מְצִיאֹתוֹ יְתַבְּרֶךְ.

אָף כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים אֲמֵתִיִּים הַמְּגַלִּים וּמְפָרְסְמִים אוֹתוֹ יְתַבְּרֶךְ, וְכָל חֲדוּשֵׁי-הַתּוֹרָה שֶׁלֵּהֶם מְגַלִּים אֱלֻקוֹתוֹ יְתַבְּרֶךְ בְּעוֹלָם, כְּמוֹ-כֵן יֵשׁ תַּלְמִידֵי חֻכְמִים שְׂדִין יְהוּדָאִין שֶׁכָּל הַלְמוּד שֶׁלֵּהֶם הוּא לְהִרְאוֹת אֶת גְּדֻלַּת עֲצָמָם, כִּי לוֹמְדִים תּוֹרָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה, וְכָל הַרְצוֹן שֶׁלֵּהֶם הוּא לְקַנְטֵר אֶת אַחֲרִים, וְלְהִרְאוֹת לָהֶם שֶׁהֵם אֵינָם יוֹדְעִים לְלַמֵּד, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְפִילִים וּמְחַלִּישִׁים אֶת אַחֲרִים מִלְמוּד הַתּוֹרָה, כִּי מִרְאֵה לָהֶם שְׂאֵינָם יְכוּלִים לְלַמֵּד, וְעַל-יְדֵי-זֶה נוֹפְלִים בְּעֲצָמָם וְאֵינָם לוֹמְדִים, וְתַלְמִיד חֻכֵּם כְּזֶה שֶׁד יְהוּדָאִי, נִבְלָה טוֹבָה מִמֶּנּוּ, כִּי נִבְלָה

אף-על-פי שיש לה ריח רע מאד, ואין יכולים להתקרב אליה, על-כל-פנים אינה מזיקה לאחרים, אבל תלמיד חכם, שד יהודאי, מזיק לאחרים, כי גורם להם לפל לנוקבא דתהומא רבא רחמנא לצלן.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעקר למודם של השדין יהודאין הוא למוד בלא דעת, למוד בלי הקדוש-ברוך-הוא, כי עקר הדעת הוא "אתה הראת לדעת פי הוי"ה הוא האלקים", ומי שלומד תורה בלי הקדוש-ברוך-הוא נמצא שלומד בלא דעת, ולכן תורתו שלא לשמה, כי לומד רק להתיהר ולקנטר.

וספר מוהרא"ש נ"י שהיה פעם אחת בחור שהיה פגום מאד מאד בפגם הברית, והיה מנח בשאול תחתיות ממש מרב פגמיו העצומים, רחמנא לצלן, וזכה להתקרב לרבנו ז"ל, ושאל את מוהרא"ש נ"י מה לעשות כדי לזכות לתקן את מעשיו וכו', ואמר לו מוהרא"ש נ"י, שרבנו ז"ל אומר (שיחות הר"ן, סימן י"ט), שאפלו אלו האנשים שנפלו בשאול תחתיות וכו', ועדין עושים מה שעושים, אך אם יקבלו על עצמם ללמד בכל יום כף וכף, התורה תוציא אותם וכו', עיין שם; וממילא שיקח משניות ויאמר בכל יום ח"י פרקים משניות, ועל-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא יעזר לו, והתורה תוציא אותו מהבוץ שלו, והבחור התחיל לצית את מוהרא"ש נ"י, ולמד כמה חדשים בכל יום ח"י פרקים משניות, ופעם אחת שמע מוהרא"ש נ"י, שאחד מהאברכים שנקרא מחשובי אנשי שלומנו, אך הוא ממתנגדי מוהרא"ש נ"י, עומד זמן רב ומפלפל עם הבחור שעות שעות, שאין זה דבר רבנו ז"ל, ורבנו ז"ל אינו רוצה שיאמרו ח"י פרקים משניות, והבין מוהרא"ש נ"י, שהבחור הזה אבוד, מחמת שהשד יהודאי הנ"ל התחיל לפלפל אתו, עד שרחק אותו לגמרי, ורחמנא לצלן רחמנא לישזבן, חזר למעשיו הרעים, ואמר מוהרא"ש נ"י: אז ראיתי מה זה נקרא שד יהודאי, והבנתי מה שרבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"ב), ששד יהודאי

נבלה טובה הימנו, כי מה אכפת לך שפחור יושב בצד ואומר ח"י פִּרְקִים מִשְׁנֵי־וְכוֹ, הלא זו רשעות בלי שום טעם ושכל כָּלֵל, רק רשעות לְשֵׁם רשעות, כי העקר אצלו הוא לרחק אותו מהתורה הקדושה, כי יכול לבלות על זה שעות שעות, שבזמן זה היה הוא בעצמו יכול ללמד, אף הוא אינו מסתפל על זה רק מבלה את הזמן היקר, כדי להוכיח לשני שזה אינו למוד, ולרחק אותו מהתורה הקדושה, ואדם כזה נבלה טובה הימנו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שתלמידי החכמים, שדין יהודאין, לא רק שרודפים את הצדיקים שבדורם, ומקנטרים אותם ולועגים להם, ואומרים שאינם יכולים ללמד וכו', אלא אפלו את הספרים הקדושים של הצדיקים והפוסקים שבדורות הקודמים, גם עליהם הם חולקים, ורואים בחוש הרבה פעמים למדן מחמת שאינו מבין פשט, יכול לומר שהפוסק טעה, והוא אינו מבין מה הוא אומר פה, וכותב בצד הגהה: "נראה לפי עניות דעתי שזוהי טעות סופר כאן", או שיבוא למחק דברים שאינו מבין וכו', ובאמת הכל בגלל שמחו מלא לכלוף וטנוף, ולכן אינו יכול להבין את דברי הצדיקים והפוסקים וכו', ובמקום להגיה את דברי הצדיקים וכו', יותר טוב שינקה את ראשו וכו'.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהיה תלמיד חכם שד יהודאי אחד, שלמד "טורי-זהב" על ה"שלחן ערוף", והיה לו שם קשה איזה ענין, ולא היה יכול להבינו בשום פנים ואפן, עד שהגיע למסקנה, שה"טורי-זהב" טעה... וצריך למחק את כמה השורות האלו, שלא הבין את הפשט בהן, ולקח ספין והתחיל לגרד את האותיות מהספר, וכשהלך לישן, בא אליו ה"טורי-זהב" בחלום, ואמר לו בזו הלשון: "אם אינך מבין, מדוע אתה צריך לגרד אותי בספין?!"... וקם הלך בבקה גדולה, והלך ל"שלחן ערוף" שלו, והתחיל להתיגע שנית על הפשט, עד שהבין שהטעות היתה שלו ולא של ה"טורי-זהב".

ועוד ספר, שהיה איזה רב ליטאי, שאמר על עצמו, שגם הוא היה יכול לחבר חבור כמו ה"יד החזקה" של הרמב"ם, אם רק הייתה לו שלות הנפש והמנוחה של הרמב"ם, ולא היו לו דאגות הפרנסה... ובאמת הרמב"ם כל ימי חייו היו לו צרות גדולות, פי היה צריך להיות רופא אצל המלך והיו לו מתנגדים, והכרח לברח וכו', ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם לומד תורה שלא לשמה, הוא יכול לומר דבר כזה על ספר של הצדיקים הקודמים, הינו: גם אני הייתי יכול לעשות דבר כזה... ובאמת אם אתה יכול מדוע אינך עושה? אדרבה מי מפריע בעדך? ! אלא הסימן שבאמת אינו יכול, כי אחרת היה עושה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שצריכים לבקש הרבה ממנו יתברך, הן שהוא בעצמו לא יהיה שד יהודאי, וכן שלא תהיה לו שיכות אל שד יהודאי, כי זאת צריך לדעת, שמי שאומר לך, שאתה לא מבין, ואינך שיף לתורה, וזה לא הפשט וכו', או שאומר, מי אמר ללמד כף, ומי אמר שצריך לסיים ש"ס וכו', ורוצה לעקר אותך מהתורה הקדושה ללמד לשם אל עולם, וכל הלמוד שלו הוא רק למוד של עולם הזה, הוא שד יהודאי, אבל מי שמחזק אותך ומקרב אותך אל התורה, ומראה לך שגם אתה יכול ללמד, ומאיר בך את הקדוש-ברוך-הוא, זהו צדיק שהוא בחינת יעקב, כי באמת כל אחד ואחד אם רק ירצה, יכול ללמד התורה הקדושה, ואין יותר טוב מלמוד התורה הקדושה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם מתחיל ללמד את התורה הקדושה, צריך לדעת שהוא בעצמו אינו שום דבר, ורחוק בתכלית הרחוק, והצדיק או התנא שחדש זה הפסק וכו', הוא יודע מה שאמר, ואני הוא זה שאיני מבין מחמת רחוקי, וזה נקרא למוד בקדושה וטהרה, כי לומד בענוה ושפלות, ויודע שהוא צריך לקבל מחמת שאינו יודע עדין כלום וכו', ועל-ידי-זה זוכה לבחינת נשיקין, שתדבק רוחו ברוח התנא, הינו כשילמד מאמר של רבי שמעון בר יוחאי

או של רבינא ורב אשי או של כל צדיק ותנא אחר וכו', הוא זוכה להדבק ברוחם ממש, והעקר שילמד בקדושה ובטהרה כנ"ל (עין בלקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"ב).

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמוכא בהקדמת ה"עץ חיים", אחד מהכללים ללמוד הספר, שאם האדם רואה איזו טעות, ותולה את זה בקצור השגתו, אז יוכל ללמד את הספר הזה, כי יבין שהוא צדיק אינו מבין ואינו יודע, וממילא יתנגע עד שיזכה להבין, וכמו שאמר רבנו ז"ל למוהרנ"ת ז"ל, בפעם שצוה עליו ללמד את ה"עץ חיים", שאם אינו מבין איזה דבר, שיעשה לעצמו סימן באותו מקום, וכשילמד בפעם השניה, ימחק כבר את הסימנים מהמקומות שפבר הבין, וכן בפעם השלישית וכו', עד שיזכה להבין את כל הספר, מה שאין כן, אם יאמר שזו טעות ואין זה הפשט, אף פעם לא יזכה להבין.

ולכן אשרי ואשרי מי שזוכה לבטל את עצמו אל דברי הצדיקים האמתיים, ויודע שהוא בעצמו אינו מבין מחמת גדל רחוקו, ואז יוכל להבין בכל הספרים הקדושים, ואשרי מי שזוכה להתרחק מכל אלו השדין יהודאין, שחושבים שהם כבר מבינים הכל, שעל-ידי-זה אינם יודעים בין ימינם לשמאלם, ואין להם שום השגה ברוחניות אלקות.

שכינה

מוהרא"ש נ"י אמר, כי מי שזוכה להכניס בעצמו אמונה פשוטה בו ותברך, וזוכה להכלל לגמרי בו ותברך, ויודע שאין בלעדיו תברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם,

ומדביק מוח מחשבתו בזה, על-ידי-זה נעשה כלי להמשכת השכינה בעולם, ונעשה בעצמו מרפכה לשכינה, והשכינה נעשית אכסניא אצלו, וכל מה שאדם מכניס את עצמו יותר באמונה פשוטה בו יתברך, ורואה מכל דבר רק את האלקות, הרי זה נעשה אכסניא לשכינה שהשכינה הקדושה, מתאכסנת אצלו, ואשרי מי שזוכה לקבל צדיקים כאלו שדבוקים לגמרי בו יתברך, כי על-ידי-זה הם מקבלים אנפי שכינתא.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי דבר זה רצה רבנו ז"ל להחדיר בתלמידיו, שיהיו כל-כף בטלים ומבטלים אל האין סוף ברוך הוא, עד שבעצמם יהיו כלי להמשכת השכינה, ותהיה השכינה מתאכסנת אצלם, כי זה כל הענין של תפלה והתבודדות, שאדם צריך להרגיל את עצמו להתפלל ולהתבודד עמו יתברך כל-כף, עד שיבוא להתפשטות הגשמיות, שלא יהיה לו רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך, וכל הפסופים והרצונות שלו יהיו רק, איך זוכים להכלל לגמרי בו יתברך, עד שיהיה בטל ומבטל באין סוף לגמרי, ואז השכינה שורה אצלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר השכינה אינה שורה אלא במקום נקי, ועל-כן מי שרוצה לזכות שהשכינה תשרה אצלו, הוא צריך להזהר מאד מאד לנקות את ארבע אמות שלו, שארבע אמותיו תהיינה נקיות, ומהן ארבע אמותיו? העינים, האזנים, החטם והפה, כפי שזוכה לקדש ולטהר את עיניו, שלא יסתכל במקום שאסור להסתכל, רק יסתכל ברוחניות חיות אלקותו יתברך, וכן לא ישמע מה שאסור לשמע, רק ישמע את הקול הפנימי מכל דבר, וכן יזהר מאד להיות מאריך אף וסבלן גדול, ולא יכעס, חס ושלום, שום כעס והקפדה כלל, וכן לא ידבר שום דבר בטל, ואז כשמנקה את ארבע אמותיו, שהם: העינים, האזנים, החטם והפה, אז שורה אצלו השכינה הקדושה.

ואמר מוהר"א ש"נ"י: אין אנו יכולים לתאר ולשער כלל מה זה צדיק אמתי שנעשה כסא לשכינה, פי הרי הוא בטל ומבטל לגמרי לגבי אין סוף ברוך הוא, ואין לו שום רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך, ואינו חפץ לא בכבוד ולא בכסף ולא בשום דבר, הוא רק רוצה להכליל בו יתברך, וזה כל ענינו וכל כסופיו, והוא רוצה תמיד להחזיר את זה בעם ישראל; אשרי מי שזוכה להתקרב אל צדיק כזה!

ואמר מוהר"א ש"נ"י, שרואים היום, שמפרסמים כל מיני צבועים ושקרנים, ובגני-אדם טועים בהם מאד מאד, ומבזבזים את כספם, ונכשלים בענינים שאינם מהגנים, ועל זה צריכים רחמים רבים, כי אלו השקרנים והצבועים לא יוכלו לעזר לה שום דבר, אדרבה הם יכניסו אותך עוד בפח, ותהיה נאבד משני העולמות, ועל-כן אשרי מי שזוכה להתקרב אל צדיק אמתי כזה שאין לו שום רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך, ואינו חפץ רק לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך, ולא בנגל יכולים לזכות למצא צדיק כזה, כי צדיק כזה אין לו שום שיכות אל העולם כלל, ואדרבה על צדיק כזה מדברים כל דבר אסור, פי הרי הוא נעלם ונסתר לגמרי, מאחר שהוא נכלל לגמרי בו יתברך, ועל-כן צריכים הרבה לבקש ממנו יתברך, שיזכה למצא את הצדיק האמתי שהשכינה עשתה אכסניה אצלו.

שנאה

מוהר"א ש"נ"י אמר, אשר מדת השנאה מעברת את האדם על דעתו ועל דעת קונו, כי מי ששונא איזה בר ישראל, בהכרח שבאיזה מקום בלבד הוא שונא את הקדוש-ברוך-הוא, כי ישראל וקדשא בריך הוא חד, ומי שאוהב את הקדוש-ברוך-הוא, הוא אוהב

ישראל, וכמאמר הפעל-שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, אז מען
האט האלט דעם טאטן האט מען האלט די קינדער, אם אוהבים את
האב אוהבים את הילדים שלו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר יש בני-אדם שכל-כף נכנסו בטבע
הרע הזה של שנאה, לשנא בני אדם, עד שנדבקו במחלת השנאה,
רחמנא לצלן, כי שנאה — לשנא את זלתו, היא ממש מחלה, וזה
הורס לו לגמרי את כל החיים שלו, כי תמיד חושב משונאו, ועושה
כל מיני תחבולות, וחושב כל מיני תכניות איך להזיקו, ותמיד
רק מדמה בדמיונות, מה עושה עכשו שונאו וכדומה, עד שנהרס
על-ידי-זה לגמרי, מלבד זאת אשר עוברים בכל רגע על לאו של
"לא תשנא את אחיך בלבבך", ומוהרא"ש נ"י רגיל לומר, שזהו לאו
יותר חמור מאכילת חזיר, כי באכילת חזיר עובר על לאו, רחמנא
לצלן, באותה דקה שאכל את זה ועבר דרך בית הפליעה, אבל לאו
ד"לא תשנא את אחיך בלבבך", הוא בכל רגע ודקה ששונא את
חברו, ובני-אדם אינם תופסים את זה, ועל-כן אינם נזהרים בזה,
וצריכים לבקש הרבה ממנו יתברך, שיזכה להתרפא ממחלה רעה זו
הנקראת שנאה, אשר באמת נובעת מקנאה, שמקנא בזלתו ועל-כן
שונא אותו, ורגיל מוהרא"ש נ"י לומר, כי בכל מקום שתמצאו
שנאה שאחד שונא את זלתו, תדעו כי יש שם קנאה, כי לא ישנא
אדם את זלתו, כי אם כשמדת הקנאה בוערת בו, ועל-כן הוא מוצא
לעצמו כל מיני התרים וכל מיני אמתלאות ותרוצים לשנא את זלתו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי מי שנכנס במדה הרעה של שנאה,
אזי השנאה מעוררת אותו לגמרי, עד שכבר אינו יכול לראות את
המצויאות, כי השנאה היא נגע ממאיר, עד שכל מי שנכנס בה, כבר
מאד מאד קשה וכבד לו לצאת מזה, כי השנאה מצדקת את האדם
לעשות כל מיני עולות לזלתו, מאחר שלפי השנאה שלו נדמה
לו שעושה מצוה בזה שרודף ושונא את זלתו, עד שיש בני-אדם
שכל-כף נכנסו במדת השנאה, עד שנדמה להם שהם עושים מצוה

גדולה בזה ששונאים ורודפים את זלתי... כל-כף מתעוררים על-ידי המדה המגנה הזו של שנאה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעל-פירב תמצא בכל שנאה, שיש בה ממש שנאת חנם בלי שום הצדקה כלל, ועל זה אמרו חכמינו הקדושים (יומא ט'), שחרבן בית שני היה רק בשביל שנאת חנם, ועדין מרקד בינן, ועל-כן אמרו צדיקים, היות שחרבן בית שני נחרב רק בעבור שנאת חנם, על-כן צריכים עכשו לתקן זאת על-ידי אהבת חנם, להשתדל לאהב את זלתי ואפלו שאינו מכירו, כי מדת האהבה באה ממח מישב, ולהפוך מדת השנאה באה ממח מבבלבל.

ופעמים אין ספור קובל מוהרא"ש נ"י על בני-אדם שוטים ששונאים את זלתי, מדוע לא יתבוננו מה קורה עכשו בעולם כל מיני מחלות וחלאים רעים, ויש בני-אדם חולים וסובלים מה שסובלים יסורים קשים ומרים, ויש בני אדם שסובלים מילדיהם שאינם בריאים יש ברוחם ויש בנפשם וכו', ופה אין לה מה לעשות, רק לעורר שנאה ומדנים בין איש לרעהו?! ורגיל מוהרא"ש נ"י לומר, כי הרחמנות הכי גדולה היא על זה שמבלה ימיו ושנותיו במדת השנאה, הן ששונא את זלתי והן ששונא בביתו וכו', כל ימי חייו עוברים במדה הרעה והמגנה של שנאה בין חסידים לבין ליטאים וכן להפוך בין ליטאים לבין חסידים, וכן בין חסידים לבין עצמם ובין ליטאים לבין עצמם וכו', וכן דבר זה נכנס גם בין אנשי שלומנו, שמי שאינו לפי טעמו... מתר לשנא אותו ובאמת הפל מחמת קנאה.

וספר לנו מוהרא"ש נ"י הרבה בענין גדל האהבה שהיתה פעם בין אנשי שלומנו, שזוכר עוד בתחלת התקרבותו את גדל האהבה והתמימות שהיתה בין אנשי שלומנו, ואחד ממש מסר את נפשו בעבור השני, עד שנכנסו ובאו כמה לצים והם אשר הרסו את החיים הטובים שהיו בין אנשי שלומנו, ומאז התחילו כל מיני

מחלקת וקנאות וּשנאות וכו', וְסִיִּים מוהרא"ש נ"י, כִּי דָבָר זֶה הוּא רוּצָה לְהַחֲדִיר בֵּין תְּלִמִּידָיו הַלּוֹמְדִים בְּהֵיכַל-הַקֶּדֶשׁ, שְׁאָחַד יִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעֵבֹר זְלָתוֹ, וְתִהְיֶה אַהֲבָה גְדוֹלָה בֵּינֵיהֶם, וּכְמוֹ שְׁאָמַר פְּעַם רַבְּנוֹ ז"ל (חיי-מוהר"ן, סימן — דפוס חדש), הָעוֹלָם רָאוּי שְׂיִתְמָהוּ עַל גְּדֹל הָאַהֲבָה שֶׁתִּהְיֶה בֵּינֵיכֶם.

וְאָמַר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר כָּל מִי שְׁלוּמֵד יוֹתֵר סִפְרֵי רַבְּנוֹ ז"ל, הוּא מְכַבֵּד וּמְיַקֵּר אֶת אֲנָשֵׁי שְׁלוּמָנוּ הָאֲמִתִּיִּים, וְיוֹדֵעַ לְהַעֲרִיף אֶת גְּדֻלָּתָם, וְתַמִּיד מִתְפָּאֵר מוהרא"ש נ"י, שֵׁישׁ בֵּין תְּלִמִּידָיו חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים, שְׁאֶפְלוּ לִפְנֵי כַּמָּה דוֹרוֹת לֹא הָיוּ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן הֵם נִמְצְאִים בְּסִכְנָה גְדוֹלָה, שְׁלֹא יִפְלוּ בְּרִשְׁתָּם שֶׁל הַלְצִים, כִּי כֹּף אָרַע עִם הַרְבֵּה מֵהֶם, וּכְבֹר אָמַר פְּעַם רַבְּנוֹ ז"ל לְאֲנָשֵׁי שְׁלוּמָנוּ: כְּשֵׁאתֶם אֶצְלֵי אֲנִי מֵאֲמִין בְּכֶם, תִּכְףּוּ וּמִיד כְּשֵׁאתֶם יוֹצְאִים, כְּבֹר אֵינִי מֵאֲמִין בְּכֶם, כְּאוֹמֵר שֶׁהַנְּסִיוֹנוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם גְּדוֹלִים עַד מְאֹד, וּבִכְפֻרְטִיּוֹת קִלְפֹת הַלִּיצְנוּת, אֲשֶׁר מְבִיאָה אַחֲרֵי-כֵן לַיָּדֵי קִנְיָה וְהַקְנָאָה מְבִיאָה לַיָּדֵי שְׁנָאָה, וּבְזֶה נִגְמַר הַסְּפֹר... כִּי בְּרִגְעַ שֵׁישׁ בְּאָדָם שְׁנָאָה, הוּא כְּבֹר יוֹרֵה הַתֵּר לְעַצְמוֹ לְעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי עוֹלוֹת וּשְׁקָרִים וכו'.

שְׁחִיטָה

מוהרא"ש נ"י דִּבֶּר פְּעַם בְּעֵנִין הַשְּׁחִיטָה וְאָמַר, שְׁצִרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים לְמִצְאָה שׁוֹחֵט הַגּוֹיִן וִירָא שְׂמִים, כִּי אֶפְלוּ שֵׁישׁ הַשְּׁגָחָה טוֹבָה, וַיֵּשׁ לוֹ תְּעוּדוֹת, וְהָרַב הַמְכַשִּׁיר הַסֶּתֶפֶל עַל הַסִּפְיִן אִם הִיא כְּשֶׁרָה לִפְנֵי הַשְּׁחִיטָה וכו', אֲבָל הַשׁוֹחֵט בְּעַצְמוֹ צָרִיף לְהִיּוֹת יָרָא שְׂמִים, שְׁלֹא יַעֲשֶׂה, חֵס וְשָׁלוֹם, הַגְרָמָה אוֹ עֲקוּר אוֹ דְרִיסָה וכו', שְׁדָבָר זֶה אֵין יְכוּלִים לְבַדֵּק אַחֲרֵי-כֵן בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן, וְכָל הָאַחֲרִיּוֹת עַל זֶה הִיא עַל הַשׁוֹחֵט לְבַד.

ואמר מוהרא"ש נ"י, של להיות שוחט זוהי עבודה שצריך אליה אחריות מאד מאד גדולה, כי אם אינו בקי ואמן בזה, יכול להאכיל אנשים נבלות וטרפות, ואפלו לא ידע מזה, כי בדחיפה קטנה יכול לעשות דריסה או הגרמה וכו', ובפרט אם שותה משקה המשכר, השם ישמרנו, וצריכים רחמים רבים וגדולים מאד מאד למצא שוחט הגון, וכמו שאומר מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי תפלות תפלה ל"ז), "ותזמין לנו ברחמיה תמיד שוחטים הגונים וכשרים ותהיה עמם תמיד, ותשמר אותם ואותנו שלא יבשלו עמך ישאל על ידם לעולם בנבלות וטרפות, חס ושלום... ועזרנו והושיענו ומלטנו משוחטים רעים, משוחטים שאינם הגונים, ושמרנו תמיד שלא יבוא לתוף פינו שום מכשול נבלה וטרפה", עין שם; כי למצא שוחט הגון וירא שמים אמתי צריכים רחמים גדולים מאד ממנו יתברך.

וספר מוהרא"ש נ"י, שבזמן הרב מטשעהרין, השוחט בעיר היה מאנשי שלומינו, ופעם ראה אותו הרב מטשעהרין בפורים ששתה משקה המשכר, והעבירו מן השחיטה מיד, ואף ששהוא בקש והתחנן ואמר, שזה היה פורים ולא השתכר רק טעם קצת משקה המשכר וכו', לא הועיל שום דבר, והעבירו מן השחיטה, ובנו גכנס תחתיו, כי דעת הרב הקדוש מטשעהרין היתה ששוחט אסור לו לשותות שום משקה המשכר אף פעם, ואם רק טעם וכו', אי אפשר כבד לסמוך עליו וכו', ולכן העבירו מן השחיטה, עד כדי כך החמיר על ענין זה, כי ענין השחיטה הוא אחריות מאד מאד גדולה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכל אלו מאנשי שלומינו שהיו שוחטים, היו אנשים פשרים מאד מאד, ויש הרבה ספורים מהם, איך היו עושים עבודתם בקדש, ואיך היו מתבודדים ובוכים לפני השחיטה, אליו יתברך, שירחם עליהם ויעזר להם שלא יבשלו, חס ושלום, בשום אסור נבלות וטרפות וכו', ויזכו להעלות את הנפש שבתוף

הבהמה וכו', וכך היו נגשים אל השחיטה, וכודאי באפן כזה השחיטה היא אחרת לגמרי.

וספר מוהרא"ש נ"י, שרבי שמעון תלמיד רבנו ז"ל (מנוחתו כבוד בעיר צפת), רצה ללמד שחיטה, ורבנו ז"ל לא הסכים שיהיה שוחט בשום פנים ואפן, אף רבי שמעון התעקש קצת, ואז אמר לו רבנו ז"ל: תתאר לעצמך שאתה לוקח יהודי זקן ומרים לו את הזקן ושוחט אותו, ואז נבהל רבי שמעון מאד, ועזב את השחיטה לגמרי, כי שחיטה היא אחריות גדולה מאד מאד, כי כזה העוף או הבהמה יש גלגול של איזו נשמה, ואם אינו שוחט כהלכה, לא רק שלא מתקנו, אלא עוד מקלקל יותר ויותר, אוי לו ואוי לנפשו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שיש עוד שיחה מרבנו ז"ל שאמר, שאם כבר יהיה שוחט, שיהיה מאנשי שלומנו, כי השוחטים שהיו מאנשי שלומנו האמתיים היו אנשים כשרים ויראי שמים גדולים מאד מאד והתבודדו, וככו לפני השחיטה וכו', וכן הלכו למקנה ונזהרו בכל ההלכות, וכן עשו את הברכה בכונה גדולה כמו שהזהיר רבנו ז"ל (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ל"ז), ולכן אם כבר יש שוחט, ראוי שיהיה שוחט כזה שנוזהר בכל הדברים האלו, ואשרי הזוכה לאכל בשר משוחט כזה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רבנו ז"ל קורא לחליף של שוחט הגון, חרב המדבר (עם צירי תחת לאות ב') מלשון דבור, ומכאן היה המקור לשוחטים מאנשי שלומנו היקרים שהתבודדו בשעת השחיטה, ובקשו אז הרבה ממנו יתברך, שיראה שלנפש המגלגלת פה תהיה עליה וכו', ואמר מוהרא"ש נ"י, שרואים אצל שוחטים אחרים, שדיקא בשעת השחיטה, שאז יכולים להעלות את נפש הבהמה, אז עושים כל מיני ליצנות בדבוריהם, במקום לדבר אז אליו יתברך ולבקש שהנפש תעשה וכו', עושים מהבהמה כל מיני ליצנות ודוחפים ובוועטים בה וכו', וקוראים לה כל מיני שמות גנאי וכו',

ואומרים: בהמה הסתובבי, ואם לא אפה אותך וכו', וכו', וכל הענין
אצלים כמשחק וכו', ובאפן כזה איך יוכלו להעלות את הנפש
המגלגלת בתוך זאת הבהמה וכו' ? !

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבזמן הבעל-שם-טוב הקדוש, פת ש"ץ
ימח שמם, העמידו הרבה שוחטים וכו', ששחטו בכונה באפן טרף,
כדי להכשיל אנשים במאכלות אסורים וכו', וכך היו תופסים אותם,
כי מי שאוכל מאכלות אסורים טרפות ונבלות וכו', בנקל אחר-כך
להכניס בו כל מיני דעות כוזבות וספקות באמונה הקדושה וכו',
וכמוכא באגרת תימן, שהרמב"ם כתב לאנשי תימן, שכתבו לו
שאינם מאמינים בתחית המתים, וענה להם, שזה בא להם מחמת
שאכלו טרפות ונבלות, והדם הוא הנפש, ולכן נכנסה בהם כפירות
ואפיקורסות, ואינם יכולים להאמין בזה וכו', ולכן הבעל-שם-טוב
הקדוש בזמנו שם דגש מיוחד על זה שיהיו שוחטים הגונים וכשרים
וכו', ויסקנו את כל השוחטים מפת ש"ץ, ימח שמו, וכן ישימו
מלמדים וסופרים הגונים, (כידוע שדיקא על דברים אלו נעמדו הכת
ש"ץ — להכניס מלמדים שלהם באפן שיכניסו בילדים כפירות
ואפיקורסות, וכן סופרים שלהם, שעל-ידי-זה יוכלו להכשיל אנשים
בתפלין ומזוזות שאינם כשרים וכו'), ועל-ידי-זה יהיה להם בנקל
לתפס אותם אחר-כך אליהם).

ואמר מוהרא"ש נ"י, שלכן רואים לפעמים אנשים שעושים
ליצנות מפל מיני מאמרי חז"ל הקדושים, ואינם יכולים להאמין
בהם, וצריכים לדעת ולהבין, שכל זה בא להם מחמת שאכלו
מאכלות אסורים כל מיני שקצים ורמשים, נבלות וטרפות, בשר
הגמל והחזיר וכו', וממילא איך יוכלו להבין עם דמים ומחין כאלו
רוחניות אלקות, ואיך יוכלו להשיג ולהבין בדברי חכמינו הקדושים,
ונכנסו בהם ספקות באמונה הקדושה.

וספר מוהרא"ש נ"י, שהבעל-שם-טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, קדם שנתגלה בעולם, היה שוחט בעצרה, ופעם אחת שלח אחד מהכפריים ביד השפחה איזה עוף לשחט אצל הבעל-שם-טוב הקדוש, שהיה מכנה שם בשמו הפרטי "ישראליק", וכשבאה לשם לא מצאה את הבעל-שם-טוב רק שוחט אחר, ואמר לה הלה ש"ישראליק" לא נמצא עכשו, והוא ישחט לה במקומו, וכשראתה איך הוא משחזי את הספין, לקחה מיד את העוף וחררה הביתה, ואמרה לבעל הבית, שהיא חושבת שהשוחט הזה אינו שוחט טוב, ושאל אותה מאין היא יודעת, כי היתה שפחה פשוטה, וענתה פי כש"ישראליק" משחזי את הספין, הוא משחזיה עם דמעות עיניו, כי בוכה וכך משחזי את הספין ואלו השוחט הזה השתמש במים, ובודאי אינו שוחט טוב... כי הבעל-שם-טוב, זכותו יגן עלינו, היה רגיל לבכות אליו יתברך הרבה לפני ששחט, כדי שלא יצא, חס ושלום, מכשול תחת ידו.

ואמר מוהרא"ש, נ"י, שצריכים בענין השחיטה והשוחטים לבקש ממנו יתברך מאד מאד, כי הרבה פעמים אלו הנוגעים בדבר עושים רעש כאלו השחיטה אינה טובה, וכאלו עוברים על אסורים וכו', כי יש להם נגיעה, כגון שהעבירו אותם מן השחיטה וכדומה, ולכן מוציאים שם רע על שחיטה פלונית וכו', ומצד שני צריכים לבקש ממנו יתברך למצא באמת שחיטה הגונה, שהשוחטים הם יראים ושלמים וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שצריך להזהר באכילת בשר במיוחד לאכל בדרך ארץ גדול, ולדעת שאוכל אלקות, כי בכל דבר מלבשת רוחניות חיות אלקותו יתברך, ולכון שלנפש והגלגול שיש בתוך הבשר הזה תהיה עליה ותקין וכו', ואמר: אם האדם היה יודע מה קורה בענין הגלגולים וכו', היה נבהל ונחרד מרב פחד וכו', כי בכל דבר ודבר מלבשות ומגלגלות נפשות וכו'.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ל"ז), שספין השחיטה נקראת מאכלת, כי היא המאכילה, הינו כי בזכות השוחטים ההגונים יש פרנסה, ואומר רבנו ז"ל (שם), שעקר חסרון הפרנסה הוא מחמת שוחטים שאינם הגונים, הינו שאם אדם אינו נזהר, ואוכל בשר של שוחטים אלו וכו', על-ידי-זה גורם לעצמו שלא תהיה לו פרנסה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהיום מצוי בעולם, בעוונותינו הרבים, שכל מי שאין לו פרנסה נעשה שוחט וכו', אף שאינו יודע הלכות שחיטה פראוי וכו', ולכן צריכים להזהר מאד מאד מאיזו שחיטה אוכלים, וצריך לידע מי הוא השוחט ומי הוא הרב המכשיר, והעולה על הכל לבקש הרבה ממנו יתברך, שיזכה לאכל רק בשר בשר, ולא יכשל באכילת נבלות וטרפות, והקדוש-ברוך-הוא ירחם ויעזר שנזכה לשוחטים הגונים, ולא נכשל, חס ושלום, בשום אסור.

תורה

מוהרא"ש נ"י אומר, שצריכים לבקש הרבה את הקדוש-ברוך-הוא, שיתן לאדם חשק ללמד, ובפרט בחורים צעירים צריכים לבקש הרבה על ענין זה, כי בחורים צעירים יש להם תאנה גדולה מאד לא ללמד, כי היצר הרע נמצא אצלם כבר מעת שנולדו, והיצר הטוב בא לאדם בשעה שנכנס בעל מצוות כשנעשה בן י"ג שנה, ולכן היצר הרע כבר נקבע אצל האדם, ואלו היצר הטוב הוא רק בבחינת אורח אצל האדם, והוא כמשל שבחור בן י"ג שנים (שהוא היצר הרע) יתקוטט עם תינוק קטן בן כמה חדשים (שהוא היצר הטוב), ובנדאי הגדול יותר ינצח, כי בימי הנעורים הבעל-דבר מאד מתגבר על הבחורים שלא ילמדו וכו', והם שומעים לו.

וספר מוהרא"ש נ"י על עצמו, שעקר מה שקבל מרבנו ז"ל הוא למוד התורה, כי מיד כשנתקרב לרבנו ז"ל, נכנס בו חשק עצום ללמד את התורה הקדושה, ושום דבר לא היה יכול לעצור אותו מלמוד התורה הקדושה, ואף שהיה לו מאד קשה לכפות את עצמו ללמד את התורה הקדושה, אף היה עקשן גדול מאד מאד על למוד התורה הקדושה, ואמר, שעקר הצלחתו היתה, שלא הפיר אז את אף אחד, רק את דבורי רבנו ז"ל, וממילא אף אחד לא היה יכול להפריע לו, ולכן בחורים צעירים צריכים לבקש ממנו יתברך הרבה על ענין זה, ולעבד על עצמם הרבה לזכות להתמדה בלמוד התורה הקדושה, כי אז הוא הזמן המסגל ביותר להתמיד בתורה הקדושה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בפעה שהאדם לומד תורה, צריך לדעת שבעל המאמר עומד לנגדו, ובפרט כשלומד תורה בליה, צריך לדעת שהשכינה בעצמה לנגדו, ולכן הזהירו חכמינו הקדושים, שלא להפסיק באמצע למודו (חגיגה י"ב:), כי כשאדם לומד, בודאי הצדיק נמצא שם, ושומע את הלמוד שלו, ואיך יכול באמצע לדבר עם אחרים וכו', ולעזוב את הצדיק?!

ואמר מוהרא"ש נ"י: כשאדם לומד תורה, עקר למודו צריך להיות באפן כזה, שיזכה לחזר בתשובה על ידי התורה שלומד, ועקר התשובה היא לחדש את עצמו תמיד, ולהתחיל התחלה חדשה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: בפעה שאדם לומד את התורה הקדושה, ומדבק את עצמו אל התנאים והאמוראים והצדיקים וכו', אזי זוכה לבחינת נשיקין, הינו שממש מנשק את עצמו עמהם, אשר אין עוד דבר טוב ונעם וערכות ומתיקות יותר מזה, ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מי שזוכה להרגיש טעם ונעם בלמוד התורה, הוא ממש מחבק את התורה, ואינו יכול להפריד את עצמו ממנה, אשר זהו בחינת חבוק, ואחר-כך בא לבחינת נשוק, כי כשזוכה ללמד ולהשיג

ומאינה לו איזו הארה, הוא ממש מתחיל לנשק את הספר שלומד, ואחר-כך זוכה לבחינת זיווג עם התורה הקדושה, הינו שמכניס את כל מח מחשבתו בתוך התורה הקדושה, אשרי מי שזוכה לזה, כי רבנו ז"ל מגלה לנו, שפך צריך להיות עקר למוד התורה (עין לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן י"ב), וכשאדם לומד תורה, ומקיים את התורה, ומתנהג על-פי התורה הקדושה, יכול לזכות לבחינות הנ"ל של חבוק ונשוק וזיווג עם התורה הקדושה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שענין זה הוא סוד החזן, כי ח'ז"ן ראשי תבות: ח'בוק, ג'שוק, ז'זיווג, כי החזן מעלה את כל הקולות אליו: תפ"ך בדבקות גדולה, ויש לו כח להוריד אור רוחני מאד מלמעלה, ויכול לעורר בני אדם מאד אליו: תפ"ך, וכמו שרואים אצל חזן ובעל תפלה כשר, שתפלתו מעוררת מאד מאד את כל השומעים אליו: תפ"ך בהתעוררות נפלאה, וזאת ההתעוררות גם-כן באה בבחינת חבוק נשוק וזיווג, כי בתחלה מתעוררים השומעים, ואחר-כך רוצים מאד להתקרב ולהדבק אליו: תפ"ך, עד שזוכים להדבק אליו: תפ"ך על-ידי תפלתם שהיא בבחינת זיווג, וכל זה על-ידי החזן.

וספר מוהרא"ש נ"י, שרבנו ז"ל בעת שעברה עליו מרירות גדולה בימי נעוריו, ברח רק אליו: תפ"ך, והרבה בהתבודדות, ואחר-כך ספר לאנשי שלומנו ואמר: היו לי צרות, אבל איך צעקתי אז אליו: תפ"ך?... (איי ווי האב איך געשרינגען דעמאהלט צו השם: תפ"ך?), ואמר מוהרא"ש נ"י: כן הדבר הוא עם בחורים, שרע ומר להם, ועוברים עליהם צרות ויסורים, עקר עצתם היא לדבק עצמם אליו: תפ"ך ואל התורה הקדושה, ואז יזכו להארה נוראה מאד, כי כשמר לאדם, ובורח אליו: תפ"ך ואל התורה הקדושה, אז יזכה לבחינת חבוק ונשוק וזיווג עם התורה הקדושה ועם הקדוש-ברוך-הוא.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שְלֵכַל זֶה זָכָה מוֹהֲרַנְיָת ז"ל בְּשִׁלְמוֹת, כִּי מְכַל הַצְרוֹת שְׁלוֹ בְּרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְאֵל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְזָכָה לְחִבְרָה עַל-יְדֵי-זֶה אֶת הַ"לְקוּטֵי-הַלְכוֹת" הַקְּדוּשִׁים, כִּי הַ"לְקוּטֵי-הַלְכוֹת" נַעֲשׂוּ מְכַל הַצְרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַבְּזִינּוֹת וְהַשְּׁפִיכוֹת דְּמַיִם שְׁעָבְרוּ עָלָיו, וְסָבַל מֵהַשְּׁסָבַל, אֲפֹה הוּא הַתְּחִזֵּק עַד מְאֹד, וְתַכְּף-וּמְיָד בְּרַח אֵל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְחִדַּשׁ חֲדוּשִׁים דְּאוֹרֵינָא, וְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּבַחֲיָנוֹת הַנִּלְ.

ואמר מוהרא"ש נ"י, רואים שהחילונים עושים ליצנות מאלו היושבים בישיבה ולומדים את התורה הקדושה, וצוחקים מהם ואומרים: הרי הם בטלנים וכל היום יושבים ולומדים וכו', ובאמת מה החילונים בעצמם עושים? הרי עובדים קשה כמו חמור כל היום בלוי, קמים כדי לעבוד, והולכים לישן כדי שיוכלו לקום לעבוד, ואין להם תכלית בחייהם, כי כמו בהמה שעובדת קשה וחורשת וכו' כך הם עושים, ובסופו של דבר לא נשאר מהם שום דבר, מה שאין בן מי שיושב ולומד את התורה הקדושה, אין עוד יותר נעם מזה שאדם זוכה ולומד איזה דף גמרא או סימן "שלחן ערוך" או פירוש משניות, ואפילו אומר תהלים וכו', אין יותר טוב מזה, אשרי הזוכה ללמד את התורה הקדושה, כי רק זה מה שישאר ממנו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: כל מה שאדם לומד במקושר היום, בליקלה כשהולך לישן ונשמתו עולה למעלה, היא זוכה לשמע תורה על כל מה שלמד במקושר היום, וכשקם שוכח כל מה שלמדו אותו למעלה, אף בעת שיצא מזה העולם יזכה להפגס לכל ההיכלות והבנינים שפנה לעצמו על-ידי למוד התורה הקדושה, ואז יזכה לראות את כל מה שלמדו אותו בשמים בעת שנתו על התורה שלמד בעולם הזה.

ואמר מוהרא"ש נ"י: העקר בלמוד התורה הוא מעט ועוד מעט, ולא לדחוק ולהכביד על עצמו כלל, רק בכל יום מעט ועוד מעט,

ואז יוכל להצליח מאד בלמוד התורה, ובמשך הזמן יזכה ללמד הרבה מאד, אשרי לו, כי העקר הוא רק למוד התורה הקדושה, ורק זה נשאר לאדם, אשרי הזוכה להתמיד בלמוד התורה הקדושה, ומדבק עצמו אליה, עד שיזכה לחבק ולנשק ולזוג עצמו רק עם התורה הקדושה; אשרי לו ואשרי חלקו!

תהלים

מוהרא"ש נ"י אמר, אשר עוד לא היה אדם בזה העולם, שהיה כל-כך נרדף כמו דוד המלך, כי כלם רדפו אותו: אֶחָיו, חָמִיו, וּבְנוֹ וְכוּ', וְעַל-יְדֵי־זֶה דִּנְקָא זָכָה לְמַלְכוּת דְּקַדְשָׁה, הִיגוּ כִּי יָדַע שְׂאִין לוֹ אִף אֶחָד בְּזֵה הָעוֹלָם רַק הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִכֵּן שָׂר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת תָּמִיד, וְזָכָה לְמָה שְׁזָכָה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר זו המעלה של מי שזוכה לומר בכל יום ויום תהלים, כי נחשב כאלו דוד המלך בעצמו אמרם, וְעַל-יְדֵי־זֶה מְמַשֵּׁיף עָלָיו אֶת הָאוֹר הַנִּפְלָא וְהַחֲסֵד שֶׁהָאִיר עַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, אֲשֶׁרִי לוֹ!

ואמר מוהרא"ש נ"י: דוד המלך אף שהיה כל-כך רחוק, היגו שהרחיקו אותו אֶחָיו וְחֻלְקוֹ עָלָיו וְכוּ', אִף-עַל-פִּי־כֵן בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה, שָׂר מִשֵּׁם שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי־זֶה זָכָה לְהַתְעַלּוֹת לְמָקוֹם שֶׁהַתְעַלָּה, וּמִזֶּה יְכוּלִים לְלַמֵּד הַתְּחִיבוֹת נִפְלְאוֹה, כִּי אִפְלוּ אִם מְרַחֲקִים אֶת הָאָדָם לְמָקוֹם שְׂמֻרְחָקִים, אִם אֵינוֹ נִשְׁבֵּר בְּעַצְמוֹ, רַק תָּמִיד חוֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְשָׂר שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזִי סוּף כָּל סוּף נִתְעַלָּה, אֲשֶׁרִי לוֹ!

ואמר מוהרא"ש נ"י, שדוד המלך היה לו כח גדול מאד, שלא רק שחזק את עצמו בהתחזקות כזו עד שנתעלה ונעשה מלך ישראל, אלא עוד היה יכול לקרב את כל עם ישראל אליו בתשובה, וזה אנו רואים עד היום, כשיהודי שבור, הוא לוקח בידו את ספר התהלים, ורואים בחוש, אשר רק אדם שבור יקח את ספר התהלים, כי רק הוא יש לו בזה השגה, וכמו שמוכא, אשר כל חילי בית דוד היו אנשים שהיו להם צרות או בעלי חובות או חולים וכו', כי כל השבורים וכו' באו אל דוד המלך, וזה היה הכח הגדול של דוד המלך, שהיה יכול להעלות את כל השבורים והרצוצים אליו בתפירה בחזרה, ואפלו אלו שהיו רחוקים מאד ממנו בתפירה, חזר והעלה אותם אליו בתפירה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שכחו של דוד המלך כל-כך גדול, עד שאפלו היום מי שרוצה באמת לחזר בתשובה, צריך להיות מאד מאד רגיל לומר הרבה תהלים, וכמו שאומר רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ע"ג), אשר אמירת תהלים מסגל לתשובה, כי פותח לו את השער השיף לו שיוכל לעשות תשובה לפי שרשו, עין שם.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר חוץ מהעשרה מזמורי תהלים שגלה רבנו ו"ל בשביל תקון הברית שצריך לאומרו בכל יום, צריך לקבץ לעצמו שעור בתהלים, הינו לומר יום של תהלים בכל יום באופן שבסוף השבוע יסים את ספר התהלים, אשרי הזוכה לזה, ואז כשיצא מזה העולם, כל השירות והתשבחות של דוד המלך ילוי אותו.

ואמר מוהרא"ש נ"י: רבנו ו"ל אמר (שיחות הר"ן, סימן כ"ג), אשרי מי שזוכה לאכל בכל יום כמה פרקים משניות ולשתות כמה קפיטל תהלים ולהתלבש במצוות, ובאמת לבושים יש לכל יהודי, כי ישראל מלאים מצוות פרמון, כי לובשים ציצית ותפלין ושמים מזוזה ויש להם פאות ושומרים שבת וכו' וכו', כי כל יהודי ויהודי

יש לו הרבה לבושים של מצוות וכו', והעקר מה שצריך לעורר את עצמו לקיים הוא — לאכל ולשתות, הינו, שיאכל הרבה פרקים משניות, וישתה הרבה מזמורי תהלים, ואז אשרי לו ואשרי חלקו, ועל כל פנים שלא יחסיר יום אחד מלומר העשרה מזמורי תהלים שגלה רבנו ז"ל, שהם כלליות העשרה מיני נגינה.

וספר מוהרא"ש נ"י, שכאשר היה מוהרנ"ת ז"ל בארץ ישראל בעיר צפת, שאל אותו רב גדול אחד, באשר קבל עליו בנדר לומר בכל יום את כל ספר התהלים וכך נהג כל השנים, וגמר בכל יום את כל ספר התהלים, ועכשו לעת זקנתו קשה לו מאד לקיים את זה, ואינו יודע לשית עצות לנפשו מה לעשות, כי קבל על עצמו בנדר לומר תהלים בכל יום, ואמר לו מוהרנ"ת ז"ל, שיאמר את העשרה מזמורי תהלים שגלה רבנו ז"ל שהם כלולים מכל העשרה מיני נגינה שנאמר בהם ספר התהלים, ויהיה נחשב כאלו אמר את כל ספר התהלים, ומזה רואים מעלת מי שזוכה לומר בכל יום ויום "תקון הכללי", שהוא תקון על הכל, שהוא זורק תקונים לכל המקומות הצרים וכו' (עין לקוטי מוהר"ן, חלק א'. סימן כ"ט), אשרי הזוכה לאמרו בכל יום.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר מוכא בפוסקים, שאחר התפלה יאמרו כמה פרקי תהלים, כדי שאחריהם יוכלו לומר קדיש, וכשמוהרא"ש נ"י היה צריך לומר קדיש אחר אמו, עליה השלום, תקן שיאמרו בבית מדרשו במנין את ה"תקון הכללי" בכל יום אחר התפלה, כדי שיוכל לומר אחר-כך קדיש, כי הוא ענין גדול מאד מאד, כי הוא תקון גדול מאד מאד.

וסיים מוהרא"ש נ"י ואמר: אשרי הזוכה לומר הרבה תהלים בכל יום, באופן שיזכה על כל פנים לסיים בכל שבוע את ספר התהלים, שעל ידו אזה לחזור בתשובה שלמה אליו יתברך באמת, ויפתחו לו כל השערים, ועל-כל-פנים יאמר בכל יום העשרה מזמורי

תהלים שגלה רבנו ז"ל, שהם כלליות העשרה מיני נגינה שנאמר בהם ספר תהלים; אשרי הזוכה לזה!

תפלה בכח

מוהרא"ש נ"י אמר, שאדם צריך להכניס את כל הכחות שלו בתוך התפלה, ורבנו ז"ל הזהירנו על זה מאד מאד, להתפלל עם כל הכחות (שיחות הר"ן, סימן ס"ו), ואמר, שאדם צריך להכריח עצמו מאד לתפלה, להתפלל בכל הכחות, והעקר לקשר מחשבתו אל דבורו, דהינו שמקשר המחשבה אל הדבור בשעה שמוציא את דבורי התפלה מפיו ומטה אָזְנוֹ וְשׁוֹמֵעַ מֵהַ שְׁמַדְבֵּר, אָזִי הכחות נמשכים ממילא לתוך דבורי התפלה, כי כל הכחות מסתכלים ומצפים על זה שימשכו ויכנסו בתוך דבורים קדושים, ועל-כֵּן כְּשֶׁמִתְפַּלֵּל בְּכוֹנֵה נִמְשָׁכִים וְנִכְנָסִים כָּל הכחות שלו ממילא לתוך התפלה, וזוכה להתפלל בכח גדול אף-על-פי שאינו מכריח עצמו לזה, כי הכחות נמשכים ממילא לתוך דבורי התפלה כְּשֶׁמִתְפַּלֵּל בְּכוֹנֵה, עֵינַי שָׁם; וְתָמִיד מְדַבֵּר מִזֶּה מוהרא"ש נ"י, שְׁעָקַר כחות התפלה הוא לקשר מחשבתו אל תוך דבורו, כי טבע של המחשבה, שבעת שמדבר דבורי התפלה היא בורחת לו, על-כֵּן צריכים כל מיני כחות לקשר מחשבתו אל דבורו ויחשב מה הוא מדבר, ועל-ידי-זה ממילא יכנסו כל הכחות שלו בתוך התפלה, וזה עקר שלמות התפלה שרצה רבנו ז"ל שנתפלל תפלה בכח.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאדם צריך להרגיל את עצמו להתפלל בכחות עצומים, שיכניס את כל כחו וכוונתו בתוך התפלה, ורבנו ז"ל הקפיד מאד מאד על דבר זה, שהתפללות הקבועות: שחרית, מנחה, מעריב, חצות, יאמרם עם כל הכחות שבו, ויקשר את מחשבתו

לדבורו, ופעם אחת הוכיח רבנו ז"ל מאד את אנשי שלומנו בענין זה, שצריך להכריח עצמו מאד לתפלה, להתפלל בכל כחו, ואמר אז, שהתפלה שלכם בכח, היא כמו שמשכתי אני את החבל עם האנקיר (עגן הספינה), כשהייתי על הספינה, הינו בהיותו על הספינה, היה פעם אחת בשעת הדחק, שהיו מכריחים את כל אנשי הספינה שימשכו בכל כחם את החבל של האנקיר (עגן הספינה), והייתי מושך בכל כחי החבל, אבל באמת לא הכנסתי שום כח (רק היה עושה עצמו כמושך), כי הכרחתי להראות להם כאלו אני מושך בכל כחי, כף היא התפלה שלכם בכח ובכונה, כלומר שעדין אין אתם מכניסים כחכם באמת לתוך התפלה (עין שיחות הר"ן, סימן קכ"א), ומוהרא"ש נ"י חוזר תמיד לתלמידיו על השיחה והספור הזה מרבנו ז"ל, ואומר: אל תטעו עצמכם, כי עקר התפלה להכניס את כל הכחות, כי רבנו ז"ל התפלל עם כל מיני כחות בשעת תפלתו, עד שאמר פעם לאחד מאנשי שלומנו, שהיה נדמה לו שמתפלל בכונה בכח, ענה ואמר לו רבנו ז"ל בזו הלשון: מיינען אז מ'דאווענט און מ'דאווענט נישט (לחשב שמתפללים, ולא מתפללים), ולא הבין הלה את פונתו, ופעם כשנכנס רבנו ז"ל לבית הכנסת להתפלל מנחה והלה עמד ליד הדלת, וכשבא רבנו ז"ל זו מן הצד, כדי לתת לרבנו ז"ל להכנס ראשון, ורבנו ז"ל נעצר ואמר לו להכנס ראשון, ולא היתה לו בררה, והכרח להכנס ראשון, ורבנו ז"ל הולך אחריו, וכך הלך עד שהגיע למקום רבנו ז"ל, כי רבנו ז"ל עשה את זה בכונה, שההוא יגיע עד מקום תפלתו, ואז הראה לו רבנו ז"ל שיעמד שם ויתפלל, ורבנו ז"ל התפלל אז שם תפלת מנחה, והלה הביט והתבונן היטב בתפלתו של רבנו ז"ל, וראה שבאמת אף פעם עוד לא התפלל, כי רבנו ז"ל הכניס אז את כל כחותיו בתוך התפלה, ואז הבין מה שאמר לו רבנו ז"ל: מיינען אז מ'דאווענט און מ'דאווענט נישט (לחשב שמתפללים, ולא מתפללים).

ואמר מוהרא"ש נ"י, אשר בכל הדורות ידעו אנשי שלומנו, כי את התפלה צריכים להתפלל בכל מיני כחות, ומסרו את נפשם

להתפלל לאט ובמתינות ובכח גדול, ואנשי שלומנו מספרים על רבי שמואל איזיק מדאשיב, תלמידו של רבנו ז"ל, שכשהיה בא אל הציון הקדוש בראש השנה, והתפלל תפלתו, היה מתפלל בהתלהבות כזו, שראו ידים יוצאים מתחת טליתו, וכשגמר תפלתו והוריד את הגארטל (תגורה) מהקיטל שלו (בגד לבן), נפל חצי הקיטל על הארץ, כי מרב חם וזעה נתמסמס עד שנפל, והיה כבר איש אחד מתלמידיו שרגיל בכל שנה להכין לו קיטל חדש, והבטיחו בעבור זה לבנים ולאריכות ימים, וכן נתקיים אצלו, שהאריך ימים רבים, והיו לו בנים ובני בנים.

וספר מוהרא"ש נ"י, שכן ראו אצל רבי נחמן טולטשינער, שהיה מתפלל לפני העמוד בראש השנה, ואנשי שלומנו היו מתבטאים על תפלתו: "דאס איז א קעסל וואס קאכט" (הוא כיוור רותחת), וחתנו רבי יודל התבטא פעם אחת על תפלתו בזו הלשון: "ווען דער שווער דאווענט דאווענט ער ווי א לוקמאטיפ", (כשחותני מתפלל הוא בוער כקטר של רכבת), וכן בכל הדורות היו חדושים בין אנשי שלומנו שהתפללו בכחות עצומים, ובשביל זה זכו למה שזכו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, כי בודאי צריכים להתפלל בקול גדול, אבל עקר תפלה בכח היא להכניס כל כחו וכונתו אל דבורי התפלה, וזה נקרא תפלה בכח ולא דוקא צעקה, כי תפלה בכח כונתה היא כפי שפרש רבנו ז"ל: היא תפלה לקשר מחשבתו אל דבורו, אשר צריכים על זה כחות עצומים, וכן להתפלל עם כל כחותיו ועם דם התמצית שלו בתוך התפלה, וזה נקרא תפלה בכח, אשרי מי שזוכה להתפלל בקול גדול ובכחות עצומים, ומקשר מח מחשבתו, שאז בודאי יזכה על ידי זה אל כל התקונים שגלה לנו רבנו ז"ל, על ידי תפלה בכח.

תקון הכללי

מוהרא"ש נ"י אמר, שצריכים לומר בכל יום אחר התפלה העשרה מזמורי תהלים שגלה רבנו ז"ל בשביל תקון הברית, ויכולים לומר אחר זה קדיש יתום, וכך הוא נוהג, כי בזה שאדם מקשרו תכף-ומיד אחר התפלה, אזי יהיה בטוח שאמרו באותו היום, כי אם האדם דוחף ודוחה את אמירת העשרה מזמורים אחר-כך, מי יודע אם יצא לו עוד לאומנם, ובאמת כל אחד כפי שידע נגעי לבבו ומכאוביו, עליו לומר בכל יום את העשרה מזמורי תהלים, שהם סגלה גדולה לתקון הברית ולטהרת המח וּלְפַרְנְסָה וּלְרַפּוּאָה ולכל טוב, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כ"ט), ואמר מוהרא"ש נ"י, כי הוא תקנה אצל אנשי שלומינו לומר בכל יום העשרה מזמורי תהלים שהם "תקון הכללי", וספר לנו מוהרא"ש נ"י, איך שהרב החסיד רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל (בעל המחבר ספר באור הלקוטים), כשאחד דבר עמו, תכף ומיד אחר זה אמר העשרה מזמורי תהלים, כי פחד פן על-ידי דבוריו יגרם לו איזו מחשבה שאינה נקיה, אשר רבנו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן מ"ג), אשר הדבור של רשע גורם גאוף לשומע דבריו, ועל-כן פחד מאד שלא יגיע אליו איזה מכשול או קלקול, ועל-כן תכף-ומיד היה אומר העשרה מזמורי תהלים, וסיים מוהרא"ש נ"י, זה היה יכול רבי אברהם, כי אף פעם לא דבר עם אף אחד, כי היה תמיד מתבודד עמו יתברך, אבל אנחנו צריכים לומר בבקר תכף-ומיד אחר התפלה העשרה מזמורי תהלים, וכך נהיה שמורים כל היום שלא יזיקו לנו דבורי העולם, ורבנו ז"ל גלה לנו מסוד הפנצ'ר (שריון), בשעה שהולכים למלחמה לובשים שריון, ודבר אז מ"התקון הכללי", העשרה מזמורי תהלים, והבינו מדברי רבנו ז"ל שהם שריון (פנצ'ר) נגד הכל וכו', ועל-כן אשרי מי שאומר בכל יום תכף-ומיד אחר התפלה העשרה מזמורי תהלים.

ואחר פטירת אמו, עָלֶיהָ הַשְּׁלוֹם, קבע מוהרא"ש נ"י לומר
 בְּכֹל מַנְיָן שֶׁל אָנָשִׁי שְׁלוֹמְנוּ תְּלַמִּידֵי "הַיְכָל הַקֹּדֶשׁ", שִׁיאֲמְרוּ אַחַר
 "עֲלֵינוּ" הַעֲשֶׂה מְזֻמּוֹרֵי תְּהִלִּים, וּמִי שֶׁצָּרִיךְ לֹאמַר אֶז קָדִישׁ יְתוֹם,
 שִׁיאֲמַר אַחַר הַעֲשֶׂה מְזֻמּוֹרֵים קָדִישׁ יְתוֹם, וּמְאֹד מְאֹד שֶׁבַח אֶת
 הַמְּנַהֵג הַזֶּה, וְאָמַר: כִּף עַל-כָּל-פָּנִים נִזְכָּה לֹאמַר בְּכֹל יוֹם בְּקִבְעוֹת
 אֶת הַעֲשֶׂה מְזֻמּוֹרֵי תְּהִלִּים שֶׁהֵם הַ"תְּקוּנָה הַכְּלָלִי"; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ
 מְטַעֵה אֶת עַצְמוֹ, רַק אֹמֵר בְּכֹל יוֹם אֶת הַעֲשֶׂה מְזֻמּוֹרֵי תְּהִלִּים
 שֶׁגָּלָה רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁהֵם תְּקוּנָה גְּמוּרָה לְפָגַם הַבְּרִית וּלְכֹל מִינֵי חֲטָאִים
 שֶׁבְּעוֹלָם, וּמִמְשִׁיךְ לְאָדָם שֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה.

תְּמִימוֹת

מוהרא"ש נ"י אָמַר, שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַשְׁיֵג שׁוּם הַשְּׂגָה, כִּי
 אִם עַל-יְדֵי מַדַּת הַתְּמִימוֹת, כִּי כָּל מֵה שֶׁאָדָם מְסַלֵּק אֶת חֻקְמֹתוֹ
 וְדַעְתּוֹ וּבִינְתּוֹ לְגַמְרֵי, כְּמוֹ-כֵן נַעֲשֶׂה כְּלֵי לְקַבֵּל יוֹתֵר הַשְּׂגָה וְחֻקְמָה
 וְדַעַת, לֹא-כֵן מִי שֶׁהוּא חָכֵם בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, וְחוֹשֵׁב שֶׁיִּוְדַע כְּבָר
 הַכֹּל, עַל-יְדֵי-זֶה לְבַסּוֹף אֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם דְּבָר, וְעַל-כֵּן אֲמָרוּ חֻקְמֵינוּ
 הַקְּדוּשִׁים: לִמַּד לְשׁוֹנֵף לֹאמַר אֵינִי יוֹדֵעַ, כִּי כִּף צָרִיךְ הָאָדָם לְהַתְּנַהֵג
 כָּל יְמֵי חַיָּיו, לִיְדַע שֶׁאֵין יוֹדְעִים כָּלֵל, שְׂזֵהוּ חֵלֶק מִמַּדַּת הַתְּמִימוֹת,
 אֲף שֶׁהוּא חָכֵם גְּדוֹל מְאֹד וְיוֹדֵעַ וּמַבִּין וּמְשַׁכִּיל בְּכֹל פְּרֻט וּפְרֻט, עִם
 כָּל זֹאת כְּשֶׁבֵּא לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְלְהַשְׁגַּת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֶז
 יִסַּלֵּק אֶת חֻקְמֹתוֹ וּבִינְתּוֹ וְדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וַיַּעֲשֶׂה אֶת עַצְמוֹ כְּלֵא מִמֶּשׁ,
 וְזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּמִימוֹת — שֶׁמְשַׁלֵּיךְ מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַחֻקְמוֹת וְכָל
 הַהֲשָׁגוֹת וְכָל הַיְדִיעוֹת שְׁלוֹ, וּמִתְחִיל בְּהַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, אֲשֶׁר בְּיוֹתֵר צְרִיכִים מִדַּת הַתְּמִימוֹת בְּדַרְכֵי רַבְּנוּ ז"ל, שְׁגֵלָה לָנוּ אֶת הָעֲנִיָּן שֶׁל תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת וְאֵת הָעֲנִיָּן שֶׁל סֵדֵר דְּרֵךְ הַלְמוּד שְׁלוֹ, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַתְּבוּד וּלְפָרֵשׁ אֶת כָּל שִׁיחָתוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, כִּי אִם מְסַלֵּק חֻכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וּמְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּתִמְיָמוֹת וּבְפִשְׁיטוֹת גְּמוּרָה, כְּאֲשֶׁר יִדְבְּרוּ הַנְּשִׁיִּים וְעַמֵּי הָאָרֶץ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּלֵי שׁוּם חֻכְמוֹת כָּלֵל, וּמְרַבִּים בְּדַבּוּרִים לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, וְזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת — לַחֲקוֹת אֶת הַנְּשִׁיִּים וְאֵת פְּשׁוּטֵי הָעַם וְעַמֵּי הָאָרֶץ, הַמְּדַבְּרִים בְּאַמֶּת וּבִלְבַב תְּמִים אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וּמְסַפְּרִים אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ כָּל פֶּרֶט וּפְרֵט מֵה שְׁקוּרָה לָהֶם, וְדַבֵּר זֶה הוּא שְׁלֵמוֹת הַהַתְּבוּדוֹת, כִּי בְּלֵי זֶה אֵין הַהַתְּבוּדוֹת שְׁלוֹ הַתְּבוּדוֹת אֲמִתִּית, כִּי עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַהַתְּבוּדוֹת הָאֲמִתִּית הִיא, שְׁמִסְלֵק חֻכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וּמַגְלֶה לוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּתִמְיָמוֹת וּבְפִשְׁיטוֹת כָּל מֵה שְׁקוּרָה אִתּוֹ, וּמְדַבֵּר עִמוֹ כְּאֲשֶׁר מְדַבֵּר אַחַד עִם יָדִיד טוֹב, וְכֵן הַדְּבָר עִם סֵדֵר דְּרֵךְ הַלְמוּד, אֵי אֶפְשָׁר לְלַמֵּד וּלְהַתְמִיד בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי אִם כְּשֶׁמְסַלֵּק חֻכְמָתוֹ וּבִינָתוֹ וְדַעְתּוֹ, וְלוֹמֵד פֶּרֶק אַחַר פֶּרֶק וְדָף אַחַר דָּף וְסִימָן אַחַר סִימָן בְּלֵי שׁוּם חֻכְמוֹת וְהַשְּׁפָלוּת כָּלֵל, כִּי תִכְףּ וּמִיָּד כְּשִׁיתְחִיל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ עִם שְׁכֵלוֹ, אָז תִּבּוֹא לוֹ מַחְשְׁבָה אוֹלִי טוֹב לְלַמֵּד בְּדֵרֶךְ וּבְצוּרָה זוֹ, אוֹ אוֹלִי טוֹב לְלַמֵּד בְּדֵרֶךְ וּבְצוּרָה זוֹ, בְּכָל פַּעַם יְבֹאוּ לוֹ מַחְשְׁבוֹת אַחֲרוֹת, וּבֵינן כֶּף אֵינוֹ תוֹפֵס שְׁעוֹבְרִים לוֹ הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים בְּלֹא כְלוּם מִמֶּשׁ, מֵה שְׁאִין בֵּן כְּשֶׁאָדָם מְסַלֵּק אֶת דַּעְתּוֹ וְחֻכְמָתוֹ וּמַצִּיֵּת אֶת רַבְּנוּ ז"ל, וּבְכָל יוֹם שָׁבָא יוֹם חֲדָשׁ, הוּא תוֹפֵס אֶת הַחֲמֵשׁ וְלוֹמֵד פֶּרָשָׁה חֲמֵשׁ וְרַש"י עִם הַתְּרַגּוּם בְּלֵי שׁוּם חֻכְמוֹת, וְכֵן הוּא לוֹקַח אֶת הַמְּשֻׁנּוּת וְאוֹמֵר פֶּרֶק אַחַר פֶּרֶק, עַד שְׁזוֹכָה לְסִיִּים בְּכָל יוֹם ח"י פֶּרֶקִים מְשֻׁנּוּת, וְכֵן לוֹמֵד דָּף גְּמָרָא אִם אֶפְשָׁר עִם פְּרוּשׁ רַש"י וְתוֹסְפוֹת וּמְפָרְשִׁים, מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים, וְאִם אֵי אֶפְשָׁר, שְׁיִלְמַד סֵתָם, וּבְאִפְּן הַזֶּה יִזְכֶּה לְסִיִּים בְּכָל יוֹם כַּמָּה וְכַמָּה דָּפִים גְּמָרָא, וְכֵן הוּא בְּלִמּוּד מְדַרְשׁ וְכֵן הוּא בְּלִמּוּד "שְׁלַחַן עָרוּךְ" וּבְלִמּוּד זֵהָר וְתַקּוּנִים וּבְכָל הַלְמוּדִים, שְׁצָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ אֶת שְׁכֵלוֹ וְדַעְתּוֹ וְחֻכְמָתוֹ לְגַמְרֵי, וּלְהַתְנַהֵג בְּתִמְיָמוֹת וּבְפִשְׁיטוֹת, וְאָז אִם יִתְנַהֵג בְּאִפְּן כַּזֶּה בּוֹדָאֵי יְצָלִיחַ, וְזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּמִימוֹת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שראה בחוש, שכל אלו מאנשי שלומנו שהשליכו שכלם ודעתם וחכמתם לגמרי, וציתו את רבנו ז"ל בתמימות ובפשיטות, אזי בכל יום ויום באו אליו יתברך בתמימות ובפשיטות, וספרו לפניו יתברך את כל לבם וכל מה שעובר עליהם בפרטי פרטיות, כאשר ידבר איש אל רעהו, וזכו על ידי זה לשוב הדעת אמתית, וכן בכל יום היתה להם חבילה של ספרים, והיו להם השעורים הקבועים, השעורים פסדרן שלהם, וזכו ללמד הרבה, ואפלו אנשים סוחרים ובעלי עסקים שהיו צריכים לעמוד בחנות או במסחריהם או בשוק, גם שם היתה להם חבילה של ספרים, ולמדו את השעורים שלהם מדי יום ביומו.

וספר מוהרא"ש נ"י, כי הוא הפיר את אחד מאנשי שלומנו, שהיתה לו קביעות חזקה ללמד בכל יום "לקוטי-הלכות" חק ולא יעבר, והיתה לו חנות מפלת, ובין קונה לקונה ישב ולמד לקוטי הלכות, וכשלא היו לו קונים למד "לקוטי-הלכות" בהתמדה רבה עם חשק גדול [מיט א געשמאק], ופעם נכנס אליו מוהרא"ש נ"י, והלה ישב ולמד אז פסדרן "לקוטי-הלכות", ולמד עם חשק כזה שאין לתאר ואין לשער כלל, ואמר מוהרא"ש נ"י, שאז היה עדין בחור צעיר, וראה את הנ"ל איך שלמד "לקוטי-הלכות" בהתמדה ובתשוקה גדולה, אז הבין מה נקרא סדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, כי הלה למד דף אחר דף ובתשוקה כזו שאין לתאר ואין לשער כלל, והיה איש תמים וירא אלקים, וכך זכה לסיים פמה וכמה פעמים את ה"לקוטי-הלכות" בחנות שלו, וכן היה לו שם זהר ועין יעקב ותהלים, ובכל ספר היתה לו סימניה [קניטש], והפל זכה מחמת מדת התמימות, וסיים מוהרא"ש נ"י: זו נקראת שלמות התמימות, ודיקא מי שהולך בתמימות כזו, הוא יכול להצליח בדרך רבנו ז"ל.

מפתח הענינים

חלק ו'

א'

ז	אמונה
יג	אמונת חכמים
יז	אהבה ויראה
כ	אכילה
כג	אדר

ב'

כז	בעל תשובה
לא	בזיונות
לד	בחירה
לז	ברסלב
מג	בטחון

ג'

מד	גלוי אלקות
מו	גאון
מט	גוף ונפש
נא	גרושין

נה גרים

ד'

נח דְּבָקוֹת

סב דְּבוּר

סה דִּין תּוֹרָה

סז דְּרֹךְ אֶרֶץ

סט דְּמִיוֹן

ה'

עו הַתְּבוּדוֹת

פא הַיְכָל-הַקֹּדֶשׁ

פה הַפְּצָה

צ הַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיקִים

צה הַתְּחַזְּקוֹת

ו'

צח וַי

ק וַיִּגְבַּה לְבוֹ

קב וַדּוּי

קד וַתְּרַנּוֹת

קט וּפְנִיחִים

ז'

קוב	זווגים
קטו	זרע
קיח	זכירה
קכ	זמן
קכה	זמה

ח'

קכח	חובות
קלג	חוזי פוכבים
קלו	חצות
קלט	חתן
קמ	חלוקי דעות

ט'

קמב	טובה
קמד	טעות
קמח	טענות
קנא	טהרה
קנג	טפש

י'

קנז	ישוב הדעת
---------------	-----------

שיחות מוה"רא"ש

שמז

קס	יחודים
קסב	יום
קסד	יראה
קסו	יבנאל

כ'

קסח	כבוד אב ואם
קעא	כבוד חברו
קעג	כתל מערבי
קעז	כונות
קפ	כפרה

ל'

קפב	לב נשבר
קפד	למוד
קפט	ליצנות
קצב	לקוטי-מוה"ר"ן
קצה	לשון-הרע

מ'

קצט	מדות
רד	מסירות נפש
רו	מנחה מעריב
רח	משפט

מתנגדים ריא

נ'

נאוף רבי
 נסיונות ריז
 נצרך לבריות ריח
 נאמנות רכ
 נר תמיד רכג

ס'

סבלנות רכה
 סגופים רכט
 ספרים רלב
 ספר המדות רלד
 סדר ליל פסח רלו

ע'

ענה רמ
 עולם רמד
 עקשן רמז
 עינים רמט
 עליות רנב

פ'

רנו	פְּרִנְסָה
רנח	פְּדִיוֹן הַבֵּן
רסא	פְּרָסוּם
רסג	פְּנִים
רסו	פְּלֵא

צ'

רסח	צִיּוֹן
רעא	צָרוֹת
רעד	צָרְכֵי צְבוּר
רעח	צְדִיק
רפב	צְבִיעוֹת

ק'

רפד	קְנָאָה
רפו	קָרִי
רפז	קְבֻלָּה
רצ	קְשִׁיּוֹת
רצד	קְרוֹב רְחוּקִים

ר'

רצו	רצון
ש	ראש השנה
שג	רשעות
שה	רמזים
שח	ראש חדש

ש'

שיא	שיחות
שטו	שדין יהודאין
שיט	שכינה
שכא	שנאה
שכד	שחיטה

ת'

שכט	תורה
שלג	תהלים
שלו	תפלה בכח
שלט	תקון הכללי
שמ	תמימות

תיקון הפללי

קודם שיתחיל באמירת תהלים יאמר זה:

”לכו נרננה ליהוה, נריעה לצור ישענו: נקדמה פניו בתודה, בזמרות נריע לו: כי אל גדול יהוה, ומלך גדול על כל אלהים:”

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה ברחילו ורחימו על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל הצדיקים האמתיים שבדורנו. ולכל הצדיקים האמתים שזכני עפר. קדושים אשר בארץ המה. ובפרט לרבנו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה רבנו נחמן בן פיגא. זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

(* ועל דעתם ועל פונתם אני אומר כל אלו העשרה קפיטל תהלים, ובזכותם וכחם אזכה לעורר ולגלות כל העשרה מיני נגינה שנאמר בהם ספר תהלים, שהם: אשרי, ברכה, משכיל, שיר, נעוץ, נגון, תפלה, הודאה, מזמור, הללויה. שהם שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, שהם כלולים בשמך המיוחד הגדול והקדוש. ובזכות וכח השני שמות הקדושים האלו במלואם, שהם אל אלהים (בזה): אל"ף למ"ד, אל"ף למ"ד ה"י ו"ד מ"ם, שהם עולים במספר תפ"ה, במספר תהלים. בכח אלו השמות תזכני לתקון הברית שהוא תקון הפללי אמן:

וַיַּעַן: ז אַתָּה סֵתֶר לִי¹, מַצַּר תַּעֲרַנִּי, רָנִי פִלְט תְּסוּבְּבֵנִי
 סֵלָה: ח אֲשַׁכִּילָךְ, וְאוֹרֶךְ בְּדָרְךָ זֶה תִלְךָ, אִינְעָעָה עָלֶיךָ עֵינַי: ט אַל
 תַּהְיֶה כְּסוֹס, כְּפֶרֶד, אִין הַבַּיִת, בְּמַתְגַּ וּרְסֵן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב
 אֵלֶיךָ: ירְבִּים מְכֹאֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בִּיהוָה חֶסֶד יְסוּבְּבֵנוּ: יא
 שְׂמַחוּ בִיהוָה, וְגִילוּ עֲדִיקִים, וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל:

מא

א לַמְנַעַח מְזִמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל, בְּיוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ
 יְהוָה: ג יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר בְּאֶרֶץ, וְאֵל תִּתְּנֵהוּ בְּנַפְשׁ
 אֵיבָיו: ד יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל עֵרֶשׁ דָּוִי, כָּל מִשְׁכְּבוֹ הַפְּכֶת בַּחֲלִיו: ה אֲנִי
 אָמַרְתִּי, יְהוָה חֲנּוּנִי, רַפְּאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ: ו אֵיבֵי יֹאמְרוּ רַע
 לִי, מְתֵי יָמוֹת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם בָּא לְרֹאוֹת, שְׂוֹא יִדְבֵר, לְבוֹ יִקְבֹּץ
 אָן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יִדְבֵר: ח יַחַד עָלִי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שִׁנְאֵי, עָלִי יַחֲשְׁבוּ
 רָעָה לִי: ט דְּבַר בְּלִיעַל יַעֲזוֹק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לְקוֹם: י גַּם
 אִישׁ שְׁלוֹמִי, אֲשֶׁר בְּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלִי
 עָקַב: יא וְאַתָּה יְהוָה, חֲנּוּנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֵמְהָ לָּהֶם: יב בּוֹזֵאת יַדְעֵתִי
 כִּי חִפְצֶתָּ בִּי, כִּי לֹא יָרִיעַ אֵיבֵי עָלַי: יג וְאֲנִי בְּתַמִּי תִמְכַּתָּ בִּי,
 וְתַצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ יְהוָה, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, מִהָעוֹלָם וְעַד
 הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

¹ כַּאֲזַי עָרִיךְ לְהַפְסִיק מַעַט. (עֵינַי בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן רי"ג).

מב

א לְמַנְעַח מִשְׁכִּיל, לְבָנֵי קֶרֶחַ: ב כָּאֵיל תִּעְרַג עַל אֶפְיָקֵי מַיִם, כֵּן נַפְשֵׁי תִּעְרַג אֱלֹהִים: ג עֲמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים, לְאֵל חַי, מִתִּי אָבוּא וְאַרְאָה פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיְתָה לִי דְמַעְתִּי לְחֵם יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּאָמַר אֵלַי כָּל הַיּוֹם, אֵינָה אֱלֹהִיךָ: ה אֵלֶּה אֲזַכְּרָה, וְאַשְׁפֹּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעְבֵּר בַּסֶּף, אֲדַדִּם עַד בַּיִת אֱלֹהִים בְּקוֹל רְנָה וְתוֹדָה, הָמוֹן חוֹגֵג: ו מַה תִּשְׁתַּוְּחִי נַפְשִׁי וְתַהֲמִי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי עוֹד אֲוֹדְנֵנּוּ יִשׁוּעוֹת פְּנִי: ז אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתַּוְּחַח, עַל כֵּן אֲזַכְּרֶךָ מֵאַרְץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְעַעְרָח תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא, לְקוֹל עֲנֹרִיךָ, כָּל מִשְׁבְּרֶיךָ וְגִלְיֶיךָ עָלַי עֲבָרוּ: ט יוֹמָם יַעֲוֶה יְהוָה חֲסֵדוֹ, וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲזַמְּרָה לְאֵל סְלֵעִי, לְמַה שְׂכַחְתָּנִי, לְמַה קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֵץ אֹיְבֵי־יָא בְּרִעַח בְּעַצְמוֹתַי, חֶרְפוֹנֵי עוֹרְרִי, בְּאָמַרְם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אֵינָה אֱלֹהִיךָ: יב מַה תִּשְׁתַּוְּחִי נַפְשִׁי, וּמַה תַּהֲמִי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי עוֹד אֲוֹדְנֵנּוּ יִשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֱלֹהֵי:

נט

א לְמַנְעַח, אֵל תִּשְׁחַת, לְדוֹד מִכְתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל, וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ: ב הַצִּילֵנִי מֵאִיְבֵי, אֱלֹהִי, מִמִּתְקוֹמְמֵי תִּשְׁגְּבֵנִי: ג הַצִּילֵנִי מִפְּעֵלֵי אֲנֹן, וּמֵאֲנָשֵׁי דְמַיִם הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יְגוֹרוּ עָלַי עֲזִים, לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חֲטָאתִי יְהוָה: ה בְּלִי עוֹן, יְרוּעוֹן וַיִּפְּוֹנְנֵנִי,

עוֹרָה לְקִרְאתִי וּרְאָה: וּוְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים עֲבָאוֹת, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,
הַקִּיצָה לִפְקֹד כָּל הַגּוֹיִם, אֶל תַּחֲזֹן כָּל בְּגָדֵי אָוֶן סֵלָה: זִישׁוּבוּ לְעֶרֶב,
יַחֲמוּ כִכְלָב, וַיִּסּוּבּוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְיַעֲוֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי מִי שָׁמַע: טוּאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל
גּוֹיִם: י עֲזוּ, אֱלֹהֵי אֲשֻׁמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדִי,
יִקְדַּמְנִי, אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל תִּהְרָגֶם פֶּן יִשְׁכַּחוּ עַמִּי,
הַנִּיַּעְמוּ בַּחִילָךְ, וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנוֹ אֲדֹנָי: יג חֲטָאת פִּימוֹ, דִּבֶּר שְׁפָתֵימוֹ,
וַיִּלְכְּדוּ בְּגִאוֹנָם, וּמֵאֲלֹהֵי וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ: יד כִּלְהַ בַּחֲמָה, כִּלְהַ, וַאֲיַנְמוּ,
וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מִשָּׁל בִּיעֶקֶב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעֶרֶב,
יַחֲמוּ כִכְלָב, וַיִּסּוּבּוּ עִיר: טז זֶה־הֵמָּה יִנְיַעֲוֹן לְאָכֹל, אִם לֹא יִשְׁבְּעוּ,
וַיִּלְיָנוּ: יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וַאֲרָנִן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ, כִּי הֵייתָ מִשְׁגָּב לִי
וּמְנוּס בְּיוֹם צָר לִי: יח עֲזִי, אֱלֹהֵי אֲזַמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבִי אֱלֹהֵי
חֲסָדִי:

עז

א לְמַנְעַח עַל יְדוֹתָיו לְאַסֵּף מִזְמוֹר: ב קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים, וְאַעֲעֶקֶה
קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים, וְהֵאֲזִין אֵלַי: ג בְּיוֹם צָרְתִי אֲדֹנָי דִּרְשָׁתִּי, יְדִי לִילָה
נִגְרָה, וְלֹא תִפּוּג, מֵאַנְהָה הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים, וְאַהֲמִיָּה,
אֲשִׁיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזֶת שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֵּדָם, שְׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה נְגִינְתִּי

² בְּאַמְרָךְ אֶל אֱלֹהִים תִּכְבֹּן הַמְלוּי כִּזְהוּ אֱלֹהֵי לְמִ"ד אֱלֹהֵי לְמִ"ד ה"י יו"ד מ"ם

בְּלִילָהּ, עִם לְבָבִי אֲשִׁיחָהּ, וַיַּחֲפֹשׂ רוּחִי: ח הִלְעוּלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי,
וְלֹא יוֹסִיף לְרַצוֹת עוֹד: ט הָאֶפֶס לְנֶצַח חֲסִדוֹ, גָּמַר אָמַר לְדֹר
וְדֹר: י הִשְׁכַּח חַנּוּת אֵל, אִם קָפַץ בְּאֵף רַחֲמָיו סְלָה: יא וְאָמַר חֲלוּתִי
הִיא, שְׁנוֹת יָמָיו עֲלִיּוֹן: יב אֲזָכֹר מֵעַלְלֵי יְהוָה, כִּי אֲזָכְרָה מִקְדָּם
פְּלִאָה: יג וְהוֹדֵיתִי בְּכָל פְּעֻלָּהּ, וּבַעֲלִילוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָהּ: יד אֱלֹהִים, בְּקֹדֶשׁ
דְּרָכָהּ, מִי אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה הָאֵל עָשָׂה פְּלֵא, הוֹדַעְתָּ
בְּעַמִּים עֲזָה: טז גָּאֲלַת בְּזִרוּעַ עַמָּהּ, בָּנִי יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סְלָה: יז רָאוּךָ
מִיָּם אֱלֹהִים, רָאוּךָ מִיָּם יַחֲלוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תְהַמּוֹת: יח זֶרְמוּ מִיָּם
עָבוֹת, קוֹל נִתְנֶנּוּ שְׁחָקִים, אֵף חֲצַצִּיף יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָהּ בְּגִלְגָל,
הָאִירוּ בְּרָקִים תַּבַּל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בֵּינֵי דְרָכָהּ, וּשְׂבִילָהּ
בְּמִים רַבִּים, וַעֲקֹבוֹתֶיהָ לֹא נָדְעוּ: כא נַחֲיֵת כִּצְאָן עַמָּהּ, בְּיַד מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן:

ע

א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה, אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מֵעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר
וְדֹר: ב בְּטָרֶם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲזִלֵּל אֶרֶץ וְתַבַּל, וַיַּמְעוּלֶם עַד עוֹלָם
אַתָּה אֵל: ג תֵּשֶׁב אָנוּשׁ עַד דְּכָא, וַתֹּאמֶר, שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם: ד כִּי אֶלֶף
שָׁנִים בְּעֵינֶיהָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בְּלִילָהּ: ה זֶרְמַתָּם
שָׁנָה יִהְיוּ, בְּבִקְרַת כְּחֲצִיר יַחֲלֹף: וּבְבִקְרַת יַצִּיץ, וַחֲלֹף, לְעָרֵב יִמּוּלֵל
וַיִּבֶשׁ: ז כִּי כָלִינוּ בְּאֶפְהָ, וּבַחֲמַתָּה נִבְהַלְנוּ: ח שִׁתָּה עֲזוּנֵינוּ לְנִגְדָהּ,
עֲלַמְנוּ לְמֵאוֹר פְּנוּיָהּ: ט כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתָּהּ, כָּלִינוּ שְׁנֵינוּ כְּמוֹ

הָגָה: י ימי שְׁנוֹתֵינוּ, בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרַהֲבָם, עֵמֶל וְאָוֶן, כִּי גַז חִישׁ וְנִעְפָּה: יא מִי יוֹדֵעַ, עַז אֶפֶד, וְכִירָאֲתָדָה, עֶבְרֶתָדָה: יב לְמִנּוֹת יָמֵינוּ כִּן הוֹדֵעַ, וְנָבֵא, לְבָב חֲכָמָה: יג שׁוֹבָה יְהוָה, עַד מָתִי, וְהִנַּחֵם עַל עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקְרָה, חֲסִדֶיךָ, וְנִרְנְנָה, וְנִשְׂמַחָה, בְּכֹל יָמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ, כִּימוֹת עֲנִיתָנוּ, שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: טז יִרְאֶה אֶל עֲבֹדֶיךָ פְּעִלְךָ, וְהִדְרֶךְ עַל בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נֶעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ, כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קה

א הוֹדוּ לַיהוָה, קְרָאוּ בְשֵׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילוֹתֵינוּ: ב שִׁירוּ לוֹ, זָמְרוּ לוֹ, שִׁיחוּ בְּכֹל נִפְלְאוֹתֵינוּ: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קְדֹשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב מִבְּקִשֵׁי יְהוָה: ד דַּרְשׁוּ יְהוָה, וְעִזּוּ, בְּקִשׁוֹ פָּנָיו תָּמִיד: ה זָכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מִפְּתִיו וּמִשְׁפְּטֵי פִּיו: ו זֶרַע אֲבָרָהֶם, עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב, בְּחִירָיו: ז הוּא יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ בְּכֹל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר עֲוָה, לְאֵלֶיךָ דָּוִד: ט אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אֲבָרָהֶם, וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידֶךָ לְיַעֲקֹב, לְחֵק, לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לֵאמֹר, לֵךְ, אֲתָן אֶת אֶרֶץ פְּנֵעַן, חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם: יב בַּהֲיוֹתֶם מִתִּי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט, וְגָרִים בָּהֶ: יג וַיִּתְּחַלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אֲחֵר: יד לֹא הֵנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקֶם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מַלְכִים: טו אֵל תִּגְעוּ בְּמִשְׁיַחִי, וְלֹנְבִיאִי אֵל תִּרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב עַל

הָאָרֶץ, כָּל מִטָּה לָחֶם שָׁבֵר: יוֹ שֶׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ, לְעֶבֶד נִמְכָּר
וְיוֹסֵף: יח עָנָו בְּכַבֵּל רִגְלוֹ, בְּרִזְל בָּאָה נִפְשׁוֹ: יט עַד יֵת, בֵּא דְבַרְוּ,
אָמַרְתָּ יְהוָה, עֲרַפְתָּהוּ: כ שֶׁלַח מֶלֶךְ, וַיִּתְרַחֵוּ, מִשָּׁל עַמִּים,
וַיִּפְתַּחְהוּ: כא שְׁמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל קִנְיָנוֹ: כב לְאֶסֶר שָׂרֵיו,
בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִינוֹ, יַחֲפֵס: כג וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ
חָם: כד וַיִּפְרֹ אֶת עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרַיִם: כה הִפְךָ לִבְסֵי לְשֹׂנְאֵי
עַמּוֹ, לְהַתְנַבֵּל בְּעֶבְדֵי: כו שֶׁלַח מִשָּׁה עֲבָדוֹ, אֲחֵרֹן אֲשֶׁר בָּחַר
בּוֹ: כז שְׁמוֹ בֶּסֶם, דְּבָרֵי אֲתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שֶׁלַח חֲשׂוֹד,
וַיַּחֲשׂוּד, וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרָיו: כט הִפְךָ אֶת מִימֵיהֶם לְדָם, וַיִּמַּת אֶת
דִּגְתָּם: ל שָׂרֵץ אֶרֶץ עֲפָרְדֵּי, בְּחֹדְרֵי מַלְכֵיהֶם: לא אָמַר, וַיָּבֵא
עָרֵב, כָּנִים, בְּכָל גְּבוּלָם: לב נָתַן גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת
בְּאֶרֶץ: לג וַיֵּד, גִּפְנִים וְתַאנְתָּם, וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֵא
אֲרָבָה, וַיִּלֶּק, וְאִין מִסְפָּר: לה וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ, וַיֹּאכַל פְּרִי
אֲדָמָתָם: לו וַיֵּד כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם
בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטֵי כּוֹשֵׁל: לח שְׂמַח מִצְרַיִם בְּעֲאֲתָם, כִּי נָפַל
פַּחַדִּם עֲלֵיהֶם: לט פָּרַשׁ עֲנָן, לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהַאִיר לַיְלָה: מ שָׁאֵל,
וַיָּבֵא שְׁלִי, וְלָחֶם שָׁמִים, יִשְׁבִּיעַם: מא פָּתַח עוֹר, וַיִּזְוֹבוּ מִיָּם, הִלְכוּ
בְּצִיּוֹת נָחַר: מב כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קִדְשׁוֹ, אֶת אֲבָרְהָם עֲבָדוֹ: מג
וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת גּוֹיִם,
וַעֲמַל לְאֲמִים וַיִּרְשׁוּ: מה בְּעֶבֶר וַיִּשְׁמְרוּ חֻקֵּי, וְתוֹרָתוֹ וַיִּנְצְרוּ,
הַלְלוּהָ:

קלז

א על נְהָרוֹת בְּבַל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם בְּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: ב על
 עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ פְּנּוֹתֵינוּ: ג כִּי שָׁם שְׁאַלְנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַרֵי שִׁיר,
 וְתוֹלְלֵינוּ שְׁמִיחָה, שִׁירוּ לָנוּ, מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךָ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה,
 עַל אֲדָמַת נָכַר: ה אִם אֶשְׁכַּח יְרוּשָׁלַיִם, תִּשְׁכַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק
 לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם לֹא אֶזְכְּרֶכִי, אִם לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם, עַל רֹאשׁ
 שְׁמִיחָתִי: ז זָכַר יְהוָה לְבִנְיָ אָדָם, אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם, הָאֹמְרִים, עָרוֹ
 עָרוֹ, עַד הִיסוּד בָּהּ: ח בַּת בְּבַל הִשְׁדּוּדָהּ, אֲשֶׁרִי שִׁישַׁלֵּם לָךְ, אֶת
 גְּמוּלָךְ שְׁגַמְלָת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאַחֲזוּ וְנַפֵּץ אֶת עַלְלֶיךָ אֶל הַסַּלְעַ:

קנ

א הַלְלוּיָהּ הִלְלוּ אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקִיעַ עֲזוֹ: ב הַלְלוּהוּ
 בְּגִבּוֹרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַ שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֶבֶל
 וּכְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמַחּוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעִגָּב: ה הַלְלוּהוּ
 בְּעֻלְצֵלִי שְׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּעֻלְצֵלִי תְרוּעָה: ו כָּל הַנְּשָׁמָה תְּחַלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר שלשה פסוקים אלה:

מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב יי שבות עמו, יגל יעקב ישמח ישראל: ותשועת
 צדיקים מני, מעוזם בעת צרה: ויעזרם יי ויפלטם, יפלטם מרשעים ויושיעם כי חסו בו:

זאת התפלה מצאנו באמתחת הפתבים והיא מעט הפמות ורב האיכות:
רבנו של עולם, עלת העלות וסבת כל הסבות, אנת לעלא, לעלא
מן בלא, ולית לעלא מנף, דלית מחשבה תפיסא בך כלל, ולך
דומיה תהלה, ומרמם על כל ברכה ותהלה. אותך אדרש, אותך
אבקש שתחתך חתירה דרך כבושה מאתך, דרך כל העולמות, עד
השתלשלות שלי במקום שאני עומד, כפי אשר נגלה לך, יודע
תעלומות, ובדרך ונתיב הזה תאיר עלי אורך, להחזירני בתשובה
שלמה לפניך באמת, כפי רצונך באמת, כפי רצון מבחר הברואים,
לבלי לחשב במחשבותי שום מחשבת חוץ ושום מחשבה ובלבול
שהוא נגד רצונך, רק לדבק במחשבות זכות צחות וקדושות
בעבודתך באמת בהשגתך ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי
לב טהור לעבדך באמת. ומפעולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
מהרה. תשועת יהוה כהרף עין, לאור באור החיים כל ימי חיותי
על פני האדמה. ואזכה לחדש נעורי, הימים שעברו בחשך,
להחזירם אל הקדשה, ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא
חטא. ואזכה לחזות בנעם יהוה ולבקר בהיכלו, כלו אומר כבוד,
אמן נעח סלה ועד:

א. "אני אומר בפרוש לכל יהודי שנזתנים
קונטרס אחד – נפטרים מכרת אחד, לכן אשרי מי
שמרבה להפיץ להרבה יהודים, פכה יפטר מכל מיני
עונשים קשים ומרים: פרת, סקילה, שריפה והרג,
שלצערנו הרב באים על האדם שעבר על רצונו
יתברך".

ב. "אין לה עוד צדקה גדולה מצדקה זו – להדפיס
ולהפיץ ספרי רבנו ז"ל בעולם. אשר מחזקים ומאמצים
ונזכחים חיות חדשה בנפש הקורא בהם, ומחפכים את
הבחירה מהחיפוד אל החפנה, ועל פן אשרי מי שיעזור
לזה"

ג. "כל מי שידפיס איזה ספר מספרנו, יהיה לו חלק
בגאולתנו העתידה".

ד. "עסק ההדפסה וההפצה הוא תיקון כל העולמות
וקרוב הגאולה, כי על ידי זה יזכו כל ישראל להתקרב
אליו יתברך, ולדבר עמו יתברך, ובודאי יראה נסים
נגלים ממש, שישפיע עליו שפע גדול מכמה מקורות
חדשים. מי שרוצה לעזור לי – יעזור לו ה' יתברך
ובפרטיות כל מי שיוזב להדפיס ספר שחברתי – אהיה
לו בעזרתו יתברך למליץ יושר בעולם הבא ולא אנוח
ולא אשקוט עד שאזכה לעשות לו איזו טובה שצריך

בבני חיי ומזוני (ואני יודע שהלצים שבהור ילעגו גם
מדיבורים אלה אך תהלה לאל אני חזק בהם מאד)."

ה... "ואתה בני ידידי ואחי! חום ורחם עלי ועליך
ותראה להדפוס איזה ספר מספרנו שזכינו להכיר
ותפיצו בין כלל ישראל ולמצוה רבה ולזכות גדולה
יחשב לך"

ו... "ועל כן היה לי אסור תודה שתדפוס לי איזה ספר
ותפיצו בזול גדול באופן שיתפשט בין כלל ישראל
ובפרטיות בין בני הנעורים למען השם תראה להיות
טוב ותזכה גם אחרים עם ספרינו" (מתוך סדרת
ספרי אשר בנחל)

יהודי יקר,

אנו מאד רוצים להמשיך את הדפסת כל
סדרת ספרי "שיוזות מוהרא"ש",

אם ברצונך להשתתף בהדפסת הספרים,

(תוכל גם לקבלם לעצמך – אם תרצה, או שזה יתגלגל לעוד ספרים

שיודפסו בזכותך) לזכות וישועה כל שהיא, צור

עמנו קשר. תודה

פלאפון: 055-678-3366